

วารสาร มจร

เพชรบุรีปริทรรศน์

JOURNAL OF MCU PHETCHABURI REVIEW

P-ISSN: 2773-9295 ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม - ธันวาคม 2566)

E-ISSN: 2773-9635 Vol. 6 No. 2 (July - December 2023)

❧ วัตถุประสงค์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ มีกำหนดออกเผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน)*

ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - ธันวาคม

✧ เจ้าของ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

65/1 หมู่ 6 ตำบลช่องสะแก อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทร.032-400-391 โทรสาร. 032-400-391 E-mail: phetchaburi@mcu.ac.th

✧ ที่ปรึกษา

พระพรหมบัณฑิต, ศ., ดร.

พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ., ดร.

พระวิสุทธีวรกิจ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ บรรณาธิการบริหาร

พระพิพิธพัชรโตม, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระสมุทรอำคม อาคมธีโร, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

✧ กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร. บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. สุรพล สุธะพรหม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

รองศาสตราจารย์ ดร. ภัทรพล ใจเย็น
 รองศาสตราจารย์ ดร. ศุภณัฐ ทรัพย์นาวิ
 รองศาสตราจารย์ ดร. กัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์
 รองศาสตราจารย์ ดร. โชติ บดีรัฐ
 รองศาสตราจารย์ ดร. รัตน์ ปัญญาภา
 รองศาสตราจารย์ ดร. สัณญา เคนาภูมิ
 พระมหาวิระศักดิ์ อภินันทเวที, ดร.
 รองศาสตราจารย์ ดร. มนตรี วิวาทสุข
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชัยณรงค์ ศรีมันตะ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เบญจมาศ สุขสถิตย์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. บุษกร วัฒนบุตร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ทักษญา วรรณวรเดช
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ยุทธนา ประณีต
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภัชลดา สุวรรณนวล
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เสนาะ กลิ่นงาม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกัญญา นาคจัน
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วิภาวดี เผือกบัวขาว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรวิทย์ นพแก้ว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฐาปัทม์ วรพงศ์พัชร
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาโรจน์ เผือกบัวขาว
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ภูเดช วงศ์เคี่ยม
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วสันต์ ปวนปิ่นวงศ์
 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กุเกียรติ ก้อนแก้ว
 อาจารย์ ดร. พรพนา ศรีสถานนท์
 อาจารย์ ดร. เขาวลิต สมพงษ์เจริญ
 อาจารย์ ดร. แววมยุรา คำสุข
 อาจารย์ ดร. พัทธนันท์ ตลาดทรัพย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยบูรพา
 มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ
 มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
 มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
 นักวิชาการอิสระ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 สถาบันรัชต์ภาคย์
 มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
 มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น วิทยาเขตหนองคาย

อาจารย์ ดร. อนุชา พละกุล

อาจารย์ วัชรระ เย็นเปรม

อาจารย์ พิศาล ปานแก้ว

อาจารย์ มัฆวาน นาคจั่น

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

๐๓ ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระครูวัชรสุวรรณาทร, ผศ. ดร.

พระครูวิรุฬห์วัชรธรรม

พระสมุห์อาคม อาคมธีโร, ดร.

นายมะลิ ทิพย์ประจง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายประสานงานและจัดการ

ดร. ดาวนภา เกตุทอง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ฝ่ายกฎหมาย

นายสมโภชน์รัฐ แก้วน่วม

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี

๐๓ ออกแบบปก

นางสาวนันธิยา พวงไพโรจน์

๐๓ จัดรูปเล่ม

ดร. ดาวนภา เกตุทอง

๐๔ โรงพิมพ์

บริษัท เพชรภูมิการพิมพ์ จำกัด

ถนนเพชรเกษม ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี 76000

โทรศัพท์. 032-425-310, Fax : 032-425-310 E-mail: petchpoom2561@gmail.com

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 2 ประจำปีพุทธศักราช 2566 เล่มนี้เป็นปีที่ 6 ของการปรับปรุงรูปแบบ และประเด็นหลัก เพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพวารสารในฐานข้อมูล TCI รองรับการประเมินจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index - TCI) และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา คณาจารย์ ครูอาจารย์ ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์ จักมีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่าน บรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระพิพิธพัชรโรดม, ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(จ)
การนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร INNOVATIVE DISRUPTION ERA IMPLEMENTATION IN PROVIDING SERVICES IN BANGKOK METROPOLIS พลวัฒน์ ศุภภัทรเศรษฐ์, กมลพร กัลยาณมิตร, สติตย์ นิยมญาติ, ทศนีย์ ลักษณะวิชนชัย	1
การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 TOURISM DEVELOPMENT IN PATTAYA CITY TO SUPPORT THE COUNTRY REOPENING AFTER COVID-19 PANDEMIC ธิดิ โอภาสเอี่ยมขจร, กมลพร กัลยาณมิตร, สติตย์ นิยมญาติ, ทศนีย์ ลักษณะวิชนชัย	20
มาตรการทางกฎหมายกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิด เครื่องหมายทางการค้า LEGAL MEASURES TO PREVENT AND SUPPRESS ON TRADEMARKS VIOLATION ACTS พีรพล ลิ้มมา, สกฤต กรำธาดา	38

สารบัญ (ต่อ)

ผลการใช้เพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอห่มสั๊ก จังหวัดเพชรบูรณ์	53

THE EFFECTS OF USING SONGS AND RHYMES TO ENHANCE ENGLISH
VOCABULARY FOR 3RD GRADE STUDENTS IN SMALL SCHOOLS: A CASE
STUDY OF SAKLONG SCHOOL IN LOMSAK DISTRICT OF PHETCHABUN
PROVINCE

หทัยชนก อ่างหิรัญ, ณัฐชยา หุมนนา, อัญชนา ศรีเรืองฤทธิ์

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำ บริษัทเอกชน	72

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO ENGAGE IN PRIVATE BUSINESS OF
PRIVATE COMPANIES'EMPLOYEES

พิริยกานต์ กิจกานดา, ตะวัน วิกรัยพัฒน์, พรพนา ศรีสถานนท์

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล	83

AUTHENTIC ASSESSMENT IN THE DIGITAL AGE

ศิระ ประเสริฐศักดิ์, อรุณกมล จันทรส, กาญจนา บุญส่ง, นิภา เพชรสม

สารบัญ (ต่อ)

กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน 100

โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เพชรบุรี เขต 2

STRATEGIES FOR DRIVING AND DEVELOPMENT OF COMPUTATIONAL
THINKING SKILLS OF STUDENTS IN BANNONGBOUY SCHOOL UNDER
PHETCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ชัยทิศ ชันเงิน, กาญจนา บุญส่ง

ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูล
ราชบุรี 117

HISTORY AND KNOWLEDGE OF CULTURAL HERITAGE OF THE TEEN CHOK
FABRIC OF RATCHABURI CLAN

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรพรณ ชยทตฺโต, พระมหากังวาน อธิธมฺโม, อนุชา พลทะกุล,
ศุภกัญญา ศรีคำไทย

ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี: ประวัติศาสตร์, ความรู้, การพัฒนาผลิตภัณฑ์
และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 132

TEEN CHOK FABRIC OF RATCHABURI CLAN: HISTORY, KNOWLEDGE,
PRODUCT DEVELOPMENT AND MARKETING IN BUDDHIST WAY TO
INCREASE COMPETITIVENESS

พระครูวาทีวรวัฒน์

สารบัญ (ต่อ)

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูล ราชบุรี	149

LOCAL WISDOM KNOWLEDGE MANAGEMENT OF RIGHT OCCUPATION
GROUP OF THE TEEN CHOK FABRIC OF RATCHABURI CLAN

พระราชวัลภาจารย์, พระสมุทรวรวิโรจน์, พระครูภัทรสารสุนทร

กลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี	164

MODEL FOR ENHANCING COMMUNITY STRENGTH OF HIN LEK FAI SUB-
DISTRICT MARKETING STRATEGY ON BUDDHIST WAY OF RIGHT
OCCUPATION GROUP OF THE TEEN CHOK FABRIC OF RATCHABURI CLAN

พระครูวิสุทธธำมณฺ์

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจก ตระกูลราชบุรี	181

CREATIVE PRODUCT DEVELOPMENT ON BUDDHIST WAY OF RIGHT
OCCUPATION GROUP OF THE TEEN CHOK FABRIC
OF RATCHABURI CLAN

พระครูปลัดสุวรรณ์ สิริวิฑฒโก (อุกฤษโซค)

สารบัญ (ต่อ)

- การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดสระแก้วด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ระหว่างปี 2555-2565 196

SYNTHESIS OF RESEARCH ON SA KAO PROVINCE REGARDING ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT BETWEEN 2012-2022

เทอ สี่เฝิง, มนตรี วิวาทสุข

- การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 208

IMPROVEMENT OF KHAO HIN LEK FAI TOURIST ATTRACTION OF HUA HIN MUNICIPALITY PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

วิภาวณี เฟือกบัวขาว, สาโรช เฟือกบัวขาว, พนิด ศรีประดิษฐ์, จันทรา ธนียะ, เกษม ศักดิ์ ปัดออด

- การใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 223

THE USE OF AUTHORITY OVER ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION OF THE MEDIUM-SIZED PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ทิพย์วารี พรมมา, อธิระภัทร ประสมสุข, สัจจาว วังแจ่ม

สารบัญ (ต่อ)

ความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย 239
นเรศวร

SOCIAL INTELLIGENCE OF THE THIRD YEAR STUDENTS OF FACULTY OF
EDUCATION AT NARESUAN UNIVERSITY

สำราญ มีแจ้ง, สิริภาณณ์ ทองมาก

คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดย 251
ผ่านกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขันของ
ธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม

CHARACTERISTICS OF ENTREPRENEURS THAT AFFECT MARKETING
PERFORMANCE THROUGH MARKETING ADAPTATION STRATEGIES AND
COMPETITIVE ADVANTAGES OF FOOD AND BEVERAGE FRANCHISE BUSINESS

ปาริฉัตร จิตประสงค์, กฤตชน วงศ์รัตน์

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้น 267
มัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

THE DEVELOPMENT OF ELECTRONIC BOOK ON BASKETBALL FOR
MATTAYOMSUKSA 2 STUDENTS PATUMWAN DEMONSTRATION SCHOOL

พิชญ์นิดา สองสนู

การพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู 288
ประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการโค้ช

DEVELOPMENT OF THE ABILITY TO DELIVER ACTIVE LEARNING
INSTRUCTION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENT TEACHERS THOUGH
COACHING

วิลาพัฒน์ อรุณนวลชาติ, ดวงหทัย โสมไชยะวงศ์, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง

รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการโรงเรียน 304
ในโรงงานมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

MODEL OF IMMUNIZATION IN THE WAY OF LIFE OF STUDENTS ON THE
SCHOOL IN FACTORY PROGRAM AT RAJAMANGALA UNIVERSITY OF
TECHNOLOGY LANNA

ภริราวิทย์ ชัยมาลา, สิริโณม พิเชษฐบุญเกียรติ

การลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัว 319
ทอง จังหวัดนนทบุรี

INVESTMENT IN AGRICULTURAL LAND ALLOCATION PROJECT BY
INVESTORS IN BANG BUA THONG DISTRICT, NONTABURI PROVINCE

กรองทอง คลังแก้ว, พรพนา ศรีสถานนท์, สุจิตรา ตั้งใจ, ชนินทร์ วิชชุตา

การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขต 332
อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

CONSUMERS' DECISION TO SELECT A WEDDING ORGANIZING COMPANY IN
MUEANG DISTRICT NONTABURI PROVINCE

ณัฐพัชร์ ทิมดี, พรพนา ศรีสถานนท์, ประภาสวัชร งามคณะ, ทรงพล ลพพานุสรณ์

สารบัญ (ต่อ)

การสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน 342

เอกชน สอนศาสนาอิสลาม ระดับมัธยมศึกษา อำเภออ่าวลึก สังกัดสำนักงาน

คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกระบี่

ENCOURAGING OF TEACHER AND EDUCATIONAL PERSONNEL ENGAGEMENT
OF THE PRIVATE ISLAMIC SECONDARY SCHOOLS IN AO LUEK DISTRICT
UNDER KRABI OFFICE OF THE PRIVATE EDUCATION COMMISSION

เพชรีย์ กองสิน, ชัยรินทร์ ชวนวัน, อีระภัทร ประสมสุข

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) รายวิชาสังคม 358

ศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT IN DEVELOPMENT OF
LEARNING ACHIEVEMENT IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE THE
5 E'S OF INQUIRY-BASED LEARNING OF STUDENTS IN PRIMARY
EDUCATIONAL LEVEL

จุฬาวพร ศรีรังสรรค์

รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการ 373

ป้องกันปัญหาอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร

POLICY PROPOSAL FOR THE TAXI DRIVER' S PARTICIPATION IN CRIME
PREVENTION IN BANGKOK

พ.ต.ท. อัคร กล่อมกุล รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร. กฤษณพงศ์ พุตระกูล

สารบัญ (ต่อ)

รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ (Next Normal) เพื่อ
เสริมสร้างสมรรถนะครูเพชรวรตกรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเพชรบุรี

THE ACTIVE LAERNING ACTIVITIES IN THE NEXT NORMAL ERA TO ENHANCE
THE COMPETENCY OF PHETCHABURI INNOVATOR TEACHER FOR TEACHING
PROFESSIONALSTUDENTS OF PHETCHABURI RAJABHAT UNIVERSITY

ฟาริดา ร่มพฤษ, วิภาณี เผือกบัวขาว, กิตตินันท์ บุญรอด, วัลญา ศาลา

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัด
เพชรบุรี

FACTORS AFFECTING MENTAL HEALTH ENHANCEMENT OF THE ELDERLY IN
MUANG DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

วรรัตน์ ประทานวโรปัญญา, จินตนา ลินธุสุวรรณ, เพ็ญโพยม เขยสมบัติ, คณะพยาบาล
ศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

416

การนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการ
ของกรุงเทพมหานคร*

INNOVATIVE DISRUPTION ERA IMPLEMENTATION IN PROVIDING
SERVICES IN BANGKOK METROPOLIS

พลวัฒน์ ศุภภัทรเศรษฐ์

Pollawat Suppattarasat

กมลพร กัลยาณมิตร

Kamolporn Kalyanamitra

สถิตย์ นิยมญาติ

Satit Niyomyaht

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนัช

Tassanee Lakkhanapichonchat

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

E-mail: Pol@lawrepulic.co.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร และ 3) ศึกษาแนวทางการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง คือ ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร และหัวหน้าฝ่ายสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวน 23 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์โดยการสรุปแบบพรรณนาความ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำ

* Received 12 May 2023; Revised 7 August 2023; Accepted 7 October 2023

นวัตกรรมยุคดิจิทัลขั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ผู้นำ โครงสร้าง วัฒนธรรมองค์การ ทรัพยากรการบริหาร การพัฒนาบุคลากร การร่วมมือกับองค์การภายนอก และระบบการให้รางวัลและผลตอบแทน 2) ปัญหาและอุปสรรคของการนำนวัตกรรม ยุคดิจิทัลขั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร พบว่า ระบบราชการและวัฒนธรรม องค์การไม่เอื้อต่อนวัตกรรม ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ บุคลากรขาดความรู้ ไม่ยอมรับนวัตกรรม งบประมาณไม่เพียงพอ อุปกรณ์เครื่องมือไม่ทันสมัย และ 3) แนวทางการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลขั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปฏิบัติงานควรทำความเข้าใจนโยบาย ปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ นวัตกรรมที่จะนำมาใช้ต้องก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน มีการติดตามและประเมินผล ควรสร้างวัฒนธรรมองค์การเชิงนวัตกรรม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์อย่างเหมาะสม พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างแรงจูงใจ และสร้างการรับรู้ของประชาชนต่อการให้บริการ รูปแบบใหม่

คำสำคัญ: การนำไปปฏิบัติ, นวัตกรรม, ยุคดิจิทัล, การให้บริการ

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the factors influencing innovative disruption era implementation in providing services in Bangkok Metropolis, (2) to study the problems and obstacles of innovative disruption era implementation in providing services in Bangkok Metropolis, and (3) to study the approach to innovative disruption era implementation in providing services in Bangkok Metropolis. The research was qualitative. The key informants used in this study were Bangkok executives, executives of Bangkok District Office, and 23 heads of district offices in Bangkok Metropolis by using a purposive selection for key informants. The tools used to collect data were interview forms, analyzed by descriptive summary. The results found that (1) the factors influencing innovative disruption era implementation in providing services in Bangkok Metropolis included leadership, structure, organizational culture, administrative resources, personnel development, collaboration with external organizations and

the system of rewards, (2) the problems and obstacles of innovative disruption era implementation in providing services in Bangkok Metropolis was found that the bureaucratic system and organizational culture were not conducive to innovation, rules, regulations and laws were inconsistent with the situation, personnel lack knowledge innovation was not accepted inadequate budget. Equipment and tools were not up-to-date, and (3) the approach to innovative disruption era implementation in providing services in Bangkok Metropolis was found that operators should understand the policy, improved laws, rules and regulations. Innovation that would be used must cause efficiency in work. There was a follow-up and evaluation. An innovative organizational culture should be created, budget support, appropriate equipment materials, continuously develop personnel, create motivation and create public awareness of the new service.

Keywords: Implementation, Innovative, Disruption Era, Providing Services,

บทนำ

ยุคดิสรัปชัน (Disruption) ส่งผลให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งเข้ามามีบทบาทในการทำงานเพิ่มมากขึ้น ทำให้องค์กรต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานของตนเองใหม่ องค์กรที่มีการนำเอานวัตกรรมมาปรับใช้ในการดำเนินงาน โดยพยายามเรียนรู้และใช้ความคิดสร้างสรรค์พัฒนาปรับนวัตกรรมให้เหมาะสม (Hisrich, R. D. and Kearney, C., 2014) ซึ่งการสร้างนวัตกรรมภาครัฐ (Public Innovation) เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้ภาครัฐไทยสามารถปรับตัวทันต่อความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของโลก และช่วยให้ภาครัฐไทยมีกลไกที่มีประสิทธิภาพสามารถแข่งขันกับประเทศอื่น ๆ ในโลกได้ ในขณะเดียวกันยังช่วยส่งเสริมเกื้อหนุนให้ภาคธุรกิจพัฒนาต่อไปได้อย่างก้าวไกล และช่วยตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการบริการภาครัฐที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ อีกทั้งยังเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยผลักดันให้เกิดระบบราชการ 4.0 ขึ้นให้สอดคล้องกับนโยบาย Thailand 4.0 ของรัฐบาลไทยที่มุ่งในการพัฒนาประเทศให้พร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นในหลายด้านเช่นกัน (พระครูปลัดสวัญพัฒนพุดธิคุณ (สุเทพ ดีเยี่ยม) และณัฏยาณี บุญทองคำ, 2563) การบริการสาธารณะ เป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการเกิดขึ้นของสังคมมนุษย์ เมื่อมนุษย์มา

อยู่รวมกันเป็นกลุ่มสังคมจะทำให้เกิดภารกิจบางประการที่ไม่ใช่ภารกิจของคนใดคนหนึ่ง เช่น การดูแลความสงบเรียบร้อย การจัดทำสิ่งสาธารณูปโภคพื้นฐานที่ทุกคนต้องใช้ เป็นต้น ภารกิจเหล่านี้ มักจะไม่มีปัจเจกชนใครไปดำเนินการ สังคมจึงจัดให้มีโครงสร้างทางสังคมขึ้นมาดำเนินการ เช่น ระบบการเมืองและระบบบริหารรัฐกิจ เป็นต้น เพื่อทำหน้าที่ผลิต จัดหาเพื่อ บริการแก่สาธารณชน กิจกรรมเหล่านี้จึงถูกเรียกว่า “การบริการสาธารณะ” การให้บริการสาธารณะ จึงนับเป็นกิจกรรมที่หน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องที่อาจ เป็นหน่วยงานของรัฐหรือเอกชนเป็นผู้ดำเนินการให้แก่ประชาชนผู้มารับบริการ (มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์, 2560)

กรุงเทพมหานคร (กทม.) มีฐานะเป็นเมืองหลวงของประเทศไทย และเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล (อรรถัย กักผล, 2552) กรุงเทพมหานครมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการ หรือให้บริการประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตในทุกด้านของประชากรในพื้นที่ เช่น (1) การรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน (2) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (3) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย และ (4) การสาธารณูปโภค เป็นต้น ขณะเดียวกัน ในแต่ละสำนักงานเขตก็มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะ เช่น งานการปกครองท้องที่ การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การทะเบียน การโยธา การรักษาที่สาธารณะ การพัฒนาผังเมืองเขต การระบายน้ำ การสาธารณสุข การจัดเก็บรายได้ การรักษาความสะอาด การดูแลบำรุงรักษาต้นไม้ การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา เป็นต้น (วิรัช วิรัชนิการวรรณ, 2561) กรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) และแนวนโยบายการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศไทย 4.0 เพื่อมุ่งบริการประชาชนชาวกรุงเทพฯ ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (นิศาชล ฉัตรทอง, 2561) แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ระยะที่ 2 (พ.ศ. 2561-2565) มีสาระสำคัญตอนหนึ่งว่า “...บุคลากรกรุงเทพมหานคร เป็นผู้ปฏิบัติงานแบบมืออาชีพ มีคุณธรรม จริยธรรม และเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน กรุงเทพมหานครให้บริการประชาชนด้วยความสะดวก รวดเร็ว ถูกต้องและโปร่งใส โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่ทันสมัย (SMART SERVICE) เพื่อสนับสนุนนโยบายเศรษฐกิจดิจิทัล (Digital Economy) และมี การบริหารจัดการเมือง (กรุงเทพมหานคร) ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ

(SMART CITY)” (Bangkok, Office of Strategy and Evaluation, n.d.) กรุงเทพมหานครได้กำหนดให้หน่วยงานของกรุงเทพมหานครให้บริการประชาชนด้วยความรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ทั้งสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ จากกรุงเทพมหานคร ได้อย่างรวดเร็วและได้รับการเอาใจใส่ดูแลอย่างทั่วถึง อาทิเช่น จัดตั้ง “ศูนย์บริหารราชการฉับไวใสสะอาด (Bangkok Fast & Clear : BFC)” เปิด Application “Bangkok 2U รู้ทันเหตุการณ์” ให้บริการข้อมูลประชาชนเกี่ยวกับสภาพ ฝนน้ำท่วม การจราจรบนท้องถนนที่เป็นปัจจุบัน (Real time) จัดตั้งเครือข่าย “Public Eyes” เฝ้าระวังความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 24 ชั่วโมง จัดทำระบบฐานข้อมูลที่ครบถ้วนทันสมัย ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานให้ผู้พิการ ผู้สูงอายุและผู้ด้อยโอกาส โครงการ “Bangkok Special Care” ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อเพิ่มความสะดวก รวดเร็วและใส่ใจ เป็นพิเศษ กรุงเทพมหานครยังจะต้องปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าของภาคเอกชนและองค์กรธุรกิจต่าง ๆ ด้วย เพื่อจะได้เสริมและเกื้อหนุนให้ภาคธุรกิจได้พัฒนาไปอย่างก้าวไกล ในขณะที่ประชาชนหรือผู้รับบริการก็จะมีคามคาดหวังที่สูงขึ้นไปเรื่อย ๆ ต่อการบริการของภาครัฐจึงทำให้ภาครัฐไม่อาจหยุดนิ่งได้ ต้องปรับตัวและมีนวัตกรรมในการทำงานอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (นิศาชล ฉัตรทอง, 2561)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับ การนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพื่อมุ่งหวังให้กรุงเทพมหานครได้นำผลการศึกษามาปรับใช้ในการปรับปรุงการให้บริการสาธารณะ โดยใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีและดิจิทัลมาปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชนและประเทศชาติอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร
2. ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร
3. ศึกษาแนวทางการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพล ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการปฏิบัติ

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้นจำนวน 23 คน ประกอบด้วย (1) ผู้บริหารกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 คน (2) ผู้บริหารสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวน 6 คน และ (3) หัวหน้าฝ่ายสำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร จำนวน 12 คน การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีพื้นที่ในการศึกษา ประกอบด้วย ศาลาว่าการกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตของกรุงเทพมหานคร ทั้ง 6 เขต ได้แก่ เขตดินแดง เขตบางเขน เขตสวนหลวง เขตคลองสามวา เขตจอมทอง และเขตบางแค โดยพิจารณาจากจำนวนประชากร พื้นที่ ความหนาแน่น จำนวนบ้าน จำแนกตามแขวงในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2564

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ด้วยแบบสัมภาษณ์ ผู้ถูกสัมภาษณ์แต่ละคนจะถูกถามด้วยคำถาม เหมือนกันหมดทุกคน คำถามเป็นคำถามปลายเปิด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไป ด้วยวิธีการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย หนังสือทั่วไป เอกสารของทางราชการ งานวิจัย และเอกสารอิเล็กทรอนิกส์

4.2 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) ซึ่งเป็นการเก็บข้อมูลโดยอาศัยการเผชิญหน้า (face-to-face) ด้วยคำถามที่กำหนดไว้ในแบบสัมภาษณ์ตามวัตถุประสงค์ในการวิจัย

4.3 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกต โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม เนื่องจากผู้วิจัยทำงานในหน่วยงานเกี่ยวข้อง จึงได้สังเกตการณ์ขณะที่ปฏิบัติงาน เข้าร่วมประชุม ร่วมกิจกรรม การศึกษาดูงาน จึงทำให้ผู้วิจัยมีโอกาสนในการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ด้วยวิธีการตีความข้อมูลตามความหมายในทัศนะของผู้ถูกสัมภาษณ์ ทำข้อสรุปฉบับร่าง เป็นการลงเขียนข้อสรุปแต่ละเรื่องของการสัมภาษณ์เพื่อตัดทอนหรือลดขนาดข้อมูลที่ไม่ต้องการออกไปได้ สร้างข้อสรุป โดยนำเสนอในลักษณะการสรุปความแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

จากการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

การศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร มีข้อค้นพบในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1) ด้านผู้นำ จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผนงานปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน กำกับติดตาม ชี้แนะแนวทาง สร้างความเข้าใจ และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร ทั้งยังคอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรด้านการดำเนินงานที่สำคัญ และการส่งเสริมการอบรมและพัฒนาบุคลากร ผู้นำจะต้องสร้างความชัดเจนในสิ่งที่องค์กรต้องการและต้องมุ่งมั่น ทุ่มเทในการปกป้องและสนับสนุนความคิดที่ดีของพนักงาน ผู้นำต้องมีความสามารถในการกระตุ้น และจูงใจให้พนักงานที่มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน การทำงานของพนักงานด้วย

2) ด้านโครงสร้างองค์การ จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะโครงสร้างองค์การเป็นกระบวนการในการกำหนดความสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในองค์กร ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแบ่งงานกันทำ การกระจายอำนาจการตัดสินใจ ตลอดจนการแสดงพฤติกรรม ความ

คิดเห็น และทัศนคติของบุคลากร และร่วมมือต่าง ๆ เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่คุณภาพและการสร้างนวัตกรรม

3) ด้านวัฒนธรรมองค์การ จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิสรบ้ช้่นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพให้้องค์การไปสู่การเป็น้องค์การนวัตกรรม การที่้องค์การมีวัฒนธรรมนวัตกรรม จะสร้างบรรยากาศที่ดีที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนาวัตกรรมขึ้นมา และช่วยบ่มเพาะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้

ด้านทรัพยากรการบริหาร จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิสรบ้ช้่นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะทรัพยากรทางการบริหารเป็นเครื่องมือที่ช่วย สนับสนุนให้การบริหารงานและการดำเนินงานต่าง ๆ ในด้านนวัตกรรม ประสบสำเร็จและบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ด้วยดี ทั้งยังช่วยให้เกิดการสร้างและพัฒนาสรรค์นวัตกรรม จูงใจบุคลากรให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานและมีส่วนร่วมในนวัตกรรม และความสะดวกต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ้องค์การ

ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิสรบ้ช้่นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะจะช่วยเตรียมความพร้อม บุคลากรภายใน้องค์การให้สามารถรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี ช่วยเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้การนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังออกมาได้

ด้านการร่วมมือกับ้องค์การภายนอก จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิสรบ้ช้่นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการส่งเสริมเกื้อกูลกัน การปฏิบัติงานร่วมกัน ช่วยเพิ่มพลังและศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรม การแลกเปลี่ยนข้อมูล การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ด้านนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาบุคลากร

ด้านระบบการให้รางวัลและผลตอบแทน จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิสรบ้ช้่นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายในของบุคลากร เช่น ความภาคภูมิใจ แรงบันดาลใจ และความสุข สามารถ

ปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรก่อนวัตรกรรม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในการสร้างวัตรกรรม และการใช้วัตรกรรม เป็นไปตามที่องค์การต้องการ

2. ปัญหาและอุปสรรคของการนำวัตรกรรมยุคดิสรบชั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการนำวัตรกรรมยุคดิสรบชั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร การบริหารจัดการแบบระบบราชการและวัฒนธรรมองค์การแบบราชการไม่เอื้อต่อวัตรกรรม ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ บุคลากรขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม และไม่ยอมรับวัตรกรรม ข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือที่ไม่พอเพียงและทันสมัยสำหรับใช้งาน ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ การใช้วัตรกรรมเพื่อการปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้งไม่สามารถตรวจสอบการทำงานได้ งบประมาณและค่าใช้จ่ายสูงขึ้น บุคลากรไม่มีความพร้อมในการใช้วัตรกรรมใหม่ ๆ และนวัตกรรมต้องได้รับการปรับปรุงอยู่เสมอ

3. แนวทางการนำวัตรกรรมยุคดิสรบชั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการนำวัตรกรรมยุคดิสรบชั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร ควรมีการสื่อสารทำความเข้าใจนโยบาย และแผนปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการวัตรกรรมขององค์การ ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ให้มีความทันสมัย นวัตกรรมใด ๆ ที่จะนำมาใช้ต้องก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงาน และต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างวัฒนธรรมองค์การเชิงนวัตกรรม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยีเหมาะสมและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถที่จำเป็นของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างทัศนคติเชิงบวกต่อวัตรกรรม และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่วนประชาชนต้องสร้างการรับรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อวิธีการและรูปแบบให้บริการประชาชนในรูปแบบใหม่ การพัฒนาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติ ผลิตภัณฑ์ บริการ โครงสร้างองค์การและกระบวนการดำเนินงาน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย พบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

ด้านผู้นำ จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะผู้นำเป็นผู้กำหนดนโยบาย วางแผนงาน ปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินงาน กำกับติดตาม ชี้แนะแนวทาง สร้างความเข้าใจ และสร้างแรงจูงใจให้บุคลากร ทั้งยังคอยอำนวยความสะดวกและสนับสนุนทรัพยากรด้านการดำเนินงานที่สำคัญ และการส่งเสริมการอบรมและพัฒนาบุคลากร ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Quinn (1991) ที่กล่าวว่า ผู้นำจะต้องสร้างความชัดเจนในสิ่งที่ต้องการและต้องมุ่งมั่นทุ่มเทในการปกป้องและสนับสนุนความคิดที่ดีของพนักงาน ผู้นำต้องมีความสามารถในการกระตุ้น และจูงใจให้พนักงานที่มีความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม และต้องจัดสรรทรัพยากรเพื่อสนับสนุน การทำงานของพนักงานด้วย (Quinn, J. B., 1991) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของลักขณา อีรศักดิ์วรกุล และธิต ตรีศิริโชติ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมภายในองค์การวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของกิจการให้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมภายในองค์การที่พัฒนาขึ้นในรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุมีดังนี้ ปัจจัยด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์มีความสัมพันธ์ทางอ้อมต่อนวัตกรรมภายในองค์การ โดยผ่านการจัดการองค์การ ปัจจัยด้านการจัดการองค์การมีความสัมพันธ์ทางตรงต่อนวัตกรรมภายในองค์การ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ มีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อนวัตกรรมภายในองค์การโดยผ่านการจัดการองค์การ ปัจจัยด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์องค์การ มีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อนวัตกรรมภายในองค์การโดยผ่านภาวะผู้นำและการจัดการองค์การ และปัจจัยด้านการจัดการความรู้ มีความสัมพันธ์ทางตรงและทางอ้อมต่อนวัตกรรมภายในองค์การ โดยผ่านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ (ลักขณา อีรศักดิ์วรกุล และธิต ตรีศิริโชติ, 2564)

ด้านโครงสร้างองค์การ จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะโครงสร้างองค์การเป็นกระบวนการในการกำหนดความสัมพันธ์ต่าง ๆ ภายในองค์การ ทั้งความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การแบ่งงานกันทำ การกระจายอำนาจการตัดสินใจ ตลอดจนการแสดงพฤติกรรม ความคิดเห็น และทัศนคติของบุคลากร และร่วมมือต่าง ๆ ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Adair (1996) ที่กล่าวว่า โครงสร้างองค์การที่มีความยืดหยุ่นขององค์การที่มีการสร้างนวัตกรรมจะมีการ

เปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในองค์กร โดยมีการกำหนดบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ขององค์กรในการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ โครงสร้างองค์กรที่ยืดหยุ่นไม่ว่าจะเป็นด้านบุคลากร ทีมงาน การติดต่อสื่อสาร เป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่คุณภาพและการสร้างนวัตกรรม (Adair, J. E., 1996) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของรัตนวดี โมรากุล (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์องค์ประกอบองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจเกี่ยวกับองค์ประกอบที่เป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีจำนวน 8 องค์ประกอบ คือ (1) การจัดการความรู้ (2) การบริหารเชิงกลยุทธ์ (3) ภาวะผู้นำ (4) บรรยากาศองค์การ (5) การทำงานเป็นทีม (6) โครงสร้างองค์กร (7) วัฒนธรรมองค์การ และ (8) การบริหารทรัพยากรมนุษย์ (รัตนวดี โมรากุล, 2560)

ด้านวัฒนธรรมองค์การ จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิสรบชั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุนและเสริมสร้างประสิทธิภาพให้องค์กรไปสู่การเป็นองค์กรนวัตกรรม การที่องค์กรมีวัฒนธรรมนวัตกรรม จะสร้างบรรยากาศที่ดีที่จะเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาด้านความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้เกิดการมีส่วนร่วมในการสร้างและพัฒนานวัตกรรมขึ้นมา และช่วยบ่มเพาะการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของ Gibbons (1997) ที่กล่าวว่า องค์กรที่ดีควรมีลักษณะเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ควรประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ดังต่อไปนี้ (1) มีการกำหนดทิศทาง วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และกลยุทธ์ที่ชัดเจนที่สามารถพัฒนา องค์กรให้มุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม (2) ผู้บริหารควรมุ่งมั่นและผลักดันให้เกิดการสร้างวัฒนธรรมภายในองค์กร ด้วยการเล็งเห็นคุณค่าของนวัตกรรมเป็นสิ่งสำคัญ และต้องมีบุคลากรที่สามารถทำหน้าที่ตามบทบาทต่าง ๆ (3) การให้ความสำคัญกับการสร้างบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในที่ทำงาน ที่เอื้อต่อกระบวนการแห่งการสร้างสรรค์ และ (4) ผู้นำองค์กรต้องสร้างองค์กรให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) และมีความเชื่อมโยงกับปัจจัยภายนอกองค์กร (Gibbons, A., 1997) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง องค์กรนวัตกรรม: มโนทัศน์ และตัวแบบเชิงทฤษฎี ผลการวิจัย พบว่า องค์กรนวัตกรรม หมายถึง องค์กรที่มีระบบการบริหารจัดการเพื่อให้เกิดการปรับปรุงหรือพัฒนาผลิตภัณฑ์ บริการ แผนงาน กระบวนการ รวมถึงการบริหารจัดการ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ องค์กรมีการบริหารจัดการนวัตกรรมนั่นเอง โดยองค์กร

นวัตกรรม ประกอบด้วย คุณลักษณะหลัก 4 ประการ คือ (1) การนำองค์การเพื่อนวัตกรรม (2) โครงสร้างองค์การที่เอื้อต่อการบริหารจัดการนวัตกรรม (3) บรรยากาศองค์การที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ความสามารถในการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม และ (4) ระบบงานที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ของบุคลากร นอกจากนี้ ยังพบเงื่อนไข สำคัญที่มีความเกี่ยวข้องกับองค์การนวัตกรรม ใน 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ องค์การเรียนรู้ การจัดการ ความรู้ และวัฒนธรรมองค์การ ผลการศึกษาในครั้งนี้ช่วยให้้องค์การมีแนวทางในการพัฒนาสู่การเป็น องค์การนวัตกรรมที่มีความสามารถในการรังสรรค์นวัตกรรมได้อย่างยั่งยืน (อรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล, 2560)

ด้านทรัพยากรการบริหาร จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิสรบั้งไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะทรัพยากรทางการบริหารเป็นเครื่องมือที่ช่วย สนับสนุนให้การบริหารงานและการดำเนินงานต่าง ๆ ในด้านนวัตกรรมประสบความสำเร็จและบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้ด้วยดี ทั้งยังช่วยให้เกิดการสร้างและพัฒนาสรรค์นวัตกรรม จูงใจบุคลากรให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงานและมีส่วนร่วมในนวัตกรรม และความสะดวกต่างๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์การ ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของวุฒิพงษ์ ภักดีเหลา (2554) ที่กล่าวว่า องค์การจะต้องจัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรเพื่อส่งเสริมนวัตกรรม คือ มีการจัดสรรและสนับสนุนทรัพยากรและการลงทุนสำหรับการค้นหา พัฒนา การศึกษา การฝึกอบรม และการนำความคิดใหม่ไปปฏิบัติ มีการจัดตั้งกองทุนในการสนับสนุนความคิดหรือโครงการนวัตกรรมที่พนักงานทุกคนสามารถเข้าถึง มีการให้เวลากับพนักงานในการสร้างความคิดใหม่และนวัตกรรม มีเทคโนโลยีและเครื่องมือที่ทันสมัยสำหรับการศึกษา และการสร้างสรรค์นวัตกรรม จัดให้มีห้องสมุดสำหรับค้นคว้าและจุดประกายความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรม (วุฒิพงษ์ ภักดีเหลา, 2554) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของอุมาพร กาญจนตลอด และคณะ (2559) ศึกษาวิจัยเรื่อง ประสิทธิภาพในการจัดการนวัตกรรมของเทศบาลในประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการจัดการนวัตกรรม พบว่า ปัจจัยด้านการจัดสรรทรัพยากรเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการทำงานที่มีประสิทธิภาพการทำงานที่มีระบบและการพัฒนาการดำเนินงานที่ได้มาตรฐาน และปัจจัยด้านการจัดการความรู้เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการนวัตกรรม พบว่า องค์การมีการนำเอาเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการความรู้ที่เป็นระบบและมีการใช้ช่องทางสารสนเทศในการเข้าถึงข้อมูลได้รวดเร็วเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน (อุมาพร กาญจนตลอด และคณะ, 2559)

ด้านการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลขั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะจะช่วยเตรียมความพร้อม บุคลากรภายในองค์กรให้สามารถรองรับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วได้เป็นอย่างดี ช่วยเพิ่มความรู้ ความสามารถ และทักษะอย่างต่อเนื่อง ส่งผลทำให้การนำนวัตกรรมมาใช้ในการทำงานเป็นไปด้วยความถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และสามารถส่งเสริมให้บุคลากรเกิดแสดงพฤติกรรมที่คาดหวังออกมาได้ ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของHerkema (2003) ที่กล่าวว่า นวัตกรรม เป็นการใช้ความคิดหรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ในองค์กร หรือนวัตกรรมสามารถเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่ บริการใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งอาจจะเกิดจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะ เชียบพลันหรือค่อยเป็นค่อยไป (Herkema, S., 2003) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของชมภูนุช หุ่นาค (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริการสาธารณะใหม่เพื่อรับใช้พลเมือง ผลการวิจัย พบว่า หนทางสู่การสร้างการบริการสาธารณะใหม่เพื่อรับใช้พลเมือง ประกอบด้วย (1) การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจและการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคม (2) การปรับเปลี่ยนบทบาทของข้าราชการ (3) สร้างและจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ (4) สร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะใหม่ และ (5) สร้างแรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง (ชมภูนุช หุ่นาค, 2560)

ด้านการร่วมมือกับองค์การภายนอก จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลขั้นไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน จะทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกัน เกิดการส่งเสริมเกื้อกูลกัน การปฏิบัติงานร่วมกัน ช่วยเพิ่มพลังและศักยภาพในการพัฒนานวัตกรรม การแลกเปลี่ยนข้อมูล การถ่ายทอดองค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ด้านนวัตกรรม รวมถึงการพัฒนาบุคลากร และแบ่งปันทรัพยากรต่าง ๆ ระหว่างกัน ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของWannapa (2012) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมว่า มีการร่วมมือกับองค์การภายนอก โดยสนับสนุนการสร้างเครือข่ายกับภายนอกองค์การ ด้านเงินทุน ด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่ และด้านงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมองค์การ (Wanapa, W., 2012) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิโรจน์ ก่อสกุล และคณะ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริการสาธารณะแนวใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณีกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาการให้บริการสาธารณะแนวใหม่ เน้นให้บริการจุดเดียวเบ็ดเสร็จ สร้างเครือข่ายกับกลุ่มต่าง ๆ การใช้

เทคโนโลยีทันสมัย การใช้สื่อ Social, e-Office เพื่อให้ผู้รับบริการเข้าถึงได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และประหยัดยิ่งขึ้น (วิโรจน์ ก่อสกุล และคณะ, 2562)

ด้านระบบการให้รางวัลและผลตอบแทน จากการศึกษาพบว่า มีอิทธิพลต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพราะส่งผลให้เกิดแรงจูงใจภายในของบุคลากร เช่น ความภาคภูมิใจ แรงบันดาลใจ และความสุข สามารถปรับเปลี่ยนทัศนคติของบุคลากรต่อนวัตกรรม และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากรในการสร้างนวัตกรรม และการใช้นวัตกรรม เป็นไปตามที่องค์การต้องการ ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของวูฉิงซิง ภักดีเหล่า (2554) ได้กล่าวว่า การให้รางวัลแก่ผู้มีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์นวัตกรรมที่สอดคล้องกับระบบการวัดผลการปฏิบัติงาน มีการตั้งเป้าหมายและ หลักเกณฑ์ในการตัดสินไว้อย่างชัดเจนและยุติธรรม มีรูปแบบของการให้รางวัลที่มีความหลากหลาย ทั้งรางวัลที่เป็นตัวเงิน สิ่งจูงใจทางอาชีพ รางวัลทางสังคม รางวัลภายใน และการเลื่อนขั้นตำแหน่ง โดยควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญกับการให้รางวัลที่ไม่เป็นตัวเงิน เช่น การให้การยกย่องสรรเสริญ การเฉลิมฉลองให้กับความสำเร็จ การบันทึกชื่อและผลงานไว้ในสิ่งพิมพ์และหอเกียรติยศ การให้จดหมายชมเชยจากผู้บริหารระดับสูง ให้โอกาสในการฝึกอบรมและการศึกษาต่อ ความยืดหยุ่น ด้านเวลาและอิสระในการทำงานที่สนใจ (วูฉิงซิง ภักดีเหล่า, 2554) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของแก้วตา ศรอดิศักดิ์ และชวนชื่น อัคระวณิชชา (2561) ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานธนาคารกรุงเทพ เขตจังหวัดนครปฐม ผลจากการศึกษาพบว่า การมีส่วนร่วมในการทำงาน การรับรู้การสนับสนุนขององค์กรและแรงจูงใจในการทำงานมีอิทธิพลเชิงบวกกับพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานธนาคารกรุงเทพ รวมไปถึงพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานซึ่งมีอิทธิพลเชิงบวกกับประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานธนาคารกรุงเทพ (แก้วตา ศรอดิศักดิ์ และชวนชื่น อัคระวณิชชา, 2561)

2. ปัญหาและอุปสรรคของการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า ปัญหาและอุปสรรคของการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร การบริหารจัดการแบบระบบราชการและวัฒนธรรมองค์การแบบราชการไม่เอื้อต่อนวัตกรรม ระเบียบ ข้อบังคับ และกฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ บุคลากรขาดความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ทางเทคโนโลยีและนวัตกรรม และไม่

ยอมรับนวัตกรรม ข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ อุปกรณ์เครื่องมือที่ไม่พอเพียงและทันสมัย สำหรับใช้งาน ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของพิรุวรรณ กิติคุณ กล่าวว่า โครงสร้างระบบราชการไทยมีขนาดใหญ่ โครงสร้างซ้ำซ้อนกันทั้งในด้านการกิจ บทบาท อำนาจหน้าที่ ทำให้ไม่คล่องตัว ไม่สามารถตอบสนองและรองรับกับความสลับซับซ้อนของการบริหารราชการแผ่นดิน ในปัจจุบันและอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีการซ้ำซ้อนกันของ อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบระหว่างหน่วยงาน นอกจากนี้การบริหารราชการส่วนกลาง โดยใช้หลักการรวมศูนย์อำนาจ ซึ่งเป็นผลมาจากโครงสร้างของระบบราชการ โดยแบ่งออกเป็น กระทรวง ทบวง และกรม เป็นศูนย์สั่งการนั้น เมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนไป ระบบนี้กลายเป็น ปัญหาและไม่เหมาะสม เกิดความล่าช้าในการทำงาน และไม่ทันต่อความต้องการของประชาชน (พิรุวรรณ กิติคุณ, ม.ป.ป.) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของวิไลวรรณ เกตุพันธ์ (2564) ศึกษาวิจัยเรื่อง นวัตกรรมในการบริหารงานภาครัฐ : กรณีศึกษา กองการเจ้าหน้าที่ กรมการปกครอง ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาและอุปสรรค ได้แก่ (1) การใช้นวัตกรรมเพื่อการ ปฏิบัติงานนอกสถานที่ตั้ง ไม่สามารถตรวจสอบการทำงานได้ (2) งบประมาณและค่าใช้จ่าย สูงขึ้น (3) บุคลากรไม่มีความพร้อมในการใช้ นวัตกรรมใหม่ ๆ (4) นวัตกรรมต้องได้รับการ ปรับปรุงอยู่เสมอ (5) ความคลาดเคลื่อนในการสื่อสาร (วิไลวรรณ เกตุพันธ์, 2564)

3. แนวทางการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

จากการศึกษาพบว่า แนวทางการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการ ของกรุงเทพมหานคร ควรมีการสื่อสารทำความเข้าใจนโยบาย และแผนปฏิบัติการด้านการ บริหารจัดการนวัตกรรมขององค์กร ดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่ใช้บังคับอยู่ให้มีความทันสมัย นวัตกรรมใด ๆ ที่จะนำมาใช้ต้องก่อให้เกิดประสิทธิภาพใน การทำงาน และต้องมีการติดตามและประเมินผล เพื่อให้ทราบประสิทธิภาพและประสิทธิผล สร้างวัฒนธรรมองค์กรเชิงนวัตกรรม สนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเทคโนโลยี เหมาะสมและเอื้อต่อการปฏิบัติงาน การฝึกอบรมและพัฒนาความรู้ความสามารถที่จำเป็นของ บุคลากรอย่างต่อเนื่อง สร้างทัศนคติเชิงบวกต่อนวัตกรรม และสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน ส่วนประชาชนต้องสร้างการรับรู้เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ดีต่อวิธีการและรูปแบบให้บริการ ประชาชนในรูปแบบใหม่ ซึ่งผลดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิดของปวาลีณี สุขเจริญ (2552) ได้กล่าวว่า องค์กรนวัตกรรมประกอบด้วย 10 องค์ประกอบ ได้แก่ (1) วิสัยทัศน์ร่วม (2) การปรับปรุงโครงสร้าง (3) บุคคลสำคัญในองค์กร (4) ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ (5) การ

พัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง (6) การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ (7) การมีส่วนร่วมในเรื่องนวัตกรรม (8) มุ่งเน้นภายนอก (9) การสร้างบรรยากาศองค์กร และ (10) องค์กรแห่งการเรียนรู้ (ปวาสินี สุขเจริญ, 2552) และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ มรกต จันทร์กระพ้อ (2562) ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างองค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศขององค์การ ผลการวิจัย พบว่า องค์กรแห่งนวัตกรรมนั้นเป็นองค์การที่มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรมในองค์การ โดยมีการบริหารจัดการด้วยการริเริ่มสิ่งใหม่หรือการพัฒนาปรับปรุงวิธีการปฏิบัติ ผลิตภัณฑ์ บริการ โครงสร้างองค์การและกระบวนการดำเนินงาน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญจากการขับเคลื่อนองค์การด้วยผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การสร้างบรรยากาศแห่งนวัตกรรม การบริหารทรัพยากรมนุษย์ ที่งานและการจัดการความรู้ มีโครงสร้างองค์การแบบแนวราบและยืดหยุ่น สามารถกระจายอำนาจได้อย่างทั่วถึง รวมไปถึงการวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกองค์การที่เป็นส่วนประกอบสำคัญในการขับเคลื่อนองค์การสู่ความเป็นเลิศ เป็นการปฏิรูปองค์การเพื่อประเมินผลและปรับปรุงการดำเนินงานขององค์การ (มรกต จันทร์กระพ้อ, 2562)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานครนำเสนอได้ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประกอบด้วย (1) ผู้นำองค์การต้องมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ด้านนวัตกรรมที่ชัดเจน เพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางหรือแนวทางเดียวกัน และควรทบทวนหรือปรับวิธีการปฏิบัติงานขององค์การให้มีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (2) ควรมีการกำหนดกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้มีความชัดเจน และ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และหลักเกณฑ์ที่เป็นอุปสรรคต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปใช้เพื่อบริการประชาชน และ(3) ควรต้องมีการวางแผนพัฒนาองค์การให้เป็นองค์กรนวัตกรรมเพื่อให้เป็นตัวช่วยสนับสนุน การเกิดผลการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลมาให้บริการประชาชน เช่น การสร้างวัฒนธรรมองค์การเชิงนวัตกรรม การปรับปรุงโครงสร้างองค์การให้มีความทันสมัย เป็นต้น 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่ (1) ควรมีการสนับสนุนหรือจัดสรรทรัพยากรการบริหารในด้านต่าง ๆ ให้มีเพียงพอ และมีความทันสมัย เพื่อให้รองรับการปฏิบัติงานในยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (2) ควรให้ความสำคัญกับ

การร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ โดยแสวงหาความร่วมมืออย่างต่อเนื่องและสร้างร่วมมือในรูปแบบต่าง ๆ กับองค์กรอื่น ๆ เพื่อช่วยกันสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ และพัฒนาระดับนวัตกรรมของกรุงเทพมหานคร เพื่อสร้างความสำเร็จอย่างมั่นคงยั่งยืน และ (3) ควรมีการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะด้านเทคโนโลยียุคดิจิทัลและนวัตกรรมของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้การปฏิบัติงาน และการใช้เครื่องมือดิจิทัลหรือเทคโนโลยีเพื่อการปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง แม่นยำ และสามารถใช้งานเพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อการปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และ 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ (1) ควรศึกษาเชิงคุณภาพควบคู่กับการศึกษาเชิงปริมาณ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น และเป็นการยืนยันผลการศึกษาเชิงคุณภาพให้ชัดเจนมากยิ่งขึ้น (2) ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลเพิ่มเติมต่อการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ได้ผลการศึกษาในมุมที่กว้างและมีความละเอียดมากขึ้น และ (3) ควรมีการศึกษาลักษณะของการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานคร

บรรณานุกรม

- แก้วตา ศรอดีศักดิ์ และชวนชื่น อัคระวนิชชา. (2561). ปัจจัยเหตุและผลของพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมของพนักงานธนาคารกรุงเทพ เขตจังหวัดนครปฐม. . Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 11(2), 1531-1545.
- ชมภูนุช หุ่นนาค. (2560). การบริการสาธารณะใหม่เพื่อรับใช้พลเมือง. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์, 19(1), 125-140.
- นิศาชล ฉัตรทอง. (2561). บริบทภาครัฐไทยกับการก้าวเข้าสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม. ใน (ดุษฎี นิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะและการจัดการภาครัฐ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปวาสนี สุขเจริญ. (2552). ความเป็นองค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษา: โรงพยาบาลเอกชนในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน (การศึกษาอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.

- พระครูปลัดสวพัฒนพุทธิคุณ (สุเทพ ดีเยี่ยม) และณัฏยาณี บุญทองคำ. (2563). การสร้างนวัตกรรมในบริบทภาครัฐไทย. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมท้องถิ่น, 6(3), 287-299.
- พิรุวรรณ กิตติคุณ. (ม.ป.ป.). การปฏิรูประบบราชการ. เรียกใช้เมื่อ 2566 จาก https://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=27365
- มรกต จันทรกระพ้อ. (2562). การสร้างองค์การแห่งนวัตกรรมเพื่อขับเคลื่อนสู่ความเป็นเลิศขององค์กร. วารสารนักบริหาร Executive Journal, วารสารนักบริหาร Executive Journal, 39(1), 52-66.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. (2560). บทที่ 2 การบริการสาธารณะ. เรียกใช้เมื่อ 29 กันยายน 2565 จาก <https://dspace.bru.ac.th/xmlui/>
- รัตนวดี โมรากุล. (2560). การวิเคราะห์องค์ประกอบองค์การแห่งนวัตกรรมของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน (คุณนิตินันท์ปรัชญาคุณภูมิจิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ลักขณา อีรศักดิ์วรกุล และธีทัต ตรีศิริโชติ. (2564). ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อนวัตกรรมภายในองค์การวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อม (SMEs) ของกิจการให้บริการในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 7(1), 131-147.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2561). การบริหารจัดการยุคดิจิทัลมีผลต่อการให้บริการสาธารณะของกรุงเทพมหานครตามแนวคิดการบริหารจัดการที่ยั่งยืน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 15(2), 370-383.
- วิโรจน์ ก่อสกุล และคณะ. (2562). การบริการสาธารณะแนว ใหม่: ศึกษาเฉพาะกรณี กรุงเทพมหานคร. วารสารรัชต์ภาคย์, 13(31), 55-68.
- วิไลวรรณ เกตุพันธ์. (2564). นวัตกรรมในการบริหารงานภาครัฐ: กรณีศึกษา กองการเจ้าหน้าที่กรมการปกครอง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วุฒิพงษ์ ภัคดีเลลา. (2554). การศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม: กรณีศึกษาองค์การที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม. ใน (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และองค์กร). บัณฑิตวิทยาลัย: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

- อรรถัย กักพล. (2552). คู่คิด คู่มือ การมีส่วนร่วมของประชาชนสำหรับนักบริหารท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร: จรัสสินทวงศ์การพิมพ์.
- อรุณี ไพศาลพาณิชย์กุล. (2560). องค์การนวัตกรรม: มโนทัศน์ และตัวแบบเชิงทฤษฎี. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 57(3), 158-187.
- อุมาพร กาญจนคลอด และคณะ. (2559). ประสิทธิภาพในการจัดการนวัตกรรมของเทศบาลในประเทศไทย. Veridian E-Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 9(2), 2158-2171.
- Adair, J. E. (1996). *Effective Innovation: How to Stay Ahead of the Competition*. London: Pan Books.
- Gibbons, A. (1997). *Innovation and the Developing System of Knowledge Production*. University of Sussex.
- Herkema, S. (2003). A Complex Adaptive Perspective on Learning with in Innovation Projects. *The Learning Organization*. 10 (6), 340- 346.
- Hisrich, R. D. and Kearney, C. (2014). *Managing Innovation and Entrepreneurship*. Los Angeles: Sage.
- Quinn, J. B. (1991). Honda Motor Company. In: Mintzberg, H. and Quinn, J.B., Eds., *The Strategy Process: Concepts, Contexts, Cases*, (2nd ed.). Prentice Hall International, Upper Saddle River.
- Wanapa, W. (2012). The components of the innovative organization : Evidence from Thailand. *Review of Business & Finance case studies*, 3(1), 13-21.

การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศ หลังโควิด-19*

TOURISM DEVELOPMENT IN PATTAYA CITY TO SUPPORT THE COUNTRY REOPENING AFTER COVID-19 PANDEMIC

ธิตี โอภาสเอี่ยมขจร

Thiti Opasiamkajorn

กมลพร กัลยาณมิตร

Kamolporn Kalyanamitra

สถิตย์ นียมญาติ

Satit Niyomyaht

ทัศนีย์ ลักขณาภิชนชัช

Tassanee Lakkhanapichonchat

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, ประเทศไทย

Faculty of Political Science, Bangkokthonburi University, Thailand

E-mail: thitio@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา และ 3) ศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ ผู้นำหน่วยงานภาครัฐ ผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว สมาคมท่องเที่ยว ผู้นำชุมชน ตัวแทนจากภาคชุมชนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสรุปแบบพรรณนาความ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 มีการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทั้งระบบ การพัฒนาบุคลากรใน

* Received 12 May 2023; Revised 7 August 2023; Accepted 10 October 2023

ทุกระดับ มีมาตรการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์ทั้งสื่อออฟไลน์และสื่อออนไลน์ มีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการ และการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและการบูรณาการความร่วมมือ 2) ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 พบว่า งบประมาณมีจำกัด มีความวิตกกังวลและขาดความเชื่อมั่นต่อภาวะเศรษฐกิจ ขาดการทำงานแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วม กฎหมาย ระเบียบไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน การขาดแคลนแรงงานและขาดทักษะที่จำเป็น รวมถึงปัญหาระบบขนส่งสาธารณะยังขาดแคลน และ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 ได้แก่ เพิ่มการพัฒนาทักษะบุคลากร พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในทุกมิติ พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและเปิดโอกาสการมีส่วนร่วม เสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการ และการสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว

คำสำคัญ: การพัฒนา, การท่องเที่ยว, การเปิดประเทศ

Abstract

This research objectives were (1) to study the situation of tourism development in Pattaya City, (2) to study the problems and obstacles of tourism development in Pattaya City, and (3) to study the recommendations for tourism development in Pattaya City to support the country's opening after COVID-19. The research was qualitative. Key informants included government leaders, tourism operators, tourism associations, community leaders, representatives from local community sectors, and 24 people from the general public were selected by purposive selection. The tool used for data collection was an interview form. The data was analyzed by descriptive summary. The results found that (1) the situation of tourism development in Pattaya City to support the country's opening after COVID-19 was development and management of tourist attractions. The entire infrastructure had been developed. There was personnel development at all levels. There were measures to build confidence for tourists, focused on marketing activities throughout the year. There was public relations in both

offline and online media. There were measures to help entrepreneurs and enhancing participation and integration of cooperation, (2) the problems and obstacles of tourism development in Pattaya City to support the country's opening after COVID-19 found that the budget was limited. There was concern and lacked of confidence in the economy, lacked of integrated work and participation, laws and regulations were not conducive to operations, labor shortage and lacked of necessary skills including public transport problems were lacking, and (3) the suggestions for tourism development in Pattaya City to support the country's opening after COVID-19 found that personnel skills development, infrastructure development in all dimensions, developed and revitalized tourist attractions ongoing marketing promotion activities, encouraged and opened the opportunity to participate, enhancing the potential of entrepreneurs and building confidence with tourists.

Keywords: Tourism, Development, Country's Opening,

บทนำ

ตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ภาคการท่องเที่ยวไทยได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง จำนวนนักท่องเที่ยวลดลงมากและผันผวนตามสถานการณ์การแพร่ระบาดและมาตรการของภาครัฐ โดยเฉพาะช่วงล็อกดาวน์ที่จำกัดการเดินทางทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ (ณัฐอร เบญจปฐมรงค์ และชุตিকা เกียรติเรืองไกร, 2565) ทำให้รายได้การท่องเที่ยวไทยในปี 2563 ลดลงเหลือ 0.79 ล้านล้านบาท หรือหดตัวมากถึง 71% เมื่อเทียบกับปี 2562 และยังได้รับผลกระทบต่อเนื่อง โดยในช่วง 8 เดือนแรกของปี 2564 (มกราคม - สิงหาคม) รายได้จากการท่องเที่ยวอยู่ที่ 0.14 ล้านล้านบาท หรือหดตัวลง 92% เมื่อเทียบกับช่วงเดียวกันของปี 2562 ซึ่งเมื่อรวมผลกระทบนับตั้งแต่มีการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ในช่วง 20 เดือน (มกราคม 2563 - สิงหาคม 2564) (ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ธนาคารทหารไทยธนชาติ จำกัด (มหาชน), 2564) อย่างไรก็ดี หลังจากสถานการณ์เริ่มบรรเทาลง ภาครัฐมีมาตรการกระตุ้นการท่องเที่ยวในประเทศ และเริ่มเปิดประเทศในช่วงปลายปีที่ผ่านมา ส่งผลให้ในครึ่งแรกของปี 2565 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย กลับมาอยู่ที่ประมาณ 93 ล้านคน หรือ 40% ของช่วงก่อน

โควิด 19 ขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาตินักกลับมาอยู่ที่ประมาณ 2 ล้านคน หรือราว 5% ของช่วงก่อนโควิด 19 (ณัฐอร เบญจปฐมรงค์ และชุตিকা เกียรติเรืองไกร, 2565)

เมืองพัทยา เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ 1 ใน 2 แห่งของประเทศไทย (อีกแห่งคือ กรุงเทพมหานคร) (ลงทุนแมน, 2564) ก่อนเหตุการณ์โควิด-19 พัทยา มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทุกปี จนในปี 2561-2562 มีจำนวนนักท่องเที่ยวมากถึงปีละ 16 ล้านคน แบ่งเป็นชาวไทยแค่ 1 ใน 3 ที่เหลือเป็นนักท่องเที่ยวต่างประเทศทั้งหมด พัทยาสร้างรายได้ถึง 2.5 แสนล้านบาท ในช่วงก่อนโควิด-19 แต่การแพร่ระบาดเมื่อปี 2563 มีคำสั่งปิดเมืองมาตั้งแต่ช่วงเดือนมีนาคม พัทยาเริ่มปิดในช่วงต้นเดือนเมษายน ปิดนานถึง 1 เดือนเต็ม ช่วงนั้นใครจะเข้าออกเมืองพัทยา หรืออำเภอบางละมุง จำเป็นต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้าน มีที่อยู่ หรือทำงานในเขตเมืองพัทยาเท่านั้น หรือเป็นกลุ่มขนส่งสินค้าอุปโภคบริโภค ก็ต้องได้รับใบอนุญาต ช่วงเวลาดังกล่าวเป็นจุดวิกฤตของเมืองพัทยาเช่นกัน เพราะในช่วงต้นปีซึ่งตรงกับช่วงไฮซีซั่น พัทยายังคงมีอัตราการเข้าพักของนักท่องเที่ยวสูงมากเป็นปกติ แต่พอมีการล็อกดาวน์ จำนวนนักท่องเที่ยวก็กลายเป็น ‘ศูนย์’ ทันทีจากการปิดน่านฟ้าและการงดเดินทางของสายการบินทั่วโลก ส่งผลให้สภาวะทางด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็นรายได้หลักของเมืองพัทยา ในช่วงที่ผ่านมาได้หยุดชะงักลง รายได้หายไปถึง 70 เปอร์เซ็นต์ โดยเฉพาะชาวต่างชาติ เห็นได้จากอัตราการเข้าพักที่ลดน้อยลงเรื่อย ๆ จนกลายเป็นศูนย์ ต่อมาช่วงเดือนมิถุนายน-กรกฎาคม ก็ไม่มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเลย จึงเป็นช่วงเวลาที่ค่อนข้างลำบาก เริ่มมีการปิดกิจการหลายประเภทในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นโรงแรม ร้านอาหาร แหล่งท่องเที่ยว สถานบันเทิง ฟิตเนส หรือสปา ทำให้ห่วงโซ่อุตสาหกรรมท่องเที่ยวของพัทยายุติชะงักไป เมืองพัทยาจัดทำแผนพัฒนาเมือง ทั้งการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการ ประชาชน และชุมชน โดยมีแนวคิดให้พัทยาก้าวสู่ศูนย์กลางเมืองท่องเที่ยวของอีอีซี ยกระดับการพัฒนาเมืองพัทยาสู่การเป็นเมืองท่องเที่ยวระดับโลก หนึ่งในแผนพัฒนาเมืองพัทยาคือการปรับปรุงซ่อมแซมถนนเสริมผิวจราจรให้มีความคงทนมากขึ้น เส้นแบ่งทิศทางจราจร ป้ายบอกทาง และไฟสัญญาณจราจร บริเวณเส้นสายหลักเส้นสุขุมวิท ถนนเลียบเมืองและสายรองในเขตรอบเมืองพัทยา เพื่อให้การเดินทาง การสัญจรสะดวกและปลอดภัย ลดการเกิดอุบัติเหตุ บริเวณชายหาดเมืองพัทยา ได้มีการปรับปรุงชายหาดแนวต้นไม้ ทางเดินบริเวณริมชายหาดให้ร่มรื่น มีจุดให้นั่งพักผ่อน ผสมผสานแนวคิดในการรักษาสิ่งแวดล้อมด้วยนวัตกรรมสมัยใหม่ สร้างบรรยากาศ

และเอกลักษณ์ของเมืองพัทยา เพื่อเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมสำหรับผู้คนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย ทุกคนในครอบครัว

จากที่มาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา การพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 ดังนั้นการศึกษานี้ ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าผลการวิจัยที่ได้นี้จะทำให้ทราบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ซึ่งนำมาใช้เป็นประโยชน์และแนวทางเพื่อปรับปรุง และพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาให้มีความพร้อมรับการท่องเที่ยวที่จะกลับมาหลังเปิดประเทศ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มุ่งศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การวิจัยในครั้งนี้ มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้แก่ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา จำนวน 24 คน ใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากผู้บริหาร ผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนจากผู้ประกอบการ และผู้แทนภาคประชาชน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการกำหนดคำถามในการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลไว้ล่วงหน้า

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) เป็นการเก็บรวบรวมจากหนังสือ บทความวิชาการ เอกสารทางราชการ วารสาร หนังสือพิมพ์ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และสื่อ อินเทอร์เน็ต

3.2 การวิจัยภาคสนาม (Field Research) ใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยดำเนินการเตรียมความรู้ ทำการติดต่อประสานงานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์ จัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จากนั้นนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

3.3 การสังเกตการณ์ (Observation) งานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Participation Observation) เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ร่วมในกิจกรรมนั้นด้วยในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในปรากฏการณ์นั้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลมาแยกประเด็นตามคำถาม ก่อนจะนำข้อมูลนั้นไปวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาข้อสรุปให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยนำเสนอข้อมูลแบบบรรยายและความเรียง

ผลการวิจัย

จากการศึกษา เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19

การศึกษาถึงสภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 เป็นการศึกษาถึงนโยบาย มาตรการ และกระบวนการในการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองพัทยาลงจากรัฐบาลได้มีนโยบายเปิดประเทศภายหลังจากสถานการณ์แพร่ระบาดของโควิด-19 ผ่านคลายลง จากการศึกษาได้พบสภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 ดังนี้

1.1 การส่งเสริมสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมืองพัทยาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่

เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยเน้นกิจกรรมและความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ของเมืองพัทยา มีการจัดระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของเมืองพัทยาท่อนักท่องเที่ยว เพื่อขยายตลาดใหม่ และให้สอดคล้องกับกระแสความต้องการของตลาดโลก

1.2 การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ภาครัฐได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งระบบให้ครบถ้วน มีคุณภาพ และเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวหลังการระบาดของโควิด-19 และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ และทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการความสะดวกในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับปรุงและพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงและสะดวกสบาย การแก้ปัญหาการจราจรติดขัด การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว

1.3 การส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว พบว่า หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในทุกระดับให้ได้รับความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสม

1.4 การสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีการกำหนดนโยบายและมาตรการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และด้านสาธารณสุข มีการสร้างความพร้อมในการรับมือ การควบคุมและป้องกันโรคระบาด นอกจากนี้ก็ยังปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ของเมืองพัทยา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวว่าจะมีความสุขและสะดวกสบายเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองพัทยาหลังจากวิกฤติโควิด-19

1.5 การยกระดับศักยภาพการตลาดและประชาสัมพันธ์ พบว่า ด้านการตลาดนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะเน้นกิจกรรมทางการตลาดเพื่อกระตุ้นนักท่องเที่ยวที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมทั้งส่งเสริมการจัดกิจกรรมและบุกเบิกตลาดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อโอกาสทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้านการประชาสัมพันธ์จะใช้ทั้งสื่อออฟไลน์ และสื่อออนไลน์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา และสร้างความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal)

1.6 การเสริมสร้างขีดความสามารถผู้ประกอบการ พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง มีมาตรการและการดำเนินการที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ทั้งการสร้างสภาพคล่องสำหรับดำเนินธุรกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาทักษะการทำงาน การส่งเสริมและสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อยกระดับธุรกิจ การจัดกิจกรรมและโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความมั่นใจและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว รวมถึงการให้คำปรึกษา การอำนวยความสะดวก และปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ

1.7 การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม และสร้างโอกาสต่าง ๆ หรือพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ขณะเดียวกันการบูรณาการความร่วมมือกัน มีการวางแผนการพัฒนาร่วมกัน การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมทางการตลาด

2. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19

ในการศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีงบประมาณจำกัด ความวิตกกังวลและขาดความเชื่อมั่นจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจภาคส่วนต่าง ๆ ยังขาดการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ และการเปิดโอกาสของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานยังไม่มากนัก กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน การขาดแคลนแรงงาน และขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน รวมถึงปัญหาระบบขนส่งสาธารณะ สภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน เช่น สถานการณ์การเมืองของประเทศ นโยบายของภาครัฐ การปรับตัวของภาคเอกชน และการมีส่วนร่วมของทุกภาคที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และปัจจัยภายนอก เช่น สถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19

ในส่วนข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 พบว่า ต้องมีการพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมในทุกมิติ เชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยว พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง สอดรับกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ช่วยเหลือและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว และให้ความสำคัญในด้านสุขภาพและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว สำหรับกลยุทธ์ที่สามารถปรับปรุงและแก้ไขจุดอ่อนที่สามารถใช้โอกาสได้ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมทางการท่องเที่ยว ในส่วนการพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และการสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบนที่ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและปลอดภัย และกลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

จากสรุปผลการวิจัย พบประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19

1.1 การส่งเสริมสนับสนุนแหล่งท่องเที่ยว ที่ได้พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการพัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมืองพัทยาให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 โดยเน้นกิจกรรมและความหลากหลายของทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีอยู่ของเมืองพัทยา มีการจัดระเบียบของสถานที่ท่องเที่ยวให้มีความปลอดภัย การสร้างภาพลักษณ์ใหม่ของแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวใหม่ของเมืองพัทยาต่อนักท่องเที่ยว เพื่อขยายตลาดใหม่ และให้สอดคล้องกับกระแสดemandความต้องการของตลาดโลก สอดคล้องกับแนวคิดของ Pike (2008) กล่าวว่า แหล่ง

ท่องเที่ยวควรประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการ ดังต่อไปนี้ (1) ความสามารถในการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยว (Available Package) (2) ความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) (3) แหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจ (Attraction) (4) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) (5) กิจกรรม (Activities) และ (6) การให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว (Ancillary Service) (Pike, S. D., 2508) และสอดคล้องกับการศึกษาของดลยา จาตุรงค์กุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจการท่องเที่ยววิเคราะห์ได้ 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ 1 การท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยที่ 3 ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยที่ 4 การส่งเสริมการตลาดแหล่งท่องเที่ยว (ดลยา จาตุรงค์กุล, 2565)

1.2 การยกระดับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ได้พบว่า ภาครัฐได้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งระบบให้ครบถ้วน มีคุณภาพ และเพียงพอต่อการรองรับนักท่องเที่ยวหลังการระบาดของโควิด-19 และอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวทุกเพศ และทุกวัย ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการความสะดวกในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ การปรับปรุงและพัฒนาระบบคมนาคมขนส่งที่เชื่อมโยงและสะดวกสบาย การแก้ปัญหการจราจรติดขัด การบริหารจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล และการติดตั้งกล้องวงจรปิดเพื่อเสริมสร้างความปลอดภัยพื้นที่ท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของฉันทัช วรรณธอม (2552) กล่าวว่า โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยว ซึ่งเป็น องค์ประกอบที่สำคัญอีกส่วนหนึ่งของการพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมด้านการท่องเที่ยว เพราะความสะดวกในการเข้าถึงและความสะดวกในการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ จะย่อมขึ้นอยู่กับระบบโครงสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องหลายประการ เช่น ท่าอากาศยาน ท่าเทียบเรือ ระบบทางถนน ระบบทางรถไฟระบบการสื่อสารระบบการคมนาคมระบบสาธารณูปโภคและระบบการกำจัดของเสีย เป็นต้น (ฉันทัช วรรณธอม, 2552) และสอดคล้องกับการศึกษาของวันชัย จิงวิบูลย์สฤติย์ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่อธิบายความพร้อมของหน่วยงานหลักในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพ.ศ. 2555-2559 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า ต้องรับดำเนินการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานอย่างเร่งด่วนเนื่องจากมีผลกระทบโดยตรงกับการท่องเที่ยว ต้องมีการวางแผนสำรวจแหล่งท่องเที่ยวที่

เสื่อมโทรม เพื่อรีบฟื้นฟูให้กลับสภาพเดิมโดยเร็ว ทั้งนี้เพื่อรักษาภาพของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลก (วันชัย จิงวิบูลย์สฤติย์, 2560)

1.3 การส่งเสริมสมรรถนะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ที่ได้พบว่า หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีการดำเนินการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ทุกกลุ่มที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรของภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน ในทุกระดับให้ได้รับความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติที่เหมาะสม สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในแทบทุกมิติ อันเป็นผลมาจากการระบาดของโควิด-19 เพื่อพัฒนาและยกระดับศักยภาพของบุคลากรด้านการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา สอดคล้องกับแนวคิดของร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ (2547) ได้กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร คือ การให้ความรู้ การฝึกอบรม การส่งพนักงานดูงาน อย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้พนักงานมีความรู้ มีแนวคิด และมีวิธีปฏิบัติในการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน เป็นการพัฒนาบุคลากรในองค์กร และช่วยยกระดับมาตรฐานการบริหารการท่องเที่ยว (ร่ำไพพรรณ แก้วสุริยะ, 2547) และสอดคล้องกับการศึกษาของพงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์หัตถ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง “เมืองพัทยา”: ความท้าทายด้านการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้วิกฤติโควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า ภาคการท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองพัทยাজำเป็นต้นเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น กระบวนการทำงาน บุคลากรในองค์กร พันธมิตรทางธุรกิจ ผลิตภัณฑ์บริการหรือแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ราคา เพิ่มช่องทางการจำหน่าย ส่งเสริมการนำเสนอและการสร้างภาพลักษณ์ สร้างแพลตฟอร์มที่หลากหลาย และกำหนดการชำระเงิน ให้ตอบโจทย์กับนักท่องเที่ยวในยุคปัจจุบัน (พงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์หัตถ์, 2565)

1.4 การสร้างความเชื่อมั่นให้นักท่องเที่ยว ที่ได้พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีการกำหนดนโยบายและมาตรการสร้างความเชื่อมั่นแก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ในด้านความปลอดภัยในชีวิต ทรัพย์สิน และด้านสาธารณสุข มีการสร้างความพร้อมในการรับมือ การควบคุมและป้องกันโรคระบาด นอกจากนี้ก็ยังปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาปัจจัยพื้นฐานต่าง ๆ ของเมืองพัทยา เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว เพื่อสร้างความมั่นใจแก่นักท่องเที่ยวว่าจะมีความสุขและสะดวกสบายเมื่อเดินทางมาท่องเที่ยวในพื้นที่เมืองพัทยาหลังจากวิกฤติโควิด-19 สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2558) การศึกษาวิเคราะห์ถึงปัจจัยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในอนาคตว่า นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับความปลอดภัยในการท่องเที่ยว มากขึ้น ประกอบกับการสื่อสารที่สะดวกรวดเร็วมีส่วนในการตัดสินใจเดินทาง ท่องเที่ยว โดยเฉพาะพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจาก

วิกฤตที่เกี่ยวข้องกับโรคระบาด การก่อการร้าย การชุมนุมประท้วง และภัยพิบัติทางธรรมชาติ (กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา, 2565) และสอดคล้องกับการศึกษาของบริสุทธิ์ แสนคำ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า สถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้มีผู้ติดเชื้อเป็นจำนวนมากทั่วโลก ส่งผลกระทบต่อ การท่องเที่ยวในประเทศไทยและระหว่างประเทศ รวมทั้งทำให้พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวเปลี่ยนไป โดยคำนึงถึงความปลอดภัยด้านสุขภาพอนามัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งพฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด-19 ได้เปลี่ยนแปลงไป 3 รูปแบบ คือ (1) เดินทางท่องเที่ยวในประเทศเป็นอันดับแรก (2) เดินทางท่องเที่ยวระยะใกล้ สามารถเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัว และ (3) เดินทางท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยว Unseen ผู้คนไม่พลุกพล่าน อย่างไรก็ตาม หลังสถานการณ์โควิด-19 อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังมีความท้าทายในการปรับวิถีการดำเนินธุรกิจใหม่ (New Business Norms) เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้บริการโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็น กลุ่มเป้าหมายหลักของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวไทย (บริสุทธิ์ แสนคำ, 2563)

1.5 การยกระดับศักยภาพการตลาดและประชาสัมพันธ์ ที่ได้พบว่า ด้านการตลาดนั้น หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องจะเน้นกิจกรรมทางการตลาดเพื่อกระตุ้นนักท่องเที่ยวที่หลากหลายอย่างต่อเนื่องตลอดทั้งปี รวมทั้งส่งเสริมการจัดกิจกรรมและบุกเบิกตลาดใหม่ ๆ ที่มีศักยภาพ และเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อโอกาสทางการตลาดทั้งในประเทศและต่างประเทศ ด้านการประชาสัมพันธ์จะใช้ทั้งสื่อออฟไลน์ และสื่อออนไลน์เพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา และสร้างความเชื่อมั่นด้านการท่องเที่ยววิถีใหม่ (New Normal) สอดคล้องกับแนวคิดของMill (1990) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยว คือ การจัดกิจกรรมทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความประทับใจ การบริการ และการสร้างความพึงใจให้กับนักท่องเที่ยว (Mill, R. C., 1990) และสอดคล้องกับการศึกษาของดลยา จาตุรงค์กุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจการท่องเที่ยววิเคราะห์ได้ 4 ปัจจัย คือ ปัจจัยที่ 1 การท่องเที่ยวและกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยที่ 2 ปัจจัยด้านจิตวิทยา ปัจจัยที่ 3 ทรัพยากรของแหล่งท่องเที่ยว และปัจจัยที่ 4 การส่งเสริมการตลาดแหล่งท่องเที่ยว (ดลยา จาตุรงค์กุล, 2565)

1.6 การเสริมสร้างขีดความสามารถผู้ประกอบการ ที่ได้พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีมาตรการและการดำเนินการที่สำคัญเพื่อช่วยเหลือผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว ทั้งการสร้างสภาพคล่องสำหรับดำเนินธุรกิจ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานในด้านต่าง ๆ เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาทักษะการทำงาน การส่งเสริมและสนับสนุนด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลเพื่อยกระดับธุรกิจ การจัดกิจกรรมและโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความมั่นใจและกระตุ้นการท่องเที่ยวจากนักท่องเที่ยว รวมถึงการให้คำปรึกษา การอำนวยความสะดวก และปรับปรุงแก้ไขกฎ ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ให้เอื้อต่อการประกอบธุรกิจ แต่ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับตัวด้านธุรกิจท่องเที่ยว ใช้หลักการ 9Ps เพื่อเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันให้กับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทย (นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์, 2563)

1.7 การส่งเสริมการมีส่วนร่วม และการบูรณาการการทำงานร่วมกัน ที่ได้พบว่า หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมีการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วม และสร้างโอกาสต่าง ๆ หรือพื้นที่ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา ขณะเดียวกันการบูรณาการความร่วมมือกัน มีการวางแผนการพัฒนาร่วมกัน การเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยว การโฆษณาประชาสัมพันธ์เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมทางการตลาดสอดคล้องกับ แผนพัฒนาเมืองพัทยา (พ.ศ.2561 - 2565) ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างการบูรณาการการพัฒนา กับหน่วยงาน องค์กร และท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับการศึกษาของนฤมล อนุสนธิ์พัฒน์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย ผลการศึกษาพบว่า ควรมีการปรับตัวด้านการฟื้นตัวเศรษฐกิจในการท่องเที่ยว ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่ทันเวลา เชื่อถือได้ ตลอดจนแสวงหาความร่วมมือกับคู่เจรจา และหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในมาตรการสนับสนุนและบรรเทาทุกข์ในภาคการท่องเที่ยว เพื่อรับมือกับความท้าทายในสถานการณ์นี้ (นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์, 2563)

2. ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 พบว่า หน่วยงานภาครัฐมีงบประมาณจำกัด ความวิตกกังวลและขาดความเชื่อมั่นจากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจ ภาคส่วนต่าง ๆ ยังขาดการทำงานร่วมกันแบบบูรณาการ และการเปิดโอกาสของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานยังไม่มากนัก กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ยังไม่เอื้อต่อการดำเนินงาน การขาดแคลนแรงงาน และขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับการทำงาน รวมถึงปัญหาระบบขนส่งสาธารณะ สอดคล้องกับแนวคิดของคณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ (2564) กล่าวถึง สภาพแวดล้อมและบริบทต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ทั้งที่เป็นปัจจัยภายใน เช่น สถานการณ์การเมืองของประเทศ นโยบายของภาครัฐ การปรับตัวของภาคเอกชน ความร่วมมือ และการมีส่วนร่วมของทุกภาคที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น และปัจจัยภายนอก อาทิ สถานะการแข่งขันในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความคาดหวังของนักท่องเที่ยว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แนวโน้มการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ความร่วมมือและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก และปัจจุบันประเทศไทยอยู่ในช่วงเวลาแห่งการปฏิรูป เพื่อให้ก้าวไปสู่การเป็นประเทศที่มีความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน โดยประชาชนทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการปฏิรูปเพื่อประสานประโยชน์และสามารถ อยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2564) และสอดคล้องกับการศึกษาของกิตติชัย วรรณไกรรุ่ง (2561) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองพัทยา ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านระเบียบกฎหมาย คือ ด้านการบังคับใช้กฎหมายตามประกาศกระทรวง ทบวงกรมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่อง กำหนดเขตพื้นที่และมาตรการคุ้มครองสิ่งแวดล้อมใน บริเวณพื้นที่ อำเภอบางละมุง และอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี พ.ศ.2553 ขณะที่การใช้อำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ.2542 และด้านการบังคับใช้กฎหมายว่าด้วยการผังเมือง และกฎหมายว่าด้วยการควบคุมอาคาร ยังไม่สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (กิตติชัย วรรณไกรรุ่ง, 2561)

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 พบว่า ต้องมีการพัฒนาทักษะบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครอบคลุมในทุกมิติ เชื่อมโยงการเดินทางท่องเที่ยว

พัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดอย่างต่อเนื่อง สอดรับกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังสถานการณ์โควิด-19 ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว ช่วยเหลือและเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน การสร้างความเชื่อมั่นต่อนักท่องเที่ยว และให้ความสำคัญในด้านสุขภาพและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ McIntosh and Goeldner (1986) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวว่าหมายถึง ผลของการปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ของนักท่องเที่ยว ผู้ประกอบการธุรกิจ รัฐบาลและชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน เป็นการดึงดูดใจและต้อนรับ นักท่องเที่ยว และผู้มาเยือนอื่น ๆ (McIntosh R.W. and Goldner C.R., 1986) และสอดคล้องกับการศึกษาของคันสนีย์ กระจำโนม และคณะ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง กลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนภายใต้วิกฤติการณ์การระบาด โควิด-19 ผลการศึกษาพบว่า กลยุทธ์ที่ควรดำเนินการเชิงรุกได้แก่การส่งเสริมการท่องเที่ยวบนจุดแข็งด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติและการทำงานการตลาดเชิงรุก กลยุทธ์ที่สามารถปรับปรุงและแก้ไขจุดอ่อนที่สามารถใช้โอกาสได้ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการพัฒนานวัตกรรมทางการท่องเที่ยว การพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการและบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการส่งเสริมคนในชุมชนมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว กลยุทธ์เชิงป้องกัน ได้แก่ การสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยว และการสื่อสารภาพลักษณ์การท่องเที่ยวของภาคเหนือตอนบนที่ยังคงเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพและปลอดภัย และกลยุทธ์ที่ต้องหาทางผ่านพ้นจุดอ่อนและหลีกเลี่ยงอุปสรรค ได้แก่ การพัฒนาความปรกติใหม่ของการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบน การพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยง อย่างยั่งยืน และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวจากทุกภาคส่วน (คันสนีย์ กระจำโนม และคณะ, 2564)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 นำเสนอได้ดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ (1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีมาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการในภาคการท่องเที่ยวอย่างเร่งด่วน ควรทบทวนและปรับแก้กฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในภาคการท่องเที่ยว ให้เอื้อต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของเมืองพัทยาของทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน (2) หน่วยงานภาครัฐที่

เกี่ยวข้องควรมีการวางระบบการบริหารงานราชการแบบบูรณาการการทำงานร่วมกันของทุกฝ่าย เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา แก้ปัญหาการขาดความร่วมมือกันระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาชน และให้เกิดการทำงานเชิงรุกร่วมกัน และ(3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรเร่งพัฒนาระบบขนส่งสาธารณะในเมืองพัทยา และเชื่อมต่อพื้นที่โดยรอบ เพื่อรองรับการเดินทางมาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และแก้ปัญหาด้านการจราจรและการขนส่งในเขตเมืองพัทยา 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ ได้แก่ (1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของเมืองพัทยาให้มีความหลากหลาย มีความปลอดภัย รวมถึงสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ๆ เพื่อขยายตลาดด้านการท่องเที่ยว และให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไปในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 (2) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรมีการปรับปรุงพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ทันสมัย ควรร่วมมือกับภาคส่วนต่าง ๆ พัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานด้านการท่องเที่ยว และการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว เพื่อยกระดับศักยภาพการท่องเที่ยวของเมืองพัทยา และ (3) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมและเปิดโอกาสให้ภาคส่วนต่าง ๆ เข้ามาส่วนร่วม ในกระบวนการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา และในการทำงานควรมีการบูรณาการกัน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 และ3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ (1) ควรศึกษาบทบาทของผู้นำท้องถิ่นต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 (2) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 และ (3) ควรศึกษากลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้กว้างขวางมากขึ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลในมุมมองที่กว้างขวางและชัดเจนมากยิ่งขึ้นเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยาเพื่อรองรับการเปิดประเทศหลังโควิด-19 เพื่อการพัฒนาขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยวให้เหมาะสมต่อไป

บรรณานุกรม

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2558). ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไทย พ.ศ. 2558-2560.

เรียกใช้เมื่อ 12 มิถุนายน 2565 จาก https://www.mots.go.th/ewt_dl_link.php?nid=7114

- กิตติชัย วรรณไกรรุ่ง. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนของเมืองพัทยา. กรุงเทพมหานคร: คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ. (2564). แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2564 - 2565). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานปลัดกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว. กรุงเทพมหานคร: สามลดา.
- ณัฐอร เบญจปฐมรงค์ และชุติกา เกียรติเรืองไกร. (2565). การเปลี่ยนแปลงภาคการท่องเที่ยวไทยกับก้าวต่อไปหลังเปิดประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 28 กันยายน 2565, จาก <https://www.bot.or.th/>
- ดลยา จาตุรงค์กุล. (2565). การวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19). วารสารเครือข่ายส่งเสริมการวิจัยทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(2), 1-16.
- นฤมล อนุสนธิ์พัฒน์. (2563). การปรับตัวทางเศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวในสภาวะวิกฤตโควิด-19 (Coronavirus Disease 2019 (COVID-19) ในประเทศไทย. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(1), 1-25.
- บริสุทธิ แสนคำ. (2563). พฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยหลังสถานการณ์โควิด-19. วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ, 4(1), 160-167.
- พงษ์พิพัฒน์ เสน่ห์ดี. (2565). "เมืองพัทยา": ความท้าทายด้านการจัดการการท่องเที่ยวภายใต้วิกฤตโควิด-19. วารสารมหาวิทยาลัยพัฒนาเชิงพื้นที่, 1(2), 1-10.
- รำไพพรรณ แก้วสุริยะ. (2547). การท่องเที่ยวเชิงนิเวศและการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน. กรุงเทพมหานคร: กองอนุรักษ์ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- ลงทุนแมน. (2564). นักท่องเที่ยวต่างชาติสำคัญกับเศรษฐกิจพัทยานักแค่ไหน ? เรียกใช้เมื่อ 28 กันยายน 2564 จาก <https://www.longtunman.com/27507>.
- วันชัย จิงวิบูลย์สถิตย์. (2560). ปัจจัยที่อธิบายความพร้อมของหน่วยงานหลักในการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ของแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติพ.ศ. 2555-2559 เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยวเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. ใน (ดุชนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยชินวัตร.

คันสนีย์ กระจำโนม และคณะ. (2564). กลยุทธ์การปรับตัวของภาคการท่องเที่ยวในภาคเหนือตอนบนภายใต้วิกฤติการณ์การระบาดโควิด-19. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 41(1), 2-20.

ศูนย์วิเคราะห์เศรษฐกิจ ธนาคารทหารไทยธนชาติ จำกัด (มหาชน). (2564). Ttb analytic ประเมินผลกระทบโควิดภาคการท่องเที่ยวช่วงที่ผ่านมา. เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2565 จาก <https://www.ttbbank.com/th/newsroom/detail/travel-thailandafter-unlocking>.

McIntosh R. W. and Goldner C. R. (1986). Tourism Principles, Practices, Philosophies. New York: John Wiley & Son.

Mill, R. C. (1990). Tourism: The International Business. New Jersey: Prentice Hall.

Pike, S. D. (2508). Destination Marketing: An Integrated Marketing Communication Approach. Burlington. MA: Butterworth-Heinmann.

มาตรการทางกฎหมายกับการป้องกันและปราบปราม
การกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า*
LEGAL MEASURES TO PREVENT AND SUPPRESS
ON TRADEMARKS VIOLATION ACTS

พีรพล สิมมา

Peerapol Simma

สกุล กรำธาดา

Sakul Kamtada

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: iamlecturerlawpeerapol@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า โดยพิจารณาจาก (1) ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า (2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้า (3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป (4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย (5) ปัญหาการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้า โดยมีรูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผลการวิจัยพบว่า (1) การพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) มิได้ให้คำจำกัดความหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเครื่องหมายการค้า (2) ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป กฎหมายมิได้บัญญัติไว้โดยตรงว่า การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า (3) ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับ

* Received 23 May 2023; Revised 3 September 2023; Accepted 21 October 2023

เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดและต้องจดทะเบียนเสียก่อน (4) ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหายกฎหมายมิได้บัญญัติถึง การเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง (5) ปัญหาการป้องกันและปราบปรามผู้กระทำความผิด ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบขาดความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

คำสำคัญ: ป้องกัน, ปราบปราม, ละเมิด, เครื่องหมายทางการค้า, มาตรการทางกฎหมาย

Abstract

The objectives of this research was to study legal measures to prevent and suppress Acts violate trade marks by considering (1) proof problems of reputation of trademarks problems) (2) problems of liability from trademark infringement (3) proof problems of damage occurring with general well-known trademarks (4) problems relating to remedies damage (5) problems of prevention and suppression of trademark infringement offenders. The research result revealed that (1) proof of reputations of well-known trademarks under the Trademark Act B.E 2534(1991), Section 8 (10) not provide any definition or standard to consider trademark (2) problems of liability from trademark infringement that was well-known in general, the law did not directly stipulate that what are the actions that were a trademark violation.(3) proof problems of damage occurring with general well-known trademarks that was well-known in general, the person who had the power to claim for infringement and Previous registers (4) problems relating to remedies damage, the law did not act to direct remedies for real damage.(5)problems of prevention and suppression of offenders who responsible for the lack of knowledge of intellectual property legal expertise.

Keywords: Prevent, Suppress, Violate, Trademark, Legal Measures

บทนำ

การกระทำที่ถือเป็นการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้า ได้แก่ มีการใช้เครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น การใช้เครื่องหมายการค้าที่อาจถือเป็นการละเมิดสิทธินั้น อาจอยู่ในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง คือ มีการจัดให้มีเครื่องหมายการค้าขึ้นขึ้นเองหรือใช้กับสินค้า เช่น ผู้ละเมิดได้กระทำทำการว่าจ้างผู้อื่นทำเครื่องหมายการค้าแล้วนำมาใช้กับสินค้า หรือ มีการนำเข้าสินค้าที่มีเครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ซึ่งได้จดทะเบียนไว้ในประเทศไทยแล้วนำเข้ามายาจำหน่ายโดยมิได้รับความยินยอม แม้จะไม่ได้ทำเครื่องหมายการค้าขึ้นเองก็ตาม ก็ถือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่นกับสินค้าของผู้อื่นด้วย ซึ่งการใช้เครื่องหมายการค้าของผู้อื่น ที่จะถือเป็นการละเมิดสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 นั้น จะต้องเป็นการใช้กับสินค้าประเภทเดียวกัน กับที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าขึ้นได้จดทะเบียนไว้ หรืออาจเป็นสินค้าต่างประเภทกับ ที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าได้จดทะเบียนไว้ถ้าหากว่าการใช้นั้น อาจทำให้เกิดความสับสนเข้าใจหลงผิดในแหล่งที่มาของสินค้า ซึ่งจัดเป็นการลงขายตาม มาตรา 46 วรรคสอง (เข้มชัย ชุตินวงศ์, 2531)

บทกำหนดโทษกรณี ละเมิดเครื่องหมายการค้าของไทย มีปรากฏอยู่ในพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 44 “ภายใต้บังคับมาตรา 27 และมาตรา 68 เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้า เป็นผู้มิสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าขึ้น สำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้” และบทกำหนดโทษเกี่ยวกับการปลอมการแปลงเครื่องหมายการค้า มาตรา 108 “บุคคลใดปลอมเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นที่ได้จดทะเบียนแล้ว ในราชอาณาจักรต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสี่ปี หรือปรับไม่เกินสี่แสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” และบทลงโทษในการเลียนแบบเครื่องหมายการค้า มาตรา 109 “บุคคลใดเลียนเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือเครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่น ที่ได้จดทะเบียนแล้วในราชอาณาจักร เพื่อให้ประชาชนหลงเชื่อว่าเป็นเครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ เครื่องหมายรับรอง หรือ เครื่องหมายร่วมของบุคคลอื่นนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือ ปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ” ถ้านิติบุคคลกระทำความผิด ผู้ที่รับผิดชอบนิติบุคคลจะต้องร่วมรับผิดชอบด้วย ตาม มาตรา 114 “ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้ เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ

หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่า ตนมิได้รู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น ” (วิระพงษ์ บุญโยภาส, 2560)

แต่เนื่องจาก พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้มีบัญญัติไว้ว่า การกระทำอย่างใดบ้างที่เป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้า ดังนั้น การพิจารณา ในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า จึงจำเป็นต้องนำหลักเรื่องละเมิดทั่ว ๆ ไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 420 มาปรับใช้ และการใช้สิทธิเกินส่วนตามมาตรา 421 เป็นต้น ซึ่งส่งผลให้มีปัญหาในการตีความว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ซึ่งเจ้าของเครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้นที่จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าตามประเภทและชนิดของสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ (ก้องเกียรติ อภัยวงศ์, 2559) ส่วนเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นจะมีสิทธิฟ้องผู้กระทำความผิดได้เฉพาะ กรณีล่วงล้ำเท่านั้น ดังนั้น ตามกฎหมายไทยจึงต้องพิจารณาถึงผู้มีอำนาจฟ้องคดีด้วยจะเห็นได้ว่า ต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป การที่เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปอาจใช้สิทธิตามมาตรา 61 (2) ในการเพิกถอนเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าของตนนั้น เป็นการเยียวยาความเสียหายของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้อย่างหนึ่ง ซึ่งกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาของไทยได้บัญญัติไว้ แต่การเยียวยาดังกล่าวนี้นี้ มิใช่การเยียวยาความเสียหายที่แท้จริง เนื่องจากเป็นการให้หยุดกระทำการอันเป็นการละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเท่านั้น แต่มิได้มีมาตรการในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นมานานแล้วและจะเกิดขึ้นต่อไปในอนาคตต่อเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปแต่อย่างใด แม้ว่าศาลไทยสามารถพิจารณาเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้ โดยนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาใช้บังคับ แต่ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ได้บัญญัติเรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายโดยทั่วไป เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของ

เครื่องหมายการค้านั้น และทำให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยไม่ได้ระดับมาตรฐานสากล จนอาจเกิดปัญหาทางการค้าและการลงทุนเกิดขึ้นได้ จากที่ได้กล่าวมา ผู้วิจัยจึงสามารถแยกประเด็นปัญหาได้ดังนี้

1. ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ. 2539 มาตรา 26 กำหนดให้นำ บทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความแพ่งหรือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวง และวิธี พิจารณาความอาญาในศาลแขวงมาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งมีปัญหาว่า กรณีใดจะนำบทบัญญัติใดมาใช้บังคับ ซึ่งเป็นปัญหาถึงประเด็นถึงหน้าที่ในการนำสืบพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าว่า ผู้ใดจะมีภาระในการพิสูจน์และพยานหลักฐานที่จะนำสืบพิสูจน์ ความมีชื่อเสียงควรมีเพียงใด

2. ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้า ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติไว้ โดยตรงว่า การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิด การพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งส่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

3. ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

4. ปัญหาเกี่ยวกับการเยียวยาความเสียหาย ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติถึง เรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้า ที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย โดยทั่วไปก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น และทำให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าของไทยไม่ได้ระดับมาตรฐานสากล

5. ปัญหาการป้องกันและปรามผู้กระทำความผิดละเมิดเครื่องหมายการค้า มีการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนและเป็นการปฏิบัติโดยยึดกรอบของกฎหมายเป็นสำคัญ เพื่อกันความผิดพลาดที่จะถูกฟ้องร้องในการดำเนินงานในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจนำผลเสียหายมาสู่ หน่วยงานได้ ในการดำเนินงานต้องอาศัยบุคลากรตำรวจที่มีความรู้ความสามารถมีผู้นำที่เข้มแข็ง มีการ

ทำงานที่ตอบสนองความต้องการของประชาชน แต่ในขณะเดียวกันอาจมีข้าราชการตำรวจอีกบางส่วนยังขาดความรู้ความสามารถขาด การฝึกอบรมพัฒนาความรู้ขาดภาวะผู้นำขาดคุณธรรมจริยธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า
2. เพื่อศึกษา มาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาวิเคราะห์และเสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำผิดเกี่ยวกับการปลอมแปลงเครื่องหมายทางการค้า

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร

ศึกษาเกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้า ประกอบด้วยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 และประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ลักษณะละเมิด กฎ ประกาศ คำสั่ง คำพิพากษาศาลฎีกา ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำละเมิดเครื่องหมายทางการค้าทั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการศึกษาวิจัยจากเอกสาร (Documentary Research) ด้วยการค้นคว้า วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลทาง อิเล็กทรอนิกส์ บทความในวารสาร ตำราต่าง ๆ ทั้งของต่างประเทศและของไทย และการหาข้อมูลภาคสนามโดยการออกแบบสัมภาษณ์บุคคลากรผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิจัย

1. ปัญหาการพิสูจน์ความมีชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้า

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 “เครื่องหมายการค้าที่มีหรือประกอบด้วยลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้ห้ามมิให้รับจดทะเบียน...(10) เครื่องหมายที่เหมือนกับเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด หรือคล้ายกับเครื่องหมายดังกล่าวจนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าไม่ว่าจะได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ก็ตาม” แต่ก็มีได้ให้คำจำกัดความหรือหลักเกณฑ์ในการพิจารณาเครื่องหมายการค้าดังกล่าวไว้แต่อย่างใด ดังนั้น การพิจารณาถึงความมีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปของเครื่องหมายการค้าสำหรับประเทศไทย จึงเป็นดุลพินิจของนายทะเบียนเครื่องหมายการค้า คณะกรรมการเครื่องหมายการค้าและศาล ซึ่งเมื่อไม่มี หลักเกณฑ์ที่แน่ชัดก็อาจเกิดปัญหาตามมา เพราะการใช้ดุลพินิจนั้นอาจมีความแตกต่างกันได้ จึงควรกำหนดบทบัญญัติให้ชัดเจนใน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ว่าการพิจารณาถึงความมีชื่อเสียง แพร่หลายของเครื่องหมายการค้า นั้นมี หลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ เช่นใด เพื่อป้องกันปัญหาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการตีความเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย ทั่วไปหรือปัญหาการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือโดยทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่

2. ปัญหาความรับผิดจากการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

การกระทำใดบ้างที่เป็นการละเมิดการพิจารณาในส่วนที่เกี่ยวกับการละเมิดเครื่องหมายการค้า ซึ่งส่งก่อให้เกิดปัญหาการตีความว่า การกระทำใดเป็นการละเมิดการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 47 เป็นการใช้เครื่องหมายการค้าโดยสุจริต โดยการให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปนั้น จะไม่คุ้มครองย้อนไปถึงวันที่เริ่มจดทะเบียนหรือมีการใช้เครื่องหมายดังกล่าว กล่าวคือ การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลาย ทั่วไป ตามมาตรา 8 (10) นั้น เป็นการห้ามบุคคลอื่นใดนำเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปมายื่นคำขอจดทะเบียนโดยเจตนาลอกเลียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียง แพร่หลายทั่วไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตนเองโดยมิชอบ

มาตรา 44 กำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้านั้นสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าและเป็นการรับรองสิทธิของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า หรือเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้จดทะเบียน บุคคลอื่นจะนำเครื่องหมายการค้าที่เจ้าของไปจดทะเบียนแล้ว ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ได้หากบุคคลอื่นนำไปใช้ย่อมเป็นการล่วงละเมิดต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วนั้น

3. ปัญหาการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

ผู้มีอำนาจฟ้องคดีต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 46 วรรคแรก ซึ่งบัญญัติว่า “บุคคลใดจะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือ เรียกกร้องค่าสินไหมทดแทน เพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้” กล่าวคือ บุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียน เครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและไม่มีสิทธิ ที่จะฟ้องเรียกกร้องค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธินั้นด้วย ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 46 วรรคแรก มิได้ บัญญัติเรื่อง การละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรงจึงต้องนำประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 438 มาใช้บังคับ ซึ่งมาตราดังกล่าวกำหนดว่า ศาลจะมีอำนาจกำหนดค่า สินไหมทดแทนว่าจะพึงใช้โดยสถานใดเพียงใดนั้น ให้ศาลวินิจฉัยตามควรแก่พฤติการณ์และความร้ายแรงแห่งละเมิด

4. ปัญหาเกี่ยวกับการกระทำละเมิดและการเยียวยาความเสียหาย

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มิได้บัญญัติถึง เรื่องการละเมิดและการเยียวยาความเสียหายที่แท้จริงไว้โดยตรง จึงเกิดปัญหาในการเยียวยาความเสียหายที่เกิดจากการถูกละเมิดสิทธิในการใช้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายโดยทั่วไปก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรมแก่ เจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น ซึ่งตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ไม่ได้กำหนดไว้ จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป ในทางปฏิบัติศาลยังนำหลักกฎหมายว่าด้วยละเมิดตามประมวล

กฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 420 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อ ทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมายให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิตก็ดี แก่ร่างกายก็ดี อนามัยก็ดี เสรีภาพก็ดี ทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดก็ดี ท่านว่าผู้นั้นทำละเมิดจำต้องใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น มาปรับใช้ จึงเห็นว่ายังไม่เพียงพอต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน

5. ปัญหาการป้องกันและปรามผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

การกระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า เป็นอาชญากรรมทาง เศรษฐกิจ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ คือ กองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจของกรมตำรวจ และกองคดีเศรษฐกิจและทรัพยากรของสำนักงานอัยการสูงสุด การปฏิบัติการด้านการสืบสวนของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีเศรษฐกิจได้ดำเนินการให้เป็นไปอย่างเหมาะสมชอบธรรม อำนาจความยุติธรรมให้กับประชาชน แต่ปัญหาของกองบังคับการสืบสวนสอบสวนคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา ขาดแหล่งข้อมูลที่มีการจัดเก็บอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อใช้ประโยชน์ในการค้นคว้าและอ้างอิง ในการดำเนินงานขององค์กรตำรวจและอัยการแล้ว องค์กรที่มีความสำคัญยิ่งในการบังคับใช้กฎหมายของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมปัจจุบัน คือ ศาล แต่ศาลยังไม่มีการสร้างหน่วยงานโดยตรงมารับคดีอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ นอกจากศาลทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งก็มีภาระหน้าที่เฉพาะความผิดเท่านั้น

อภิปรายผลการวิจัย

1. การพิสูจน์ความมีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปของเครื่องหมายการค้า

บทบัญญัติของกฎหมายเครื่องหมายการค้าควรบัญญัติให้ชัดเจนใน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ว่าการพิจารณาถึงความมีชื่อเสียง แพร่หลายของเครื่องหมายค้านั้นมีหลักเกณฑ์ในการพิสูจน์ เช่นใด เพื่อป้องกันปัญหาในการใช้ดุลพินิจของเจ้าพนักงานไม่ว่าจะเป็นปัญหาในการตีความเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปหรือปัญหาการใช้ดุลพินิจโดยมิชอบหรือโดยทุจริตของพนักงานเจ้าหน้าที่ ซึ่งการพิจารณาว่าเครื่องหมายใดจะเป็น เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปหรือไม่ นั้น จะต้องประกอบด้วยหลักเกณฑ์ 2 ประการ ดังนี้ 1) สินค้าหรือบริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นจะต้องมีการจำหน่ายหรือมีการใช้หรือมีการ โฆษณา หรือได้มีการใช้เครื่องหมายโดยวิธีใด ๆ 2) เครื่องหมายนั้นจะต้องมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับในหมู่ผู้บริโภค การพิจารณาว่าเครื่องหมายใด

เป็นเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป จึงต้องอาศัยหลักเกณฑ์ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปแทนการอาศัยการตีความตามกฎหมายระหว่างประเทศซึ่งเมื่อพิจารณา หลักเกณฑ์ดังกล่าว ประกอบกับระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการแจ้งเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป พ.ศ. 2548 จึงสามารถกำหนดแนวทางการพิจารณาลักษณะของเครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตามกฎหมายไทยได้ (คณิน บุญสุวรรณ, 2559)

2. ความรับผิดชอบจากการละเมิดในการใช้เครื่องหมายการค้า

การให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) นั้น เป็นการห้ามบุคคลอื่นได้นำเครื่องหมายการค้าที่เหมือนหรือคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปมายื่นคำขอจดทะเบียนโดยเจตนาลอกเลียนเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเพื่อประโยชน์ทางการค้าของตนเองโดยมิชอบ อันนำไปสู่การสร้าง confusion หลงผิดให้แก่สาธารณชนในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าซึ่งไม่อาจแปลความรวมไปถึงเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิมที่ใช้เครื่องหมายการค้าดังกล่าวกับสินค้าของตนโดยสุจริต ควบคู่มาพร้อมกับเครื่องหมายการค้าที่ต่อมาภายหลังกลับกลายเป็นเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป เพราะฉะนั้นแล้วเท่ากับว่าเป็นการจำกัดสิทธิของเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิมที่ใช้โดยสุจริตให้ไม่ได้รับความคุ้มครองภายใต้กฎหมายโดยเท่าเทียมกัน ย่อมเป็นการไม่ชอบธรรม กับเจ้าของเครื่องหมายการค้าเดิม เมื่อพิจารณาประกอบกับมาตรา 44 ซึ่งกำหนดว่า เมื่อได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าแล้ว ผู้ซึ่งได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าสำหรับสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้จึงเห็นได้ว่า บทบัญญัติมาตรานี้ ผู้ที่จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าและเป็นการรับรองสิทธิของผู้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้า อันมีผลให้ผู้จดทะเบียนมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในอันที่จะใช้เครื่องหมายการค้าที่ให้จดทะเบียน หรือเป็นสิทธิเด็ดขาดของผู้จดทะเบียน บุคคลอื่นจะนำเครื่องหมายการค้าที่เจ้าของไปจดทะเบียนแล้ว ไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ไม่ได้หากบุคคลอื่นนำไปใช้ย่อมเป็นการล่วงละเมิดต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่จดทะเบียนแล้วนั้น (คณะกรรมการวิชาการคณะนิติศาสตร์, 2560)

การพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ตามมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ไม่สามารถนำมาปรับใช้กับกรณี

การล่งสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนได้ เนื่องจากมาตรา 44 เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้น ดังนั้น เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียนจึงฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าหรือเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าว ไม่ได้ตามมาตรา 46 วรรคแรก เว้นแต่กรณีเป็นการลงขายตามมาตรา 46 วรรคสองโดยการลงขาย หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งเอาสินค้าของตนไปลงขายว่าเป็นสินค้าของเจ้าของเครื่องหมายการค้า นั้น จึงเห็นได้ว่า เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่จะได้รับความคุ้มครองตามมาตรา 44 วรรคแรก คือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ได้จดทะเบียนไว้แล้วเท่านั้นที่จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าตามประเภทและชนิดของสินค้าที่ได้จดทะเบียนไว้ ส่วนเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปที่ไม่ได้จดทะเบียนนั้นจะมีสิทธิฟ้อง ผู้กระทำความผิดได้เฉพาะกรณีลงขายเท่านั้น ดังนั้น ตามกฎหมายไทยจึงต้องพิจารณาถึงผู้มีอำนาจฟ้องคดีด้วย จะเห็นได้ว่าต้องเป็นผู้มีอำนาจในการฟ้องคดีเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิด เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปเสียก่อน จึงจะมีสิทธิในการพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป (สมชาย รัตนเชื้อสกุล, 2560)

3. การพิสูจน์ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป

ตามพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 46 วรรคแรก “บุคคลใดจะฟ้องคดีเพื่อป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จดทะเบียน หรือ เรียกค่าสินไหมทดแทน เพื่อการละเมิดสิทธิดังกล่าวไม่ได้” หมายความว่า บุคคลที่ไม่ได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไม่มีสิทธิที่จะฟ้องคดีป้องกันการละเมิดสิทธิในเครื่องหมายการค้าและไม่มีสิทธิที่จะฟ้องเรียกค่าสินไหมทดแทนเพื่อการละเมิดสิทธินั้นด้วย หรือ เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้จะมีสิทธิฟ้องเพื่อป้องกันหรือฟ้องเพื่อห้ามไม่ให้ผู้อื่นนำเครื่องหมายการค้านั้นไปใช้ และยังมีสิทธิฟ้องเรียกค่าเสียหายจากผู้ที่ได้นำเครื่องหมายการค้าไปใช้โดยไม่ได้รับอนุญาต ดังนั้น บุคคลที่จะถือว่าเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าและมีสิทธิเด็ดขาดแต่เพียงผู้เดียว คือ บุคคลที่ได้จดทะเบียนเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้าไว้แล้วเท่านั้น ส่วนบุคคลที่มีได้จดทะเบียนเครื่องหมายการค้าไว้ ไม่ถือว่าเป็นเจ้าของ และไม่อาจฟ้องเพื่อรักษาสิทธิหรือห้ามผู้อื่นใช้ หรือเรียกค่าเสียหายในกรณีที่เครื่องหมายการค้าที่ยังไม่จดทะเบียนของตนถูกกระทำความผิดได้ อย่างไรก็ดี ตามที่ได้กล่าวมาแล้วว่า แม้เจ้าของเครื่องหมายการค้าที่ไม่ได้จด

ทะเบียนจะไม่มียกเว้นดังกล่าวข้างต้น แต่ก็อาจมีสิทธิขึ้นสู่ศาลได้หากเป็นกรณีการลงขายตามมาตรา 46 วรรคสอง ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า เป็นการบัญญัติถึงสิทธิและการได้รับความคุ้มครองการไว้เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปแตกต่างกันระหว่างเครื่องหมายการค้าที่ได้จดทะเบียนไว้และมีได้จดทะเบียน

กรณีพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ให้ความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปทั้งที่จดทะเบียนแล้วและมีได้จดทะเบียนกล่าวคือ หากเครื่องหมายที่จดทะเบียนหรือได้ยื่นขอจดทะเบียนเหมือนกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป ไม่ว่าจะใช้สำหรับสินค้าจำพวกชนิดใด นายทะเบียนจะต้อง ปฏิเสธการจดทะเบียนหรือเพิกถอนเครื่องหมายนั้น แต่หากเครื่องหมายที่จดทะเบียนหรือยื่นขอจดทะเบียนคล้ายกับเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป เครื่องหมายดังกล่าวจะต้องคล้าย จนอาจทำให้สาธารณชนสับสนหลงผิดในความเป็นเจ้าของหรือแหล่งกำเนิดของสินค้าตามแนวทางการตีความของศาลเกี่ยวกับมาตรา 13 ของพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ดังนั้น ขอบเขตของการได้รับความคุ้มครองเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปจึง มีอยู่เฉพาะสินค้าที่เหมือนหรือคล้ายเท่านั้น ทั้งนี้ หากเครื่องหมายที่เหมือนหรือคล้ายกับ เครื่องหมายที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปได้ไว้เครื่องหมายนั้นมาแล้วโดยสุจริตหรือมีพฤติการณ์ พิเศษ นายทะเบียนจะรับจดทะเบียนเครื่องหมายนั้นโดยมีเงื่อนไขและข้อจำกัดเกี่ยวกับการไว้ก็ได้ ตามที่เห็นสมควร ดังที่บัญญัติในมาตรา 27 ก็ได้

4. การละเมิดและการเยียวยาความเสียหาย

พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 มาตรา 44 ได้ให้สิทธิเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียนแต่เพียงผู้เดียวในการใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนสำหรับสินค้าที่ตนได้จดทะเบียนไว้แต่เมื่อพิจารณาถึงลักษณะละเมิดภายใต้กฎหมายเครื่องหมายการค้าไทย กลับพบว่าไม่มีข้อกำหนดใดให้บทนิยามของคำว่าละเมิดเครื่องหมายการค้าไว้อย่างไรก็ดี ด้วยวัตถุประสงค์ของกฎหมายเครื่องหมายการค้า ประกอบกับแนวคำพิพากษาศาลฎีกาจึงพอเข้าใจถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นการละเมิดสิทธิต่อเจ้าของเครื่องหมายการค้าได้ว่าเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าจดทะเบียนของผู้อื่นโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของเครื่องหมายการค้าจดทะเบียน พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559 ไม่ได้กำหนดไว้จึงเป็นหน้าที่ของศาลที่จะต้องพิจารณาวินิจฉัยต่อไป อย่างไรก็ตาม การนำเครื่องหมายการค้าไปติดกับสินค้า หีบห่อ

หรือบรรจุกฎนั้น นับเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดเจน รวมถึงการนำ ปานภาพเครื่องหมายทางการค้าไปวาง ที่บริเวณแผงขายสินค้าหรือกองสินค้าก็น่าจะถือเป็นการใช้เครื่องหมายการค้าได้

5. การป้องกันและปราบผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า

ในการสอบสวนผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับเครื่องหมายการค้า ให้ข้าราชการตำรวจที่ สอบสวนทำบันทึกไว้ในลักษณะเป็น บันทึกช่วยความจำของตนเองและให้การสืบสวนเรื่องนั้น ๆ มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นให้ผลสำเร็จสมบูรณ์ ข้าราชการผู้นั้นควรรายงานให้ผู้บังคับบัญชา เหนือตนขึ้นไปจนถึงผู้บังคับบัญชาระดับสารวัตรทราบ การแจ้งการรายงานงานควรแจ้ง รายงานด้วยวาจาหรือบันทึกรายงานเพื่อให้ทราบข้อมูลรายละเอียดตามสมควรก่อนได้ เป็น หน้าที่ของสารวัตรแผนกนั้นของผู้บังคับการ ผู้บังคับการในสายบังคับบัญชา ที่จะพิจารณาสั่ง การวางแผน มอบหมายหรือเข้าร่วมทำการสอบสวนและหรือรายงานขอคำแนะนำสั่งการจาก ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นด้วย การสืบสวนที่ริเริ่มโดยการส่งการมอบหมายของผู้บังคับบัญชา ให้เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของ สารวัตรแผนกผู้รับสั่ง สั่งการ วางแผน มอบหมายให้รอง สารวัตรไปทำการสืบสวน หรือดำเนินการในส่วนต่าง ๆ ของแต่ละลักษณะงาน หรือการสืบสวน ด้วยตนเองแล้วแต่กรณี

องค์ความรู้ใหม่

งานวิจัยนี้ก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่และค้นพบมุมมองการศึกษาถึงการแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 ในกรณีความเสียหายจากการลงขายต้อง พิสูจน์ให้ได้ว่าเจ้าของเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปจะต้องเป็นผู้พิสูจน์ให้ได้ว่า การใช้เครื่องหมายการค้าของผู้กระทำละเมิดนั้น ก่อให้เกิดความเสียหายอย่างไร และกรณี ความเสียหายจากการโฆษณาอันเป็นเท็จต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า การแสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือ หลอกลวงเกี่ยวกับสินค้าของตนหรือของบุคคลอื่น มีการหลอกลวงที่แท้จริงหรืออย่างน้อยมี แนวโน้มที่จะหลอกลวง และอาจมีการตัดสินใจในการซื้อสินค้านั้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายกับการป้องกันและปราบปรามการกระทำละเมิด เครื่องหมายทางการค้านำเสนอได้ดังนี้ 1) แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า

พ.ศ. 2534 มาตรา 46 วรรคสาม กรณีความเสียหายจากการลงขายต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า 1) การใช้สิทธิฟ้องฐานลงขาย เจ้าของเครื่องหมายการค้า มีภาระหน้าที่จะต้องนำสืบพิสูจน์ข้อเท็จจริงถึงสิทธิในเครื่องหมายการค้า ชื่อเสียง ความนิยมทางการค้า กล่าวคือ เครื่องหมายจะต้องมีชื่อเสียงในระดับหนึ่ง แต่ไม่ต้องถึงขนาดมีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไปตาม มาตรา 8 (10) 2) เจ้าของเครื่องหมาย ต้องตั้งประเด็นในการฟ้องให้ศาลเห็นว่า มีการกระทำที่เป็นการลงขายสินค้าของตนว่าเป็นสินค้าของผู้อื่น ซึ่งไม่ใช่แค่ลงในวัตถุ แต่เป็นการลงในความเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นการใช้สิทธิโดยไม่สุจริต ดังนั้น การให้ความคุ้มครอง จึงไม่จำกัดอยู่เฉพาะสินค้า ชนิดเดียวกันหรือประเภทเดียวกันเท่านั้น แต่รวมถึงสินค้าประเภทอื่นด้วย 3) สาธารณชนสับสนหลงผิดว่าสินค้าของจำเลยเป็นสินค้าของโจทก์อันเนื่องมาจากการกระทำอันเป็นการลงขาย ดังนั้น หากจำเลยระบุอย่างชัดเจนว่าสินค้าเป็นของจำเลยก็ไม่อาจถือว่าจำเลยลงขาย 4) เจ้าของเครื่องหมายจะต้องนำสืบว่าได้มีการจำหน่ายหรือมีการใช้ หรือมีการโฆษณา หรือได้มีการใช้เครื่องหมายโดยวิธีใด ๆ ในประเทศไทย กรณีความเสียหายจากการโฆษณาอันเป็นเท็จต้องพิสูจน์ให้ได้ว่า 1) องค์การธุรกิจได้แสดงข้อความอันเป็นเท็จหรือหลอกลวงเกี่ยวกับสินค้าของตน หรือของบุคคลอื่น 2) มีการหลอกลวงที่แท้จริงหรืออย่างน้อยมีแนวโน้มที่จะหลอกลวงส่วนใหญ่ของกลุ่มผู้ฟังที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 3) การหลอกลวงนั้นเป็นสาระสำคัญที่อาจมีผลกระทบต่อการตัดสินใจในการซื้อสินค้า 4) สินค้าที่โฆษณาเป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้การค้าในประเทศไทย 5) มีความเป็นไปได้ที่จะเกิดความเสียหายต่ออีกบริษัทหนึ่งในยอดขาย ที่ลดลงหรือสูญเสียค่านิยม และ 2.2) แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 มาตรา 8 (10) ให้มีความคุ้มครอง เครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายโดยทั่วไปเหมือนกันทุกเครื่องหมายการค้าโดยไม่ต้อง พิจารณาว่าเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายเหล่านั้นจะได้จดทะเบียนไว้แล้วหรือไม่ โดย กำหนดให้การกระทำอันเป็นการละเมิดเครื่องหมายการค้าที่มีชื่อเสียงแพร่หลายทั่วไป คือ (1) การ กระทำอันเป็นการลงขาย หรือ (2) การโฆษณาอันเป็นเท็จ และได้เสนอให้มีการแก้ไขกฎหมาย โดยนำ มาตรา 438 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาบัญญัติในพระราชบัญญัติเครื่องหมาย การค้า พ.ศ. 2534 ในประเด็นก่อน ทั้งนี้ ควรกำหนดให้ผู้กระทำละเมิดขอคุ้มครองชั่วคราวได้ด้วย เพื่อไม่ให้เกิดความเสียหายแก่จำเลยในกรณีที่โจทก์ซึ่งเป็นเจ้าของเครื่องหมายการค้ากลั่นแกล้ง หรือฟ้องคดีโดยมิชอบ

บรรณานุกรม

- ก้องเกียรติ อภัยวงศ์. (2559). องค์การอาชญากรรมข้ามชาติ : ผลกระทบที่เกิดจากองค์กรอาชญากรรมข้ามชาติ ในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยการยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.
- เข็มชัย ชูติวงศ์. (2531). “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ: อุปสรรคและข้อเสนอเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย.” ในเอกสารสรุปการวิจัยและข้อมูลนโยบายสาธารณะ. ชุดที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย.
- คณะกรรมการวิชาการคณะนิติศาสตร์. (2560). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ : อุปสรรคและข้อเสนอเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการบังคับใช้กฎหมาย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- คณิน บุญสุวรรณ. (2559). “อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ” การสัมมนาทางวิชาการเรื่องอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. กรุงเทพมหานคร: คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระพงษ์ บุญโณภาส. (2560). อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บี.เจ. เพลทโปรดักส์เตอร์.
- สมชาย รัตนเชื้อสกุล. (2560). ระบบทรัพย์สินทางปัญญาเพื่อการคุ้มครองทรัพยากรพันธุกรรมพืช. ใน (ดุชนิพนธ์นิติศาสตร์ดุชนิพนธ์จิต สาขาวิชากฎหมาย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ผลการใช้เพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดเล็ก
กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอลำลือ จังหวัดเพชรบูรณ์*

THE EFFECTS OF USING SONGS AND RHYMES TO ENHANCE ENGLISH
VOCABULARY FOR 3RD GRADE STUDENTS IN SMALL SCHOOLS: A
CASE STUDY OF SAKLONG SCHOOL IN LOMSAK DISTRICT OF
PHETCHABUN PROVINCE

หทัยชนก อ่างหิรัญ

Hathaichanok Anghirun

ณัฐชยา หุมนนา

Natchaya Humna

อัญชนา ศรีเรืองฤทธิ์

Anchana Sriraungrith

สาขาวิชาภาษาอังกฤษ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ประเทศไทย

English Department, Faculty of Humanities and Social Sciences,

Phetchabun Rajabhat University, Thailand

E-mail: asriraungrith@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) หาประสิทธิภาพชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดเล็ก 2) หาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่

* Received 29 May 2023; Revised 26 October 2023; Accepted 27 October 2023

3 และ 4) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ ประชากรที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านสักหลง ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 กลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ บทเรียนเพลงและกลอนพ้องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ E_1/E_2 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test ผลการวิจัยพบว่า 1) บทเรียนเพลงและกลอนพ้องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.33/77.33 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 75.67 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ของกลุ่มตัวอย่างระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = .19) การวิจัยนี้ได้ให้ข้อมูลที่มีคุณค่าเกี่ยวกับการใช้เพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษและผลกระทบต่อความพอใจของนักเรียน พร้อมทั้งสนับสนุนการพัฒนาแนวทางการเรียนการสอนที่มีต้นทุนต่ำและเป็นประโยชน์ต่อโรงเรียนที่มีทรัพยากรจำกัด

คำสำคัญ: เพลง, กลอนพ้องคำ, คำศัพท์ภาษาอังกฤษ, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The objectives of this research were 1) to examine the effectiveness of a training package consisting of songs and rhymes in enhancing English vocabulary for 3rd-grade students in small schools, 2) to assess the learning achievement outcomes in terms of English vocabulary for 3rd-grade students, 3) to compare the learning achievement outcomes of 3rd-grade students' English vocabulary between a pretest and a posttest, and 4) to evaluate the level of satisfaction among 3rd-grade students regarding the training package of songs and rhymes used to develop English vocabulary. The population of this study consisted of 3rd-grade students at Saklong School during the first term of the academic year 2022. A purposive sampling technique was employed to select a sample of 20

students from Grade 3 for the study. The data collection instruments included English songs and rhymes with accompanying exercises, lesson plans, a pretest, a posttest, and a satisfaction questionnaire. The collected data were analyzed using E1/E2, frequency, percentage, mean and standard deviation, and t-test. The findings of the study revealed that 1) the utilization of English songs and rhymed words demonstrated an effectiveness rating of 77.83/76.00; 2) the learning achievement outcomes in terms of English vocabulary for 3rd-grade students had an overall score of 75.67 percent, 3) there was a statistically significant difference ($p > .01$) in the learning achievement of the students; and 4) the students exhibited a high level of satisfaction ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = .19). This research provided valuable data on the use of songs and rhymes to develop English vocabulary and its impact on student satisfaction, and also supported the development of cost-effective and beneficial teaching approaches for schools with limited resources.

Keywords: Songs, Rhymes, English Vocabulary, Small Schools

บทนำ

การเรียนรู้ภาษาควรเริ่มปลูกฝังและได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่วัยเยาว์ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ระบุไว้ว่า สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกประเทศ มีแนวโน้มจะมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง และฉับพลันในหลากหลายมิติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่ออนาคตการพัฒนาประเทศไทยเป็นอย่างมาก ยุทธศาสตร์ 4 กำหนดไว้ว่าคนไทยต้องมีทักษะคุณลักษณะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 (ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2560) โดยคนทุกช่วงวัยควรมีทักษะความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษา และผู้เรียนทุกคนควรได้รับโอกาสและความเสมอภาคในการเข้าถึงการศึกษาที่มีคุณภาพ ฉะนั้น การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นวาระหนึ่งที่รัฐบาลให้ความสำคัญและใส่ใจเพื่อเตรียมความพร้อมพลเมืองสู่การแข่งขันและคุณภาพประชาชนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เรียนระดับประถมศึกษาทุกคนควรได้รับการพัฒนาตามความเหมาะสมของวัย โดยเฉพาะทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ รวมถึง

ทักษะด้านภาษา (อุไรวรรณ มาตมุงคุณ, 2554) เด็กเป็นวัยที่ควรได้พัฒนาการทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ซึ่งเด็กในวัยนี้การเรียนรู้ทางภาษาเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ถ้าได้รับการส่งเสริมจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี ดังนั้นควรออกแบบกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ นอกจากนี้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษต้องเริ่มตั้งแต่เล็กและเน้นการสื่อสารเป็นหลัก อนึ่งทุกภาคส่วนต้องร่วมมือหาแนวปฏิบัติและมาตรการจูงใจในการสร้างความเสมอภาคด้านการศึกษา สำหรับเด็ก และเยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนในถิ่นทุรกันดาร (สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2560) ที่กล่าวมานี้เพื่อให้ประเทศไทยสามารถพัฒนาไปสู่การเป็นประเทศพัฒนาการศึกษา จำเป็นต้องสนับสนุนส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยให้เป็นรากฐานที่แข็งแกร่งของประเทศ มีความพร้อมทางกาย ใจ และสติปัญญา

ในประเทศไทย นักเรียนโรงเรียนขนาดเล็กมีความหลากหลายจากพื้นฐานของครอบครัวและความสามารถทางการเรียนรู้ที่แตกต่างกันค่อนข้างมาก กอปรกับบางพื้นที่อยู่ห่างไกลต้องศึกษาผ่านดาวเทียม ทำให้นักเรียนบางคนไม่เข้าใจและตามหน่วยเรียนไม่ทันเมื่อเทียบกับโรงเรียนต้นทาง แสดงให้เห็นจากผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานระดับชาติระดับประถมศึกษา ในปีการศึกษา 2564 ทั้ง 4 วิชา ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยรวมระหว่าง 34.31-50.38 ทั้งนี้วิชาภาษาอังกฤษ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 39.22 ซึ่งประเมินว่าอยู่ในระดับต่ำ ส่วนหนึ่งสะท้อนให้เห็นถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำมีปรากฏให้เห็นในโรงเรียนขนาดเล็กตลอดระยะเวลาการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทย เช่นว่าปัญหาการขาดแคลนครูผู้สอนจบสาขาภาษาอังกฤษโดยตรง ครูผู้สอนสาขาอื่นต้องทำหน้าที่แทนทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ภาษาอังกฤษด้อยลงอย่างชัดเจน ยังไม่นับการขาดแคลนอุปกรณ์ เทคโนโลยีการศึกษา (สุริยา ช้องเสนาะ, 2558) ซึ่งที่ผ่านมาก็ยังคงพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคหลายอย่างทั้งจากตัวครู ผู้สอนและผู้เรียน เช่น ปัญหาเกี่ยวกับผู้เรียนมีเจตคติที่คิดว่าภาษาอังกฤษเป็นวิชาที่ยากเกินไป ไม่กล้าแสดงออก ไม่กล้าพูด ขาดความมั่นใจในการสื่อสารกับชาวต่างชาติ เกิดปัญหาว่าสิ่งที่เรียนมาไม่สามารถนำไปใช้ในการสื่อสารกับชาวต่างชาติได้หรือบางครั้งฟังรู้เรื่องแต่ไม่สามารถที่จะตอบกลับได้ เพราะกลัวพูดผิดไวยากรณ์ อาย ขาดความมั่นใจ อนึ่งโรงเรียนที่มีนักเรียนบกพร่องทางการเรียนรู้หรือเด็กสมาธิสั้นย่อมประสบปัญหาในการกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนภาษาอังกฤษได้ (เพ็ญสุดา จิโนการ, 2561) ปัญหาเด็กพิเศษหรือเด็กสมาธิสั้นมีพฤติกรรมไม่สามารถควบคุมตนเองได้ เรียนรู้ช้า บกพร่องทางความจำ และเกรงกลัวต่อการตอบคำถามผิดหรือการถูกลงโทษทำให้การเรียนรู้

การสอนเป็นไปได้อย่าง (รติยา ภูมิปฐมกุล และทศพร แสงสว่าง, 2557) สอดคล้องกับการศึกษาหนึ่งที่พบว่าเด็กสมาธิสั้นมีปัญหาต่อการเรียนทางด้านภาษาเป็นอย่างมากไม่สามารถจดจำรายละเอียดของหลักภาษาและโครงสร้างไวยากรณ์ที่ซับซ้อนได้ (ดารณี ศักดิ์ศิริผล, 2556) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาและประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษของโรงเรียนขนาดเล็ก

พื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการวิจัยในครั้งนี้คือโรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอลำลูกก จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่ตั้งอยู่ห่างไกล ในปี 2565 มีนักเรียนจำนวนน้อย จำนวน 47 คน ประสบปัญหาขาดแคลนครูสอนภาษาอังกฤษ โดยทั้งโรงเรียนมีครูประจำการจำนวน 6 คน และไม่ครูที่จบสาขาวิชาภาษาอังกฤษ (ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านสักหลง, 2565) ที่ผ่านมามีในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ได้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนในพื้นที่ เช่น การพัฒนาการเรียนการสอนโดยพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง Khaokho: Switzerland of Thailand เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ณ โรงเรียนร่มเกล้าเขาค้อ พบว่าร้อยละ 75 ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (สพลเชษฐ์ ประชุมชัย, 2562) เช่นเดียวกับการสร้างเครื่องตรวจจับเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องสำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองแม่นา ตำบลหนองแม่นา พบว่าร้อยละ 80.33% ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (จิรพรรณ พรหมประเสริฐ, 2559) อย่างไรก็ตาม ยังมีนักเรียนอีกหลายโรงเรียนในพื้นที่สำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ที่ยังต้องการพัฒนาทักษะทางด้านภาษาอังกฤษ อย่างเช่นโรงเรียนบ้านสักหลง ซึ่งเป็นโรงเรียนเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ มีปัญหานักเรียนไม่สามารถผสมรูปเสียงสระและพยัญชนะในคำศัพท์พื้นฐานส่งผลให้นักเรียนขาดความมั่นใจ ไม่กล้าแสดงออกส่งผลกระทบต่อห้องเรียนขาดแคลนสื่อและอุปกรณ์เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เหล่านี้เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางด้านภาษาอังกฤษของนักเรียนต่ำ เห็นได้จากผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2564 มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ที่ 15.44 – 34.18 จากคะแนนเต็ม 100 (สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ), 2565) หากมองเป็นปัญหาระดับโรงเรียนก็อาจเป็นภูเขาสูงใหญ่ที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายได้ แต่หากมองเป็นความท้าทายที่ต้องการพัฒนาหรือยกระดับความสามารถของนักเรียนในหนึ่งรายวิชา ก็อาจเป็นก้อนหินก้อนใหญ่ที่สามารถกลิ้งไปข้างหน้าได้

ดังที่กล่าวมา ปัญหาเหล่านี้มีผลกระทบที่เป็นลบต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ดังนั้นควรมีวิธีการสอนและการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนใช้ภาษาอังกฤษมากขึ้น ในที่แรก การบริหารจัดการการเรียนรู้แบบให้เป็นผู้กระตุ้นสามารถสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนคิดและมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น เทคนิคการทำงานคู่กัน เกม หรือการสมมติบทบาท การใช้เพลงและสื่อการเรียนรู้ที่สนุกสนาน นักเรียนจะมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้มากขึ้น วิธีการเรียนรู้แบบนี้สร้างผลลัพธ์ได้เร็วกว่าการเรียนรู้แบบถูกกระตือรือร้น ทั้งนี้ในการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น การร้องเพลงนำผู้เรียนเข้าสู่หน่วยเรียนนั้นนับว่าเป็นเทคนิคที่ตืออย่างหนึ่งในการดึงดูดหรือกระตุ้นความสนใจ อนึ่งการร้องเพลงนั้นบ่อย ๆ ทำให้เกิดความรู้สึกมั่นใจและกล้าแสดงออก ทั้งนี้เพลงที่ใช้ประกอบการสอนต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหน่วยเรียน (ณรงค์ กาญจนะ, 2553) ขณะที่การใช้สื่อประเภทเพลงเพื่อพัฒนาความรู้และความคงทนด้านคำศัพท์และทักษะการพูดภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนต้น พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้นและลดการติ่งเครียดในการเรียนภาษาอังกฤษ (ปรารธนา ผดุงพจน์, 2561) สอดคล้องกับศึกษาหนึ่งที่ใช้เพลงภาษาอังกฤษพัฒนาการออกเสียงภาษาอังกฤษ โดยพบว่าการใช้เพลงภาษาอังกฤษมีผลต่อการออกเสียงของผู้เรียนภาษาและทำให้ผู้เรียนปรับปรุงการออกเสียงของตนเองให้ดีขึ้น (Zahra Farmand and Behzad Pourgharib, 2013) ในทำนองเดียวกันหลังจากที่ทำการสอนโดยใช้เพลงภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการเรียนการสอนนั้น นักเรียนมีพัฒนาการด้านการฟังภาษาอังกฤษเพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้การวิจัยของ เกี่ยวกับประสิทธิผลของเพลงต่อการเรียนรู้คำศัพท์ การใช้ภาษา และความหมายของนักเรียนจีนแผ่นดินใหญ่ พบว่าเพลงจะเกิดประสิทธิภาพสูงเมื่อใช้อย่างเต็มที่และต่อเนื่องในการเรียนการสอน รวมทั้งยังทำให้นักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกสูง แต่จะมีประสิทธิภาพด้อยลงเมื่อมีความถี่ในการใช้น้อยหรือไม่สม่ำเสมอ (Brand, Xiangmin Li and Manny, 2009) ดังนั้นการใช้สื่อการสอนประเภทเพลงส่งผลให้การเรียนของนักเรียนมีพัฒนาการทางด้านการจำดีขึ้น

จากเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมา ผู้วิจัยมีความสนใจและเลือกที่จะใช้เพลงและกลอนพ้องคำมาพัฒนาเป็นสื่อการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาศัพท์ภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนขนาดเล็กที่ขาดแคลนครูภาษาอังกฤษหรือมีครูที่จบการศึกษาจากสาขาวิชาอื่นแต่ต้องทำหน้าที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะสร้างสื่อการเรียนเสริมภาษาอังกฤษที่ผู้เรียนและผู้สอนสามารถใช้ได้ทั้งในและนอกเวลาเรียน ตลอดจนจะเผยแพร่นวัตกรรมผ่านช่องทางยูทูบและแผ่นซีดีให้กับโรงเรียนในพื้นที่ที่ทำการศึกษาวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักลง อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักลง อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักลง อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างก่อนและหลังเรียน
4. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักลง อำเภอลำสนัก จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีต่อชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

ระเบียบวิธีวิจัย

1. เครื่องมือวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 4 ชนิด ได้แก่
 - 1) บทเรียนเพลงและกลอนพ้องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 เพลง Animals หน่วยที่ 2 เพลง Body parts หน่วยที่ 3 เพลง Numbers หน่วยที่ 4 กลอน Colors และหน่วยที่ 5 กลอน Family
 - 2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน
 - 3) แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ
 - 4) แบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ และ
 - 5) แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 1 ฉบับ
2. การรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้
 - 1) ระยะที่ 1 การสร้างหาและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ
ผู้วิจัยพัฒนาเพลงและกลอนพ้องคำศัพท์จำนวน 5 ชุด ได้แก่ หน่วยที่ 1 เพลง Animals หน่วยที่ 2 เพลง Body parts หน่วยที่ 3 เพลง Numbers หน่วยที่ 4 กลอน Colors และหน่วยที่ 5 กลอน Family ในระดับชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียน แบบประเมินความพึงพอใจ จากนั้นนำไปหาค่า สอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญและนำไปทดลองใช้เพื่อหาค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นและค่าความเที่ยงตรง
 - 2) ระยะที่ 2 การใช้เครื่องมือ
ผู้วิจัยนำแบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ ไปทดสอบระดับความรู้พื้นฐานของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากนั้นใช้รูปแบบการเรียนการสอนผ่านบทเรียนเพลงและ

กลอนพ้องคำศัพท์ จำนวน 5 ชุด กับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากการเรียนรู้การสอนครบทั้ง 5 ชุด ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ และทำการประเมินความพึงพอใจ

3) ระยะที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำผลการทดสอบก่อนเรียน ผลการทดสอบหลังเรียน และผลการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างไปคำนวณหาความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test ในโปรแกรมสำเร็จทางสถิติ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์คุณภาพของสื่อการเรียนการสอนโดยการใช้เพลงและกลอนพ้องคำศัพท์ สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1) คุณภาพของสื่อการเรียนการสอน ใช้ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยการประเมินค่าความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน

1.2) คุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน รวมทั้งแบบประเมินความพึงพอใจใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากคะแนนของผู้ทำแบบทดสอบ (Non-sample Tryout)

2) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพชุดฝึก โดยใช้ $E1_2/E_2$ กล่าวคือ $E1$ ตัวแรกแสดงประสิทธิภาพ (Effectiveness) ของกระบวนการซึ่งอยู่ในรูปค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนจากแบบฝึกทั้งหมด ส่วน $E2$ แสดงประสิทธิภาพของผลโดยรวม (Results) ซึ่งอยู่ในรูปค่าเฉลี่ยร้อยละของแบบทดสอบหลังการใช้ชุดฝึก

3) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของกลุ่มตัวอย่าง ใช้คะแนนรวมจากแบบทดสอบก่อนเรียนเปรียบเทียบกับคะแนนรวมจากแบบทดสอบหลังเรียน โดยใช้สถิติ paired samples t-test

4) การประเมินความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างใช้เกณฑ์ระดับดีขึ้นไปหรือมีค่าเฉลี่ยมากกว่า 3.51 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านดอนสว่าง และโรงเรียนบ้านสักหลง ตำบลสักหลง อำเภอห่มสักร จังหวัดเพชรบูรณ์ สำนักเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักหลง จำนวน 20 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง โดยเลือกนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด

2. ตัวแปร

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ 1) ชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบก่อนเรียน 4) แบบทดสอบหลังเรียน และ 5) แบบประเมินความพึงพอใจ

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

1) ค่าประสิทธิภาพของชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 และ 4) ค่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ

3. เนื้อหา

1) บทเรียนเพลงและกลอนพ้องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 เพลง Animals หน่วยที่ 2 เพลง Body parts หน่วยที่ 3 เพลง Numbers หน่วยที่ 4 กลอน Colors และหน่วยที่ 5 กลอน Family (IOC 0.66-1.0)

2) แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน มีคะแนนรวมเฉลี่ย 4.45

3) แบบทดสอบก่อนเรียน จำนวน 30 ข้อ จากหน่วยเรียนทั้ง 5 หน่วย ซึ่งแตกต่างจากแบบทดสอบหลังเรียน (p 0.21-0.71, r 0.25-0.58)

4) แบบทดสอบสอบหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ จากเนื้อหาทั้ง 5 หน่วยเรียน ซึ่งแตกต่างจากแบบทดสอบก่อนเรียน (p 0.67-0.79, r 0.25-0.42)

5) แบบประเมินความพึงพอใจ 1 ฉบับ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านการจัดกิจกรรม ด้านผู้สอน และด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม (α 0.964)

ผลการวิจัย

1. การหาประสิทธิภาพของชุดฝึก

การคำนวณหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) และประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) มีวิธีการคำนวณ ดังนี้

$$\text{ประสิทธิภาพของกระบวนการ } E_1 = \frac{503}{20} \times 100$$

$$E_1 = 83.33$$

ผลการวิเคราะห์ตามสูตรแสดงให้เห็นว่าผลการใช้ชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสั๊กหลง อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าประสิทธิภาพของกระบวนการเท่ากับ 83.33

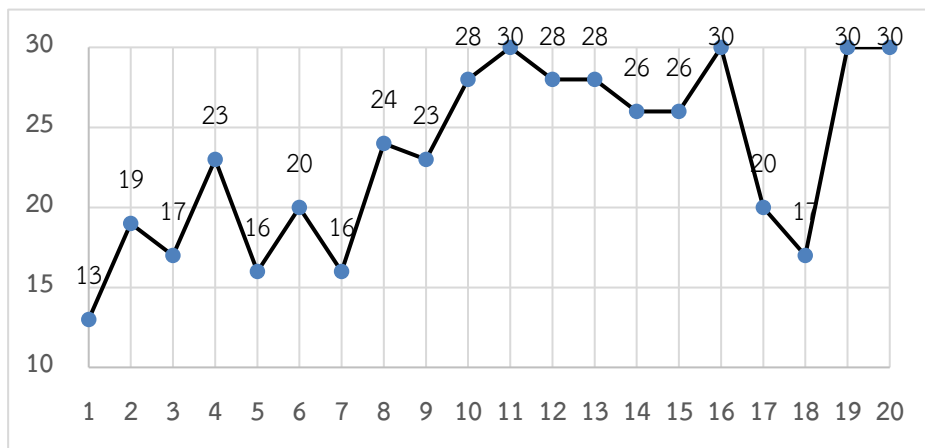
$$\text{ประสิทธิภาพของผลลัพธ์} \quad E_2 = \frac{\frac{464}{20}}{30} \times 100$$

$$E_2 = 77.33$$

ผลการวิเคราะห์ตามสูตรแสดงให้เห็นว่าผลการใช้ชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสั๊กหลง อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าประสิทธิภาพของผลลัพธ์เท่ากับ 77.33

2. การหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์

ในการหาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ใช้สถิติแจกแจงความถี่ ปรากฏดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 คะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน
ประถมศึกษาปีที่ 3

จากภาพที่ 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสั๊กหลง อำเภอลำสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีคะแนนรวม 464 คิดเป็นร้อยละ 77.33 ของคะแนนรวมเต็ม 600 คะแนน

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์

ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ใช้สถิติแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และค่า Sig. ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ (n=20)

แบบทดสอบ	จำนวน (คน)	ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)	ค่า เบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)	ค่า ความคลาด เคลื่อน มาตรฐาน	ค่า t	ค่า Sig.
คะแนนก่อนเรียน	20	11.00	5.79			
คะแนนหลังเรียน	20	23.20	5.59	1.155	10.560	.000**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 2 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักลง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ ระหว่างก่อนเรียน และหลังเรียน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การประเมินความพึงพอใจ

ในการวิเคราะห์ผลความพึงพอใจใช้สถิติแจกแจงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจ (n=20)

ประเด็นคำถามด้านความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน	ระดับความ พึงพอใจ
ด้านเนื้อหา	4.81	.28	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรม	4.87	.28	มากที่สุด
ด้านผู้สอน	4.90	.20	มากที่สุด
ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วม	4.91	.19	มากที่สุด
รวม	4.87	.19	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าผลการประเมินความพึงพอใจค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = .19) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = .19) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือผู้สอน ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = .20) ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.87, S.D. = .28) และด้านเนื้อหา ($\bar{X}$ = 4.81, S.D. = .28) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัยตามลำดับความสำคัญ ดังนี้

ประการแรก ผลการใช้เพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนขนาดเล็ก กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอลำลูกก จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 83.33/77.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 75/75 ที่ตั้งไว้ ผลการหาประสิทธิภาพในการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องการศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดสื่อการสอนเพลงภาษาอังกฤษ มีประสิทธิภาพอยู่ที่ 86.12/81.18 (ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ, 2558) กับ การใช้ชุดเกม เพลง ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน มีประสิทธิภาพอยู่ที่ 88.46/86.00 (ปราณี ชูชุม, 2556) และผลการใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง – พูดแลความรู้ด้านคำศัพท์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพอยู่ที่ 83.40/80.66 (สุภาวดี ชันธัญญ, 2557) เหตุที่ประสิทธิภาพของกระบวนการมีค่าเท่ากับ 83.33 ผลปรากฏจากคะแนนแบบฝึกหัดทั้ง 5 หน่วย เกินร้อยละ 75 จำนวน 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 3 Numbers (93.75) หน่วยที่ 4 Colors (91) และหน่วยที่ 5 Family (90) และคะแนนที่ต่ำกว่าร้อยละ 75 จำนวน 2 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 Animals (60) และหน่วยที่ 2 Body Parts (76) แสดงให้เห็นว่า นักเรียนรู้เข้าใจและสามารถทำแบบฝึกหัดท้ายหน่วยได้ เพราะมีการใช้กิจกรรมเกมส์ทาย คำศัพท์มาใช้เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียนและเป็นการทบทวนคำศัพท์อีกด้วย รวมถึง มีการใช้เพลงประกอบจังหวะ ซึ่งทำให้นักเรียนทุกคนสามารถทำบทเรียนได้และมีความรู้สึก สนุกสนาน ส่วนเหตุที่ประสิทธิภาพของผลลัพธ์มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 76.00 ผลปรากฏ คะแนนทดสอบหลังเรียน มีนักเรียนจำนวน 12 คน ที่มีคะแนนเกินร้อยละ 75 มีคะแนน ระหว่าง 24-30 และต่ำกว่าร้อยละ 75 จำนวน 8 คน มีคะแนนระหว่าง 3-23 กรณีนักเรียน 1 คนที่ได้คะแนน 3 คะแนน จากคะแนนเต็ม 30 เพราะนักเรียนเป็นเด็กพิเศษที่มีพัฒนาการ เรียนรู้ช้า เนื่องจากนักเรียนสามารถพูดคำศัพท์ภาษาอังกฤษได้แต่ไม่สามารถเขียนและอ่าน คำศัพท์ได้ จึงทำให้นักเรียนทำข้อสอบไม่ได้

ประการต่อมา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เข้าเรียน หลัง เข้าร่วมกิจกรรมสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 10.560$, $Sig = .000^{**}$) กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนมีคะแนนรวม 464 คิดเป็น ร้อยละ 75.67 ขณะที่คะแนนแบบทดสอบก่อนเรียนกิจกรรมมีคะแนนรวม 220 คิดเป็นร้อยละ

36.67 ซึ่ง มองเห็นความห่างถึงพัฒนาการที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 40 สอดคล้องกับการศึกษาเรื่องการ
ใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการออกเสียงต่อเนื่องกันในภาษาอังกฤษ พบว่า
นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t = -9.432$,
Sig = .000*) (เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์ และอาคม สระบัว, 2558) การศึกษาประสิทธิภาพของ
กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษต่อการเรียนรู้และความคงทนของคำศัพท์และทักษะการพูด พบว่า
นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($t = 6.741$, Sig
= .000*) (มาริส กาสุวรรณ์ และมณฑา จาญพจน์, 2556) การศึกษาการเปรียบเทียบผลการ
เรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ($t = 2.22$,
Sig = .000*) (วิภาพร ศรีสุลย์, 2550) และผลการใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง-
การพูดภาษาอังกฤษและความรู้ด้านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัย
พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($t = 5.04$,
Sig = .000*) (สุภาวดี ชันธุ์บุญ, 2557) ซึ่งผลการทดสอบหลังเรียนในการวิจัยครั้งนี้ มีนักเรียน
ที่ได้คะแนนเกินร้อยละ 75 จำนวน 12 คน ต่างจากการทดสอบก่อนเรียน มีนักเรียนที่ได้
คะแนนเกินร้อยละ 75 แค่จำนวน 1 คน จากทั้งหมด 20 คน เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ไม่รู้
คำศัพท์ ไม่สามารถแปลความหมายได้ ภายหลังที่นักเรียนได้ผ่านการเรียนจากเพลงและกลอน
พ้องคำศัพท์ภาษาอังกฤษ คะแนนแบบทดสอบหลังเรียนเกินร้อยละ 75 จำนวน 12 คน

ประการสุดท้ายผู้ศึกษาได้สำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน ด้วย
การทำแบบสอบถามคะแนน 5 ลำดับ เพื่อให้กลุ่มตัวอย่างสะท้อนความคิดเห็นและความรู้สึกที่
มีต่อการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาการจดจำคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่
3 โรงเรียนขนาดเล็กในอำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ในครั้งนี้ หลังจากประมวลผลและ
วิเคราะห์ผลลัพธ์แล้ว ผู้ศึกษาสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจต่อ
การเรียนการสอน ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.07) สอดคล้องกับ
 การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานโดยใช้กลยุทธ์การส่งเสริมทักษะที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
พบว่า มีคุณภาพในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.65$, S.D.=0.48) (นวลพรรณ ไชยมา, 2554) การใช้
 กิจกรรมประกอบจังหวะเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์และความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์
 ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่

ระดับมาก ($\bar{X} = 2.59$, S.D. = 0.54) (พรรณนที โชติพงศ์, 2552) และการใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการออกเสียงต่อเนื่องกันในภาษาอังกฤษ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ระดับ ($\bar{X} = 10.00$, S.D. = 3.47) (เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์ และอาคม สระบัว, 2558) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความรู้ความเข้าใจของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = .19) ซึ่งมีประเด็นคำถามที่นักเรียนเห็นพ้องต้องกันในด้านนี้ได้แก่ นักเรียนสามารถนำความรู้จากหน่วยเรียนไปพัฒนาการเรียนและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ด้านรองลงมาคือ ด้านการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 87$, S.D. = .28) ซึ่งมีประเด็นคำถามที่นักเรียนเห็นพ้องต้องกันในด้านนี้ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้ในหน่วยเรียนมีความหลากหลาย และด้านที่น้อยที่สุดคือ ด้านเนื้อหา ($\bar{X} = 81$, S.D. = .28) ซึ่งมีประเด็นคำถามที่นักเรียนเห็นพ้องต้องกันในด้านนี้ได้แก่ เนื้อหาในชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมกับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 และชุดกิจกรรมมีความน่าสนใจ

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยนี้สนับสนุนการพัฒนาวิธีการสอนที่มีต้นทุนต่ำและมีประโยชน์สำหรับโรงเรียนที่มีทรัพยากรจำกัด การประยุกต์ใช้เพลงและกลอนที่ใช้ภาษาเข้าใจง่ายทำให้นักเรียนมีความสุข รู้สึกมีส่วนร่วม สร้างทัศนคติที่ดีในการเรียนภาษาอังกฤษ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น นอกจากนักเรียนจะได้เรียนรู้ภาษาแล้ว ยังได้เรียนรู้วัฒนธรรม การออกเสียง ความจำ และความคิดสร้างสรรค์ที่ได้จากเพลงและกลอน เหล่านี้เป็นประโยชน์ทางอ้อมที่ได้มากกว่าการเรียนรู้ภาษาโดยตรงอย่างเดียว

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถสรุปเป็นสาระสำคัญได้ 4 ข้อ ดังนี้ 1) ชุดฝึกเพลงและกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 83.33/77.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวจำนวนทั้งหมด 20 คน มีคะแนนรวมคิดเป็นร้อยละ 77.33 3) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านคำศัพท์

ภาษาอังกฤษของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอลำลูกเกด จังหวัด เพชรบูรณ์ ระหว่างก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบ ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านสักหลง อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีต่อชุดฝึกเพลง และกลอนพ้องคำเพื่อพัฒนาคำศัพท์ภาษาอังกฤษ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = .19) ขณะที่ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) ควรผสมผสานเครื่องมือและ ทรัพยากรที่ใช้เทคโนโลยี เช่น PowerPoint, Google forms, Kahoot, และ Quizizz เพื่อ เสริมสร้างประสบการณ์การเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของนักเรียน และ 2) ควรผสมผสานกล ยุทธ์การเรียนรู้แบบมีความร่วมมืออื่น ๆ เช่น เกมส์ กิจกรรมการแสดงบทบาท และกลยุทธ์การ สอนแบบจิ๋วจิ๋ว เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบเข้าร่วมและการมีส่วนร่วมของนักเรียน

บรรณานุกรม

- ข้อมูลพื้นฐานโรงเรียนบ้านสักหลง. (2565). เรียกใช้เมื่อ 17 มีนาคม 2565 จาก <https://data.bopp-obec.info>: <https://data.bopp-obec.info>
- จิรพรรณ พรหมประเสริฐ. (2559). การสร้างเครื่องตรวจจับเสียงภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาการ การออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้องสำหรับนักเรียนชาวเขาชั้นประถมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านหนองแม่นา (รายงานการวิจัย). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพชรบูรณ์.
- โชติกา สงคราม. (2562). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ณรงค์ กาญจนะ. (2553). เทคนิคและทักษะการสอนเบื้องต้น เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: จรัส สนิทวงศ์การพิมพ์.
- ดารณี ศักดิ์ศิริผล. (2556). การศึกษาภาวะสมาธิสั้นในเด็กที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ใน เขตกรุงเทพมหานคร (รายงานการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

- ทิพย์วัลย์ พันธุ์เจริญ. (2558). การพัฒนาชุดการสอนเพลงเพื่อการสอนภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรับใหญ่ว่องกุลสกลกิจพิทยาคม จังหวัดราชบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศ). บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธีระเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์. (2560). ปฏิรูปการศึกษาต้องบูรณาการข้ามหน่วยงาน. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.isranews.org/isranews-short-news/54592-65217.html>.
- นงนุช เอกตระกูล. (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ STEM เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (CPS) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.
- นวลพรรณ ไชยมา. (2554). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูงสำหรับนักศึกษาสถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์ (รายงานการวิจัย). ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นัสรินทร์ ปือชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เนาวรัตน์ อินทรประสิทธิ์ และอาคม สระบัว. (2558). การใช้กิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการออกเสียงต่อเนื่องกันในภาษาอังกฤษ (รายงานการวิจัย). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- ปราณี ชูชม. (2556). การใช้ชุดเกม เพลง ในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3/2 เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลน่องหญิง (รายงานการวิจัย). อุบลราชธานี: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี.

- ปรารธนา ผดุงพจน์. (2561). การพัฒนาคัลงกิจกรรมภาษาอังกฤษตามหลักรูปแบบการเรียนรู้
สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร. วารสารวิจัยราชภัฏ
พระนคร, 7(2), 86-98.
- พรรณนที โชติพงศ์. (2552). การใช้กิจกรรมประกอบจังหวะเพื่อพัฒนาความรู้ด้านคำศัพท์และ
ความคงทนในการเรียนรู้คำศัพท์ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. ใน
(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษในฐานะ
ภาษาต่างประเทศ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เพชรลดา อาจขาว. (2563). กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของ
นักเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่ง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหาร
การศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- เพ็ญสุตา จิโนการ. (2561). การศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กออทิสติก
จากการใช้ดนตรีบำบัด. วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ(7(1)), 2-13.
- มารีสา กาสุวรรณ และมณฑา จาญพจน์. (2556). ประสิทธิภาพของกิจกรรมเพลงภาษาอังกฤษ
ต่อการเรียนรู้และความคงทนของคำศัพท์และทักษะการพูด. วารสารศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 5(2), 18-31.
- รติยา ภูมิปฐมกุล และทศพร แสงสว่าง. (2557). หน่วยเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนรูปแบบเกม
เรื่องการบวกและการลบจำนวนเต็ม สำหรับเด็กสมาธิสั้น ระดับประถมศึกษาปีที่ 3.
ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา).
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- วิภาพร ศรีสุลัย. (2550). การเปรียบเทียบผลการเรียนคำศัพท์ภาษาอังกฤษกลุ่มสาระการ
เรียนรู้ภาษาต่างประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระหว่างการสอนบนเว็บกับการสอน
ปกติ. บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (สทศ). (2565). รายงานผล O-NET ด้วยแผนที่ประเทศ
ไทย. เรียกใช้เมื่อ 17 มีนาคม 2565 จาก [https://www.niets.or.th
/th/catalog/view/3121](https://www.niets.or.th/th/catalog/view/3121).
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือการใช้
หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับ

- ปรับปรุง พ.ศ. 2561) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สพลเชษฐ์ ประชุมชัย. (2562). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Khaokoh : Switzerland of Thailand สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (รายงานการวิจัย). เพชรบูรณ์: มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ. (2560). การปฏิรูประบบวิจัยและนวัตกรรมของประเทศสำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรมแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 20 สิงหาคม 2565 จาก http://www.sti.or.th/sti/about.php?content_type=25
- สาลินีย์ สุวรรณพันธ์. (2553). การใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมการออกเสียง ความรู้ทางด้านคำศัพท์และไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรีจำกัด.
- สุภาวดี ชันธุ์บุญ. (2557). การศึกษาผลการใช้กิจกรรมเพลงเพื่อส่งเสริมทักษะการฟัง – การพูด ภาษาอังกฤษและความรู้ด้านคำศัพท์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- สุริยา ฮ่องเสนาะ. (2558). บทบาทของครูไทยในศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2565 จาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/download/article/ar_ticle_2015_0401102120.pdf
- อนันต์ ม่วงอมงค์. (2560). อนันต์ ม่วงอมงค์. (2560). กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมุสลิม โรงเรียนพัฒนศาสนวิทยาท่าแร่ จังหวัดเพชรบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

- อาทร นกแก้ว และสุภารัตน์ เชื้อโชติ. (2563). ความรู้เนื้อหาหสาณวิธีสอนการคิดเชิงนามธรรม
สำหรับการคิดเชิงคำนวณ. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยา
เขตปัตตานี, 31(3), 1-14.
- อุไรวรรณ มาตมุงคุณ. (2554). พัฒนาการด้านการเรียนของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม
ศิลปะจากงานกระดาษ. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษา
ปฐมวัย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Brand, Xiangmin Li and Manny. (2009). Effectiveness of Music on Vocabulary
Acquisition, Language Usage and Meaning for Mainland Chinese ESL
learners. Music Education, 32(1), 73-84.
- Scott, C. (2012). An Investigation of Science, Technology, Engineering and
Mathematics (STAM) Focused High school in the U.S. Journal of STAM
Education, 13(5), 30-39.
- Shields, E. (2006). Engineering our future new Jersey elementary school. เรียกใช้
เมื่อ October 14, 2017 จาก [http://www.ciese.org/papers/2006/ASEE_](http://www.ciese.org/papers/2006/ASEE_paper_G.doc)
[paper_G.doc](http://www.ciese.org/papers/2006/ASEE_paper_G.doc).
- Sri Wahyuni. (2012). Improving Student's Vocabulary Mastery through Popular
Songs (Master of Arts, Language Study). Central Java: Graduate School,
Surakarta University.
- Zahra Farmand and Behzad Pourgharib. (2013). The Effect of English Songs on
English Learners Pronunciation. International Journal of Basic Science &
Applied Research, 2(9), 840-846.

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัว
ของพนักงานประจำบริษัทเอกชน*

FACTORS AFFECTING THE DECISION TO ENGAGE IN PRIVATE
BUSINESS OF PRIVATE COMPANIES'EMPLOYEES

พริยกานต์ กิจกานดา

Piriyakan Kitkanda

ตะวัน วิกรัยพัฒน์

Tawan Vigripat

พรพนา ศรีสถานนท์

Pornpana Srisatanon

สถาบันรัชต์ภาคย์, ประเทศไทย

Rajapark Institute, Thailand

E-mail: nongfad@windowslive.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยจูงใจและการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัว 2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 3) เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัว กลุ่มตัวอย่างเป็นพนักงานประจำบริษัทเอกชน จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยจูงใจในการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือด้านความต้องการรองลงมาคือด้านแรงจูงใจ และด้านค่านิยมตามลำดับ การตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) พนักงานที่มีเพศ

* Received 9 May 2023; Revised 12 August 2023; Accepted 7 October 2023

อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนคือ ด้านความต้องการ ด้านค่านิยม ด้านแรงจูงใจ ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัว ได้ร้อยละ 37.90

คำสำคัญ: พนักงานประจำ แรงจูงใจ ธุรกิจส่วนตัว

Abstract

The objectives of this research were 1) to study motivation factors and personal business decisions. 2) To compare private business engagement decisions to the characteristics of private company employees. 3) to study the motivational factors affecting the engagement decisions of private company employees. The sample consisted of 385 private company employees. The instrument used for data collection was a questionnaire. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation, t-test, F-test and multiple regression analysis. The results showed that: 1) Motivating factors, in general, had the highest average level. Private company employees' personal business engagement decisions were found to be at the highest average level. 2) Employees of private companies with different genders, ages, education levels, marital status, and average monthly income made a significant difference in their decision to run their own business with a 0.05 level of significance. 3) 3 motivation factors affecting the decision to run their own business: the demanding aspect, value aspect, motivation aspect, all of which 3 variables could explain the variation in self-employment decision-making of employees of private companies at 37.90%.

Keywords: full time employee, motivation, private business

บทนำ

ในปัจจุบันการประกอบการในประเทศไทยพบว่านโยบายของรัฐบาล พ.ศ. 2559 มียุทธศาสตร์การ พัฒนาประเทศ โดยต้องการให้ประเทศไทยก้าวพ้นกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลาง โดยกำหนดยุทธศาสตร์ ไทยแลนด์ 4.0 ขึ้น เพื่อปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวไปสู่ยุคใหม่และให้ความสำคัญในการสร้างผู้ประกอบการขับเคลื่อนความมั่งคั่งของประเทศไทยเพื่อพัฒนาประเทศให้ปรับเปลี่ยนจากประเทศรายได้ปานกลางเป็นประเทศรายได้สูง ปรับเปลี่ยนจากเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยประสิทธิภาพเป็นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วย “นวัตกรรม” (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

ในอดีตที่ผ่านมาผู้ที่มีการศึกษาสูงมักมุ่งประกอบอาชีพรับเงินเดือนเป็นพนักงานหรือลูกจ้าง ในขณะที่ ผู้ที่มีการศึกษาไม่สูงนักมักประกอบอาชีพอิสระ หรือเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งมักจะมีพื้นฐานความรู้ไม่เพียงพอที่จะบริหารจัดการและพัฒนากิจการให้มีความสามารถในการแข่งขันได้ภายใต้ระบบการค้าเสรียุคใหม่ และในยุคที่ใช้เทคโนโลยีเป็นตัวนำกลยุทธ์ใหม่ในการสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ SMEs ไทยจึงต้องมุ่งสนับสนุน ผู้ที่มีการศึกษาที่มีความรู้ความสามารถ ให้ก้าวเข้ามาเป็นผู้ประกอบการ การเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่จึง เป็นหัวใจสำคัญในการสร้างธุรกิจใหม่ๆ และผู้ประกอบการรุ่นใหม่ขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศรวมทั้ง สนับสนุนให้ธุรกิจเหล่านี้สามารถเติบโตและมีความเข้มแข็งยิ่งขึ้นตามลำดับ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทย ภูมิคุ้มกันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง เมื่อการส่งเสริมพัฒนาผู้ประกอบการมาบูรณาการกับกิจกรรมสนับสนุนอื่น ๆ จะ ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการสนับสนุน “ผู้ประกอบการใหม่” ให้สามารถก่อตั้งกิจการได้สำเร็จและดำเนินธุรกิจได้ อย่างต่อเนื่อง เป็นแหล่งจ้างงานและสร้างรายได้แก่ประเทศต่อไป ดังนั้นการมุ่งที่จะเชิญชวนผู้ที่มีการศึกษาดี มีประสบการณ์มีความรู้ความสามารถ ให้ก้าวเข้ามาเป็นผู้ประกอบการ การเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ จึงถือเป็นหัวใจสำคัญในการสร้างธุรกิจใหม่ๆ ขึ้นในระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เติบโตและมีความเข้มแข็ง ยิ่งขึ้นตามลำดับ ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศไทยสามารถฟื้นตัวและมีภูมิคุ้มกันสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (ชลลดา เจียมจิตวานิชย์ และคณะ, 2562)

ผลสำรวจ World Economic Forum ร่วมกับ SEA เกี่ยวกับแนวคิดของเยาวชนคนรุ่นใหม่ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย พบว่า คนรุ่นใหม่มีความสนใจจะเป็นผู้ประกอบการสูงมาก โดยประเทศไทยเยาวชนคนรุ่นใหม่ถึง 36% อยากเป็นผู้ประกอบการแทนการทำงานในบริษัทต่างๆ และเป็นตัวเลขที่สูงสุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และยังพบว่า แรงจูงใจของคนรุ่นใหม่

เกี่ยวกับงานนั้น รายได้สำคัญแต่งงานต้องทำให้ชีวิตสมดูลด้วย ไม่ใช่งานหนักจนไม่มีเวลาดูแลสุขภาพ และครอบครัว ส่วนการตอบแทนสังคม เยาวชนไทยยกไว้เป็นเรื่องสุดท้าย เพราะหากไม่สามารถทำงานสร้างรายได้พอเลี้ยงตนเองได้ อาจนำมาซึ่งปัญหาสังคมด้านอื่น ๆ ต่อไป (Bangkok insight, 2565) คนไทยมีทัศนคติที่ดีต่อการเป็นเจ้าของธุรกิจ โดยเชื่อว่าตนเองมีศักยภาพมากพอที่จะเริ่มต้นธุรกิจสูงถึง 77% และคนไทยกว่า 78% มีแนวโน้มการทำธุรกิจส่วนตัวในอีก 5 ปีข้างหน้าโดยเหตุผลหลักที่ทำให้คนไทยต้องการเริ่มต้นธุรกิจของตัวเอง เพราะต้องการเป็นนายตัวเอง เพราะต้องการมีรายได้เพิ่ม จึงต้องการเริ่มธุรกิจของตนเอง (Marketing, 2564)

จากการศึกษาปัญหาการประกอบอาชีพพบว่า ค่าครองชีพสูงกว่าเงินเดือน เงินเดือนและโบนัสไม่พอยุ่กับเงินเดือน จึงอยากมองหาธุรกิจส่วนตัว หรืองานพิเศษที่สามารถทำควบคู่ไปกับการประจำได้ เพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตัวเองและครอบครัวเริ่มสร้างธุรกิจควบคู่ไปกับการประจำ จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน เพื่อใช้ข้อมูลที่ได้รับเป็นตัวช่วยที่ใช้สำหรับประกอบการตัดสินใจในการเป็นเจ้าของธุรกิจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยเชิงจิตและการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัท เอกชน
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัท เอกชน กับลักษณะของพนักงาน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงจิต ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีระเบียบวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้
ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานประจำบริษัทเอกชน
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พนักงานประจำบริษัทเอกชน ไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน
จึงได้จากสูตรขนาดตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่นอนของ W.G. Cochran โดยกำหนดระดับ

ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 (Cochran, W.G., 1953) และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 (กัลยา วาณิชยปัญญา, 2560) ได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างทางโดยส่งแบบสอบถามทางออนไลน์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ส่วนดังนี้ ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของพนักงาน จำนวน 4 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ ประกอบด้วย ด้านแรงจูงใจ ด้านค่านิยม และด้านความต้องการ ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับปัจจัยจูงใจ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกอาชีพ และนำข้อมูลที่ได้มาทำการสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

2. ทำการสร้างแบบสอบถาม นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบ ข้อบกพร่อง และนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้วิธีการคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence) หลังจากนั้นปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์

3. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยการคำนวณหาความสัมพันธ์สหสัมพันธ์ ด้วยวิธี Cronbach's Alpha coefficient ของ Cronbach (1974) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.895 (Cronbach, L. J., 1984)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามออนไลน์ จนครบตามจำนวน 385 คน และนำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้นำมาทำการวิเคราะห์ข้อมูล

ด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test การวิเคราะห์ การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

การศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำ บริษัทเอกชน มีผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยจูงใจ ในภาพรวม

ปัจจัยจูงใจ	x-	S.D.	ค่าระดับ
ด้านแรงจูงใจ	4.32	0.382	มากที่สุด
ด้านค่านิยม	4.32	0.432	มากที่สุด
ด้านความต้องการ	4.34	0.373	มากที่สุด
การตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน			
	4.30	0.366	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยจูงใจ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด ($x- = 4.33$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความต้องการ ($x- = 4.34$) รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจ ($x- = 4.32$) และด้านค่านิยม ($x- = 4.32$) ตามลำดับ การตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.30

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำ บริษัทเอกชน

ตัวแปร	t/F	Sig.
เพศ	3.021	0.003*
อายุ	8.347	0.000*
การศึกษา	13.966	0.000*
สถานภาพ	14.820	0.000*
รายได้ต่อเดือน	7.590	0.000*

จากตารางที่ 2 พบว่า พนักงานประจำบริษัทที่มี เพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ ต่อเดือนแตกต่างกัน การตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวจะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นในรูปแบบการวิเคราะห์การถดถอย

ตัวแปร	B	SEE.	β	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	1.244	0.211		5.881*	0.000
ด้านแรงจูงใจ (X_1)	0.361	0.043	0.377	8.477*	0.000
ด้านค่านิยม (X_2)	0.220	0.046	0.259	4.746*	0.000
ด้านความต้องการ (X_3)	0.127	0.051	0.129	2.482*	0.013
R= 0.615 R ² = 0.379 R ² Adjust = 0.374 SEEest = 0.28940 F=77.427 Sig. = 0.000					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์สมการถดถอย พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ (X_1) ค่านิยม (X_2) ความต้องการ (X_3) ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนคือ ความต้องการ (X_1) ($\beta = 0.377$) ค่านิยม (X_2) ($\beta = 0.259$) ความต้องการ (X_3) ($\beta = 0.129$) ซึ่งตัวแปรทั้ง 3 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน ได้ร้อยละ 37.90 และเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$\hat{Y}$

$$= 1.244 + 0.361 X_1 + 0.220 X_2 + 0.127 X_3$$

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยจูงใจ พบว่า ปัจจัยจูงใจ ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยแต่ละด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน โดยเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความต้องการ รองลงมาคือ ด้านแรงจูงใจ และด้านค่านิยม ตามลำดับ การตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานประจำอาจมีทุนเพียงพอ และมีเวลาว่างที่จะประกอบอาชีพส่วนตัวจึงตัดสินใจประกอบอาชีพส่วนตัวโดยมีผู้ร่วมลงทุนช่วยเหลือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานประจำมีประสบการณ์จากการทำงาน และมีความรู้ในงานประกอบกับค่านิยมกับอาชีพที่ชื่นชอบ จึงมีแรงจูงใจในการประกอบอาชีพส่วนตัว สอดคล้องกับผลการศึกษาของน้ำทิพย์ บุตรทศ และวรรณภา ลือกิตินันท์ (2558) เรื่อง การตัดสินใจเลือกอาชีพ แรงจูงใจ และความก้าวหน้า พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกอาชีพพริตตี้เอ็มซี ที่สำคัญที่สุด คือความสามารถ และแรงจูงใจในการประกอบอาชีพ คือความต้องการขั้นพื้นฐาน ความชอบและความสนใจเป็นส่วนตัว โดยแรงจูงใจในการทำงานที่สำคัญ คือค่าตอบแทน (น้ำทิพย์ บุตรทศ และวรรณภา ลือกิตินันท์, 2558) สอดคล้องกับผลการศึกษาของธีรยุทธ แก้วเกร็ด (2561) เรื่อง การตัดสินใจเลือกอาชีพของพนักงานองค์กรเอกชน ในจังหวัดนครปฐม ที่พบว่า ปัจจัยจูงใจในการประกอบอาชีพ ทศนคติในการประกอบอาชีพ ทฤษฎี เกณฑ์การเลือกอาชีพ และกระบวนการตัดสินใจเลือกอาชีพของพนักงานองค์กรเอกชน ในจังหวัด นครปฐมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด (ธีรยุทธ แก้วเกร็ด, 2561)

2. ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนกับลักษณะของพนักงานพบว่า พนักงานที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกันมีการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานประจำอาจมีสภาพของเงินทุนภาระหน้าที่ ความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านอาชีพ และรายได้ที่เป็นเงินทุนในการประกอบอาชีพที่แตกต่างกัน จึงมีการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพส่วนตัวแตกต่างกัน สอดคล้องกับผลการศึกษาของทวีศักดิ์ นิยมแก้ว และแก้วตา ผู้พัฒน์พงศ์ (2562) เรื่อง ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า เพศ อายุ ขณะที่กำลังศึกษาอยู่ ปีการศึกษา ที่แตกต่างกันทำให้กระบวนการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพแตกต่างกัน (ทวีศักดิ์ นิยมแก้ว และแก้วตา ผู้พัฒน์พงศ์, 2562)

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยจูงใจกับการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน พบว่า ปัจจัยแรงจูงใจ ค่านิยม ความต้องการ ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพนักงานประจำมีปัจจัยจูงใจในด้านแรงจูงใจในการประกอบอาชีพที่ค่อนข้างชอบ ค่านิยมของตัวพนักงานที่เป็นประสบการณ์ในการประกอบอาชีพจึงมีความต้องการประกอบอาชีพส่วนตัว ปัจจัยจูงใจจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเลือกประกอบอาชีพส่วนตัวของพนักงานประจำ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อุไรพร ช่างบรรจง (2556) ได้ศึกษาเรื่อง มูลเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่การดำเนินธุรกิจเครือข่าย จังหวัดเชียงใหม่ที่พบว่า พบว่า มูลเหตุจูงใจในการเข้าสู่ธุรกิจเครือข่ายแรงจูงใจมีผลต่อการเข้าสู่ธุรกิจเครือข่ายได้แก่ ปัจจัยภายในของตัวบุคคล ความต้องการทางเศรษฐกิจ ความต้องการความก้าวหน้า ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินการ (อุไรพร ช่างบรรจง, 2556)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการนำนวัตกรรมยุคดิจิทัลไปปฏิบัติในการให้บริการของกรุงเทพมหานครนำเสนอได้ดังนี้ 1) สรุป ได้แก่ 1.1) ปัจจัยจูงใจและการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนอยู่ในระดับมาก 1.2) การตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนแตกต่างกันตามเพศ อายุ การศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือน และ 1.3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชนได้แก่ความต้องการ แรงจูงใจ และค่านิยม โดยสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรการตัดสินใจประกอบธุรกิจส่วนตัวของพนักงานประจำบริษัทเอกชน ได้ร้อยละ 37.90 2) ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1) พนักงานประจำที่ต้องการประกอบอาชีพส่วนตัว ต้องสั่งสมความรู้ และประสบการณ์ในอาชีพที่ต้องการทำเป็นอาชีพส่วนตัว มีความพร้อมในการทำธุรกิจ มีความรู้ และมีเงินทุนเพียงพอที่จะประกอบอาชีพส่วนตัวที่ต้องการ และผู้ที่จะประกอบอาชีพนั้นก็ต้องหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพนั้นจนเป็นที่เข้าใจอย่างถ่องแท้ 2.2) พนักงานมีแรงจูงใจมีความต้องการในการประกอบอาชีพส่วนตัวมากที่สุด ดังนั้นพนักงานต้องศึกษาธุรกิจที่ต้องการ เงินลงทุน และกลยุทธ์การตลาดให้มีความเชี่ยวชาญ และคำนึงถึงความเสี่ยงในการประกอบธุรกิจ เพื่อให้ประสบผลสำเร็จในการประกอบอาชีพนั้น และ 2.3) พนักงานประจำมีความต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวเป็นอาชีพเสริมมากที่สุด ดังนั้น

การตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพอิสระ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบ โดยเลือกอาชีพที่ชอบหรือคิดว่าตัวเอง ถนัด ต้องพัฒนาความสามารถของตัวเองศึกษารายละเอียดของอาชีพ และทำการฝึกอบรม ฝึกปฏิบัติให้มีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจในการเริ่มประกอบอาชีพที่ถูกต้อง เพราะผู้ประสบความสำเร็จใน การประกอบอาชีพอิสระส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่มีความอดทนสูง มีความมุ่งมั่น ตั้งใจ กระตือรือร้น กล้า ตัดสินใจ กล้าเสี่ยง และพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา และ 3) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 3.1) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์เชิงลึกกับพนักงานที่มีความต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัว เพื่อให้ได้ข้อมูลครอบคลุมเนื้อหาที่ศึกษา และเป็นแนวทางสำหรับพนักงานประจำนำไปปรับใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจเลือกประกอบอาชีพส่วนตัว และ3.2) ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาความต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวกับกลุ่มอาชีพอื่น เพื่อให้ได้ข้อมูลของบุคคลที่ต้องการประกอบธุรกิจส่วนตัวที่มีความหลากหลายมากขึ้น และเป็นประโยชน์สำหรับผู้ที่ต้องการเลือกประกอบธุรกิจส่วนตัวนำไปใช้ในการตัดสินใจเลือกธุรกิจที่สอดคล้องกับความต้องการ

บรรณานุกรม

- กัลยา วาณิชยบัญชา. (2560). สถิติสำหรับงานวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชลลดา เจียมจิตวานิชย์ และคณะ. (2562). ตัวแบบการ เป็นผู้ประกอบการใหม่ของนักศึกษาปริญญาตรีสังกัดมหาวิทยาลัย ในเขต กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น.
- ทวีศักดิ์ ฉิมแก้ว และแก้วตา ผู้พัฒนางาน. (2562). ปัจจัยจูงใจที่มีผลต่อกระบวนการ ตัดสินใจเลือก ประกอบอาชีพของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ใน (สารนิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ธีรยุทธ แก้วเกร็ด. (2561). การตัดสินใจเลือกอาชีพของพนักงานองค์กรเอกชนในจังหวัดนครปฐม. ใน (การค้นคว้าอิสระบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- น้ำทิพย์ บุตรทศ และวรรณภา ลือกิตินันท์. (2558). การตัดสินใจเลือกอาชีพ แรงจูงใจ และความก้าวหน้าในอาชีพ พริตตี้ เอ็มซี. . วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี, 10(1), 121-135.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการ. (รายงานวิจัย). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พริกหวานกราฟิก จำกัด.
- อุไรพร ช่างบรรจง. (2556). มูลเหตุและแรงจูงใจในการเข้าสู่การดำเนินธุรกิจเครือข่าย. ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- Bangkok insight. (2564). เด็กไทยส่วนใหญ่อยากเป็นผู้ประกอบการ. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2565 จาก <https://www.thebangkokinsight.com/news/digital-economy/65754/>
- Cochran, W.G. (1953). Sampling Technique. New York: John Wiley & Sons. Inc.
- Cronbach, L. J. (1984). Essential of psychology testing. New York: Harpe.
- Marketing. (2560). ผลสำรวจชี้คนไทย71% ต้องการเป็นนายตัวเอง. เรียกใช้เมื่อ 10 พฤศจิกายน 2564 จาก <https://www.marketingoops.com/reports/behaviors/amway-research/>

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล*

AUTHENTIC ASSESSMENT IN THE DIGITAL AGE

ศิริระ ประเสริฐศักดิ์

Sira Prasertsak

อรุณกมล จันทรส

Arunkamol Juntaros

กาญจนา บุญส่ง

Kanchana Boonsong

นิภา เพชรสม

Nipa Petsom

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: sira.1st@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัลโดยการประเมินตามความเป็นจริงและวิธีการเรียนการสอนยุคดิจิทัล เป็นรูปแบบการประเมินนักเรียนและเข้าใจความเปลี่ยนแปลงในยุคดิจิทัล ผ่านการรู้และเข้าใจทักษะทางดิจิทัล ซึ่งในปัจจุบันได้มีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกและสนับสนุนนักเรียน และช่วยให้ครูสามารถจัดการกิจกรรมการเรียนรู้และส่งมอบเนื้อหาวิชา ผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบมัลติมีเดีย โดยถึงแม้มีวิธีที่นิยมสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ เช่น E-Mail, Chat, Social Network การประเมินการเรียนการสอนในยุคดิจิทัลตามสภาพจริง ยังมีความจำเป็นต้องมีการจัดการที่ถูกต้องตามหลักการประเมินผลการเรียนเพื่อยกระดับความสามารถของผู้เรียน ดังนั้นการประเมินผลการเรียนรู้ควรใช้วิธีการประเมินและการรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายเพื่อสะท้อนพฤติกรรมที่คาดหวังในตัวผู้เรียน เครื่องมือการ

* Received 14 June 2023; Revised 3 July 2023; Accepted 7 October 2023

ประเมินที่แท้จริง เช่น Google Classroom, Plickers, Socrative เป็นต้น ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล ที่สามารถประเมินและยังให้เป็นแนวทางให้ผู้เรียนพัฒนาตัวเองได้ การประเมินจะช่วยให้ผู้เรียนทราบจุดประสงค์การเรียนรู้และเกณฑ์ผลการเรียนรู้ ที่นำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนนั่นเอง

คำสำคัญ: การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง, ยุคดิจิทัล

ABSTRACT

This article aims to disseminate the principles of actual learning measurement and evaluation in the digital age by realistic assessment and teaching and learning methods in the digital age. It is a form of assessment for students to know and understand changes in the digital age. through knowing and understanding digital skills Currently, there is a form of teaching and learning that facilitates and supports students. and enables teachers to manage learning activities and deliver subject matter. through information technology and multimedia systems Although there are popular methods that can increase learning efficiency such as E-Mail, Chat, Social Network, evaluating teaching and learning in the digital age according to real conditions. There is also a need for proper management according to the principles of academic evaluation. to enhance the ability of the learners Therefore, learning assessment should use a variety of assessment and data collection methods to reflect expected behavior in learners. Authentic assessment tools, such as Google Classroom, Plickers, Socrative etc., are tools to help measure and evaluate learning in a realistic way in the digital age. that can be assessed and provide guidelines for learners to develop themselves Assessments help learners understand their learning objectives. and learning outcome criteria that leads to the achievement of the students themselves.

Keywords: Authentic assessment/ digital age

บทนำ

ในยุคศตวรรษที่ 21 เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทและความสำคัญเป็นอย่างมากกับผู้เรียนในยุคนี้ หรือเรียกได้ว่า เป็นยุคแห่งดิจิทัล เพราะเทคโนโลยีได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการดำรงชีวิต ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เด็กไทยควรได้รับการเตรียมความพร้อมให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะใช้ชีวิต เรียนรู้ ทำงาน และเติบโตในโลกแห่งความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เป็นอย่างดี (วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตต์ฤกษ์, 2554) รวมถึงกระแสโลกาภิวัตน์ โลกที่ไร้พรมแดนเปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนย้ายทุนและปัจจัยการผลิต ระหว่างประเทศได้อย่างคล่องตัว ความได้เปรียบของประเทศทั้งหลายในอนาคต ที่ไม่ได้ขึ้นกับความร่ำรวยของทรัพยากรธรรมชาติแต่อย่างใด หากแต่ขึ้นอยู่กับพร้อมด้านกำลังคนและเทคโนโลยีมากยิ่งขึ้น ทรัพยากรบุคคลที่มีขีดความสามารถสูงจะสามารถนำประเทศไปสู่ความก้าวหน้าและมั่นคง (ดิเรก วรรณเศียร, 2564)

โดยปรากฏการดังกล่าวนี้ ที่มีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงทักษะการดำเนินชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการจัดการเรียนรู้ต้องไม่ใช่สถานการณ์สมมติในห้องเรียน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ได้ และเรียนในสภาพที่ใกล้เคียงชีวิตจริงที่สุด และควรเป็นบริบทหรือสภาพแวดล้อมในขณะที่เรียนรู้ เกิดการสัมผัสประสบการณ์ใหม่ เอามาได้ถึงความเชื่อหรือค่านิยม ทำให้เป็นนักเรียนมีความคิดเชิงกระบวนการที่ชัดเจน และเกิดการเรียนรู้เชิงกระบวนการที่ได้นี้ใหม่ได้ ทั้งนี้จำเป็นต้องมีความสามารถในการรับรู้ข้อมูลหลักฐานใหม่ และนำมาสังเคราะห์เป็นความรู้เชิงกระบวนการที่ใหม่ โดยการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ในโลกดิจิทัล ก็ส่งผลถึงกระบวนการวัดและประเมินผลโดยเน้นการดูจากสภาพจริงที่มีความสอดคล้องกันกับการจัดการเรียนรู้สมัยใหม่ โดยการประเมินตามสภาพจริงในชั้นเรียน เป็นกระบวนการวัดและประเมินศักยภาพของผู้เรียนแบบองค์รวม ผ่านการลงมือปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับชีวิตจริงและมีความหมายต่อผู้เรียน การประเมินตามสภาพจริงสนับสนุนให้ผู้เรียนสร้างการตอบสนองอย่างหลากหลาย และมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ใช้ทั้งความเข้าใจที่ลุ่มลึก ทักษะในการแก้ปัญหา ทักษะทางสังคม และเจตคติ ที่สอดคล้องกับสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง การประเมินตามสภาพจริงจะกำหนดภาระงานซึ่งเป็นสถานการณ์ใหม่ที่มีความหมายและผู้เรียนมีส่วนร่วมในบริบทที่หลากหลาย โดยผู้เรียนจะต้องมีการประยุกต์ใช้ความรู้และทักษะต่างๆ ในการดำเนินงานที่กำหนดนั้น การทำงานในลักษณะนี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเผชิญหรือแก้ปัญหาในงานที่มีความสลับซับซ้อนได้ในอนาคตเมื่อพวกเขาเติบโตเป็นผู้ใหญ่ซึ่งการประเมินในลักษณะนี้

จะมีบทบาทอย่างมากในยุคดิจิทัล โดยจะเป็นการตัดสินใจผู้เรียนในสภาพจริง การทำงานจริง และการลงมือทำจริง (สำราญ กำจัดภัย, 2559)

ในบทความนี้ผู้เขียนขอเสนอเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล โดยมีขอบข่ายเนื้อหาจำนวน 5 ประเด็นประกอบด้วย 1) การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 2) การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง 3) หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล 4) เครื่องมือที่ใช้ประกอบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล และ 5) บทสรุป

การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

จากการปฏิวัติวงการสื่อดิจิทัลถือเป็นเหตุการณ์สำคัญที่ทำให้โลกแปรสภาพโครงสร้างทางสังคมอย่างต่อเนื่อง คอมพิวเตอร์ได้กลายเป็นเครื่องมืออินเทอร์เน็ตที่ทุกคน หน่วยงาน และองค์กรต่าง ๆ ได้ใช้ในกิจกรรมที่สะดวกสบาย มีการคิดค้นสิ่งใหม่ๆ ทำให้เกิดการกระจายเศรษฐกิจไปอย่างกว้างขวาง รวมถึงการที่ภาครัฐได้เริ่มปรับเปลี่ยนวิธีให้บริการประชาชนอย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ประกอบกับการเปิดกว้างในการเผยแพร่ข้อมูลได้อย่างอิสระจนกระทั่งความเป็นส่วนตัวกำลังเป็นแรงกดดันถาโถมมากขึ้นทุกวันในสังคม การกำกับดูแลสิ่งที่กำลังเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดังกล่าว จะนำไปสู่ภาวะการจ้างงานและการมีงานซึ่งเริ่มจะหายากมากยิ่งขึ้น แรงงานใช้ทักษะถูกทดแทนด้วยระบบเทคโนโลยีและจะเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจ้างงานไปเป็นการจ้างงานแบบชั่วคราว (Outsource) ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่า แต่ยังคงเหลือเพียงงานที่มีลักษณะที่เป็นวิชาชีพที่ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญที่ยังคงสามารถอยู่รอดปลอดภัยในโครงสร้างของระบบทางสังคม (อดิพร เกิดเรือง, 2560)

ซึ่งส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์ในการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยในประเทศไทย อาจเรียกอีกอย่างว่า การศึกษา Thailand 4.0 ตามนโยบายของรัฐบาล ซึ่งจะเป็นการศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมในทุกงาน ทุกส่วน ทุกระดับสังคม คนทุกคน ทุกอายุเป็น “ผู้ทำงานด้วยความรู้” (Knowledge worker) มีการเรียนรู้ ณ ทุกจุดของชีวิต ทุกคน มีทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) แต่ละคนเป็นเจ้าของ รัฐจัดอำนวยความสะดวก โดยจัด E-Learning Tools ให้เป็นการเรียนรู้แบบ “ประชาธิปไตย” โดยประชาชนของประชาชนเพื่อประชาชนเพื่อประเทศไทย 4.0 และใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์ สุนวัตกรรมเพื่อ Creative Economy &

Creative Society รัฐต้องเปลี่ยนบทบาทจาก Command & Control เป็น Empowerment เพื่อเปลี่ยนเศรษฐกิจและสังคมแบบ Disruptive Change (วิจารณ์ พานิช, 2560)

จากการที่รัฐต้องเปลี่ยนบทบาทในการบริหารจัดการ ซึ่งรวมถึงการจัดการศึกษาในประเทศไทย ที่ต้องพัฒนาจัดการคนไทยให้มีความรู้ที่สามารถใช้ในยุคดิจิทัลให้ได้ โดยอดิพร เกิดเรือง (2560) ได้กล่าวไว้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จะต้องทำให้ผู้เรียนนั้นรู้เกี่ยวกับยุคดิจิทัล (Digital Age Literacy) โดยเฉพาะสำหรับนักเรียนที่จะต้องรู้และเข้าใจ เป็นการเน้นให้เกิดการเรียนรู้ 8 คุณลักษณะ ดังนี้

1. การรู้ขั้นพื้นฐาน (Basic Literacy) เป็นการเน้นผู้เรียนในการพัฒนาการเรียนรู้ด้วย วิธีดั้งเดิม และใช้สื่อต่างๆ โดยเน้นให้มีการพัฒนาทั้งด้านภาษาในด้านการอ่านและการเขียน การฟังและการพูด เพื่อให้เกิดการสื่อสารทั้งภาษาประจำชาติและภาษาต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพ โดยแบ่งออกเป็น

1.1 ความรู้ด้านการคิดคำนวณ (Numeracy Literacy) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับการคิดคำนวณทางคณิตศาสตร์ (Arithmetic Computing) ความเป็นเหตุเป็นผลทางคณิตศาสตร์ (Mathematic Reasoning) และกระบวนการแก้ปัญหา (Problem Solving) เป็นสำคัญ

1.2 ความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Literacy) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ความต้องการทางเทคโนโลยี สารสนเทศด้านแผนที่สารสนเทศที่นำไปสู่การประเมินผล และการสังเคราะห์สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์รอบตัว ความคิดรวบยอดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์โดยเน้นการมีส่วนร่วมของสังคมยุคดิจิทัล เด็กสามารถตั้งคำถามค้นหาคำตอบ อันนำไปสู่ความอยากรู้และเกิดประสบการณ์โดยตรง เพื่อให้เด็กเกิดความสามารถในการอธิบาย อภิปราย และทำนายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น สามารถอ่านทำความเข้าใจเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ในหลากหลายแง่มุมที่ได้จากการสนทนากลุ่มอันนำไปสู่ข้อสรุปที่มีความเที่ยงตรงและน่าเชื่อถือได้ การเรียนรู้จะเน้นไปที่ตัวบุคคลให้เข้าใจต่อวิทยาศาสตร์ในระดับชาติและนานาชาติและระดับท้องถิ่นควรเน้นการเรียนรู้ตามอัธยาศัย รวมถึงความสามารถในการประเมินคุณภาพ ของข้อมูลด้านวิทยาศาสตร์บนฐานทรัพยากรที่มีอยู่และหลักการโดยทั่วไป และเน้นศักยภาพในการประเมินผลตามหลักฐานและการประยุกต์ผลสรุปจากข้อค้นพบได้

3. การรู้เกี่ยวกับเศรษฐศาสตร์ (Economic Literacy) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการประเมินวิเคราะห์ประโยชน์และข้อจำกัดของทรัพยากร โดยใช้ความรู้จากข้อมูลการบริโภค ผลผลิต ความประหยัด การลงทุน ภาคประชาชน และสามารถประเมินความแตกต่างของ การจัดการที่ดีสามารถเปรียบเทียบราคา ประโยชน์ ตามหลักการที่ถูกต้อง สามารถเรียนรู้เศรษฐศาสตร์อย่างง่ายด้วยตนเอง ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชน และอธิบายถึงแรงจูงใจที่เกิดจากพฤติกรรม สามารถอธิบายบทบาทต่างๆของเศรษฐกิจในเชิงสาธารณะและบุคคล ทำความเข้าใจต่อรายได้พื้นฐาน และการกระจายรายได้ การลงทุน ความเสี่ยงในรูปแบบต่าง ๆ ความสามารถในการแยกแยะ ประเมินถึงประโยชน์และการใช้จ่ายต่อนโยบายสาธารณะ และสนุกกับการประเมินประโยชน์จากการใช้จ่ายที่มีประสิทธิภาพเข้าใจคุณค่าของ การเป็นเจ้าของกิจการทั้งขนาดใหญ่และเล็กในโครงสร้างเศรษฐกิจไทย

4. การรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (Technology Literacy) เป็นการเน้นผู้เรียนเกี่ยวกับการสาธิต การสร้างมโนทัศน์ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของระบบเทคโนโลยีและค้นหาตนเองต่อการใช้งานให้เกิดความชำนาญ มีความเข้าใจต่อจริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีทั้งต่อตนเองและสังคมสามารถใช้เครื่องมือในการสื่อสารในห้องเรียนและมีไอเดียที่มีประสิทธิภาพใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเพิ่มความคิดสร้างสรรค์ในการผลิตสิ่งต่างๆ สามารถใช้เทคโนโลยีที่มีประสิทธิภาพสามารถประเมินกระบวนการและสังเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศจากทรัพยากรที่หลากหลาย สามารถจำแนกเทคโนโลยีและบอกถึงแนวทางการแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในสถานการณ์จริง

5. การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (Visual Literacy) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถเกี่ยวกับสภาพจริงในการผลิตชิ้นงาน โดยเข้าใจพื้นฐานองค์ประกอบของการออกแบบภาพเทคนิคและสื่อโดยตระหนักถึงอารมณ์จิตวิทยา สรีรวิทยาและกระบวนการแก้ปัญหาทางปัญญา การรับรู้ต่อองค์ประกอบของภาพ โดยสามารถสรุป อธิบาย สัญลักษณ์ของภาพ และสามารถประยุกต์ความรู้เกี่ยวกับสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีความรู้เกี่ยวกับการออกแบบ การสังเคราะห์ภาพโดยการแสดงออกทางนวัตกรรมการเกิดจากความคิดและการแก้ปัญหาที่สมบูรณ์

6. การรู้ด้านสารสนเทศ (Information Literacy) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการแก้ปัญหา จำแนกแหล่งข้อมูลทั้งในรูปแบบข้อความ วิดีทัศน์ และฐานข้อมูล การลำดับข้อมูลให้เกิด ความน่าเชื่อถือและสัมพันธ์กัน จำแนกและวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของข้อมูลจำแนกข้อมูลสารสนเทศจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ จากการใช้งานเทคโนโลยีและส่งเสริมความสามารถในการ

ค้นหา ปรับปรุงแก้ไขข้อมูล ที่ยังไม่ประสบผล เข้าใจต่อการดึงข้อมูลที่มีปัญหา ประเมินผล ข้อมูลให้เกิดความน่าเชื่อถือที่เป็นประเด็น สามารถนำเสนอข้อมูล ที่มีความชัดเจน โดยใช้ เทคโนโลยีและการสื่อสารเพื่อประเมินกระบวนการและผลผลิตในกิจกรรมที่เกิดผล ต่อสังคม

7. การรู้เกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Multicultural literacy) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักที่เกิดจากความเชื่อทางวัฒนธรรม คุณค่า และความรู้สึกรักใคร่ การยอมรับในความแตกต่างทางความเชื่อและวิถีชีวิตของผู้อื่น เข้าใจเทคโนโลยีที่ส่งผลต่อ วัฒนธรรมความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์หลักและรองที่เกี่ยวข้องของชาติการศึกษาวัฒนธรรมใน แต่ละภูมิภาคเข้าใจความสำคัญในปัญหาความขัดแย้งของชนชาติและประเทศต่าง ๆ ความสามารถในการใช้ภาษาที่มากกว่า 2 ภาษา โดยสามารถสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ปฏิบัติตนในการทำงานภายใต้กลุ่มวัฒนธรรม มีความคุ้นเคยกับบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่ เกี่ยวกับเทคโนโลยีและสามารถปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมต่าง ๆ ได้อย่างกลมกลืน

8. การรู้เกี่ยวกับความตระหนักต่อโลก (Global Awareness) เป็นการเน้นให้ผู้เรียนเกิด ความตระหนักเกี่ยวกับความเชื่อมโยงระหว่างสังคมโลก ประวัติศาสตร์การเมือง เศรษฐกิจ เทคโนโลยีสังคม และนิเวศวิทยา เข้าใจต่อความสัมพันธ์เชื่อมโยงถึงประโยชน์และผลกระทบใน เชิงบวกและลบ ความเข้าใจต่อบทบาทของประเทศในเวทีนานาชาติทั้งในด้านความสัมพันธ์ และนโยบาย ความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และประเมินค่า ต่อแนวโน้มความสัมพันธ์ของ โลกและความเชื่อมโยงในระดับภูมิภาค และสังคมระดับนานาชาติ เข้าใจความแตกต่างระหว่าง วัฒนธรรมระดับนานาชาติการตีความผลกระทบจากสภาวะการณ์ ทั่วโลก เข้าใจผลกระทบของ คตินิยมและวัฒนธรรมในระดับชาติเพื่อใช้ในการตัดสินใจ เข้าใจผลกระทบของคตินิยมต่อการ ใช้เทคโนโลยีการมีส่วนร่วมในสังคมทั่วโลกต่อการรับรู้ข่าวสารและการมีส่วนร่วม ของ กระบวนการทางประชาธิปไตย

จากการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ที่จะต้องทำให้ผู้เรียนนั้นรู้เกี่ยวกับยุคดิจิทัล (Digital Age Literacy) ทั้ง 8 ข้อนั้น จะเห็นได้ว่าเป็นการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลก็จะต้องมีการเรียนรู้ ตั้งแต่พื้นฐานสู่องค์ความรู้แห่งอนาคต อีกทั้งทักษะความเข้าใจและใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในยุค ดิจิทัล เป็นทักษะด้านดิจิทัลพื้นฐานที่จะเป็นตัวช่วยสำคัญในการปฏิบัติงาน การสื่อสาร และ การทำงานร่วมกันกับผู้อื่นในลักษณะ “ทำน้อย ได้มาก” หรือ “Work less but get more impact” และช่วยสร้างคุณค่า (Value Co-creation) และความคุ้มค่าในการดำเนินงาน (Economy of Scale) เพื่อการก้าวไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือช่วยให้

บุคลากร สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับโอกาสการทำงานที่ดีและเติบโตก้าวหน้าในอาชีพ (Learn and Growth) อีกด้วย

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง

ในศตวรรษที่ 21 การประเมินผู้เรียนต้องสร้างความสมดุลในการประเมิน มีความครอบคลุม รอบด้าน และตามสภาพจริง มีความเชื่อมโยงกับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ที่มีความหลากหลายและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น ดังนั้นการศึกษาแนวคิดที่สำคัญของการประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่ซึ่งเป็นทั้งเป้าหมายและลักษณะสำคัญของกระบวนการประเมิน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้สอนเพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป (จตุภูมิ เขตจัตุรัส, 2560)

หากมองไปถึงการวัดและประเมินผลทางการศึกษา มีคำศัพท์สำคัญที่เกี่ยวข้อง 2 คำ คือ คำว่า "การประเมินผล" (Assessment) และ "การประเมินค่า" (Evaluation) ซึ่งมักจะทำให้คนส่วนใหญ่นึกถึง "การทดสอบ" (Testing) ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงประมาณครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา การประเมินผลและการประเมินค่ามักนิยมที่จะใช้แบบทดสอบมาตรฐาน (Standardized Tests) ด้วยเหตุนี้ คนส่วนมากจึงมีแนวโน้มที่จะคิดว่า การประเมินผล การประเมินค่าและการทดสอบ มีความหมายคล้ายคลึงกัน

ในการประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงที่สอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น จตุภูมิ เขตจัตุรัส (2560) ได้ให้ความหมายของ การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการค้นหาศักยภาพหรือคุณลักษณะที่แท้จริงของผู้เรียนด้วยเครื่องมือและวิธีการวัดและประเมินที่หลากหลาย รอบด้าน คลาดเคลื่อนน้อยที่สุด มีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพจากกระบวนการเรียนรู้ การทำงาน การปฏิบัติงาน และผลผลิตที่ได้จากกระบวนการเรียนรู้ในสภาพที่สอดคล้องกับชีวิตจริง โดยใช้เรื่องราว เหตุการณ์ สภาพจริงหรือคล้ายจริงเป็นสิ่งที่เร้าให้เด็กตอบสนอง แล้วนำข้อมูลสู่การตีค่าหรือประเมินค่า การประเมินตามสภาพจริงเป็นกระบวนการที่ต้องหาควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนรู้ตามสภาพจริง (Authentic Learning) ที่ผู้เรียนต้องใช้กระบวนการ (Process) การปฏิบัติกิจกรรม (Performance) เพื่อสร้างความรู้ และชิ้นงานด้วยการบ่มเพาะนิสัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ค่านิยมที่พึงงามไปด้วย การประเมินตามสภาพจริง เป็นกระบวนการรวบรวมหลักฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ต่าง ๆ ตามสภาพจริงเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อระบุและวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้และให้ข้อติชมที่

มีคุณภาพแก่ผู้เรียนเพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น โดยวิธีการประเมินที่หลากหลายและเพื่อให้เข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนในแง่มุมต่าง ๆ อย่างรอบด้าน อันจะนำไปสู่การปรับการเรียนและเปลี่ยนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากความหมายของการวัดและประเมินตามสภาพจริง สามารถกล่าวได้ว่า การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นสิ่งหนึ่งที่สำคัญต่อการวัดและประเมินผลการเรียนของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ซึ่ง Thuong Thi Kim Nguyen และ Huyen Minh Phan (2020) ได้ให้ความสำคัญถึงการประเมินเป็นส่วนสำคัญของการศึกษา ผู้สร้างหลักสูตร นักการศึกษา และครูผู้สอนจึงมีส่วนร่วมในการอภิปรายอย่างต่อเนื่องเกี่ยวกับวิธีการจัดการกับผลการเรียนของนักเรียน สามารถใช้การประเมินที่หลากหลายรวมทั้งการประเมินระยะสั้นและระยะยาวในระหว่างหรือหลังสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งการประเมินตามสภาพจริงเป็นแนวทางที่โดดเด่น เนื่องจากช่วยส่งเสริมการเติบโตของนักเรียนและกลยุทธ์การสอนของครู นอกจากนี้ยังช่วยให้บรรลุเป้าหมายของแนวทางปฏิบัติด้านการศึกษาค้นคว้าตามความต้องการของความยุติธรรมและนวัตกรรม

อีกทั้ง ชาตรี เกิดธรรม (2560) ได้กล่าวว่า การประเมินตามสภาพจริง เป็นการกระทำการแสดงออกหลาย ๆ ด้าน ของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริงทั้งในและนอกห้องเรียน มีวิธีการประเมินโดยสังเขปดังนี้

1. การสังเกต เป็นวิธีหนึ่งในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านการใช้ความคิด การปฏิบัติงาน โดยเฉพาะด้านอารมณ์ ความรู้สึก และลักษณะนิสัยสามารถทำได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ทั้งในห้องเรียนนอกห้องเรียน หรือในสถานการณ์อื่นนอกโรงเรียน เครื่องมืออื่น ๆ ที่ใช้ประกอบการสังเกต ได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า แบบบันทึกประเมินสะสม เป็นต้น

2. การสัมภาษณ์ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้เก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านต่างได้ดี เช่น ความคิด สติปัญญา ความรู้สึก กระบวนการขั้นตอนในการทำงาน วิธีแก้ปัญหา ฯลฯ อาจใช้ประกอบการสังเกตเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มั่นใจมากยิ่งขึ้น

โดยก่อนที่จะสัมภาษณ์ควรหาข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังของผู้เรียนก่อนเพื่อให้การสัมภาษณ์ตรงประเด็นและได้ข้อมูลยิ่งขึ้น ควรเตรียมชุดคำถามล่วงหน้าและจัดลำดับคำถามช่วยให้การตอบไม่วกวนขณะสัมภาษณ์ครูใช้วาจา ท่าทาง น้ำเสียงที่อบอุ่นเป็นกันเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกปลอดภัยและแนวโน้มให้ผู้เรียนอยากพูด ใช้คำถามที่ผู้เรียนเข้าใจง่ายและ

ครูอาจใช้วิธีสัมภาษณ์ทางอ้อมคือ สัมภาษณ์จากบุคคลที่ใกล้ชิดผู้เรียน เช่น เพื่อนสนิท ผู้ปกครอง เป็นต้น

3. การตรวจงาน เป็นการวัดและประเมินผลที่เน้นการนำผลการประเมินไปใช้ทันทีใน 2 ลักษณะ คือ เพื่อการช่วยเหลือผู้เรียนและเพื่อปรับปรุงการสอนของครู จึงเป็นการประเมินที่ควรดำเนินการตลอดเวลา เช่น การตรวจแบบฝึกหัด ผลงานภาคปฏิบัติ โครงการ/โครงการต่างๆ เป็นต้น งานเหล่านี้ควรมีลักษณะที่ครูสามารถประเมินพฤติกรรมระดับสูงของผู้เรียนได้ เช่น แบบฝึกหัดที่เน้นการเขียนตอบ เรียบเรียง สร้างสรรค์ งาน โครงการ โครงการงาน ที่เน้นความคิดขั้นสูงในการวางแผนจัดการ ดำเนินการและแก้ปัญหาสิ่งที่ควรประเมินควบคู่ไปด้วยเสมอในการตรวจงาน คือ ลักษณะนิสัยและคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน ซึ่ง ครูควรมีความยืดหยุ่นการประเมิน จากการตรวจงานมากขึ้น

4. การรายงานตนเอง เป็นการให้ผู้เรียนเขียนบรรยายหรือตอบคำถามสั้น ๆ หรือ ตอบแบบสอบถามที่ครูสร้างขึ้น เพื่อสะท้อนถึงการเรียนรู้ของผู้เรียนทั้งความรู้ ความเข้าใจ วิธีคิด วิธีการความพอใจในผลงาน ความต้องการพัฒนาตนเองให้ดียิ่งขึ้น

5. การใช้บันทึกจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวผู้เรียนผลงานผู้เรียน โดยเฉพาะความก้าวหน้าในการเรียนรู้ของผู้เรียนจากแหล่งต่าง ๆ เช่น จากเพื่อนครู – โดยประชุมแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

6. การใช้ข้อสอบแบบเน้นการปฏิบัติจริง ในกรณีที่ครูต้องการใช้แบบทดสอบ ขอเสนอแนะให้ใช้แบบทดสอบภาคปฏิบัติที่เน้นการปฏิบัติจริง ซึ่งมีลักษณะดังต่อไปนี้ ปัญหาต้องมีความหมายต่อผู้เรียน และมีความสำคัญเพียงพอที่จะแสดงถึงภูมิความรู้ของผู้เรียนในระดับชั้นนั้น ๆ เป็นปัญหาที่เลียนแบบสภาพจริงในชีวิตของผู้เรียน แบบสอบต้องครอบคลุมทั้งความสามารถและเนื้อหาตามหลักสูตร ผู้เรียนต้องใช้ความรู้ความสามารถ ความคิดหลาย ๆ ด้านมาผสมผสาน และแสดงวิธีคิดได้เป็นขั้นตอนที่ชัดเจน ควรมีคำตอบถูกได้หลายคำตอบ และมีวิธีการหาคำตอบได้หลายวิธี และต้องมีเกณฑ์การให้คะแนนตามความสมบูรณ์ของคำตอบอย่างชัดเจน

7. การประเมินโดยใช้แฟ้มสะสมงาน หมายถึง สิ่งที่ใช้สะสมงานของผู้เรียนอย่างมีจุดประสงค์ อาจเป็นแฟ้ม กล้อง อัลบั้ม หรือการใช้สื่อดิจิทัลรูปแบบออนไลน์ ที่แสดงให้เห็นถึงความพยายาม ความก้าวหน้า และผลสัมฤทธิ์ในเรื่องนั้น ๆ หรือหลาย ๆ เรื่อง การสะสมนั้น

ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเลือกเนื้อหา เกณฑ์การเลือก เกณฑ์การตัดสินความสามารถ/คุณสมบัติ หลักฐานการสะท้อนตนเอง

กล่าวโดยสรุป วิธีการให้คะแนนตามแนวประเมินตามสภาพจริง เน้นที่การให้ข้อมูลที่สามารถบ่งชี้ถึงความสำเร็จหรือความรอบรู้ของผู้เรียนว่ามีลักษณะอย่างไรและความสำเร็จหรือความรอบรู้ในระดับที่แตกต่างกันนั้น มีลักษณะแตกต่างกันอย่างไร ไม่ใช่ให้ความหมายเพียงแค่การได้/ตก หรือ ผ่าน/ไม่ผ่าน หรือระดับของการผ่านเท่านั้น นอกจากนี้การนำผลประเมินไปใช้ประโยชน์ด้านการตัดสินผลการเรียนก็มีความสำคัญเป็นอันดับรองจากการนำไปใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียนและตัวครู

หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล

การประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล สามารถประเมินผลการเรียนด้วยการใช้วิธีการประเมินผลการเรียนหลากหลายวิธี การประยุกต์ใช้แอปพลิเคชันที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนและการเก็บผลงาน ช่องทางการส่งงานและตรวจงาน มีการใช้แบบทดสอบก่อนเรียนเป็นเครื่องมือประเมินผลความสามารถก่อนเรียนของผู้เรียน ในการทดสอบมี การใช้สื่อผสมที่ประกอบไปด้วยภาพ ภาพเคลื่อนไหวทำให้กระตุ้นการเรียนรู้ เพื่อนำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น และการให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบนี้หลังเรียน เป็นสิ่งสะท้อนความสามารถผู้เรียน และมีส่วนช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนประเมินผลการเรียนด้วยตนเองว่า ต้องการปรับปรุงความรู้ด้านใด (นิภา กิมสูงเนิน และสุรียะ เพชรแต่ง, 2559) นอกจากการประเมินเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสอน การประเมินเป็นวิธีการตรวจสอบสิ่งที่นักเรียนได้เกิดการสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับความรู้หรือวิชาเฉพาะ สิ่งที่นักเรียนได้เรียนรู้ และพวกเขารู้ในระดับใด (Skolverket, 2020)

ศศิธร บัวทอง (2560) ได้กล่าวว่า หลักการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล ซึ่งอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 21 ไม่ได้ใช้เพื่อการชี้ว่าผ่านหรือไม่ผ่าน แต่ควรใช้เพื่อการประเมินความก้าวหน้าของพัฒนาการด้านการเรียนรู้ของนักเรียนให้เกิดสมดุลเชิงคุณภาพที่สอดคล้องพัฒนาดีขึ้นไปทิศทางเดียวกันทั้งด้านความรู้ความสามารถ ด้านทักษะการทำงาน ด้านเจตคติ และบุคลิกภาพต่อการทำงาน ดังนั้นจึงควรนำผลการวัดมาประเมินความสอดคล้องกันทั้ง 3 ด้าน จะมีความขัดแย้งด้านใดด้านหนึ่งไม่ได้ถือเป็นความผิดปกติที่คณะครูจำเป็นต้อง

ประชุมหาวิธีการแก้ไขเร่งส่งเสริมด้านที่ไม่พัฒนาให้มีการพัฒนาที่ดีขึ้น (Professional Learning Community: PLC) จึงจะเป็นการประเมินแบบสมดุลเชิงคุณภาพ

โดยการประเมินผลการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล หรือในศตวรรษที่ 21 จะมีลักษณะมีจุดเน้น (สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2558) ดังนี้

1. สร้างความสมดุลในการประเมินผลเชิงคุณภาพ
2. เน้นการนำประโยชน์ของผลสะท้อนจากการปฏิบัติของผู้เรียนมาปรับปรุงแก้ไขงาน
3. ใช้เทคโนโลยีเพื่อยกระดับการทดสอบวัดและประเมินผลให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด
4. สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงานของนักเรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ

จากแนวทางการประเมินประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล จะเห็นได้ว่าการประเมินผลการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล จะต้องเป็นการประเมินผลเชิงคุณภาพ สร้างและพัฒนาระบบแฟ้มสะสมงาน (Portfolios) ของผู้เรียนให้เป็นมาตรฐานและมีคุณภาพ ดังนั้นการประเมินผลแนวใหม่จะต้องเน้นการปฏิบัติจริง เป็นการประเมินการกระทำ การแสดงออกในหลายๆ ด้านของผู้เรียนตามสภาพความเป็นจริง ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนหรือสถานที่อื่นๆ นอกโรงเรียนโดยครูไม่ได้จัดสถานการณ์ เป็นการประเมินแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งสภาการวิจัยแห่งชาติแห่งประเทศสหรัฐอเมริกา (National Research Council of America, 2011) เน้นว่า การประเมินทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ต้องบูรณาการอยู่ในกระบวนการเรียนการสอนในชั้นเรียนอย่างแนบเนียนและเหมาะสม ดังนั้นการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียน (Classroom Assessment) หมายถึง กระบวนการเก็บรวบรวม วิเคราะห์ตีความ บันทึกข้อมูลที่ได้จากการวัดและประเมินทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยการดำเนินการดังกล่าวเกิดขึ้น ตลอดระยะเวลาของการจัดการเรียนการสอน นับตั้งแต่ก่อนการเรียนการสอน ระหว่างการเรียนการสอน และหลังการเรียนการสอน โดยใช้เครื่องมือที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด ข้อมูลที่ได้นี้นำไปใช้ในการให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับความก้าวหน้า จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุงให้แก่ผู้เรียน การตัดสินผลการเรียนรู้รวบยอดในเรื่อง หรือหน่วยการเรียนรู้ หรือในรายวิชาและการวางแผน ออกแบบการจัดการเรียนการสอนของครู ผู้สอนต้องดำเนินการเป็นปกติและสม่ำเสมอ ในการจัดการเรียนการสอน ใช้เทคนิคการประเมินผลอย่างหลากหลาย เช่น การซักถาม การสังเกต การตรวจการบ้าน การประเมินโครงการ การประเมินชิ้นงาน/ภาระงาน แฟ้มสะสมงาน การใช้

แบบทดสอบ เป็นต้น โดยผู้สอนเป็นผู้ประเมินเองหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเอง เพื่อน ประเมินเพื่อน ผู้ปกครองร่วมประเมิน

เครื่องมือที่ใช้ประกอบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล

ในการเลือกเครื่องมือที่ใช้ประกอบการวัดและประเมินผลตามสภาพจริงในยุคดิจิทัล สำคัญอย่างยิ่งที่จะมีการใช้แอปพลิเคชันมาเข้าร่วม ในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยจะเป็นการสร้างความท้าทายให้กับผู้เรียนและผู้สอน เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงวิธีการวัดและ ประเมินผล ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะ ของผู้เรียน ให้มีความทันสมัยและตอบสนอง พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียนในยุคดิจิทัล อีกทั้งอิทธิพลของเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีผลต่อการ เปลี่ยนแปลงและความแตกต่างในความต้องการด้านการศึกษาของผู้เรียนที่เหมาะสมกับบริบท ในปัจจุบันนี้ผู้สอนจึงจำเป็นต้องศึกษาถึงองค์ประกอบที่สำคัญที่ก่อให้เกิดความยืดหยุ่น ปรับ ทักษะการเรียนรู้และการทำงานของผู้เรียนตามลักษณะรูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไปตาม ยุคสมัย โดยอาศัยแอปพลิเคชันต่าง ๆ (ชูศักดิ์ ยืนนาน, กนกวรรณ เอี่ยมชัย และ พิมลพรรณ เนียมหอม, 2563) โดยแอปพลิเคชันที่นับเป็นสุดยอดในการประเมินผลการเรียนรู้ในปัจจุบัน ที่ สามารถตอบสนองการวัดผลการเรียนรู้ได้หลายรูปแบบ (กลุ่มทรูปลูกปัญญา, 2561) ได้แก่

1. Google classroom โดยในการเรียนการสอนออนไลน์ มีแอปพลิเคชันที่นิยมใช้ในการ เรียนการสอนออนไลน์ Google classroom เป็นห้องเรียนเสมือนสำหรับการจัดการเรียน การสอน โปรแกรมที่รวบรวมบริการที่สำคัญต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เพื่อให้ผู้สอนสามารถจัดการ เรียน กิจกรรมในชั้นเรียนต่าง ๆ ได้ กำหนดเวลาให้ผู้เรียนร่วมกิจกรรม รวมถึงการนำเสนอสื่อ ประกอบการสอน ห้องสนทนาและการบันทึกการสนทนา การสร้างกระดานถามตอบ การ มอบหมายงาน การตรวจงาน การสร้างแบบทดสอบ และการประเมินผล เป็นต้น ซึ่งการเรียน การสอนโดยใช้กิจกรรมเหล่านี้ได้มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และ ตลอดจนพัฒนาแนวทางการสอนของผู้เขียน ในกรณีที่ต้องการเรียนการสอนแบบเรียลไทม์

2. Google meet เป็นแอปพลิเคชันนี้เหมาะสำหรับจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบตัวต่อตัว และการเรียนแบบกลุ่ม ผู้เรียนสามารถเข้าร่วมเรียนได้ถึง 200 คนพร้อมกัน ผู้เรียนสามารถเข้า ร่วมได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย แต่สามารถใช้ได้เพียง 1 ชั่วโมงเท่านั้นในกรณีที่ใช้แบบไม่เสีย ค่าใช้จ่าย มีข้อดีคือเป็นการร่วม กิจกรรมแบบเรียลไทม์ (Real-time) ในรูปแบบประชุมผ่าน วิดีโอ (VDO conference) เหมาะสมกับกิจกรรมการประชุมหรือการเรียนภาคทฤษฎี โดยตัว

แอปพลิเคชันมีขีดความสามารถในการทำงานร่วมกับ Google classroom การบันทึกการสอน บรรยาย การอธิบาย แสดงความคิดเห็น หรือการวัดและประเมินผลผ่านการสัมภาษณ์

3. Plickers ผู้สอนสามารถใช้เป็นเครื่องมือการประเมินผู้เรียน โดยโหลดแอปพลิเคชัน Plickers และกระดาษคำตอบ สามารถโหลดได้ในเว็บ www.plickers.com และพิมพ์ออกมา ตัวใบคำตอบของแต่ละคนจะหน้าตาไม่เหมือนกัน ลักษณะหน้าตาเหมือน QR Code สามารถพลิกได้ 4 ด้านเพื่อเปลี่ยนคำตอบ A-B-C-D เป็นเครื่องมือที่ถูกต้องแบบมาอย่างเรียบง่าย โดยที่ผู้เรียนไม่จำเป็นจะต้องมีมือถือ คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ใด ๆ จึงทำให้ Plickers เป็นเครื่องมือที่เข้าถึงนักเรียนได้ทุกพื้นที่

4. Kahoot! เป็นโปรแกรมที่ใช้ตอบคำถาม คำตอบทางออนไลน์ พร้อมสรุปผลคะแนน คนที่ได้คะแนนมากที่สุด เรียงลำดับ และรายบุคคล ด้วยการเล่นผ่านระบบออนไลน์ที่นักเรียนจะต้องเล่นผ่านคอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน หรือแท็บเล็ต เชื่อมต่อเข้าสู่ระบบ เพื่อระบุชื่อคนเล่น เก็บคะแนนหรือแข่งขันกัน ซึ่งครูสามารถตั้งคำถามและเฉลยคำตอบเพื่อให้นักเรียนเล่นเกมแข่งขันกันได้

5. Socrative เป็นแอปพลิเคชันที่ช่วยสร้างแบบทดสอบเพื่อประเมินผลนักเรียนแบบออนไลน์ สามารถแสดงผลการสอบได้ทันที รองรับทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สามารถใส่ภาพประกอบคำอธิบายต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนพิมพ์คำตอบ จุดเด่นที่สำคัญคือ ผู้เรียนสามารถทำข้อสอบผ่านอุปกรณ์หลากหลายแพลตฟอร์ม (Platform) ที่เชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ตได้ เช่น มือถือสมาร์ทโฟน แท็บเล็ต และเครื่องคอมพิวเตอร์

6. Zipgrade เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับตรวจคำตอบประเภทปรนัยที่สามารถแสดงผลได้ทันที โดยใช้ร่วมกับกระดาษที่ทางแอปพลิเคชันนี้ได้ทำขึ้น สำหรับใช้ในการประเมินผลต่าง ๆ โดยการใช้สมาร์ทโฟนหรือแท็บเล็ตสแกนเพื่อตรวจคำตอบ สามารถรองรับคำตอบที่ใช้ปากกาสีแดง สีน้ำเงินและดินสอสีดำได้ มีความรวดเร็วแม่นยำในการประมวลผล ไม่เกิน 5 นาทีต่อ 1 แผ่น สามารถบอกค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุดของคะแนนสอบ และค่าสถิติของตัวข้อสอบได้

7. Quizizz เป็นเครื่องมือที่ช่วยสร้าง แบบทดสอบออนไลน์ (E-Testing) ผู้เรียนทำแบบทดสอบผ่านอุปกรณ์คอมพิวเตอร์ ที่เชื่อมต่อระบบอินเทอร์เน็ต ผู้เรียนทราบผลการสอบทันที และผู้สอน ได้รับรายงาน (Report) ผลการสอบและบันทึกผลเครื่องคอมพิวเตอร์ได้ เหมาะกับการนำมาประยุกต์ใช้กับ การทำข้อสอบก่อนเรียน หลังเรียนเพื่อวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือจัดกิจกรรมการสอบแบบเกมเพื่อเพิ่มความสนุกสนานในการเรียนรู้ได้

สรุป

เป้าประสงค์หลักที่สำคัญที่สุดของกระบวนการเรียนการสอน ก็คือ การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ซึ่งการที่จะทราบได้ว่า ผู้เรียนมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจนเกิดเป็นทักษะ ความรู้ ความสามารถ รวมทั้งคุณธรรมที่ต้องการหรือไม่นั้นจำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดและประเมินผลตามสภาพจริง เป็นการประเมินที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ ถ้าสามารถปฏิบัติได้ในสถานการณ์จริง หรืออาจจะให้ผู้เรียนไปปฏิบัตินอกห้องเรียน หรือที่บ้าน แล้วเก็บผลงานไว้ โดยอาจจะเก็บไว้ในแฟ้มสะสมงาน แล้วครูเรียกมาประเมินภายหลัง หรือการเก็บข้อมูลผ่านระบบดิจิทัลผ่านเครื่องมือที่หลากหลาย โดยเฉพาะการใช้แอปพลิเคชัน ซึ่งการใช้แอปพลิเคชันในการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้นอกจากจะเกิดประโยชน์การวัดผลในห้องเรียน ยังช่วยให้สถาบันการศึกษาประหยัด ค่าใช้จ่ายจากการเตรียมสอบ และเป็นการใช้เทคโนโลยีได้อย่างเกิดประโยชน์ ช่วยให้ผู้สอนลดเวลาในการทำข้อสอบและจัดชุดทดสอบ อีกทั้งจะทราบจุดบกพร่องการเรียนของนักเรียนแต่ละคนในแต่ละเนื้อหา เพื่อนำมาปรับปรุง แก้ไข กระบวนการจัดการเรียนการสอนได้ดียิ่งขึ้น ในด้านของผู้เรียนเอง ก็จะได้ทราบข้อมูลและประเมินตนเองได้ว่าไม่เข้าใจเนื้อหาตรงส่วนใดเพื่อจะได้กลับไปทบทวน และทำความเข้าใจในเนื้อหานั้นอีกครั้งหนึ่ง และจากบทความนี้สามารถสรุปถึงเครื่องมือทางด้านดิจิทัลในยุคดิจิทัลที่เข้ามามีบทบาทในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง เช่น Google classroom เป็นห้องเรียนเสมือนสำหรับการจัดการเรียนการสอน โปรแกรมที่รวบรวมบริการที่สำคัญต่าง ๆ เข้าด้วยกัน หรือ Kahoot! เป็นโปรแกรมที่ใช้ตอบคำถามคำตอบทางออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งล้วนทั้งหมดนั้น ก็เป็นเครื่องมือที่ตอบโจทย์สังคมยุคดิจิทัลที่เข้าถึงได้รวดเร็ว รับทราบถึงผลการประเมินอย่างทันที และในอนาคต นวัตกรรมดังกล่าว ก็จะถูกพัฒนาหรือมีแอปพลิเคชันใหม่เพื่อตอบโจทย์ยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

บรรณานุกรม

กลุ่มทรูปลูกปัญญา. (2561). รวมแอปพลิเคชัน ช่วยเรื่องการเรียนการสอน สำหรับห้องเรียน 4.0. เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2566 จาก <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/65872/-teaarttea-teaart>.

- จตุภูมิ เขตจัตุรัส. (2560). วิธีการและเครื่องมือประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาตรี เกิดธรรม. (2560). การประเมินตามสภาพจริง (Authentic Assessment). ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ชูศักดิ์ ยืนนาน, กนกวรรณ เอี่ยมชัย และ พิมพ์พรณ เนียมหอม. (2563). การประเมินผลตามสภาพจริงในการเรียนออนไลน์ : ก้าวสู่การประเมินผลการเรียนหลากหลายรูปแบบสู่ความสำเร็จของผู้เรียน. วารสารการพยาบาล การสาธารณสุขและการศึกษา, 21(3), 115 - 116.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2564). MACRO model: รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 11 มีนาคม 2566 จาก https://regis.dusit.ac.th: https://regis.dusit.ac.th/images/news/1421308421_MACRO%20รูปแบบการสอนในศตวรรษที่%2021.pdf
- นิภา กิมสูงเนิน และสุรวิทย์ เพชรแต่ง. (2559). ผลการใช้สื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาลมหาวิทยาลัยรังสิต. วารสารพยาบาลภาคไทย, 9(1), 63 - 74.
- วรพจน์ วงศ์กิจรุ่งเรือง และอชิป จิตต์ฤกษ์. (2554). ทักษะแห่งอนาคตใหม่: การศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: Openworlds.
- วิจารณ์ พานิช. (2560). เส้นทางสู่คุณภาพการศึกษายุคประเทศไทย ๔.๐. การประชุมเชิงวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ศูนย์ประชุมสตาาร์เวลล์ จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.
- ศศิธร บัวทอง. (2560). การวัดและประเมินทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการ Veridian E –Journal, Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, 10(2), 1856 - 1867.
- สำนักงานบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2558). แนวทางการจัดทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่เน้นสมรรถนะทางสาขาวิชาชีพ. เรียกใช้เมื่อ 11 มีนาคม 2566 จาก secondary.obec.go.th: https://secondary.obec.go.th/newweb/wp-content/uploads/2017/12/E-CEN21book.pdf

- สำราญ กำจัดภัย. (2559). การประเมินตามสภาพจริงในชั้นเรียน. วารสารวิชาการหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 23(8), 237 - 245.
- อติพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(1), 173 - 184.
- National Research Council of America. (2011). Assessing 21st century skills - Summary of a workshop. Washington, DC: National Academies Press.
- Skolverket. (2020). English for Upper Secondary School. เรียกใช้เมื่อ 2023 March 12 จาก [www.skolverket.se: https://www.skolverket.se/download/18.4fc05a3f164131a74181056/1535372297288/English-swedish-school.pdf](https://www.skolverket.se/download/18.4fc05a3f164131a74181056/1535372297288/English-swedish-school.pdf)
- Thuong Thi Kim Nguyen., & Huyen Minh Phan. (2020). AUTHENTIC ASSESSMENT: A REAL LIFE APPROACH TO WRITING SKILL DEVELOPMENT. International Journal of Applied Research in Social Sciences, 2(1), 20-30.

กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ
ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2*

STRATEGIES FOR DRIVING AND DEVELOPMENT OF COMPUTATIONAL
THINKING SKILLS OF STUDENTS IN BANNONGBOUY SCHOOL UNDER
PHETCHABURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ชัยทิศ ชันเงิน

Chaiyatis Kunngern

กาญจนา บุญส่ง

Kanchana Boonsong

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: chaiyatis_o@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน 2) กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน และ 3) ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 กลุ่มเป้าหมาย คือ ครูจำนวน 3 คน และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 45 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) คู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 และ 2) แบบประเมินทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน

* Received 15 June 2023; Revised 10 August 2023; Accepted 7 October 2023

มาตรฐาน และร้อยละความก้าวหน้า ผลการวิจัยพบว่า 1. กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มี 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ 2. กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 คือ กลยุทธ์ LIPP ประกอบด้วย 4 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างการเรียนรู้ 2) ขั้นเชื่อมโยงแนวคิด 3) ขั้นวางแผน (4) ขั้นการสร้างชิ้นงานและประเมิน และ 3. ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า มีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 41.75

คำสำคัญ: กลยุทธ์การขับเคลื่อน, กลยุทธ์การพัฒนา, ทักษะการคิดเชิงคำนวณ

Abstract

The purposes of this research were to study 1) Strategies for driving development of computational thinking Skills of students. 2) Strategies for development of computational thinking Skills of students. And 3) The results of development of computational thinking Skills of students in Bannongbouy School under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2. The target group was 3 teachers and 45 grade 1-3 students. The research instrument was 1) a manual strategies for driving and development of computational thinking skills of students with the index of item objective congruence (IOC) between 0.67-1.00 and 2) Assessment form for computational thinking skills of students with the index of item objective congruence (IOC) between 0.67-1.00. The statistics used for data analysis included mean, standard deviation, and percentage of progress. The results of this research were as follows: 1. Strategies used in driving of computational thinking skills of students in Bannongbouy School under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2. There are 3 strategies: 1) Participation Strategy, 2) Empowerment strategy, and 3) Integration strategy. 2. Strategies used in development of computational thinking Skills of students in

Bannongbouy School under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2 is the LIPP strategy. together with 4 steps: 1) Learning 2) Ideas 3) Plan 4) Piece and Estimate. And 3. The results of developing computational thinking skills of students in Bannongbouy School under Phetchaburi Primary Educational Service Area Office 2 it was found percentage of progress to 41.75.

Keywords: Strategies for Driving, Strategies for Development, Computational thinking Skills

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 ส่งผลกระทบให้เศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และการเมืองของทุกประเทศเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ทุกประเทศต้องมีการทบทวนวาระของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการศึกษาอย่างรอบด้าน เพื่อเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศ ซึ่งสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ให้ความสำคัญประเด็นของทักษะในศตวรรษที่ 21 ให้เป็นวาระทางการศึกษา โดยมีการกำหนดเป้าหมายด้านนักเรียน (Learner Aspirations) ในแผนการจัดการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2560 – 2579 โดยมุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2561) ซึ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ซึ่งทักษะที่สำคัญทักษะหนึ่ง ก็คือ ทักษะการแก้ปัญหา โดยใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณ (Computational thinking: CT) มาใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้มีการปรับปรุงมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในการนี้ได้กำหนดให้รายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งมีเป้าหมายพัฒนา ผู้เรียนให้ใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณ สามารถคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา อย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ สามารถค้นหาข้อมูลหรือสารสนเทศ ประเมิน จัดการ วิเคราะห์สังเคราะห์และนำเสนอสารสนเทศไปใช้ในการแก้ปัญหา ประยุกต์ใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริงและทำงาน ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างปลอดภัย รู้เท่าทัน มี

ความรับผิดชอบ มีจริยธรรม (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2561)

การคิดเชิงคำนวณ เป็นกระบวนการคิดสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเผชิญกับปัญหาได้อย่างเป็นระบบ เมื่อผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจะเกิดเป็นทักษะการคิดเชิงคำนวณ ซึ่งเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีเหตุผล เพื่อที่จะได้ค้นพบวิธีการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพ โดยสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ กล่าวว่า ทักษะการคิดเชิงคำนวณ เป็นกระบวนการในการแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน เพื่อหาวิธีการแก้ปัญหาในรูปแบบที่สามารถนำไปประมวลผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทักษะนี้มีความสำคัญในการพัฒนาซอฟต์แวร์ นอกจากนี้ยังสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาในศาสตร์อื่น ๆ และปัญหาในชีวิตประจำวันได้ด้วย (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) ซึ่งได้แบ่งองค์ประกอบการแก้ปัญหาไว้ 4 ข้อ ได้แก่ การแบ่งปัญหาใหญ่ออกเป็นปัญหาย่อย (Decomposition) ทำให้สามารถมองเห็นปัญหาที่ชัดเจนขึ้น การพิจารณารูปแบบของปัญหา หรือ วิธีการแก้ปัญหา (Pattern recognition) มีความสามารถในการพิจารณาส่วนที่เหมือนกันของปัญหา เพื่อใช้วิธีการแก้ปัญหาเดียวกันได้ ลดความหลากหลายของปัญหา การพิจารณาสาระสำคัญของปัญหา (Abstraction) สามารถแยกรายละเอียดสาระสำคัญออกจากส่วนที่ไม่สำคัญ พร้อมทั้ง ออกแบบอัลกอริทึม (algorithms) เพื่อนำเสนอขั้นตอนการแก้ปัญหาในการทำงาน โดยมีลำดับของคำสั่งหรือวิธีการที่ชัดเจนที่คอมพิวเตอร์สามารถปฏิบัติตามได้ การคิดเชิงคำนวณเป็นการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบ กระบวนการคิดเหล่านี้เป็นสิ่งสำคัญที่เด็กทุกคนควรได้รับการปลูกฝังตั้งแต่ระดับประถมศึกษา นับเป็นความท้าทายของครูผู้สอนที่จะต้องกำหนดกลยุทธ์ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณที่เหมาะสม เพื่อให้ นักเรียนได้มีการพัฒนาทักษะให้เท่าทันสังคมในปัจจุบัน

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ด้วยการนำกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ นับว่ามีความสำคัญเป็นอย่างมากในการ วิธีการวางแผนดำเนินงาน กิจกรรมที่คาดว่าจะนำการทำงานการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนสู่ความสำเร็จบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยใช้กลยุทธ์ 3 ประเภท ได้แก่ กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ กลยุทธ์การบูรณาการ (อนันต์ ม่วงอุมิงค์, 2560) ซึ่งรูปแบบการพัฒนาจะต้องเหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและสังคมที่นักเรียนอาศัยอยู่ รวมถึงต้องสร้าง

แรงจูงใจให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ที่คงทน ผู้เรียนเข้าใจเห็นภาพ เชื่อมโยงกับชีวิตจริงได้ ผู้เรียนจึงสามารถนำความรู้และทักษะที่ได้ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตและการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญหาที่พบในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนบ้านหนองบัว พบว่า ผู้เรียนยังขาดทักษะด้านกระบวนการคิด ผู้เรียนไม่สามารถแบ่งปัญหาที่ซับซ้อนออกเป็นส่วน ๆ ได้ รวมทั้งยังขาดทักษะในการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และจากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการคิดเชิงคำนวณที่เพิ่มขึ้น โดยจากงานวิจัยของโชติกา สงคราม (2562) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ ส่วนใหญ่มีทักษะการคิดเชิงคำนวณอยู่ในระดับยอดเยี่ยม (โชติกา สงคราม, 2562) สอดคล้องกับงานวิจัยของอาทร นกแก้ว และสุภารัตน์ เชื้อโชติ (2563) นำเสนอความรู้เนื้อหาผลงานวิธีสอนสำหรับครูในการพัฒนาการคิดเชิงนามธรรมสำหรับการคิดเชิงคำนวณ ซึ่งได้บูรณาการการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้กับความเข้าใจทางวิทยาการคำนวณเพื่อสังเคราะห์แนวทางปฏิบัติในการจัดการเรียนรู้ จะช่วยครูสามารถจัดการเรียนรู้โดยมีเป้าหมายที่ชัดเจนและนำไปสู่การพัฒนาทักษะการคิดเชิงนามธรรมสำหรับการคิดเชิงคำนวณ (อาทร นกแก้ว และสุภารัตน์ เชื้อโชติ, 2563)

จากสภาพปัญหาดังกล่าว จึงเล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ และสนใจศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ด้วยการอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อมุ่งเน้นให้นักเรียนได้พัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบด้วยเหตุผล นำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน สามารถนำไปประยุกต์ใช้เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน เพื่อให้นักเรียนมีทักษะการคิดเชิงคำนวณตามหลักสูตรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
2. เพื่อศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2
3. เพื่อศึกษาผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูผู้สอนและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านหนองบัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่างในลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วย

1. ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 3 คน
 2. นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านหนองบัว จำนวน 45 คน
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. คู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยพัฒนาและหาคุณภาพของเครื่องมือมีรายละเอียดดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 และศึกษาการจัดทำร่างคู่มือการขับเคลื่อนทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน 2) ผู้วิจัยสร้างร่างคู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 3) ผู้วิจัยนำร่างคู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (โดยหาค่าความสอดคล้องหรือดัชนีของความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์) (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ได้ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้ (1) นางเปรมศิริ เนื้อเย็น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัว ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและส่งเสริมศึกษา (2) นางสาวมนตรา แซ่มเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขากระจิว มิตรภาพที่ 103 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา (3) นางอรพินท์ น้อยคำ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สพป.เพชรบุรี เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการสอน

2. เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัย จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน ก่อนและหลังการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนา

ทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ซึ่งมีขั้นตอนในการพัฒนา ดังนี้ 1) ผู้วิจัยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน และการประเมินพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน จากเอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล จำนวน 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน จำนวน 20 ข้อ แบบทดสอบเป็นปรนัย 4 ตัวเลือก ฉบับที่ 2 แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย จำนวน 3 ข้อ 3) ผู้วิจัยนำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อ (Content Validity) และความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) จากนั้นนำผลของผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านมาหาค่าความสอดคล้องโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องค่า (Index of Item Objective Congruence หรือ IOC) ได้ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.67 - 1.00 รายชื่อผู้เชี่ยวชาญมีดังนี้ (1) นางเปรมศิริ เนื้อเย็น ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองบัว ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษาและส่งเสริมศึกษา (2) นางสาวมนตรา แซ่มเทศ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดเขากระจิว มิตรภาพที่ 103 ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา (3) นางอรพินท์ น้อยคำ ศึกษาพิเศษชำนาญการพิเศษ สปป.เพชรบุรี เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรการสอน 4) ผู้วิจัยคัดเลือกข้อคำถามจากแบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย ที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67-1.00 มาใช้ และปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. หาค่าสถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยหาค่าความเที่ยงตรง (IOC) จากคู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 แบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน และแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

2. หาค่าสถิติพื้นฐานโดยใช้สูตร ค่าเฉลี่ยเลขคณิต, ร้อยละ, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาร้อยละความก้าวหน้า จากแบบทดสอบวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน

ผลการวิจัย

1. กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

กลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้ใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ ดังผลการสังเคราะห์ต่อไปนี้

ตารางที่ 1 แสดงการสังเคราะห์ประเภทของกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนา

ประเภทของกลยุทธ์ การขับเคลื่อนการ พัฒนา	ยุรนันท์ (2562)	สุภาพร (2560)	บุญยง (2560)	อนันต์ (2560)	กมลวรรณ และคณะ (2551)	ความถี่
กลยุทธ์เครือข่าย	✓	✓	✓	✓	✓	5
กลยุทธ์การมีส่วนร่วม	✓		✓	✓	✓	4
กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ	✓		✓	✓	✓	4
กลยุทธ์การบูรณาการ	✓		✓	✓	✓	4
กลยุทธ์การทำงานเป็นทีม		✓				1
กลยุทธ์การสื่อสาร		✓				1
กลยุทธ์การประสานงาน		✓				1

จากตารางที่ 1 การสังเคราะห์ประเภทของกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนา จากนักการศึกษา 5 ท่าน พบว่ากลยุทธ์การขับเคลื่อนที่มีความถี่มากที่สุดคือ กลยุทธ์เครือข่าย มีความถี่เท่ากับ 5 รองลงมาคือ กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และกลยุทธ์

การบูรณาการ มีความถี่เท่ากับ 4 เนื่องจากผู้วิจัยได้ทำการวิจัยในโรงเรียนแห่งเดียวจึงไม่ได้ใช้กลยุทธ์เครือข่าย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้เลือกนำเลือก 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ มาใช้เป็นกลยุทธ์ในการขับเคลื่อนทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ดังต่อไปนี้ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม วิธีการที่ใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนบ้านหนองบัว เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วม ออกความคิดเห็น การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมคิดแก้ปัญหา การดำเนินการกิจกรรม ร่วมวางแผน จนเป็นผลของการนำไปปฏิบัติ ซึ่งครูเครือข่ายจำนวน 3 คน มีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางในการจัดทำคู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมหลักจำนวน 4 กิจกรรม ร่วมดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโดยใช้นวัตกรรมที่สร้างขึ้น โดยใช้ระยะเวลา 4 สัปดาห์ ในช่วงเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ 2566 ตลอดจนมีส่วนร่วมในการรายงานผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ กลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพของครูในโรงเรียนบ้านหนองบัว โดยการให้ความรู้ การแจกเอกสารความรู้ การพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อสงสัย เพื่อสร้างความมั่นใจทางวิชาการให้กับครู ซึ่งทางผู้วิจัยมีการจัดประชุม 3 ครั้ง เพื่อสร้างความรู้ ความมั่นใจ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน และ การใช้คู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน 3) กลยุทธ์การบูรณาการ วิธีการทำงานแบบบูรณาการเชื่อมโยงประสบการณ์ของบุคคลที่มีความรู้ต่างสาระการเรียนรู้มาร่วมกันคิดแก้ไขพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน ซึ่งประกอบด้วย นางจันทิมา มิ่งแมน ครูผู้สอนวิชาวิทยาศาสตร์ วิชาภาษาไทย (ครูประจำชั้น ป.1) นางสาวอัมพา หัดเถื่อน ครูผู้สอนวิชาศิลปะ วิชาสังคมศึกษา (ครูประจำชั้น ป.2) และ นางสาวโชติกา สกุลทองมี ครูผู้สอนวิชาการงานอาชีพ วิชาภาษาอังกฤษ (ครูประจำชั้น ป.3) โดยนำความรู้มาบูรณาการจัดทำคู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ไปใช้เป็นระยะเวลา 4 สัปดาห์ ในช่วงเดือน มกราคม - กุมภาพันธ์ 2566

2. กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

2.1 กลยุทธ์ที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จากผลการศึกษา กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด STEM Education โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการบูรณาการในวิชาวิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เข้าด้วยกันโดยส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อหาวิธีการหรือกระบวนการใหม่ในการแก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ต่อสิ่งที่เรียนรู้ต่อไปได้ กลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณนี้ เรียกว่า “กลยุทธ์ LIPP” ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างการเรียนรู้ (Learning) 2) ขั้นเชื่อมโยงแนวคิด (Ideas) 3) ขั้นวางแผน (Plan) 4) ขั้นการสร้างชิ้นงานและประเมิน (Piece and Estimate) ดังต่อไปนี้ 1) ขั้นสร้างการเรียนรู้ (Learning) เป็นขั้นการสร้างแรงบันดาลใจด้วยการกระตุ้นให้คิด แจ่มจุดประสงค์การเรียนรู้ นำเสนอตัวอย่างที่ดีและนำเข้าสู่บทเรียนด้วยประเด็นปัญหา คำถาม สถานการณ์ต่าง ๆ และใช้คำถามให้คิดตามความเหมาะสม เพื่อคิดเชื่อมโยงและแปลงความคิด สู่การปฏิบัติงานร่วมกัน 2) ขั้นเชื่อมโยงแนวคิด (Ideas) เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนวิเคราะห์ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทักษะชีวิตและอาชีพ ไปประยุกต์ใช้ในงานอาชีพ กิจกรรมในชีวิตจริง (หากในชีวิตจริงจะทำ อย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร) 3) ขั้นวางแผน (Plan) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนสืบค้นความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ออกแบบ เขียนออกมาในรูปแบบบรรยายหรือแผนผัง 4) ขั้นการสร้างชิ้นงานและประเมิน (Piece and Estimate) เป็นขั้นที่นักเรียนดำเนินการตามแผนสร้าง ประดิษฐ์ผลงานอย่างสร้างสรรค์ ทดลอง ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอ สรุป สะท้อนและประเมินผล ภาระงาน/ชิ้นงาน และบันทึกการเรียนรู้

2.2 คู่มือพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ประกอบด้วยกิจกรรม จำนวน 4 กิจกรรม ดังนี้ กิจกรรมที่ 1 สื่อสารดี...ไม่มีโควิด กิจกรรมที่ 2 โมบายสิ่งประดิษฐ์ กิจกรรมที่ 3 รัชค้อมพิวเตอร์ กิจกรรมที่ 4 เรือใบเล่นลม

3. การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

3.1 ผลการวัดทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 จากที่ผู้วิจัยนำกลยุทธ์กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณมาใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ก่อนและหลังการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

ผลการพัฒนา ทักษะการคิดเชิง คำนวณ	จำนวน ข้อ	จำนวน นักเรียน	ค่าเฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	ร้อยละของ ความก้าวหน้า
ก่อนการใช้กล ยุทธ์	20	45	8.07	1.77	41.75
หลังการใช้กล ยุทธ์	20	45	16.42	1.60	

จากตารางที่ 2 ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ก่อนและหลังการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่าก่อนการใช้กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.77 และหลังการใช้กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.60 และมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 41.75

3.2 ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2

ผลการสัมภาษณ์ ครู จำนวน 3 คน นักเรียนจำนวน 10 คน สัมภาษณ์ในหัวข้อดังนี้

1. ทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน หลังการเข้าร่วมกิจกรรมตามคู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 เป็นอย่างไรบ้าง คณะครูมีความคิดเห็นว่า นักเรียนมีพัฒนาการในการใช้ทักษะการคิดเชิงคำนวณที่ดีขึ้น และจากการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนพบว่าการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม ช่วยกันระดมสมอง มีความสามัคคี ขณะปฏิบัติกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาตามกิจกรรมที่กำหนดให้ ซึ่งในการปฏิบัติกิจกรรมช่วงแรก ๆ นักเรียนยังไม่ค่อยเข้าใจ แก้ปัญหาไม่ถูกต้องและไม่ทันตามเวลาที่กำหนด แต่ในช่วงกิจกรรมถัด ๆ ไป นักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้น มีกระบวนการแก้ปัญหาและสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้ทันตามเวลากำหนด นักเรียนมีความคิดเห็นว่า สนุกกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติชื่นชอบ ทำให้ได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ได้ลงมือปฏิบัติจริง และได้เห็นวิธีการคิดแก้ปัญหาที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป

2. ปัญหาที่เกิดขึ้นขณะดำเนินกิจกรรมตามคู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 มีอะไรบ้าง คณะครูมีความคิดเห็นว่า เมื่อได้เริ่มใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ในช่วงกิจกรรมแรกยังมีปัญหาเกิดขึ้นเนื่องจากยังไม่ค่อยเข้าใจ แต่เมื่อเริ่มดำเนินการไปสักระยะหนึ่งก็มีความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น นักเรียนมีความคิดเห็นว่า ในการปฏิบัติกิจกรรมต้องใช้ความคิดและลงมือปฏิบัติทำให้ไม่ทันเวลา อยากให้เพิ่มเวลาให้มากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ คณะครูมีความคิดเห็นว่า คู่มือฉบับนี้เป็นคู่มือที่มีประโยชน์ที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนได้ดี และนำมาต่อยอดสามารถใช้ในการเรียนในแต่ละรายวิชาและกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีกด้วย นักเรียนมีความคิดเห็นว่า อยากให้มีการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ขึ้นอีก และเพิ่มเวลาให้มากขึ้น เพื่อให้มีเวลาในการคิดและลงมือปฏิบัติให้ขึ้นงานสำเร็จ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1. ผลการศึกษากลยุทธ์การขับเคลื่อนทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า ผู้วิจัยได้ใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ ได้แก่ 1) กลยุทธ์การมีส่วนร่วม วิธีการที่ใช้หลักการทำงานแบบมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนบ้านหนองบัว เปิดโอกาสให้สมาชิกทุกคนได้มีส่วนร่วม ออกความคิดเห็น การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมคิดแก้ปัญหา การดำเนินการกิจกรรม ร่วมวางแผน จนเป็นผลของการนำไปปฏิบัติ 2) กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ กลยุทธ์ในการเพิ่มศักยภาพของครูในโรงเรียนบ้านหนองบัว โดยการให้ความรู้ การแจกเอกสารความรู้ การพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อสงสัย เพื่อสร้างความมั่นใจทางวิชาการให้กับครู และ 3) กลยุทธ์การบูรณาการ วิธีการทำงานแบบบูรณาการของโรงเรียนบ้านหนองบัว โดยการเชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์ของครูต่างสาระการเรียนรู้มาร่วมกันคิดแก้ไขปัญหาาร่วมกัน ในกิจกรรมในหลักสูตรและกิจกรรมเสริมหลักสูตร ซึ่งผลการใช้กลยุทธ์ทั้ง 3 กลยุทธ์นี้ นำไปสู่การได้มาซึ่งกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ทั้งนี้การขับเคลื่อนการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนต้องเกิดจากการมีส่วนร่วม การเสริมสร้างพลังอำนาจ และการบูรณาการ เพื่อส่งผลทำให้การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งผลการศึกษาพบว่ากลยุทธ์ที่ใช้ในการขับเคลื่อนให้มีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนนั้น ใช้กลยุทธ์ 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และกลยุทธ์การบูรณาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรลดา อาจขาว (2563) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่ง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่ง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มี 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์เครือข่าย กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และกลยุทธ์การบูรณาการ (เพชรลดา อาจขาว, 2563)

2. ผลการศึกษากลยุทธ์การพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า กลยุทธ์ที่ครูใช้ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียน คือ กลยุทธ์ LIPP ซึ่งผู้วิจัยได้สังเคราะห์แนวคิด STEM Education โดยมุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการบูรณาการในวิชา

วิทยาศาสตร์ (Science) เทคโนโลยี (Technology) วิศวกรรมศาสตร์ (Engineering) และคณิตศาสตร์ (Mathematics) เข้าด้วยกันโดยส่งเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์เพื่อหาวิธีการหรือกระบวนการใหม่ในการแก้ปัญหาและนำไปประยุกต์ต่อสิ่งที่เรียนรู้ต่อไปได้ กลยุทธ์ LIPP ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 4 ขั้น คือ 1) ขั้นสร้างการเรียนรู้ (Learning) เป็นขั้นการสร้างแรงบันดาลใจด้วยการกระตุ้นให้คิด แจ่มจุดประสงค์การเรียนรู้ นำเสนอตัวอย่างที่ดีและนำเข้าสู่บทเรียนด้วยประเด็นปัญหา คำถาม สถานการณ์ต่าง ๆ และใช้คำถามให้คิดตามความเหมาะสม เพื่อคิดเชื่อมโยงและแปลงความคิดสู่การปฏิบัติงานร่วมกัน 2) ขั้นเชื่อมโยงแนวคิด (Ideas) เป็นขั้นตอนที่ให้นักเรียนวิเคราะห์ ความเข้าใจเกี่ยวกับ ทักษะชีวิตและอาชีพไปประยุกต์ใช้ในงานอาชีพ กิจกรรมในชีวิตจริง (หากในชีวิตจริงจะทำ อย่างไร แก้ปัญหาอย่างไร) 3) ขั้นวางแผน (Plan) เป็นขั้นที่ให้นักเรียนสืบค้นความรู้ ข้อมูลต่าง ๆ เพิ่มเติมเพื่อวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน ออกแบบ เขียนออกมาในรูปแบบบรรยายหรือแผนผัง 4) ขั้นการสร้างชิ้นงานและประเมิน (Piece and Estimate) เป็นขั้นที่นักเรียนดำเนินการตามแผนสร้าง ประดิษฐ์ผลงานอย่างสร้างสรรค์ ทดลอง ปรับปรุงแก้ไข แล้วนำเสนอ สรุป สะท้อนและประเมินผล ภาระงาน/ชิ้นงาน และบันทึกการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรลดา อาจขาว (2563) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่อง กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่ง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 โดยผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่ง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2 มี 4 กลยุทธ์ ได้แก่ กลยุทธ์เครือข่าย กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การเสริมพลังอำนาจ และกลยุทธ์การบูรณาการ (เพชรลดา อาจขาว, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Shields (2006) ที่ได้ศึกษาผลของโครงการ Engineering is Elementary ในโรงเรียนระดับประถมศึกษาของนิวเจอร์ซีย์ จำนวน 12 โรงเรียน โดยครูจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนระดับเกรด 3-5 จำนวน 450 คน พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการออกแบบ ทำให้นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหา และมีความกระตือรือร้นในการเรียนเพิ่มมากขึ้น (Shields, E., 2006) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Scott (2012) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บูรณาการวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์ โรงเรียนมัธยมศึกษาในสหรัฐอเมริกา จากการศึกษาชี้ให้เห็นว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ STEM มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ดีกว่าเด็กนักเรียนชั้นเดียวกันที่ไม่ได้

เข้าร่วม ดังนั้นการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ด้วยกลยุทธ์ LIPP ซึ่งได้จากการสังเคราะห์แนวคิด STEM Education สามารถนำมาใช้เป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาได้จริง (Scott, C., 2012)

3. ผลการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ก่อนและหลังการใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า ก่อนการใช้กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 8.07 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.77 และหลังการใช้กลยุทธ์มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.42 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.60 และมีร้อยละของความก้าวหน้าเท่ากับ 41.75 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนัสนรินทร์ ลือชา (2558) ที่ได้ทำการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามีคะแนนพัฒนาการร้อยละ 41.03 อยู่ในระดับต้น ร้อยละ 30.77 อยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 20.51 อยู่ในระดับสูง และร้อยละ 7.69 อยู่ในระดับสูงมาก นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยา ความสามารถในการแก้ปัญหาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 (นัสนรินทร์ ลือชา, 2558) และสอดคล้องกับงานวิจัยของนางนุช เอกตระกูล (2558) ที่ศึกษาการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ STEM เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งผลการวิจัยสรุปคือ ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรื่องไฟฟ้าพบว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education มีคะแนนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนก่อนเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ STEM Education ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 พบว่า ครูและนักเรียน สนุกกับกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติ ชื่นชอบ คู่มือฉบับนี้เป็นคู่มือที่มีประโยชน์ที่สามารถช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนได้ดี และนำมาต่อยอดสามารถใช้กับการเรียนในแต่ละรายวิชาและกิจกรรมอื่น ๆ ได้อีกด้วย นักเรียนมีความคิดเห็นว่า อยากให้มีการจัดกิจกรรม

ลักษณะนี้ขึ้นอีก และเพิ่มเวลาให้มากขึ้น เพื่อให้มีเวลาในการคิดและลงมือปฏิบัติให้ชิ้นงานสำเร็จ (นงนุช เอกตระกูล, 2558)

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย 1) คู่มือกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านหนองบัว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 2 สามารถเป็นแนวทางให้คณะครูในโรงเรียนบ้านหนองบัวทุกคนนำไปประยุกต์ในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนในทุกระดับชั้น 2) โรงเรียนต้องมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และ 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ในด้านอื่น ๆ ให้กับนักเรียน 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนารูปแบบการขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดเชิงคำนวณที่แตกต่างจากการวิจัยในครั้งนี้ หรือเพิ่มกลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาเป็น 4 – 5 กลยุทธ์

บรรณานุกรม

- โชติกา สงคราม. (2562). การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานที่ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ เรื่อง ความน่าจะเป็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- นงนุช เอกตระกูล. (2558). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบ STEM เพื่อเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ (CPS) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. กรุงเทพมหานคร: โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี.
- นัสนรินทร์ ปือชา. (2558). ผลการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (STEM Education) ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนชีววิทยาความสามารถในการแก้ปัญหาและความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- เพชรลดา อาจขาว. (2563). กลยุทธ์การขับเคลื่อนและการพัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหาของนักเรียนกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายบ้านโป่ง 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2561) ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ.2561. กรุงเทพมหานคร: บริษัท 21 เซ็นจูรี่จำกัด.
- อนันต์ ม่วงอุมิงค์. (2560). อนันต์ ม่วงอุมิงค์. (2560). กลยุทธ์การขับเคลื่อนการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนมุสลิม โรงเรียนพัฒนศาสนวิทยาท่าแร่ จังหวัดเพชรบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.
- อาทร นกแก้ว และสุภารัตน์ เชื้อโชติ. (2563). ความรู้เนื้อหาผานวิธีสอนการคิดเชิงนามธรรมสำหรับการคิดเชิงคำนวณ. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 31(3), 1-14.
- Scott, C. (2012). An Investigation of Science, Technology, Engineering and Mathematics (STAM) Focused High school in the U.S. Journal of STAM Education, 13(5), 30-39.
- Shields, E. (2006). Engineering our future new Jersey elementary school. Retrieved October 14, 2017, From http://www.ciese.org/papers/2006/ASEE_paper_G.doc.

ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรม
ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี*
HISTORY AND KNOWLEDGE OF CULTURAL HERITAGE
OF THE TEEN CHOK FABRIC OF RATCHABURI CLAN

พระครูสังฆรักษ์ทรงพรณ ชยทนต์โต

Phrakhrusangharak Songphan Jayadatto

พระมหากังวาน ธีรธมโม

Phra Maha Kangwan Thirathammo

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Ratchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

อนุชา พละกุล

Anucha Bhalakula

วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Phetchaburi Buddhist College of Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

ศุภกัญญา ศรีคำไทย

Sukpinya Srikhamthai

นักวิชาการอิสระ

independent scholar

E-mail: dr.anucha1986@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน 2) วิเคราะห์พัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี และ 3) จัดทำฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และพัฒนาการ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การวิจัยเชิงเอกสาร ด้วยการค้นคว้าเอกสาร การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 ท่าน การสนทนากลุ่มเฉพาะ 10

* Received 17 June 2023; Revised 3 September 2023; Accepted 7 October 2023

ท่าน ผลการวิจัยพบว่า 1. ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) ชาวไท-ยวนยุคเชียงแสน 2) ชาวไท-ยวนราชบุรี ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำแม่กลอง ริมฝั่งขวา และ 3) ชาวไท-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน ใช้พื้นที่ดินทำการเกษตรและสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย มีรูปแบบวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ความเชื่อ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตเป็นของตัวเอง 2. พัฒนาการของมรดกวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ประเพณีไปเซิ้ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีสุม และ 5) ผีมะกัวก ความเชื่อ ทุกครัวเรือนของไท-ยวน ยังคงนับถือผีบรรพชน และการแต่งกาย ชาวไทยวนนิยมนุ่งซิ่นผ้าฝ้ายทอด้วยมือ และ 3. ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และ พัฒนาการ แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิมสมัยเชียงแสน ล้านนา ล้านช้าง 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน โดยกลุ่มใหญ่อยู่ในพื้นที่ตำบลคูบัว สำหรับลายผ้าตีนจก มี 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายดอกเซีย 2) ลายกาบ 3) ลายหน้าหมอน 4) ลายโค้งแก้ง 5) ลายกาบดอกแก้ว 6) ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย

คำสำคัญ: ประวัติศาสตร์และ พัฒนาการ, มรดกวัฒนธรรม, ผ้าซิ่นตีนจกตระกูลราชบุรี

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the history of the Tai-Yuan ethnic group, 2) to analyze the development of the Tin Jok cultural heritage of the Ratchaburi family, and 3) to prepare a historical and development database. It is a qualitative research, including documentary research. by researching documents qualitative research Interviews with 15 key informants and focus group discussions with 10 people were used. The results were as follows: 1. History of Tai-Yuan ethnic group Ratchaburi Province is divided into 3 periods: 1) Thai-Yuan people of the Chiang Saen era 2) Thai-Yuan people of Ratchaburi Has settled on the right bank of the Mae Klong River and 3) various groups of Tai-Yuan people in Ratchaburi today Use the land for farming and building houses. 2. The development of cultural heritage includes 1) Bai Sheng tradition, 2) Khuang tradition, and 3) Boon Klang Ban tradition. Folk games include 1) Joy 2) Tor Kai

3) Phi Or or Phi Kala 4) Phi Sum and 5) Phi Makwak. The beliefs of every Tai-Yuan household. Still respecting the ancestors and dress Tai Yuan people wear cotton sarongs woven with a hand-woven loom and 3. The historical and development database is divided into 3 periods: 1) the original Tai-Yuan ethnic group in the Chiang Saen, Lanna, and Lan Xang periods; 2) the Thai-Yuan ethnic group in Ratchaburi; and 3.) various Tai-Yuan ethnic groups in Ratchaburi today The large group is in the area of Khu Bua sub-district. There are 9 patterns for Teen Jok fabric: 1) Xia flower pattern 2) Flap pattern 3) Pillow front pattern 4) Flap pattern 5) Flap pattern 6) Xia pattern 7) Flap overlap Hak pattern 8) Hak pattern Pair of birds and 9) Khae Sai pattern.

Keywords: History and Development, Cultural Heritage, Teen Jok Sarong of the Ratchaburi Family

บทนำ

ราชบุรีจึงเป็นพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยพื้นถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายจีน กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายมอญ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายยวน กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวโซ่ง และกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวเวียง ชาวยวนราชบุรีเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทั้งทางภาษาและวัฒนธรรม นักภาษาศาสตร์จัดกลุ่มภาษายวนให้อยู่ในตระกูลภาษาไท-กระได ภาษายวนมีอัตลักษณ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นเหนือและมีการใช้รูปอักษรธรรมล้านนาในการบันทึกคัมภีร์ทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะคัมภีร์ไบลาน และในส่วนของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของยวนที่ยังคงดำรงอยู่ คือ ภาษาพูด ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวยวนยังคงพูดภาษายวนกับลูกหลานในชุมชน ทว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างเริ่มสั่นคลอนในปัจจุบัน (บุญยจริย สรสีสม, 2555)

ทั้งนี้ ผ้าจกตระกูลราชบุรี ถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทย-ยวน ที่เคลื่อนย้ายถิ่นฐานจากเมืองเชียงแสนมาตั้งหลักแหล่งที่จังหวัดราชบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2347 ที่แสดงเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมกรรมการทอผ้าจกด้วยการใช้หูกทอผ้าแบบโบราณ ฟังกระสวยด้วยมือ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ เป็นการทอที่ทำให้เกิดลวดลายผ้าไปพร้อม ๆ กัน การจกคือการทอลวดลายบนพื้น

ผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่วง ๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า การจกจะใช้ไม้หรือขนเม่นหรือนิ้วมือยกขึ้นจก (ควัก) เส้นด้ายสีเส้นต่าง ๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิดลวดลายตามที่ต้องการ (ปริยาภัทร จินเลียง และคณะ, 2557)

ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี มีแหล่งกำเนิดแตกต่างกัน โดยแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ตระกูลใหญ่ คือ (1) ผ้าขึ้นตีนจกคุบัว เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง เช่น ลายดอกเขีย ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำฮ่วมเต้า ผ้าขึ้นตีนจกคุบัวจะพบมากใน ตำบลคุบัว อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดยในการจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ พุงดำ โดยไม่มีลายประกอบมากลาย พื้นผ้าเว้นพื้นต่ำไว้มากตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีเส้นของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มีสีเส้นหลากหลาย เช่น จะใช้พุ่งดำดำจกแดง แขนเหลืองหรือเขียว เป็นต้น (2) ผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลวดลายขนาดและสีเส้นที่มีความใกล้เคียงกับจกคุบัว เป็นผ้าจกที่ได้จากชุมชนไท-ยวนในชุมชนบางกะโด ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม โดยผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด จะมีความแตกต่างจากผ้าจกคุบัวตรงที่ชายของตีนขึ้นจะมีการเว้นพื้นที่ต่ำระหว่างลายชะเปาถึงเล้าเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกคุบัว และ (3) ผ้าขึ้นตีนจกดอนแร่ เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินน้ำฮ่วมเต้า พบมาในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจกจะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็มผืนผ้า มีการเว้นพื้นต่ำไว้น้อย ทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีเส้นของเส้นใยเป็นสีแดงเป็นหลัก จะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี (ปริยาภัทร จินเลียง และคณะ, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์พัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
3. เพื่อจัดทำฐานข้อมูล (Big Data) ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จำนวน 15 ท่าน

ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 10 ท่าน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับความต้องการฐานข้อมูล (Big Data) ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตินจกตระกูลราชบุรี ของสมาชิกกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตินจกตระกูลราชบุรี มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการฐานข้อมูล (Big Data) ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตินจกตระกูลราชบุรี ที่เชื่อมโยงโครงข่ายชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี จากหัวหน้าหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และตัวแทนภาคประชาสังคมที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ขนาดกลาง) โดยการอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1. ขั้นตอนเตรียมการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่เพื่อรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 2. ขั้นตอนดำเนินการด้านเอกสาร คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากต้นสังกัด และ 3. ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ การปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยคณะผู้วิจัยจะสนทนาสร้างความคุ้นเคยกับผู้ให้ข้อมูลหลัก แจ้งวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์ อธิบายเหตุผลและขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงในขณะที่สัมภาษณ์

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1. ขั้นการประสานงาน คือ การติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิในเบื้องต้นทั้งทางโทรศัพท์และด้วยตนเองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย 2. ขั้นการเตรียมการ คือ การนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3. ขั้นดำเนินการสนทนากลุ่มเฉพาะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาขนาดกลาง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งใช้หัวข้อสนทนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิม ชาวไท-ยวนราชบุรี มีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน โดยสามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไท-ยวนว่ามีภูมิลาดั้งเดิมอยู่ที่ “เชียงแสน” ตั้งแต่สมัยล้านนา ล้านช้าง 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ปัจจุบันชาวไท-ยวนได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองริมฝั่งขวา ถัดจากตัวเมืองปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร ดังกล่าวมาแล้ว ต่อมาขยายครัวเรือนออกไปจากที่เดิมอีกหลายพื้นที่ อาทิ ในอำเภอมือง ที่ตำบลคูบัว ตำบลอ่างทอง ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลเจดีย์หัก ตำบลหินกอง เป็นต้น ชาวไท-ยวนต่างก็สร้างวัดไว้ทำบุญของตนเอง อาทิ วัดคูบัว วัดดอนตะโก วัดใหญ่อ่างทอง วัดนาหนอง วัดหนามพุงดอ วัดเขาลอยมูลโค วัดใหม่นครบาล ฯลฯ อำเภโพนารามที่ตำบลหนองโพ ตำบลบางกะโด อำเภอบ้านโป่ง ที่ตำบลหนองปลา

หมอ อำเภอบางแพที่ตำบลอ่างหิน ตำบลนาคอก ตำบลทุ่งหลวง (บางส่วน) ตำบลบ่อกระดาน อำเภอบางแพที่ตำบลวัดแก้ว อำเภोजอมบึง ที่ตำบลรางบัว อำเภอสวนผึ้ง ที่ตำบลท่าเคย นา ชุนแสน ทุ่งแหลมบ้านป่าหวาย บ้านซึ้งหนองหมี บ้านนาไฮ้เดียว บ้านหนองกลางเนิน และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน ชาวไท-ยวนในราชบุรี ใช้พื้นที่ดินทำการเกษตรและสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย มีการกระจายตัวไปในพื้นที่ต่างๆ โดยรอบเพื่อหาที่ทำกินเพิ่ม และมีกลุ่มใหญ่ตั้งถิ่นฐานในเขตตำบลคูบัวในปัจจุบัน ในการอยู่อาศัยสร้างบ้านเรือนนั้น ชาวไท-ยวนมีรูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตเป็นของตนเอง ความเชื่อและภูมิปัญญาต่างๆ ได้มีการสืบทอดต่อกันมา และถูกนำมาประยุกต์และดัดแปลงให้เข้ากับบริบทแวดล้อมใหม่

2. พัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ประเพณีที่สืบทอดหลายชั่วอายุคน ได้แก่ 1) ประเพณีไปเซิ้ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีสุ่ม และ 5) ผีมะกัก ความเชื่อ ทุกครัวเรือนของไท-ยวน ยังคงเชื่อและนับถือผีบรรพชน เช่น บรวงสรวง (เลี้ยงผี) เช่นเมื่อลูกสาวบ้านใดแต่งงาน หรือทำผิดผีจะต้องไปบอกกล่าว หรือขอขมาผีประจำตระกูล (ผีบรรพชน) และการแต่งกาย เป็นการแต่งกายของชาวไทยวนจะนิยมนุ่งขึ้นผ้าฝ้ายทอดด้วยก๊ทอมือ เป็นลายแบบโบราณ ที่มีการยกมุกเป็นลวดลายดอกและมีสีสันทวยงาม ได้แก่ 1) การแต่งกายของผู้หญิงชาวไท-ยวนสมัยแรกยุคถิ่นฐานดั้งเดิม แต่งกายแบบดั้งเดิมตามเอกลักษณ์ของชนชาติ คือ นุ่งผ้าขึ้นตีนจก ขึ้นตา ขึ้นชีว ขึ้นแล และเคียงนอกด้วยผ้าแถบเมื่อต้องทำงานหรือทอผ้าในบ้าน ทั้งนี้ ผู้หญิงที่มีฐานะจะสวมสร้อยทองที่คอ สร้อยถั่วแปบ (สายสะพาย) และ 2) การแต่งกายของผู้ชายไท-ยวน นุ่งกางเกงขักปกย้อมสีคล้ำ (คล้ายกางเกงจีน) สวมเสื้อแถบแดง ตกแต่งด้วยกระดุมเงิน คาดเอวด้วยกระเป๋าลูกสำหรับใส่สัมภาระ

3. ฐานข้อมูล (Big Data) ประวัติศาสตร์และพัฒนากาของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิม ชาวไท-ยวนราชบุรีมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน โดยสามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไท-ยวนว่า มีภูมิลาเนาตั้งเดิมอยู่ที่ “เชียงแสน” ตั้งแต่สมัยล้านนา ล้านช้าง 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ปัจจุบันชาวไท-ยวนได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำ

แม่กลองริมฝั่งขวา ถัดจากตัวเมืองปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน ชาวไท-ยวนในราชบุรี ใช้พื้นที่ดินทำการเกษตรและสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย มีการกระจายตัวไปในพื้นที่ต่างๆ โดยรอบเพื่อหาที่ทำกินเพิ่ม และมีกลุ่มใหญ่ตั้งถิ่นฐานในเขตตำบลคูบัวในปัจจุบัน ส่วนประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ประเพณีที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ได้แก่ 1) ประเพณีไปเซิ้ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีสุ่ม และ 5) ผีมะกวก ความเชื่อ ทุกครัวเรือนของไท-ยวน ยังคงเชื่อและนับถือผีบรรพชน เช่น บรวงสรวง (เลี้ยงผี) เช่นเมื่อลูกสาวบ้านใดแต่งงาน หรือทำผีดผีจะต้องไปบอกกล่าว หรือขอขมาผีประจำตระกูล (ผีบรรพชน) และการแต่งกาย เป็นการแต่งกายของชาวไทยวนจะนิยมนุ่งซิ่นผ้าฝ้ายทอด้วยกี่ทอมือ เป็นลายแบบโบราณ ที่มีการยกมุกเป็นลวดลายดอกและมีสีสันทสวยงาม ได้แก่ 1) การแต่งกายของผู้หญิงชาวไท-ยวนสมัยแรกยุคถิ่นฐานดั้งเดิม แต่งกายแบบดั้งเดิมตามเอกลักษณ์ของชนชาติ คือ นุ่งผ้าซิ่นตีนจก ซิ่นตา ซิ่นชีว ซิ่นแล และเคียนอกด้วยผ้าแถบเมื่อต้องทำงานหรือทอผ้าในบ้าน ทั้งนี้ ผู้หญิงที่มีฐานะจะสวมสร้อยทองที่คอ สร้อยถั่วแปบ (สายสะพาย) และ 2) การแต่งกายของผู้ชายไท-ยวน นุ่งกางเกงขาก๊วยมสีคล้ำ (คล้ายกางเกงจีน) สวมเสื้อแลบแดง ตกแต่งด้วยกระดุมเงิน คาดเอวด้วยกระเปาะสำหรับใส่สัมภาระสำหรับลายผ้าตีนจก มี 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายดอกเซีย 2) ลายกาบ 3) ลายหน้าหมอน 4) ลายโค้งแก้ง 5) ลายกาบดอกแก้ว 6) ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิม ชาวไท-ยวนราชบุรีมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน โดยสามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไท-ยวนว่า มีภูมิลาเนาตั้งเดิมอยู่ที่ “เชียงแสน” ตั้งแต่สมัยล้านนา ล้านช้าง 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ปัจจุบันชาวไท-ยวนได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองริมฝั่งขวา ถัดจากตัวเมืองปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร ดังกล่าวมาแล้ว ต่อมาขยายครัวเรือนออกไปจากที่เดิมอีกหลายพื้นที่ อาทิ ในอำเภอเมือง ที่ตำบลคูบัว ตำบลอ่างทอง ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลเจดีย์หัก ตำบลหินกอง เป็นต้น

ชาวไทย-ยวนต่างก็สร้างวัดไว้ทำบุญของตนเอง อาทิ วัดคูบัว วัดดอนตะโก วัดใหญ่อ่างทอง วัดนาหนอง วัดหนามพุงดอ วัดเขาลอยมูลโค วัดใหม่นครบาล ฯลฯ อำเภอโพธารามที่ตำบลหนองโพ ตำบลบางกะโด อำเภอบ้านโป่ง ที่ตำบลหนองปลาหมอ อำเภอปากท่อที่ตำบลอ่างหิน ตำบลนาคอก ตำบลทุ่งหลวง (บางส่วน) ตำบลบ่อกระดาน อำเภอบางแพที่ตำบลวัดแก้ว อำเภोजอมบึง ที่ตำบลรางบัว อำเภอสวนผึ้ง ที่ตำบลท่าเคย นาขุนแสน ทุ่งแหลมบ้านป่าหวาย บ้านซึ้ง หนองหมี บ้านนาไผ่เดียว บ้านหนองกลางเนิน และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบันชาวไทย-ยวนในราชบุรี ใช้พื้นที่ดินทำการเกษตรและสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย มีการกระจายตัวไปในพื้นที่ต่างๆ โดยรอบเพื่อหาที่ทำกินเพิ่ม และมีกลุ่มใหญ่ตั้งถิ่นฐานในเขตตำบลคูบัวในปัจจุบัน ในการอยู่อาศัยสร้างบ้านเรือนนั้นชาวไทย-ยวนมีรูปแบบวิถีชีวิตและวัฒนธรรม อัตลักษณ์และวิถีชีวิตเป็นของตนเอง ความเชื่อและภูมิปัญญาต่างๆ ได้มีการสืบทอดต่อกันมา และถูกนำมาประยุกต์และดัดแปลงให้เข้ากับบริบทแวดล้อมใหม่ สอดคล้องกับอิทธิพลจริยาคุณธนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไทย-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากชาวไทย-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไทย-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชนจากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไทย-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี และเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไทย-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายของผ้าจากชาวไทย-ยวน เกิดจากการสะกิดด้ายเส้นยืนขึ้นเป็นระยะตามต้องการให้เส้นด้ายพุ่งพิเศษผ่านจากอีกด้านหนึ่งไปอีกด้านตามหน้ากว้างของผ้า ความเชื่อที่ว่าผ้าชนิดเป็นของสูงจึงมีการอนุรักษ์ไว้นิยมทอใช้เป็นสไบหรือผ้าเปี่ยงทางพิธีศาสนา ลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ ลายดอกเซีย ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน ลายนกคู่กินน้ำร่วมเต้าเป็นลายหลักเทคนิคพิเศษ คือ การจกใช้ด้ายสีดำเว้นพื้นไว้มาก เพื่อจกลายหักให้มีความเด่นชัดมันคงไม่มีความ หลากหลายของลายประกอบ การใช้สีจะเป็นพื้นดำจกแดงและแซมเหลืองเป็นหลัก ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไทย-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัวจังหวัดราชบุรี พบว่าการสร้างแบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ตเพื่อหาความต้องการเบื้องต้นของ กลุ่มผู้บริโภคถึงประเภทของ

ผลิตภัณฑ์ สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการคือ คือผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประกอบการแต่งกาย (ฉัพล จริยากุลธนา, 2561)

2. พัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ประเพณีที่สืบทอดหลายชั่วอายุคน ได้แก่ 1) ประเพณีไปเซิ้ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีสุม และ 5) ผีมะกวก ความเชื่อ ทุกครัวเรือนของไท-ยวน ยังคงเชื่อและนับถือผีบรรพชน เช่น บรวงสรวง (เลี้ยงผี) เช่นเมื่อลูกสาวบ้านใดแต่งงาน หรือทำผัดผิ จะต้องไปบอกกล่าว หรือขอขมาผีประจำตระกูล (ผีบรรพชน) และการแต่งกาย เป็นการแต่งกายของชาวไทยวนจะนิยมนุ่งขึ้นผ้าฝ้ายทอด้วยกี่ทอมือ เป็นลายแบบโบราณ ที่มีการยกมุกเป็นลวดลายดอกและมีสีสันทสวยงาม ได้แก่ 1) การแต่งกายของผู้หญิงชาวไท-ยวนสมัยแรกยุคถิ่นฐานดั้งเดิม แต่งกายแบบดั้งเดิมตามเอกลักษณ์ของชนชาติ คือ นุ่งผ้าขึ้นตีนจก ขึ้นตา ขึ้นชีว ขึ้นแล และเคียนอกด้วยผ้าแถบเมื่อต้องทำงานหรือทอผ้าในบ้าน ทั้งนี้ ผู้หญิงที่มีฐานะจะสวมสร้อยทองที่คอ สร้อยถั่วแปบ (สายสะพาย) และ 2) การแต่งกายของผู้ชายไท-ยวน นุ่งกางเกงชักปักษ์ย้อมสีคล้ำ (คล้ายกางเกงจีน) สวมเสื้อแถบแดง ตกแต่งด้วยกระดุมเงิน คาดเอวด้วยกระเปาะสำหรับใส่สัมภาระ สอดคล้องกับรสา สุนทรายุทธ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว” จากผลการวิจัยพบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว เป็นโครงการที่นำเอาภูมิปัญญางานหัตถกรรมท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับนวัตกรรมการออกแบบในระบบอุตสาหกรรมที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายด้วยตนเอง เพื่อเป็นการเปิดตลาดสินค้าใหม่ ๆ และมีการนำระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ รวมไปถึงการใช้แนวคิดการออกแบบการบริการมาช่วยจัดการและบริหารทรัพยากรให้เกิดคุณค่าสูงสุด โดยมีผลผลิตของโครงการนี้ที่แสดงออกมาอย่างเป็นรูปธรรมได้แก่ (1) ก่อให้เกิดแนวทางการผลิตของผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมโดยนวัตกรรมสิ่งทอสีเขียว ได้ผลงานการย้อมฝ้ายและไหมธรรมชาติด้วยสีสกัดจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีคุณค่าและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม (2) ผลงานผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบตกแต่งภายในที่ประกอบไปด้วย ตู้เก็บของ ชั้นวางของ งานตกแต่งผนัง งาน partition wall โตะข้าง โคมไฟ และงาน

โครงสร้างบล็อกปูน จากการผสมผสานเทคนิควิธีการขึ้นรูปผ้าในแบบต่าง ๆ และ (3) การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงต้นแบบธุรกิจที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีกต่อไป สำหรับแนวทางการพัฒนาต่อยอดในอนาคต สามารถทำได้โดยการนำเอากระบวนการทำงานจากโครงการวิจัยนี้มาพัฒนาสร้างสรรค์ต่อเนื่องด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเครื่องมือ เทคนิควิธีการผลิตรวมไปถึงการกระจายสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ จัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือกับกลุ่มนักออกแบบ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้กลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดข้อเสนอแนะและการพัฒนาต่อยอดไปในอนาคตในด้านการนำเอารูปแบบแนวทางในการออกแบบมาพัฒนาสร้างสรรค์มากขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็น โดยการจัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือการออกแบบกับกลุ่มนักออกแบบ ศิลปิน และนักเรียน นักศึกษาด้านการออกแบบเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน สร้างความยั่งยืนให้กับงานหัตถกรรมของชุมชน นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมการขึ้นรูปผ้าและการทำผ้าทอให้กันน้ำอีกมากมาย เช่น การเคลือบนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งหากเทคโนโลยีเหล่านี้แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ผู้ประกอบการเองก็สามารถปรับรูปแบบการผลิตให้เหมาะสม แปลกใหม่ สวยงาม และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (รสา สุนทรายุทธ., 2562)

3. ฐานข้อมูล (Big Data) ประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิม ชาวไท-ยวนราชบุรีมีประวัติความเป็นมาอย่างนาน โดยสามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไท-ยวนว่า มีภูมิลาเนาตั้งเดิมอยู่ที่ “เชียงแสน” ตั้งแต่สมัยล้านนา ล้านช้าง 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ปัจจุบันชาวไท-ยวนได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองริมฝั่งขวา ถัดจากตัวเมืองปัจจุบันไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 กิโลเมตร และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรี ปัจจุบัน ชาวไท-ยวนในราชบุรี ใช้พื้นที่ดินทำการเกษตรและสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย มีการกระจายตัวไปในพื้นที่ต่างๆ โดยรอบเพื่อหาที่ทำกินเพิ่ม และมีกลุ่มใหญ่ตั้งถิ่นฐานในเขตตำบลคูบัวในปัจจุบัน ส่วนประวัติศาสตร์วัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ประเพณีที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ได้แก่ 1) ประเพณีไปเซิ้ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีสุม และ 5) ผีมะกวก ความเชื่อ ทุกครัวเรือนของไท-ยวน ยังคงเชื่อและนับถือผีบรรพชน เช่น บรวงสรวง (เลี้ยงผี) เช่นเมื่อลูกสาวบ้านใดแต่งงาน

หรือทำผิดผีจะต้องไปบอกกล่าว หรือขอขมาผีประจำตระกูล (ผีบรรพชน) และการแต่งกาย เป็นการแต่งกายของชาวไทยวนจะนิยมนุ่งซิ่นผ้าฝ้ายทอด้วยกี่ทอมือ เป็นลายแบบโบราณ ที่มีการยกมุกเป็นลวดลายดอกและมีสีสันทวยงาม ได้แก่ 1) การแต่งกายของผู้หญิงชาวไทยวนสมัยแรกยุคถิ่นฐานดั้งเดิม แต่งกายแบบดั้งเดิมตามเอกลักษณ์ของชนชาติ คือ นุ่งผ้าซิ่นตีนจก ซิ่นตา ซิ่นชิว ซิ่นแล่ และเคียนอกด้วยผ้าแถบเมื่อต้องทำงานหรือทอผ้าในบ้าน ทั้งนี้ ผู้หญิงที่มีฐานะจะสวมสร้อยทองที่คอ สร้อยถั่วแปบ (สายสะพาย) และ 2) การแต่งกายของผู้ชายไทยวน นุ่งกางเกงซีกปกย้อมสีคล้ำ (คล้ายกางเกงจีน) สวมเสื้อแลบแดง ตกแต่งด้วยกระดุมเงิน คาดเอวด้วยกระเป๋าลักสำหรับใส่สัมภาระ สำหรับลายผ้าตีนจก มี 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายดอกเซีย 2) ลายกาบ 3) ลายหน้าหมอน 4) ลายโก้งแก้ง 5) ลายกาบดอกแก้ว 6) ลายโก้งแก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย สอดคล้องกับวรรณา โชคบรรดาลสุข, กุลยา อนุโลก และวรลักษณ์ ทองประยูร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าตีนจกซึ่งเป็นลายดั้งเดิมของชาวไทยวนราชบุรี มี 8 ลาย คือ ดอกเซีย กาบ หน้าหมอน โก้งแก้ง กาบดอกแก้ว โก้งแก้งซ้อนเซีย กาบซ้อนหัก และหักนกคู่ ส่วนกลุ่มบ้านคุณยายซ้อน กำลังหาญ ลักษณะของลวดลายและการเรียกชื่อลาย มีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่มี 8 ลายเช่นเดียวกัน ได้แก่ เซียซ้อนหัก เซียซ้อนเซีย หักซ้อนหัก โก้งแก้ง หน้าหมอน เกี้ยวซ้อนกาบ ซ้อนกาบ และหักดำ ผู้วิจัยได้รวบรวมลายกราฟของผ้าตีนจก แล้วจัดเก็บอย่างเป็นระบบด้วยการจัดทำเป็นคู่มือการทอผ้าตีนจกไท-ยวนราชบุรี เผยแพร่ถ่ายทอดคู่มือไปยังกลุ่มคนที่สนใจ และจัดฝึกอบรมให้กับช่างทอผ้าตีนจกรุ่นใหม่ ได้รับความรู้ในการทอผ้าเพิ่มขึ้น สามารถทอผ้าตีนจกลายพื้นฐานได้ และลวดลายผ้าตีนจกมากขึ้น (วรรณา โชคบันดาลสุข และคณะ, 2559)

องค์ความรู้ใหม่

1. ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ความเป็นมาของชาวไทยวนราชบุรีสามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ชาติพันธุ์พบว่าภูมิเณาดั้งเดิมอยู่ที่ “เชียงแสน” ตั้งแต่สมัยล้านนา ล้านช้าง ชนกลุ่มนี้มีวัฒนธรรมของตนมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีภาษาพูดเป็นของตนเอง แต่ปัจจุบันเยาวชนพูดภาษาไทย-ยวนน้อย ส่วนการแต่งกายมีลักษณะเฉพาะ แต่ปัจจุบันการแต่งกายเปลี่ยนไปมากขึ้น โดยเน้นความเป็นสมัยนิยมที่มีสีสันสวยงาม แต่อย่างไรก็ตาม ชาวไท-ยวนที่กระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ให้ความสำคัญต่อผ่านซิ่นตีน

จก ที่ถือว่าเป็นลายผ้าชิ้นหนึ่งมีชื่อเสียงจนเป็นที่ยอมรับจากประชาชนที่กว้างขวางมากขึ้น โดยภาครัฐต้องให้การสนับสนุนช่วยเผยแพร่ให้เป็นที่ยอมรับ เพื่อช่วยให้ผู้ประกอบการ/ชาวบ้านมีรายได้จากการประกอบอาชีพมากขึ้น ซึ่งยังสามารถยึดถือเป็นอาชีพหลักของผู้ประกอบการอาชีพทอผ้าจก เพราะมีความโดดเด่นทั้งด้านการทอผ้า การย้อมสี และการออกแบบลวดลาย

2. มรดกวัฒนธรรมผ้าชิ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

การทอผ้าจกของชาวไทย-ยวน ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี สะท้อนให้เห็นถึงวิถีชีวิตพื้นฐานของการดำรงชีวิต ศาสนา ความเชื่อ ซึ่งแฝงไว้ด้วยภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ปัจจุบันศิลปะการทอผ้าจก ได้รับการสนับสนุนและสืบทอดโดยกลุ่มลูกหลานชาวนไทย-ยวนเอง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่ายกย่องยิ่ง อย่างไรก็ตาม การประชาสัมพันธ์ ภาครัฐให้การสนับสนุนมากขึ้น เพื่อให้ประชาชนจังหวัดใกล้เคียงหรือจังหวัดอื่นๆ ที่รู้จัก เพื่อเพิ่มช่องทางการตลาด ทำให้เพิ่มรายได้แก่ผู้ประกอบการผ้าทอ และชาวบ้านมีรายได้มากขึ้น การสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมการทอผ้าตีนจกนี้ให้แก่เยาวชนในพื้นที่ ให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้าชิ้นตีนจกซึ่งเป็นลายผ้าที่มีเอกลักษณ์และมีมูลค่าสูง

3. ประวัติศาสตร์และพัฒนากิจกรรมมรดกวัฒนธรรมผ้าชิ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

การสร้างฐานข้อมูลลงเว็บไซต์ (website) ที่ครอบคลุมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยสืบค้นและเสนอตั้งแต่รุ่นปู่-ย่า, ตา-ยาย, และทวด ลงมาถึงรุ่นบุตรหลาน เพื่อให้ผู้สนใจวัฒนธรรมไทย-ยวนได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงตามประวัติศาสตร์ ชาวไทย-ยวนราชบุรีมีประวัติความเป็นมาอย่างยาวนาน โดยสามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไทย-ยวนว่า มีภูมิลำเนาดั้งเดิมอยู่ที่ “เชียงแสน ควรสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมการทอผ้าตีนจกนี้ให้แก่เยาวชนในพื้นที่ ให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้าชิ้นตีนจกซึ่งเป็นลายผ้าที่มีเอกลักษณ์และมีมูลค่าสูง

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยพบข้อสรุปและข้อเสนอแนะดังนี้ 1. สรุป ได้แก่ 1.1) ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ยวน จังหวัดราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ (1) ชาวไทย-ยวนยุคเชียงแสน (2) ชาวไทย-ยวนราชบุรี ได้ตั้งถิ่นฐานอยู่ริมแม่น้ำแม่กลองริมฝั่งขวา และ(3) ชาวไทย-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน ใช้พื้นที่ดินทำการเกษตรและสร้างบ้านเรือนอยู่อาศัย มีรูปแบบวัฒนธรรม อัตลักษณ์ ความเชื่อ ภูมิปัญญา และวิถีชีวิตเป็นของตนเอง 1.2) พัฒนาการของมรดกวัฒนธรรม ได้แก่ (1) ประเพณีไปเซ่ง (2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ (3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่น

พื้นบ้าน ได้แก่ (1) จ้อย (2) ต่อกั (3) ผีอ้อ หรือผีกะลา (4) ผีสุ่ม และ (5) ผีมะกวัก ความเชื่อ
ทุกครัวเรือนของไทย-ยวน ยังคงนับถือผีบรรพชน และการแต่งกาย ชาวไทยยวนนิยมุ่งขึ้นผ้าฝ้าย
ทอด้วยกี่ทอมือ และ 1.3) ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และพัฒนาการ แบ่งเป็น 3 ช่วง ได้แก่ (1)
กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ยวนดั้งเดิมสมัยเชียงแสน ล้านนา ล้านช้าง (2) กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ยวนราชบุรี
และ (3) กลุ่มชาติพันธุ์ไทย-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน โดยกลุ่มใหญ่อยู่ในพื้นที่ตำบลคูบัว
สำหรับลายผ้าตีนจก มี 9 ลาย ได้แก่ (1) ลายดอกเซีย (2) ลายกาบ (3) ลายหน้าหมอน (4) ลาย
โค้งแก้ง (5) ลายกาบดอกแก้ว (6) ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย (7) ลายกาบซ้อนหัก (8) ลายหักนกคุ้ม
และ (9) ลายแคทราย และ 2. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ (1) วัด
และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมวัดกรรมวิธีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจก
ตระกูลราชบุรี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการ
แข่งขัน และ (2) วัฒนธรรมจังหวัด ควรจัดงานวันชาวไทย-ยวนระดับชาติและนานาชาติขึ้น เพื่อ
แลกเปลี่ยนและฟื้นฟูศิลปะและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติพันธุ์ 2.2) ข้อเสนอแนะเชิง
ปฏิบัติการ ได้แก่ (1) กลุ่มทอผ้าตีนจก ควรหาเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนวัสดุที่ใช้แบบดั้งเดิม
อาทิ “ชนเม่นที่นำมาจกด้าย (การเย็บผ้าและสร้างลวดลายจากล่างขึ้นบน)” มาเสริมการทอ
และ (2) ศูนย์วัฒนธรรมชาวไทย-ยวนวัดนาหนอง ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มทอผ้าตีนจกและปลูกฝังค่านิยมเชิงบวกแก่เยาวชนภายในชุมชนและ
ท้องถิ่น และ 2.3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ (1) ควรศึกษาวิจัยเพื่อให้บุคคล
ทราบถึงประวัติศาสตร์ผ้าขึ้นตีนจกราชบุรีให้เผยแพร่ทั่วไปตามฐานข้อมูล เพื่อความสะดวกต่อ
การศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผ้าตีนจกให้มากที่สุด (2) กลุ่มทอผ้าตีนจก ควรเสนอรูปแบบการ
พัฒนาลายผ้าที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค และ (3) ควรศึกษา รูปแบบการ
ส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
ระดับประเทศ

บรรณานุกรม

ฉัซพล จริยากุลธนา. (2561). การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไทย-ยวนราชบุรี สำหรับการ
ออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก. ใน
(วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ปรียาภัทร จินเลี้ยง และคณะ. (2557). การพัฒนาเสื้อผ้าสตรีจากผ้าจกคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. ใน (การศึกษาอิสระคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและการออกแบบแฟชั่น สาขาวิชาเทคโนโลยีเสื้อผ้า). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

บุญยจริย สรสีสม. (2555). สงคราม 9 ท้า และประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี: กระบวนทัศน์การสืบสานอัตลักษณ์ 8 กลุ่มชาติพันธุ์. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

รสา สุนทรายุทธ,. (2562). การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 8(1), 27-49.

วรรณา โชคบันดาลสุข และคณะ. (2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี. วารสาร สมาคมนักวิจัย, 21(1), 166-180.

ผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี: ประวัติศาสตร์, ความรู้, การพัฒนาผลิตภัณฑ์
และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน*

TEEN CHOK FABRIC OF RATCHABURI CLAN: HISTORY, KNOWLEDGE,
PRODUCT DEVELOPMENT AND MARKETING IN BUDDHIST WAY
TO INCREASE COMPETITIVENESS

พระครูวาทีวรวัฒน์

Phrakhru Wateeworawat

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Ratchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: phrakhruwateeworawat@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรีเป็นการวิจัยและพัฒนา โดยสัมภาษณ์ 15 ท่าน การสนทนากลุ่ม 10 ท่าน พบว่า 1. ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และการพัฒนา ชาวไท-ยวน ปรากฏสมัยโยนกเชียงแสน คือ 1) กลุ่มไท-ยวนดั้งเดิม 2) กลุ่มไท-ยวนราชบุรี และ 3) กลุ่มไท-ยวนพื้นที่ต่างๆ โดยมีมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ ไปเจียง เที้ยวช่วง และบุญกลางบ้าน ส่วนการเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ จ้อย ต่อไก่ ผีฮ้อ หรือผีกะลา ผีสุ่ม และผีมะกัก ทั้งนี้ลายผ้าขึ้นดินจกมี 9 ลาย คือ 1) ลายดอกเซีย 2) ลายกาบ 3) ลายหน้าหมอน 4) ลายโค้งแก้ง 5) ลายกาบดอกแก้ว 6) ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย 2. กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 3 ระยะ คือ 1) การก่อตั้ง 2) การดำเนินการ และ 3) การพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ ได้แก่ 1) ระดับครัวเรือน มีการสอนให้บุตร-หลาน เรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นดินจก และ 2) ระดับกลุ่มสัมมาชีพ ใช้ 6 ชั้น ได้แก่ 1) การสร้างชุดความรู้ 2) การแสวงหาความรู้ 3) การบูรณาการ 4) การถ่ายทอด 5) การประยุกต์ใช้ และ 6) การเก็บรักษา

* Received 17 June 2023; Revised 22 October 2023; Accepted 27 October 2023

3. ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถืพุทธ 2 อย่าง ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา ใช้แนวทางสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้นำกลุ่ม 2) การออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) การถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) การส่งเสริมโดยรัฐ และ 5) การจัดจำหน่าย และ 4. นวัตกรรมการตลาดวิถืพุทธ คือ การสร้างตลาดที่ยั่งยืน 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มผลผลิต 2) การปรับลดขนาดลาย 3) การพัฒนาผ้าตีนจก 4) การย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างสัญลักษณ์ ควรส่งเสริมผลิตภัณฑ์โดยใช้ฟรีเชนเตอร์ และเพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี

คำสำคัญ: ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี, ประวัติศาสตร์, การพัฒนาผลิตภัณฑ์, การตลาดวิถืพุทธ

Abstract

The research on the Ratchaburi family's Tin Chok sarong was research and development by interviewing 15 people and group discussions with 10 people. It was found that: 1. History and development database The Tai-Yuan people appeared in the Yonok Chiang Saen period, namely 1) the original Tai-Yuan group, 2) the Ratchaburi Thai-Yuan group, and 3) the Thai-Yuan group in various areas. Its cultural heritage includes Pai Seng, Tiew Kwang, and Bun Klang Ban. As for the local games, they include Joi Tor Kai, Phi Or or Phi Kala, Phi Sum and Phi Makwak. There are 9 patterns in the Tin Jok cloth pattern: 1) Dok Sia pattern, 2) Kap pattern, 3) Pillow face pattern, 4) Kong Keng pattern, 5) Kap pattern. Kaew flowers, 6) Kong Kong Son Sia pattern, 7) Broken double sheath pattern, 8) Double broken bird pattern, and 9) Khae Sai pattern. 2. The process of knowledge management of local wisdom has 3 phases: 1) establishment, 2) operations, and 3) Development of knowledge management models including 1) household level Children and grandchildren are taught how to make tinchok cloth pipes and 2) at the occupational group level, use 6 steps: 1) creating a knowledge set, 2) seeking knowledge, 3) integration, 4) transferring, 5) application. use and 6) storage 3. Creative products in the Buddhist way, 2 patterns, namely 1) human pattern and 2) fish pattern, using guidelines to create added value in 5 areas: 1) group leader 2) product design 3) wisdom transfer 4) Promotion by the state and

5) distribution and 4. Buddhist marketing innovation is to create a sustainable market in 5 ways: 1) adding patterns 2) reducing the size of the pattern 3) developing the Tin Jok fabric 4) dyeing. nature and 5) creating symbols Products should be promoted using a presenter and the page "Pha Sin Tin Jok, Ratchaburi".

Keywords: Teen Chok Fabric of Ratchaburi Clan, History, Product Development, Marketing in Buddhist Way

บทนำ

ราชบุรีเป็นพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรมหลากหลายชาติพันธุ์ คือ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยพื้นถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายจีน กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายมอญ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายยวน กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวโซ่ง และกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวเวียง ชาวไท-ยวนราชบุรีเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทั้งทางภาษาและวัฒนธรรม นักภาษาศาสตร์จัดกลุ่มภาษายวนให้อยู่ในตระกูลภาษาไท-กระได ภาษายวนมีอัตลักษณ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นเหนือ และมีการใช้รูปอักษรธรรมล้านนาในการบันทึกคัมภีร์ทางพุทธศาสนา โดยเฉพาะคัมภีร์ใบลาน และในส่วนของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของยวนที่ยังคงดำรงอยู่ คือ ภาษาพูด ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวยวนยังคงพูดภาษายวนกับลูกหลานในชุมชน ทว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างเริ่มสั่นคลอนในปัจจุบัน (บุญยจริย สรสีสม, 2555)

ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี มีแหล่งกำเนิดแตกต่างกัน โดยแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ตระกูลใหญ่ คือ 1) ผ้าขึ้นตีนจกคูบัว เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง เช่น ลายดอกเซีย ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำฮ่วมเต้า ผ้าขึ้นตีนจกคูบัวจะพบมากในตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดยในการจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ ฟุ้งดำ โดยไม่มีลายประกอบมากมาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีสันของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มีสีสันหลากหลาย เช่น จะใช้ฟุ้งดำดำจกแดง เข้มเหลืองหรือเขียว เป็นต้น 2) ผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลวดลายขนาดและสีสันที่มีความใกล้เคียงกับจกคูบัว เป็นผ้าจกที่ได้จากชุมชนไท-ยวน ในชุมชนบางกะโด ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม โดยผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด จะมีความแตกต่าง

จากผ้าจกคูบัวตรงที่ชายของตีนขึ้นจะมีการเว้นพื้นที่ต่ำระหว่างลายชะเปาถึงเล็บเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกคูบัว และ 3) ผ้าขึ้นตีนจกตอนแร่นั้น เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคุ้มกินน้ำฮ่อมเต้า พบมากในชุมชนไท-ยวน ตำบลตอนแร่นั้น ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจกจะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็มผืนผ้า มีการเว้นพื้นที่ต่ำไว้น้อย ทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีสันของเส้นใยเป็นสีแดงเป็นหลัก จะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี (ปริยาภรณ์ จินเลี้ยง และคณะ, 2557)

ดังเดิมนั้น ผ้าขึ้นตีนจก มิได้มุ่งเน้นเพื่อการจำหน่าย แต่ในปัจจุบันนี้ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ทุก ๆ ประเทศพยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง เพราะนอกจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปด้วย การนี้ ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็น “ภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรม” (ณัฐชา ลีปัญญาพร, 2563) อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมและประเพณีแบบโบราณกำลังเลือนหายไป ปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าเนื่องมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้แนวความคิด ความรู้สึก วิธีการดำเนินชีวิต เปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดปัญหาต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นตีนจก ปัญหาการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ ปัญหาทางการตลาด ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อิทธิพลจากผลกระทบของสถานการณ์การระบาดโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีซบเซาลงอย่างเห็นได้ชัด

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี: ประวัติศาสตร์, ความรู้, การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิฤตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” โดยมีจุดเน้นที่การศึกษาประวัติศาสตร์ การจัดการความรู้ การยกระดับสินค้าและผลงานศิลปะจากภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรมวิฤต รวมถึงการพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และต่อลมหายใจของภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกุลราชบุรี
2. เพื่อพัฒนาระบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกุลราชบุรี
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกุลราชบุรี
4. เพื่อพัฒนานวัตกรรมการตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกุลราชบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 ท่าน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 10 ท่าน

การวิจัยครั้งนี้ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกุลราชบุรี ได้แก่ จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกุลราชบุรี มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อออกแบบวิธีการที่เหมาะสมในการจัดอบรมการพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับทักษะการผลิตสินค้าในเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มในชุมชนเป้าหมาย จากผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ขนาดกลาง) โดยการอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นเตรียมการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ 2) ขั้นตอนการดำเนินการสัมภาษณ์ คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากต้นสังกัด และ 3) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ การปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นการประสานงาน คือ การติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิในเบื้องต้นทั้งทางโทรศัพท์และด้วยตนเองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย 2) ขั้นการเตรียมการ คือ การนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) ขั้นตอนการสนทนากลุ่มเฉพาะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาขนาดกลาง

กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) การพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยการประเมินผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) ในการพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี (Input - Process - Output - Outcome)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งใช้หัวข้อสนทนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุม Input - Process - Output - Outcome (รายตัวชี้วัด) ร่วมกับสถิติ

อ้างอิงจะใช้เพื่ออธิบายความพึงพอใจ และค้นหาความจริงจากการปฏิบัติงาน ตามรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ผลการวิจัย

1. ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ชาวไท-ยวนราชบุรีมีเชื้อสายมาจากเมืองเชียงแสน ก่อนปีพุทธศักราช 2347 “โยนกเชียงแสนนคร” (ปัจจุบัน คือ อำเภอยางสัก จังหวัดเชียงราย) ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิม 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน กลุ่มใหญ่ตั้งถิ่นฐานในเขตตำบลคูบัว มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ประเพณีที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ได้แก่ 1) ประเพณีไปแข่ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีสุ่ม และ 5) ผีมะกวก ความเชื่อสำหรับลายผ้าขึ้นตีนจกหลักมี 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายดอกเซีย 2) ลายกาบ 3) ลายหน้าหมอน 4) ลายโค้งแก้ง 5) ลายกาบดอกแก้ว 6) ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย

2. กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ช่วงการก่อตั้ง มีคณะผู้ก่อตั้งหรือแกนนำที่มีคุณสมบัติสำคัญ ได้แก่ ความเสียสละ ความตั้งใจ/ปณิธานในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 2) ช่วงการดำเนินการ คือ ต้องมีวิธีการดำเนินการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องจัดทำสำเร็จสมบูรณ์แบบในคราวเดียว และ 3) ช่วงการพัฒนา คือ พิพิธภัณฑ์ต้องทำการวิเคราะห์ข้อจำกัดของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นว่ามีข้อจำกัดในด้านใด ส่วนการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ 1) ระดับครัวเรือน มีระบบการสอนให้บุตร-หลานให้เรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก และ 2) ระดับกลุ่มสมาชิก/วิสาหกิจชุมชน มีการนำรูปแบบการทอผ้าที่กระตุก สำหรับรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดความรู้ที่ต้องการ ช่วยให้บุคคลและองค์กรสามารถประเมินศักยภาพของตนเองได้จากความรู้ที่มีและความรู้ที่ต้องการ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการได้มาซึ่งความรู้ 2) การแสวงหาความรู้จากภายนอก การทำงานร่วมกับพันธมิตรทางธุรกิจ การจัดจ้างหน่วยงานภายนอก และการจัดจ้างที่ปรึกษา 3) การพัฒนา/สร้าง/บูรณาการความรู้ เป็นการนำเอา

ความรู้มาบริหารจัดการ ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ 4) การถ่ายทอด/แบ่งปัน/กระจาย/เผยแพร่/แลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการถ่ายทอดความรู้แฝงและความรู้แบบชัดแจ้ง จากต้นทางไปยังปลายทางความรู้ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้และนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ เป็นสิ่งสำคัญ เพราะไม่ว่าองค์กรจะมีความรู้มากหรือน้อยเพียงใด และ 6) การจัดเก็บ/รักษา/ปรับปรุง/ตรวจสอบความรู้ให้มีความถูกต้องและทันสมัย วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมเกี่ยวกับการทอผ้าไท-ยวน

3. ผลិតภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถร่วมกันออกแบบได้ 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์

4. นวัตกรรมการตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี กลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คือ การสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าที่ยั่งยืน กลุ่มได้สร้าง 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอขึ้นใหม่เป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์ กลุ่มจึงนำหลักการตลาด “4Ps” ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย การให้ฟรีเซนต์เตอร์สวมใส่เสื้อผ้าต่าง ๆ แล้วนำมาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี: ประวัติศาสตร์, ความรู้, การพัฒนาผลิตภัณฑ์ และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน” อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และพัฒนาการของมรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

ชาวไท-ยวนราชบุรีมีเชื้อสายมาจากเมืองเชียงแสน ก่อนปีพุทธศักราช 2347 “โยนกเชียงแสนนคร” (ปัจจุบัน คือ อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย) ประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิม 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนกลุ่มต่างๆ ในราชบุรีปัจจุบัน กลุ่มใหญ่ตั้งถิ่นฐานในเขต

ตำบลคูบัว มรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน ประเพณีที่สืบทอดมาหลายชั่วอายุคน ได้แก่ 1) ประเพณีโปงลั้ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีลุ่ม และ 5) ผีมะกวก ความเชื่อสำหรับลายผ้าตีนจกหลักมี 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายดอกเซีย 2) ลายกาบ 3) ลายหน้าหมอน 4) ลายโค้งแก้ง 5) ลายกาบดอกแก้ว 6) ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย สอดคล้องกับรัชพล จรียากุลธนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจกไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจก ชาว ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านใต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านใต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชนจากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านใต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี และเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจกไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านใต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายของผ้าจกชาวไท-ยวน เกิดจากการสเกียด้ายเส้นยืนขึ้นเป็นระยะตามต้องการให้เส้นด้ายพุ่งพิเศษผ่านจากอีกด้านหนึ่งไปอีกด้านตามหน้ากว้างของผ้า ความเชื่อที่ว่าผ้าชนิดเป็นของสูงจึงมีการอนุรักษ์ไว้นิยมทอใช้เป็นสไบหรือผ้าเปี่ยงทางพิธีศาสนา ลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ ลายดอกเซีย ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน ลายนกคู่กินน้ำร่วมเต้าเป็นลายหลักเทคนิคพิเศษ คือ การจกใช้ด้ายสีดำวันพื้นไว้มากเพื่อจกลายหักให้มีความเด่นชัดมันคงไม่มีความหลากหลายของลายประกอบ การใช้สีจะเป็นพื้นดำจกแดงและแซมเหลืองเป็นหลัก ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านใต้ ตำบลคูบัวจังหวัดราชบุรี พบว่าการสร้างแบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ตเพื่อหาความต้องการเบื้องต้นของ กลุ่มผู้บริโภคถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการคือ คือ ผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประกอบการแต่งกาย (รัชพล จรียากุลธนา, 2561) และสอดคล้องกับวรรณ โชคบันดาลสุข และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าตีนจกซึ่งเป็นลายดั้งเดิมของชาวไท-ยวนราชบุรี มี 8 ลาย คือ ดอกเซีย กาบ หน้าหมอน โค้งแก้ง กาบดอกแก้ว โค้งแก้งซ้อนเซีย กาบซ้อนหัก และหักนกคู่ ส่วนกลุ่มบ้านคุณยายซ้อน กำลังหาญ ลักษณะของลวดลายและ

การเรียกชื่อลาย มีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่มี 8 ลายเช่นเดียวกัน ได้แก่ เชื้อซ่อนหัก เชื้อซ่อนเชื้อ หักซ่อนหัก โกงแก้ง หน้าหมอน เกี้ยวซ่อนกาบ ซ่อนกาบ และหักดำ ผู้วิจัยได้รวบรวมลายกราฟของผ้าตีนจก แล้วจัดเก็บอย่างเป็นระบบด้วยการจัดทำเป็นคู่มือการทอผ้าตีนจกไท-ยวนราชบุรี เผยแพร่ถ่ายทอดคู่มือไปยังกลุ่มคนที่สนใจ และจัดฝึกอบรมให้กับช่างทอผ้าตีนจกรุ่นใหม่ ได้รับความรู้ในการทอผ้าเพิ่มขึ้น สามารถทอผ้าตีนจกลายพื้นฐานได้ และลดลายผ้าตีนจกมากขึ้น (วรรณา โชคบันดาลสุข และคณะ, 2559)

2. กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

แนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ช่วงการก่อตั้ง มีคณะผู้ก่อตั้งหรือแกนนำที่มีคุณสมบัติสำคัญ ได้แก่ ความเสียสละ ความตั้งใจ/ปณิธานในการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น 2) ช่วงการดำเนินการ คือ ต้องมีวิธีการดำเนินการพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นที่เหมาะสม โดยไม่จำเป็นต้องจัดทำให้สำเร็จสมบูรณ์แบบในคราวเดียว และ 3) ช่วงการพัฒนา คือ พิพิธภัณฑ์ต้องทำการวิเคราะห์ข้อจำกัดของพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นว่ามีข้อจำกัดในด้านใด ส่วนการพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ 1) ระดับครัวเรือน มีระบบการสอนให้บุตร-หลานให้เรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก และ 2) ระดับกลุ่มสมาชิก/วิสาหกิจชุมชน มีการนำรูปแบบการทอผ้าที่กระตุก สำหรับรูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดความรู้ที่ต้องการ ช่วยให้ผู้คนและองค์กรสามารถประเมินศักยภาพของตนเองได้จากความรู้ที่มีและความรู้ที่ต้องการ เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการได้มาซึ่งความรู้ 2) การแสวงหาความรู้จากภายนอก การทำงานร่วมกับพันธมิตรทางธุรกิจ การจัดจ้างหน่วยงานภายนอก และการจัดจ้างที่ปรึกษา 3) การพัฒนา/สร้าง/บูรณาการความรู้ เป็นการนำเอาความรู้มาบริหารจัดการ ให้อยู่ในรูปแบบที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ 4) การถ่ายทอด/แบ่งปัน/กระจาย/เผยแพร่/แลกเปลี่ยนความรู้ เป็นการถ่ายทอดความรู้แฝงและความรู้แบบชัดแจ้ง จากต้นทางไปยังปลายทางความรู้ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้และนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ เป็นสิ่งสำคัญ เพราะไม่ว่าองค์กรจะมีความรู้มากหรือน้อยเพียงใด และ 6) การจัดเก็บ/รักษา/ปรับปรุง/ตรวจสอบความรู้ให้มีความถูกต้องและทันสมัย วัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมเกี่ยวกับการทอผ้าไท-ยวน สอดคล้องกับเสรี เพิ่มชาติ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผ้าจกราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการณ์ปัญหา และความคิดเห็นต่อผ้าจกราชบุรี ดังนี้ กลุ่มผู้ผลิต สภาพการณ์การผลิตผ้าจกปัจจุบัน

เปลี่ยนไปจากลักษณะของกลุ่มทอผ้าและศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านเป็น 3 ลักษณะคือ แหล่งผลิตที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มผลิตและจำหน่ายทั่วไป แหล่งผลิตที่แยกตัวกันผลิตและจำหน่ายทั่วไป และแหล่งผลิตที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มผลิตและจำหน่ายตามคำสั่งของลูกค้า ลักษณะการผลิตใช้วิธีการแบบดั้งเดิม วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่ เป็นใยสังเคราะห์ มีการประยุกต์ลวดลายและสีสันขึ้นใหม่ตามความต้องการของผู้บริโภค และมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ปัญหาการผลิต ได้แก่ วัสดุมีราคาแพง ขาดคนทอผ้า วัสดุไม่ได้คุณภาพ ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการทำธุรกิจใช้ระยะเวลานานในการทอผ้า เป็นต้น และความคิดเห็นต่อผ้าจกราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ กลุ่มผู้สนับสนุน สภาพการณ์สนับสนุนโดยทั่วไป มีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ผ้าจกเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และส่งเสริมให้เป็นสินค้าโอท็อปของจังหวัดราชบุรี โดยผ่านกิจกรรมด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมสร้างจิตสำนึก ร่วมกันในชุมชนในโอกาสสำคัญ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการจำหน่าย ปัญหาที่กลุ่มผู้สนับสนุนตระหนัก ได้แก่ ขาดคนทอผ้า ขนาดและรูปแบบไม่มาตรฐาน การรับรู้และประชาสัมพันธ์ ขาดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย พฤติกรรมการบริโภคเครื่องแต่งกายสำเร็จรูป และนโยบายการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจน และความคิดเห็นต่อผ้าจกราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ กลุ่มผู้บริโภค สภาพการณ์โดยรวมผ้าจกราชบุรียังคงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคโดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยทำงาน ด้วยความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีลวดลายที่สวยงาม และคุณค่าทางจิตใจ แม้จะมีราคาแพงแต่มีแนวโน้มในการบริโภคซ้ำอีก นิยมนำไปตัดเป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ส่วนใหญ่ซื้อผ้าจากแหล่งผลิตด้วยตนเอง ความถี่ 7-12 เดือนต่อครั้ง จำนวนซื้อครั้งละ 2-3 ผืน มูลค่าการซื้อตั้งแต่ 1,001-3,000 บาท มีการเปรียบเทียบราคาจากแหล่งผลิต การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผ้าจกโดยวิธีบอกต่อ ปัญหาการบริโภคผ้าจก ได้แก่ คุณภาพของผ้าจก ขนาดและรูปแบบไม่มาตรฐาน จำนวนและปริมาณการผลิต ลวดลายที่หลากหลายแปลกใหม่ การรับรู้และประชาสัมพันธ์ในคุณค่าผ้าจก มีราคาแพง และความคิดเห็นต่อผ้าจกราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ (เสรี เพิ่มชาติ และคณะ, 2556)

3. ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี

กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้พัฒนาสีส้น รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า นำไปพัฒนาในการสร้างได้ หรือนำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสี ลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น โดยคณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถร่วมกันออกแบบได้ 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ 4. นวัตกรรมการตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สอดคล้องกับสัชดา แสงดวงดี และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจกคุบัว” จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจกคุบัว เริ่มจากการสำรวจความต้องการ และข้อปัญหาเบื้องต้น และสรุปวิเคราะห์ความต้องการของผู้ผลิตผ้าทอจก จากผลสรุปดังกล่าวพบว่า ปัญหาจากปัจจัยภายในและภายนอกของกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจกคุบัว เพื่อให้เกิดกลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจกแก่กลุ่มพัฒนาอาชีพ และชาวบ้านในชุมชนคุบัว จากนั้นจึงได้นำทฤษฎีการคิดสร้างสรรค์มาปรับใช้ในเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ โดยพัฒนาจากลวดลายของผ้าทอจกคุบัว ที่มีความงดงามตามแบบดั้งเดิมตั้งแต่สมัยโบราณ เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะสอดคล้องกับการนำทฤษฎีการสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้ “การสร้างหรือผลิตผลิตภัณฑ์ขึ้นมานั้น จำเป็นต้องมีความแตกต่างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ เจาะกลุ่มเป้าหมายรายใหม่จากรายเดิมที่ยังคงเดิมไว้ แต่อาจทำให้เกิดความจำเริญกับตัวผลิตภัณฑ์เดิมที่ยังไม่ได้มีความพัฒนารูปแบบ การสร้าง “มูลค่าเพิ่ม” ที่ติดมากับตัวผลิตภัณฑ์” ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้กระบวนการผลิตผ้าทอจกคุบัวมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการร่วมมือระหว่าง กลุ่มพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่หลักในการช่วยให้คำแนะนำกับชาวบ้านในหมู่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิต โดยผู้ทำวิจัยได้มีการนำทฤษฎีการมีส่วนร่วมในชุมชนมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำวิจัยครั้งนี้ ควบคู่กันเพื่อให้ธุรกิจชุมชนบ้านใต้ ตำบลคุบัว มีรายได้เข้าชุมชนมากขึ้น เสริมสร้างรายได้ให้แต่ละครัวเรือนให้ได้รายได้มากขึ้นจากเดิมสอดคล้องกับทฤษฎีธุรกิจชุมชนที่เน้นพัฒนาธุรกิจชุมชนให้มีความน่าสนใจและเสริมสร้างรายได้แก่ชุมชนและครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบสำคัญ คือ ผู้ผลิตผ้าทอจกในตำบลคุบัว มีความประสงค์เพื่อเผยแพร่กลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจก ที่ทำการพัฒนาโดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกแล้ว แก่

ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทอผ้าจากคุบัว หรือบุคคลภายนอกที่สนใจทำการศึกษากลยุทธ์และกระบวนการต่าง ๆ ในทำทำธุรกิจทอผ้าทอจากคุบัว และกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจากคุบัว ต้องการให้ผู้ทำวิจัยอธิบายและช่วยเหลือในด้านการอธิบายความรู้ความเข้าใจกลยุทธ์ในการผลิตแก่ชาวบ้านในหมู่บ้านให้เข้าใจ และสามารถนำกลยุทธ์นี้ไปปรับใช้ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตกลงยินดีเข้าร่วมการพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจากในอนาคต่อไป (สุชาดา แสงดวงดี และคณะ, 2562)

4. นวัตกรรมการตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

กลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คือ การสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าที่ยั่งยืน กลุ่มได้สร้าง 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอขึ้นตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์ กลุ่มจึงนำหลักการตลาด “4Ps” ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย การให้ฟรีเซนเตอร์สวมใส่เสื้อผ้าต่าง ๆ แล้วนำมาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี สอดคล้องกับรสา สุนทรายุทธ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว” จากผลการวิจัยพบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว เป็นโครงการที่นำเอาภูมิปัญญางานหัตถกรรมท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับนวัตกรรมการออกแบบในระบบอุตสาหกรรมที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายด้วยตนเอง เพื่อเป็นการเปิดตลาดสินค้าใหม่ ๆ และมีการนำระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ รวมไปถึงการใช้แนวคิดการออกแบบการบริการมาช่วยจัดการและบริหารทรัพยากรให้เกิดคุณค่าสูงสุด โดยมีผลผลิตของโครงการนี้ที่แสดงออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดแนวทางการผลิตของผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมโดยนวัตกรรมสิ่งทอสีเขียว ได้ผลงานการย้อมฝ้ายและไหมธรรมชาติด้วยสีสกัดจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีคุณค่าและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม 2) ผลงานผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบตกแต่งภายในที่ประกอบไปด้วย ตู้เก็บของ ชั้นวางของ งานตกแต่งผนัง งาน partition wall โต๊ะข้าง โคมไฟ และงานโครงสร้างบล็อกปูน จากการผสมผสานเทคนิควิธีการขึ้นรูปผ้าในแบบต่าง ๆ และ 3) การออกแบบอัต

ลักษณะองค์กร แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงต้นแบบธุรกิจที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีกต่อไป สำหรับแนวทางการพัฒนาต่อยอดในอนาคต สามารถทำได้โดยการนำเอากระบวนการทำงานจากโครงการวิจัยนี้มาพัฒนาสร้างสรรค์ต่อเนื่องด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเครื่องมือ เทคนิควิธีการผลิตรวมไปถึงการกระจายสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ จัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือกับกลุ่มนักออกแบบ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้กลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดข้อเสนอแนะและการพัฒนาต่อยอดไปในอนาคตในด้านการนำเอารูปแบบแนวทางในการออกแบบมาพัฒนาสร้างสรรค์มากขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็น โดยการจัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือการออกแบบกับกลุ่มนักออกแบบ ศิลปิน และนักเรียน นักศึกษาด้านการออกแบบเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน สร้างความยั่งยืนให้กับงาน ทัศนคติของชุมชน นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมการขึ้นรูปผ้าและการทำผ้าทอให้กันน้ำอีกมากมาย เช่น การเคลือบนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งหากเทคโนโลยีเหล่านี้แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ผู้ประกอบการเองก็สามารถปรับรูปแบบการผลิตให้เหมาะสม แปลงใหม่ สวยงาม และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (รสา สุนทรายุทธ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

1. ประวัติศาสตร์มรดกวัฒนธรรมผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ควรสร้างฐานข้อมูลลงเว็บไซต์ (website) ที่ครอบคลุมจากอดีตจนถึงปัจจุบัน โดยสืบค้นและเสนอตั้งแต่รุ่นปู่-ย่า, ตา-ยาย, และทวด ลงมาถึงรุ่นบุตรหลาน เพื่อให้ผู้สนใจวัฒนธรรมไท-ยวนได้ทราบข้อมูลที่เป็นจริงตามประวัติศาสตร์ ชาวไท-ยวนราชบุรีมีประวัติความเป็นมาอย่างนาน โดยสามารถค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชาติพันธุ์ไท-ยวนว่า มีภูมิลำเนาตั้งเดิมอยู่ที่ “เชียงใหม่ ควรสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมการทอผ้าตีนจกนี้ให้แก่เยาวชนในพื้นที่ ให้ได้เรียนรู้เกี่ยวกับผ้าขึ้นตีนจกซึ่งเป็นลายผ้าที่มีเอกลักษณ์และมีมูลค่าสูง

2. กระบวนการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ควรมีระบบการสอนให้บุตร-หลานได้ศึกษาเรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก เพื่อให้ตระถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวไท-ยวนราชบุรี และการทอผ้าขึ้นตีนจกอันเป็นศิลปหัตถกรรมของชาวไท-ยวนดั้งเดิม ควรมีการนำเทคนิคการทอผ้ามาใช้ คือ การนำรูปแบบการทอผ้าที่กระตุก ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการทอมาจากสมัยโบราณ การทอผ้าขึ้นตีนจกของชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ควรหา

เทคโนโลยีใหม่มาทดแทนวัสดุที่ใช้แบบดั้งเดิม อาทิ “ชนเผ่าที่นำมาจากด้าย (การเย็บผ้าและสร้างลวดลายจากกลางขึ้นบน)” มาเสริมการทอ ควรมีกลุ่มผ้าขึ้นดินจกของชาวไท-ยวน ที่กระจายตัวอยู่ตามชนบทของพื้นที่ต่างๆ ให้มากขึ้น และต้องมีผู้นำจัดหลักสูตรการเรียนรู้แก่เยาวชนรุ่นให้มีสถานที่ศึกษาเรียนรู้เรื่องผ่านขึ้นดินจก นำผ้าที่ทอลายจกแล้วมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิ ยาม พวงหรีด กระเป๋า เสื้อ เป็นต้น

3. ผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี การออกแบบลายสีใหม่ ๆ ขึ้นมาตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค แต่คงลายเส้นแบบดั้งเดิมไว้ ควรนำเสนอสินค้าผ้าขึ้นดินจกเข้าสู่เวทีสากล ควรสร้างตลาดผ้าขึ้นดินจกราชบุรี การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ อาทิ อินเทอร์เน็ต โลก ควรแปรรูปหรือแบบแบบการสร้างสินค้าที่มีลักษณะเล็กกะทัดรัด (ผ้าขึ้นดินจกขนาดจิ๋ว) อาทิ เสื้อผ้า หมอน ยาม กระเป๋า แก้ว เป็นต้น การพัฒนาสีเส้น รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า นำไปพัฒนาในการสร้างได้ หรือนำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสี ลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น

4. นวัตกรรมการตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี ควรส่งเสริมการแต่งกายด้วยผ้าลายจกในงานบุญต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามเทศกาลพระพุทธศาสนา และเทศกาลส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของภาครัฐ ในวันสำคัญที่กำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะ หรือทุกวันอังคาร เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์แบบเคลื่อนไหว ให้ผู้พบเห็นสนใจสอบถาม รวมไปถึงชาวต่างชาติที่พบเห็นที่ถือเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ควรจัดให้มีการประกวดการแต่งกายด้วยผ้าลายจก ควรมีหน้าร้านจำหน่ายสินค้า และออกบูธจำหน่ายสินค้าตามงานๆ ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด ควรสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าตามจุดสำคัญต่าง ๆ ทั่วทั้งวัด และควรสร้างรูปแบบการตลาดที่เน้นการโฆษณา “ลด แลก แจก” เพื่อสร้างความน่าสนใจสินค้า และเกิดความจดต่อผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นดินจกไท-ยวนราชบุรี

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี: ประวัติศาสตร์, ความรู้, การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ดังนี้ 1. ฐานข้อมูลประวัติศาสตร์และพัฒนามีเชื้อสายมาก่อนปีพุทธศักราช 2347 สมัยโยนกเชียงแสนนคร แบ่งออกเป็น 3 ช่วง ได้แก่ 1) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนดั้งเดิม 2) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี และ 3) กลุ่มชาติพันธุ์ไท-ยวน

กลุ่มต่างๆ ในราชบุรี มรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่ 1) ประเพณีไปแข่ง 2) ประเพณีเที่ยวช่วง และ 3) ประเพณีบุญกลางบ้าน การละเล่นพื้นบ้าน ได้แก่ 1) จ้อย 2) ต่อไก่ 3) ผีฮ้อ หรือผีกะลา 4) ผีลุ่ม และ 5) ผีมะกวก ความเชื่อ สำหรับลายผ้าตีนจกหลักมี 9 ลาย ได้แก่ 1) ลายดอกเซีย 2) ลายกาบ 3) ลายหน้าหมอน 4) ลายโค้งแก้ง 5) ลายกาบดอกแก้ว 6) ลายโค้งแก้งซ้อนเซีย 7) ลายกาบซ้อนหัก 8) ลายหักนกคู่ และ 9) ลายแคทราย 2. กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมี 3 ระยะ คือ 1) ช่วงการก่อตั้ง 2) ช่วงการดำเนินการ และ 3) ช่วงการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ 1) ระดับครัวเรือน มีระบบการสอนให้บุตร-หลานให้เรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก และ 2) ระดับกลุ่มสมาชิก/วิสาหกิจชุมชน โดยปรับใช้กับ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดความรู้ที่ต้องการ 2) การแสวงหาความรู้จากภายนอก 3) การพัฒนา/สร้าง/บูรณาการความรู้ 4) การถ่ายทอด/แบ่งปัน/กระจาย/เผยแพร่/แลกเปลี่ยนความรู้ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้และนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ และ 6) การจัดเก็บ/รักษา/ปรับปรุง/ตรวจสอบ 3. ผลลัพธ์เชิงสร้างสรรค์วิฤตได้ 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ และ 4. นวัตกรรมการตลาดวิฤตของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คือ การสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าที่ยั่งยืน 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์กลุ่มจึงนำหลักการตลาด “4Ps” ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย การให้ฟรีเซนต์อร์สวมใส่เสื้อผ้าต่าง ๆ แล้วนำมาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี ส่วนข้อเสนอแนะ ได้แก่ 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย วัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรส่งเสริมนวัตกรรมวิฤตของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิฤตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ภาครัฐ ควรมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ประชาชนรู้จักมากขึ้น ประชาสัมพันธ์ความสวยงามและคุณค่าของผ้าขึ้นตีนจก เพื่อเพิ่มการรับรู้ถึงสินค้าที่มีอยู่ซึ่งจะเกี่ยวข้องต่อการสืบสานผ้าขึ้นตีนจก และ 3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิฤตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันผ้าขึ้นตีนจกระดับประเทศ

บรรณานุกรม

- ณัฐชา ลี้ปัญญาพร. (2563). การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัชพล จรียากุลธนา. (2561). การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ปริญภัทร จินเลี้ยง และคณะ. (2557). การพัฒนาเสื้อผ้าสตรีจากผ้าจากคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. ใน (การศึกษาศรีสะเกษอุตสาหกรรมสิ่งทอและการออกแบบแฟชั่น สาขาวิชาเทคโนโลยีเสื้อผ้า). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- ปุณย์จริย์ สรสีสม. (2555). สงคราม 9 ท้า และประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี: กระบวนทัศน์การสืบสานอัตลักษณ์ 8 กลุ่มชาติพันธุ์. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- รสา สุนทรายุทธ. (2562). การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจาก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว. วารสารศิลปกรรมบูรพา. 8(1), 27-49.
- วรรณ โขกบัณฑิตสุข และคณะ. (2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี. วารสาร สมาคมนักวิจัย, 21(1), 166-180.
- สุชาดา แสงดวงดี และคณะ. (2562). การพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจากคูบัว. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, (11-12 กรกฎาคม 2562). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เสรี เพิ่มชาติ และคณะ. (2556). การจัดการความรู้เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผ้าจกราชบุรี. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 1(3), 183-194.

การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสัมมาชีพ
ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี*

LOCAL WISDOM KNOWLEDGE MANAGEMENT OF RIGHT
OCCUPATION GROUP OF THE TEEN CHOK FABRIC
OF RATCHABURI CLAN

พระราชวัลลาจารย์

Phra Rajwallapajan

พระสมุทรวิชโรโสภณ

Phra Samutrawachirasophon

พระครูภัทรสารสุนทร

Phrakhru Pattarasan Sunthon

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Ratchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: phrarajwallapajan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี 2) วิเคราะห์ศักยภาพการเรียนรู้และปรับตัวตามปัจจัยใหม่ทางด้านเทคโนโลยีของครัวเรือนและชุมชนชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี และ3) พัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เป็น การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 ท่าน การสนทนากลุ่มเฉพาะ 10 ท่าน ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น มี 3 ระยะ คือ (1) ช่วงการก่อตั้ง (2) ช่วงการดำเนินการ และ(3) ช่วงการพัฒนา 2) ศักยภาพการเรียนรู้และปรับตัวตามปัจจัยใหม่ ได้แก่ ศักยภาพการเรียนรู้ของครัวเรือน การสอนทอดจากแบบดั้งเดิม เป็นการ

* Received 17 June 2023; Revised 19 October 2023; Accepted 7 December 2023

สอนถ่ายทอดความรู้กันภายในครอบครัวหรือเครือญาติ ต่อมาจัดเก็บในรูปแบบหนังสือและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดตั้งศูนย์ทอผ้าชุมชนโดยการจัดอบรม ให้ความรู้ในด้านการผลิต การทอ การย้อมสี การตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ และ 3) รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ (1) ระดับครัวเรือน มีระบบการสอนให้บุตร-หลานให้เรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก และ(2) ระดับกลุ่มสัมมาชีพ/วิสาหกิจชุมชน โดยปรับใช้กับ 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดความรู้ที่ต้องการ (2) การแสวงหาความรู้จากภายนอก (3) การพัฒนา/สร้าง/บูรณาการความรู้ (4) การถ่ายทอด/แบ่งปัน/กระจาย/เผยแพร่/แลกเปลี่ยนความรู้ (5) การประยุกต์ใช้ความรู้และนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ และ(6) การจัดเก็บ/รักษา/ปรับปรุง/ตรวจสอบ

คำสำคัญ: การจัดการความรู้, ภูมิปัญญาท้องถิ่น, กลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the management of local wisdom knowledge of the Ratchaburi Pha Sin Chok group, 2) analyze the learning potential and adapt to new factors in technology of households and the Thai-Yuan ethnic community. Ratchaburi Province and 3) Develop a knowledge management model for local wisdom of the Ratchaburi Pha Sarin Chok family group. It is a qualitative research, including interviews with 15 key informants and focus group discussions with 10 people. The results of the research found that 1) the local wisdom knowledge management process has 3 phases: (1) the establishment phase, (2) the implementation phase, and (3) Development period 2) Potential for learning and adapting to new factors, including learning potential of households. Teaching traditional weaving It is a teaching method for transferring knowledge within the family or relatives. Later stored in the form of books and electronic books. Establishment of a community weaving center by organizing training Providing knowledge in the areas of production, weaving, dyeing, marketing, product design, and 3) local wisdom knowledge management formats, including (1) household level There is a system for teaching children and grandchildren to learn how to make tin jok sarong pipes, and (2) the level of

occupational groups/community enterprises. It is applied to 6 steps: (1) determining the required knowledge (2) seeking external knowledge (3) developing/creating/integrating/knowledge(4)transferring/sharing/distributing/dist ributing. /Exchanging knowledge (5) Applying and reusing knowledge and (6) Storing/preserving/improving/inspecting

Keywords: Knowledge Management, Local Wisdom, The Teen Jok Silk Cloth Group of the Ratchaburi Family

บทนำ

ประวัติศาสตร์จังหวัดราชบุรีมีมายาวนานก่อนที่จะประเทศไทยจะก่อกำเนิดขึ้นเป็นรัฐชาติ โดยเป็นดินแดนที่มีชื่อปรากฏในสมัยทวารวดี ซึ่งในยุคนั้นยังไม่มีกำหนดดินแดนที่แน่นอน กลุ่มคนกลุ่มต่าง ๆ ที่อาศัยในพื้นที่บริเวณดังกล่าวจึงมีความผสมผสานวัฒนธรรม ความเชื่อ และประเพณีร่วมกันมาก (บุญยจริย สรสีสม, 2555) ราชบุรีจึงเป็นพื้นที่สังคมพหุวัฒนธรรม หลากชาติพันธุ์ ได้แก่ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยพื้นถิ่น กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายจีน กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายมอญ กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายยวน กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายกะเหรี่ยง กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายเขมร กลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวโซ่ง และกลุ่มชาติพันธุ์ชาวไทยเชื้อสายลาวเวียง ชาวยวนราชบุรี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทั้งทางภาษา และวัฒนธรรม นักภาษาศาสตร์จัดกลุ่มภาษายวนให้อยู่ในตระกูลภาษาไท-กระได ภาษายวนมีอัตลักษณ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นเหนือและมีการใช้รูปอักษรธรรมล้านนาในการบันทึกคัมภีร์ทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะคัมภีร์ใบลาน และในส่วนของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของยวนที่ยังคงดำรงอยู่ คือ ภาษาพูด ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวยวนยังคงพูดภาษายวนกับลูกหลานในชุมชน ทว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างเริ่มสั่นคลอนในปัจจุบัน (ปริยาภัทร จินเลี้ยง และคณะ, 2557)

ทั้งนี้ ฝ้ายจกตระกูลราชบุรี ถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของไทย-ยวน ที่เคลื่อนย้ายถิ่นฐานจากเมืองเชียงแสนมาตั้งหลักแหล่งที่จังหวัดราชบุรี ตั้งแต่ พ.ศ. 2347 ที่แสดงเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมกรรมการทอผ้าจากการใช้หูกทอผ้าแบบโบราณ พุงกระสวยด้วยมือ ย้อมด้วยสีธรรมชาติ เป็นการทอที่ทำให้เกิดลวดลายผ้าไปพร้อม ๆ กัน การจกคือการทอลวดลายบนผืนผ้าด้วยวิธีการเพิ่มด้ายเส้นพุงพิเศษเข้าไปเป็นช่วง ๆ ไม่ติดต่อกันตลอดหน้ากว้างของผ้า การจก

จะใช้ไม้หรือขนเม่นหรือนิ้วมือยกขึ้นจาก (ควัก) เส้นด้ายสีสันต่าง ๆ ขึ้นมาบนเส้นยืนให้เกิด ลวดลายตามที่ต้องการ (ปริยาภัทร จินเลียง และคณะ, 2557)

ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี มีแหล่งกำเนิดแตกต่างกัน โดยแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ตระกูลใหญ่ คือ (1) ผ้าขึ้นตีนจกคุบัว เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง เช่น ลายดอกเขีย ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำอ่วมเต้า ผ้าขึ้นตีนจกคุบัวจะพบ มากใน ตำบลคุบัว อำเภอมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดยในการจกจะ ใช้เส้นด้ายยืนสีดำ พุงดำ โดยไม่มีลายประกอบมากลาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของ ลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีสันของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มีสีสันหลากหลาย เช่น จะใช้พุงดำดำจกแดง แขนเหลืองหรือเขียว เป็นต้น (2) ผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด เป็นผ้าขึ้น ตีนจกที่มีลวดลายขนาดและสีสันที่มีความใกล้เคียงกับจกคุบัว เป็นผ้าจกที่ได้จากชุมชนไท-ยวน ในชุมชนบางกะโด ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม โดยผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด จะมีความ แตกต่างจากผ้าจกคุบัวตรงที่ชายของตีนขึ้นจะมีการเว้นพื้นที่ดำระหว่างลายชะเปาถึงเล็บ เหลืองไว้มากกว่าผ้าจกคุบัว และ (3) ผ้าขึ้นตีนจกดอนแร่ เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่มี เอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินน้ำอ่วมเต้า พบมา ในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัว โดย ลักษณะของการจกจะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็มผืน ผ้า มีการเว้นพื้นดำไว้น้อย ทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีสันของเส้นใย เป็นสีแดงเป็นหลัก จะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี (ปริยาภัทร จินเลียง และคณะ, 2557)

ดังเดิมนั้น ผ้าขึ้นตีนจก มิได้มุ่งเน้นเพื่อการจำหน่าย แต่ในปัจจุบันนี้ การท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ทุก ๆ ประเทศพยายามที่จะ พัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง เพราะนอกจากการท่องเที่ยวทาง วัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับ ภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คง อยู่ต่อไปด้วย การนี้ ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็น “ภูมิปัญญา มรดกวัฒนธรรม” อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมและประเพณีแบบ โบราณกำลังเลือนหายไป ปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่น เก่าเนื่องมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้แนวความคิด ความรู้สึก วิธีการดำเนิน

ชีวิต เปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดปัญหาต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นตีนจก ปัญหาการพัฒนาารูปแบบของผลิตภัณฑ์ ปัญหาทางการตลาด ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อิทธิพลจากผลกระทบของสถานการณ์การระบาดโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีซบเซาลงอย่างเห็นได้ชัด

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” โดยมีจุดเน้นที่การดำเนินงานพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี โดยสอดคล้องกับศักยภาพและปัจจัยใหม่ทางด้านเทคโนโลยี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
2. เพื่อวิเคราะห์ศักยภาพการเรียนรู้และปรับตัวตามปัจจัยใหม่ทางด้านเทคโนโลยีของครัวเรือนและชุมชนชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 ท่าน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 10 ท่าน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาเครือข่ายสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อออกแบบวิธีการที่เหมาะสมในการจัดอบรมการพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับทักษะการผลิตสินค้าในเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มในชุมชนเป้าหมาย จากผู้ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ขนาดกลาง) โดยการอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ 2) ขั้นตอนการดำเนินการด้านเอกสาร คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากต้นสังกัด และ 3) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ การปฏิบัติกรเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการประสานงาน คือ การติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิในเบื้องต้นทั้งทางโทรศัพท์และด้วยตนเองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย 2) ขั้นตอนการเตรียมการ คือ การนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) ขั้นตอนการสนทนากลุ่มเฉพาะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาขนาดกลาง

กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) การพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยการประเมินผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) ในการพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี (Input - Process - Output - Outcome)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งใช้หัวข้อสนทนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุม Input - Process - Output - Outcome (รายตัวชี้วัด) ร่วมกับสถิติอ้างอิงใช้เพื่ออธิบายความพึงพอใจ และค้นหาความจริงจากการปฏิบัติงาน ตามรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ผลการวิจัย

1. การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรี ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดนาหนอง ตำบลดอนแร่ อำเภอเมืองราชบุรี ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมา เป็นภูมิปัญญาที่เรียนรู้การทอผ้ามาตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตา ยาย ทอผ้าใช้เอง เป็นการทอเพื่อการสวมใส่ยามว่างจากการทำนา ต่อมาเมื่อมีคนเริ่มสนใจ เห็นว่า ผ้ามีความสวย ต้องการให้ทอเพื่อการจำหน่าย ปีพ.ศ. 2542 ชาวบ้านดอนแร่จึงรวมกลุ่มจัดตั้งศูนย์ขึ้นภายในบริเวณวัดนาหนอง เพื่อเป็นศูนย์กลางและสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มจดทะเบียน OTOP ปี พ.ศ. 2546 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นลวดลายโบราณที่มีความเป็นเอกลักษณ์ อาทิ ลายหัก ลายหงส์ นกฮูก ลายไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้มีการผลิตกระเป๋ หมอน 3) กระบวนการผลิต 1) การเตรียมเลือกเส้นฝ้ายให้เหมาะสมกับชนิดผลิตภัณฑ์ที่ต้องการ ออกแบบลวดลาย คำนวณหน้าผ้า ความยาวที่กำหนดไว้ (2) การจูงม้วน คือ การนำเส้นฝ้ายที่ออกแบบไว้มาจูงให้ได้ความยาวและหน้าผ้าที่กำหนดไว้ โดยแต่ละรอบของการจูงจะต้องจับมือเสื่อทุกครั้ง (3) การใส่พันหวี คือ การนำเส้นฝ้ายทั้งหมดมาใส่ในช่องพันหวี (4) การม้วนเข้าเพลลา คือ การนำเส้นฝ้ายที่ใส่พันหวีแล้ว มาหวีให้เส้นฝ้ายตึงเสมอกันและม้วนเข้าเพลลา โดยในขณะที่ม้วนต้องทำให้เส้นฝ้ายที่ม้วนเข้าไปตึงเสมอกันทั้งซ้ายและขวา (5) การเก็บตะกรอ การนำเส้นฝ้ายที่ม้วนเรียบร้อยแล้วมาเก็บตะกรอ โดยเส้นด้ายยืนจะถูกแบ่งเป็น 2

ส่วนเท่า ๆ กันทั้งบนและล่าง การเก็บตะกรอจะเริ่มที่ตะกรอล่างก่อน จำนวน 2 ตับ และตะกรอบน 2 ตับ (6) การแต่งก็ เมื่อเก็บตะกรอเรียบร้อยแล้ว ต้องผูกตะกรอแต่ละตบไว้กับไม้เท้าเหยียบและแต่งก็ให้ได้องศา เพื่อให้ผ้าที่ทอออกมามีริมผ้าเรียบเสมอกัน หน้าผ้าเสมอกัน เรียบไม่เป็นขั้น และ(7) การทอผ้า คือ เส้นฝ้ายด้านยืนและเส้นฝ้ายด้านพุ่งจะมาสานขัดกัน โดยการเหยียบไม้เท้าเหยียบก็ผูกติดกับตะกรอ จะทำให้เส้นฝ้ายด้านยืนแยกออกจากกัน และนำเส้นฝ้ายมาพุ่งจะสานขัดกัน โดยผูกกระทบให้แน่นด้วยฟันหวี และเทคโนโลยีการผลิต คือ กี่กระตุก

4) การตลาด ได้แก่ หน้าร้าน ออกงานแสดงและจำหน่ายสินค้า ตามที่หน่วยงานราชการจัด/ตลาดชุมชน/ช่องทางอินเทอร์เน็ต ผ่านตัวแทนจำหน่าย อาทิ เจเจ มอลล์ ศูนย์การค้าสยามร้านค้าทั่วไป การประชาสัมพันธ์ คือ การพัฒนาชุมชนเข้ามาช่วยประชาสัมพันธ์ทางการตลาด เฟซบุ๊ก ออกงาน โอท็อป เมืองทองธานี ปีละ 3 ครั้ง และตลาดผู้บริโภค คือ ผู้ซื้อในประเทศเป็นกลุ่มที่ชื่นชอบผ้าไทย ผ้าทอมือ

5) การบริหารจัดการ ได้แก่ การจดทะเบียน วิชากิจชุมชน/โอท็อป การตัดสินใจและการวางแผน สมาชิกร่วมกันคิดทั้งการผลิต และการตั้งราคา และ6) กระบวนการขั้นตอนการผลิต ได้แก่ (1) การวางแบบลาย (2) การหาเส้นด้าย-ไหม ให้สีกลมกลืนกัน (3) เริ่มทอผ้าและจกลายแต่ละลายให้สอดคล้องกันจนแล้วเสร็จ และ(4) ตรวจสอบความเรียบร้อย (ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์สินค้า Contemporary Art, 2566)

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจก

ที่มา : <https://shorturl.asia/jKcqJ>

2. ศักยภาพการเรียนรู้และปรับตัวตามปัจจัยใหม่ทางด้านเทคโนโลยีของครัวเรือนและชุมชนชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ศักยภาพการเรียนรู้ของครัวเรือน การสอนทอดผ้าจกแบบดั้งเดิม เป็นการสอนถ่ายทอดความรู้กันภายในครอบครัวหรือเครือญาติ ในอดีตการสอนทอดผ้าขึ้นตีนจกผู้เป็นแม่จะสอนให้ลูกสาว ด้วยการชี้ให้ดูลายต่าง ๆ ในผืนผ้าขึ้นตีนจกที่เก็บไว้เป็นต้นแบบ ด้วยวิธีการลงมือปฏิบัติแบบตัวต่อตัว โดยใช้ขนเม่นเขี่ยเส้นด้ายผูกมัดเป็นลายต่าง ๆ ผู้ฝึกหัดทอดต้องจดจำไว้ ต้องมีความพยายามและตั้งใจในการฝึกหัดเป็นอย่างมาก จนจำลายต่อลายต่อผืน เกิดทักษะและความชำนาญ วิธีการนี้ได้รับการสืบทอดกันอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้ ในปี 2565 สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี ได้ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการจัดเก็บองค์ความรู้เรื่องผ้าทอพื้นถิ่นในรูปแบบหนังสือและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ส่วนการปรับตัวของครัวเรือน คือ การจัดตั้งศูนย์ทอผ้าในชุมชนต่างๆ ได้แก่ ศูนย์ศิลปหัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรี ศูนย์ทอผ้าจกวัดรางบัว เพื่ออนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมไท-ยวน โดยศูนย์ทอผ้าเป็นสถานแลกเปลี่ยนความรู้ สถานที่สาธิต ถ่ายทอดความรู้กระบวนการผลิตให้แก่นักเรียน นักศึกษา ประชาชน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดราชบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง ได้จัดอบรมให้ความรู้พัฒนาผู้ประกอบการช่างทอผ้า ให้ความรู้ในด้านการผลิต การทอ การย้อมสี การตลาด การออกแบบแปรรูปผลิตภัณฑ์ จึงทำให้ผ้าจกไท-ยวนยังคงมีการทอเพื่อสร้างรายได้ อยู่เสมอ ทั้งนี้ กรมการพัฒนาชุมชนได้เว้นช่องว่างไว้บริเวณลาย s ที่ทอผ้า ซึ่งผู้ทอได้ใส่ลวดลายทักนกคู่ ที่เป็นลวดลายโบราณที่สืบทอดรุ่นสู่รุ่นของชาติพันธุ์ไท-ยวน

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การก่อตั้งจีปาะภัณฑสถานบ้านคูบัว สืบเนื่องมาจากการฟื้นฟูศิลปการทอผ้าตีนจกของชาว ไท-ยวน โดยต้องการฟื้นฟูการทอผ้าตีนจก ระยะเริ่มต้นอาศัยวัดเป็นศูนย์กลางของกลุ่มผ้าทอ โดยแบ่งเป็น 3 ระยะ 1) ช่วงการก่อตั้ง มีคณะผู้ก่อตั้งหรือแกนนำ ที่มีความเสียสละตั้งใจ/ปณิธาน 2) ช่วงการดำเนินการ การจัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องสำเร็จสมบูรณ์แบบในคราวเดียว และ 3) ช่วงการพัฒนา ต้องทำการวิเคราะห์ข้อจำกัดของพิพิธภัณฑ์ ส่วน การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ 1) ระดับครัวเรือน มีระบบการสอนให้บุตร-หลานได้ศึกษาเรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก และ 2) ระดับกลุ่มสมาชิก/วิสาหกิจชุมชน แนวทางพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การจัดให้มีการทอผ้า ช่องทางการตลาด ปลูกฝังค่านิยม และให้ความรู้แก่ชุมชน เพื่อให้ความร่วมมือกันอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม สำหรับการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการความรู้ภูมิ

ปัญหาท้องถิ่น 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดความรู้ที่ต้องการ 2) การแสวงหาความรู้จากภายนอก 3) การพัฒนา/สร้าง/บูรณาการความรู้ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ตามความต้องการ 4) การถ่ายทอด/แบ่งปัน/กระจาย/เผยแพร่/แลกเปลี่ยนความรู้ 5) การประยุกต์ใช้ความรู้และนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ และ 6) การจัดเก็บ/รักษา/ปรับปรุง/ตรวจสอบความรู้ ให้มีความถูกต้องและทันสมัย ที่คงคุณค่าวัฒนธรรม ความเชื่อ และค่านิยมเกี่ยวกับการทอผ้าไท-ยวน

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรี ตั้งอยู่ภายในบริเวณวัดนาหนอง ตำบลดอนแร่ อำเภอเมืองราชบุรี ได้แก่ 1) ประวัติความเป็นมา เป็นภูมิปัญญาที่เรียนรู้การทอผ้ามาตั้งแต่สมัยปู่ย่า ตา ยาย ทอผ้าใช้เอง เป็นการทอเพื่อการสวมใส่ยามว่างจากการทำนา ต่อมาเริ่มมีคนเริ่มสนใจ เห็นว่า ผ้ามีความสวย ต้องการให้ทอเพื่อการจำหน่าย ปีพ.ศ. 2542 ชาวบ้านดอนแร่จึงรวมกลุ่มจัดตั้งศูนย์ขึ้นภายในบริเวณวัดนาหนอง เพื่อเป็นศูนย์กลางและสถานที่จำหน่ายผลิตภัณฑ์ ทางกลุ่มจดทะเบียน OTOP ปี พ.ศ. 2546 2) การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นลวดลายโบราณที่มีความเป็นเอกลักษณ์ อาทิ ลายหัก ลายหงส์ นกยูง ลายไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้มีการผลิตกระเป๋า หมอน 3) กระบวนการผลิต (1) การเตรียมเลือกเส้นฝ้าย (2) การจุ่มมัน (3) การใส่ฟันทวี (4) การม้วนเข้าเพลลา (5) การเก็บตะกรอ (6) การแต่งกึ่ง และ (7) การทอผ้า สอดคล้องกับเสรี เพิ่มชาติ และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผ้าจกราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า (1) สภาพการณ์ ปัญหา และความคิดเห็นต่อผ้าจกราชบุรี ดังนี้ กลุ่มผู้ผลิต สภาพการณ์การผลิตผ้าจกปัจจุบันเปลี่ยนไปจากลักษณะของกลุ่มทอผ้าและศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านเป็น 3 ลักษณะคือ แหล่งผลิตที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มผลิตและจำหน่ายทั่วไป แหล่งผลิตที่แยกตัวกันผลิตและจำหน่ายทั่วไป และแหล่งผลิตที่รวมตัวกันเป็นกลุ่มผลิตและจำหน่ายตามคำสั่งของลูกค้า ลักษณะการผลิตใช้วิธีการแบบดั้งเดิม วัสดุที่ใช้ส่วนใหญ่ เป็นใยสังเคราะห์ มีการประยุกต์ลวดลายและสีสันขึ้นใหม่ตามความต้องการของผู้บริโภค และมีการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์ให้ความหลากหลาย ปัญหาการผลิต ได้แก่ วัสดุมีราคาแพง

ขาดคนทอผ้า วัสดุไม่ได้คุณภาพ ขาดเงินทุนหมุนเวียนในการทำธุรกิจใช้ระยะเวลานานในการทอผ้า เป็นต้น และความคิดเห็นต่อผ้าจากราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านราคา ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ กลุ่มผู้สนับสนุน สภาพการณ์สนับสนุนโดยทั่วไป มีการสนับสนุนโดยต่อเนื่องเพื่อให้ผ้าจกเป็นที่รู้จักแพร่หลาย และส่งเสริมให้เป็นสินค้าโอท็อปของจังหวัดราชบุรี โดยผ่านกิจกรรมด้านสังคม วัฒนธรรม ประเพณี กิจกรรมสร้างจิตสำนึกร่วมกันในชุมชนในโอกาสสำคัญ กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมการจำหน่าย ปัญหาที่กลุ่มผู้สนับสนุนตระหนัก ได้แก่ ขาดคนทอผ้า ขนาดและรูปแบบไม่มาตรฐาน การรับรู้และประชาสัมพันธ์ ขาดการรวมกลุ่มเป็นเครือข่าย พฤติกรรมการบริโภคเครื่องแต่งกายสำเร็จรูป และนโยบายการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ชัดเจน และความคิดเห็นต่อผ้าจากราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ กลุ่มผู้บริโภค สภาพการณ์โดยรวมผ้าจกราชบุรียังคงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคโดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยทำงาน ด้วยความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว มีลวดลายที่สวยงาม และคุณค่าทางจิตใจ แม้จะมีราคาแพงแต่มีแนวโน้มในการบริโภคซ้ำอีก นิยมนำไปตัดเป็นเครื่องแต่งกายและเครื่องประดับ ส่วนใหญ่ซื้อผ้าจกแหล่งผลิตด้วยตนเอง ความถี่ 7-12 เดือนต่อครั้ง จำนวนซื้อครั้งละ 2-3 ผืน มูลค่าการซื้อตั้งแต่ 1,001-3,000 บาท มีการเปรียบเทียบราคาจากแหล่งผลิต การรับรู้ข้อมูลข่าวสารของผ้าจกโดยวิธีบอกต่อ ปัญหาการบริโภคผ้าจก ได้แก่ คุณภาพของผ้าจก ขนาดและรูปแบบไม่มาตรฐาน จำนวนและปริมาณการผลิต ลวดลายที่หลากหลายแปลกใหม่ การรับรู้และประชาสัมพันธ์ในคุณค่าผ้าจก มีราคาแพง และความคิดเห็นต่อผ้าจากราชบุรีโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยให้ความสำคัญในด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมทางการตลาด ตามลำดับ (เสรี เพิ่มชาติ และคณะ, 2556)

2. ศักยภาพการเรียนรู้และปรับตัวตามปัจจัยใหม่ทางด้านเทคโนโลยีของครัวเรือนและชุมชนชาติพันธุ์ไท-ยวน จังหวัดราชบุรี ได้แก่ ศักยภาพการเรียนรู้ของครัวเรือน การสอนทอผ้าจกแบบดั้งเดิม เป็นการสอนถ่ายทอดความรู้กันภายในครอบครัวหรือเครือญาติ ต่อมาจัดเก็บในรูปแบบหนังสือและหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดตั้งศูนย์ทอผ้าชุมชนโดยการจัดอบรม ให้ความรู้ในด้านการผลิต การทอ การย้อมสี การตลาด การออกแบบผลิตภัณฑ์ สอดคล้องกับสุชาติา แสงดวงดี ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจกคุ้มบัว” จาก

ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจากคุบัว เริ่มจากการสำรวจความต้องการ และข้อปัญหาเบื้องต้น และสรุปวิเคราะห์ความต้องการของผู้ผลิตผ้าทอ สอดคล้องกับการนำทฤษฎีการสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้ “การสร้างหรือผลิตผลิตภัณฑ์ขึ้นมานั้น จำเป็นต้องมีความแตกต่างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ เจาะกลุ่มเป้าหมายรายใหม่จากรายเดิมที่ยังคงเดิมไว้ แต่อาจทำให้เกิดความจำเจกับตัวผลิตภัณฑ์เดิมที่ยังไม่ได้มีความพัฒนารูปแบบ การสร้าง “มูลค่าเพิ่ม” ที่ติดมากับตัวผลิตภัณฑ์” ทั้งยังเป็น การเสริมสร้างความร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้กระบวนการผลิตผ้าทอจากคุบัวมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการร่วมมือระหว่างกลุ่มพัฒนาอาชีพ (สุชาดา แสงดวงดี, 2562)

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจก ตระกูลราชบุรี ได้แก่ (1) ระดับครัวเรือน มีระบบการสอนให้บุตร-หลานให้เรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก และ(2) ระดับกลุ่มสมาชิก/วิสาหกิจชุมชน โดยปรับใช้กับ 6 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การกำหนดความรู้ที่ต้องการ (2) การแสวงหาความรู้จากภายนอก (3) การพัฒนา/สร้าง/บูรณาการความรู้ (4) การถ่ายทอด/แบ่งปัน/กระจาย/เผยแพร่/แลกเปลี่ยนความรู้ (5) การประยุกต์ใช้ความรู้และนำความรู้กลับมาใช้ใหม่ และ(6) การจัดเก็บ/รักษา/ปรับปรุง/ตรวจสอบ สอดคล้องกับรสา สุนทรายุทธ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว” ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดแนวทางการผลิตของผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมโดยนวัตกรรมสิ่งทอสีเขียว ได้ผลงานการย้อมผ้าและไหมธรรมชาติด้วยสีสกัดจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีคุณค่าและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม 2) ผลงานผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบตกแต่งภายในที่ประกอบไปด้วย ตู้เก็บของ ชั้นวางของ งานตกแต่งผนัง งาน partition wall โต๊ะข้าง โคมไฟ และงานโครงสร้างบล็อกปูนจากการผสมผสานเทคนิควิธีการขึ้นรูปผ้าในแบบต่าง ๆ และ3) การออกแบบอัตลักษณ์องค์กรแนวทางการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงต้นแบบธุรกิจที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีก สำหรับแนวทางการพัฒนาต่อยอดในอนาคต อาทิ การเลียนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งหากเทคโนโลยีเหล่านี้แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ผู้ประกอบการเองก็สามารถปรับรูปแบบการผลิตให้เหมาะสม แปลงใหม่สวยงาม และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (รสา สุนทรายุทธ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

1. การจัดการความรู้กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี มีระบบการสอนให้บุตร-หลานได้ศึกษาเรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก เพื่อให้ตระถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวไท-ยวนราชบุรี และการทอผ้าขึ้นตีนจกอันเป็นศิลปหัตถกรรมของชาวไท-ยวนดั้งเดิม ควรมีการนำเทคนิคการทอผ้ามาใช้ คือ การนำรูปแบบการทอผ้าที่กระตุก ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการทอมาจากสมัยโบราณ การทอผ้าขึ้นตีนจกของชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ควรหาเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนวัสดุที่ใช้แบบดั้งเดิม อาทิ “ชนเผ่าที่นำมาจากด้าย (การเย็บผ้าและสร้างลวดลายจากล่างขึ้นบน)” มาเสริมการทอ ควรมีกลุ่มผ้าขึ้นตีนจกของชาวไท-ยวน ที่กระจายตัวอยู่ตามชนบทของพื้นที่ต่างๆ ให้มากขึ้น และต้องมีผู้นำจัดหลักสูตรการเรียนรู้แก่เยาวชนรุ่นให้มีสถานที่ศึกษาเรียนรู้เรื่องผ้าขึ้นตีนจก นำผ้าที่ทอลายจกแล้วมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิ ย៉าม พวงหรีด กระเป๋า เสื้อ เป็นต้น

2. การปรับตัวตามเทคโนโลยีของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี บุคคลที่ยังประกอบสมาชิกผ้าขึ้นตีนจก ส่วนมากเป็นบุคคลรุ่นเก่า อาจยังไม่มีความชำนาญเกี่ยวกับเทคโนโลยี ในการเพิ่มช่องทางการตลาด ส่วนคนรุ่นใหม่ชำนาญเทคโนโลยี แต่อาจไม่มีความรักและรู้คุณค่าของอาชีพนี้ การทอผ้าขึ้นตีนจกของชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ควรหาเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนวัสดุที่ใช้แบบดั้งเดิม อาทิ “ชนเผ่าที่นำมาจากด้าย (การเย็บผ้าและสร้างลวดลายจากล่างขึ้นบน)” มาเสริมการทอ เนื่องจากทดลองใช้วัสดุอื่นแล้วไม่สามารถทอผ้าและสร้างลวดลายได้อย่างเหมาะสมปรารถนาที่ต้องการ

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการความรู้กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี มีระบบการสอนให้บุตร-หลานได้ศึกษาเรียนรู้วิธีการทอผ้าขึ้นตีนจก เพื่อให้ตระถึงประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาวไท-ยวนราชบุรี และการทอผ้าขึ้นตีนจกอันเป็นศิลปหัตถกรรมของชาวไท-ยวนดั้งเดิม ควรมีการนำเทคนิคการทอผ้ามาใช้ คือ การนำรูปแบบการทอผ้าที่กระตุก ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงการทอมาจากสมัยโบราณ การทอผ้าขึ้นตีนจกของชาติพันธุ์ไท-ยวนราชบุรี ควรหาเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนวัสดุที่ใช้แบบดั้งเดิม อาทิ “ชนเผ่าที่นำมาจากด้าย (การเย็บผ้าและสร้างลวดลายจากล่างขึ้นบน)” มาเสริมการทอ ควรมีกลุ่มผ้าขึ้นตีนจกของชาวไท-ยวน ที่กระจายตัวอยู่ตามชนบทของพื้นที่ต่างๆ ให้มากขึ้น และต้องมีผู้นำจัดหลักสูตรการเรียนรู้แก่เยาวชนรุ่นให้มีสถานที่ศึกษาเรียนรู้เรื่องผ้าขึ้นตีนจก นำผ้าที่ทอลายจกแล้วมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ อาทิ ย៉าม พวงหรีด กระเป๋า เสื้อ เป็นต้น ทั้งสามารถจัดตั้งศูนย์ได้ตามวัดต่างๆ

ที่มีกลุ่มผู้ทอผ้าตีนจก จากนั้นจึงขยายศูนย์ผ้าทอตีนจกไปยังพื้นที่ต่างภายในจังหวัดราชบุรี และจังหวัดใกล้เคียง

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การจัดการความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” ค้นพบข้อเสนอแนะดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย 1.1) วัฒนธรรมจังหวัด ควรส่งเสริมการประดิษฐ์หรือปรับใช้นวัตกรรมในเชิงสร้างสรรค์การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และ1.2) วัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพัฒนาเครือข่ายสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ 2.1) กลุ่มทอผ้าตีนจก ควรหาเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนวัสดุที่ใช้แบบดั้งเดิม อาทิ “ขนเม่นที่นำมาจกด้าย (การเย็บผ้าและสร้างลวดลายจากกลางขึ้นบน)” มาเสริมการทอ 2.2) ศูนย์วัฒนธรรมชาวไทย-ยวนวัดนาหนอง ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มทอผ้าตีนจกและปลูกฝังค่านิยมเชิงบวกแก่เยาวชนภายในชุมชนและท้องถิ่น 2.3) กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรีวัดนาหนอง ควรเพิ่มศักยภาพการเรียนรู้ของครัวเรือนในชุมชนชาติพันธุ์ไทย-ยวน จังหวัดราชบุรี และ2.4) กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี วัดนาหนอง ควรพัฒนาศักยภาพการปรับตัวตามปัจจัยใหม่ทางด้านเทคโนโลยีของครัวเรือนในชุมชนชาติพันธุ์ไทย-ยวน จังหวัดราชบุรี และ3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป 3.1) ควรศึกษาวิจัยเพื่อให้บุคคลทราบถึงประวัติศาสตร์ผ้าขึ้นตีนจกราชบุรีให้เผยแพร่ทั่วไปตามฐานข้อมูล เพื่อความสะดวกต่อการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับผ้าตีนจกให้มากที่สุด และ3.2) กลุ่มทอผ้าตีนจก ควรเสนอรูปแบบการพัฒนาสายผ้าที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้บริโภค

บรรณานุกรม

ฐานข้อมูลผลิตภัณฑ์สินค้า Contemporary Art. (2566). ศูนย์หัตถกรรมทอผ้าพื้นบ้านราชบุรีวัดนาหนอง - 3. ผลิตภัณฑ์ในปัจจุบัน. เรียกใช้เมื่อ 1 มิถุนายน 2566 จาก <https://shorturl.asia/jKcQJ>

- ปรียาภัทร จินเลี้ยง และคณะ. (2557). การพัฒนาเสื้อผ้าสตรีจากผ้าจกคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. ใน (การศึกษาอิสระคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและการออกแบบแฟชั่น สาขาวิชาเทคโนโลยีเสื้อผ้า). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- บุญยจริย สรสีสม. (2555). สงคราม 9 ท้า และประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี: กระบวนทัศน์การสืบสานอัตลักษณ์ 8 กลุ่มชาติพันธุ์. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- รสา สุนทรายุทธ. (2562). การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 8(1), 27-49.
- สุชาดา แสงดวงดี. (2562). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจกคูบัว. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม 11-12 กรกฎาคม 2562. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- เสรี เพิ่มชาติ และคณะ. (2556). การจัดการความรู้เพื่อสร้างสรรค์คุณค่าผ้าจกราชบุรี. วารสารการพัฒนาชุมชนและคุณภาพชีวิต, 1(3), 183-194.

กลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี*

MARKETING STRATEGY ON BUDDHIST WAY OF RIGHT OCCUPATION

GROUP OF THE TEEN CHOK FABRIC OF RATCHABURI CLAN

พระครูวิสุทธานันทคุณ

Phrakhru Wisutthanantakhun

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Ratchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Phrakhru.wisut@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ 2) สร้างช่องทางการตลาดสำหรับจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ และ 3) การพัฒนากลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิก เป็นการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 ท่าน การสนทนากลุ่มเฉพาะ 10 ท่าน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 50 ท่าน พบว่า 1) การจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ คือ การสร้างตลาดชุมชนและสหกรณ์ขึ้นในท้องถิ่น การสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าตามจุดสำคัญของหวัด ได้แก่ (1) หน้าร้านประเภทศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี กาดวิถีชุมชนคูบัว ตลาดนัดโอะปอย ตลาดน้ำดำเนินสะดวก พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน และอุทยานหินเขางู เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายผ้าขึ้นตีนจก (2) องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่น (3) ศูนย์ OTOP ผ้าไทยในจังหวัดราชบุรี และ (4) ตลาดออนไลน์ เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางประชาสัมพันธ์ และใช้เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าของธุรกิจกับลูกค้า 2) การสร้างช่องทางการตลาดสำหรับจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ การใช้เศษผ้าขึ้นตีนจกมาใช้สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ อาทิ กระเป๋า ยามสะพาย เป็นต้น และ 3) การพัฒนากลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธมี 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอขึ้นตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้

* Received 18 June 2023; Revised 23 October 2023; Accepted 7 December 2023

วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ5) การสร้างตราสัญลักษณ์ ใช้หลักการตลาด “4Ps” ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย

คำสำคัญ: กลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธ, กลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

Abstract

The purposes of this research are to 1) study the distribution of goods and products, 2) create marketing channels for distributing goods and products, and 3) develop Buddhist marketing strategies for the Right Career Group. It is research and development, including qualitative research. Using interviews with 15 key informants, focus group discussions with 10 people, and action research with 50 people, it was found that 1) distribution of goods and products is the creation of community markets and cooperatives in local areas; Creation of product distribution centers at key points of the cold, including (1) storefronts in the type of Ratchaburi Folk Handicrafts Center Kadwithi Ku Bua Community Oh Poi Market Damnoen Saduak Floating Market Nang Yai Museum, Wat Khanon and Khao Ngu Stone Park It is a center for distributing Tin Jok cloth. (2) Subdistrict Administrative Organization Local government agencies (3) Thai fabric OTOP center in Ratchaburi province and (4) online market page Sarin Tin Jok Ratchaburi is a product or service presentation. that uses the internet as a medium of public relations and use it as a communication channel between business owners and customers. 2) Creating marketing channels for distributing goods and products. Using scraps of Tin Jok cloth to create new products such as bags, shoulder bags, etc. and 3) developing Buddhist marketing strategies with 5 approaches: 1) increasing the number of patterns on the cloth 2) reducing the number of patterns on the cloth 3) Developing new patterns of woven weave cloth, 4) using raw materials of naturally dyed yarn, and 5) creating a logo. Use the marketing principle "4Ps" including product, price, and distribution. and sales promotion

Keywords: Marketing Strategy on Buddhist Way of Right Occupation, Group of the Teen Chok Fabric of Ratchaburi Clan

บทนำ

ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี มีแหล่งกำเนิดแตกต่างกัน โดยแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ตระกูลใหญ่ คือ 1) ผ้าขึ้นตีนจกคูบัว เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง อาทิ ลายดอกเซีย ลายหักนกคู่ ลายโก้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำฮ่วมเต้า ผ้าขึ้นตีนจกคูบัวจะพบมากในตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดยในการจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ ฟุ้งดำ โดยไม่มีลายประกอบมากลาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีสันของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มีสีสันหลากหลาย เช่น จะใช้ฟุ้งดำดำจกแดง แขนเหลืองหรือเขียว เป็นต้น 2) ผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลวดลายขนาดและสีสันที่มีความใกล้เคียงกับจกคูบัว เป็นผ้าจกที่ได้จากชุมชนไท-ยวน ในชุมชนบางกะโด ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม โดยผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด จะมีความแตกต่างจากผ้าจกคูบัวตรงที่ชายของตีนขึ้นจะมีการเว้นพื้นที่ดำระหว่างลายเซเปาถึงเส้นเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกคูบัว และ 3) ผ้าขึ้นตีนจกดอนแร่ เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินน้ำฮ่วมเต้า พบมาในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจกจะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็มผืนผ้า มีการเว้นพื้นดำไว้น้อย ทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีสันของเส้นใยเป็นสีแดงเป็นหลัก จะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี (บุญยจริย สรสีสม, 2555)

ดังเดิมนั้น ผ้าขึ้นตีนจก มีได้มุ่งเน้นเพื่อการจำหน่าย แต่ในปัจจุบันนี้ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ทุก ๆ ประเทศพยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง เพราะนอกจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไปด้วย การนี้ ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็น “ภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรม” (ณัฐชา ลิ้มปัญญาพร, 2563)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมและประเพณีแบบโบราณกำลังเลือนหายไป ปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าเนื่องมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้แนวความคิด ความรู้สึก วิธีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดปัญหาต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นตีนจก ปัญหาการพัฒนาารูปแบบของผลิตภัณฑ์ ปัญหาทางการตลาด ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อิทธิพลจาก

ผลกระทบของสถานการณ์การระบาดโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีซบเซาลงอย่างเห็นได้ชัด

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” โดยมีจุดเน้นที่การยกระดับทักษะ (Up-Skill) กำลังคน/แรงงานในการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
2. เพื่อสร้างช่องทางการตลาดสำหรับจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
3. เพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 ท่าน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 10 ท่าน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อออกแบบวิธีการที่เหมาะสมในการจัดอบรมการพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับทักษะการผลิตสินค้าในเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่ม

ในชุมชนเป้าหมาย จากผู้ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ขนาดกลาง) โดยการอภิปรายโต้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ 2) ขั้นตอนการดำเนินการด้านเอกสาร คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากต้นสังกัด และ 3) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ การปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการประสานงาน คือ การติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิในเบื้องต้นทั้งทางโทรศัพท์และด้วยตนเองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย 2) ขั้นตอนการเตรียมการ คือ การนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) ขั้นตอนการสนทนากลุ่มเฉพาะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาขนาดกลาง

กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) การพัฒนาเครือข่ายสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยการประเมินผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) ในการพัฒนาเครือข่ายสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี (Input - Process - Output - Outcome)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งใช้หัวข้อสนทนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุม Input - Process - Output - Outcome (รายตัวชี้วัด) ร่วมกับสถิติ

อ้างอิงจะใช้เพื่ออธิบายความพึงพอใจ และค้นหาความจริงจากการปฏิบัติงาน ตามรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดออนไลน์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

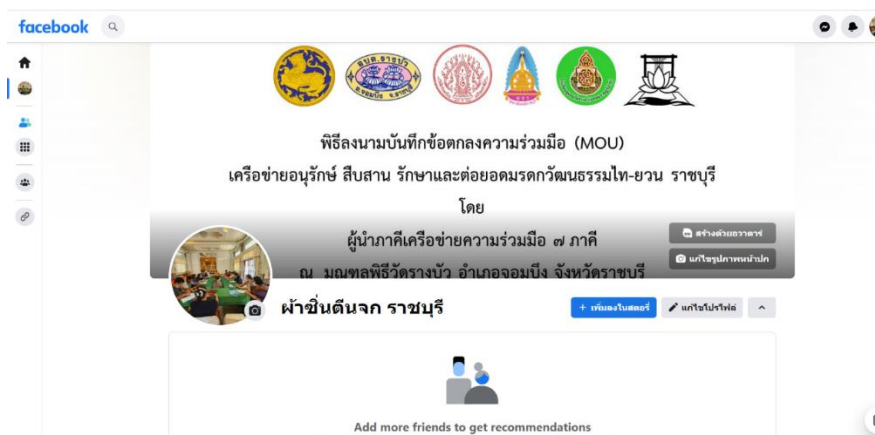
1. การจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การสร้างตลาดชุมชนและสหกรณ์ขึ้นในท้องถิ่น เพื่อจัดจำหน่ายผ้าขึ้นตีนจกราชบุรีและสร้างตลาดออนไลน์ การสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าตามจุดสำคัญต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด เพื่อการส่งออกสินค้าที่กลุ่มผู้ทอผ้าขึ้นตีนจกผลิตขึ้น ทั้งยังเป็นการแสดงสินค้าให้เข้าถึงบริโภคอย่างทั่วถึง ที่จะรับรู้ถึงการมีอยู่ของผ้าขึ้นตีนจกราชบุรี ได้แก่ 1) หน้ร้าน : ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี วัดนาหนอง กาดวิถีชุมชนคูบัว อำเภอเมือง ตลาดนัดโอบะป้อย อำเภอสวนผึ้ง ตลาดน้ำดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน อำเภอโพธาราม และอุทยานหินเขางู อำเภอเมือง เป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายผ้าจก ผ้าพื้นเมืองของคนในชุมชน โดยผ้าทอไทยวน เป็นผ้าทอที่มีความประณีต สวยงาม และมีความเป็นเอกลักษณ์ทำให้ผ้าทอไทยวนของ จังหวัดราชบุรี มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง 2) องค์การบริหารส่วนตำบล : หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นให้การส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ และการจำหน่ายผ้าขึ้นตีนจกทุกชนิด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแร่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ-บางกะโด นอกจากนี้มีเส้นทางการท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน อำเภอ จังหวัดอื่นๆ 3) OTOP ผ้าไทยในจังหวัดราชบุรี : กรมการพัฒนาชุมชนได้ลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกับสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ จัดทำโครงการ “สืบสาน อนุรักษ์ศิลปผ้าถิ่นไทย ดำรงไว้ในแผ่นดิน” สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรีได้จัดทำแค็ตตาล็อกผ้าถิ่นไทย ประจำจังหวัดราชบุรี เพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้สนใจได้สั่งซื้อผ้าจากผู้ประกอบการ OTOP และ 4) ตลาดออนไลน์ : เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี การตลาดออนไลน์ เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางที่ช่วยในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างเจ้าของธุรกิจกับลูกค้า เป็นการลงทุนทำการตลาดที่มีราคาไม่สูง สามารถแก้ไขหรืออัปเดตข้อมูลได้เสมอ ไม่จะเป็นการโพสต์ หรือแชร์ข้อมูลข่าวสารที่ธุรกิจต้องการให้ลูกค้าทราบ ก็สามารถทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว เกิดจากการเข้ามาของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ส่วน ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis ตลาดผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้ดังนี้ จุดแข็ง

ทรัพยากรบุคคล คนในชุมชนมีฝีมือผลิตผ้าทอจากที่มีงานคุณภาพและมีเอกลักษณ์ จุดอ่อนทรัพยากรบุคคลขาดผู้สืบทอดวิธีการทอผ้าเนื่องจากคนรุ่นหลังไม่ให้ความสนใจในการสืบทอดอาชีพทอผ้าต่อไป โอกาสเศรษฐกิจองค์การบริหารส่วนตำบลตอนแร่เข้ามาช่วยเหลือทางด้านของเงินทุนและสร้างร้านสวัสดิการรัฐให้ชาวบ้านในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ และอุปสรรคเศรษฐกิจอยู่ในช่วงถดถอย ไม่นั่นอน ทำให้การซื้อขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจากในปัจจุบันลดลงอย่างเห็นได้ชัด

2. การสร้างช่องทางการตลาดสำหรับจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การสร้างแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าขึ้นตีนจก การสร้างขั้นตอนทอผ้าขึ้นให้มีลวดลายที่ทันสมัยหลากหลายเพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด และหน่วยงานภาครัฐควรมีส่วนช่วยสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ การนำผลการการวิเคราะห์จากผลการวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าทำวิจัยพื้นที่ไปใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าขึ้นตีนจก ทั้งนี้กลุ่มผู้วิจัยมีการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าขึ้นตีนจกในการนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ อาทิ กระเป๋า ยามสะพาย เป็นต้น ส่วนกลยุทธ์ราคา คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนพูนน้ำร้อนด้วยกลยุทธ์ราคาสูงราคาประมาณ 12,000 - 28,000 บาท เพื่อขายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าที่มีฐานะดีที่ชอบผ้าทอที่มีการถ่ายทอดผ่านวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน ส่วนกลยุทธ์ราคาเหมาะสมกับคุณภาพนั้นจะใช้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าฐานะปานกลาง ราคาผืนละ 5,000 - 15,000 บาท โดยมีราคาต่ำ 800 - 1,500 บาทต่อผืน โดยจำแนก 1) เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี และ 2) פרטנעטערסויםใส่เสื้อลายจก

เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี

ภาพที่ 1 เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี

3. การพัฒนากลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การนำหลักพระพุทธศาสนามาพิจารณาภายใต้กรอบความคิด ของหลักการตลาดโดยใช้หลักหรือทฤษฎีการตลาดเป็นตัวตั้ง แล้วนำหลักธรรมมาเป็นตัวเสริมเพื่ออธิบายนี้ถือเป็นบูรณาการประเภท “ธรรมวิทยาหรือธรรมโมโลยี-Dhammology” ตามหลักของพระพรหมบัณฑิต การบูรณาการ 2 ศาสตร์นี้เข้าหากันน่าจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งในวงการการตลาด เพราะ ศาสตร์การตลาดจัดเป็นสายงานที่ต้องนำข้อมูลจำนวนมากสื่อกันไปสู่สังคมผู้บริโภค หากสามารถนำหลักพุทธศาสนา “เข้าหา” นักการตลาดในเชิงรุก สามารถทำให้นักการตลาดสามารถใช้หลักธรรมมาบูรณาการเป็นเครื่องมือช่วยทำงานการตลาด ภายใต้หลักการใหม่นี้ ที่ต่อไปจะใช้ชื่อว่า “ธรรมโมโลยี-การตลาด: Dhammology-Marketing” บูรณาการนี้ ไม่เพียงเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่สู่วงการการตลาด แต่ยังเป็นกุศโลบายอีกทางหนึ่ง ที่ช่วยเผยแผ่ธรรมะเข้าสู่คนรุ่นใหม่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคและความต้องการ และยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ในวิชาชีพการตลาดสู่โลกตะวันตกเพื่ออธิบายหลักธรรมในรูปแบบของหลักการตลาด ตัวอย่างของบูรณาการนี้คือการวางแผนการตลาดด้วยหลักสัปติธรรม 7 (Sappurisa-dhamma Marketing Plan Canvas) เป็นต้น กลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สร้างตลาดจำหน่ายสินค้าที่ยั่งยืน ใช้ระบบการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายต่อเนื่อง การสร้างจุดขาย การท่อมือ การสร้างอัตลักษณ์ให้น่าสนใจ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่ลงตัวน่าสนใจ การจัดให้มีการแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านผ้าขึ้นตีนจกภายในชุมชน ดังนั้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ควรดำเนินการ 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์ เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ผ้าลายจกตระกูลคูบัว เป็นผ้าที่มีชื่อเสียงและเป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับจากลูกทั่วประเทศ จึงนำหลักการตลาด “4Ps” ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับกับความสนใจและความต้องการของผู้ซื้อ ที่นำเสนอประวัติการทอผ้าขึ้นนั้นๆ ขึ้นมา โดยการอิงพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับอาทิ ผ้าลายจกตระกูลคูบัว ด้านราคา (Price) กำหนดให้ราคามีความหลากหลายสอดคล้องกับกำลังซื้อของผู้สนใจ อาทิ ลด แลก แจก แถม ด้านการจัดจำหน่าย (Place) การนำผลิตภัณฑ์ไปออกบูธจำหน่าย อาทิ งานประจำปีวัดหลวงพ่อสดธรรมกายาราม จังหวัดราชบุรี งานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาวันมหาธาตุวชิรวิหาร

จังหวัดเพชรบุรี และด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) การให้ฟรีเซนเตอร์สวมใส่เสื้อผ้าต่าง ๆ แล้วนำมาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ เฟซบุ๊ก แชร์ขึ้นต้นจก ราชบุรี

ฟรีเซนเตอร์สวมใส่เสื้อลายจก

ภาพที่ 2 ฟรีเซนเตอร์สวมใส่เสื้อลายจก

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดออนไลน์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นต้นจกตระกูลราชบุรี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นต้นจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การสร้างตลาดชุมชนและสหกรณ์ขึ้นในท้องถิ่น เพื่อจัดจำหน่ายผ้าขึ้นต้นจกราชบุรีและสร้างตลาดออนไลน์ การสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าตามจุดสำคัญต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัดเพื่อการส่งออกสินค้าที่กลุ่มผู้ทอผ้าขึ้นต้นจกผลิตขึ้น ทั้งยังเป็นการแสดงสินค้าให้เข้าถึงบริโภคอย่างทั่วถึง ที่จะรับรู้ถึงการมีอยู่ของผ้าขึ้นต้นจกราชบุรี ได้แก่ 1) หน้าร้าน : ศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี วัดนาหนอง กาดวิถีชุมชนคูบัว อำเภอเมือง ตลาดนัดไธ้ะปอย อำเภอสวนผึ้ง ตลาดน้ำดำเนินสะดวก อำเภอดำเนินสะดวก พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน อำเภอโพธาราม และอุทยานหินเขางู อำเภอเมือง เป็นศูนย์กลางในการจำหน่ายผ้าจก ผ้าพื้นเมืองของคนในชุมชน โดยผ้าทอไทยวน เป็นผ้าทอที่มีความประณีต สวยงาม และมีความเป็นเอกลักษณ์ทำให้ผ้าทอไทยวนของ จังหวัดราชบุรี มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง 2) องค์การบริหารส่วนตำบล : หน่วยงานภาครัฐระดับท้องถิ่นให้การส่งเสริม การประชาสัมพันธ์ และการจำหน่ายผ้าขึ้นต้นจกทุกชนิด ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลคูบัว องค์การบริหารส่วนตำบลดอนแร่ องค์การบริหารส่วนตำบลหนองโพ-บางกะโด นอกจากนี้มีเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวที่สำคัญของชุมชน อำเภอ จังหวัดอื่นๆ 3) OTOP ผ้าไทยในจังหวัดราชบุรี : กรมการ

พัฒนาชุมชนได้ลงนามบันทึกข้อตกลงร่วมกับสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชินูปถัมภ์ จัดทำโครงการ “สืบสาน อนุรักษ์ศิลปผ้าถิ่นไทย ดำรงไว้ในแผ่นดิน” สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดราชบุรีได้จัดทำแค็ตตาล็อกผ้าถิ่นไทย ประจำจังหวัดราชบุรี เพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้ผู้สนใจได้สั่งซื้อผ้าจากผู้ประกอบการ OTOP และ 4) ตลาดออนไลน์ : เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี การตลาดออนไลน์ เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางที่ช่วยในการโฆษณาประชาสัมพันธ์ และใช้เป็นช่องทางในการติดต่อสื่อสารกันระหว่างเจ้าของธุรกิจกับลูกค้า เป็นการลงทุนทำการตลาดที่มีราคาไม่สูง สามารถแก้ไขหรืออัปเดตข้อมูลได้เสมอ ไม่ว่าจะเป็นการโพสต์ หรือแชร์ข้อมูลข่าวสารที่ธุรกิจต้องการให้ลูกค้าทราบ ก็สามารถทำได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว เกิดจากการเข้ามาของการพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ (E-Commerce) ส่วน ผลการวิเคราะห์ SWOT Analysis ตลาดผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้ดังนี้ จุดแข็งทรัพยากรบุคคล คนในชุมชนมีฝีมือผลิตผ้าทอจกที่มีงานคุณภาพและมีเอกลักษณ์ จุดอ่อนทรัพยากรบุคคลขาดผู้สืบทอดวิธีการทอผ้าเนื่องจากคนรุ่นหลังไม่ให้ความสนใจในการสืบทอดอาชีพทอผ้าต่อไป โอกาสเศรษฐกิจองค์การบริหารส่วนตำบลดอนแร่เข้ามาช่วยเหลือทางด้านของเงินทุนและสร้างร้านสวัสดิการรัฐให้ชาวบ้านในชุมชนได้ใช้ประโยชน์ และอุปสรรคเศรษฐกิจอยู่ในช่วงถดถอย ไม่นั่นอน ทำให้การซื้อขายผลิตภัณฑ์ผ้าทอจกในปัจจุบันลดลงอย่างเห็นได้ชัด สอดคล้องกับรัชพล จริยากุลธนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ชาว ไท-ยวนของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชนจากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี และเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายของผ้าจากชาวไท-ยวน เกิดจากการสะกิดด้ายเส้นยืนขึ้นเป็นระยะตามต้องการให้เส้นด้ายพุ่งพิเศษผ่านจากอีกด้านหนึ่งไปอีกด้านตามหน้ากว้างของผ้า ความเชื่อที่ว่าผ้าซิดเป็นของสูงจึงมีการอนุรักษ์ไว้นิยมทอใช้เป็นสไบหรือผ้าเปี่ยงทางพิธีศาสนา ลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ ลายดอกเสี้ยว ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน ลายนกคู่กินน้ำร่วมเต้าเป็นลายหลักเทคนิคพิเศษ คือ การจกใช้ด้ายสีดำเว้นพื้นไว้มากเพื่อจกลายหักให้มีความเด่นชัดมันคงไม่มีความ หลากหลายของ

ลายประกอบ การใช้สีจะเป็นพื้นดำจากแดงและแซมเหลืองเป็นหลัก ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ไทย-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านใต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี พบว่าการสร้างแบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ตเพื่อหาความต้องการเบื้องต้นของกลุ่มผู้บริโภคถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการคือ คือผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประกอบการแต่งกาย (รัชพล จริยากุลธนา, 2561)

2. การสร้างช่องทางการตลาดสำหรับจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี

การช่องทางสำหรับจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี การสร้างแนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าขึ้นดินจก การสร้างขั้นตอนทอผ้าขึ้นให้มีลวดลายที่ทันสมัยหลายหลาก เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาด และหน่วยงานภาครัฐควรมีส่วนช่วยสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ การนำผลการการวิเคราะห์จากผลการวิจัยของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เข้าทำวิจัยพื้นที่ไปใช้ประโยชน์และอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นผ้าขึ้นดินจก ทั้งนี้กลุ่มผู้วิจัยมีการออกแบบผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าขึ้นดินจกในการนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ อาทิ กระเป๋า ยามสะพาย เป็นต้น ส่วนกลยุทธ์ราคา คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนพุน้ำร้อนด้วยกลยุทธ์ราคาสูงราคาประมาณ 12,000 - 28,000 บาท เพื่อขายให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าที่มีฐานะดีที่ชื่นชอบผ้าทอที่มีการถ่ายทอดผ่านวัฒนธรรมมาอย่างยาวนาน ส่วนกลยุทธ์ราคาเหมาะสมกับคุณภาพนั้นจะให้กับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นลูกค้าฐานะปานกลาง ราคาผืนละ 5,000 - 15,000 บาท โดยมีราคาต่ำ 800 - 1,500 บาทต่อผืน โดยจำแนก 1) เพจ ผ้าขึ้นดินจกราชบุรี และ 2) פרשתורסวםใส่เสื้อลายจก สอดคล้องกับสุชาดา แสงดวงดี และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจากคูบัว” จากผลการวิจัยพบว่าการพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจากคูบัว เริ่มจากการสำรวจความต้องการ และข้อปัญหาเบื้องต้น และสรุปวิเคราะห์ความต้องการของผู้ผลิตผ้าทอจก จากผลสรุปดังกล่าวพบว่า ปัญหาจากปัจจัยภายในและภายนอกของกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจากคูบัว เพื่อให้เกิดกลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจกแก่กลุ่มพัฒนาอาชีพ และชาวบ้านในชุมชนคูบัว จากนั้นจึงได้นำทฤษฎีการคิดสร้างสรรค์มาปรับใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ โดยพัฒนาจากลวดลายของผ้าทอจากคูบัว ที่มีความงดงามตามแบบดั้งเดิมตั้งแต่สมัยโบราณ เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะสอดคล้องกับการนำทฤษฎีการสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้ “การสร้างหรือผลิตผลิตภัณฑ์ขึ้นมานั้น จำเป็นต้องมีความแตกต่าง

เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ เจาะกลุ่มเป้าหมายรายใหม่จากรายเดิมที่ยังคงเดิมไว้ แต่อาจทำให้เกิดความจำเจกับตัวผลิตภัณฑ์เดิมที่ยังไม่ได้มีความพัฒนารูปแบบ การสร้าง “มูลค่าเพิ่ม” ที่ติดมากับตัวผลิตภัณฑ์” ทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้กระบวนการผลิตผ้าทอจากคุบัวมีประสิทธิภาพมากขึ้นจากการร่วมมือระหว่าง กลุ่มพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่หลักในการช่วยให้คำแนะนำกับชาวบ้านในหมู่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิต โดยผู้ทำวิจัยได้มีการนำทฤษฎีการมีส่วนร่วมในชุมชนมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำวิจัยครั้งนี้ควบคู่กันเพื่อให้ธุรกิจชุมชนบ้านใต้ ตำบลคุบัว มีรายได้เข้าชุมชนมากขึ้น เสริมสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือนให้ได้รายได้มากขึ้นจากเดิมสอดคล้องกับทฤษฎีธุรกิจชุมชนที่เน้นพัฒนาธุรกิจชุมชนให้มีความน่าสนใจและเสริมสร้างรายได้แก่ชุมชนและครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบสำคัญ คือ ผู้ผลิตผ้าทอจากในตำบลคุบัว มีความประสงค์เพื่อเผยแพร่กลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจาก ที่ทำการพัฒนาโดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกแล้ว แก่ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทอผ้าจากคุบัว หรือบุคคลภายนอกที่สนใจทำการศึกษากลยุทธ์และกระบวนการต่าง ๆ ในทำทำธุรกิจทอผ้าทอจากคุบัว และกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจากคุบัว ต้องการให้ผู้ทำวิจัยอธิบายและช่วยเหลือในด้านการอธิบายความรู้ความเข้าใจกลยุทธ์ในการผลิตแก่ชาวบ้านในหมู่บ้านให้เข้าใจ และสามารถนำกลยุทธ์นี้ไปปรับใช้ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตกลงยินดีเข้าร่วมการพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจากในอนาคตต่อไป (สุชาดา แสงดวงดี และคณะ, 2562)

3. การพัฒนากลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นต้นจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การนำหลักพระพุทธศาสนามาพิจารณาภายใต้กรอบความคิด ของหลักการตลาดโดยใช้หลักหรือทฤษฎีการตลาดเป็นตัวตั้ง แล้วนำหลักธรรมมาเป็นตัวเสริมเพื่ออธิบายนี้ถือเป็นบูรณาการประเภท “ธรรมวิทยาหรือธรรมโมโลยี-Dhammology” ตามหลักของพระพรหมบัณฑิต การบูรณาการ 2 ศาสตร์นี้เข้าหากันน่าจะเกิดประโยชน์อย่างยิ่งในวงการการตลาด เพราะศาสตร์การตลาดจัดเป็นสายงานที่ต้องนำข้อมูลจำนวนมากสื่อต่อไปสู่สังคมผู้บริโภค หากสามารถนำหลักพุทธศาสนา “เข้าหา” นักการตลาดในเชิงรุก สามารถทำให้นักการตลาดสามารถใช้หลักธรรมมาบูรณาการเป็นเครื่องมือช่วยทำงานการตลาด ภายใต้หลักการใหม่นี้ ที่ต่อไปจะใช้ชื่อว่า “ธรรมโมโลยี-การตลาด: Dhammology-Marketing” บูรณาการนี้ ไม่เพียงเป็นการสร้างนวัตกรรมใหม่สู่วงการการตลาด แต่ยังเป็นกุศโลบายอีกทางหนึ่ง ที่ช่วยเผยแผ่ธรรมะเข้าสู่คนรุ่นใหม่ในรูปแบบที่เหมาะสมกับยุคและความต้องการ และยังสามารถใช้เป็น

เครื่องมือในการแลกเปลี่ยนความรู้ในวิชาชีพการตลาดสู่โลกตะวันตกเพื่ออธิบายหลักธรรมในรูปแบบของหลักการตลาด ตัวอย่างของบูรณาการนี้คือการวางแผนการตลาดด้วยหลักสัปปุริสธรรม 7 (Sappurisa-dhamma Marketing Plan Canvas) กลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สร้างตลาดจำหน่ายสินค้าที่ยั่งยืน ใช้ระบบการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายต่อเนื่อง การสร้างจุดขาย การท่อมือ การสร้างอัตลักษณ์ให้น่าสนใจ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่ลงตัวน่าสนใจ การจัดให้มีการแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านผ้าขึ้นตีนจกภายในชุมชน ดังนั้น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ควรดำเนินการ 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอขึ้นตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์ เพื่อการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้ผ้าลายจกตระกูลคูบัว เป็นผ้าที่มีชื่อเสียงและเป็นสินค้าที่ได้รับการยอมรับจากลูกค้าทั่วประเทศ จึงนำหลักการตลาด “4Ps” ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) การผลิตผลิตภัณฑ์ที่ตรงกับกับความสนใจและความต้องการของผู้ซื้อ ที่นำเสนอประวัติการทอผ้าขึ้นตีนจกขึ้นมา โดยการอิงพื้นที่ที่ได้รับการยอมรับอาทิ ผ้าลายจกตระกูลคูบัว ด้านราคา (Price) กำหนดให้ราคามีความหลากหลายสอดคล้องกับกำลังซื้อของผู้สนใจ อาทิ ลด แลก แจก แถม ด้านการจัดจำหน่าย (Place) การนำผลิตภัณฑ์ไปออกบูธจำหน่าย อาทิ งานประจำปีวัดหลวงพ่อดุสิตธรรมกายาราม จังหวัดราชบุรี งานสัปดาห์ส่งเสริมพระพุทธศาสนาวันมหาธาตุวชิหาร จังหวัดเพชรบุรี และด้านการส่งเสริมการขาย (Promotion) การให้ฟรีเซนต์เซอร์วิสใส่เสื้อผ้าต่าง ๆ แล้วนำมาประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อออนไลน์ อาทิ เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี สอดคล้องกับรศ. สุทธยาพร ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว” จากผลการวิจัยพบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว เป็นโครงการที่นำเอาภูมิปัญญางานหัตถกรรมท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับนวัตกรรมการออกแบบในระบบอุตสาหกรรมที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายด้วยตนเอง เพื่อเป็นการเปิดตลาดสินค้าใหม่ ๆ และมีการนำระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ รวมไปถึงการใช้แนวคิดการออกแบบการบริการมาช่วยจัดการและบริหารทรัพยากรให้เกิดคุณค่าสูงสุด โดยมีผลผลิตของโครงการนี้ที่แสดงออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ 1) ก่อให้เกิดแนวทางการผลิตของผลิตภัณฑ์

งานหัตถกรรมโดยนวัตกรรมสิ่งทอสีเขียว ได้ผลงานการย้อมผ้าและไหมธรรมชาติด้วยสีสกัดจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีคุณค่าและปลอดภัยต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม 2) ผลงานผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบตกแต่งภายในที่ประกอบไปด้วย ตู้เก็บของ ชั้นวางของ งานตกแต่งผนัง งาน partition wall โต๊ะข้าง โคมไฟ และงานโครงสร้างบล็อกรูปน จากการผลิตผลงานเทคนิควิธีการขึ้นรูปผ้าในแบบต่าง ๆ และ 3) การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและพื้นที่การเรียนรู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงต้นแบบธุรกิจที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีกต่อไป สำหรับแนวทางการพัฒนาต่อยอดในอนาคตสามารถทำได้โดยการนำเอากระบวนการทำงานจากโครงการวิจัยนี้มาพัฒนาสร้างสรรค์ต่อด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเครื่องมือ เทคนิควิธีการผลิตรวมถึงการกระจายสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ จัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือกับกลุ่มนักออกแบบ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกันอย่างใกล้ชิด ตามจากการตรวจสอบข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้กลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดข้อเสนอแนะและการพัฒนาต่อยอดไปในอนาคตในด้านการนำเอารูปแบบแนวทางในการออกแบบมาพัฒนาสร้างสรรค์มากขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็น โดยการจัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือการออกแบบกับกลุ่มนักออกแบบ ศิลปิน และนักเรียน นักศึกษาด้านการออกแบบเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน สร้างความยั่งยืนให้กับงานหัตถกรรมของชุมชน นอกจากนี้ ยังมีนวัตกรรมการขึ้นรูปผ้าและการทำผ้าทอให้กันน้ำ อาทิ การเคลือบนาโนเทคโนโลยี ซึ่งหากเทคโนโลยีเหล่านี้แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้น ผู้ประกอบการสามารถปรับรูปแบบการผลิตให้เหมาะสม แปลงใหม่ สวยงาม และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (รสา สุนทรายุทธ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

1. การจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี มีหน้าร้านจำหน่ายสินค้า และออกบูธจำหน่ายสินค้าตามงานๆ ทั้งภายในและภายนอกจังหวัด สร้างตลาดชุมชนและสหกรณ์ขึ้นในท้องถิ่น เพื่อจัดจำหน่ายผ้าขึ้นดินจกราชบุรีและสร้างตลาดออนไลน์ ควรสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าตามจุดสำคัญต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัด เพื่อการส่งออกสินค้าที่กลุ่มผู้ทอผ้าขึ้นดินจกผลิตขึ้น ทั้งยังเป็นการแสดงสินค้าให้เข้าถึงบริโภคอย่างทั่วถึง ที่จะรับรู้ถึงการมีอยู่ของผ้าขึ้นดินจกราชบุรี ทั้งนี้ ควรปรับราคาให้เหมาะสมต่อการเลือกซื้อ โดยการมีส่วนร่วมในการกำหนดราคาผ้าที่มีลวดลายเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งผลิตด้วยการทอผ้าจากกลุ่มแม่บ้านที่สืบเชื้อสายจากบรรพบุรุษมีความประณีตในการทอ มีการคัดสรรลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ ผ่านความเชื่อที่

ตกทอดต่อ ๆ กันมาด้วยกลยุทธ์ราคาต่ำสำหรับผู้สนใจทั่วไป ราคาสูง-สำหรับนักสะสม/ผู้ทุนทรัพย์สูง

2. การตลาดของผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี มีตลาดรองรับสินค้า และประชาสัมพันธ์ช่องทางตลาด การจัดกิจกรรมด้านการส่งเสริมการตลาดของกลุ่มแม่บ้านนั้นจะดำเนินการแบบมีส่วนร่วมในการร่วมมือกันจัดกิจกรรมในทางพุทธศาสนา เช่น งานบุญประเพณีสงกรานต์ งานบุญปฏิบัติธรรมในวันวิสาขบูชา งานบุญวันเข้าพรรษา การสวดมนต์ข้ามปี เป็นต้น ดังนั้น กลยุทธ์ช่องทางการตลาด คือ การนำผ้าทอออกจำหน่ายไปยังสถานที่ต่างๆ หรือสถานที่ที่หน่วยราชการขอให้ไปจัดแสดงสินค้ากลยุทธ์การส่งเสริมการตลาด มีการใช้กลยุทธ์ในการลดราคาผ้าทอให้แก่ลูกค้าเมื่อมีการจัดกิจกรรมทางพุทธศาสนาภายในวัดพุทธน้ำร้อน การโฆษณา การประชาสัมพันธ์ผ่านการสาธิตการทอผ้าและการจัดแสดงสินค้าร่วมกับการจัดงานของหน่วยราชการ

3. การพัฒนาการตลาดวิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สร้างรูปแบบการตลาดที่เน้นการโฆษณา “ลด แลก แจก” เพื่อสร้างความน่าสนใจสินค้าและเกิดความจดต่อผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจกไทย-ยวนราชบุรี ต้องสร้างตลาดจำหน่ายสินค้าที่ยั่งยืน ใช้ระบบการประชาสัมพันธ์ในหลากหลายต่อเนื่อง การสร้างจุดขาย การทอมือ สร้างอัตลักษณ์ให้น่าสนใจ ที่เป็นเอกลักษณ์ที่ลงตัวน่าสนใจ ควรจัดให้มีการแสดงสินค้าตามสถานที่ต่างๆ รวมทั้งการจัดตั้งกลุ่มแม่บ้านผ้าขึ้นตีนจกภายในชุมชน การแต่งกายด้วยผ้าลายจกในงานบุญต่างๆ ที่เกิดขึ้นตามเทศกาลพระพุทธศาสนา และเทศกาลส่งเสริมศิลปะและวัฒนธรรมของภาครัฐ ในวันสำคัญที่กำหนดขึ้นเป็นการเฉพาะ หรือทุกวันอังคาร เป็นต้น เพื่อประชาสัมพันธ์แบบเคลื่อนไหว ให้ผู้พบเห็นสนใจสอบถาม รวมไปถึงชาวต่างชาติที่พบเห็นที่ถือเป็นการส่งเสริมเอกลักษณ์ท้องถิ่น ทั้งนี้ควรจัดให้มีการประกวดการแต่งกายด้วยผ้าลายจก

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “กลยุทธ์การตลาดออนไลน์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” พบข้อสรุปและข้อเสนอแนะได้ดังนี้ 1.สรุป ได้แก่ 1.1 การจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ คือ การสร้างตลาดชุมชนและสหกรณ์ขึ้นในท้องถิ่น การสร้างศูนย์จำหน่ายสินค้าตามจุดสำคัญของหวัด ได้แก่ (1) หน้าที่ร้านประเภทศูนย์หัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี กาดวิถีชุมชนคูบัว ตลาดนัดไธ้บ่อย ตลาดน้ำดำเนินสะดวก พิพิธภัณฑ์หนังใหญ่วัดขนอน และอุทยานหินเขางู เป็นศูนย์กลางการจำหน่ายผ้าตีนจก (2) องค์การบริหารส่วนตำบล หน่วยงานภาครัฐ

ระดับท้องถิ่น (3) ศูนย์ OTOP ผ้าไทยในจังหวัดราชบุรี และ (4) ตลาดออนไลน์ เพจ ผ้าขึ้นตีนจก ราชบุรี เป็นการนำเสนอผลิตภัณฑ์หรือบริการ ที่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นสื่อกลางประชาสัมพันธ์ และใช้เป็นช่องทางติดต่อสื่อสารระหว่างเจ้าของธุรกิจกับลูกค้า 1.2 การสร้างช่องทางการตลาด สำหรับจัดจำหน่ายสินค้าและผลิตภัณฑ์ การใช้เศษผ้าขึ้นตีนจกมาใช้สร้างผลิตภัณฑ์ใหม่ อาทิ กระเป๋า ยามสะพาย เป็นต้น และ 1.3 การพัฒนากลยุทธ์การตลาดวิถีพุทธมี 5 แนวทาง คือ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอ ขึ้นตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตรา สัญลักษณ์ ใช้หลักการตลาด “4Ps” ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการจัดจำหน่าย และด้านการส่งเสริมการขาย และ 1.2 ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย วัดและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรพัฒนาเครือข่ายสมาคมอาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี การพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน 2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ (1) กลุ่มทอผ้าขึ้นตีนจก ควรหาเทคโนโลยีใหม่มาทดแทนวัสดุที่ใช้แบบดั้งเดิม และ (2) กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี ลงนามบันทึกความเข้าใจ (MOU : Memorandum of Understanding) กับวัดและหน่วยงานราชการ เพื่อนำผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจกไปจัดแสดงและจำหน่าย และ 2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป (1) รูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการตลาดวิถีพุทธเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันระดับประเทศ (2) ควรศึกษา รูปแบบการพัฒนา กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี วัดนาหนองเพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มสมาคมอาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี และ (3) ควรศึกษา การสร้างเครือข่ายผ้าขึ้นตีนจกของชาวไท-ยวนตระกูลราชบุรีวิถีพุทธต้นแบบ

บรรณานุกรม

- ณัฐชา ลีปัญญาพร. (2563). การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัชพล จรียากุลธนา. (2561). การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบ

ผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

บุญยจริย์ สรสีสม. (2555). สงคราม 9 ท้า และประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี: กระบวนทัศน์การสืบสานอัตลักษณ์ 8 กลุ่มชาติพันธุ์. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.

รสา สุนทรายุทธ. (2562). การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจาก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 8(1), 27-28.

สุชาดา แสงดวงดี และคณะ. (2562). การพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจกคูบัว”, งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, (11-12 กรกฎาคม 2562).

การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพ
ผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี*
CREATIVE PRODUCT DEVELOPMENT ON BUDDHIST WAY OF RIGHT
OCCUPATION GROUP OF THE TEEN CHOK FABRIC
OF RATCHABURI CLAN

พระครูปลัดสุรทัต สิริวิฑฒโก (อุกฤษโชค)

Phrakhrupalad Suravut Sirivaddhako (Ukitchock)

วิทยาลัยสงฆ์ราชบุรี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Ratchaburi Buddhist College Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

E-mail: Phrakhrupalad.suravut@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม 2) ออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม และ 3) พัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ เป็นการวิจัยและพัฒนา ได้แก่ การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 15 ท่าน การสนทนากลุ่มเฉพาะ 10 ท่าน และการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 50 คน พบว่า 1. กลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี ได้พัฒนาสีส้น รูปแบบ การประยุกต์ใช้สีส้นนำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสี ลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น สร้างค่านิยมการแต่งกายด้วยผ้าขึ้นดินจกเดือนละครึ่ง เพื่อให้ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างจังหวัด ได้เห็นเอกลักษณ์กายแต่งกายชาวไท-ยวนราชบุรี การประลายบนอุปกรณ์ต่างๆ ตามลักษณะงาน อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ออกแบบลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้มาร่วมงาน คือ การจัดทำยามตาลปัตร ของที่ระลึก กระติกน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร 2. การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา และ 3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอขึ้นดินจกเชิงสร้างสรรค์ต้นแบบ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่ม

* Received 18 June 2023; Revised 22 October 2023; Accepted 27 October 2023

ลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์

คำสำคัญ: การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ, กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

Abstract

This research aims to 1) study the production of products from cultural heritage wisdom, 2) design souvenir products from cultural heritage wisdom, and 3) develop creative Buddhist products. It is research and development, including qualitative research. Using interviews with 15 key informants, focus group discussions with 10 people, and action research with 50 people, it was found that: 1. Ratchaburi family sarong sarong occupation group Colors, styles, and product applications have been developed. Developed into other products and public relations With cooperation from the member group To create more colors, patterns, and designs. Create a habit of dressing in tinchok cloth once a month. for foreigners or people from other provinces Saw the unique body and dress of the Thai-Yuan Ratchaburi people. Decoration on various equipment according to the nature of the event such as ordination, wedding, housewarming. Design the pattern to match the atmosphere. And the interest of the attendees was making bags, palm trees, souvenirs, water bottles, table covers, and chair covers. food wrapping materials; 2. designing souvenir products from the wisdom of cultural heritage in 2 patterns: 1) human pattern and 2) fish pattern; and 3. developing prototype creative woven cloth products in 5 ways, including 1) adding patterns on the fabric. fabric, 2) reducing the pattern on the fabric, 3) developing new patterns, 4) using natural dyed yarn raw materials, and 5) creating symbols. There are 5 ways to create added value: 1) group leadership, 2) design. Products 3) wisdom transfer, 4) government agency promotion, and 5) product distribution

Keywords: Development of Creative Products in Buddhist Way, Teenjok Cloth Sarongs of Ratchaburi Clan

บทนำ

ชาวไท-ยวนราชบุรี เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีอัตลักษณ์ทั้งทางภาษาและวัฒนธรรม นักภาษาศาสตร์จัดกลุ่มภาษายวนให้อยู่ในตระกูลภาษาไท-กระได ภาษายวนมีอัตลักษณ์ทั้งภาษาพูดและภาษาเขียนที่คล้ายคลึงกับภาษาไทยถิ่นเหนือ และมีการใช้อักษรธรรมล้านนาในการบันทึกคัมภีร์ทางพุทธศาสนาโดยเฉพาะคัมภีร์ไบลาน และในส่วนของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมของยวนที่ยังคงดำรงอยู่ คือ ภาษาพูด ผู้เฒ่าผู้แก่ชาวยวนยังคงพูดภาษายวนกับลูกหลานในชุมชน ทว่าอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมบางอย่างเริ่มสั่นคลอนในปัจจุบัน (บุญจริยสรสีสม, 2555) ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี เป็นผ้าจกที่พบในหมู่ช่างทอผ้าชาวไท-ยวน ในจังหวัดราชบุรี มีแหล่งกำเนิดแตกต่างกัน โดยแบ่งตามลักษณะของลวดลายได้เป็น 3 ตระกูลใหญ่ คือ 1) ผ้าขึ้นตีนจกคุบัว เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตัวเอง อาทิ ลายดอกเซีย ลายหักนกคู่ ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน และลายนกคู่กินน้ำฮ่อมเต้า ผ้าขึ้นตีนจกคุบัวจะพบมากใน ตำบลคุบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี เพราะมีชุมชนไท-ยวนอาศัยอยู่ โดยในการจกจะใช้เส้นด้ายยืนสีดำ ฟุ้งดำ โดยไม่มีลายประกอบมากลาย พื้นผ้าเว้นพื้นดำไว้มากตามแบบของลวดลาย เพื่อจกให้เห็นลายชัดเจน ส่วนสีส่นของเส้นใยที่ใช้ทอ จะใช้เส้นใยที่มีสีส่นหลากหลาย เช่น จะใช้ฟุ้งดำดำจกแดง แขนเหลืองหรือเขียว เป็นต้น 2) ผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลวดลายขนาดและสีส่นที่มีความใกล้เคียงกับจกคุบัว เป็นผ้าจกที่ได้จากชุมชนไท-ยวน ในชุมชนบางกะโด ตำบลบ้านสิงห์ อำเภอโพธาราม โดยผ้าขึ้นตีนจกบางกะโด จะมีความแตกต่างจากผ้าจกคุบัวตรงที่ชายของตีนขึ้นจะมีการเว้นพื้นที่ดำระหว่างลายเซเปาถึงเส้นเหลืองไว้กว้างมากกว่าผ้าจกคุบัว และ 3) ผ้าขึ้นตีนจกดอนแร่ เป็นผ้าขึ้นตีนจกที่มีลายที่มีเอกลักษณ์เป็นของตัวเอง เช่น ลายกาบ ลายกาบดอกแก้ว และลายนกคู่กินน้ำฮ่อมเต้า พบมาในชุมชนไท-ยวน ตำบลดอนแร่ ตำบลห้วยไผ่ ตำบลหนองปลาหมอ และตำบลรางบัว โดยลักษณะของการจกจะประกอบด้วยหลากหลายของลวดลาย และจะมีการจกลายแน่นเต็มผืนผ้า มีการเว้นพื้นดำไว้น้อย ทำให้ลดความเด่นชัดของลายหลักลงไป โดยจะคงสีส่นของเส้นใยเป็นสีแดงเป็นหลัก จะไม่นิยมใช้เส้นใยหลายสี (ปริยาภัทร จินเลี้ยง และคณะ, 2557)

อดีตผ้าขึ้นตีนจกมิได้มุ่งเน้นเพื่อการจำหน่าย แต่ปัจจุบันการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมกลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ที่ทุกประเทศพยายามพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง เพราะนอกจากการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะสามารถสร้างรายได้ และนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาคแล้ว การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป การนี้ ผ้าขึ้นตีน

จกตระกูลราชบุรี จึงมีบทบาทสำคัญในฐานะเป็น “ภูมิปัญญามรดกวัฒนธรรม” (ณัฐชา ลีปัญญาพร, 2563)

อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบในปัจจุบัน คือ วัฒนธรรมและประเพณีแบบโบราณกำลังเลือนหายไป ปัญหาความขัดแย้งและความไม่เข้าใจกันระหว่างคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่าเนื่องมาจากการไหลบ่าของวัฒนธรรมตะวันตก ทำให้แนวความคิด ความรู้สึก วิธีการดำเนินชีวิตเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดปัญหาต่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าขึ้นตีนจก ปัญหาการพัฒนาารูปแบบของผลิตภัณฑ์ ปัญหาทางการตลาด ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อิทธิพลจากผลกระทบของสถานการณ์การระบาดโรคติดต่อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ยิ่งส่งผลให้เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว และการจัดจำหน่ายผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีซบเซาลงอย่างเห็นได้ชัด

ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” โดยมีจุดเน้นที่การยกระดับทักษะ (Up-Skill) กำลังคน/แรงงานในการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
2. เพื่อออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี
3. เพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ตามลักษณะการเป็นตัวแทนของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม จากวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 15 ท่าน

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ผู้เข้าร่วมการสนทนากลุ่มเฉพาะ โดยการสุ่มแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ตามลักษณะของการเป็นตัวแทนของกลุ่มที่เหมาะสม จำนวน 10 ท่าน

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเชิงปฏิบัติการการพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ จำนวน 50 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview)

แบบสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) เพื่อออกแบบวิธีการที่เหมาะสมในการจัดอบรมการพัฒนาฝีมือเพื่อยกระดับทักษะการผลิตสินค้าในเชิงสร้างสรรค์ที่มีมูลค่าเพิ่มในชุมชนเป้าหมาย จากผู้ที่เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (ขนาดกลาง) โดยการอภิปรายได้ตอบแสดงความเห็น/เล่าเรื่องประสบการณ์ ตามประเด็นที่ผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดขึ้นมาอย่างเจาะจง ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการสัมภาษณ์ คือ การเตรียมความพร้อมก่อนลงพื้นที่ 2) ขั้นตอนการดำเนินการด้านเอกสาร คือ ผู้ศึกษาวิจัยได้นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล จากต้นสังกัด และ 3) ขั้นตอนการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ การปฏิบัติการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

การสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) มีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) ขั้นตอนการประสานงาน คือ การติดต่อผู้ทรงคุณวุฒิในเบื้องต้นทั้งทางโทรศัพท์และด้วยตนเองเพื่อแนะนำตัวผู้วิจัย 2) ขั้นตอนการเตรียมการ คือ การนำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล และ 3) ขั้นตอนการสนทนากลุ่มเฉพาะ คือ การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพที่กระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มสนทนาขนาดกลาง

กิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) การพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี ซึ่งเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลักษณะของการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยการประเมินผลปฏิบัติการ (รายตัวชี้วัด) ในการพัฒนาเครือข่ายสัมมาชีพผ้าขึ้นดินจกตระกูลราชบุรี (Input - Process - Output - Outcome)

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการวิเคราะห์เนื้อหาที่ได้จากการศึกษาเอกสารต่าง ๆ อย่างเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยผู้วิจัยพยายามรักษาสำนวนเดิมของผู้ให้สัมภาษณ์ รวมทั้งปรับแก้ให้มีความชัดเจนทางการสื่อสาร ความหมาย และลดข้อความที่ซ้ำซ้อนกัน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มเฉพาะ (Focus Group Discussion) ที่ประกอบด้วยผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) ผู้จดบันทึก (Note Taker) ผู้ช่วยทั่วไป (Assistant) และผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งใช้หัวข้อสนทนาที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย และวิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การวิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Action) เป็นการวิเคราะห์กระบวนการปฏิบัติงาน ซึ่งครอบคลุม Input - Process - Output - Outcome (รายตัวชี้วัด) ร่วมกับสถิติอ้างอิงใช้เพื่ออธิบายความพึงพอใจ และค้นหาความจริงจากการปฏิบัติงาน ตามรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คือ ส่วนที่เป็นผ้า ลวดลายทอด้วยวิธีจัก (ควักเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นอื่นเป็นลวดลายแบบต่างๆ) ขึ้นตีนจกมีโครงสร้างประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน ได้แก่ 1) ขึ้นตีนจกเฉพาะตีน 2) ขึ้นตีนจก จกทั้งตัว และ 3) ขึ้นตีนจก ด้วยกมุขสลัbmัดหมี่ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่สนใจของตลาด มี 5 ชนิด ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้น 2) ผลิตภัณฑ์กระเป๋ 3) ผลิตภัณฑ์กระเป๋สตางค์ 4) ผลิตภัณฑ์ย่าม และ 5) ผลิตภัณฑ์เสื้อบุรุษ-เสื้อสตรี การนำเสนอขั้นตอนการผลิต ได้แก่ 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ การให้ได้มาซึ่งงานออกแบบที่ตรงกับความต้องการ อาทิ ตู้เก็บของตั้งพื้น ชั้นวางของแบบตั้งพื้น ชั้นวางของติดผนัง โต๊ะข้างขนาดเล็ก โคมไฟตั้งโต๊ะ ศิลปะตกแต่งผนัง บล็อก ซีเมนต์สำหรับโครงสร้างผนัง และผนังกันห้อง 2) แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีการสื่อสาร การนำเสนอเรื่องราวที่มาของสินค้าและตราสินค้าข้อมูลของ

ผลิตภัณฑ์ การจัดกิจกรรมโปรโมชั่นการซื้อสินค้าออนไลน์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ตู้อประชาสัมพันธ์ และ3) แนวทางการออกแบบพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ คือ การสร้างเรื่องราวและสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างลูกค้ากับผู้ประกอบการ อาทิ เล่าเรื่องประวัติความเป็นมาของงานหัตถกรรม การสาธิตการทำงานหัตถกรรมจากกลุ่มช่างฝีมือให้กับนักท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเอง

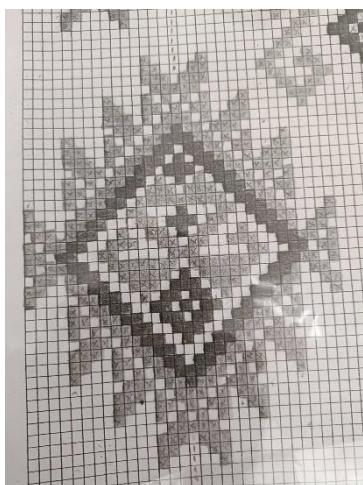
2. การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีพัฒนาสี่สัน รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า การออกแบบเป็นเสื้อผ้าตามแฟชั่น หรือตามเทศกาลต่าง ๆ การแปรรูปตามผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจตามกลุ่มผู้บริโภค อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ อาจออกแบบลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้ร่วมงาน คือ การจัดทำยาม ตาลปัตร ของที่ระลึก กระติกน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร เป็นการแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการต่างกัน เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าลายจกตามภูมิปัญญาชาวบ้าน ที่อาศัยความต้องการเป็นแนวทางการออกแบบ โดยคณะผู้วิจัยและผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถร่วมกันออกแบบได้ 2 ลาย ดังภาพที่ 1 และภาพที่ 2

3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ5) การสร้างตราสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าขึ้นตีนจก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ โดยกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สร้างผลิตและพัฒนาในรูปแบบให้เป็นที่ยอมรับในสังคมตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับทุกเทศกาล เพื่อเพิ่มและขยายตลาดหลายกลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ที่บางกลุ่มสนใจบริโภคสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไรได้ โดยนำเสนอสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดรองรับในการจัดจำหน่ายผ้าตามชุมชน และจังหวัดต่างที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น เพราะสินค้าที่ได้จากการทอด้วยผ้าตีนจกจะมีคุณค่าในตัวเอง สร้างตลาดผ้าขึ้นตีนจกราชบุรี การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ อาทิ อินเทอร์เน็ต กลุ่มไลน์ ทั้งนี้ ผลิตเชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ ด้านการประดิษฐ์หรือปรับใช้นวัตกรรมในเชิงสร้างสรรค์ การออกสอดคล้องกับการทำบุญประเพณีพื้นถิ่น อาจอาศัยจารีตประเพณี 12

เดือน เป็นการออกแบบสินค้าที่ตรงกับความต้องการตามเทศกาล ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธ การสร้างนักทอรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างลวดลายตามกระแสนิยมได้ และสามารถประชาสัมพันธ์/ขายบนตลาดออนไลน์ได้หลายช่องทาง และด้านการออกแบบสินค้าที่ระลึก การนำลายไปทอลงบนวัสดุที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งต้องใช้ปกคลุม อาทิ ผ้าคลุมเก้าอี้ลายตีนจก ผ้าคลุมโต๊ะลายตีนจก ผ้าคลุมตู้เย็นลายตีนจก ผ้าหม่านลายตีนจก ผ้าประดับลายตีนจก อาสนะพระสงฆ์ลายตีนจก เพื่อให้ผลิตภัณฑ์มีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งอาจมีทั้งผู้สนใจทั้งบุคคลและรายใหญ่

1. ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายปลา

ภาพที่ 1 ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายปลา

2. ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายคน

ภาพที่ 2 ผลิตภัณฑ์ลายตีนจกลายปลา

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสมาชิพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี คือ ส่วนที่เป็นผ้า ลวดลายทอด้วยวิธีจก (ควักเส้นด้ายพิเศษมาผูกมัดขัดกับเส้นอื่นเป็นลวดลายแบบต่างๆ) ขึ้นตีนจกมีโครงสร้างประกอบด้วยผ้า 3 ส่วน ได้แก่ 1) ขึ้นตีนจกเฉพาะตีน 2) ขึ้นตีนจก จกทั้งตัว และ 3) ขึ้นตีนจก ด้วยกมูกสลับมัดหมี ผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่สนใจของตลาด มี 5 ชนิด ได้แก่ 1) ผลิตภัณฑ์ผ้าขึ้น 2) ผลิตภัณฑ์กระเป๋ 3) ผลิตภัณฑ์กระเป๋สตางค์ 4) ผลิตภัณฑ์ย่าม และ 5) ผลิตภัณฑ์เสื้อบุรุษ-เสื้อสตรี การนำเสนอขั้นตอนการผลิต

ได้แก่ 1) การออกแบบผลิตภัณฑ์ คือ การให้ได้มาซึ่งงานออกแบบที่ตรงกับความต้องการ อาทิ ตู้เก็บของตั้งพื้น ชั้นวางของแบบตั้งพื้น ชั้นวางของติดผนัง โต๊ะข้างขนาดเล็ก โคมไฟตั้งโต๊ะ ศิลปะตกแต่งผนัง บล็อก ซีเมนต์สำหรับโครงสร้างผนัง และผนังกันห้อง 2) แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีการสื่อสาร การนำเสนอเรื่องราวที่มาของสินค้าและตราสินค้าข้อมูลของผลิตภัณฑ์ การจัดกิจกรรมโปรโมชันการซื้อสินค้าออนไลน์ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประชาสัมพันธ์ และ 3) แนวทางการออกแบบพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ คือ การสร้างเรื่องราวและสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนระหว่างลูกค้ากับผู้ประกอบการ อาทิ เล่าเรื่องประวัติความเป็นมาของงานหัตถกรรม การสาธิตการทำงานหัตถกรรมจากกลุ่มช่างฝีมือให้กับนักท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ลงมือปฏิบัติสร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับธัชพล จริยากุลธนา ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก” โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ชาว ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี เพื่อสร้างมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชนจากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี และเพื่อประเมินความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์ จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัว จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายของผ้าจากชาวไท-ยวน เกิดจากการสะกิดด้ายเส้นยืนขึ้นเป็นระยะตามต้องการให้เส้นด้ายพุ่งพิเศษผ่านจากอีกด้านหนึ่งไปอีกด้านตามหน้ากว้างของผ้า ความเชื่อที่ว่าผ้าชนิดเป็นของสูงจึงมีการอนุรักษ์ไว้นิยมทอใช้เป็นสไบหรือผ้าเปี่ยงทางพิธีศาสนา ลายที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะคือ ลายดอกเซีย ลายโค้งแก้ง ลายหน้าหมอน ลายนกคู่กินน้ำร่วมเต้าเป็นลายหลักเทคนิคพิเศษ คือ การจกใช้ด้ายสีดำเว้นพื้นไว้มากเพื่อจกลายหักให้มีความเด่นชัดมันคงไม่มีความ หลากหลายของลายประกอบ การใช้สีจะเป็นพื้นดำจกแดงและแซมเหลืองเป็นหลัก ผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจาก ไท-ยวน ของกลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก หมู่ 4 บ้านไต้ ตำบลคูบัวจังหวัดราชบุรี พบว่าการสร้างแบบสอบถามทางอินเทอร์เน็ตเพื่อหาความต้องการเบื้องต้นของ กลุ่มผู้บริโภคถึงประเภทของผลิตภัณฑ์ สิ่งที่ผู้บริโภคต้องการคือ คือผลิตภัณฑ์ประเภทเครื่องประกอบการแต่งกาย (ธัชพล จริยากุลธนา, 2561) และสอดคล้องกับวรรณา โชคบรรดาลสุข และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี” จากผลการวิจัยพบว่า ลวดลายผ้าตีนจกซึ่งเป็นลายดั้งเดิมของชาวไท-ยวนราชบุรี มี 8 ลาย คือ ดอกเซีย กาบ หน้า

หมอน โกงแก้ง กาบดอกแก้ว โกงแก้งซ้อนเซีย กาบซ้อนหัก และหักนกคู่ ส่วนกลุ่มบ้านคุณยาย ซ้อน กำลังหาญ ลักษณะของลวดลายและการเรียกชื่อลาย มีความแตกต่างกันไปบ้าง แต่มี 8 ลายเช่นเดียวกัน ได้แก่ ซียซ้อนหัก ซียซ้อนเซีย หักซ้อนหัก โกงแก้ง หน้าหมอน เกี่ยวซ้อนกาบ ซ้อนกาบ และหักดำ ผู้วิจัยได้รวบรวมลายกราฟของผ้าตีนจก แล้วจัดเก็บอย่างเป็นระบบด้วยการจัดทำเป็นคู่มือการทอผ้าตีนจกไท-ยวนราชบุรี เผยแพร่ถ่ายทอดคู่มือไปยังกลุ่มคนที่สนใจ และจัดฝึกอบรมให้กับช่างทอผ้าตีนจกรุ่นใหม่ ได้รับความรู้ในการทอผ้าเพิ่มขึ้น สามารถทอผ้าตีนจกลายพื้นฐานได้ และลวดลายผ้าตีนจกมากขึ้น (วรรณ โขคบันดาลสุข และคณะ, 2559)

2. การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี กลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรีพัฒนาสินค้า รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า การออกแบบเป็นเสื้อผ้าตามแฟชั่น หรือตามเทศกาลต่าง ๆ การแปรรูปตาม ภัณฑที่ที่น่าสนใจตามกลุ่มผู้บริโภค อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ อาจออกแบบ ลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้มาร่วมงาน คือ การจัดทำยาม ตาลปัตร ของที่ระลึก กระติกน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร เป็นการแบบที่สอดคล้องกับ ความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการต่างกัน เป็นโอกาสในการพัฒนาสินค้าลายจกตามภูมิ ปัญญาชาวบ้าน ที่อาศัยความต้องการเป็นแนวทางการออกแบบ ดังนั้น คณะผู้วิจัยและ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถร่วมกันออกแบบได้ 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายปลา และ 2) ลายคน สอดคล้องกับรสา สุนทรายุทธ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการ สำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว” จากผลการวิจัย พบว่า การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วย แม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว เป็นโครงการที่นำเอาภูมิปัญญางานหัตถกรรมท้องถิ่นมาใช้ร่วมกับ นวัตกรรมการออกแบบในระบบอุตสาหกรรมที่ชุมชนสามารถเข้าถึงได้ง่ายด้วยตนเอง เพื่อเป็น การเปิดตลาดสินค้าใหม่ ๆ และมีการนำระบบการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมมาใช้ รวมไปถึงการใช้ แนวคิดการออกแบบการบริการมาช่วยจัดการและบริหารทรัพยากรให้เกิดคุณค่าสูงสุด โดยมี ผลผลิตของโครงการนี้ที่แสดงออกมาอย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่ (1) ก่อให้เกิดแนวทางการผลิต ของผลิตภัณฑ์งานหัตถกรรมโดยนวัตกรรมสิ่งทอสีเขียว ได้ผลงานการย้อมผ้าและไหม ธรรมชาติด้วยสีสกัดจากธรรมชาติที่มีความสวยงาม มีคุณค่าและปลอดภัยต่อมนุษย์และ สิ่งแวดล้อม (2) ผลงานผลิตภัณฑ์เพื่อการออกแบบตกแต่งภายในที่ประกอบไปด้วย ตู้เก็บของ

ชั้นวางของ งานตกแต่งผนัง งาน partition wall โตะข้าง โคมไฟ และงานโครงสร้างปลั๊กปูน จากการผสมผสานเทคนิควิธีการขึ้นรูปผ้าในแบบต่าง ๆ และ (3) การออกแบบอัตลักษณ์องค์กร แนวทางการออกแบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสารและพื้นที่เรียนรู้สร้างสรรค์ รวมไปถึงถึงต้นแบบธุรกิจที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดได้อีกต่อไป สำหรับแนวทางการพัฒนาต่อยอดในอนาคต สามารถทำได้โดยการนำเอากระบวนการทำงานจากโครงการวิจัยนี้มาพัฒนาสร้างสรรค์ต่อเนื่องด้านต่าง ๆ ทั้งด้านเครื่องมือ เทคนิควิธีการผลิตรวมถึงการกระจายสินค้าในรูปแบบต่าง ๆ จัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือกับกลุ่มนักออกแบบ เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน อย่างไรก็ตาม จากการตรวจสอบข้อคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ใช้กลุ่มเป้าหมายทำให้เกิดข้อเสนอแนะและการพัฒนาต่อยอดไปในอนาคตในด้านการนำเอารูปแบบแนวทางในการออกแบบมาพัฒนาสร้างสรรค์มากขึ้นกว่าเดิมที่เคยเป็น โดยการจัดให้เกิดกิจกรรมความร่วมมือการออกแบบกับกลุ่มนักออกแบบ ศิลปิน และนักเรียน นักศึกษาด้านการออกแบบเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้ต่อกัน สร้างความยั่งยืนให้กับงานหัตถกรรมของชุมชน นอกจากนี้ยังมีนวัตกรรมการขึ้นรูปผ้าและการทำผ้าทอให้กันน้ำอีกมากมาย เช่น การเคลือบนาโนเทคโนโลยี เป็นต้น ซึ่งหากเทคโนโลยีเหล่านี้แพร่หลายและเข้าถึงได้ง่ายมากขึ้นผู้ประกอบการเองก็สามารถปรับรูปแบบการผลิตให้เหมาะสม แปลกใหม่ สวยงาม และคุ้มค่ามากยิ่งขึ้น (รสา สุนทรายุทธ, 2562)

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้แก่ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอเชิงสร้างสรรค์ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดจำนวนลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาผ้าทอตีนจกให้มีเป็นลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบของเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างตราสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการทอผ้าขึ้นตีนจก 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ โดยกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี สร้างผลิตและพัฒนาในรูปแบบให้เป็นที่ยอมรับในสังคมตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับทุกเทศกาล เพื่อเพิ่มและขยายตลาดหลายกลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ที่บางกลุ่มสนใจบริโภคสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไรได้ โดยนำเสนอสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดรองรับในการจัดจำหน่ายผ้าตามชุมชน และจังหวัดต่างที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น เพราะสินค้าที่ได้จากการทอด้วยผ้าขึ้นตีนจกจะมีคุณค่าในตัวเอง สร้างตลาดผ้าขึ้นตีนจกราชบุรี การเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ อาทิ

อินเทอร์เน็ต กลุ่มไลน์ ทั้งนี้ ผลิตเชิงสร้างสรรค์วิถียุทธ ด้านการประดิษฐ์หรือปรับใช้นวัตกรรม ในเชิงสร้างสรรค์ การออกสต็อคคู่กับการทำบุญประเพณีพื้นถิ่น อาจอาศัยจารีตประเพณี 12 เดือน เป็นการออกแบบสินค้าที่ตรงกับความต้องการตามเทศกาล ด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิง สร้างสรรค์วิถียุทธ การสร้างนักทอรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างผลผลิตตามกระแสนิยมได้ และสามารถประชาสัมพันธ์/ขายบนตลาดออนไลน์ได้หลายช่องทาง และด้านการออกแบบสินค้าที่ ระลึก การนำลายไปทอลงบนวัสดุที่ใช้ในชีวิตประจำวันซึ่งต้องใช้ปกคลุม อาทิ ผ้าคลุมเก้าอี้ลาย ตีนจก ผ้าคลุมโต๊ะลายตีนจก ผ้าคลุมตู้เย็นลายตีนจก ผ้าห่มลายตีนจก ผ้าประดับลายตีนจก อาสนะพระสงฆ์ลายตีนจก เพื่อให้ผลิตมีความหลากหลายมากขึ้น ซึ่งอาจมีทั้งผู้สนใจทั้งบุคคล และรายใหญ่ สต็อคคู่กับสุซาดา แสงดวงดี และคณะ ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากลยุทธ์ ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจากคุบัว” จากผลการวิจัยพบว่า การพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิตผ้า ทอจากคุบัว เริ่มจากการสำรวจความต้องการ และข้อปัญหาเบื้องต้น และสรุปวิเคราะห์ความ ต้องการของผู้ผลิตผ้าทอจาก จากผลสรุปดังกล่าวพบว่า ปัญหาจากปัจจัยภายในและภายนอก ของกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจากคุบัว เพื่อให้เกิดกลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจากแก่กลุ่มพัฒนา อาชีพ และชาวบ้านในชุมชนคุบัว จากนั้นจึงได้นำทฤษฎีการคิดสร้างสรรค์มาปรับใช้เป็นแนว ทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความน่าสนใจ โดยพัฒนาจากผลผลิตของผ้าทอจากคุบัว ที่มีความ งดงามตามแบบดั้งเดิมตั้งแต่สมัยโบราณ เพื่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ ซึ่งจะสต็อคคู่ กับการนำทฤษฎีการสร้างมูลค่าเพิ่มและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้ “การสร้างหรือผลิต ผลิตภัณฑ์ชิ้นนั้น จำเป็นต้องมีความแตกต่างเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่ตัวผลิตภัณฑ์ เจาะ กลุ่มเป้าหมายรายใหม่จากรายเดิมที่ยังคงเดิมไว้ แต่อาจทำให้เกิดความจำเจกับตัวผลิตภัณฑ์ เดิมที่ยังไม่ได้มีความพัฒนารูปแบบ การสร้าง “มูลค่าเพิ่ม” ที่ติดมากับตัวผลิตภัณฑ์” ทั้งยังเป็น การเสริมสร้างความร่วมมือกันในชุมชน เพื่อให้กระบวนการผลิตผ้าทอจากคุบัวมีประสิทธิภาพ มากขึ้นจากการร่วมมือระหว่าง กลุ่มพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีหน้าที่หลักในการช่วยให้ คำแนะนำกับชาวบ้านในหมู่บ้านให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนากลยุทธ์ทางการผลิต โดยผู้ทอวิจัยได้มีการนำทฤษฎีการมีส่วนร่วมในชุมชนมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการทำ วิจัยครั้งนี้ควบคู่กันเพื่อให้ธุรกิจชุมชนบ้านได้ ตำบลคุบัว มีรายได้เข้าชุมชนมากขึ้น เสริมสร้าง รายได้ให้แก่แต่ละครัวเรือนให้ได้รายได้มากขึ้นจากเดิมสต็อคคู่กับทฤษฎีธุรกิจชุมชนที่เน้น พัฒนาธุรกิจชุมชนให้มีความน่าสนใจและเสริมสร้างรายได้แก่ชุมชนและครัวเรือน อย่างไรก็ตาม การวิจัยครั้งนี้ มีข้อค้นพบสำคัญ คือ ผู้ผลิตผ้าทอจากในตำบลคุบัว มีความประสงค์เพื่อเผยแพร่ กลยุทธ์ทางการผลิตผ้าทอจาก ที่ทำการพัฒนาโดยการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกแล้ว

แก่ชาวบ้านที่ประกอบอาชีพทอผ้าจากคุบัว หรือบุคคลภายนอกที่สนใจทำการศึกษาผลิตภัณฑ์และกระบวนการต่าง ๆ ในทำทำธุรกิจทอผ้าจากคุบัว และกลุ่มพัฒนาอาชีพผ้าทอจากคุบัว ต้องการให้ผู้ทำวิจัยอธิบายและช่วยเหลือในด้านการอธิบายความรู้ความเข้าใจผลิตภัณฑ์ในการผลิตแก่ชาวบ้านในหมู่บ้านให้เข้าใจ และสามารถนำผลิตภัณฑ์นี้ไปปรับใช้ และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตกลงยินดีเข้าร่วมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการผลิตผ้าทอจากในอนาคต่อไป (สุชาติา แสงดวงดี และคณะ, 2562)

องค์ความรู้ใหม่

1. การผลิตสินค้ากลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี การผลิตสินค้าจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี การเน้นการออกแบบลายสีใหม่ ๆ ขึ้นมาตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภค แต่คงลายเส้นแบบดั้งเดิมไว้ ผลิตและพัฒนารูปแบบให้เป็นที่ยอมรับในสังคมตามยุคสมัย เพื่อให้สอดคล้องกับทุกเทศกาล เพื่อเพิ่มและขยายตลาดหลายกลุ่ม ซึ่งกระจายอยู่ในพื้นที่ต่างๆ ของประเทศ ที่บางกลุ่มสนใจบริโภคสินค้าที่มีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไรได้ ควรนำเสนอสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดรองรับในการจัดจำหน่ายผ้าตามชุมชน และจังหวัดต่างที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น เพราะสินค้าที่ได้จากการทอด้วยผ้าขึ้นตีนจกจะมีคุณค่าในตัวเอง ที่สำคัญควรสร้างตลาดผ้าขึ้นตีนจกราชบุรีเผยแพร่ทางสื่อออนไลน์ เพราะสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างรวดเร็ว ทั้งยังสามารถค้นหาตลาดสินค้าออนไลน์ได้สะดวก

2. การออกแบบของระลึกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ผลิตภัณฑ์และสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรมของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ควรแปรรูปหรือแบบแบบการสร้างสินค้าที่มีลักษณะเล็กกะทัดรัด (ผ้าขึ้นตีนจกขนาดจิ๋ว) อาทิ เสื้อผ้า หมอน ยาม กระเป๋า แก้ว เป็นต้น การพัฒนาสีสันทัน รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า นำไปพัฒนาในการสร้างได้ หรือนำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสีลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น ควรสร้างระบบการจัดทำแบบการแต่งกายที่เป็นแบบแผนการเรียนรู้ หรือการแสดงให้เห็นชาวบ้านหรือหน่วยงานต่าง ๆ แต่งกายด้วยชุดผ้าขึ้นตีนจกเดือนละ 1 วัน เพื่อให้ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างจังหวัด ได้เห็นเอกลักษณ์กายแต่งกายชาวไท-ยวนราชบุรี

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์วิถีพุทธของกลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี กลุ่มสัมมาชีพผ้าขึ้นตีนจกมีการจัดการแสดงสินค้าชนิดต่าง ๆ ของกลุ่มผ้าขึ้นตีนจก ให้มีความ

ต่อเนื่องของการแสดงผลลักษณ์ของชาวไท-ยวนราชบุรีอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง รวมทั้งการสวมใส่ผ้าขึ้นตีนจกเข้าวัดทำบุญตามเทศกาลต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐ ศาสนา ประเพณี และวัฒนธรรม เพื่อสร้างความน่าสนใจและภาพจำต่อผู้เห็น

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี” พบข้อสรุปและข้อเสนอแนะดังนี้ 1. สรุป ได้แก่ 1.1 กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี ได้พัฒนาสีสัน รูปแบบ การประยุกต์ใช้สินค้า นำไปพัฒนาเป็นสินค้าอื่นๆ และการประชาสัมพันธ์ ด้วยการร่วมมือจากกลุ่มสมาชิก เพื่อสร้างงานสี ลาย และดีไซน์ให้มากขึ้น สร้างค่านิยมการแต่งกายด้วยผ้าขึ้นตีนจกเดือนละครั้ง เพื่อให้ชาวต่างชาติ หรือชาวต่างจังหวัด ได้เห็นเอกลักษณ์กายแต่งกายชาวไท-ยวนราชบุรี การประลายบนอุปกรณ์ต่างๆ ตามลักษณะงาน อาทิ งานบวช งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ ออกแบบลายให้เข้ากับบรรยากาศ และความสนใจของผู้มาร่วมงาน คือ การจัดทำยาม ตาลปัตร ของที่ระลึก กระติกน้ำ ผ้าคลุมโต๊ะ ผ้าคลุมเก้าอี้ วัสดุห่อหุ้มอาหาร 1.2 การออกแบบสินค้าที่ระลึกจากภูมิปัญญามรดกทางวัฒนธรรม 2 ลาย ได้แก่ 1) ลายคน และ 2) ลายปลา และ 1.3 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอขึ้นตีนจกเชิงสร้างสรรค์ ต้นแบบ 5 แนวทาง ได้แก่ 1) การเพิ่มลวดลายบนผืนผ้า 2) การปรับลดลวดลายบนผืนผ้า 3) การพัฒนาลวดลายใหม่ 4) การใช้วัตถุดิบเส้นด้ายย้อมสีธรรมชาติ และ 5) การสร้างสัญลักษณ์ ทั้งนี้ แนวทางการสร้างมูลค่าเพิ่ม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้นำกลุ่ม 2) ด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ 3) ด้านการถ่ายทอดภูมิปัญญา 4) ด้านการส่งเสริมของหน่วยงานภาครัฐ และ 5) การจัดจำหน่ายสินค้าผลิตภัณฑ์ กลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี พัฒนารูปแบบตามยุคสมัย กลุ่มสนใจบริโภคสินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ และมีมูลค่าระยะยาวที่สร้างผลกำไร นำสินค้าผ้าขึ้นตีนจกเข้าสู่เวทีสากล มีตลาดจำหน่ายตามชุมชนและจังหวัดต่าง ๆ ที่ส่งเสริมผลิตภัณฑ์สินค้าพื้นถิ่น และ 2. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานภาครัฐ ควรให้การสนับสนุนและมีตลาดรองรับ สนับสนุนประชาชนในชุมชนมีอาชีพพึ่งพาตนเองได้ จากการจำหน่ายสินค้าผ้าขึ้นตีนจกราชบุรี 2.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ กลุ่มหัตถกรรมพื้นบ้านราชบุรี ควรจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างเครือข่ายกลุ่มทอผ้าขึ้นตีนจกและปลูกฝังค่านิยมเชิงบวกแก่เยาวชนภายในชุมชนและท้องถิ่น และ 2.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษา การสร้างเครือข่ายการพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์วิถีพุทธของกลุ่มสมาชิกผ้าขึ้นตีนจกตระกูลราชบุรี

บรรณานุกรม

- ณัฐชา ลี้ปัญญาพร. (2563). การศึกษาทุนทางวัฒนธรรมชาติพันธุ์ลาวครั้งในมิติการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชนบ้านทุ่งสีหลง อำเภอดอนตูม จังหวัดนครปฐม. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ธัชพล จรียากุลธนา. (2561). การศึกษาอัตลักษณ์ลวดลายผ้าจากไท-ยวนราชบุรี สำหรับการออกแบบผลิตภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ให้กลุ่มพัฒนาอาชีพทอผ้าจาก. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม). บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.
- ปรียาภัทร จินเลี้ยง และคณะ. (2557). การพัฒนาเสื้อผ้าสตรีจากผ้าจากคูบัว ตำบลคูบัว อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี. ใน (การศึกษาศรีระคณะอุตสาหกรรมสิ่งทอและการออกแบบแฟชั่น สาขาวิชาเทคโนโลยีเสื้อผ้า). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- บุญยจริย์ สรสีสม. (2555). สงคราม 9 ท้า และประวัติศาสตร์เมืองราชบุรี: กระบวนทัศน์การสืบสานอัตลักษณ์ 8 กลุ่มชาติพันธุ์. ราชบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- รสา สุนทรายุทธ. (2562). การออกแบบผลิตภัณฑ์และการบริการสำหรับชุมชนหัตถกรรมท้องถิ่นผ้าจาก ไทยวน จังหวัดราชบุรี เพื่อขยายกลุ่มงานผลิตภัณฑ์ออกแบบตกแต่งภายในด้วยนวัตกรรมขึ้นรูปผ้าด้วยแม่พิมพ์และสิ่งทอสีเขียว. วารสารศิลปกรรมบูรพา, 8(1), 27-49.
- วรรณา โชคบันดาลสุข และคณะ. (2559). การถ่ายทอดภูมิปัญญาการทอผ้าตีนจกไท-ยวนในจังหวัดราชบุรี. วารสาร สมาคมนักวิจัย, 21(1), 166-180.
- สุชาติ แสงดวงดี และคณะ. (2562). การพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าจากเศษผ้าทอจากคูบัว. งานประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 11 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, (11-12 กรกฎาคม 2562). นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดสระแก้วด้านการพัฒนา
เศรษฐกิจและสังคม ระหว่างปี 2555-2565*
SYNTHESIS OF RESEARCH ON SA KAEO PROVINCE REGARDING
ECONOMIC AND SOCIAL DEVELOPMENT BETWEEN 2012-2022

เหอ ลี่เผิง

Lipeng He

อาจารย์คณะภาษาต่างประเทศ มหาวิทยาลัยไป่เซ่อ, ประเทศจีน

นิสิตปริญญาเอก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

Teacher, School of Foreigner Language, Baise University, China

มนตรี วิวัฒน์สุข

Montree Wiwasukh

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences Burapha University, Thailand

E-mail: montree.wi@go.buu.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อ 1) สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดสระแก้วด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว ระหว่างปี 2555 - 2565 2) ประเมินและกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว เก็บรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ด้วยวิธีการศึกษาเชิงเอกสารและสังเคราะห์อย่างเป็นระบบ ผลการศึกษาพบว่า 1. งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของจังหวัดสระแก้วมีทั้งหมด 188 รายการ ครอบคลุมแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม 94 รายการ 2) การเกษตรและสินค้าการเกษตร 14 รายการ 3) การท่องเที่ยว 11 รายการ 4) โครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ 53 รายการ

* Received 7 May 2023; Revised 21 October 2023; Accepted 24 October 2023

และ 5) ความมั่นคง 16 รายการ 2. แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ มี 3 แนวทาง ได้แก่ 1) การพัฒนาเกษตรกรและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร 2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาการคมนาคมขนส่ง เขตเศรษฐกิจพิเศษ การค้า การลงทุน การพัฒนาการบริหารจัดการองค์ภาครัฐเกี่ยวกับการเงินและระบบแรงงานต่างด้าว ส่วนแนวทางการพัฒนาสังคมมี 2 แนวทาง ได้แก่ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างจังหวัดสระแก้วให้เป็นเมืองแห่งความสุขโดยปลูกฝังให้ประชาชนเป็นคนดี สุขภาพดี คุณภาพชีวิตดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความรู้ และได้รับการบริการที่ได้มาตรฐาน 2) การเสริมสร้างความมั่นคงชายแดนจังหวัดสระแก้วควรประกอบด้วยการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ การป้องกันการเล่นพนันของประชาชน การปฏิบัติงานของทหาร ตำรวจ และการให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกัน

คำสำคัญ: การสังเคราะห์งานวิจัย, จังหวัดสระแก้ว, การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

Abstract

The objectives of the research are to 1) synthesize research on Sa Kaeo province regarding economic and social development of the province between 2012 - 2022 2) evaluate and determine guidelines for economic and social development of the province. The data were collected and analyzed by using the documentary research approach and systematic synthesis. The results of the study found that: 1. Research on the economic and social development of Sa Kaeo Province has a total of 188 items, covering the province 5-year development plan (2023 - 2027), 5 issues, including: 1) potential for personal and social development and environment, 94 items, 2) agriculture and agricultural products, 14 items, 3) tourism, 11 items, 4) infrastructure and management, 53 items, and 5) security, 16 items. 2. There are three approaches to economic development: 1) development of farmer and agricultural products, 2) development of tourist participation and tourism patterns 3) development of transportation, special economic zone, trade, investment and marketing, the development of management of public organizations regarding finance and the

foreign labor system. For the guidelines of social development, there are 2 approaches: 1) developing the quality of life which meets the principles of sufficiency economy philosophy and strengthen Sa Kaeo province to be a city of happiness by cultivating citizens to be good people with good health, good quality of life, good environment, good knowledge, and receiving good service, 2) strengthening border security in the province with protection against new forms of threats, prevention of public gambling, operation of the military, police, and participation of local people in prevention.

Keywords: research synthesis, Sa Kaeo province, economic and social development

บทนำ

จังหวัดสระแก้วตั้งอยู่บริเวณชายแดนภาคตะวันออกของประเทศไทย มีอาณาเขตติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นระยะทางประมาณ 170 กิโลเมตร เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเส้นทางการเดินทัพ เส้นทางการเคลื่อนย้ายประชากร เส้นทางการติดต่อของราชอาณาจักรไทยและกัมพูชา มาตั้งแต่ปลายพุทธศตวรรษที่ 19 (ภารดี มหาขันธ์, 2555) ที่ตั้งของจังหวัดสระแก้วจึงมีความสำคัญทั้งเชิงยุทธศาสตร์และเศรษฐกิจและทั้งในระดับประเทศและระหว่างประเทศ

งานวิจัยเชิงสังคมศาสตร์ที่เกี่ยวกับจังหวัดสระแก้ว ระยะเวลา 10 ปี (พ.ศ. 2555 - 2565) มีทั้งหมด 357 รายการ กล่าวเฉพาะงานวิจัยที่สอดคล้องประเด็นของแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ.2566 - 2570) ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมมีทั้งหมด 188 รายการ ซึ่งควรได้รับการสังเคราะห์เป็นข้อสารสนเทศเพื่อให้สามารถนำมาเป็นแนวทางเชิงทฤษฎีและปฏิบัติหนุนเสริมแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้วเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมและเสริมสร้างความพึงพอใจของประชาชน ยุกระดับคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่นทั้งชาวไทยและแรงงานต่างด้าว ตลอดจนพัฒนาการบริหารจัดการและประสิทธิภาพการทำงานของผู้บริหาร ข้าราชการ บุคลากรและหน่วยงานภาครัฐ และเป็นแนวทางการเสริมสร้างความมั่นคงของเขตพื้นที่ชายแดนที่จะส่งผลต่อการพัฒนาจังหวัดและประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดสระแก้วด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว ระหว่างปี 2555 - 2565
2. เพื่อประเมินและกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูล 1) รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาจังหวัดสระแก้วด้านเศรษฐกิจและสังคมจากเว็บไซต์ tdc.thailis.or.th/tdc/ หรือ Thai Digital Collection (TDC) ซึ่งเป็นโครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (ไทยลิส, ThaiLIS - Thai Library Integrated System) ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ครอบคลุมแหล่งข้อมูล 171 แห่ง ได้แก่ สถาบันระดับอุดมศึกษาภาครัฐและเอกชน 155 แห่ง และหน่วยงานอื่น 16 แห่ง (มนตรี วิวาทสุข และคณะ, 2563) 2) สืบค้นคำสำคัญ “จังหวัดสระแก้ว” จาก Advance search โดยใช้วิธีการสืบค้นชื่อเรื่องเฉพาะปีจัดทำเอกสารตัวเล่มระหว่างปี 2555 - 2565
2. ขั้นตอนการคัดเลือกงานวิจัย ผ่าน 5 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 คัดกรองหัวข้องานวิจัยที่กล่าวถึงจังหวัดสระแก้ว ได้ 391 รายการ ขั้นที่ 2 แบ่งงานวิจัยเป็นประเภทวิทยาศาสตร์ 34 รายการ สังคมศาสตร์ 357 รายการ ขั้นที่ 3 คัดเลือกงานวิจัยด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ได้ 188 รายการ ขั้นที่ 4 แบ่งงานวิจัยเป็น 5 หมวดตาม 5 ประเด็นการพัฒนาของแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ขั้นที่ 5 แยกหมวดหมู่งานวิจัยตามเนื้อหาสำคัญ
3. ขั้นตอนวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแยกและจัดกลุ่มตาม 1) หัวข้อ และคำสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) ผลการศึกษา และ 4) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและปฏิบัติ
4. ขั้นตอนสังเคราะห์ข้อมูล 1) ทำบัญชีรายชื่อและบรรณิทัศน์ 2) จัดรายการงานวิจัยสังเคราะห์แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้วจากงานวิจัยที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว และ 3) สร้างแผนผังองค์ความรู้
5. ขั้นตอนประเมินและกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว 1) ประเมินข้อมูลที่แสดงถึงการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมสระแก้ว 2) กำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว 3) สรุป และรายงานผล

แผนภาพที่ 1 กระบวนการดำเนินงานวิจัย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับจังหวัดสระแก้วในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว

งานวิจัยที่สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้วมีทั้งหมด 188 รายการ จากการสังเคราะห์ พบว่างานวิจัยสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) มีครบทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ 1) ศักยภาพในการพัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม 2) การเกษตรและสินค้าการเกษตร 3) การท่องเที่ยว 4) โครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ และ 5) ความมั่นคง โดยได้ประเมินและกำหนดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้วใน 5 มิติ ได้แก่ 1) การพัฒนาเกษตรกรรมและผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร 2) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของนักท่องเที่ยว และรูปแบบการท่องเที่ยว 3) การพัฒนาการคมนาคมขนส่ง เขตเศรษฐกิจพิเศษ เศรษฐกิจการค้าการลงทุน และการตลาดซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาการบริหารจัดการองค์การภาครัฐเกี่ยวกับการเงินและระบบแรงงานต่างด้าว 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างจังหวัดสระแก้วให้เป็นเมืองแห่งความสุขโดยปลูกฝังให้ประชาชนเป็นคนดี สุขภาพดี คุณภาพชีวิตดี มีสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความรู้ และได้รับการบริการที่ได้มาตรฐาน 5) การเสริมสร้างความมั่นคงชายแดนจังหวัดสระแก้วควรประกอบด้วยการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ การป้องกันการพนัน การปฏิบัติงานของการทหารการตำรวจ และควรให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการป้องกัน ยกตัวอย่าง เช่น งานวิจัยเรื่องการนำนโยบายแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชา

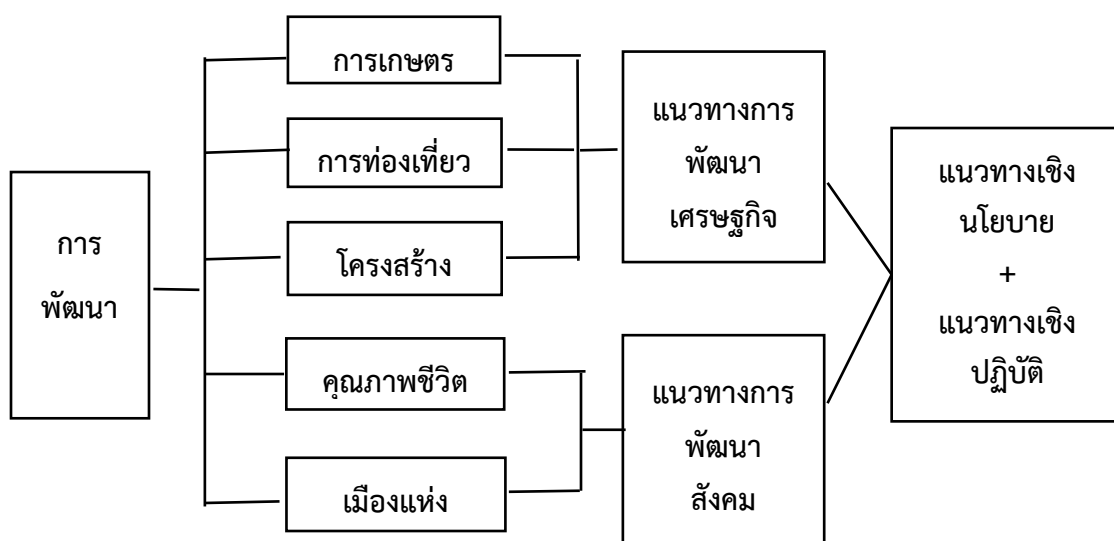
ไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว (ปิยาณี กปิตถัย, 2562) และข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดสระแก้ว (ภานุมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค, 2562)

ตารางที่ 1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว

ประเด็น	งานวิจัย	จำนวน
ศักยภาพในการพัฒนา ตนเอง สังคมและ สิ่งแวดล้อม (94 รายการ)	1. ประชาชนดำรงชีวิตตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	8
	2. ประชาชนเป็นคนดี	7
	3. ประชาชนสุขภาพดี	16
	4. ประชาชนคุณภาพชีวิตดี	5
	5. ประชาชนมีสิ่งแวดล้อมที่ดี	12
	6. ประชาชนได้รับการบริการที่ได้มาตรฐานมีคุณภาพ	18
	7. ประชาชนมีความรู้(ยกระดับการศึกษา)	28
เกษตรและสินค้า การเกษตร (14 รายการ)	1. เกษตรกร	10
	2. ผลิตภัณฑ์เกษตร	4
การท่องเที่ยว (11 รายการ)	1. นักท่องเที่ยว	3
	2. ความหลากหลายของการท่องเที่ยว	8
โครงสร้างพื้นฐานและการ บริหารจัดการ (53 รายการ)	1. การพัฒนาการคมนาคม	4
	2. เขตเศรษฐกิจ	11
	3. เศรษฐกิจการค้าการลงทุน	6
	4. การตลาด	16
	5. การบริหารจัดการ	7
	6. การบริหารจัดการแรงงานต่างด้าว	9
ความมั่นคง (16 รายการ)	1. ปัญหาและการป้องกันความมั่นคง	12
	2. การมีส่วนร่วม	4

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว

แผนภาพที่ 2 แผนภูมิแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

2.1 แนวทางการพัฒนาเกษตร 1) เกษตรกรควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการเกษตร โดย (1) แสดงความคิดเห็นต่อการปฏิบัติงาน (2) ยกระดับมาตรฐานผลผลิตพืชและการเลี้ยงปศุสัตว์ (3) รู้จักวางแผนจัดการเงินทุนเพื่อพึ่งตนเอง (4) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความรู้การใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตราย และให้บริการแก่เกษตรกรอย่างมีประสิทธิภาพ 2) ผลผลิตทางการเกษตรควรมีคุณสมบัติเพื่อการบริโภค โดย (1) พัฒนาผลิตภัณฑ์อาหารจากพืชอาหารให้มีคุณค่าโภชนาการสูง และวางจำหน่ายในตลาดได้จริง (2) พัฒนาผลิตภัณฑ์จักสานไม้ไผ่ ด้วยเพิ่มคุณภาพ คงเอกลักษณ์ และสร้างภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ สร้างรายได้ สืบทอดภูมิปัญญาและสร้างชื่อเสียงแก่ชุมชน

2.2 แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว 1) นักท่องเที่ยวควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดย (1) สำรวจการเลือกซื้อสินค้าของนักท่องเที่ยว (2) สร้างแรงจูงใจทางการท่องเที่ยว 2) พัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลาย ได้แก่ (1) การท่องเที่ยวเชิงเกษตร (2) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (3) อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (4) การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (5) การท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และ (6) เพิ่มศักยภาพการพัฒนาการท่องเที่ยวทั่วไป

ซึ่งควรมีทรัพยากรการท่องเที่ยว ควรเพิ่มมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกสบาย และควรมีความปลอดภัย

2.3 แนวทางการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ

1) แนวทางพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (1) ด้านประสิทธิภาพการคมนาคมและการขนส่ง ควรเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน ก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานตามความคาดหวังของประชาชน และพัฒนาระบบบริหารจัดการของผู้ประกอบการ (2) ด้านการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาครัฐร่วมมือทุกภาคส่วน เพิ่มประสิทธิภาพของระบบโลจิสติกส์และห่วงโซ่อุปทานพัฒนาเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมควบคู่กัน พัฒนาทุนมนุษย์ องค์กร และวัฒนธรรมทางสังคม (3) ด้านเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน ภาครัฐควรมีนโยบายพัฒนาชายแดน ร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน ปรับภาษีกับขั้นตอนการนำสินค้าเข้าออก และเพิ่มความสามารถผู้ประกอบการ (4) ด้านการตลาด ควรสำรวจการบริโภคของลูกค้า เพิ่มประสิทธิภาพพัฒนาตลาดชายแดน พัฒนามาตรฐานและอัตลักษณ์ของผลิตภัณฑ์ชุมชน สร้างชื่อเสียงและรายได้แก่ชุมชน

2) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการ (1) ด้านองค์กรบริหารภาครัฐเกี่ยวกับการเงิน ควรมีการประเมินจากภายนอก เช่น ประชาชน ผู้ประกอบทั้งไทยกับกัมพูชา ควรมีการประเมินจากภายใน เช่น เจ้าหน้าที่ ผู้บริหาร และควรมีความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับประชาชน และผู้ประกอบการ (2) ด้านการบริหารจัดการระบบแรงงานต่างด้าว ควรมีนโยบายกับกลยุทธ์ในการบริหาร ป้องกัน และการแก้ปัญหาแรงงาน ร่วมมือกับกระทรวงแรงงาน และหน่วยงานความมั่นคงเพื่อแก้ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ควรให้ความรู้ผู้ประกอบการ และควรส่งเสริมคุณภาพชีวิตแรงงานต่างด้าว

2.4 แนวทางการพัฒนาตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม

1) พัฒนาคุณภาพชีวิต ด้วยการดำเนินชีวิตตามแนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง (1) องค์กรบริหารภาครัฐสนับสนุนและขับเคลื่อนแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (2) ประชาชนมีความเข้าใจกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (3) ครั้วเรือนดำเนินชีวิตและทำการเกษตรตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง (4) ชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

2) เสริมสร้างเมืองแห่งความสุข 6 ด้าน (1) ประชาชนเป็นคนดี (1.1) สถานศึกษาควรสร้างนักเรียนเป็นคนดี (1.2) พระพุทธศาสนาอบรมประชาชน (1.3) กำหนดนโยบายและกฎหมาย (2) ประชาชนสุขภาพดี (2.1) ส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ (2.2) อาสาสมัครปฏิบัติงาน

สาธารณสุขในท้องถิ่น (2.3) พัฒนาสุขภาพองค์การของโรงเรียน (2.4) ส่งเสริมสุขภาพหญิงตั้งครรภ์ต่างด้าว (2.5) พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการบริหารและคณะอนุกรรมการกองทุน (3) ประชาชนคุณภาพชีวิตในด้าน (3.1) การทำงานของบุคลากรองค์กรปกครอง (3.2) การทำงานของข้าราชการตำรวจและครู และ (3.3) การจัดการภาคีสาธารณสุขและที่อยู่อาศัยกับที่ดินทำกินของประชาชน (4) ประชาชนมีสิ่งแวดล้อมดี โดยประชาชน ครีวเรือน และชุมชนมีส่วนร่วมใน (4.1) การจัดการและการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน และ (4.2) การบริหารจัดการขยะมูลฝอย (5) ประชาชนได้รับการบริการที่มีคุณภาพ โดย (5.1) องค์การบริหารมีการประเมินและเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการ (5.2) เจ้าหน้าที่และบุคลากรองค์การบริหารควรให้บริการได้มาตรฐาน (5.3) ประชาชนควรมีส่วนร่วมในการให้บริการ (6) ประชาชนมีความรู้ โดย (6.1) การบริหารการเรียนการสอนภายในและภายนอกระบบการศึกษามีคุณภาพดี

2.5 แนวทางการเสริมสร้างความมั่นคงชายแดน

1) ป้องกันภัยคุกคามรูปแบบใหม่ (1) ควรมียุทธศาสตร์การป้องกันยาเสพติด แรงงานต่างด้าว โรคระบาด การทำลายทรัพย์สินและสิ่งแวดล้อม (2) ควรอบรมให้นักเรียนใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์อย่างถูกต้อง (3) ควรป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ให้ครอบครัวและชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการป้องกัน

2) ป้องกันการเล่นพนันของประชาชน ควรกำหนดนโยบาย กฎหมายเพื่อป้องกันและปราบปรามพฤติกรรมการเล่นพนันของประชาชน

3) เสริมสร้างความมั่นคงด้านการทหารและการตำรวจ (1) ควรฝึกอบรมบุคลากรและข้าราชการ (2) ควรเสริมสร้างแรงจูงใจและขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน (3) ควรเสริมสร้างวินัย และ (4) ควรปรับปรุงนโยบายให้เป็นรูปธรรม

4) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของ “คน” (1) ควรให้ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้น (2) ควรให้ความรู้เรื่องความปลอดภัยแก่ประชาชน (3) ควรจัดตั้งศูนย์อาสาสมัครในการป้องกันภัย และ (3) เจ้าหน้าที่สนับสนุนการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านเข้มแข็งที่ยั่งยืนตามแนวชายแดน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จำนวนงานวิจัยเหมาะสมตามมาตรฐานของขนาดกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ของจังหวัดสระแก้วมีทั้งหมด 357 รายการ ทั้งนี้งานวิจัยที่ศึกษาการพัฒนา

เศรษฐกิจและ สังคมจังหวัดสระแก้วมีจำนวน 188 รายการ ซึ่งเป็นร้อยละ 48.08 ของงานวิจัยด้านสังคมศาสตร์ และเป็นขนาดกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมตามตารางกลุ่มตัวอย่างของเครซีและมอร์แกน (Robert V. and Eayrly W. Morgan) ที่ธีรวุฒิ เอกะกุล (2550) ได้อ้างไว้ว่าขนาดประชากรที่มีจำนวน 360 ควรมีขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวน 186 ซึ่งสัดส่วนงานวิจัยที่สอดคล้องและรองรับ 5 ประเด็นการพัฒนาของแผนการพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) เรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ อันดับหนึ่ง งานวิจัยประเภทศักยภาพในการพัฒนาตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อมร้อยละ 50 อันดับสอง งานวิจัยประเภทโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการร้อยละ 28.19 อันดับสาม งานวิจัยประเภทความมั่นคงร้อยละ 8.50 อันดับสี่ งานวิจัยประเภทการเกษตรและสินค้าการเกษตรร้อยละ 7.40 และอันดับห้า งานวิจัยประเภทการท่องเที่ยวร้อยละ 5.85

2. การจัดหมวดหมู่งานวิจัยสอดคล้องกับแผนการพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ได้แก่ 1) การพัฒนาการเกษตร 2) การท่องเที่ยว 3) โครงสร้างพื้นฐาน 4) การพัฒนาคุณภาพชีวิต และ 5) การพัฒนาจังหวัดสระแก้วให้เป็นเมืองแห่งความสุข เป็นตัวแทนจากประชากร 357 รายการที่เหมาะสม เนื่องจากผู้วิจัยได้นำ 5 ประเด็นการพัฒนาของแผนการพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปีมาเป็นเกณฑ์ตั้งชื่อหมวดหมู่งานวิจัยเพื่อสร้างกรอบตัวอย่างให้ชัดเจน และคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาหัวข้อ เนื้อหาสำคัญ และวัตถุประสงค์ของงานวิจัยซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการคัดเลือก ซึ่งวิธีการการคัดเลือกสอดคล้องกับขั้นตอนการเลือกกลุ่มตัวอย่างขั้นที่ 3 การกำหนดกรอบตัวอย่าง (Sampling frame) ของกัญญ์สิริ จันทรเจริญ (2552) ที่ว่า การแสดงรายชื่อของทุกๆ หน่วยที่เป็นประชากรที่ศึกษา ซึ่งจะใช้ในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง กรอบตัวอย่างที่ดีจะต้องมีข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน หรือเป็นกรอบที่ดีที่สุดเท่านั้น

3. แนวทางการพัฒนาสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริง เนื่องจากเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้วที่ได้รับการประเมินจากผลการวิจัยและข้อเสนอแนะของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งนักวิชาการได้สำรวจ วิเคราะห์และศึกษาตามสภาพความเป็นจริงของจังหวัดสระแก้ว แล้วยังสอดคล้องกับเป้าหมายแผนการพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เมืองชายแดนแห่งความสุข ถิ่นเกษตรและสมุนไพรคุณภาพ แหล่งท่องเที่ยวชุมชนเชิงนิเวศ และอารยธรรมโบราณ ศูนย์กลางโลจิสติกส์เชื่อมโยงอินโดจีน มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการสังเคราะห์งานวิจัยการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว 188 รายการสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดสระแก้ว 5 ปี (พ.ศ. 2566 - 2570) ทั้ง 5 ประเด็นในด้านศักยภาพในการพัฒนาตนเอง สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านการเกษตรและสินค้าการเกษตรด้านการท่องเที่ยว ด้านโครงสร้างพื้นฐานและการบริหารจัดการ และด้านความมั่นคง ประเมินและเสนอแนวทางพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้ว 2 ประการ 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเสริมสร้างจังหวัดสระแก้วให้เป็นเมืองแห่งความสุข 2) การเสริมสร้างความมั่นคงชายแดนจังหวัดสระแก้ว ส่วนข้อเสนอแนะจากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัย ได้แก่ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย หน่วยงานระดับนโยบายควรกำหนดนโยบายโดยการมีส่วนร่วมของประชาชนทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่นและความร่วมมือระหว่างประเทศ ตลอดจนร่วมมือกับสถาบันการศึกษาในพื้นที่เพื่อวิเคราะห์ ประเมิน และคาดการณ์แนวโน้มในอนาคต 2) ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ บุคคลและหน่วยงานที่ประสงค์จะนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ควรคำนึงถึงบริบทที่อาจเปลี่ยนไปเนื่องจากในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด-19 ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั่วโลก รวมทั้งจังหวัดสระแก้วด้วย และ 3) ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ จากการศึกษาและการจัดหมวดหมู่งานวิจัยโดยพิจารณาหัวข้อและวัตถุประสงค์ พบว่ายังมีบางประเด็นที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมจังหวัดสระแก้วไม่ค่อยได้รับความสนใจในการทำศึกษา ซึ่งอาจเป็นช่องว่างให้นักวิชาการหันมาศึกษาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาชายแดนจังหวัดสระแก้ว เช่น ด้านวัฒนธรรมและอารยธรรม ด้านการยกระดับความรู้ในระบบการศึกษา และด้านการเสริมสร้างสุขภาพของทุกวัยทุกเพศเนื่องจากปัจจุบันที่ค้นพบนั้นส่วนมากเป็นการส่งเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุ

บรรณานุกรม

กัญญ์สิริ จันท์เจริญ. (2552). การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง. In ประกายจิโรจน์กุล (Ed.), การวิจัยทางการพยาบาล : แนวคิด หลักการ และวิธีปฏิบัติ. นนทบุรี: โครงการสวัสดิการวิชาการ สถาบันพระบรมราชชนก.

- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2550). ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. อุบลราชธานี: วิทยาออฟเซตการพิมพ์.
- ปิยาณี กปิตถัย. (2562). การนำนโยบายแรงงานต่างด้าวสัญชาติกัมพูชาไปปฏิบัติในพื้นที่ จังหวัดสระแก้ว. ใน (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภานุมาศ ฉัตรพิทักษ์โชค. (2562). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อการบริหารจัดการเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดสระแก้ว. ใน (ดุชนิพนธ์ปรัชญาดุชนิพนธ์ บัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี มหาขันธ์. (2555). การตั้งถิ่นฐานและพัฒนาการของภาคตะวันออกยุคปรับปรุงประเทศ ตามแบบสมัยใหม่ถึงปัจจุบัน. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มนตรี วิวาท์สุข และคณะ. (2563). การสังเคราะห์งานวิจัยวัฒนธรรมภาคตะวันออกของประเทศไทยด้านแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพลเมืองในการอนุรักษ์และพัฒนา ระหว่างปี 2549 – 2558. วารสารวิจัยรำไพพรรณี, 14(2), 135-146.

การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน
อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*

IMPROVEMENT OF KHAO HIN LEK FAI TOURIST ATTRACTION
OF HUA HIN MUNICIPALITY PRACHUAP KHIRI KHAN PROVINCE

วิภาวณี เพื่อกบัวขาว

Wipavanee Phueakbuakhao

สารوخ เพื่อกบัวขาว

Saroj Phueakbuakhao

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Faculty of Humanities and Social Sciences, Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

พนิต ศรีประดิษฐ์

Panit Sripradit

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, ประเทศไทย

Faculty of Education, Surinda Rajabhat University, Thailand

จันทรา ธนเพียร

Chanthra Taneepien

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Faculty of Management Science, Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

เกษมศักดิ์ ปัดออด

Kasammasuk Patoad

เทศบาลเมืองหัวหิน, ประเทศไทย

Hua Hin Municipality, Thailand

E-mail: wipavanee.phu@mail.pbru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ 2) เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความ

* Received 3 November 2023; Revised 16 November 2023; Accepted 18 November 2023

ต้องการจำเป็นในการศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ และ3) เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชนในพื้นที่เขตเทศบาลเมืองหัวหิน ด้วยการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน่ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 397 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนี การจัดลำดับความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) ผลการวิจัยพบว่า 1. ความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบริบทของแหล่งท่องเที่ยว 2) ด้านความปลอดภัย 3) ด้านบุคลากร 4) ด้านกระบวนการ 5) ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน 6) ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย โดยภาพรวมความคาดหวังอยู่ในระดับมาก ส่วนการรับรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง 2. ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการศึกษาความคาดหวัง และการรับรู้ โดยภาพรวมมีค่า $PNI_{modified} = 0.834$ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น ที่มีค่าสูงกว่าภาพรวม ได้แก่ ด้านความปลอดภัย รองลงมาได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน และ ด้านส่งเสริมการจำหน่าย และ3. แนวในการทางการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ประกอบด้วย 1) ด้านความปลอดภัย 2) ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน 3) ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย

คำสำคัญ: ความคาดหวังและการรับรู้, ความต้องการจำเป็น, เขาหินเหล็กไฟ, การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

Abstract

This research aimed: 1) to study expectations and perceptions of people in improving the Khao Hin Lek Fai Tourist Attraction, 2) to analyze Priority Needs Index (PNI) in studying the expectations and perceptions of people in improving the Khao Hin Lek Fai Tourist Attraction, and 3) to propose guidelines in improving the Khao Hin Lek Fai Tourist Attraction of Hua Hin Municipality, Hua Hin District, Prachuap Khiri Khan Province, Thailand. This was the quantitative research, which the sampling group was the people in the area of Hua Hin Municipality calculated by Taro Yamane's Formula at 95% confidence with a total of 397 people. The

research tools were a questionnaire and the statistics used for analyzing the data were percentage, mean, standard deviation and Modified PNI ($PNI_{modified}$). The results were found as the followings. 1. The expectations and perceptions of people in improving the Khao Hin Lek Fai Tourist Attraction comprised 6 components: 1) context of the tourist attraction, 2) safety, 3) personnel, 4) process, 5) community product, and 6) sale promotion. Overall, the expectation was at high level but the perception was at medium level. 2. The overall $PNI_{modified}$ in studying the expectations and perceptions of people in improving the Khao Hin Lek Fai Tourist Attraction was $PNI_{modified} = 0.834$. However, the $PNI_{modified}$ in each component were higher than the overall $PNI_{modified}$, comprising the safety, consecutively by the community product and the sale promotion. And 3. The guidelines in improving the Khao Hin Lek Fai Tourist Attraction of: 1) the safety 2) the community product 3) the sale promotion

Keywords: Expectations and Perceptions, Needs Analysis, Khao Hin Lek Fai, Tourist Attraction Improvement

บทนำ

แผนยุทธศาสตร์เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเป็นสิ่งที่สร้างประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างมาก ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จึงให้กระทรวงการท่องเที่ยวโดยกรมการท่องเที่ยวจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 3 (พ.ศ. 2566-2570) โดยมีกรอบการดำเนินงาน 6 ขั้นตอนหลัก ได้แก่ 1) การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2560-2564) ระยะครึ่งแผนแรก 2) การศึกษาสถานการณ์ปัจจุบันด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยและของโลก 3) การศึกษาแนวโน้มการท่องเที่ยวของประเทศไทยและของโลก 4) การศึกษาทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศต้นแบบรายสำคัญ 5) การทบทวนและวิเคราะห์ความสอดคล้องของนโยบาย และยุทธศาสตร์ระดับชาติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และ 6) การรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้อง ในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว (แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2566-2570))

จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและความพร้อมด้านต่าง ๆ เป้าหมายของการพัฒนาพื้นที่มุ่งเน้นนักท่องเที่ยว ที่มีกำลังซื้อสูง การท่องเที่ยวของจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มเมืองท่องเที่ยวระดับนานาชาติ 2) กลุ่มพื้นที่ส่งเสริมท่องเที่ยวและที่พำนักระยะยาว และ 3) กลุ่มพื้นที่ส่งเสริมท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติชายฝั่งทะเล แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ.2566-2570) ของเทศบาลเมืองหัวหิน มีความสัมพันธ์กับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่มุ่งเน้นขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไปสู่ความมั่นคงและมั่งคั่ง โดยมีเป้าหมายการพัฒนาประเทศคือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข เศรษฐกิจพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สังคมเป็นธรรม ฐานทรัพยากรธรรมชาติยั่งยืน” เพื่อยกระดับศักยภาพของประเทศในหลากหลายมิติพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และมีภาครัฐของประชาชน เพื่อประชาชนและประโยชน์ส่วนรวม เทศบาลอำเภอเมืองหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ได้รับความนิยอย่างสูงจากนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติอย่างมาก และเพิ่มขึ้นเป็นลำดับทุกปี โดยมีโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ รองรับการเดินทางท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง แหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม โบราณสถาน โบราณวัตถุแบบธรรมชาติ ทะเล น้ำตก ป่าไม้ เช่น พลับพลา สถานีรถไฟ ตลาดใต้รุ่งหัวหิน ประติมากรรมผืนกึ่งเพชร จุดชมวิวเขาตะเกียบ เขาไกรลาส หาดสวนสนประดิพัทธ์ เกาะสิงโต หาดเขาเต่า ศาลพระพรหม เขาหินเหล็กไฟ เป็นต้น (สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์, 2566)

“เขาหินเหล็กไฟ” หรือที่ชาวหัวหินเรียกกันติดปากว่า เขาเรดาร์ อยู่ห่างจากตัวเมืองเพียง 3 กิโลเมตร ยอดเขาสูงจากระดับ น้ำทะเล 162 เมตร บริเวณด้านบนเขาจะเป็นที่ประดิษฐานพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) เมื่อครั้งเสด็จมาประทับและได้ทรงนำความเจริญต่าง ๆ มาสู่หัวหิน ชาวหัวหินจึงได้ร่วมกันสร้างไว้เพื่อเป็นที่รำลึกนึกถึงพระมหากรุณาธิคุณ ทั้งยังเป็นจุดที่บรรดานักท่องเที่ยวต่างแวะเวียนขึ้นไปสักการบูชา โดยมีจุดชมวิวที่น่าสนใจบนเขาหินเหล็กไฟ คือ จุดชมวิวที่ 4 และ 5 เป็นจุดที่เป็นที่นิยมและเหมาะสำหรับการชมพระอาทิตย์ขึ้นจากท้องทะเลในช่วงเช้า ส่วนจุดชมวิวที่ 5 เป็นจุดชมวิวที่สวยงามที่สุดบนเขาหินเหล็กไฟ เทศบาลเมืองหัวหินดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพศึกษาธรรมชาติ ทำแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ สร้างแหล่งเรียนรู้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยกรมโยธาธิการ

ร่างออกแบบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญของเทศบาลเมืองหัวหิน จึงได้จัดทำโครงการวิจัยเรื่อง การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขึ้น เพื่อให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชนทุกภาคส่วน ในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว และส่งผลต่อการสร้างรายได้ของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เพื่อวิเคราะห์ค่าดัชนีลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการศึกษาความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
3. เพื่อเสนอแนวทางการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลเมืองหัวหิน และนายกเทศมนตรีเมืองหัวหิน เมื่อวันที่ 28 มีนาคม 2564 จำนวน 44,989 คน

กลุ่มตัวอย่าง กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของตารางสำเร็จรูปคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างของทาโร ยามาเน จำนวน 397 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) (Yamane, T., 1973)

เครื่องมือวิจัย การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย (1) ศึกษาหลักการ ทฤษฎี และเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดเป็นกรอบสร้างเครื่องมือในการวิจัยสังเคราะห์ลักษณะข้อมูลที่ต้องการศึกษาจากวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อเป็นแนวทางกำหนดการสร้างเครื่องมือและขอบเขตเนื้อหา (2) สร้างแบบสอบถามการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย ความคาดหวัง และการ

รับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ประกอบด้วย 6 ด้าน คือ 1) บริบทของแหล่งท่องเที่ยว 2) ผลกระทบชุมชน 3) การส่งเสริมการจำหน่าย 4) กระบวนการ 5) บุคลากร 6) ความปลอดภัย เพื่อพิจารณาความถูกต้องและตรงต่อเนื้อหา สอดคล้องของคำถาม นิยามปฏิบัติการ การใช้ภาษา เสนอผู้เชี่ยวชาญ หากคุณภาพเครื่องมือโดยนำแบบประเมินเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) นำแบบประเมินที่ผ่านการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญหาค่าดัชนีความสอดคล้องโดยใช้เทคนิค IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยเลือกใช้ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ปรับปรุงแก้ไขข้อที่บกพร่องตามที่ยกผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะนำไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน นำไปหาค่าอำนาจจำแนก (Discriminating index) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson product moment correlation) และหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของคอนบาค (Alpha Coefficient Cronbach) ได้ความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .991 การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามจาก 2 ช่องทาง คือจากออนไลน์ และจากการลงพื้นที่ ในเขตเทศบาลเมืองหัวหิน รวมทั้ง 2 ช่องทาง ได้จำนวน 394 ฉบับ การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของประชาชนโดยการแจกแจงความถี่และร้อยละและวิเคราะห์ การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การแปลผลข้อมูลใช้เกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) และวิเคราะห์การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ผลการวิจัย

ผลค่าเฉลี่ยและร้อยละความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและร้อยละความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ข้อ	ความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชน ในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ	ความคาดหวัง			การรับรู้		
		$\bar{x}$	S.D.	แปลผล	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านบริบทของแหล่งท่องเที่ยว		4.50	0.36	มาก	3.90	0.32	มาก
1	ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและระบบนิเวศน์	4.51	0.52	มากที่สุด	4.48	0.55	มาก
2	ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว	4.45	0.55	มาก	4.40	0.58	มาก
3	ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	4.43	0.53	มาก	4.31	0.64	มาก
4	การตกแต่งภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	4.60	0.49	มากที่สุด	3.72	0.68	มาก
5	การรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไป-กลับ 1,000-3,000 คนต่อวัน	4.51	0.51	มากที่สุด	2.60	0.64	ปาน กลาง
2. ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน		4.01	0.67	มาก	2.52	0.54	ปาน กลาง
1	การสร้างงานและการกระจายรายได้สู่ชุมชน ท้องถิ่น	4.13	0.74	มาก	2.39	0.78	น้อย
2	ความเหมาะสมของราคาสินค้าของที่ระลึก	4.01	0.76	มาก	2.48	0.73	น้อย
3	ความเหมาะสมของราคาอาหารและเครื่องดื่ม	3.99	0.80	มาก	2.77	0.48	ปาน กลาง
4	การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนในการจำหน่าย	3.94	0.77	มาก	2.60	0.63	ปาน กลาง
5	ความเหมาะสมของสถานที่จำหน่ายสินค้า	4.00	0.78	มาก	2.39	0.72	น้อย
3. ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย		4.08	0.60	มาก	3.16	0.30	ปาน กลาง
1	การให้ความสำคัญในการส่งเสริมการขาย	4.08	0.68	มาก	3.24	0.42	ปาน กลาง
2	กิจกรรมการส่งเสริมการขายมีความน่าสนใจ	4.08	0.69	มาก	3.24	0.42	ปาน กลาง
3	กิจกรรมส่งเสริมการขายสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน	4.08	0.72 0	มาก	3.97	0.75	มาก

ข้อ	ความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชน ในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ	ความคาดหวัง			การรับรู้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4	การติดตามดูแลหลังการส่งเสริมการขาย	4.07	0.68	มาก	2.69	0.46	ปานกลาง
5	ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการส่งเสริมการขาย	4.11	0.67	มาก	2.69	0.46	ปานกลาง
4. ด้านกระบวนการ		4.24	0.60	มาก	4.03	0.53	มาก
1	มีคุณภาพและเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	4.33	0.63	มาก	4.15	0.67	มาก
2	มีแผนผังการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น สถานที่จอดรถ ร้านค้า แหล่งท่องเที่ยว	4.22	0.72	มาก	4.05	0.65	มาก
3	มีกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการชัดเจน	4.19	0.75	มาก	4.16	0.68	มาก
4	มีสื่อประชาสัมพันธ์กระจายใบปลิวในการเข้าชม	4.22	0.69	มาก	4.12	0.68	มาก
5	มีศูนย์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว	4.27	0.71	มาก	3.67	0.64	มาก
5. ด้านบุคลากร		4.21	0.60	มาก	3.72	0.39	มาก
1	มีการประชาสัมพันธ์ในการคัดเลือกบุคลากร	4.23	0.69	มาก	3.88	0.65	มาก
2	มีกระบวนการคัดเลือกโปร่งใส	4.13	0.72	มาก	3.89	0.60	มาก
3	มีกระบวนการอบรมบุคลากรมีคุณภาพและเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	4.24	0.67	มาก	3.91	0.74	มาก
4	บุคลากรมีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี	4.38	0.63	มาก	4.06	0.70	มาก
5	มีทักษะในการสื่อสารและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว	4.17	0.78	มาก	3.24	0.42	มาก
6	มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	4.14	0.71	มาก	3.35	0.47	มาก
6. ด้านความปลอดภัย		4.27	0.59	มาก	2.39	0.55	ปานกลาง
1	กำหนดรูปแบบมาตรการในการรักษาความปลอดภัย	4.27	0.68	มาก	2.84	0.42	ปานกลาง
2	ติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในเขาหินเหล็กไฟทั่วถึง	4.34	0.73	มาก	1.61	0.48	น้อย

ข้อ	ความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชน ในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ	ความคาดหวัง			การรับรู้		
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
3	การประชาสัมพันธ์ความปลอดภัยชัดเจน	4.21	0.66	มาก	2.50	0.50	น้อย
4	การจัดชุดตรวจลาดตระเวนรักษาความปลอดภัย	4.25	0.68	มาก	2.50	0.50	น้อย
5	การเตรียมพร้อมของหน่วยกู้ภัยและรถพยาบาลฉุกเฉิน	4.29	0.71	มาก	2.50	0.50	น้อย
	รวม	4.22	0.49	มาก	3.28	0.24	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า ค่าเฉลี่ยความคาดหวัง และการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมความคาดหวัง มีค่าเฉลี่ย 4.22 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านบริบทของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย 4.27 และด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ย 4.24 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน มีค่าเฉลี่ย 4.01 ส่วนการรับรู้ โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ย 3.28 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ ด้านบริบทของแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ย 4.50 รองลงมา ได้แก่ ด้านความปลอดภัย ค่าเฉลี่ย 4.27 และด้านกระบวนการ ค่าเฉลี่ย 4.24 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านกระบวนการ มีค่าเฉลี่ย 4.03 รองลงมา ได้แก่ ด้านบริบทของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ย 3.90 และด้านบุคลากร มีค่าเฉลี่ย 3.72 ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความปลอดภัย มีค่าเฉลี่ย 2.39

ตาราง 2 สรุปแนวทางการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เพื่อไปหาแนวทางปรับปรุง

การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ		PNI	ผลการเปรียบเทียบ PNI	สรุปผล
1. ด้านบริบทของแหล่งท่องเที่ยว		0.1532		
1	ความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติและระบบนิเวศน์	0.0067	-	-
2	ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว	0.0250	-	-

การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ		PNI	ผลการเปรียบเทียบ PNI	สรุปผล
3	ความสวยงามของแหล่งท่องเที่ยว	0.0325	-	-
4	การตกแต่งภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว	0.1909	สูงกว่ารายด้าน	ควรปรับปรุง
5	การรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไป-กลับ 1,000-3,000 คนต่อวัน	0.7346	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
2. ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน		0.5901	สูงกว่าภาพรวม	ควรพัฒนา
1	การสร้างงานและการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น	0.7280	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
2	ความเหมาะสมของราคาสินค้าของที่ระลึก	0.6169	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
3	ความเหมาะสมของราคาอาหารและเครื่องดื่ม	0.4404	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
4	การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนในการจำหน่าย	0.5154	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
5	ความเหมาะสมของสถานที่จำหน่ายสินค้า	0.6736	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
3. ด้านการส่งเสริมการขาย		0.2888	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
1	การให้ความสำคัญในการส่งเสริมการขาย	0.2593	-	-
2	กิจกรรมการส่งเสริมการขายมีความน่าสนใจ	0.2593	-	-
3	กิจกรรมส่งเสริมการขายสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน	0.0277	-	-
4	การติดตามดูแลหลังการส่งเสริมการขาย	0.5130	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
5	ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการส่งเสริมการขาย	0.5279	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
4. ด้านกระบวนการ		0.0536		
1	มีคุณภาพและเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	0.0434	-	-
2	มีแผนผังการให้บริการนักท่องเที่ยว เช่น สถานที่จอดรถ ร้านค้า แหล่งท่องเที่ยว	0.0420	-	-
3	มีกระบวนการ ขั้นตอนการให้บริการชัดเจน	0.0072	-	-
4	มีสื่อประชาสัมพันธ์กระจายใบปลิวในการเข้าชม	0.0243	-	-
5	มีศูนย์ประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว	0.1635	สูงกว่ารายด้าน	ควรปรับปรุง
5. ด้านบุคลากร		0.1323	-	

การปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ		PNI	ผลการเปรียบเทียบ PNI	สรุปผล
1	มีการประชาสัมพันธ์ในการคัดเลือกบุคลากร	0.0902	-	-
2	มีกระบวนการคัดเลือกโปร่งใส	0.0617	-	-
3	มีกระบวนการอบรมบุคลากรมีความสุภาพและเป็นมิตรกับนักท่องเที่ยว	0.0844	-	-
4	บุคลากรมีจิตสำนึกในการให้บริการที่ดี	0.0788	-	-
5	มีทักษะในการสื่อสารและแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว	0.2870	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
6	มีความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว	0.2358	สูงกว่ารายด้าน	ควรปรับปรุง
6. ด้านความปลอดภัย		0.7865	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
1	กำหนดรูปแบบมาตรการในการรักษาความปลอดภัย	0.5035	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
2	ติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในเขาหินเหล็กไฟทั่วถึง	1.6957	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
3	การประชาสัมพันธ์ความปลอดภัยชัดเจน	0.6840	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
4	การจัดชุดตรวจลาดตระเวนรักษาความปลอดภัย	0.7000	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
5	การเตรียมพร้อมของหน่วยกู้ภัยและรถพยาบาลฉุกเฉิน	0.7160	สูงกว่าภาพรวม	ควรปรับปรุง
รวมทั้งหมด		0.2834		

จากตาราง 2 พบว่า ด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น (PNI_{Modified}) ด้านที่สูงกว่าภาพรวม ได้แก่ ด้านความปลอดภัย (PNI_{Modified}) = 0.7865) รองลงมา ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน (PNI_{Modified}) = 0.5901) ด้านส่งเสริมการจำหน่าย โดยรายด้านและรายชื่อ ที่ต้องนำไปหาแนวทางในการปรับปรุง มีดังนี้

1. ด้านความปลอดภัย (PNI_{Modified}) = 0.7865) โดยรายชื่อที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด และมีความจำเป็นในการปรับปรุง คือ ติดตั้งกล้องวงจรปิดภายในเขาหินเหล็กไฟทั่วถึง รองลงมา การเตรียมพร้อมของหน่วยกู้ภัยและรถพยาบาลฉุกเฉิน และการจัดชุดตรวจลาดตระเวนรักษาความปลอดภัย

2. ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน (PNI_{Modified} = 0.5901) โดยรายชื่อที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด และมีความจำเป็นในการปรับปรุง คือ การสร้างงานและการกระจายรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น ความเหมาะสมของสถานที่จำหน่ายสินค้า การคัดเลือกผลิตภัณฑ์ชุมชนในการจำหน่าย และความเหมาะสมของราคาอาหารและเครื่องดื่ม

3. ด้านการส่งเสริมการจำหน่าย (PNI_{Modified} = 0.2888) โดยรายชื่อที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด และมีความจำเป็นในการปรับปรุง คือ ช่องทางการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารการส่งเสริมการขาย รองลงมา ได้แก่ การติดตามดูแลหลังการส่งเสริมการขาย

4. ด้านบริบทของแหล่งท่องเที่ยว (PNI_{Modified} = 0.1532) โดยมีรายชื่อที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงกว่าภาพรวมและรายด้าน 2 ข้อ ที่ ควรปรับปรุง ได้แก่ การรองรับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางไป-กลับ 1,000-3,000 คนต่อวัน และ การตกแต่งภูมิทัศน์ของแหล่งท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นเกี่ยวกับการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอ หัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ การอภิปรายผล 3 ประเด็น ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาความคาดหวังและการรับรู้ของประชาชนในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ทั้ง 6 ด้าน โดยภาพรวมความคาดหวัง มีค่าเฉลี่ย 4.22 อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับพรศิริ บินนาราวี (2555) ศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และการรับรู้โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับวรรณภา ศรีประเสริฐทรัพย์ (2549) ศึกษาเรื่องคุณภาพบริการตามความคาดหวังและ การรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยผู้พักแรมที่โรงแรมชลจันทร์ พัทยา รีสอร์ท ผลการศึกษาพบว่า ความคาดหวังของนักท่องเที่ยวชาวไทยต่อคุณภาพบริการของโรงแรมชลจันทร์ พัทยา รีสอร์ท อยู่ในระดับมาก เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับพรศิริ บินนาราวี (2555) ศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ที่ในส่วนการรับรู้จริงต่อการท่องเที่ยวใน

อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ภาพรวมโดยมีการรับรู้ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับ วิชาดา พิศุ (2551) ศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้จริงของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง ผลการศึกษาพบว่า ในการรับรู้อยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2. ผลค่าดัชนีความต้องการจำเป็นในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาคินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยภาพรวม ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็น $PNI_{Modified}$ พบว่าโดยภาพรวม มีค่าเท่ากับ 0.2842 โดยด้านที่มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ ด้านความปลอดภัย ($PNI_{Modified} = 0.7866$) รองลงมา ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน ($PNI_{Modified} = 0.5913$)

2.1 ด้านความปลอดภัย มีค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการ จำเป็นสูงสุดและมีความจำเป็นในการพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ความปลอดภัยเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจก่อนการเดินทางและความพึงพอใจระหว่างและหลังการเดินทางของนักท่องเที่ยว ทั้งนี้เนื่องจากจุดเริ่มต้นของการตัดสินใจและความคาดหวังของนักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวคือเพื่อได้รับประสบการณ์ใหม่ที่ไม่เคยได้รับมาก่อน เมื่อวางแผนเดินทางท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวจึงต้องเปรียบเทียบระหว่างคุณค่าเชิงประสบการณ์ที่ตนจะได้รับ ราคาและความเสี่ยงจากความปลอดภัยในสถานที่ท่องเที่ยวที่ตนไม่มีความคุ้นเคย คำนึงถึงอันตรายจากการท่องเที่ยว ได้แก่ 1) อันตรายจากอุบัติเหตุ เป็นความเสี่ยงหรือภัยอันตรายที่สำคัญที่สุด และพบได้บ่อยที่สุดสำหรับนักท่องเที่ยว ไม่ว่าจะเป็นอุบัติเหตุจากการจราจร หรืออุบัติเหตุที่เกิดขึ้นระหว่างการท่องเที่ยว เกิดจากความไม่คุ้นเคยกับสภาพแวดล้อม ตลอดจนสภาพอากาศอาจทำให้เกิดอุบัติเหตุง่ายขึ้น ต่อชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งสอดคล้องกับวิชาดา พิศุ (2551) ศึกษาเรื่องความคาดหวังและการรับรู้จริงของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ กรณีศึกษาหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง ผลการศึกษาพบว่า ด้านมาตรฐานที่ใช้ในการให้บริการที่พักและความปลอดภัย มีความคาดหวังอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ นโยบายและแนวคิดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ความสำคัญของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ที่ระบุพัฒนาและกำกับดูแล ระบบป้องกันและรักษาความปลอดภัย สำหรับนักท่องเที่ยว

2.2 ด้านผลิตภัณฑ์ชุมชน ค่าดัชนีความสำคัญของความต้องการ จำเป็นรองลงมาและมีความจำเป็นในการพัฒนา ทั้งนี้เป็นเพราะว่า สินค้าหรือบริการที่ใช้วัตถุดิบหรือทรัพยากรที่ได้ในพื้นที่ เป็นผลิตภัณฑ์ที่แสดงถึงวิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นเอกลักษณ์ผลิตโดยกลุ่ม

ชุมชน ที่นักท่องเที่ยวต้องการซื้อเก็บไว้เป็นที่ระลึกให้ยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับพวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2540) ให้ความหมายการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนไว้ว่า เป็นแนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จำแนกออกเป็น 2 แนวคิด ได้แก่ แนวคิดเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ และแนวคิดเกี่ยวกับอุตสาหกรรม แนวคิดด้านผลิตภัณฑ์ ความสำคัญด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และพฤติกรรมนักท่องเที่ยว ขณะที่แนวคิดด้านอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวเน้นการท่องเที่ยวมวลชนที่พยายามให้การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่องการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สะท้อนถึงเอกลักษณ์และการดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชนในพื้นที่ ประกอบด้วย 1) ความเปลี่ยนแปลงลักษณะการบริโภคแหล่งท่องเที่ยวจากพลวัตรของเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว 2) ชุมชนมีความเชื่อในปรากฏการณ์ธรรมชาติ 3) การคาดคะเน หรือมองการณ์ไกลที่อาจมีผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลของการวิจัยเรื่องการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้ 1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ได้แก่ 1.1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดประชุมเป็นประจำทุกเดือนกับผู้นำชุมชนเพื่อร่วมกันวางแผนการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟและติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินงานของกลุ่ม 1.2) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดวิทยากรมาส่งเสริมให้ความรู้ในด้านการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อให้สมาชิกกลุ่มได้แลกเปลี่ยนความรู้และมีทัศนคติและมุมมองที่เป็นแนวทางเดียวกัน และ 1.3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดหาช่องทางการประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ชุมชน ให้เป็นที่รู้จักและเป็นการเพิ่มช่องทางการตลาด โดยการจัดแสดงสินค้าเพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์ชุมชนในพื้นที่ และ 2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป ได้แก่ 2.1) ควรมีการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการเพื่อยกระดับศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ 2.2) ควรมีการศึกษากาพัฒนาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ

ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ 2.3) ควรศึกษาผลกระทบการ
ท่องเที่ยวของแหล่งท่องเที่ยวเขาหินเหล็กไฟ ตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

บรรณานุกรม

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- พรศิริ บินนาราวี. (2555). ความคาดหวังและการรับรู้ของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อการ
ท่องเที่ยวในอำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. ใน (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ
โรฒประสานมิตร.
- วรรณภา ศรีประเสริฐทรัพย์. (2549). คุณภาพบริการตามความคาดหวังและการรับรู้ของ
นักท่องเที่ยวชาวไทยผู้พักที่โรงแรมชลจันทร์ พัทยา รีสอร์ท ชลบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์รัฐ
ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วิภาดา พิศดู. (2551). ความคาดหวังและการรับรู้จริงของการให้บริการการท่องเที่ยวแบบ
โฮมสเตย์ กรณีศึกษาหาดส้มแป้น จังหวัดระนอง. ใน (ภาคนิพนธ์บริหารธุรกิจ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. (2566). แผนพัฒนาจังหวัดประจวบคีรีขันธ์. เรียกใช้เมื่อ 4
มีนาคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/Td176>
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. Third edition. New York:
Harper and Row Publication.

การใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2*

THE USE OF AUTHORITY OVER ACADEMIC AFFAIRS ADMINISTRATION
OF THE MEDIUM-SIZED PRIMARY SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
CHIANG MAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ทิพย์วารี พรหมมา

Tipwaree Promma

ธีระภัทร ประสมสุข

Teerapat Prasomsuk

สังวาร์ วังแจ่ม

Sangwan Wangcham

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

E-mail: lanna4599@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สปป.ชม เขต 2 และเพื่อศึกษาการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สปป.ชม เขต 2 ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนของสถานศึกษา ขนาดกลาง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 โรงเรียน มีครูผู้สอน จำนวน 150 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาด

* Received 29 June 2023; Revised 15 August 2023; Accepted 15 August 2023

กลาง ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาด ผลโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจอ้างอิง ด้านอำนาจโดยตำแหน่ง ด้านอำนาจทางกฎหมาย ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ตามลำดับ การใช้อำนาจในการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง พบปัญหา โดยรวมด้านอำนาจความเชี่ยวชาญที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด และมีปัญหาค่าเฉลี่ยที่น้อยของรายด้าน ได้แก่ ด้านอำนาจทางกฎหมาย เรื่องผู้บริหารมีอำนาจตามตำแหน่ง หน้าที่ที่ได้รับการแต่งตั้ง ด้านอำนาจการบังคับ เรื่องการใช้อำนาจการบังคับของ ผู้บริหารมีพื้นฐานมาจาก ความไม่พึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ เรื่องผู้บริหารมีทักษะในการปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างที่ดีได้ ด้านอำนาจอ้างอิง เรื่องผู้บริหารปฏิบัติต่อครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่าง เป็นธรรมในทุก ๆ ด้าน และด้านอำนาจโดยตำแหน่ง เรื่องผู้บริหารมีการใช้อำนาจโดย ตำแหน่งต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยอำนาจโดยกฎหมาย การให้รางวัลและการบังคับ

คำสำคัญ: การใช้อำนาจ, การบริหารงานวิชาการ, สถานศึกษาขนาดกลาง

Abstract

This research aims to study the academic administration of medium-sized educational institutions. under the jurisdiction of the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office, Region 2 and to study the exercise of power and academic administration of medium-sized elementary school administrators. Under the jurisdiction of Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 2 The population consisted of teachers and teachers of medium-sized educational institutions. under the jurisdiction of the area office Chiang Mai Primary Education Region 2 Academic year 25 65 amount 10 The school has a number of teachers 150 person The tools used for data collection were questionnaires and interview forms. Data were analyzed by finding frequency, percentage, mean and standard deviation. and analyzed content from interviews with 7 experts to study the academic administration of medium-sized educational institutions under the jurisdiction of the Chiang Mai Primary Educational Service Area Office, Region

2 The research results found that Academic administration of medium-sized educational institutions under the jurisdiction of the area office Chiang Mai Primary Education Region 2 The overall and individual results were at a high level, ranked in order of average. From descending to the top, namely, the force of force, the reference power, the power by position, the legal power. Expertise respectively use of power Academic administration of medium-sized educational institutions under the jurisdiction of the area office The primary education in Chiang Mai, Region 2 found problems Overall, expertise with the lowest average and there is a small average problem of each aspect, namely legal power Regarding executives having power according to their position Duties that have been appointed in terms of authority Regarding the use of compulsory power Management is based on incompetence. Satisfied with the performance of teachers and educational personnel in the field of expertise Subject: The executives have the skills to set a good role model for reference power Subject: Administrators treat teachers and school personnel fairly fair in all aspects and power by position, the subject of executives exercising power by positions to teachers and educational personnel with the powers of reward and coercion laws.

Keywords: exercise of power, academic administration, medium school

บทนำ

การใช้อำนาจ เป็นเครื่องมือสำคัญในการบริหารงานในองค์การ การบริหารงานย่อมเกี่ยวข้องกับ คนเป็นจำนวนมาก ผู้นำองค์การจึงจำเป็นต้องใช้อำนาจเพื่อควบคุมให้ผู้อื่นฟังและปฏิบัติตาม การใช้อำนาจ ขึ้นอยู่กับลักษณะของผู้นำแต่ละคน ทั้งการใช้กำลัง ใช้พลัง การบังคับบัญชา ความรุนแรง และการบังคับ อำนาจเปรียบเสมือนเครื่องมือของผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารอาจใช้ อำนาจในหน้าที่ของตนเองให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาได้หลายวิธีและถ้าหากการใช้ อำนาจหน้าที่ดังกล่าวมีลักษณะเป็นไปตามข้อตกลงในการทำงานมากที่สุดแล้วผู้ใต้บังคับบัญชาก็จะปฏิบัติ ตามคำสั่งของผู้บังคับบัญชาของตน แต่ปัญหาที่

ผู้บริหารทุกคนมักจะประสบนั่นก็คือ การใช้อำนาจหน้าที่ที่มีอยู่ว่าควรใช้อำนาจแค่ไหนจึงจะเหมาะสม ซึ่งการใช้อำนาจนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหารที่จะ บังคับบัญชาและสถานการณ์ของสภาพแวดล้อมต่างๆ ในขณะนั้น การใช้ อำนาจออกเป็น 5 ประเภท คือ 1) อำนาจจากการให้รางวัล (Reward Power) 2) อำนาจจากการบังคับ (Coercive Power) 3) อำนาจตามกฎหมาย (Legitimate) 4) อำนาจจากการอ้างอิง (Referent Power) และ 5) อำนาจจากความเชี่ยวชาญ (Expert Power)

การศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนามนุษย์ให้มีความเจริญงอกงามทั้งด้านสติปัญญา ความรู้ คุณธรรมความดีงามในจิตใจ มีความสามารถที่จะทำงานและคิดวิเคราะห์ได้อย่างถูกต้อง แยกคาย สามารถเรียนรู้ แสวงหาความรู้ ตลอดจนใช้ความรู้สร้างสรรค์ มีสุขภาพร่างกายและจิตใจ สมบูรณ์แข็งแรงประกอบอาชีพได้ มีวิถีชีวิตกลมกลืนธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสามารถปรับตัวได้ในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับอุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและทำสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ การศึกษาที่สร้างคุณภาพชีวิตและสังคมบูรณาการอย่างสมดุลระหว่างปัญญา ธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม เป็นการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อคนไทยทั้งปวง มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่วัยการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาความรู้ความสามารถ เพื่อการทำงานที่มีคุณภาพ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้ตรงตามความต้องการของผู้เรียน และสามารถตรวจสอบได้อย่างมั่นใจว่า การศึกษาเป็นกระบวนการของการ พัฒนาชีวิตและสังคมเป็น ปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สามารถพึ่งตนเองได้ และสามารถแข่งขันได้ในระดับนานาชาติ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล เป็นสิ่งสำคัญเพราะมนุษย์เป็นตัวขับเคลื่อนพื้นฐานทางด้าน สังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยี วัฒนธรรม ประเทศที่มีการพัฒนาย่อมส่งผลถึงพลเมือง ในประเทศให้สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข สามารถปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างเข้มแข็ง นอกจากนี้สภาพปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต่างยอมรับว่า ความรู้ของทรัพยากรบุคคลมีความสำคัญ และเชื่อมโยงกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเป็น อย่างมาก ทำให้มีการเรียกสังคมในปัจจุบันว่าเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาให้ประชาชนชาวไทย ได้รับการศึกษาเท่าเทียมกันทุกคนจึงได้เกิดพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ขึ้นมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและเพื่อให

การจัด การศึกษาของประเทศบรรลุเป้าหมาย และก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการศึกษาของชาติให้มี มาตรฐานทางวิชาการจึงได้กำหนดให้สภาพการศึกษาทำหน้าที่พิจารณาเสนอ มาตรฐานการศึกษา ของชาติ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของประเทศ ให้มีความสอดคล้องกับอุดมการณ์ของการจัดการศึกษาชาติ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาพลเมือง ของประเทศให้มีคุณภาพ และเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคล สำหรับการนำพาประเทศเข้าสู่ เวทีการแข่งขันระดับนานาชาติ

มาตรฐานการศึกษาของชาติเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐาน ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และใช้เป็นหลักในการส่งเสริมและ กำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา หลังการจัด การศึกษา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) กล่าวถึงการ พัฒนา ศักยภาพคนไทยด้านการศึกษาเพิ่มสูงขึ้น แต่ยังคงให้ความสำคัญต่อการพัฒนา ด้าน คุณภาพ การศึกษาและการเรียนรู้ต่อเนื่องตลอดชีวิตคนไทยได้รับการศึกษาเฉลี่ยสูงขึ้น การ ขยายโอกาสทาง การศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มมากขึ้น แต่คุณภาพการศึกษายังคงเป็นปัญหา ต่อเนื่องที่ต้องให้ความสำคัญโดยเร่งด่วน ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาซึ่งประเมินจากค่าผลสะสม ทางการศึกษา หรือ ระดับความรู้ทักษะในระดับสูงสุดของคนไทยทั้งประเทศ โดยวัดจากจำนวน เป็นการศึกษานี้ของ คน ไทย พบว่า เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 6.3 ปี และ 7.8 ปี ในปี 2543 และปี 2546 เป็น 8.5 ปี ในปี 2548 แต่ยังไม่ถึงระดับการศึกษาภาคบังคับ และต่ำกว่าประเทศ เพื่อนบ้านในแถบเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น เกาหลี สิงคโปร์ สำหรับการขยายโอกาสทางการศึกษา เพิ่มขึ้น โดยอัตราส่วนนักเรียนต่อประชากร เพิ่มขึ้นทุกระดับ อัตราการเข้าเรียนระดับ มัธยมศึกษาเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 49 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 71.2 ในปี 2548 และอัตราส่วน นักเรียนอุดมศึกษาต่อประชากรอายุ 18-21 ปี (ไม่รวมสูงกว่าปริญญาตรี) เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 40.3 ในปี 2544 เป็นร้อยละ 44.3 ในปี 2547 อย่างไรก็ตาม ผลสัมฤทธิ์ ทาง การเรียนของ นักเรียนไทยที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยของการทดสอบ 4 วิชาหลัก (ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ต่ำกว่าร้อยละ 50 มาโดยตลอด กล่าวคือ ผลสัมฤทธิ์ ทาง การเรียนของนักเรียนทุกระดับลดลงจากร้อยละ 43.89 ในปี 2544 เหลือร้อยละ 38.61 ในปี 2547 ขณะเดียวกัน การประเมินเชิงคุณภาพของการศึกษาที่สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันของ ประเทศ พบว่าประเทศไทยยังล้าหลังกว่าประเทศมาเลเซีย และอินเดีย จึงเป็นเรื่องที่ต้องเร่ง ปรับปรุงในเชิงคุณภาพของการศึกษาโดยเร่งด่วน สำหรับเรื่องคุณภาพการศึกษาและการ

บริหารจัดการศึกษา ตามแนวทางที่พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ คือ จัดการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ดังนั้นจึงให้ความสำคัญอย่าง มากกับการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา ให้มีอิสระในการบริหารเพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และเน้นการปฏิรูประดับสถานศึกษา โดยเพิ่มบทบาทและอำนาจหน้าที่ให้กับสถานศึกษาเพื่อให้มี อิสระในการตัดสินใจเรื่องสำคัญคือ วิชาการหรือหลักสูตร การบริหารงบประมาณ และการบริหาร บุคลากร โดยมีคณะกรรมการบริหารโรงเรียนที่ประกอบด้วยผู้แทนของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นรูปแบบ ที่สอดคล้องกับหลักการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน แต่การกระจายอำนาจให้สถานศึกษาบริหารตนเองได้อย่างเบ็ดเสร็จจะไม่เกิดขึ้นง่ายในเวลาอันรวดเร็ว หากไม่มีกฎหมายรองรับฐานอย่างหนักแน่น รัฐจึงให้สถานศึกษาทั้งรัฐและเอกชนเป็นนิติบุคคล โดยกำหนดให้สถานศึกษาของรัฐเป็นนิติบุคคลตามมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร

ราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ส่วนมาตรา 44 แห่ง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กำหนดให้สถานศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษา ปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นนิติบุคคล และมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน ผู้รับใบอนุญาต ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า และผู้ทรงคุณวุฒิ และบทเฉพาะกาล มาตรา 73 มิให้นำบทบัญญัติเรื่องนี้มาใช้บังคับจนกว่าจะได้มี การดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติดังกล่าว แต่ทั้งนี้ต้องไม่เกินสามปีนับแต่วันที่พระราชบัญญัติ นี้ใช้บังคับ ปัจจัยสำคัญที่สามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน การจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพนั้น เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งต้องเป็นการจัด การศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาเต็มที่ รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา รู้จักการเรียนรู้ด้วยตนเองมีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการ เปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว หน้าที่หลักของการศึกษาคือ พัฒนาคุณภาพของบุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาที่สำคัญที่สุดคือ ครู ผู้บริหารสถานศึกษา และนักการศึกษา จึงต้องคิดให้ไกลอย่างสร้างสรรค์ ไม่ให้คิดตาม หากผู้บริหารตระหนักถึงกระแส ของสังคม และทิศทางที่ควรจะดำเนินไป ก็จะสามารถใช้กลยุทธ์การบริหารงานที่เน้นคุณภาพของ งานวิชาการ ที่สอดคล้องกับการพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ให้ผู้เรียนเป็นผู้มีความรู้ มีทักษะขั้น สูงและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ที่จะทำให้เขาเป็นผู้สร้างงานที่สร้างสรรค์และมีผลิตภาพ (Creative and Productive

People) คือคิดเป็น และผลิตได้ ไม่ใช่เป็นเพียงแค่ผู้ตามกระแสของ สังคม จากความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาและสภาพการณ์ที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ชัดว่า เป้าหมายที่แท้จริงของการประกันคุณภาพการศึกษา คือ คุณภาพของผู้เรียนที่จบจาก สถาบันการศึกษาออกไปนั่นเอง ซึ่งสิ่งที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง คือ กระบวนการบริหารการจัด การศึกษา โดยเฉพาะงานด้านบริหารวิชาการ (ภคอร เคลือบอาบ, 2554) ความสำเร็จของสถานศึกษาอยู่ที่การบริหารงานวิชาการ ซึ่งงานวิชาการมีขอบข่าย กว้างขวางในด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน โดยทั่วไปสถานศึกษาที่จัดการศึกษาไม่ว่าจะด้าน อาชีวศึกษาหรือด้านอื่นในแต่ละระดับนั้น จะมีหลักสูตรและโปรแกรมการศึกษาที่เข้าร่วมกัน โดยทั่วไปหลักสูตรจัดโดยส่วนกลาง ดังนั้น ขอบข่ายของงานวิชาการจะครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน เกี่ยวกับงานวิชาการ การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน การจัดบริการการสอน และการ จัดการวัดและประเมินผล รวมทั้งการติดตามผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถาบันการศึกษาทุกระดับและทุกประเภท ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานในมหาวิทยาลัย สถานศึกษา ขั้นสูงอื่นๆ หรือการบริหารงานในโรงเรียนก็ตาม เราอาจกล่าวได้ว่า มาตรฐานและคุณภาพของ สถาบันการศึกษาทุกระดับที่กล่าวมานั้น อาจพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเป็นประการสำคัญ ผลงานด้านวิชาการจะเป็นสิ่งบ่งชี้ให้เห็นถึงมาตรฐานและคุณภาพของสถาบันการศึกษานั้น ๆ ว่ามีอยู่มากหรือน้อยเพียงใด

สภาพการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเอกชน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1 ยังมีจุดอ่อนและอุปสรรคที่จำเป็นต้องได้รับการปรับเปลี่ยนให้มีความเข้มแข็งขึ้น ในการบริหารงานวิชาการ คือ การบริหารจัดการศึกษา คุณภาพการจัดการศึกษา ซึ่งสถานศึกษามีศักยภาพทุกๆ ด้านไม่เท่ากัน ผลการประเมินคุณภาพ O-NET และ NT ต่ำว่า เกณฑ์เฉลี่ย ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศขาดความครอบคลุม ซึ่งอุปสรรคในการจัดการศึกษาที่เป็น ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ ทั้งด้านวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการสื่อสาร คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนล้วนส่งผลต่อการพัฒนาการบริหารงานของโรงเรียนเอกชน ดังนั้นการบริหาร วิชาการถือเป็นงานหลักของสถานศึกษา มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาให้บรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ มาตรฐานคุณภาพการศึกษาจะปรากฏเด่นชัด ในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้า จำเป็นต้องมีระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ คุณภาพของการศึกษาจะดีหรือไม่เพียงใดขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประการ เช่น หลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผล คุณภาพของอาจารย์และการบริการวิชาการ ซึ่งการ

บริหารวิชาการจึงนับเป็นงานสำคัญ เป็นภารกิจ หลักของบุคลากรทุกฝ่ายที่ต้องร่วมมือกัน ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถมีความรู้ความเข้าใจ เพื่อให้การจัดการศึกษาดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่า งานวิชาการในโรงเรียนเป็นงานหลัก และสำคัญที่สุด ต้องเอาใจใส่อย่างเต็มที่เต็มความสามารถ ต้องมีการนิเทศ ติดตาม และ ประเมินผลอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงตระหนักในหน้าที่ของงานวิชาการของโรงเรียน และมีความ ต้องการ พัฒนางานวิชาการของโรงเรียนให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา และ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาของชาติ และเกณฑ์มาตรฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพราะจุดมุ่งหมายของ สถานศึกษาก็คือ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ซึ่งขึ้นอยู่กับงานวิชาการ ทั้งสิ้น โรงเรียนจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับงานวิชาการของโรงเรียน ที่จะสร้างนักเรียนให้มีคุณภาพ มี ความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม และคุณสมบัติตามที่ต้องการ เพื่อนำไปใช้ในการดำรงชีวิตใน สังคมต่อไปได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
2. เพื่อศึกษาการใช้อำนาจกับบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับ ประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสม (Mixed Methodology Research)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากจำนวนประชากรไม่มาก ผู้วิจัยจึงเลือกประชากร ทั้งหมดเป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 โรงเรียน 150 คน คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview)

1. แบบสอบถามการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) มี 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

2. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (structured interview) เกี่ยวกับเรื่อง แนวทางการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านอำนาจทางกฎหมาย (Legitimate Power) ด้านอำนาจการบังคับ (Coercive Power) ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ (Expert Power) ด้านอำนาจอ้างอิง (Referent Power) ด้านอำนาจโดยตำแหน่ง (Position Power)

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 มาดำเนินการดังนี้

1.1 ตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

1.2 นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนที่กำหนดไว้

1.3 การแปรความหมายของคะแนน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ความหมายของค่าคะแนนเฉลี่ยของคำตอบแล้วแปรความหมายตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ดังนี้

1.4 นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความสมบูรณ์ และให้ค่าน้ำหนักคะแนนเรียบร้อยแล้วไปวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการหาการแจกแจงความถี่และค่าเฉลี่ยร้อยละของการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

1.5 นำผลมาคำนวณที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยต่อไป

2. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์มาดำเนินการวิเคราะห์ ทำความเข้าใจและทบทวนในภาพรวมของข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด จับประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2

3. นำข้อมูลกลับมาทบทวนโดยอ่านพิจารณาอย่างละเอียด และตีความ พร้อมกับการดึงข้อความหรือประโยคที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาการใช้อำนาจกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2

4. นำข้อความหรือประโยคที่มีความหมายเดียวกันหรือความหมายใกล้เคียงกันมาไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน

5. เก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยการบรรยายเชิงพรรณนา การวิเคราะห์เนื้อหา ประเด็นสำคัญ

ผลการวิจัย

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สรุปผลการวิจัยประเด็นสำคัญได้ดังนี้

1. การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย

จากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอำนาจอ้างอิง ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจทางกฎหมาย ด้านอำนาจโดยตำแหน่ง ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ตามลำดับ ผลดังนี้

ด้านอำนาจทางกฎหมาย ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารระดับสูง จะมีอำนาจตามกฎหมายสูงกว่าผู้บริหารระดับต้น ($\bar{X} = 4.14$) เมื่อผู้บริหารสั่งการหรือออกคำสั่ง ครูและบุคลากรทางการศึกษาจะ ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ($\bar{X} = 4.12$) การใช้อำนาจของผู้บริหารเป็นไป ตามกฎหมายที่กำหนด ($\bar{X} = 4.10$) ตามลำดับ

ด้านอำนาจการบังคับ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การใช้อำนาจการบังคับของ ผู้บริหารขึ้นอยู่กับค่านิยมและวัฒนธรรมขององค์กร ($\bar{X} = 4.29$) ผู้บริหารใช้อำนาจการบังคับโดย คำนึงถึงความบกพร่องในหน้าที่ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.24$) ผู้บริหารมีอำนาจที่จะบังคับให้ครู และ บุคลากรทางการศึกษา ปฏิบัติงานตามที่รับมอบหมาย ($\bar{X} = 4.09$) ตามลำดับ

ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ เมื่อพิจารณาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสามารถให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน แก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ ($\bar{X} = 4.20$) ผู้บริหารมีความเชี่ยวชาญ ทางด้านเทคนิคในการบริหาร ($\bar{X} = 4.05$) ผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหา ในการปฏิบัติงานได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.04$) ตามลำดับ

ด้านอำนาจอ้างอิง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารใช้อำนาจอ้างอิง โดยมีพื้นฐานมาจาก คุณสมบัติส่วนตัวของการเป็นผู้นำ ($\bar{X} = 4.44$) ผู้บริหารมีบุคลิกภาพที่มีอิทธิพลต่อครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.44$) ผู้บริหารมีคุณลักษณะเป็นที่น่าเชื่อถือ ชื่นชมของผู้อื่น รวมทั้งครูและบุคลากรทางการศึกษา ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ

ด้านอำนาจโดยตำแหน่ง ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสามารถสั่งให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติ หน้าที่นอกเหนือจากขอบเขตอำนาจโดยตำแหน่งของตนได้ ($\bar{X} = 4.33$) ผู้บริหารใช้อำนาจภายในตำแหน่งโดยคำนึงถึงขอบเขต อำนาจหน้าที่

ของตำแหน่งนั้น ($\bar{X} = 4.24$) ผู้บริหารใช้อำนาจโดยตำแหน่ง เพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 3.89$) ตามลำดับ

2. การใช้อำนาจกับบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาระดับประถมศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 2

การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบปัญหา โดยรวมด้านอำนาจความเชี่ยวชาญที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด และมีปัญหาค่าเฉลี่ยที่น้อยของรายด้าน ได้แก่ ด้านอำนาจทางกฎหมาย เรื่องผู้บริหารมีอำนาจตามตำแหน่ง หน้าที่ได้รับการแต่งตั้ง ด้านอำนาจการบังคับ เรื่องการใช้อำนาจการบังคับของ ผู้บริหารมีพื้นฐานมาจากความไม่ พึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของ ครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ เรื่องผู้บริหารมีทักษะในการปฏิบัติงานให้เป็นตัวอย่างที่ดีได้ ด้านอำนาจอ้างอิง เรื่องผู้บริหารปฏิบัติต่อครูและบุคลากรในโรงเรียนอย่าง เป็นธรรมในทุก ๆ ด้าน และด้านอำนาจโดยตำแหน่ง เรื่องผู้บริหารมีการใช้อำนาจโดย ตำแหน่งต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยอำนาจโดยกฎหมายการให้รางวัลและการบังคับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ผลการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านอำนาจการบังคับ ด้านอำนาจอ้างอิง ด้านอำนาจโดยตำแหน่ง ด้านอำนาจทางกฎหมาย ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหาร ครูได้เห็นความสำคัญของการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในการจัดบริหารงานวิชาการให้มีศักยภาพที่ดีขึ้น โดยต้องได้รับความร่วมมือกับคณะครู บุคลากรทางการศึกษาที่ให้ความสนใจและเอาใจใส่มากในการร่วมมือพัฒนาให้มีศักยภาพที่ดีขึ้น จากผลข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย คือ ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี พลดอน (2556) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา

ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิษณุ สุขินิติ ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก ผู้วิจัยมีประเด็นที่จะอภิปรายดังนี้

ด้านอำนาจทางกฎหมาย จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ด้านอำนาจทางกฎหมาย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะผู้บริหารได้ใช้อำนาจตามตำแหน่งหน้าที่ตามที่ได้รับแต่งตั้ง ใช้อำนาจการบริหารเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดก่อนมอบหมายงานออก คำสั่งจะมีการอ้างอิงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง อันเป็นเหตุให้เมื่อผู้บริหารออกคำสั่งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ซึ่งผู้บริหารเองจะใช้อำนาจตามกฎหมาย กำหนดเกี่ยวกับลำดับการปกครองของผู้บริหารระดับสูงสู่ผู้บริหารระดับต้นออกคำสั่งเป็นลำดับ ขั้นตอน จากผลข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายด้านอำนาจทางกฎหมาย คือเรื่องผู้บริหารมีอำนาจตามตำแหน่ง หน้าที่ได้รับการแต่งตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตดาพร พิมพโคตร (2554) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของ ผู้บริหารโรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจของผู้บริหาร โรงเรียนอำเภอลำดวน จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อำนาจตามกฎหมาย อยู่ในระดับมาก

ด้านอำนาจการบังคับ จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ด้านอำนาจการบังคับ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก จากผลข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายด้านอำนาจการบังคับ เรื่องการใช้อำนาจการบังคับของ ผู้บริหารมีพื้นฐานมาจากความไม่ พึงพอใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งพบว่ามีค่าเฉลี่ยที่น้อยที่สุด ผู้บริหารมีอำนาจที่จะบังคับให้ ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย มีการใช้อำนาจการบังคับโดยคำนึงถึงความ บกพร่องในหน้าที่ของครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งการใช้อำนาจการบังคับนี้มีพื้นฐานมาจากการ ไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานจึงมีการกำกับติดตามเพื่อป้องกันเหตุดังกล่าวและหวังผลสำเร็จของงาน โดยต้องคำนึงถึงวัฒนธรรมองค์กรเป็นสำคัญ

ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ด้านอำนาจความเชี่ยวชาญ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีความรอบรู้เชี่ยวชาญในด้านต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับและสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง มีทักษะในการปฏิบัติงานที่เป็นแบบอย่างสามารถให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติงานให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา หากเกิดปัญหา ขึ้นผู้บริหารสามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีความเชี่ยวชาญในเทคนิคการบริหารเป็นที่ยอมรับ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี พลดอน (2556) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับ มาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญ์ สุขินิติ (2556) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหาร สถานศึกษา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การใช้อำนาจความเชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมาก

ด้านอำนาจอ้างอิง จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ด้านอำนาจอ้างอิง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีคุณลักษณะเป็นที่น่าเชื่อถือชื่นชมแก่บุคคลอื่นทั้งภายนอกองค์กรและภายในองค์กรโดยมีพื้นฐานมาจากคุณลักษณะส่วนตัวของการ 79 เป็นผู้นำ ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ อัญชลี เรืองไพศาล (2558) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่องพฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารตาม ความเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดจันทบุรี ผลการวิจัยพบว่า การใช้อำนาจโดยผู้อ้างอิง อยู่ ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชณี พลดอน (2556) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของ ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า การใช้อำนาจโดยผู้อ้างอิง อยู่ในระดับมาก

ด้านอำนาจโดยตำแหน่ง จากผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ด้านอำนาจโดยตำแหน่ง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดผู้บริหารมีการใช้อำนาจโดย ตำแหน่งต่อครูและบุคลากรทางการศึกษาด้วยอำนาจโดยกฎหมายการให้รางวัลและการบังคับ ผู้บริหารใช้อำนาจภายในตำแหน่งโดย คำนึงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งนั้น มี

การใช้อำนาจโดยตำแหน่งต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดย อ้างอิงอำนาจตามกฎหมาย อำนาจการให้รางวัลและอำนาจโดยการบังคับ โดยผู้บริหารสามารถสั่ง การให้ปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากขอบเขตในตำแหน่งของตนได้ ผู้บริหารใช้อำนาจภายในตำแหน่งโดย คำนึงถึงขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งนั้น มีการใช้อำนาจโดยตำแหน่งต่อผู้ใต้บังคับบัญชาโดย อ้างอิงอำนาจตามกฎหมาย และอำนาจโดยการบังคับ โดยผู้บริหารสามารถสั่ง การให้ปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากขอบเขตในตำแหน่งของตนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุระชัย เอี่ยมสะอาด (2557) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนหัวหินวิทยาคม ผลวิจัยพบว่า การใช้ อำนาจ โดยตำแหน่ง อยู่ในระดับมาก

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะ เพื่อนำมาพิจารณาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ดังนี้ ในเรื่องการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษาขนาดกลาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ทำงานพบว่า มีความเห็นที่แตกต่างกัน ควรนำหลักธรรมาภิบาล มาใช้ ร่วมกับการใช้อำนาจเพื่อให้บุคลากรในแต่ละช่วงประสบการณ์ทำงานมีมุมมองต่อผู้บริหารที่ตรงกัน ผู้บริหารควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการใช้อำนาจ ควรใช้อำนาจควบคู่กับคุณธรรมในการ บริหารสถานศึกษาเพื่อผู้ใต้บังคับบัญชา ยอมรับผู้บริหารและปฏิบัติงานอย่างสุดความสามารถจากการ ใช้อำนาจที่มีคุณธรรม

บรรณานุกรม

พิษณุ สุขนิติ. (2556). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10. ใน (ปริญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- ภคอร เคลือบอาบ. (2554). กระบวนการบริหารงานวิชาการทางเลือกใหม่...สู่หลักการประกันคุณภาพทางการศึกษาอย่างแท้จริง. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม 2566 จาก <http://www.kroobannok.com/41567>.
- รัชนี พลดอน. (2556). การใช้อำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนในเขตคุณภาพนาดี 2. ใน (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- รัตดาพร พิมพ์โคตร. (2554). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนอาเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนครพนม.
- สุรัชย์ เอี่ยมสะอาด. (2557). การใช้อำนาจของผู้บริหารโรงเรียนหัวหินวิทยา. ใน (ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อัญชลี เรืองไพศาล. (2558). พฤติกรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารตามความเห็นของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดจันทบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

ความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร*

SOCIAL INTELLIGENCE OF THE THIRD YEAR STUDENTS
OF FACULTY OF EDUCATION AT NARESUAN UNIVERSITY

สำราญ มีแจ้ง

Samran Meejang

สิริกานต์ ทองมาก

Sirikarn Thongmak

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย

Faculty of Education Naresuan University, Thailand

E-mail: sirikamt@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงปริมาณครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 2) เปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับนิสิตหญิง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ปีการศึกษา 2565 จำนวน 102 ดำเนินการสุ่มโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สาขาเป็นชั้นในการสุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ Pearson ผลการวิจัยพบว่านิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน (ร้อยละ 58.82) และเพศชาย จำนวน 42 คน (ร้อยละ 41.18) นิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 มีความฉลาดทางสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การมีทักษะรับรู้และวิเคราะห์ และการมีทักษะในการตระหนักรู้ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง และพบว่า

* Received 12 July 2023; Revised 17 August 2023; Accepted 7 October 2023

นิสิตหญิงมีความฉลาดทางสังคม สูงกว่า นิสิตชายที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 จึงควรสนับสนุนให้นิสิตมีความฉลาดทางสังคมในระดับที่สูงขึ้น ควรมีการส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมที่มีโอกาสได้พัฒนาความฉลาดทางสังคมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา สถาบันการศึกษาควรจัดการเรียนการสอนที่ฝึกให้นิสิตมีพฤติกรรมการกล้าแสดงออก มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้จักความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ต่อกัน การส่งเสริมให้นิสิตจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาคุณลักษณะของความฉลาดทางสังคม

คำสำคัญ: ความฉลาดทางสังคม, ทักษะรับรู้และวิเคราะห์, ทักษะด้านสังคม, ทักษะในการตระหนักรู้

Abstract

This quantitative research aimed 1) to study social intelligence of third year students at the Faculty of Education, Naresuan University 2) to compare social intelligence of third year students at the Faculty of Education, Naresuan University between male students and female students. The sample used in this research were third year students, Faculty of Education, Naresuan University, Academic Year 2022, for 102 students selected by stratified random sampling, using faculty as a unit of study. Data was analyzed by statistics, including percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation. The findings revealed that students were 60 females (58.82%) and 42 males (41.18%). Overall students' social intelligence was at a moderate level with statistically significant 0.05 when considering each branch found that cognitive and analytical skills, and recognition skill were at a relatively high level. It was found that female students had higher social intelligence than male students at the significance level of 0.05. Therefore, students should be encouraged to have higher social intelligence. Students should be encouraged to participate in activities that have the opportunity to develop social slopes both inside and outside the educational institution. Educational institutions should provide instruction that trains students to have assertive behavior which are team work together, responsibility, mutual assistance as well as having communication

and building relationships with each other, encouraging students to undertake projects that develop characteristics of social intelligence.

Keyword: Social Intelligence, Perception and Analytical Skills, Social Skills, Awareness Skills

บทนำ

ความฉลาดทางสังคม (Social intelligence) เป็นความสามารถของบุคคลในการเข้าสังคม การสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ตลอดจนการใช้ภาษาขณะพูดคุยและมีความสามารถในการทำงานร่วมกัน กับผู้อื่นเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ต้องการ (กรมสุขภาพจิต, 2554) (Goleman, D, 2006) ความฉลาดทางสังคมจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคคลเพื่อใช้ในการดำรงชีวิต อยู่ในสังคม นอกเหนือจากความฉลาดทางเชาว์ปัญญาและความฉลาดทางอารมณ์ เพราะหากบุคคล มีความรู้ความสามารถ แต่ไม่มีมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ขาดความรับผิดชอบ ไม่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ ก็จะทำให้บุคคลไร้ซึ่งความสุขเมื่อต้องอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคม (คณิตพันธุ์ ทองสืบสาย, 2552) บุคคลที่มีความฉลาดทางสังคมสูงจะสามารถดึงดูดให้บุคคลอื่นอยากเข้าใกล้ มีพฤติกรรมเกื้อกูลและมีจิตบริการได้รับการยอมรับและชื่นชมจากบุคคลรอบข้าง ในขณะที่บุคคล ที่มีความฉลาดทางสังคมต่ำ จะรู้สึกด้อยค่า หงุดหงิด อยู่กับความเครียดของตนเอง ล้มเหลวในการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และมีพฤติกรรมรุนแรงเมื่อต้องอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม (Albrecht, K., 2006) (Goleman, D, 2006) ได้อธิบายองค์ประกอบของความฉลาดทางสังคมเป็น 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ทางสังคม (Social awareness) เป็นความสามารถของบุคคลในการรับรู้เกี่ยวกับผู้อื่นในสังคมรวมถึงการรับรู้อารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และเข้าใจในสถานการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นในสังคม และ 2) การมีปฏิสัมพันธ์หรือคุณสมบัติพิเศษทางสังคม (Social facility) คือ ความสามารถในการเข้าร่วมกับบุคคล การแสดงตนเอง การชี้นำพฤติกรรมของบุคคล และการคำนึงถึงผู้อื่น ความฉลาดทางสังคมจึงเป็นความสามารถภายในตัวบุคคลอีกด้านหนึ่ง หากบุคคลได้รับการพัฒนาและส่งเสริมอย่างเหมาะสมก็จะทำให้ดำเนินชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับคนรอบข้าง และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างมีความสุข (ทัชชา สุริโย, 2559)

มนุษย์เป็นสัตว์สังคม ที่ต้องอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ซึ่งคนแต่ละคนมีความสามารถในการเข้าสังคมต่างกัน บางคนมีปัญหาในการเข้าสังคม ไม่สนใจผู้คนรอบข้างหรือสังคม โดยปกติแล้ว

บุคคลควรมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นครอบครัว เพื่อน โดยเฉพาะเพื่อนถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งในกลุ่มช่วงวัยรุ่น เพราะเป็นวัยที่ต้องการ การยอมรับจากคนในกลุ่ม และในการเข้ารับการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัย แน่นอนว่าสังคมที่พบเจอก็จะเป็นสังคมที่มีขนาดใหญ่ขึ้น เจอสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ การปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญมากเพื่อการอยู่รอดในสังคมนั้น ๆ ในปัจจุบันการแข่งขันนั้นสูงขึ้นเป็นอย่างมาก ประกอบกับความทันสมัยของเทคโนโลยี ที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตมากขึ้นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทำให้การดำรงชีวิตของมนุษย์ในสังคม จึงมีความมุ่งมั่นที่จะผลักดันตนเองให้มีความเก่ง ความเจริญในทุก ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องของความฉลาดทางสติปัญญาหรือ IQ (IQ : Intelligence Quotient) และความฉลาดทางอารมณ์หรือ EQ (Emotional Quotient) ซึ่งแต่ละคนก็พยายามที่จะพัฒนาตนเองให้มีความพร้อมทั้งสองด้านควบคู่กันไป เพื่อให้ชีวิตประสบความสำเร็จ แต่ปัจจุบันหลาย ๆ ภาคส่วนขององค์กรในระดับต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญและเน้นย้ำว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของมนุษย์เรานอกจาก IQ และ EQ ก็ยังหาเพียงพอไม่ ต้องมีความฉลาดทางสังคมหรือ SQ (Social Quotient) เข้าไปร่วมด้วย (ปาณิสรา คงสมจิตต์, 2559)

ในปัจจุบัน นักวิชาการและนักจิตวิทยาได้เริ่มศึกษาถึงทักษะด้านพหุปัญญา (Multiple Intelligence) โดย ฮาเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Gardner, H., 1983) ทักษะพหุปัญญาเป็นสิ่งที่น่าสนใจและจำเป็นในยุคปัจจุบันเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะทักษะด้านมนุษย์สัมพันธ์ คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ทั้งด้านความรู้สึกนึกคิด อารมณ์ เจตนาที่ซ่อนเร้น มีความไวในการสังเกตสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ของคนอื่น และตอบสนองสิ่งเหล่านั้นได้เหมาะสม สร้างมิตรภาพได้ง่าย เจรจา ต่อดรองเก่งและชักจูงผู้อื่นได้ดี ซึ่งเป็นทักษะที่เหมาะสมกับอาชีพครูเป็นอย่างมาก และนิสิตครูควรมีทักษะด้านนี้เพื่อการเข้าถึงนักเรียนได้ดี เด็กนักเรียนสามารถเข้าถึงได้ นอกจากนี้ Goleman, D. (2006) ได้เขียนไว้ในหนังสือความฉลาดทางสังคม (Social Intelligence) ได้เสนอว่า ความฉลาดทางสังคมต่างหากที่ทำให้คนประสบความสำเร็จในการทำงาน และนำพาองค์กรสู่ความสำเร็จ เพราะความฉลาดทางสังคมนอกเหนือจากจะสามารถใช้ในการอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นอย่างกลมกลืน และมีความสุขแล้ว ยังเป็นทักษะที่สามารถจูงใจให้เพื่อนร่วมงาน สมาชิกในองค์กรร่วมมือกันเพื่อความสำเร็จขององค์กรอีกด้วย ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เหมาะสมกับวิชาชีพครูที่จะร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาให้เกิดความก้าวหน้า เท้าทันโลกในปัจจุบัน

หลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต (หลักสูตร 4 ปี) ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนิสิตครูหลักสูตร 4 ปี นิสิตจะต้องฝึกสอนตอน ปี 4 ภาคการศึกษาปลาย ซึ่งเมื่ออยู่ปี 3 นิสิตครูที่จะมี

ความพร้อม ทั้งด้านความรู้ทางวิชาการ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ และความฉลาดทางสังคมในการที่จะไปอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่กำลังจะเปลี่ยนไป เพราะการฝึกสอนนั้นไม่ใช่แค่การสอนความรู้เด็กเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการเรียนรู้ไปพร้อมกับเด็ก และต้องทำงานร่วมกับบุคคลอื่นในองค์กร ผู้ปกครอง และชุมชนอีกด้วย ทำให้ครูต้องมีความสามารถในทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ คือ ความสามารถในการเข้าใจผู้อื่น ทั้งด้านความรู้สึกรู้สึกนึกคิด อารมณ์ เจตนาที่ซ่อนเร้น มีความไวในการสังเกตสีหน้า ท่าทาง อารมณ์ของคนอื่น และตอบสนองสิ่งเหล่านั้นได้เหมาะสม สร้างมิตรภาพได้ง่าย เจรจาต่อรองเก่งและชักจูงผู้อื่นได้ดี

จากเหตุผลที่กล่าวข้างต้น ความฉลาดทางสังคมถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการทำงานโดยเฉพาะวิชาชีพครู เนื่องจากครูเป็นบุคคลผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อสังคมอย่างแท้จริง เพราะการประกอบวิชาชีพครูจะเกิดขึ้นไม่ได้ถ้าหากขาดนักเรียนหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ซึ่งบุคคลที่จะเข้าไปประกอบวิชาชีพครูในอนาคตจึงควรได้รับการประเมินระดับความฉลาดทางสังคมของตัวเอง เพื่อที่จะได้ปรับตัวหรือเรียนรู้ที่จะนำไปใช้ในการทำงานต่อไปซึ่งผลการศึกษาค้างนี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานให้ทราบถึงความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร และจะเป็นประโยชน์ในการจัดกิจกรรมของคณะเพื่อส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางสังคมให้แก่ นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่กำลังศึกษาในปีการศึกษา 2565 จำนวน 427 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Thorndike ได้จำนวน 102 คน ดำเนินการสุ่มโดยการ

สุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้สาขาเป็นชั้นในการสุ่ม การวิจัยนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนกันยายน - ตุลาคม 2565

0.91 - 1.00 หมายถึง มีผลกระทบระดับสูงมาก

0.71 - 0.90 หมายถึง มีผลกระทบระดับสูง

0.31 - 0.70 หมายถึง มีผลกระทบระดับปานกลาง

0.01 - 0.30 หมายถึง มีผลกระทบระดับต่ำ

0.00 หมายถึง ไม่มีผลกระทบ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามระดับความฉลาดทางสังคมของ University of Tromso ลักษณะคำถามเป็นมาตราวัดแบบประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ ซึ่งประกอบด้วย (1) การมีทักษะรับรู้และวิเคราะห์ Social Information Process (SP) (2) การมีทักษะด้านสังคม Social Skill (SS) และ (3) การมีทักษะในการตระหนักรู้ The Social Awareness (SA) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามจำนวน 3 ท่านได้ค่า IOC มากกว่า 0.5 หลังจากนั้น นำแบบสอบถามไปทดสอบก่อนใช้จริง กับ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 30 คน พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.91

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง คือ นิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 จำแนกตามสาขาวิชา ทั้ง 9 สาขา จำนวน 102 คน โดยใช้ Google form

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย โดยมีการแปลผลดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางสังคมของนิสิต มากที่สุด
3.41 – 4.20	มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางสังคมของนิสิต มาก
2.61 – 3.40	มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางสังคมของนิสิต ปานกลาง
1.81 – 2.60	มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางสังคมของนิสิต น้อย
1.00 – 1.80	มีความสัมพันธ์กับระดับความฉลาดทางสังคมของนิสิต น้อยที่สุด

ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสหสัมพันธ์ Pearson มีการแปลผลดังนี้

0.91 - 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูงมาก

0.71 - 0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

0.31 - 0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

0.01 - 0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 พบว่านิสิตส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 60 คน (ร้อยละ 58.82) และเพศชาย จำนวน 42 คน (ร้อยละ 41.18)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความฉลาดทางสังคม ของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความฉลาดทางสังคม ของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การมีทักษะรับรู้และวิเคราะห์	3.58	.52	ค่อนข้างสูง
การมีทักษะด้านสังคม	3.14	.55	ปานกลาง
การมีทักษะในการตระหนักรู้	3.51	.70	ค่อนข้างสูง
รวม	3.41	.41	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่านิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 มีความฉลาดทางสังคมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้าน การมีทักษะรับรู้และวิเคราะห์ และด้าน การมีทักษะในการตระหนักรู้ อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง

เปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับนิสิตหญิง

เพศ	n	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ชาย	42	3.23	.34	4.05	.0001*
หญิง	60	3.53	.40		

จากตาราง 2 พบว่า เพศที่แตกต่างกัน ความฉลาดทางสังคมจะแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 โดยพบว่า สำหรับชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร นิสิตหญิงมีความฉลาดทางสังคม สูงกว่า นิสิตชายที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาใช้อภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = .41) ทั้งนี้อาจอธิบายได้ว่า มหาวิทยาลัยนเรศวร และคณะศึกษาศาสตร์มีการจัดกิจกรรมบูรณาการกับการเรียนการสอนให้กับนิสิตในแต่ละชั้นปี เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีสมรรถนะตามรายชั้นปี ได้แก่ การมีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถเผชิญปัญหา และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมสูง (Bar-On, R., 2015) แต่ในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 ต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จึงอาจทำให้มีปริมาณชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้น นิสิตจึงต้องมีการบริหารเวลาด้านการเรียนเพื่อให้สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จ

ตามกำหนด และสามารถสอบผ่านในแต่ละรายวิชา ทำให้นิสิตไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัย และคณะครบทุกกิจกรรม และอาจทำให้ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม และทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการที่นิสิตได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้น้อย เนื่องจากในช่วง พ.ศ. 2563 – 2565 เกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 ทำให้การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของทางมหาวิทยาลัย และคณะเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะต้องสวมใส่หน้ากากอนามัยตลอดการดำเนินกิจกรรม และรักษาระยะห่างตามมาตรการที่กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนด ทำให้ระยะห่างระหว่างบุคคลเพิ่มมากขึ้น การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลจึงน้อยลงด้วย อาจทำให้ผลการศึกษาครั้งนี้ นิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร มีความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับกาญจน์กมล สุวิทย์รัตน์ (2557) เรื่อง การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ พบว่า ความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ 1983 อยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับการศึกษาของศิริยุพร บุสหงส์ และคณะ (2562) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล พบว่า กลุ่มตัวอย่างนักศึกษาพยาบาลมีความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นระดับความฉลาดทางสังคมขึ้นอยู่กับการเข้าร่วมกิจกรรม เพราะการเข้าร่วมกิจกรรมทำให้เกิดทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การปรับตัวที่ดี พัฒนาทักษะการเป็นผู้นำและผู้ตาม การเป็นผู้รับและเป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ การสร้างสัมพันธ์อันดีระหว่างเพื่อน รู้จักการรับผิดชอบ การเสียสละ จึงจะมีความฉลาดทางสังคมอยู่ในระดับสูง ผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง แตกต่างกัน โดยที่นิสิตหญิงจะมีความฉลาดทางสังคมสูงกว่า นิสิตชาย ทั้งนี้เนื่องจาก (ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน, 2558) เพศชายและเพศหญิงมีลักษณะการดำเนินชีวิต และ บทบาททางสังคมที่แตกต่างกัน โดยพื้นฐานทางกายภาพ สภาวะทางอารมณ์ ความละเอียดอ่อน ความต้องการ ความอบอุ่น การไวต่อความรู้สึก สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้มีส่วน ทำให้เพศหญิงและเพศชายมีความแตกต่างกันในด้านความสนใจและการทำกิจกรรม โดยนิสิตหญิงจะถูกปลูกฝัง ให้มีความอ่อนน้อมถ่อมตน สุภาพ อ่อนโยน จึงทำให้มีความละเอียดเรียบร้อย ชอบทำกิจกรรมในสังคมกลุ่มเพื่อน มักมีเรื่องพูดคุยปรึกษาหารือทั้งในเรื่องเรียนและเรื่องส่วนตัว เห็นอกเห็นใจ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น และอยู่ภายใต้กฎระเบียบ ส่วนนิสิตเพศชายจะถูกปลูกฝังให้มีความเป็นผู้นำจึงทำให้ กล้าแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเองและชอบทำกิจกรรม ที่โลดโผน สอดคล้องกับอารีย์ พันธมณี (2542) ที่กล่าว

ว่า เพศชายมีความหนักแน่นทางความคิด มีลักษณะการแสดงออก มีความเป็นตัวของตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเอง ขณะที่เพศหญิงส่วนใหญ่มีอารมณ์อ่อนไหว อ่อนโยน อะลุ่มอล่วย คล้อยตาม และเลียนแบบพฤติกรรมของผู้อื่น มากกว่าผู้ชาย

องค์ความรู้ใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรสรุปผลการวิจัยได้ว่า นิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากมหาวิทยาลัยนเรศวร และคณะศึกษาศาสตร์มีการจัดกิจกรรมบูรณาการกับการเรียนการสอนให้กับนิสิตในแต่ละชั้นปี เพื่อส่งเสริมให้นิสิตมีสมรรถนะตามรายชั้นปี ได้แก่ การมีคุณธรรมจริยธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถเผชิญปัญหา และปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นคุณสมบัติหนึ่งของผู้ที่มีความฉลาดทางสังคมสูง แต่ในการเรียนของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 ต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ จึงอาจทำให้มีปริมาณชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายเพิ่มขึ้น นิสิตจึงต้องมีการบริหารเวลาด้านการเรียนเพื่อให้สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายเสร็จตามกำหนด และสามารถสอบผ่านในแต่ละรายวิชา ทำให้นิสิตไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมกับทางมหาวิทยาลัย และคณะครบทุกกิจกรรม และอาจทำให้ขาดการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่นในสังคม และทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการที่นิสิตได้เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัยได้น้อย

วัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิงผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง แตกต่างกัน โดยที่นิสิตหญิงจะมีความฉลาดทางสังคมสูงกว่า นิสิตชาย

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบข้อเสนอแนะดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ (1) ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ที่ศึกษาอยู่ในปีการศึกษา 2565 มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น จึง

ควรสนับสนุนให้นิสิตมีความฉลาดทางสังคมในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นผู้ปกครองควรมีการพิจารณาและส่งเสริมให้นิสิตเข้าร่วมกิจกรรมที่มีโอกาสได้พัฒนาความฉลาดทางสังคมทั้งในและนอกสถาบันการศึกษา ในส่วนของสถาบันการศึกษาควรจัดการเรียนการสอนที่ฝึกให้นิสิตมีพฤติกรรมมารกกล้าแสดงออก มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม รู้จักความรับผิดชอบ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตลอดจนมีการสื่อสารและสร้างสัมพันธ์ต่อกัน การส่งเสริมให้นิสิตจัดทำโครงการต่าง ๆ ที่เป็นการพัฒนาคุณลักษณะของความฉลาดทางสังคม และ (2) ผลการวิจัย พบว่า ความฉลาดทางสังคมของนิสิตชั้นปีที่ 3 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ระหว่างนิสิตชาย กับ นิสิตหญิง แตกต่างกัน โดยที่นิสิตหญิงจะมีความฉลาดทางสังคมสูงกว่า นิสิตชาย ดังนั้น มหาวิทยาลัยควรมีการจัดโครงการ หรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางสังคมของนิสิตชายโดยวิธีการ ได้แก่ การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory Learning) การปรึกษาเชิงจิตวิทยาเป็นกลุ่ม (Group Counseling) กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamics) การฝึกสถานการณ์จำลอง (Simulation Method) กิจกรรมบทบาทสมมติ (Role Playing Method) การศึกษานอกสถานที่ (Field Trips) เป็นต้น และ 2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป งานวิจัยนี้ได้องค์ความรู้ที่สำคัญคือความฉลาดทางสังคมของนิสิตในระดับมหาวิทยาลัยเป็นทักษะจำเป็นของนิสิต ซึ่งประกอบด้วยทักษะการรับรู้และการวิเคราะห์ ทักษะด้านสังคม และ ทักษะด้านการตระหนักรู้ ซึ่งนิสิตสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และชีวิตการทำงานในอนาคตได้ สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นที่เกี่ยวกับ (1) ความฉลาดทางสังคมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวรในทุกชั้นปีการศึกษา และ (2) ความฉลาดทางสังคม และปัจจัยอื่น ๆ เช่น ความเข้มแข็งในการมองโลก การสนับสนุนทางสังคม ที่น่าจะมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ และนิสิตคณะอื่น ๆ ในมหาวิทยาลัยนเรศวร

บรรณานุกรม

- กรมสุขภาพจิต. (2554). คลังความรู้วิชาการด้านสุขภาพจิตและจิตเวช. เรียกใช้เมื่อ 7 ตุลาคม 2566 จาก <http://www.klb.go.th>
- กาญจน์กมล สุวิทยารัตน์. (2557). การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้. วารสารสุทธิปริทัศน์, 28(86), 126-151.

- คณิตพันธุ์ ทองสืบสาย. (2552). การพัฒนาแบบวัดความฉลาดทางสังคมสำหรับนักศึกษาปริญญาบัณฑิต. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลทางการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทัชชา สุริโย. (2559). ผลของโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มที่มีผลต่อการเสริมสร้างความฉลาดทางสังคมในวัยรุ่นกลุ่มเสี่ยงต่อภาวะซึมเศร้า. ใน (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาประยุกต์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ธีรพัฒน์ วงศ์คุ้มสิน. (2558). การแนะแนวกับคุณภาพชีวิต: หน่วยที่ 8 ทักษะชีวิตกับการพัฒนาคุณภาพชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปาณิสรา คงสมจิตต์. (2559). ความฉลาดทางสังคม (SQ) ในยุคศตวรรษที่ 21. เรียกใช้เมื่อ 24 มีนาคม 2566 จาก <http://www.council.mju.ac.th/openFile.aspx?id=MTcwMjlz>
- ศิริยุทธ บุสหงส์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาพยาบาล. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยการจัดการและเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 26-38.
- อารีย์ พันธุ์มณี. (2542). จิตวิทยาการเรียนการสอน. จิตวิทยาการเรียนการสอน. ตันอ้อ 1999.
- Albrecht, K. (2006). Social Intelligence: The New Science of Success. Harvard Business Review.
- Bar-On, R. (2015). The impact of emotional intelligence on subjective well-being. Perspectives in Education, 23(1), 41-62.
- Gardner, H. (1983). Frames of Mind: A Theory of Multiple Intelligences. Basic Books.
- Goleman, D. (2006). Social Intelligence. Random House Group Limited.

คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด
โดยผ่านกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและความได้เปรียบ
ทางการแข่งขันของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม*

CHARACTERISTICS OF ENTREPRENEURS THAT AFFECT MARKETING
PERFORMANCE THROUGH MARKETING ADAPTATION STRATEGIES
AND COMPETITIVE ADVANTAGES OF FOOD
AND BEVERAGE FRANCHISE BUSINESS

ปาริฉัตร จิตประสงค์

Parichat Jitprasong

กฤตชน วงศ์รัตน์

Kritchana Wongrat

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: Parichat.ac@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยผ่านกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขัน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย มีกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือผู้ประกอบการธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มในกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 จำนวน 323 คน จากการคำนวณกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร ทาโร่ ยามาเน่ ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์โดยใช้สถิติพรรณนา ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความถดถอยอย่างง่าย และแบบ

* Received 6 August 2023; Revised 20 August 2023; Accepted 31 August 2023

พหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของผู้ประกอบการ กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการตลาด โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2) คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการตลาด 3) กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด 4) คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยมีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน 5) คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน

คำสำคัญ: คุณลักษณะของผู้ประกอบการ, กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด, ความได้เปรียบทางการแข่งขัน, ผลการดำเนินงานทางการตลาด

Abstract

Research article on entrepreneurial characteristics that affect marketing performance through marketing adaptation strategies and competitive advantage. Is a quantitative research Use the questionnaire as a research tool. The sample group in the research was 323 food and beverage franchise operators in the lower central region 2. From the calculation of the sample group using the Taro Yamane formula with a level of error of 0.05. using random random sampling method Then the collected data was analyzed using descriptive statistics consisting of mean, standard deviation. simple and multiple regression analysis. The results showed that 1) Operator attributes marketing adaptation strategy competitive advantage and marketing performance Overall, the average was at a high level. 2) Entrepreneurial characteristics have a positive influence on marketing adaptation strategies. competitive advantage and marketing performance 3) Market adjustment strategies and competitive advantages have a positive influence on marketing performance. 4) Entrepreneurial characteristics have a positive influence on marketing performance, with marketing adaptation strategies being some of the transmission variables. 5)

Entrepreneurial characteristics have a positive influence on market performance, with competitive advantage being some of the transmission variables.

Keywords: Characteristics of entrepreneurs, Marketing adaptation strategies, Competitive advantages, Marketing performance

บทนำ

ธุรกิจแฟรนไชส์ในประเทศไทย เริ่มเข้ามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2526 โดยธุรกิจแฟรนไชส์แรกที่เข้ามาเปิดกิจการ คือ ร้านแมคโดนัลด์ มีกลุ่มลูกค้าเป้าหมายคือนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ และได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีสามารถขยายสาขาได้อย่างรวดเร็ว ข้อมูลสถิติแฟรนไชส์ในประเทศไทยใน ปี พ.ศ. 2565 ธุรกิจแฟรนไชส์มี 610 กิจการ แบ่งประเภทได้ 11 ประเภท โดยประเภทเครื่องดื่มมีจำนวนมากที่สุด คือ 149 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 24.43 รองลงมาได้แก่ประเภทอาหาร 140 กิจการ คิดเป็นร้อยละ 22.95 (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2565) ถึงแม้ธุรกิจแฟรนไชส์จะเป็นตัวเลือกที่ดีของการเริ่มลงทุนประกอบธุรกิจ แต่การประกอบธุรกิจย่อมมีความเสี่ยง เพราะขึ้นอยู่กับความสามารถในการเลือกแฟรนไชส์ที่ดี และความตั้งใจ ทุ่มเทจริงจังของผู้ลงทุนด้วย จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Covid - 19) ส่งผลต่อการดำเนินธุรกิจรวมถึงธุรกิจแฟรนไชส์ ในช่วงสถานการณ์ดังกล่าวประชาชนมีการใช้ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการทำงานที่บ้าน (Work From Home) การซื้อสินค้าออนไลน์ รูปแบบการขายแบบเดลิเวอรี่ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ ซึ่งการตัดสินใจในการปรับรูปแบบหรือกลยุทธ์ในการขายนั้นขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการ การจะทำให้ธุรกิจไปถึงเป้าหมายได้ผู้ประกอบการที่ดีจำเป็นต้องมีทักษะแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด และให้ความสำคัญกับผลการดำเนินงานทางการตลาด (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, 2561)

จากที่กล่าวมาแล้วผู้วิจัยสนใจศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ค้นพบคุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม

ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้ที่ต้องการลงทุนประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการ กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการตลาด ของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด ความได้เปรียบทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม
3. เพื่อศึกษากลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขันที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม
4. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยมีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดเป็นตัวแปรส่งผ่าน
5. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มในจังหวัดเพชรบุรีโดยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้

ประชากรที่ใช้ศึกษาครั้งนี้ คือ ผู้ประกอบการธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มกลุ่มภาคกลางตอนล่าง 2 ประกอบด้วยจังหวัดสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสงคราม จังหวัดเพชรบุรี และจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2560, 2560) เป็นกลุ่มประชากรที่ไม่ทราบจำนวนที่แน่ชัด ใช้สูตรการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบจำนวนประชากรของคอกแรน W.G. Cochran โดยกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ 0.05 ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 323 คน ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้ประกอบการ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับผลการดำเนินงานทางการตลาด

2. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นมาตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัยและนิยามศัพท์เฉพาะ ค่าดัชนีความสอดคล้องทุกข้อของแบบสอบถามครั้งนี้อยู่ในระหว่าง 0.67 – 1.00 ทำการทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น โดยนำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลอง (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 ชุด ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ เท่ากับ 0.96

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลและเก็บออนไลน์จากกลุ่มตัวอย่าง นำแบบสอบถามที่ได้รับตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อมูลแล้วจึงไปวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยประมวลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย และการวิเคราะห์การถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 คุณลักษณะของผู้ประกอบการ กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด ความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการตลาด ผลการวิเคราะห์ดังนี้

คุณลักษณะของผู้ประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ความเป็นตัวของตัวเอง มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านความมีนวัตกรรม ความใส่ใจในความสำเร็จ ด้านความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ ความก้าวร้าวในการแข่งขัน และด้านความกล้าเสี่ยง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$) เมื่อพิจารณาแต่ละกลยุทธ์ พบว่า กลยุทธ์การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กลยุทธ์การจัดจำแนกกลุ่มลูกค้าเป้าหมาย และกลยุทธ์การพัฒนากลยุทธ์การขายมีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับที่สาม

ความได้เปรียบทางการแข่งขันของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมมีการนำข้อเสนอแนะของลูกค้ามาปรับปรุงผลิตภัณฑ์หรือการบริการอย่างรวดเร็วเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาคือกิจกรรมให้ความสำคัญกับการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า และกิจกรรมมีการส่งมอบสินค้าให้กับลูกค้าอย่างรวดเร็ว ตรงตามเวลา มีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับที่สาม

ผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า กิจกรรมมุ่งเน้นการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน เพื่อสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า มีค่าเฉลี่ยระดับมากที่สุด รองลงมาคือ กิจกรรมมีการสร้างความสัมพันธ์ความรู้สึกที่ดีต่อลูกค้าเพื่อให้ลูกค้าซื้อสินค้าเป็นประจำ และกิจกรรมมีลูกค้าเก่าเข้ามาซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่องมีค่าเฉลี่ยมากเป็นลำดับที่สาม

วัตถุประสงค์ที่ 2 คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ส่งผลต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม ดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		t	p-value
	B	SE	β			
ค่าคงที่ (a)	0.900	0.171			5.261	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.769	0.043	0.710		18.085	0.000**
R = 0.710 $R^2 = 0.505$ Adjusted $R^2 = 0.503$						
F = 327.051 SE = 0.42712						

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.900 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 50.5

ตารางที่ 2 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการ โดยรวมที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	0.863	0.154		5.613	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.787	0.038	0.755	20.621	0.000**
R = 0.755 $R^2 = 0.570$ Adjusted $R^2 = 0.568$					
F = 425.214 SE = 0.38358					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.755 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 57.0

ตารางที่ 3 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	0.443	0.189		2.344	0.020*
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.880	0.047	0.723	18.749	0.000**
R = 0.723 $R^2 = 0.523$ Adjusted $R^2 = 0.521$					
F = 351.506 SE = .47140					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 *มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.443 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 52.3

วัตถุประสงค์ที่ 3 กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดโดยรวมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	1.090	0.193		5.643	0.000**
กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด(X_2)	0.721	0.048	0.641	14.982	0.000**
R = 0.641 $R^2 = 0.412$ Adjusted $R^2 = 0.410$					
F = 224.463 SE = 0.52342					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.090 และสามารถพยากรณ์ได้ร้อยละ 41.2

ตารางที่ 5 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรความได้เปรียบทางการแข่งขันโดยรวมที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
ค่าคงที่ (a)	0.620	0.185		3.360	0.001**
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน(X_3)	0.832	0.046	0.713	18.231	0.000**
R = 0.713 $R^2 = 0.509$ Adjusted $R^2 = 0.507$					
F = 332.367 SE = 0.47825					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

ผลการวิจัยพบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.620

วัตถุประสงค์ที่ 4 คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยมีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดเป็นตัวแปรส่งผ่าน ดังนี้

ตารางที่ 6 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยมีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	p-value
	B	SE	มาตรฐาน		
			β		
คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด					
ค่าคงที่ (1)a	0.900	0.171		5.261	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.769	0.043	0.710	18.085	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด					
ค่าคงที่ (2)a	0.443	0.189		2.344	0.020*
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.880	0.047	0.723	18.749	0.000**
ค่าคงที่ (3)a	0.181	0.190		0.953	0.041*
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.657	0.064	0.540	10.191	0.000**
กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด(X_2)	0.290	0.060	0.258	4.8770	0.000**
R . =745 R ² . =556 Adjusted R ² . = 553 F =200.119 SE . =45551					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 *มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดเมื่อมีการควบคุมอิทธิพลของกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด และกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดเมื่อมีการควบคุมอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ซึ่งหมายความว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยมีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน

วัตถุประสงค์ที่ 5 คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นตัวแปรส่งผ่าน ดังนี้

ตารางที่ 7 แสดงผลค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรคุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นตัวแปรส่งผ่าน

ตัวแปร	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน	t	p-value
	B	SE	β		
คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน					
ค่าคงที่ (1)a	0.863	0.154		5.613	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.787	0.038	0.755	20.621	0.000**
คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด					
ค่าคงที่ (2)a	0.443	0.189		2.344	0.020*
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.880	0.047	0.723	18.749	0.000**
ค่าคงที่ (3)a	0.51	0.184		0.276	0.043*
คุณลักษณะของผู้ประกอบการ(X_1)	0.522	0.067	0.429	7.842	0.000**
ความได้เปรียบทางการแข่งขัน(X_3)	0.454	0.064	0.389	7.116	0.000**
R . =767 R ² . =588 Adjusted R ² . = 585 F =228.247 SE . =43870					

**มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 *มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดเมื่อมีการควบคุมอิทธิพลของความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความได้เปรียบทางการแข่งขันส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดเมื่อมีการควบคุมอิทธิพลของคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน ซึ่งหมายความว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน

อภิปรายผลการวิจัย

1. คุณลักษณะของผู้ประกอบการของผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พัชรินทร์ เพชรช่วยและคณะ, 2564) ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีศึกษาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมัน จังหวัดสุราษฎร์ธานีมีคุณลักษณะโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัย (ศานสันต์ รักแตงาม, 2559) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักลงทุนที่มีผลต่อความสำเร็จในการลงทุนผ่านการมุ่งเน้นการแข่งขันของนักลงทุนรายย่อยภายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักลงทุนด้านความเป็นตัวของตัวเอง ด้านความมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความใส่ใจในการเรียนรู้และด้านความใส่ใจในความสำเร็จภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงมาก

กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (วิลาวัลย์ อ่อนวงษ์เปรม, 2561) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การปรับตัวด้านการตลาดเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าอาหารไทยดั้งเดิมของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ธุรกิจร้านอาหารไทยดั้งเดิมมีกลยุทธ์ปรับตัวทางการตลาดเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าอาหารไทยดั้งเดิมของประเทศไทยจัดอยู่ในระดับค่อนข้างมาก

ความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นิตยา สุภาภรณ์, 2564) ศึกษาเรื่องความสามารถและความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ (วสุธิดา นักเกษมและคณะ, 2561) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มยุรีย์ มะโนมัย, 2560) ศึกษาเรื่อง

ผลกระทบของกลยุทธ์การสร้างสรรคผลผลิตภัณฑ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแพชั่นในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านภาพลักษณ์องค์กร และด้านความพึงพอใจลูกค้า และอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านส่วนแบ่งทางการตลาด

2. คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดความได้เปรียบทางการแข่งขัน และผลการดำเนินงานทางการตลาด ทั้งนี้เพราะหากผู้ประกอบการธุรกิจแฟชั่นมีคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการที่ดีก็จะทำให้ประสบความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจทั้งด้านความเป็นตัวของตัวเอง ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ ความก้าวร้าวในการแข่งขัน ความกล้าเสี่ยง และความมีนวัตกรรม โดยสามารถใช้ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการให้เกิดประโยชน์สูงสุดก็จะทำให้สามารถพัฒนากลยุทธ์การตลาดด้านต่าง ๆ ได้อย่างประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศิวกร อโนริย์, 2564) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการด้านการมีอิสระในการบริหารงาน ด้านการมีนวัตกรรม ด้านความกล้าเสี่ยง ด้านความสามารถในการแข่งขัน และด้านการทำงานเชิงรุก ส่งผลต่อความได้เปรียบในการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี และงานวิจัยของ (พิพัฒน์ ฐะธรรมานนท์และคณะ, 2565) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการและการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจเบเกอรี่บนออนไลน์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการส่งผลในทิศทางบวกต่อความสำเร็จของธุรกิจ

3. กลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดและความได้เปรียบทางการแข่งขันมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาด สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สลิลทิพย์ ไช้เพชร และคณะ, 2565) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดเพชรบุรี ผลการวิจัยพบว่า อิทธิพลของกลยุทธ์การตลาดดิจิทัลมีอิทธิพลทางบวกต่อความสามารถทางการแข่งขัน และงานวิจัยของ (จารุพร ชันธนันท์ และคณะ, 2562) ศึกษาเรื่องคุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม: กรณีศึกษาลูกค้าของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมใน

เขตภาคกลางของประเทศไทย พบว่า กลยุทธ์การสร้างรายได้เปรียบทางการแข่งขัน ประกอบด้วย กลยุทธ์การสร้างแตกต่าง กลยุทธ์ผู้นำด้านต้นทุนต่ำและกลยุทธ์การมุ่งจุดสนใจมีผลต่อความสำเร็จของธุรกิจเช่นเดียวกัน

4. คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มโดยมีกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน ทั้งนี้องค์กรที่มีการมุ่งเน้นความเป็นผู้ประกอบการจะมีความสามารถในการค้นหาและใช้ประโยชน์จากโอกาสทางการตลาดมีความสามารถต่อการตอบสนองความท้าทายของความสำเร็จในการดำเนินงานด้านการตลาดขององค์กรธุรกิจ และธุรกิจที่ใช้แนวทางการปรับตัวของกลยุทธ์การตลาดจะเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงผลการดำเนินงานขององค์กรธุรกิจเพื่อนำไปสู่แนวทางในการประกอบการตัดสินใจในการบริหารจัดการด้านการตลาด ดังนั้นผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จได้นั้นเกิดจากคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ดีโดยมีการปรับกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดให้เหมาะสมสถานการณ์หรือสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุธีรา อะทะวงษา, 2563) พบว่า คุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะของสถานประกอบการ ได้แก่ องค์กรมีการทำงานเชิงรุก กลยุทธ์การตลาดและนวัตกรรมองค์กร

5. คุณลักษณะของผู้ประกอบการมีอิทธิพลทางบวกต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดโดยมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ศานสันต์ รักแตงาม, 2559) ศึกษาเรื่องอิทธิพลของคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักลงทุนที่มีผลต่อความสำเร็จในการลงทุนผ่านการมุ่งเน้นการแข่งขันของนักลงทุนรายย่อยภายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักลงทุนมีอิทธิพลทางบวกต่อการมุ่งเน้นการแข่งขันและความสำเร็จในการลงทุน และการมุ่งเน้นการแข่งขันเป็นตัวแปรกลางมีอิทธิพลทางบวกระหว่างคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักลงทุนและความสำเร็จในการลงทุน โดยการทดสอบแสดงให้เห็นว่าการมุ่งเน้นการแข่งขันเป็นตัวแปรกลางแบบบางส่วน

องค์ความรู้ใหม่

ผู้ประกอบการที่มีคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ดีจะส่งผลให้ผลการดำเนินงานทางการตลาดสูงขึ้นสามารถนำกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาดมาสร้างความแตกต่างและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับธุรกิจได้ ผู้ประกอบการจึงควรพัฒนาคุณลักษณะของผู้ประกอบการของตนเองให้ดีเพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถประสบความสำเร็จและเติบโตได้อย่างยั่งยืน

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. คุณลักษณะของผู้ประกอบการ ส่งผลต่อกลยุทธ์การปรับตัวทางการตลาด ซึ่งสามารถนำมาสร้างความแตกต่างและสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันให้กับได้ ผู้ประกอบการธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่มจึงควรพัฒนาคุณลักษณะเหล่านี้ของตนเองให้ดี เพื่อช่วยให้ธุรกิจสามารถประสบความสำเร็จและเติบโตได้อย่างยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป ได้แก่ 1) ควรมีการศึกษาปัจจัยด้านอื่น ๆ เพิ่มเติมว่ามีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของผู้ประกอบธุรกิจแฟรนไชส์อาหารและเครื่องดื่ม 2) ควรมีการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง และประชากรในสถานที่ที่แตกต่างกัน เช่น ศึกษาในกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนล่าง 1 หรือกลุ่มจังหวัดภาคกลางตอนบน เพื่อนำมาทำการศึกษาร่วมกับงานวิจัยฉบับนี้ว่ามีความแตกต่างหรือสอดคล้องกันอย่างไร และ 3) ควรเพิ่มวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามเป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อให้ได้ข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ชัดเจนขึ้น

บรรณานุกรม

- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2565). ข้อมูลสถิติแฟรนไชส์ในไทย. เรียกใช้เมื่อ 21 พฤษภาคม 2565 จาก <https://franchise.dbd.go.th/th/statistics/list>
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (2561). เลือกลงทุนแฟรนไชส์อย่างไรให้สำเร็จ. เรียกใช้เมื่อ 21 พฤษภาคม 2565, จาก <https://franchise.dbd.go.th/>
- จารุพร ชันธนนท์ และวสุธิดา นฤตมนต์. (2562). คุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์ในการดำเนินธุรกิจที่ส่งผลต่อความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม:

- กรณีศึกษาลูกค้าของธนาคารพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตภาคกลางของประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 33(108), 132-144.
- ธนะพัฒน์ วิริต. (2565). คุณลักษณะและกลยุทธ์ของผู้ประกอบการที่มีผลต่อความสำเร็จการดำเนินธุรกิจ บริษัทรับเหมาก่อสร้างในสภาวะวิกฤตโควิด-19 ในจังหวัดปทุมธานี. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(2), 381-397.
- นิตยา สุภาภรณ์. (2564). ความสามารถและความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ในจังหวัดนนทบุรี. วารสารวิชาการวิทยาลัยสันตพล, 7(2), 43-52.
- พัชรินทร์ เพชรช่วย และคณะ. (2564). คุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการบริหารงานของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม กรณีศึกษาอุตสาหกรรมปาล์มน้ำมันในจังหวัดสุราษฎร์ธานี. วารสารวิทยาการ, 8(1), 107-124.
- พัทธมน ฐระธรรมานนท์และกังวาน ยอดวิศิษฐ์ศักดิ์. (2565). คุณลักษณะของผู้ประกอบการและการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่นำไปสู่ความสำเร็จของธุรกิจเบเกอรี่บนออนไลน์. วารสารบริหารธุรกิจศรีนครินทรวิโรฒ, 13(1), 16-31.
- มยุรีย์ มะโนมัย. (2560). ผลกระทบของกลยุทธ์การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์ที่มีต่อผลการดำเนินงานทางการตลาดของธุรกิจแพชั่นในประเทศไทย. ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการตลาด). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วสุธิดา นักเกษม และประสพชัย พสุนนท์. (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันของผู้ประกอบการธุรกิจบริการในเขตกรุงเทพมหานคร. Veridian E-Journal, 11(1), 2148-2167.
- วิลาวัลย์ อ่อนวงษ์เปรม. (2561). กลยุทธ์การปรับตัวด้านการตลาดเพื่อสร้างการรับรู้คุณค่าอาหารไทยดั้งเดิมของประเทศไทย. ใน (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ศานสันต์ รักแตงาม. (2559). อิทธิพลของคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของนักลงทุนที่มีผลต่อความสำเร็จในการลงทุนผ่านการมุ่งเน้นการแข่งขันของนักลงทุนรายย่อยภายในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

ศิวกร โนริย์. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อความได้เปรียบทางการแข่งขัน และความสำเร็จของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในเขตจังหวัดราชบุรี. (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

สลลทิพย์ ไช้เพชร และกฤตชน วงศ์รัตน์. (2565). กลยุทธ์การตลาดดิจิทัลและคุณลักษณะของผู้ประกอบการที่ส่งผลต่อความสามารถทางการแข่งขันและผลการดำเนินงาน ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ในจังหวัดเพชรบุรี. ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). ประกาศคณะกรรมการนโยบายการบริหารงานจังหวัดและกลุ่มจังหวัดแบบบูรณาการ เรื่อง การจัดตั้งกลุ่มจังหวัดและกำหนดจังหวัดที่เป็นศูนย์ปฏิบัติการของกลุ่มจังหวัด (ฉบับที่ 3) [ออนไลน์]. วันที่ 21 พฤษภาคม 2565.

สุธีรา อะทะวงษา และสมบุญณวัลย์ สัตยารักษ์วิทย์. (2557). คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ และลักษณะของสถานประกอบการที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมของประเทศไทย. วารสารสุทธิปริทัศน์, 28(85), 61-79.

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน*

THE DEVELOPMENT OF ELECTRONIC BOOK ON BASKETBALL
FOR MATTAYOMSUKSA 2 STUDENTS PATUMWAN
DEMONSTRATION SCHOOL

พิชญ์นิตา สองสนู

Pichnita Songsanu

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ประเทศไทย

Patumwan Demonstration School,

Faculty of Education, Srinakharinwirot University, Thailand

E-mail: Pichnita@satitpatumwan.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอลให้มีประสิทธิภาพ 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อน และหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล 3. ศึกษาทักษะกีฬา บาสเกตบอลของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล โดย นักเรียนจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป 4. ศึกษาความพึงพอใจที่มี ต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ ปทุมวัน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 200 คน โดยการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬา บาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิ

* Received 13 August 2023; Revised 27 September 2023; Accepted 28 September 2023

โรฒ ปทุมวัน 2. แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เชี่ยวชาญ 3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน และ 4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอลสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3. นักเรียนมีทักษะกีฬาบาสเกตบอลหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอลอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 70 และ 4. นักเรียนมีระดับความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอลโดยรวมอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: หนังสืออิเล็กทรอนิกส์, บาสเกตบอล, มัธยมศึกษาปีที่ 2, โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

Abstract

This research aims to: 1. develop and study the efficiency of the electronic book on basketball, 2. compare learning achievements of students before and after school with electronic books on basketball, 3. study basketball skills of students after school with a basketball electronic book with the number of students not less than 70 percent scores better and 4. study their satisfaction towards electronic book on basketball Mattayomsuksa 2 Students Patumwan Demonstration School. The samples were 200 students of Mattayomsuksa 2 Students Patumwan Demonstration School, academic year 2023 chosen by simple random sampling method. Classroom was used as a unit of random sampling. Research tools were: 1. Electronic book on basketball Mattayomsuksa 2 Students Patumwan Demonstration School, 2. quality assessment form, 3. pre-test and post-test, and 4. student satisfaction assessment form on the use of the electronic book titled basketball Mattayomsuksa 2 Students Patumwan Demonstration School. The findings revealed that 1. Results of developing and studying the efficiency of an electronic book on basketball for Mattayomsuksa 2

Students Patumwan Demonstration School, the quality was at a high level and effective according to the 80/80 criterion. 2. The student's learning achievements after learning with electronic books on the subject of basketball for Mattayomsuksa 2 Students Patumwan Demonstration School are higher than before school with statistically significant at the .05 level. 3. 70% of students have better skills after studying with electronic books on basketball for Mattayomsuksa 2 Students Patumwan Demonstration School. 4. Overall students had the level of satisfaction with learning with the electronic book on basketball for Mattayomsuksa 2 Students Patumwan Demonstration School in the high level.

Keywords: Electronic book, Basketball, Mattayomsuksa 2, Patumwan Demonstration School

บทนำ

การจัดการศึกษาในประเทศไทย จำเป็นต้องปรับตัวให้ทันต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งในด้านการเรียนการสอน รวมทั้งในด้านสื่อการสอนต่าง ๆ ที่จะทำให้การเรียนการสอนเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด และผู้เรียนสามารถค้นหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร การเรียนรู้ได้อย่างสะดวกรวดเร็วในหลายรูปแบบ ดังที่ถนอมพร เลาหจรัสแสง (2545ก) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะเทคโนโลยีของเว็บไซต์ได้ก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้เทคโนโลยีสารสนเทศนั้นเข้ามามีบทบาทในวงการเศรษฐกิจ (e-Commerce) สังคม (e-Society) และการศึกษา (e-Education) ทำให้เกิดระบบการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ขึ้น ซึ่งเน้นการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้เรียน ทั้งจากการเรียนกับผู้สอน สื่อ และเพื่อนร่วมชั้น รวมทั้งการเปลี่ยนบทบาทของผู้สอนจากการเป็นผู้ให้ (Impart) เนื้อหาแก่ผู้เรียนมาเป็น ผู้ช่วยเหลือและให้คำแนะนำต่าง ๆ (Facilitator) แก่ผู้เรียน

หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Book) นับเป็นนวัตกรรมใหม่ทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่เป็นสื่อสำเร็จรูปยุคใหม่ ชนิดหนึ่งที่มีการจัดระบบการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (E-book) เป็นสื่อการเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ที่จะทำให้นักเรียนสามารถใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ เนื่องจากหนังสือ อิเล็กทรอนิกส์ เป็นหนังสือที่จัดทำและแสดงผลในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นแฟ้มข้อมูล คอมพิวเตอร์ที่สามารถอ่านผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ทั้งใน

ระบบออฟไลน์และระบบออนไลน์ คุณลักษณะของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถเชื่อมโยงจุดไปยังส่วนต่าง ๆ ของหนังสือ เว็บไซต์ต่าง ๆ ตลอดจนมีปฏิสัมพันธ์และโต้ตอบกับนักเรียนได้ นอกจากนี้หนังสือในรูปแบบดิจิทัลมีคุณสมบัติเด่นที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และเป็นสื่อมัลติมีเดียที่มีสีสัน สามารถบรรจุได้ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และวีดิทัศน์ ตลอดจนแอนิเมชันต่าง ๆ ซึ่งสามารถเพิ่มแรงกระตุ้นในการเรียนรู้และตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น ทั้งยังอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามอัตราการเรียนรู้ของตนเอง (Self-Paced Learning) โดยสื่อบางชิ้นผู้เรียน สามารถเรียนรู้ได้ทั้งแบบออนไลน์ และในรูปแบบออฟไลน์ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แบบเคลื่อนที่ แบบพกพา (Portable Learning Devices) หรือโมบาย (Mobile Learning Device) ทำให้ผู้เรียนสามารถที่จะเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว นำไปสู่การเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้สูงสุด (จินตวิทย์ คล้ายสังข์, 2555)

การจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาพลศึกษา เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมทางกายด้วยตนเอง นอกเหนือชั่วโมงเรียน สอดคล้องกับหลักการจัดการเรียนการสอนพลศึกษาที่ถูกต้อง โดยครูสามารถทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอนที่คอยอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้นักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น อีกทั้งเมื่อนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาหรือทักษะก็สามารถทบทวนได้บ่อยครั้งตามความต้องการ ซึ่งเป็นการลดปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี และจากการศึกษาผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่าสื่อการสอนในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เป็นสื่อการสอนที่มีประสิทธิภาพและทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนสูงขึ้น การพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีทางการศึกษาและการพัฒนาสื่อการสอนในรูปแบบออนไลน์จึงเป็นสิ่งสำคัญ เพราะการจัดการกระบวนการเรียนรู้ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้และการปฏิบัติด้วยตนเองผ่านอินเทอร์เน็ตได้ตามความสะดวกและเหมาะสม

การออกแบบและพัฒนาสื่อด้วย ADDIE MODEL ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2544) กล่าวว่า แบบจำลองการออกแบบและพัฒนากระบวนการสอนพื้นฐาน (Basic ISD Model : ADDIE Model) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ ซึ่งจะมีการวิเคราะห์ 5 ด้าน ได้แก่ (1) วิเคราะห์ความจำเป็น คือการวิเคราะห์ถึงคราวที่มีความจำเป็นในการพัฒนาด้านบทเรียน รายวิชา หรือเนื้อหาที่มีความจำเป็นนั้น ๆ ในการนำมาพัฒนาเป็นอันดับแรก โดยการวิเคราะห์นั้นจะได้มาจากการ

สัมภาษณ์หรือตอบแบบสอบถามของตัวผู้สอนเองและผู้ที่ศึกษา (2) วิเคราะห์เนื้อหาหรือกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการแบ่งเนื้อหาที่สำคัญออกเป็นหัวข้อใหญ่ หัวข้อย่อย และอาจใช้แผนผังความคิดในการสรุปเนื้อหา โดยเอาเนื้อหาที่ยาก ๆ หรือเนื้อหาที่ผู้เรียนไม่เข้าใจหรือเข้าใจยาก มาพัฒนา ก่อน จากนั้นให้กิจกรรมการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาของส่วนนั้น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจและเกิดเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ (3) วิเคราะห์ผู้เรียน คือ การพิจารณาข้อมูลผู้เข้าบทเรียนหรือผู้เรียน เช่น ระดับชั้น อายุ ระดับความรู้ ความรู้พื้นฐาน เป็นต้น เพื่อจะได้ออกแบบสร้างบทเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายนั้น ๆ ให้มีประสิทธิภาพ (4) วิเคราะห์ประสงค์ คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้นั้น ๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญอย่างหนึ่งในการออกแบบบทเรียน ถ้าต้องการให้ตัวผู้เรียนเกิดมีความรู้และความเข้าใจ ก็สามารถออกแบบเนื้อหาไปที่ละหน้า แต่ถ้าต้องการให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดหรือทักษะอื่น ๆ ก็ออกแบบบทเรียนในการนำเสนอรูปแบบต่าง ๆ อย่างเช่น การตั้งคำถาม เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้ค้นหาคำตอบด้วยตัวเอง และต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถค้นหาคำตอบสรุปความได้ด้วยตนเอง เพื่อเป็นไปตามที่เราได้ตั้งวัตถุประสงค์การเรียนการสอนของนั้น ๆ (5) วิเคราะห์สภาพแวดล้อม คือ พิจารณาอุปกรณ์การเรียนการสอน หรืออุปกรณ์สนับสนุน การเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. ขั้นตอนการออกแบบ ในการออกแบบจะมี 2 อย่าง ได้แก่ (1) การเขียนผังงาน คือ ออกแบบสตริบอร์ค เพื่อจัดลำดับความสัมพันธ์ของแต่ละเนื้อหาแต่ละส่วนนั้น ๆ เช่น ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว กราฟิก เป็นต้น (2) ออกแบบหน้าจอภาพ คือ การจัดพื้นที่และองค์ประกอบของจอภาพเพื่อนำเอาไปใช้ในการนำเสนอเนื้อหา ตัวอักษร ภาพ กราฟิก เสียง สี ปุ่มนำทาง และอื่น ๆ ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้ของผู้เรียน

3. ขั้นตอนการพัฒนา เป็นส่วนดำเนินการสร้างบทเรียนให้เป็นไปตามแผนงาน และออกแบบต่าง ๆ โดยจะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิชาการที่เป็นผู้สอนหรือผู้ให้ข้อมูล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องกับนักเทคโนโลยีด้านการศึกษา ก็จะทำหน้าที่เป็นออกแบบการเรียนการสอน เป็นต้น

4. ขั้นการนำไปใช้ คือ การนำบทเรียนไปใช้ ควรนำเสนอบทเรียนผ่านระบบบริหารจัดการการเรียนการสอนเผยแพร่ทางระบบเครือข่าย และไปสนับสนุนการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือผู้ใช้งาน

5. ขั้นตอนการประเมิน คือ ประเมินในด้านการออกแบบของตัวบทเรียน เทคนิคการนำเสนอ และด้านเนื้อหาว่ามีความสอดคล้องกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งเอาไว้หรือไม่

และการประเมินในด้าน ผลการเรียนรู้คือให้ประเมินแบบทดสอบผ่านหรือไม่ รวมไปถึงประเมินความพึงพอใจในการเรียน หรือบทเรียนนั้น ๆ เพื่อจะได้ข้อมูลประเมินเอาไปปรับปรุงให้บทเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ดังนั้น สรุปได้ว่า ระบบการเรียนรู้ของ ADDIE Model ที่ใช้ในการออกแบบออกแบบหรือ e-Learning จะประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน ก็คือ การวิเคราะห์ การออกแบบ การพัฒนา การนำไปใช้ และสุดท้าย คือ การประเมินผล ซึ่งในการออกแบบนี้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ให้มีประสิทธิภาพ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน
3. เพื่อศึกษาทักษะกีฬาบาสเกตบอลของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยมีจำนวนนักเรียนไม่น้อยกว่าร้อยละ 70 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยมีรายละเอียดการวิจัยดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 9 ห้องเรียน จำนวน 420 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 4 ห้องเรียน เป็นจำนวน 200 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบง่าย โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

2. แบบประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของผู้เชี่ยวชาญ

3. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบชุดเดียวกัน ทั้งนี้จะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก รวมทั้งสิ้นจำนวน 30 ข้อ

4. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเป็นผู้แจกแบบทดสอบ และแบบประเมินความพึงพอใจและเก็บรวบรวมด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ด้วยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. การวิเคราะห์ประเมินคุณภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ โดยผู้เชี่ยวชาญ ใช้สถิติค่าพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การหาประสิทธิภาพของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่

2.1 การหาค่าความเที่ยงตรงของข้อสอบ หรือค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม (Index of item objective congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ

2.2 ค่าความยาก (Difficulty) ค่าอำนาจจำแนก (discrimination index)

3. การวิเคราะห์หาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเกณฑ์ 80/80 โดยใช้สูตร E_1/E_2 (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2556)

4. การวิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียนจากการเรียนโดยใช้นหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ใช้สูตร t-test ซึ่งเป็น dependent t-test

5. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยมีรายละเอียดตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ให้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

(n = 3)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านเนื้อหา			
1. เนื้อหาสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้	5.00	0.00	ดีมาก
2. การจัดลำดับขั้นในการนำเสนอเนื้อหา	4.33	0.58	ดี
3. ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหา	4.33	0.58	ดี
4. ความถูกต้องของเนื้อหา	4.67	0.58	ดีมาก
5. เนื้อหา มีความเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน	4.33	0.58	ดี
ค่าเฉลี่ย	4.53	0.46	ดีมาก
ด้านภาพประกอบ			
6. ภาพปกสอดคล้องกับเนื้อเรื่อง	4.67	0.58	ดีมาก
7. ความสอดคล้องระหว่างภาพกับเนื้อหา	4.33	0.58	ดี
8. ภาพแสดงขั้นตอน และทำให้เข้าใจวิธีการปฏิบัติได้ดี	4.33	0.58	ดี
ค่าเฉลี่ย	4.44	0.58	ดี
ด้านการใช้ภาษา			
9. ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจนเข้าใจง่าย	4.33	0.58	ดี

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
10. ภาษาที่ใช้มีความเหมาะสมกับวัยผู้เรียน	4.33	0.58	ดี
ค่าเฉลี่ย	4.33	0.58	ดี
ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ			
11. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง	4.67	0.58	ดีมาก
12. สามารถทบทวนเนื้อหาในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เวลาใดหรือสถานที่ใดก็ได้ตามต้องการ	4.67	0.58	ดีมาก
13. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ผู้เรียนกระตือรือร้นต่อการเรียนมากขึ้น	4.33	0.58	ดี
ค่าเฉลี่ย	4.56	0.58	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.49	0.53	ดี

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินคุณภาพด้านสื่อของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

(n = 3)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ด้านหน้าปก			
1. การออกแบบหน้าปกหนังสือ มีความสวยงาม กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ	5.00	0.00	ดีมาก
2. ภาพปกหนังสือสอดคล้องกับเนื้อหาบทเรียน	4.67	0.58	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	4.83	0.29	ดีมาก
ด้านตัวอักษร/ข้อความ			
3. ขนาดตัวอักษรมีความเหมาะสมชัดเจน	4.00	0.00	ดี
4. สีตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.67	0.58	ดีมาก
5. รูปแบบของตัวอักษรมีความเหมาะสม	4.00	0.00	ดี
6. การเรียงลำดับเนื้อหามีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
ค่าเฉลี่ย	4.42	0.14	ดี
ด้านภาพประกอบ			
7. ขนาดของภาพมีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
8. สีของภาพมีความสวยงาม ชัดเจน	4.33	0.58	ดี
9. การจัดตำแหน่งของภาพมีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
10. ภาพสามารถสื่อความหมายได้ชัดเจน สอดคล้องกับเนื้อหาที่นำเสนอ	5.00	0.00	ดีมาก
11. ความสอดคล้องระหว่างภาพกับคำบรรยาย	5.00	0.00	ดีมาก
12. ภาพสามารถสัมผัส เลื่อน คลิก และขยายตามความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	4.89	0.10	ดีมาก
ด้านเสียงประกอบ			
13. เสียงประกอบภาพมีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
14. เสียงประกอบเนื้อหามีความเหมาะสม	5.00	0.00	ดีมาก
15. เสียงประกอบภาพและเนื้อหา มีความสอดคล้องกัน	5.00	0.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	5.00	0.00	ดีมาก
ด้านวิดีโอทัศน์			
16. มีคุณภาพคมชัด สวยงาม น่าสนใจ	4.33	0.58	ดี
17. มีความสอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	0.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	4.67	0.29	ดีมาก
ด้านการปฏิสัมพันธ์			
18. ความสามารถในการเชื่อมโยงเอกสาร (Link) ทั้งภายในและภายนอก	5.00	0.00	ดีมาก
19. มีความต่อเนื่องและไม่ซับซ้อน	5.00	0.00	ดีมาก
20. ง่ายต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง	5.00	0.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	5.00	0.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.80	0.12	ดีมาก

สมมติฐานที่ 1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ตามเกณฑ์ 80/80

จำนวน	คะแนนทดสอบระหว่างเรียน			ประสิทธิภาพระหว่างเรียน (E ₁)	ประสิทธิภาพหลังเรียน (E ₂)
	หน่วยที่ 1	หน่วยที่ 2	หน่วยที่ 3		
คะแนนเต็ม	10	10	10	30	30
คะแนนเฉลี่ย	8.38	8.43	8.35	25.16	25.17
เฉลี่ยร้อยละ	83.8	84.3	83.5	83.86	83.9
E ₁ = 83.86				E ₂ = 83.9	

จากตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 200 คน พบว่า ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.04 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.17 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

(n = 200)

คะแนนทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	t	P
ก่อนเรียน	13.04	2.71	39.25	0.00
หลังเรียน	25.17	3.59		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 4 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 200 คน พบว่า ก่อนเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 13.04 หลังเรียน มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 25.17 จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สมมติฐานที่ 3 ทักษะกีฬาบาสเกตบอลของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ร้อยละ 70 มีคะแนนอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้น

ตารางที่ 5 แสดงผลการประเมินทักษะกีฬาบาสเกตบอลของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

(n = 200)

รายการประเมินทักษะ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับทักษะ
ทักษะการรับ – ส่งลูกบาสเกตบอลสองมือระดับอก กระທပၤ	4.21	0.93	ดี
ทักษะการยิงประตูได้เป็นสลับข้าง	3.77	0.56	ดี
ทักษะการเลี้ยงลูกบาสเกตบอลยิงประตูด้านซ้ายและ ด้านขวา	4.96	0.27	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.31	0.58	ดี

จากตารางที่ 5 พบว่า ทักษะกีฬาบาสเกตบอลของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิต

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 200 คน มีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.31 อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแต่ละทักษะ พบว่า ทักษะการรับ – ส่งลูกบาสเกตบอลสองมือระดับออก กระบพผนัง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 อยู่ในระดับดี ทักษะการยิงประตูใต้แป้นสลับข้าง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.77 อยู่ในระดับดี และทักษะการเลี้ยงลูกบาสเกตบอลยิงประตูด้านซ้ายและด้านขวา มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.96 อยู่ในระดับดีมาก

สมมติฐานที่ 4 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน อยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 6 แสดงผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

(n = 200)

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
ด้านกระบวนการเรียนรู้			
1. นักเรียนชอบการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.12	0.89	มาก
2. กิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีความน่าสนใจ	4.13	0.88	มาก
3. การจัดลำดับเนื้อหาของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ทำให้ง่ายต่อการเข้าใจ	4.21	0.86	มาก
4. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลายและน่าสนใจ	4.23	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.17	0.87	มาก
ด้านการออกแบบ			
5. หน้าปกหนังสือมีความเหมาะสมและน่าสนใจ	4.20	0.86	มาก
6. ความเหมาะสมของสีพื้นในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.30	0.76	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
7. ความเหมาะสมรูปแบบของตัวอักษรและสีตัวอักษรที่ใช้ในหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.24	0.76	มาก
8. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมกับเนื้อหา	4.27	0.80	มาก
9. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ มีเสียงบรรยายชัดเจน และเหมาะสมกับเนื้อหา	4.14	0.89	มาก
10. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหา (Link) ได้สะดวก รวดเร็ว ในการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์	4.19	0.87	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.22	0.82	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
11. นักเรียนสามารถใช้หนังสือได้ด้วยตนเองในทำความเข้าใจเนื้อหา ประเมินตนเอง และพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี	4.17	0.80	มาก
12. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถทำให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจที่มากขึ้น	4.16	0.86	มาก
13. หนังสืออิเล็กทรอนิกส์สามารถทำให้นักเรียนประยุกต์ใช้ ในชีวิตประจำวันได้	4.04	0.86	มาก
ค่าเฉลี่ย	4.12	0.84	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.18	0.84	มาก

จากตารางที่ 6 ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 200 คน พบว่า ด้านกระบวนการเรียนรู้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 อยู่ในระดับมาก ด้านการออกแบบมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.22 อยู่ในระดับมาก ด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 อยู่ในระดับมาก ดังนั้น ค่าเฉลี่ยรวมของ ความพึงพอใจเท่ากับ 4.18 ซึ่งอยู่ในระดับความพึงพอใจมาก

การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สรุปผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีผลการประเมินประสิทธิภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ทักษะกีฬาบาสเกตบอลของนักเรียนหลังเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า นักเรียนมีทักษะการรับ – ส่งลูกบาสเกตบอลสองมือระดับออกกระทบผนังอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป ร้อยละ 72.5 นักเรียนมีทักษะการยิงประตูได้แม่นยำขึ้นอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป ร้อยละ 74 และนักเรียนมีทักษะการเลี้ยงลูกบาสเกตบอลยิงประตูด้านซ้ายและด้านขวาอยู่ในเกณฑ์ดีขึ้นไป ร้อยละ 98.5 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า ภาพรวมนักเรียน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

จากการพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน สามารถอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาและศึกษาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ได้พิจารณาประสิทธิภาพของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์โดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80

รินทรวีโรฒ ปทุมวัน มีคุณภาพด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี และด้านสื่ออยู่ในระดับดีมาก มีประสิทธิภาพ 83.86/83.9 สอดคล้องกับมาตรฐาน 80 /80 ทั้งนี้ เนื่องจากผู้วิจัย ได้ดำเนินการสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ตามหลักการและขั้นตอนของ Klein, J. D., et al (2011) โดยได้ใช้หลักของ ADDIE Model ในการออกแบบหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ให้เหมาะสมกับนักเรียน เป็นนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษารูปแบบหนึ่ง นักเรียนสามารถศึกษาและฝึกปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถของแต่ละบุคคล และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sweeney, Latanya (1998) ที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ด้วยกลุ่มที่เรียนปกติกับกลุ่มที่มีการเรียนเสริมด้วยคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มที่เรียนด้วยคอมพิวเตอร์จะมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นกว่ากลุ่มที่ไม่ได้เรียนเสริมด้วยคอมพิวเตอร์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่มีการใช้คอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการเรียนจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากการเรียนแบบปกติ โดยผู้วิจัยได้การออกแบบเนื้อหาและบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญ มุ่งเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง และมีเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมทางกายด้วยตนเองนอกเหนือชั่วโมงเรียน ซึ่งประกอบด้วย หน้าปก คำนำ สารบัญที่มีลักษณะเชื่อมโยง เนื้อหา และวิดิทัศน์ ซึ่งทำให้ง่ายต่อการใช้งาน ใช้ตัวอักษรที่อ่านง่าย มีภาพประกอบแสดงถึงขั้นตอนการปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหา ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียนมากยิ่งขึ้นจนสามารถตอบแบบทดสอบได้ผ่านเกณฑ์ การวิจัยในครั้งนี้ส่งผลให้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน มีคุณภาพในระดับดีและมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน หลังเรียนสูงกว่า ก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ทางสถิติ 05 เนื่องมาจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้น เป็นสื่อการสอนที่มีการออกแบบที่น่าสนใจ ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจนเข้าใจง่าย มีเนื้อหาที่ไม่ซับซ้อน ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหา ได้ดียิ่งขึ้นสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาตามความสามารถของตนเอง มีภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว เสียงขนาดอักษรที่เหมาะสมการเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นและสนใจในการเรียน ทั้งนี้ เพราะหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นสื่อที่ทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และได้ผ่านการหาประสิทธิภาพและแก้ไขปรับปรุงอย่างถูกต้องตามเกณฑ์มาตรฐาน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ

อรรถ อารีรอบ (2556) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลปกรรมไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ช่วงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย) ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์เรื่องประวัติศาสตร์ศิลปกรรมไทยมีประสิทธิภาพ 87.56/87.11 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ และผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 . และสอดคล้องกับการศึกษาของ Chinyin (2021) ที่ศึกษาเปรียบเทียบคะแนนจากการทดสอบก่อนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนผ่านหนังสืออิเล็กทรอนิกส์(E-Book) เรื่อง โภชนาการของนักกีฬาสำหรับนักกีฬาโครงการพัฒนากีฬา Sports Heroปรากฏว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาแสดงว่า การสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬา บาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ช่วยให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น ทั้งนี้ เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล กระตุ้นความสนใจของนักเรียนให้มีความเอาใจใส่ในการเรียนมากยิ่งขึ้น โดยสามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาตามความสามารถของตนเอง เมื่อนักเรียนไม่เข้าใจเนื้อหาหรือทักษะก็จะสามารถทบทวนได้บ่อยครั้งตามความต้องการ ซึ่งเป็นการลดปัญหาความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี ดังนั้น หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ จึงเป็นเครื่องมือทางการศึกษาที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานและยังเป็นเครื่องมือที่สามารถนำไปใช้สอนแทนครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. ทักษะกีฬาบาสเกตบอลของนักเรียนหลังเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬา บาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า นักเรียนมากกว่าร้อยละ 70 มีทักษะการรับ – ส่งลูกบาสเกตบอลสองมือระดับออก กระบพวง ทักษะการยิงประตูได้แม่นยำสลับข้าง และทักษะการเลี้ยงลูกบาสเกตบอลยิงประตู ด้านซ้ายและด้านขวา อยู่ในเกณฑ์ดีและดีมาก เนื่องมาจากการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สร้างขึ้น เป็นสื่อการสอนที่มีการออกแบบให้นักเรียนมีความรู้และความเข้าใจกระบวนการและขั้นตอนการปฏิบัติทักษะต่าง ๆ โดยมีภาพประกอบในแต่ละขั้นตอนและสามารถเชื่อมโยงไปยังวิดีโอที่แสดงขั้นตอนการปฏิบัติ ทำให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ได้ตามขั้นตอนด้วยตนเอง และสามารถทบทวนได้บ่อยครั้งตามความต้องการ ตลอดจนการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดความสนุกสนาน สอดคล้องกับวรศักดิ์ เพียรชอบ (2561) ที่ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาแต่ละครั้ง เป็นการเรียน การสอนที่มุ่งให้นักเรียนได้มี

พัฒนาการและบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้านพร้อมกันจากการได้เล่นและลงมือปฏิบัติจริงด้วยตนเอง ครูผู้สอนจึงมีความจำเป็นที่จะต้องเลือกวิธีการสอนต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับแต่ละระดับชั้นประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษา หรืออาจจะต้องเลือกในหลาย ๆ แบบ หรือหลาย ๆ วิธีที่มีความเหมาะสมและสามารถใช้สอนเพื่อให้การเรียนรู้การอ่านได้บรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ในทุก ๆ ด้าน ด้วยการได้ลงมือเล่นและปฏิบัติจริงด้วยตนเองทุกครั้งที่ไป ทั้งนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาตามหลักการและปรัชญาของ การจัดการเรียนรู้วิชาพลศึกษาที่ถูกต้องที่จะช่วยให้บรรลุผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่แท้จริงได้นั้น คือ กระบวนการเรียนการสอนที่นักเรียนได้ลงเล่นกีฬาหรือปฏิบัติจริงด้วยตนเองเป็นสำคัญ โดยในขณะที่นักเรียนได้ลงเล่นกีฬาก็จริงด้วยตนเองนักเรียนก็จะเกิดการเรียนรู้และมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ทั้ง 5 ด้าน คือ (1) ด้านสมรรถภาพทางกาย (2) ด้านทักษะการกีฬา (3) ด้านความรู้ความเข้าใจ (4) ด้านคุณธรรม และ (5) ด้านเจตคติควบคู่กันไปพร้อม ๆ กันไปด้วย จากผลการศึกษาแสดงว่า การสอนโดยใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ช่วยให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติทักษะต่าง ๆ ได้ตามขั้นตอนด้วยตนเอง ครูทำหน้าที่เป็นผู้ฝึกสอนที่คอยอำนวยความสะดวกและช่วยเหลือให้นักเรียนปฏิบัติได้ถูกต้องมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังสามารถฝึกปฏิบัติทักษะนอกเหนือจากชั่วโมงเรียนได้ทุกที่ทุกเวลาตามความสะดวก ส่งผลให้นักเรียนมีพัฒนาการทางด้านทักษะกีฬาบาสเกตบอล โดยมีทักษะอยู่ในระดับดีและดีมาก

4. ความพึงพอใจที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน มีความกระตือรือร้น เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์มีรูปแบบการนำเสนอที่หลากหลาย น่าสนใจ มีภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวเหมาะสมกับเนื้อหา นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาได้สะดวก รวดเร็ว ผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ตลอดจนสามารถใช้หนังสือได้ด้วยตนเองในทำความเข้าใจเนื้อหา และพัฒนาตนเองได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริพร บุญเรือง (2555) ที่ทำการวิจัยเรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนหวาน (นครรัฐประสาธ) ผลการวิจัยพบว่า หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ วิชาภาษาไทย เรื่อง การอ่านจับใจความมีประสิทธิภาพ 83.18/82.74 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 ผลการเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านจับ

ใจความอยู่ในระดับมากที่สุด จากผลการศึกษาแสดงว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

เนื่องจากหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เป็นนวัตกรรมทางด้านเทคโนโลยีการศึกษาที่เป็นสื่อสำเร็จรูปยุคใหม่ที่มีการจัดระบบการนำเสนอเนื้อหาและกิจกรรมเสริมการเรียนรู้อย่างดี มีคุณสมบัติเด่นที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ ทุกเวลา และเป็นสื่อมัลติมีเดียที่มีสีสัน สามารถบรรจุได้ทั้งภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว เสียง และวีดิทัศน์ ตลอดจนแอนิเมชันต่าง ๆ ซึ่งสามารถเพิ่มแรงกระตุ้นในการเรียนรู้และตอบสนองกับความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากงานวิจัยนี้ได้แก่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง กีฬาบาสเกตบอล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วย คือ หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ความรู้ทั่วไปของกีฬาบาสเกตบอล หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ทักษะของกีฬาบาสเกตบอล หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 กฎ กติกาการแข่งขันกีฬาบาสเกตบอล และตำแหน่งหน้าที่ในการเล่นกีฬาบาสเกตบอล ซึ่งจัดทำในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ประกอบด้วยภาพ ภาพเคลื่อนไหว และเสียง สร้างความน่าสนใจ และสะดวกในการเรียนรู้ของนักเรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบข้อเสนอแนะจากการวิจัยดังนี้ 1) การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อเป็นสื่อการสอนให้กับผู้เรียนที่มีศักยภาพและความสามารถที่แตกต่างกัน จะต้องมีการกระบวนการวิเคราะห์เนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนและต้องมีความเชี่ยวชาญในการสร้างบทเรียน และควรใช้โปรแกรมที่ทันสมัยในการพัฒนาบทเรียน การสร้างทั้งภาพนิ่งภาพเคลื่อนไหวเป็นสิ่งจำเป็นมาก ที่จะทำให้เกิดดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เพื่อจะทำให้เนื้อหาและบทเรียนสามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลได้เป็นอย่างดี 2) ก่อนที่จะเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ผู้สอนควรแนะนำวิธีการใช้งานของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อให้นักเรียนเข้าใจ และสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง 3) การเรียนด้วยหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ไม่ควรจำกัดเวลา เพราะ ความสามารถในการเรียนรู้ของแต่ละคนแตกต่างกัน ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้เวลาอย่างเต็มที่ตามความต้องการจนกว่าจะเข้าใจในบทเรียน 4) โรงเรียนควรส่งเสริมให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนหนังสืออิเล็กทรอนิกส์นอกเหนือจากในเวลาเรียน เพื่อศึกษาและ

บททวนบทเรียนอีกครั้งด้วยตัวเอง และ 5) ควรให้มีการเผยแพร่หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้มีการขยายองค์ความรู้ให้ทั่วถึง และ 2.2) ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย 1) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ สภาพ ปัญหา และความต้องการใช้หนังสืออิเล็กทรอนิกส์จากการนำไปใช้ในการเรียนการสอนในลักษณะ e-Learning 2) ควรมีการวิจัยและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้พลศึกษากิจกรรมกีฬาอื่น ๆ เช่น กีฬา แบดมินตัน กีฬาเทเบิลเทนนิส กีฬาวอลเลย์บอล เป็นต้น 3) ควรมีการวิจัยและพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาอื่น ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสรู้ด้วยวิธีที่หลากหลายตามความถนัดและความสนใจของผู้เรียน และ 4) ควรมีการพัฒนาหนังสือหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้งานได้กับอุปกรณ์เคลื่อนที่อื่น ๆ และสามารถใช้งานได้กับทุกระบบปฏิบัติการ ซึ่งจะเป็นการเพิ่มโอกาสทางการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- จินตวิรุฬ คล้ายสังข์. (2555). Desktop Publishing สู่ e-book เพื่อส่งเสริมการใฝ่รู้ของผู้เรียน ยุค ดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ. (2544). การออกแบบระบบการสอน. กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2556). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อหรือชุดการสอน. ศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย, 5(1), 8-17.
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2545ก). เอกสารคำสอนวิชา 059758 คอมพิวเตอร์กับการศึกษา (Computer in Education). เชียงใหม่: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรศักดิ์ เพียรชอบ. (2561). หลักและวิธีสอนวิชาพลศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- ศิริพร บุญเรือง. (2555). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่องการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดดอนหวาย (นครรัฐประสาธ). ใน (การค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรรถ อาวีรอบ. (2556). การพัฒนาหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ เรื่อง ประวัติศาสตร์ศิลปกรรมไทย สำหรับ นักเรียนระดับช่วงชั้นที่ 4 (มัธยมศึกษาตอนปลาย). ใน (การค้นคว้าอิสระ

การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

Chinyin, C. (2021). The relationship between E-book users' learning performance and related. Retrieved 13 August, 2023, จาก <http://www.editlib.org/p/37332>

Richey, R. C. (2011). The instructional design knowledge base. New York: Taylor & Francis.

Sweeney, Latanya. (1998). Power learning using computer as teaching machines. Journal of Education, 23(3), 333-350.

การพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู
ประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการโค้ช*

DEVELOPMENT OF THE ABILITY TO DELIVER ACTIVE LEARNING
INSTRUCTION OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENT
TEACHERS THOUGH COACHING

วิลาพัฒน์ อรุณบุญลชาติ

Wilaphan Urabunnualchat

ดวงหทัย โสมไชยวงค์

Doungthathai Homchaiyawong

ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง

Poranat Kitroongrueng

สาขาวิชาการประถมศึกษา ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, ประเทศไทย

Elementary Education Division, Department of Curriculum and Instruction

Faculty of education, Silpakorn University, Thailand

E-mail: wilaphan1981@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษา 2) ศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อกระบวนการโค้ช และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ 1) นักศึกษาครูประถมศึกษาอยู่ระหว่างการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในโรงเรียน จำนวน 20 คน เป็นการสุ่มแบบอาสาสมัคร 2) อาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้โค้ช จำนวน 3 คน เป็นการสุ่มแบบเจาะจง โดยมีเกณฑ์คือ เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ด้านการประถมศึกษา การสอน การนิเทศ และมีความสมัครใจเป็นคู่ร่วม

* Received 11 August 2023; Revised 22 August 2023; Accepted 10 September 2023

พัฒนา และ3) ผู้เรียนในความรับผิดชอบสอนของนักศึกษาครูประถมศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการโค้ช แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการโค้ช แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อกระบวนการโค้ช และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) ผลการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่าหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อกระบวนการโค้ช พบว่าอยู่ในระดับมาก และ 3) ผลการศึกษความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, การโค้ช, นักศึกษาครูประถมศึกษา

Abstract

This research aimed to 1) develop elementary school student teachers' ability to deliver active learning instruction, 2) explore the elementary school student teachers' satisfaction with coaching, and 3) explore elementary school students' satisfaction with the instruction delivered by the elementary school student teachers. The research design was quasi experimental research. Data was collected from target populations, consisting of 1) twenty 5th-year elementary school student teachers undergoing teacher profession training in the second semester of the academic year 2022, who were voluntarily sampled, 2) three university supervisors, who were purposively sampled with some criteria, as follows: having knowledge and experience in elementary education, teaching, supervising, and volunteering to be involved in the development; and 3) students under the responsibility of the elementary school student teachers. The research instruments as are follows: a coaching plan, a satisfaction survey for the elementary school student teachers to evaluate their satisfaction with the

coaching process, and a satisfaction survey for the elementary school students to evaluate their satisfaction with the student teachers' instruction. The data analysis was conducted using mean ($\bar{X}$), standard deviation (S.D.), t-test for dependent, and content analysis. The findings are as follows: 1) the post-coaching elementary school student teachers' ability to deliver active learning instruction was higher than their pre-coaching ability at a statistically significant level of .01; 2) the elementary school student teachers' satisfaction with the coaching process was at a high level; and 3) the elementary school students' satisfaction with the instruction delivered by the student teachers was at a high level.

Keywords: Active learning instruction, Coaching, Elementary school student teacher

บทนำ

ประเทศไทยมีนโยบายของการพัฒนาสังคม และประเทศให้มีความมั่นคง พอเพียง มั่งคั่ง ยั่งยืน เพื่อก้าวไปสู่ Thailand 4.0 อันเป็นยุคของการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 – 2579 จึงกำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษา และเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” สำหรับเป้าหมายด้านผู้เรียนมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะ และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือทักษะ 3Rs และทักษะ 8Cs (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) พลเมืองยุคต่อไปจึงต้องเป็นพลเมืองเชิงรุก ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ผ่านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ อันเป็นหลักการที่สำคัญประการหนึ่งของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามปรัชญาการศึกษาแนวทวิพัฒนาการนิยมที่ผู้เรียนเป็นผู้คิด เป็นผู้ไตร่ตรองสะท้อนคิด และเป็นผู้ปฏิบัติก่อนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย ซึ่งหากได้รับการส่งเสริมสนับสนุนที่ดีจากครูก็จะกลายเป็นทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตต่อไป การเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นหลักการสำหรับการนำไปประยุกต์ใช้ผ่านกระบวนการคิด และการออกแบบการเรียนรู้ของครูในภาคปฏิบัติออกเป็นหน่วยหรือแผนการ

จัดการเรียนรู้ที่นำไปใช้แล้วได้ผล ผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ดีขึ้น สามารถยกระดับคุณภาพทั้งความรู้ ความสามารถ และเจตคติต่อวิชา และต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ปัจจุบันมีข้อมูลด้านประสาทยุทธศาสตร์ และการเรียนรู้ของสมองซึ่งเรียกได้ว่าเป็นความรู้ใหม่ทางครุศึกษา เป็นพื้นฐานสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีความหมาย มีความท้าทายชัดเจนกว่าในอดีต และทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืนยิ่งขึ้น (เล่าเรียนดี, กิจรุ่งเรือง, และ ศิริสัมพันธ์, 2560) ถึงแม้ว่าในระบบการศึกษาไทยมีความมุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องกับการพัฒนาประเทศ แต่ในสภาวะการณ์ปัจจุบันกลับพบข้อมูลจากผลการประเมินของโปรแกรมประเมินสมรรถนะนักเรียนมาตรฐานสากล (PISA) ปี 2018 ซึ่งว่าผู้เรียนไทยมีกรอบความคิดแบบเติบโตเพียง 43% ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิกองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (OECD) อยู่ที่ 63% แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนไทยจำนวนมากยังมีความเชื่อว่าสติปัญญาเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงไม่ได้ ซึ่งเป็นข้อจำกัดของการเรียนรู้ต่อไปในอนาคต หากมีการส่งเสริมเรื่องการสร้างกรอบความคิดแบบเติบโตให้กับผู้เรียนก็จะช่วยพัฒนาความฉลาดรู้ของผู้เรียนไทยได้มากขึ้น (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

ดังนั้นการที่จะจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าประสงค์ดังกล่าวได้นั้น บุคคลสำคัญที่สุดในการขับเคลื่อนก็คือ “ครู” ครูนับว่าเป็นบุคลากรวิชาชีพชั้นสูง ซึ่งทำหน้าที่หลักทางด้านการจัดการเรียนรู้ และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในทุกด้านทุกมิติตามสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 22 ที่ระบุ “การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ พัฒนานตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) บทบัญญัติที่ยกมาข้างต้นได้สะท้อนถึงความสำคัญของครูรวมทั้งบทบาทในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ในลักษณะที่เป็นผู้เรียนเชิงรุก การบรรลุความมุ่งหมายดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการประยุกต์ใช้ศาสตร์ และศิลป์ในการจัดการเรียนรู้ของครู ครูผู้ที่มีความสามารถดังกล่าวย่อมสามารถจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และบรรลุผลของการเรียนรู้ในแต่ละระดับได้เป็นอย่างดี การที่วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ครูทุกคนจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาตนเองสู่ความเป็นครูมืออาชีพอย่างต่อเนื่องไม่หยุดยั้ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมพัฒนาวิชาชีพเพื่อพัฒนาผู้เรียนในทุกด้าน และทุกมิติ

(Kitroongrueng, 2016) ทั้งนี้การพัฒนาผลผลิตหรือผลลัพธ์ให้มีคุณภาพสูงได้ย่อมต้องอาศัยครูผู้ที่มีคุณภาพสูงเช่นเดียวกัน การพัฒนาวิชาชีพจึงมีความจำเป็น และเป็นสามัญสำนึกของครูทุกคนที่ต้องร่วมกันคิดและร่วมกันทำ ทั้งนี้ครูในระบบสามารถพัฒนาตนเอง และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีการพัฒนาการทางวิชาชีพที่เติมเต็มในแต่ละระยะของการเป็นครู และเพื่อให้การพัฒนาครูเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้นควรเริ่มตั้งแต่ระยะแรกเริ่มเข้าเป็นครูใหม่ ในระหว่าง 1-3 ปีแรก ครูใหม่ในที่นี้อาจจะเป็นนักศึกษาครูที่เพิ่งจบการศึกษาตามหลักสูตร ครูที่มีพัฒนาการในระยะนี้สามารถที่จะจัดการเรียนการสอน และปฏิบัติงานอื่นของครูตามเทคนิควิธีการด้านการจัดการเรียนการสอนที่ได้เรียนมา แต่จะยังไม่สามารถเชื่อมโยงทฤษฎีแนวคิดสู่การปฏิบัติจริงในสถานศึกษาได้ทั้งหมด ยังต้องการการเรียนรู้บริบทของการทำงาน และการชี้แนะ เนื่องจากต้องปรับตัว และปรับแนวความคิด ครูกลุ่มนี้จึงยังมีความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอนไม่เต็มที่ที่ต้องพัฒนาต่อไปอีกสักระยะหนึ่ง (กิจรุ่งเรือง และ ศิริสัมพันธ์, 2561)

การใช้ระบบการโค้ชเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ และเพื่อยกระดับผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกระบวนการโค้ชเน้นการเป็นแบบอย่าง การบอก และการให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เพื่อให้ผู้ได้รับการสอนงานมีความรู้ ทักษะ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญใน การปฏิบัติงาน เป็นการพัฒนาจุดที่ต้องแก้ไขในบางสิ่ง บางครั้ง บางเรื่อง สำหรับการจัดการเรียนการสอนนั้น เมื่อทำได้แล้วก็โค้ชในเรื่องหรือทักษะอื่นๆ ที่จำเป็นต่อไป (กิจรุ่งเรือง, 2560) จากข้อมูลทีกล่าวมาแสดงให้เห็นว่ากระบวนการโค้ชสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพครู โดยเป็นการร่วมพัฒนาในหลายมิติ ผลของกระบวนการทำให้ครูเกิดการพัฒนาความมั่นใจ กล้าคิด กล้าตัดสินใจในการจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถนำความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ เทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ หลักการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติในชั้นเรียน ส่งเสริมการเป็นครูมืออาชีพ เกิดความรัก และศรัทธาในวิชาชีพ เพื่อสร้างครูดีและครูเก่งเข้าสู่วิชาชีพครูให้มากยิ่งขึ้นส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียนในระดับที่รับผิดชอบ (กิจรุ่งเรือง, 2558) นอกจากนี้การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูที่มีประสิทธิภาพให้เกิดขึ้นจึงเป็นปัจจัยที่จะช่วยสะท้อนผลลัพธ์ทั้งในแง่ของการพัฒนาวิชาชีพครูของคณาจารย์ในเทศก์ด้วยอีกประการหนึ่ง (โฮมไชยวงษ์, 2557)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษา
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อกระบวนการโค้ช

3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ประถมศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู ประถมศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยนี้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรเป้าหมาย ได้แก่

1.1 นักศึกษาครูประถมศึกษา ชั้นปีที่ 5 ซึ่งฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 20 คน ได้จากการสุ่มแบบอาสาสมัคร

1.2 อาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้โค้ชจำนวน 3 ท่าน ได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง ตามเกณฑ์ กล่าวคือ 1) เป็นผู้มีความรู้ และประสบการณ์ด้านการประถมศึกษา 2) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ การสอน และการนิเทศ 10 ปีขึ้นไป และ 3) เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมพัฒนา

1.3 ผู้เรียนในความรับผิดชอบสอนของนักศึกษาครูประถมศึกษา จำนวน 100 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับสลากจากผู้เรียนในชั้นเรียนของนักศึกษาครู ประถมศึกษาชั้นเรียนละ 5 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ นักศึกษาครูประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการโค้ช มีดังนี้

2.1 แผนการโค้ช เป็นเอกสารสำหรับการวางแผนพัฒนาความสามารถ และ กำหนดการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

2.2 แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู ประถมศึกษา เป็นแบบประเมินลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษา เป็นแบบประเมิน ลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ประถมศึกษา เป็นแบบประเมินลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการทดลองและรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 เริ่มตั้งเดือน พฤศจิกายน พ.ศ.2565 ถึง มีนาคม พ.ศ.2566 ซึ่งวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 การปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อม ประกอบด้วยกิจกรรม ดังต่อไปนี้

1.1 การฝึกอบรมระยะสั้นด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับนักศึกษาครู ประถมศึกษา จัดขึ้นที่คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ก่อนส่งนักศึกษาไปยังโรงเรียน ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู การอบรมใช้เวลา 2 วัน ในลักษณะของการบรรยายเชิงปฏิบัติการ เพื่อนำแนวคิดทฤษฎี และแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไปสู่การปฏิบัติในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ และวางแผนการจัดการเรียนรู้ระดับชั้นเรียน โดยมีการนำเสนอผลงาน และวิพากษ์เชิงวิชาการ

1.2 การประชุมปรึกษา สื่อสารข้อมูล และสะท้อนคิดเพื่อเตรียมความพร้อมของ อาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้โค้ช

ระยะที่ 2 การวางแผนพัฒนาความสามารถร่วมกัน ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ในฐานะผู้โค้ช และนักศึกษาครูประถมศึกษา วางแผนกำหนดเป้าหมาย ประเด็นการพัฒนา และทำกำหนดการสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกันตามความสมัครใจ

ระยะที่ 3 การใช้กระบวนการโค้ช ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 3.1) การประชุมก่อนสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3.2) การสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในชั้นเรียน 3.3) การประชุมสะท้อนคิดหลังสังเกตการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่ดำเนินการระหว่างโค้ช และนักศึกษาครู ประถมศึกษา และ 3.4) ดำเนินการสังเกตพฤติกรรมการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาครูผู้เข้าร่วมโครงการอย่างต่อเนื่องในระหว่างทดลอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนความสามารถก่อนและหลังทดลองใช้การทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for dependent)

4.2 การประเมินความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่และความพึงพอใจของนักเรียน โดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษา

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษาในภาพรวมก่อนและหลังการพัฒนา

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	ก่อน		หลัง		ค่าความต่าง
	($\bar{X}$)	(S.D.)	($\bar{X}$)	(S.D.)	
ด้านการออกแบบเขียนแผนการจัดการเรียนรู้	3.26	0.64	3.93	0.13	-0.67
ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกและจัดการชั้นเรียน	3.37	0.62	3.90	0.17	-0.53
ด้านการผลิตและเลือกใช้สื่อ/นวัตกรรมที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.36	0.74	3.95	0.10	-0.59
ด้านการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	3.26	0.50	3.85	0.20	-0.59
รวม	3.31	0.57	3.91	0.10	-0.60

จากตารางพบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษาในภาพรวมหลังการพัฒนา ($\bar{X}=3.91, S.D.=0.10$) สูงกว่าก่อนการพัฒนา ($\bar{X}=3.31, S.D.=0.57$)

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษาในภาพรวมก่อนและหลังการพัฒนา

การทดสอบ	n	$\bar{X}$	s.d.	t	sig
ก่อน	20	3.31	0.57	-4.645	0.000*
หลัง	20	3.91	0.10		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่าหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อกระบวนการโค้ช

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาต่อกระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวม

รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น		
	($\bar{X}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านกระบวนการนิเทศแบบโค้ช	4.24	0.52	มาก
ด้านการใช้เครื่องมือการสังเกตการสอน	4.25	0.44	มาก
ด้านบรรยากาศของการนิเทศ	4.30	0.60	มาก
ด้านบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	4.42	0.46	มาก
ด้านประโยชน์ของการรับการพัฒนา	4.37	0.45	มาก
รวม	4.31	0.46	มาก

จากตารางพบว่าความพึงพอใจต่อกระบวนการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =4.31, S.D.=0.46)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษาพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ =2.78, S.D.=0.20)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการโค้ช อภิปรายผลการวิจัยจากข้อค้นพบตามลำดับของวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่าความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษาในภาพรวมหลังการพัฒนา ($\bar{X}$ =3.91, S.D.=0.10) สูงกว่าก่อนการพัฒนา ($\bar{X}$ =3.31, S.D.=0.57) ทั้งนี้โดยภาพรวมอาจเป็นเพราะกระบวนการที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น เป็นกระบวนการพัฒนานักศึกษาครู

ประถมศึกษาอย่างมีระบบ และเป็นลำดับขั้นตอนตลอดจนมีการประเมินคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านครุศึกษาจึงอาจเป็นเหตุผลสนับสนุนให้เกิดแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้สอดคล้องกับที่ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง (กิจรุ่งเรือง, 2560) ได้ทำการวิจัยเสนอกระบวนการโค้ชที่ออกแบบพัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการพัฒนา รวมถึงการวิจัยนี้ยังให้ความสำคัญกับการคัดเลือกผู้โค้ชที่มีคุณภาพจึงอาจเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ช่วยสนับสนุน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของปิยะฉัตร จิตต์ธรรม และคณะ (จิตต์ธรรม และ คณะ, 2558) ที่ใช้วิธีการคัดเลือกผู้โค้ชที่มีความสนใจและความตั้งใจจริงในการพัฒนาศักยภาพครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่มีประสิทธิภาพนั้นครูต้องสามารถบริหารจัดการองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 3 ประการ คือปัจจัยพื้นฐาน ได้แก่ การแสดงออกของผู้เรียนทั้งการฟัง การพูด การอ่าน การเขียน และการไตร่ตรองสะท้อนคิด ยุทธวิธีการเรียนการสอน ซึ่งครอบคลุมถึงรูปแบบ วิธี และเทคนิคการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง และการจัดทรัพยากรการเรียนการสอน ซึ่งเป็นสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้ (Meyer & Jones, 1993) นอกจากนี้ภารกิจดังกล่าวยังเป็นการดำเนินการที่มีผู้เรียนเป็นตัวแปรที่สำคัญ เพราะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 มีความแตกต่างหลากหลาย ประกอบกับนักศึกษาครูประถมศึกษายังมีประสบการณ์ในชั้นเรียนน้อย และอยู่ในระยะเวลาที่ต้องปรับตัวให้เข้ากับบริบทของสถานศึกษา ด้วยเหตุนี้ผู้โค้ชจึงควรให้ความสำคัญ และมุ่งพัฒนาเป็นพิเศษเพื่อหนุนเสริมทั้งการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ต่อไป

สำหรับผลการเปรียบเทียบความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่พบว่าหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพัฒนาตามแนวคิดการโค้ชเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังที่ Sweeny (Sweeny, 2008) กล่าวว่ากระบวนการโค้ชถือเป็นวิธีการในการพัฒนาวิชาชีพที่จะช่วยพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลถึงคุณภาพการศึกษาของผู้เรียน ทั้งนี้กระบวนการโค้ชที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลและวิชาชีพเป็นระบบที่มีความเชื่อมโยงกัน (Neufeld & Roper, 2003) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Patti, et al (2012) ที่ระบุว่า การพัฒนาศักยภาพส่วนบุคคลและทางวิชาชีพต้องปฏิบัติควบคู่กันไป เพราะธรรมชาติของผู้เรียนแต่ละช่วงวัยจะมีการแสดงออกของพฤติกรรมเชิงบวกและลบ ดังนั้นเพื่อเป็นการวางรากฐานของการพัฒนาผู้เรียนด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงภายในตนเองมีการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านการจัดการตนเอง การรับรู้ทางสังคม และการจัดการสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยผ่านกระบวนการโค้ช

เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม อารมณ์ และวิชาชีพ อีกทั้งผลการวิจัยยังบ่งชี้ให้เห็นว่าครูมีความศรัทธาในวิชาชีพมากขึ้น อุทิศตนในการเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา การปฏิรูปการศึกษาด้วยความเต็มใจเพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้เพื่อผลการเรียนรู้ที่ดีขึ้นของผู้เรียน เมื่อนำจุดเด่นของทั้งสองแนวทางมาเสริมกันและกันเพื่อพัฒนาครูย่อมทำให้เกิดผลในเชิงประจักษ์ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น รวมถึงการคัดเลือกผู้ทำหน้าที่โค้ชที่มีคุณภาพ และมีประสบการณ์อย่างเชี่ยวชาญในวิชาชีพครู อุทิศตนเองเพื่อการศึกษาเต็มใจที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในการพัฒนาวิชาชีพของตน และผู้ที่ตนเองต้องดูแลให้คำปรึกษา (Correia & McHenry, 2002) นอกจากนี้กระบวนการโค้ชโดยผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความสำคัญกับความรู้ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เฉพาะสาขา และการเป็นที่ยอมรับให้ทำหน้าที่โค้ช โดยผู้ที่เป็นโค้ชจะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่เทคนิคในเรื่องที่จะโค้ชเป็นอย่างดี เป็นวิธีพัฒนาวิชาชีพครูที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของครูอย่างยิ่ง (เล่าเรียนดี, 2556)

2. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่มีต่อกระบวนการโค้ชพบว่าความพึงพอใจต่อการกระบวนการนิเทศที่เน้นการโค้ชเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.31, S.D.=0.46$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกระบวนการดังกล่าวที่นำมาใช้เป็นกระบวนการดำเนินการที่เป็นระบบสอดคล้องกับแนวคิดทางวิชาการที่เริ่มจากการร่วมกันไตร่ตรองสะท้อนคิด การวิเคราะห์ การสังเกตการสอน และบันทึกข้อมูลการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการดำเนินการสอนจึงอาจมีส่วนช่วยให้นักศึกษาครูประถมศึกษามีพัฒนาการทางวิชาชีพครูสูงขึ้นในทุกมิติ (Corria & McHenry, 2002) โดยเฉพาะด้านความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกดังผลการวิจัยที่กล่าวมา รวมถึงการดำเนินการโค้ชที่คำนึงถึงความสมัครใจในการทำหน้าที่ดังกล่าว ซึ่งความสมัครใจนี้เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จ ผลวิจัยสอดคล้องกับปิยะฉัตร จิตต์ธรรม และคณะ (จิตต์ธรรม และ คณะ, 2558) ที่ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาครูในจังหวัดสมุทรสาครด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมองค์ความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ผู้โค้ชได้แก่ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน และครูแกนนำมีความเต็มใจ ตั้งใจจริงในการพัฒนาศักยภาพครู ดังนั้นผลที่เกิดขึ้นกับครูพบว่าครูเปลี่ยนแนวคิด และมุมมองในการจัดการเรียนรู้ เข้าใจแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทั้งความรู้ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 รวมทั้งแนวทางการวัด และประเมินผลในการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่รู้จักตัวตน เปลี่ยนแปลงบทบาทจากผู้สอนมาเป็นโค้ช มีทักษะในการโค้ชเพิ่มขึ้น ผลที่เกิดขึ้นกับศึกษานิเทศก์พบว่า มีความเป็นกัลยาณมิตรต่อครู ลดช่องว่างระหว่างศึกษานิเทศก์และครู มี

การปรับเปลี่ยนแนวทางในการสังเกตการจัดการเรียนรู้ของครู เป็นการสังเกตเพื่อสนับสนุนข้อมูล และได้รับการยอมรับจากครูมากขึ้น รวมถึงผลที่เกิดกับผู้บริหารโรงเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการฝึกครูด้วยระบบหมุนเวียนต่อเนื่อง มีความเข้าใจ และมั่นใจในการติดตามความก้าวหน้าของครูในการจัดการเรียนรู้ จากผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้ที่ทำหน้าที่โค้ช และผู้เข้าร่วมกระบวนการโค้ชต้องยอมรับเต็มใจที่จะทำหน้าที่ดังกล่าว และมีความสามารถที่จะช่วยให้ผู้รับการพัฒนาศาสนาพัฒนาตนเองจนเชี่ยวชาญได้ ซึ่งมีบทบาทหน้าที่แตกต่างจากศึกษานิเทศก์หรือผู้นิเทศก์โดยทั่วไป อีกทั้งผลการวิจัยของ Bedford, et al (Bedford, Downs, & McDowell, 2021) ดำเนินการวิจัยเรื่องการโค้ช เพื่อพัฒนาวิชาชีพด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์สำหรับคณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ ด้านความพึงพอใจของผู้เข้ารับการโค้ช พบว่าคณาจารย์มีความพึงพอใจต่อกระบวนการโค้ช เนื่องด้วยการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อผู้เรียน และมีสัมพันธภาพระหว่างผู้ร่วมงานในเชิงบวกเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้มีผลการวิจัยที่บ่งชี้ว่าครู และผู้บริหารโรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการโค้ชอยู่ในเชิงบวก เนื่องจากผลการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนดีขึ้นตามลำดับหลังจากที่ได้เข้าร่วมการพัฒนาภายใต้รูปแบบการพัฒนาครูโดยการโค้ชและชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพเพื่อเสริมสร้างความสามารถด้านการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูชาวต่างประเทศในประเทศไทย (Songsienchai, 2021) ตลอดจนมีผลการวิจัยที่พบว่าความพึงพอใจของนักศึกษาครูต่อการโค้ชอยู่ระดับมากที่สุด โดยนักศึกษาครูแสดงความคิดเห็นต่อการโค้ชว่าเป็นกระบวนการที่สามารถนำไปใช้ได้จริง สามารถเสริมสร้างศักยภาพสู่การเป็นครูมืออาชีพได้อย่างแท้จริงในอนาคต รวมถึงสามารถละลายน้ำแข็งระหว่างอาจารย์ในฐานะผู้โค้ช และนักศึกษาครู (Anchunda, 2021)

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูประถมศึกษา พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=2.78, S.D.=0.20$) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้ลักษณะดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่เน้นการคิด และการส่งเสริมผู้เรียนให้มีส่วนร่วม และใช้ความคิดในการเรียนรู้ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สนับสนุนการพัฒนาผู้เรียนแห่งศตวรรษที่ 21 (เล่าเรียนดี, กิจรุ่งเรือง, และ ศิริสัมพันธ์, 2560) สอดคล้องกับวิจัยเรื่องการโค้ชส่วนบุคคลและทางวิชาชีพเพื่อการพัฒนาทางวิชาชีพสำหรับครูและผู้บริหาร ผลการวิจัยด้านผู้เรียน พบว่าบรรยากาศภายในห้องเรียนพัฒนาเชิงบวก การมีส่วนร่วม และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนดีขึ้น (Patti, J., et al, 2012) และผลการวิจัยของปิยะฉัตร จิตต์ธรรม และคณะ (2558) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะของผู้เรียน พบว่าผู้เรียนมีคะแนนหลัง

เรียนสูงกว่าก่อนเรียน ชี้ให้เห็นว่าผู้เรียนมีการพัฒนาด้านความรู้ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ การเรียนรู้แบบร่วมมือ การสื่อสาร คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งเกิดขึ้นจากกระบวนการวิเคราะห์ ออกแบบการเรียนการสอน และการจัดการชั้นเรียนของนักศึกษาครูประถมศึกษาที่ผ่านการเห็นชอบแล้วจากโค้ช จึงเป็นกระบวนการที่เน้นการจัดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเพื่อพัฒนาผู้เรียน ตลอดจนสอดคล้องกับ Tileston ที่กล่าวว่าผู้เรียนยุคดิจิทัลนั้นแตกต่างจากผู้เรียนในยุคอดีต วิธีเรียนรู้ และการสื่อสาร แตกต่างกันไปเพราะผู้เรียนสามารถทำหลายสิ่งได้ในเวลาเดียวกัน (Multitasking) โดยไม่ผิดพลาด และจะเบื่อหน่ายการเรียนรู้หากบริบทที่จัดขึ้นเหมือนดังในอดีตที่ผ่านมา (Tileston, 2007) นอกจากนี้สอดคล้องกับการวิจัยประเมินผลการโค้ชด้านการจัดการเรียนการสอนของครูที่มีต่อ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่าการโค้ชที่มีศักยภาพเป็นเครื่องมือที่สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุดกับครูระดับปฐมวัยและประถมศึกษา อันเป็นปัจจัยที่สำคัญในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน (Kraft, M.A. et al, 2018)

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการโค้ชสามารถนำมาใช้โดยบูรณาการเข้ากับภารกิจด้านการนิเทศการสอนของ คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ซึ่งจะช่วยให้การนิเทศมุ่งตรงตามความต้องการจำเป็นของ นโยบายด้านการจัดการเรียนรู้และตามความจำเป็นของนักศึกษาครูแต่ละคน ส่งผลให้ชั้นเรียน ของนักศึกษาครูมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลด้านการเรียนรู้และความพึงพอใจของผู้เรียน

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาครู ประถมศึกษาโดยใช้กระบวนการโค้ช จากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะจาก ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้ 1) สรุป ได้แก่ 1.1) การโค้ชเป็นกระบวนการที่มีประสิทธิภาพในการ นำมาประยุกต์ใช้เพื่อช่วยยกระดับให้นักศึกษาครูประถมศึกษามีความรู้และความสามารถด้าน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสูงขึ้น 1.2) การโค้ชเป็นกระบวนการที่ทำให้นักศึกษาครูมีความพึง พอใจในการเป็นผู้รับการโค้ชจากอาจารย์ผู้โค้ช ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองด้านการจัดการ เรียนรู้ และ 1.3) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ทำให้ผู้เรียนเกิดความ พึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครู ทำให้การเรียนรู้เกิดขึ้นจริงในห้องเรียน และ 2)

ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1) ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ ได้แก่ (1) โค้ชควรศึกษาวิเคราะห์นักศึกษาครูในความดูแลทั้งในด้านชีวิตความเป็นอยู่ และวิชาการเพื่อสามารถให้คำแนะนำปรึกษาช่วยเหลือได้ตรงตามความต้องการของแต่ละบุคคล (2) โค้ชควรรักษาสัมพันธภาพ และความเป็นกัลยาณมิตรระหว่างโค้ชกับนักศึกษาครูตลอดกระบวนการพัฒนา (3) โค้ชควรฝึกใช้เครื่องมือประกอบการปฏิบัติการโค้ชเพื่อให้เกิดความชำนาญในการนำไปใช้จริง (4) โค้ชควรมีความยืดหยุ่นในการบริหารเวลาในการโค้ชกับนักศึกษาครู และ (5) โค้ชควรสร้างแรงบันดาลใจในการปฏิบัติงานครูอย่างมีคุณภาพสูง และประทับใจประทับใจปัญหาให้นักศึกษาครูสามารถประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง และ 2.2) ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป (1) ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาสมรรถนะของโค้ชในเชิงลึก เช่น เฉพาะระดับการศึกษา หรือเฉพาะรายวิชา เป็นต้น (2) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาความเปลี่ยนแปลงในด้านพัฒนาการและการเรียนรู้ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กระบวนการโค้ชทุกมิติ ประกอบด้วย การเรียนรู้ของโค้ช การเรียนรู้ของนักศึกษาครู และผู้เรียน (3) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาพัฒนาการความสามารถของนักศึกษาครูที่ผ่านกระบวนการโค้ชเมื่อเปลี่ยนผ่านสู่การเป็นครูปฏิบัติการ (4) ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดการความรู้ของโค้ชในสังกัดเพื่อเป็นคลังข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร วิธี เทคนิคการสอน และนวัตกรรมใหม่สำหรับการจัดการศึกษา และ (5) ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมการโค้ช

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ดวงหทัย โหมไชยะวงศ์. (2557). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการโค้ชและการดูแลให้คำปรึกษาแนะนำเพื่อส่งเสริมสมรรถนะครูประถมศึกษาของนักศึกษาวิชาชีพครูใน (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2558). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนารูปแบบการสร้างเสริมศักยภาพอาจารย์นิเทศก์และอาจารย์พี่เลี้ยงเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการเป็นพี่เลี้ยงทางวิชาการสำหรับนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (รายงานการวิจัย). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ทุนสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ).

- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง. (2560). รูปแบบนวัตกรรมที่สร้างสรรค์การเรียนรู้: จากชุมชนการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครูสู่คุณภาพผู้เรียน (เอกสารประกอบคำบรรยาย). งานมหกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู ครั้งที่ 9 (หน้า 39-49). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, และ อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2561). รูปแบบการสร้างโรงเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพครู (School as Learning Community) เพื่อพัฒนานวัตกรรมที่สร้างสรรค์การเรียนรู้สำหรับครูในภูมิภาคตะวันตก (รายงานการวิจัย). นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร (ทุนสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ).
- ปิยะฉัตร จิตต์ธรรม, และ คณะ. (2558). โครงการวิจัยและพัฒนาครูในจังหวัดสมุทรสาครด้วยระบบหนุนนำต่อเนื่อง (Teacher Coaching) เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมองค์ความรู้และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของนักเรียน (รายงานการวิจัย). นครปฐม: สถาบันนวัตกรรมการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล (ทุนสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย).
- วัชร เล่าเรียนดี. (2556). ศาสตร์การนิเทศการสอนและการโค้ช. พิมพ์ครั้งที่ 10. นครปฐม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชร เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, และ อรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเพื่อพัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. พิมพ์ครั้งที่ 12. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). ผลการประเมิน PISA 2018. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. เรียกใช้เมื่อ 11 สิงหาคม 2566 จาก <https://pisathailand.ipst.ac.th/issue-2019-48/>
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579. กรุงเทพมหานคร: พรินทวาทกราฟฟิค.
- Anchunda, Y. (2021). A Teacher Development Model Based on Coaching and Professional Learning Community (PLC) to Enhance Foreign Teachers' Effective Teaching Ability in Thailand. *Kasetsart Journal of Social Sciences*, 932-939.
- Bedford, L., et al. (2021). Coaching for Professional Development for Online Higher Education Faculty: An Explanatory Case Study. Retrieved August 11, 2023,

- from ojdla.com: https://ojdla.com/assets/pdf/bedford_downs_mcdowell243.pdf
- Correia, M., & McHenry, J. (2002). *The Mentor's Handbook*. USA: Christopher-Gordon Publishing, Inc.
- Kitroongrueng, P. (2016). The Development of Potential Enhancement Model for Supervisors and Cooperating Teachers to Develop the Abilities to be Mentors for Student Teachers. *International Conference on Education and New Learning Technologies* (pp. 173-179). Barcelona, Spain: EDULEARN.
- Kraft, M.A. et al (2018). The Effect of Teaching Coaching on Instruction and Achievement: A Meta-Analysis of The Causal Evidence. *Review of Educational Research*, 547-588.
- Meyer, C., & Jones, T. (1993). *Promoting Active Learning: Strategies for the College Classroom*. San Francisco, CA: Jossey-Bass Inc.
- Neufeld, B., & Roper, D. (2003). *Coaching: A Strategy for Developing Instructional Capacity, Promises, and Practicalities*. Washington, D.C.: Aspen Institute Program on Education and Providence, Annenberg Institute for School Reform, 2003.
- Patti, J., et al. (2012). Personal, Professional Coaching: Transforming Professional Development for Teacher and Administrative Leaders. *Journal Of Leadership Education*, 263-277.
- Songsiengchai, S. (2021). The Study of The Effectiveness of Coaching Program for Pre-service Teachers to Communicative Listening-Speaking Skills. *Advance in Language and Literacy Studies*, 21-30.
- Sweeny, B. (2008). *Teacher Induction and Mentoring Program*. 2nd . USA: Corwin Press.
- Tileston, D. (2007). *Teaching Strategies for Active Learning: Five Essentials for Your Teaching Plan*. CA: Corwin Press.

รูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการ
โรงเรียนในโรงงานมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา*
MODEL OF IMMUNIZATION IN THE WAY OF LIFE OF STUDENTS ON
THE SCHOOL IN FACTORY PROGRAM AT RAJAMANGALA
UNIVERSITY OF TECHNOLOGY LANNA

ภีราวิชญ์ ชัยมาลา

Peravit Chaimala

สิริโฉม พิเชษฐบุญเกียรติ

Sirichom Pichedboonkiat

คณะบริหารธุรกิจและศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา เชียงราย, ประเทศไทย

Faculty of Business Administration and Liberal Art, Rajamangala University of Technology Lanna,

Chiangrai campus, Thailand

E-mail: peravit@rmutl.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล 2) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษา และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางทางการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ที่ส่งผลต่อการสำเร็จ การศึกษาของนักศึกษา การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม แบบมีโครงสร้างจากกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และผู้รับผิดชอบโครงการในโครงการโรงเรียนในโรงงาน จำนวน 77 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่า เบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัย

* Received 17 July 2023; Revised 16 October 2023; Accepted 10 November 2023

เทคโนโลยีราชวมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ประกอบด้วย (1) ด้านครูพี่เลี้ยง เช่น การไม่มีครูพี่เลี้ยง หรือ ครูพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม (2) ด้านรายได้จากสถานประกอบการ เช่น การได้รับเบี้ยเลี้ยงที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือ การที่ไม่ได้รับเงินเดือนตรงตามกำหนดทุกเดือน และ (3) ด้านความมั่นคงในอาชีพ เช่น ความต้องการทำงานในสถานประกอบการที่ตนเองฝึกปฏิบัติอยู่ หรือ การโดนปรับย้ายแผนกทำงานโดยไม่ทราบสาเหตุ และ 2) ปัจจัยส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษา ประกอบด้วย การรับทราบนโยบายของสถานประกอบการ ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน ความมุ่งมั่นในการทำงาน การใช้ชีวิตหลังเลิกงาน และการบริหารการเงินส่วนบุคคล

คำสำคัญ: ภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิต, โครงการโรงเรียนในโรงงาน, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชวมงคลล้านนา

Abstract

This research aims 1) to examine the problems of students in the factory school project, Rajamangala University of Technology, 2) to explore factors affecting students' immunity to problems, and 3) to suggest guidelines for students' immunity to problems in the factory school project, Rajamangala University of Technology Lanna that affects student graduation. This research is quantitative research. Data were collected by using a structured questionnaire from a sample group consisting of 77 students, mentors, and project responsible persons in the factory school project, and analyze the data by percentage, mean, standard deviation, and correlation coefficient. at the statistical significance level of 0.05 The findings revealed that: 1) Problems of students in the factory school project, Rajamangala University of Technology Lanna affecting students' graduation consisted of (1) mentors, such as inadequate numbers of mentor teachers or unqualified mentors; (2) income from factor, such as receiving allowances that are insufficient for living or not receiving salary on time every month, and (3) occupational security, such as the need to work in the workplace

where they practice or being relocated to work without reason. And 2) Factors affecting students' immunity to problems consist of being aware of the policy of the establishment, good relationship with supervisors, good relationship with colleagues, commitment to work, life after work and personal financial management.

Keywords: Immunity in life, Factory school project, Rajamangala University of Technology Lanna

บทนำ

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา (RMUTL) เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตภาคเหนือตอนบน สถาปนามาจากวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ทางมหาวิทยาลัยมุ่งผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ ให้มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพ ใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเป็นพื้นฐาน พัฒนาห้องปฏิบัติการพื้นฐาน และศูนย์ความเชี่ยวชาญเฉพาะทางด้านวิชาชีพ และการบูรณาการ การจัดการเรียนการสอนกับการปฏิบัติงานจริงมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา บนฐานความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Science and Technology-Based) บูรณาการ การเรียนการสอน กับการปฏิบัติงานจริง (Work Integrated Learning; WIL) (Smart Service, 2566) เสริมสร้างคุณลักษณะบัณฑิตให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตสาธารณะได้รับการสถาปนาขึ้นตามพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล เมื่อวันที่ 18 มกราคม 2548 ประกอบด้วย 6 พื้นที่ กับ 1 สถาบัน คือ พื้นที่เชียงราย พื้นที่ตาก พื้นที่น่าน พื้นที่พิษณุโลก พื้นที่ภาคพายัพ เชียงใหม่ พื้นที่ลำปาง และสถาบันวิจัยเทคโนโลยีเกษตร มหาวิทยาลัยเป็นผู้นำมีความเลิศในการผลิตบัณฑิตนักปฏิบัติ (Hands-on) ที่มุ่งสู่ความเป็นมืออาชีพ (Professional) สู่การเป็นมหาวิทยาลัยนวัตกรรมเพื่อชุมชน (มทร.ล้านนา, 2559)

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ให้ความสำคัญเรื่องอุตสาหกรรม โดยความร่วมมือกับสถานประกอบการทั้ง สยามมิชลิน และ BDI (วิทยาลัยเทคโนโลยีไทย-ใต้หวัน) (มทร.ล้านนา, 2559) ซึ่งเป็นโรงงานผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งนักศึกษาโครงการ WILเมื่อจบออกมาแล้วจะเป็นช่างระดับฝีมือที่มีคุณภาพ ขณะที่นายสิทธิพร ชัย รัตน์ะ ผู้จัดการโครงการกับสถาบันการศึกษา บริษัท สยามมิชลิน จำกัด กล่าวเสริมในมุมของสถานประกอบการว่า “....

จะมองเรื่องเทคโนโลยีที่เข้ามาเปลี่ยนแปลง และการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ แต่สิ่งที่แปลกก็คือ อัตราการว่างงานกลับมีทิศทางที่ตรงกันข้ามกับตลาดแรงงาน เหตุผลเพราะเยาวชนไปเรียนอยู่ในจุดที่ไม่ตรงกับความต้องการของสถานประกอบการ โครงการที่สยามมิชลิน ทำร่วมกับ มทร. ล้านนา เป็นการตอบโจทย์ทั้งเรื่องภาคอุตสาหกรรมและภาคสถาบัน ซึ่งที่จริงแล้วเราโฟกัสไปที่ผู้เรียน โครงการนี้ไม่ได้ผูกมัด แต่อยากจะทำด้วยความตั้งใจมากกว่า ซึ่งต้องทำงานไปด้วยเรียนไปด้วย เป็นการเปิดโอกาสให้กับนักศึกษา เพราะเมื่อเข้าสู่โครงการเราจะมีเงินสนับสนุนช่วยเหลือทั้งค่าเดินทางที่พัก และการลงทะเบียน ซึ่งเปิดโอกาสให้เข้าสู่ภาคการศึกษาได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้ จะมีการประเมินว่า 3 ปีที่อยู่ในโรงงาน นักศึกษามีศักยภาพการทำงานและคุณภาพมากแค่ไหน และหลังจบการศึกษาแล้วก็ขึ้นอยู่กับนักศึกษาว่าจะตัดสินใจทำงานกับเรา หรือไม่ทำก็ได้" เช่นเดียวกับนายบริندا จางขจรศักดิ์ ผู้รับใบอนุญาตวิทยาลัยเทคโนโลยีไทย-ไต้หวัน (BDI) กล่าวว่า "...BDI ได้ทำความร่วมมือกับ มทร. ล้านนา โดยรับนักศึกษาจากมทร. ล้านนา เรียนรู้ศาสตร์อุตสาหกรรม ซึ่งก็หมายความว่านักศึกษาเข้ามาฝึกงาน แต่ทำงานจริงด้วยเป็นระยะเวลา 2 ปี แต่เนื่องจากเป็นนักศึกษาสายครุศาสตร์ ก็คือจะต้องฝึกสอนที่วิทยาลัยของเราอีก 1 ปี รวมเป็น 3 ปี เพื่อที่จะค้นหาครูช่างที่มีคุณภาพ ซึ่งนักศึกษาเหล่านี้จะมาฝึกทั้งทำงานที่โรงงาน ในสายการผลิตชิ้นส่วนยานยนต์ ซึ่งเรายกทั้งหมดมาไว้อยู่ในโรงเรียนด้วย โดยเอาบริบททั้งหมดที่เขาได้เรียนจากโรงงาน มาทำเป็นหลักสูตรเป็นคู่มือ ดังนั้นก็จะเป็นครูช่างรุ่นใหม่ของ WIL มาออกแบบหลักสูตรตามสมรรถนะที่เหมาะสมตรงกับโรงงานที่ต้องการ 100% นอกจากจะทำโครงการร่วมกับ มทร. ล้านนา แล้วทาง BDI เองก็ทำโครงการ WIL ด้วยตนเองเช่นกันในระดับ ปวช. ซึ่งได้ผลดีมากเพราะจากกระบวนการการเรียนรู้ ครูเข้าใจมากขึ้น นักเรียนก็เข้าใจบทบาทของตัวเองมากขึ้น การเรียนรู้ก็สนุกสนาน ไม่ต้องมานั่งเครียด หรือเรียนแต่เรื่องทฤษฎี ซึ่งทฤษฎีทั้งหมดก็จะมาจากบริบทของโรงงาน และที่สำคัญชิ้นส่วนที่ผลิตออกไปก็ขายได้ด้วยเมื่อได้เรียนในโครงการนี้แล้ว ทุกคนเข้าใจและเห็นอนาคตของตัวเองอย่างชัดเจน การันตีได้ว่าถ้าจบจากเราแล้วมีงานทำแน่นอน"

อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการบูรณาการการเรียนการสอน กับการปฏิบัติงานจริง (Work Integrated Learning; WIL) พบปัญหาบางประการ เช่น นักศึกษาใช้จ่ายเงินตามอำเภอใจ โดยไม่มีแผนการใช้เงิน ทำให้เกิดปัญหาทางการเงิน และส่งผลกระทบกับการเรียนทำให้นักศึกษาไม่มีความสามารถในการใส่ใจกับการเรียนและการทำงานควบคู่กันไป ต้องลาออกกลางคัน หรือมีหนี้สินมากกว่ารายได้ทำให้ครอบครัวของนักศึกษาต้องจ่ายเงินเพิ่มให้เป็นราย

เดือนสร้างภาระให้ครอบครัวมากขึ้นแทนที่จะเป็นการลดภาระของครอบครัวเนื่องจากนักศึกษาได้รับเงินเดือนระหว่างศึกษา นอกจากนี้ยังมีปัญหาจากการความบกพร่องในเรื่องระเบียบวินัยและความรับผิดชอบทำให้นักศึกษาเข้าทำงานสาย ขาดงานประจำ ส่งผลกระทบกับประสิทธิภาพในการทำงาน และทำให้สถานประกอบการมีการประเมินผลนักศึกษาว่าไม่ผ่านการทำงาน ทำให้ต้องออกจากการฝึกงาน และการศึกษา ปัญหาเหล่านี้เป็นปัญหาที่เริ่มจะมีมากขึ้นในโครงการ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันให้นักศึกษาในด้านการวางแผนการเงิน และ ระเบียบวินัยความรับผิดชอบในการทำงาน เพื่อให้ นักศึกษามีการดำเนินชีวิตในช่วงระหว่างฝึกงานและเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างพื้นฐานการดำเนินชีวิตที่ดีให้นักศึกษาต่อไปในอนาคตภายหลังจากการสำเร็จการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางทางการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจ พฤติกรรมมนุษย์ และการบริหารการเงินส่วนบุคคล และข้อมูลของโครงการ WIL และ การทำงานในบริษัท ประชากรประกอบด้วยนักศึกษา ครูพี่เลี้ยง และผู้รับผิดชอบโครงการในโครงการโรงเรียนในโรงงาน จำนวน 5 หน่วย ได้แก่ โรงงานขนาดใหญ่ จ.สงขลา โรงงานระยอง จ.ระยอง โรงงานแหลมฉบัง จ.ชลบุรี โรงงานพระประแดง จ.สมุทรปราการ และโรงงานหนองแค จ.สระบุรี รวมทั้งสิ้น 97 คน การศึกษานี้เป็นการศึกษาประชากรทั้งหมด (Universal Study) แต่เนื่องจากปัญหาเรื่องระยะเวลาทำงานทำให้สามารถเก็บข้อมูลได้เพียง 77 คน คิดเป็นร้อยละ

เครื่องมือในการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามแบบมีโครงสร้างการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยหลักสถิติต่าง ๆ ประกอบด้วย สถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) และ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Pearson Correlation) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 (Yamane, 1973)

ผลการวิจัย

1. ปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 79.2 มีอายุระหว่าง 20 -29 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.6 พักในหอพักของสถานประกอบการจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 75.3 มีสถานะเป็นนักศึกษาปวส (กสศ) แมคคาทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 31.2 พักอาศัยในอำเภอแหลมฉบัง จังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 28.6 นอกจากนั้นยังพบว่านักศึกษา ร้อยละ 12 มีปัญหาจากการฝึกปฏิบัติในโรงงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านครูพี่เลี้ยง เช่น การไม่มีครูพี่เลี้ยง หรือ ครูพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม (2) ด้านรายได้จากสถานประกอบการ เช่น การได้รับเบี้ยเลี้ยงที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือ การที่ไม่ได้รับเงินเดือนตรงตามกำหนดทุกเดือน และ (3) ด้านความมั่นคงในอาชีพ เช่น ความต้องการทำงานในสถานประกอบการที่ตนเองฝึกปฏิบัติอยู่ หรือ การโดนปรับย้ายแผนกทำงานโดยไม่ทราบสาเหตุ เป็นต้น

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้แก่ ด้านการรับทราบนโยบายของสถานประกอบการ ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา และด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2 แสดงข้อมูลระดับปัจจัยด้านแรงจูงใจที่มีผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

	ปัจจัยด้านแรงจูงใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านการรับทราบนโยบายของสถานประกอบการ	4.15	.87	มาก	1
2	ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา	3.99	.94	มาก	1
3	ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน	3.93	.98	มาก	3
	รวม	4.02	.94	มาก	

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นถึงระดับแรงจูงใจที่มีผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.02, S.D. .94) และมีความเห็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้านดังนี้ ความคิดเห็นต่อการรับทราบนโยบายของสถานประกอบการ มีความคิดเห็นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.15, S.D. = 0.87) ความคิดเห็นต่อด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.99, S.D. = 0.94) และความคิดเห็นต่อด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.93, S.D. = 0.89)

3. แนวทางทางการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านการใช้ชีวิตหลังเลิกงาน และด้านการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษารวม โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงข้อมูลระดับปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

	ปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน	4.12	.80	มาก	1
2	ด้านการใช้ชีวิตหลังเลิกงาน	3.34	1.14	มาก	2
3	ด้านการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษา	3.09	.94	มาก	3
	รวม	3.52	.86	มาก	

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นถึงระดับปัจจัยด้านพฤติกรรมของนักศึกษาที่มีผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.52, S.D. .86) และมีความเห็นในระดับมากในทุกด้านดังนี้ ความคิดเห็นต่อความมุ่งมั่นในการทำงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.12, S.D. = 0.80) ระดับความคิดเห็นต่อการใช้ชีวิตหลังเลิกงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.34, S.D. = 1.14) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.09, S.D. = 0.94)

ส่วนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ได้แก่ ด้านความพึงพอใจของสถานประกอบการ ด้านความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยง และด้านการมีงานทำของนักศึกษา โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน(Standard Deviation) ดังนี้

ตารางที่ 4 แสดงข้อมูลระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

	ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษา	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ	อันดับ
1	ด้านความพึงพอใจของสถานประกอบการ	3.86	.86	มาก	1
2	ด้านความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยง	3.81	.87	มาก	2
3	ด้านการมีงานทำของนักศึกษา	3.60	.89	มาก	3
	รวม	3.76	.84	มาก	

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นถึงระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.76, S.D. .84) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่ามีความเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้ ระดับความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของสถานประกอบการอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.86, S.D. = 0.86) ระดับความคิดเห็นต่อด้านความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยงอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.81, S.D. = 0.87) ระดับความคิดเห็นต่อการมีงานทำของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.60, S.D. = 0.89)

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า ปัญหาจากการฝึกปฏิบัติในโรงงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านครูพี่เลี้ยง เช่น การไม่มีครูพี่เลี้ยง หรือ ครูพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม (2) ด้านรายได้จากสถานประกอบการ เช่น การได้รับเบี้ยเลี้ยงที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือ การที่ไม่ได้รับเงินเดือนตรงตามกำหนดทุกเดือน และ (3) ด้านความมั่นคงในอาชีพ เช่น ความต้องการทำงานในสถานประกอบการที่ตนเองฝึกปฏิบัติอยู่ หรือ การโดนปรับย้ายแผนกทำงานโดยไม่ทราบสาเหตุ สอดคล้องกับงานวิจัยของยังขึ้น ในด้านการผลิตกำลังคนทางวิจัยและนวัตกรรมผ่านกระบวนการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ที่ว่ากลไกดังกล่าวจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบควบคู่กับการพัฒนากำลังคนทางเทคนิคและเทคโนโลยีที่มีคุณภาพสูง โดยจัดบูรณาการการศึกษากับการ

ทำงาน และมีการดูแลบุคลากรดังกล่าวให้ได้รับความรู้และผลตอบแทน มีการประสานงาน จัดการโครงการที่เกี่ยวข้องกับสถานประกอบการและสถานศึกษา รวมทั้งมีตัวกลางที่มีความคล่องตัวสูงมาดำเนินการ รวมทั้งมีความสามารถในการแก้ไขข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินงาน ซึ่งจะเป็นพื้นฐานความรู้สำคัญที่จะนำไปสู่การยกระดับเป็นองค์กรนวัตกรรมที่สามารถสร้างนวัตกรรมได้อย่างสม่ำเสมอ และอย่างยั่งยืน

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาประกอบด้วย (1) การรับทราบนโยบายของสถานประกอบการ (2) การมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา (3) มีความมุ่งมั่นในการทำงาน (4) มีการใช้ชีวิตหลังเลิกงานที่สอดคล้องกับการทำงาน (5) มีวิธีการบริหารการเงินส่วนบุคคลที่เหมาะสม (6) สถานประกอบการมีนโยบายที่ชัดเจน (7) มีครูพี่เลี้ยงที่สามารถดูแลนักศึกษาได้ตลอดโครงการ (8) มีความมั่นใจว่าจะได้รับเข้าทำงานในสถานประกอบการเมื่อสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของภคมน โภคะธีรกุล (2560) และ(ภรภัทร จุฑาภูร (2561) ที่พบว่าการมีรายได้ระหว่างเรียนจากการประกอบอาชีพที่เหมาะสมเป็นการเพิ่มรายได้ให้ตนเอง จะเป็นแนวทางในการเรียนรู้โลกแห่งอาชีพก่อนเข้าสู่ตลาดแรงงาน เพื่อเป็นพื้นฐานในการหางานทำเมื่อจบการศึกษาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 79.2 มีอายุระหว่าง 20 -29 ปี คิดเป็นร้อยละ 67.6 พักในหอพักของสถานประกอบการจัดให้ คิดเป็นร้อยละ 75.3 มีสถานะเป็นนักศึกษาระดับชั้นประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) (กสศ) แมคคาทรอนิกส์ คิดเป็นร้อยละ 31.2 พักอาศัยในอำเภอศรีราชา (แหลมฉบัง) จังหวัดชลบุรี คิดเป็นร้อยละ 28.6

ด้านการรับทราบนโยบายของสถานประกอบการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการรับทราบนโยบายของสถานประกอบการ ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือ สถานประกอบการแจ้งนักศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามกฎระเบียบอย่าง

เครื่องคิด รองลงมาคือ สถานประกอบการมีการแจ้งให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจนว่า สิ่งใดควรทำ และสิ่งใดห้ามทำระหว่างการทำงาน สถานประกอบการมีการปฐมนิเทศ หรือ แจ้งนโยบายการทำงานให้นักศึกษาทราบอย่างชัดเจนก่อนการทำงาน สถานประกอบการแจ้งสิทธิการลาป่วย ลาพักผ่อนอย่างชัดเจนเทียบเท่าพนักงานประจำ และ สถานประกอบการมีนโยบายการจัดสวัสดิการให้แก่พนักงานอย่างทั่วถึง ตามลำดับ

ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือ หัวหน้าแผนก/ผู้บังคับบัญชา/พี่เลี้ยง ฝึกให้นักศึกษาวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดจากการทำงานด้วยตนเอง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ หัวหน้าแผนก/ผู้บังคับบัญชา/พี่เลี้ยง มีความเต็มใจที่จะให้ความรู้กับนักศึกษา ซึ่งอยู่ในระดับมาก หัวหน้าแผนก/ผู้บังคับบัญชา/พี่เลี้ยง ได้สอนงานนักศึกษาอย่างสม่ำเสมอก่อนการปฏิบัติงาน หัวหน้าแผนก/ผู้บังคับบัญชา/พี่เลี้ยง ได้รับฟังความเห็นของนักศึกษาอย่างตั้งใจ และข้อที่ความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชาน้อยที่สุด คือ หัวหน้าแผนก/ผู้บังคับบัญชา/พี่เลี้ยง ดูแลนักศึกษาด้วยความเป็นธรรม เท่าเทียมกับพนักงานคนอื่น ๆ

ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา โดยในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ลำดับแรก คือ นักศึกษาสามารถปรึกษางานกับเพื่อนร่วมงานได้อย่างดี อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ นักศึกษาสามารถขอความเห็น/ความรู้จากเพื่อนร่วมงานได้เป็นอย่างดี นักศึกษาสนิทสนมพูดคุยหรือปรึกษางานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี นักศึกษาสามารถพูดคุยกับเพื่อนร่วมงานนอกเวลาการทำงานได้ และข้อที่ความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานน้อยที่สุด คือ นักศึกษามีการทำกิจกรรมต่าง ๆ กับเพื่อนร่วมงาน เช่น การรับประทานอาหารกลางวันหรืองานเลี้ยงบริษัทร่วมกัน

ด้านความมุ่งมั่นในการทำงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความมุ่งมั่นในการทำงาน ในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือ นักศึกษาเข้าทำงานทุกวัน ตามกำหนดการของสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอ รองลงมาคือ นักศึกษามีความพยายามเรียนรู้การทำงานให้ได้มากที่สุด ในกรณีที่นักศึกษาต้องการลางาน นักศึกษาลางานตามระเบียบของสถานประกอบการและโครงการเสมอ นักศึกษาให้ความสนใจ และตั้งใจในการ

ทำงาน รวมถึงแก้ไขข้อผิดพลาดของตนเองเสมอ และ นักศึกษาสามารถทำงานได้ด้วยตนเอง โดยไม่มีพี่เลี้ยงมาควบคุมดูแล ตามลำดับ

ด้านการใช้ชีวิตหลังเลิกงานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการใช้ชีวิตหลังเลิกงานในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือ นักศึกษาไม่ดื่มเหล้าหรือเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ รองลงมาคือ นักศึกษาไม่สูบบุหรี่หรือบุหรี่ไฟฟ้า นักศึกษาไม่เที่ยวกลางคืนในวันทำงานหรือวันหยุดงาน นักศึกษาไม่ซื้อลอตเตอรี่หรือเติมเกมส่มือถือ และ นักศึกษาไม่เที่ยวตามเทศกาลงานประเพณีของท้องถิ่นที่นักศึกษาพักและทำงาน ตามลำดับ

ด้านการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษาในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือ นักศึกษามีการวางแผนการใช้เงินของตนเองอย่างดีรองลงมาคือ นักศึกษาไม่ซื้อทรัพย์สินแบบฟุ่มเฟือย เช่น รถมอเตอร์ไซด์ หรือ โทรศัพท์มือถือราคาแพง นักศึกษามีรายได้มากกว่ารายจ่ายทุกเดือน นักศึกษามีเงินเหลือเก็บเพื่อใช้จ่ายในยามจำเป็นและ นักศึกษามีปัญหาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายทุกเดือนตามลำดับ

ปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา

จากการสอบถามและความเห็นของนักศึกษาในโครงการพบว่านักศึกษาร้อยละ 12 มีปัญหาจากการฝึกปฏิบัติในโรงงานในด้านต่าง ๆ ได้แก่ (1) ด้านครูพี่เลี้ยง เช่น การไม่มีครูพี่เลี้ยง หรือ ครูพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม (2) ด้านรายได้จากสถานประกอบการ เช่น การได้รับเบี้ยเลี้ยงที่ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือ การที่ไม่ได้รับเงินเดือนตรงตามกำหนดทุกเดือน และ (3) ด้านความมั่นคงในอาชีพ เช่น ความต้องการทำงานในสถานประกอบการที่ตนเองฝึกปฏิบัติอยู่ หรือ การโดนปรับย้ายแผนกทำงานโดยไม่ทราบสาเหตุ เป็นต้น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา

ความพึงพอใจของสถานประกอบการพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของสถานประกอบการในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือ นักศึกษา

สามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบ (กฎเหล็ก) ของสถานประกอบการได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือนักศึกษามีนิสัยส่วนตัวที่ขยัน มีความรับผิดชอบซึ่งสถานประกอบการต้องการ นักศึกษาตั้งใจทำงานเพื่อให้สถานประกอบการเลือกเมื่อจบการศึกษา นักศึกษาสามารถทำงานได้ตามคุณสมบัติที่สถานประกอบการต้องการ และนักศึกษาถูกพี่เลี้ยงหรือผู้บังคับบัญชาชักชวนให้เข้าทำงานเมื่อสำเร็จการศึกษา ตามลำดับ

ความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยงพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของด้านความพึงพอใจของครูพี่เลี้ยงในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือนักศึกษาสามารถปฏิบัติตามระเบียบของโครงการได้เป็นอย่างดี รองลงมาคือนักศึกษาสามารถปฏิบัติตามระเบียบของโครงการได้เป็นอย่างดี นักศึกษามีทักษะและความรู้ในการทำงานเพื่อประยุกต์ในการเรียนได้เป็นอย่างดี นักศึกษามีทักษะและความรู้ในการทำงานเพื่อประยุกต์ในการเรียนได้เป็นอย่างดี และนักศึกษาถูกครูพี่เลี้ยงชื่นชมหรือแสดงความยินดีเมื่อทำงานสำเร็จตามลำดับ

การมีงานทำของนักศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อความพึงพอใจของการมีงานทำของนักศึกษาในภาพรวมมีความคิดเห็นในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ลำดับแรก คือนักศึกษาจบการศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงานนี้จะไม่ตกงานเนื่องจากมีประสบการณ์ในการทำงานจริง รองลงมาคือนักศึกษาสนใจที่จะสมัครงานในสถานประกอบการที่ตนเองฝึกงานอยู่อย่างแน่นอน นักศึกษามีความสนใจที่จะทำงานทันทีหลังจบการศึกษา นักศึกษาได้รับการทาบทามจากบริษัทให้ไปทำงานในตำแหน่งงานเดิมหลังจากสำเร็จ และนักศึกษาจบการศึกษา ประสงค์จะสมัครงานในสถานประกอบการอื่น ตามลำดับ

สรุปและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องรูปแบบการสร้างภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตของนักศึกษาโครงการโรงเรียนในโรงงานมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาจากการศึกษาผู้วิจัยมีข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย ดังต่อไปนี้ 1) สรุป ได้แก่ 1.1) ปัญหาจากการฝึกปฏิบัติในโรงงานในด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา ได้แก่ (1) ด้านครูพี่เลี้ยง เช่น การไม่มีครูพี่เลี้ยง หรือ ครูพี่เลี้ยงมีคุณสมบัติที่ไม่เหมาะสม (2) ด้านรายได้จากสถานประกอบการ เช่น การได้รับเบี้ยเลี้ยงที่ไม่

เพียงพอต่อการดำรงชีพ หรือ การที่ไม่ได้รับเงินเดือนตรงตามกำหนดทุกเดือน และ (3) ด้านความมั่นคงในอาชีพ เช่น ความต้องการทำงานในสถานประกอบการที่ตนเองฝึกปฏิบัติอยู่ หรือ การโดนปรับย้ายแผนกทำงานโดยไม่ทราบสาเหตุ 1.2) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษาได้แก่ ด้านการรับทราบนโยบายของสถานประกอบการ ด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้บังคับบัญชา และด้านความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน และ 1.3) แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันต่อปัญหาของนักศึกษาในโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาที่ส่งผลต่อการสำเร็จการศึกษาของนักศึกษา ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ด้านการใช้ชีวิตหลังเลิกงาน และด้านการบริหารการเงินส่วนบุคคลของนักศึกษา และ 2) ข้อเสนอแนะดังนี้ 2.1) ผู้บริหารโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาควรมีนโยบายด้านครูพี่เลี้ยงที่ชัดเจน โดยกำหนด จำนวน และคุณสมบัติของครูพี่เลี้ยงที่เหมาะสมกับจำนวน และเงื่อนไขของการทำงานของนักศึกษาและดูแลความเป็นอยู่ของนักศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจต่อนักศึกษาว่า หากมีปัญหาในการทำงานและการเรียน จะสามารถปรึกษาหรือได้รับคำแนะนำจากครูพี่เลี้ยงที่เหมาะสมได้ เพื่อให้ นักศึกษาสามารถทำงานได้ครบตามกำหนดเวลา และ 2.2) ผู้บริหารโครงการโรงเรียนในโรงงาน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนาควรจะทำข้อตกลงกับสถานประกอบการใหม่เกี่ยวกับรายได้ของนักศึกษาที่ไปปฏิบัติงาน ควรจะกำหนดจากค่าครองชีพที่มีการเปลี่ยนแปลง เพื่อให้ นักศึกษาสามารถดำรงชีพได้ และควรกำหนดวันจ่ายเงินเดือนที่แน่นอนและจ่ายตรงเวลา เพื่อไม่ให้นักศึกษามีปัญหาในด้านค่าใช้จ่ายส่วนตัว

บรรณานุกรม

- พาสนา จุรัตน์. (2543). การจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนในยุค Thailand 4.0. กรุงเทพมหานคร: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- ภคมน โภคะธีรกุล. (2560). ผลกระทบจากการทำงานพิเศษนอกเวลาเรียน ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยในจังหวัดนครปฐม. วารสารวิชาการ การจัดการภาครัฐและเอกชน 2(3), 115-124.

- ภรภัทร จุฑากูร. (2561). รวบรวมงาน สั่งหางานให้ นร.-นศ.ทำพาร์ทไทม์. เรียกใช้เมื่อ 7 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.thaihealth.or.th/Content/40220>
- มทร.ล้านนา. (2559). โครงการบูรณาการการเรียนรู้ร่วมกับการทำงาน (Work - Integrated Learning : WIL). เรียกใช้เมื่อ 29 มิถุนายน 2559 จาก <https://shorturl.asia/SCa94>
- มาณี ไชยธีรานวัณศิริ. (2560). โครงการบูรณาการการเรียนรู้กับการทำงาน (Work-integrated Learning: WiL). วารสารวิชาการคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, (พิเศษ), 97 – 102.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). ระบบนวัตกรรมของประเทศที่สัมพันธ์โดยตรงกับการสร้างความรู้. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, (พิเศษ), 227 – 248.
- Smart Service. (2566). (Work-integrated Learning: WiL). เรียกใช้เมื่อ 18 มกราคม 2566 จาก <https://shorturl.asia/7x1GT>
- Taro Yamane. (1973). Yamane, Taro. (1973), Statistics: An Introductory Analysis. . London: John Weather Hill, Inc.

การลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุน
ในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี*
INVESTMENT IN AGRICULTURAL LAND ALLOCATION PROJECT
BY INVESTORS IN BANG BUA THONG DISTRICT,
NONTHABURI PROVINCE

กรองทอง คลังแก้ว

Krongthong Khlangkaew

พรพนา ศรีสถานนท์

Pornpana Srisatanon

สุจิตรา ตั้งใจ

Sujidra Tungjai

ชนินทร์ วิชชุลตา

Chanin Vijchulata

สถาบันรัชต์ภาคย์, ประเทศไทย

Rajapark Institute, Thailand

E-mail: nongfad@windowslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา ระดับของปัจจัยในการลงทุน และการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุน กับลักษณะของผู้ลงทุน 3) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ลงทุน จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยในการลงทุนใน

* Received 18 August 2023; Revised 10 October 2023; Accepted 10 October 2023

ภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผู้ลงทุนที่มีระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ แตกต่างกัน มีการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง ด้านโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร ด้านภาพลักษณ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านคุณลักษณะของโครงการ ด้านวิถีการดำเนินชีวิต ด้านการสื่อสารแบบบูรณาการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร สามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของการตัดสินใจลงทุนได้ร้อยละ 77.00

คำสำคัญ: การลงทุน, โครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร, การตัดสินใจ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the investors' factors and investment decisions in the agricultural land projects of investors in Bang Bua Thong District. Nonthaburi Province 2) To compare the differences in investment decisions in the agricultural land projects 3) to study investment incentives affecting investment decisions in the agricultural land projects. The sample group was investors, totaling 385 people. The tool used to collect data was a questionnaire. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation, t-test, F-test, and multiple regression analysis. The research results revealed that 1) Overall factors were at the highest level. Investment decisions in agricultural land projects of investors in Bang Bua Thong District. Nonthaburi Province Overall, the average was at the highest level. 2) Investors with different levels of education, status, and occupation had different decisions to invest in the agricultural land projects was statistically significant at 0.05. 3) Motivating investment factor 8 aspects were Agricultural land allocation projects, image, environment, Project features, way of life, Integrated communication, and facilities Affecting the decision to invest in the agricultural allocation land project

and could explain the variation in investment decision variables in the agricultural land 77.00 percent.

Keywords: Investment, agricultural land project, decision

บทนำ

อสังหาริมทรัพย์เป็นผลิตภัณฑ์ประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจและ สังคม อสังหาริมทรัพย์เป็นหนึ่งในปัจจัยการผลิต (Factors of Production) ที่สำคัญในทาง เศรษฐศาสตร์ที่ ประกอบไปด้วยทุน (Capital) แรงงาน (Labor) ผู้ประกอบการ (Entrepreneurship) และที่ดิน (Land) โดยที่ดินนับเป็นปัจจัยพื้นฐานของกระบวนการผลิต และบริการที่สำคัญ ที่ดินนับว่า เป็นองค์ประกอบในด้านของสถานที่ในการประกอบกิจการ ต่างๆ และการอยู่อาศัย (สันติ วงษ์สูง, 2565)

ในปัจจุบันรูปแบบการลงทุนมีความหลากหลายมากขึ้น มีเครื่องมือทางการเงินใหม่ๆ เพื่อเพิ่ม ทางเลือกในการลงทุนให้กับนักลงทุน โดยที่แต่ละรูปแบบการลงทุนจะมีความเสี่ยง และผลตอบแทนที่ได้รับมากน้อยต่างกัน อาทิ การออมทรัพย์โดยการฝากออมทรัพย์กับ ธนาคารพาณิชย์หรือสถาบันการเงินต่างๆ เพื่อรับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยเงินฝากนั้น จะ เห็นว่าดอกเบี้ยมีแนวโน้มลดลงอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นประชาชนบางส่วนจึงหันไปแสวงหาการ ลงทุนกับสินทรัพย์ต่างๆเพื่อต้องการผลตอบแทนที่มากขึ้น เช่น การลงทุนในตราสารหนี้ การ ลงทุนซื้อหุ้น และการซื้ออสังหาริมทรัพย์ (ทิฆัมพร จาตุวรรณ์ และดารณี เอื้อชนะจิต, 2561)

จังหวัดนนทบุรีเป็นจังหวัดที่อยู่ในเขตปริมณฑลของกรุงเทพมหานคร จึงมีการขยายตัว ของที่อยู่อาศัยจากกรุงเทพมหานครเข้าสู่พื้นที่อย่างรวดเร็ว ปัจจัยที่ส่งเสริมการขยายตัวของ ที่อยู่อาศัยที่สำคัญได้แก่ การคมนาคมทางบกมีถนนกาญจนาภิเษก รัตนาธิเบศร์ ชัยพฤกษ์ การ ก่อสร้างระบบขนส่งมวลชนด่วนเช่น รถไฟฟ้า สายสีม่วง การคมนาคมทางน้ำมีแม่น้ำเจ้าพระยา ไหลผ่านกลางพื้นที่ นโยบายของรัฐที่ส่งเสริมให้จังหวัดนนทบุรีเป็นพื้นที่รองรับการขยายตัวของ ชุมชนเมืองและการพัฒนาที่อยู่อาศัยบริเวณพื้นที่ฝั่งตะวันตกของจังหวัด ฝั่งเมืองรวมจังหวัด นนทบุรีจึง ได้กำหนดวัตถุประสงค์ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการประกอบการเกษตร การอยู่ อาศัยประเภทบ้านเดี่ยว บ้านแฝด ในพื้นที่เขตชานเมือง ให้มีสภาพแวดล้อมที่ดีในการตั้งถิ่น ฐาน สำหรับตลาดอสังหาริมทรัพย์ภายในประเทศไทยในปัจจุบันนั้น ผู้บริโภคยังคงให้ความ สนใจ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากการขยายตัวของประชากรในเขตเมืองหลวงมากขึ้น ในการทำงาน

การศึกษา ประกอบธุรกิจ และการดำเนินชีวิต (ชนิตา เอี่ยมสะอาด, 2558) นอกจากนี้ พื้นที่บางส่วนของจังหวัดในบางอำเภอยังเป็นที่ยอมรับการขยายตัวในด้านอุตสาหกรรม มีการจัดสรรที่ดิน และก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรม เป็นจำนวนมาก พื้นที่ฝั่งตะวันออกของจังหวัดซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีอาณาเขตติดต่อกับกรุงเทพมหานครทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์หลายโครงการต้องการเข้ามาประกอบธุรกิจในจังหวัดนนทบุรีเพิ่มมากขึ้น และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้นักลงทุนตัดสินใจในการลงทุนพักอาศัยเชิงเกษตร ซึ่งเป็นพื้นที่ ๆ ยังมีการพัฒนาด้านที่พักอาศัยเชิงเกษตรน้อย เพื่อที่จะนำข้อมูลสำคัญสำหรับนักลงทุนนำไปใช้ในการตัดสินใจลงทุน และเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องได้ทราบข้อมูลประกอบการทำธุรกิจ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับของปัจจัยในการลงทุน และการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี กับลักษณะของผู้ลงทุน
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร ผู้สนใจในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้สนใจ ในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ขนาดตัวอย่างคำนวณได้จากสูตรไม่ทราบขนาดประชากรของ Cochran (1953) โดยกำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากผู้ลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรในอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ส่วนดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับลักษณะของผู้ลงทุน ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับ ปัจจัยในการลงทุน ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับปัจจัยรวม 30 ข้อ แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

การสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับการลงทุนที่พักอาศัยเชิงเกษตร แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ และแนวคิดเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจ ปัจจัยความสำเร็จในการลงทุน แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

2. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบข้อบกพร่อง และนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Objective Congruence)

ถ้าค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้มีค่าเท่ากับ 1 ซึ่งมากกว่า 0.50 ถือว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ สามารถนำไปใช้ได้ ถ้าข้อคำถามใดมีค่าน้อยกว่า 0.50 ข้อคำถามนั้นก็ถูกตัดออกไป หรือนำไปปรับปรุงแก้ไขใหม่ให้ดีขึ้น

3. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะ และนำไปทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของ

แบบสอบถาม (Reliability) และทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.964

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 1) ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม 2) ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) คือ เป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ (Document Research) อาทิ หนังสือ ตำรา เอกสารวิชาการ งานวิจัย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมานได้แก่การเปรียบเทียบโดยการทดสอบค่าที (t- test) การทดสอบ ค่าเอฟ (F- test) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์การตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีดังนี้

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยในการลงทุนในภาพรวม

ปัจจัยจูงใจในการลงทุน	$\bar{X}$	S.D.	ค่าระดับ
ปัจจัยหลัก			
ด้านทำเลที่ตั้ง	4.49	0.423	มากที่สุด
ด้านโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร	4.33	0.511	มากที่สุด
ด้านภาพลักษณ์	4.29	0.527	มากที่สุด
ด้านกลุ่มลูกค้า	4.39	0.485	มากที่สุด
รวม	4.37	0.392	มากที่สุด

ปัจจัยสนับสนุน			
ด้านสภาพแวดล้อม	4.39	0.447	มากที่สุด
ด้านพันธมิตรทางธุรกิจ	4.28	0.488	มากที่สุด
ด้านคุณลักษณะของโครงการ	4.21	0.585	มากที่สุด
ด้านวิถีการดำเนินชีวิต	3.48	0.690	มาก
ด้านการสื่อสารแบบบูรณาการ	3.92	0.747	มาก
ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	4.14	0.687	มาก
รวม	4.07	0.465	มาก
รวมปัจจัย	4.19	0.405	มาก
การตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร ของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี	4.43	0.436	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยในการลงทุนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.19$) เมื่อพิจารณา ด้านปัจจัยหลักพบว่าในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านทำเลที่ตั้ง ($\bar{X} = 4.49$) รองลงมาคือ ด้านกลุ่มลูกค้า ($\bar{X} = 4.39$) ด้านโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร ($\bar{X} = 4.33$) และ ด้านภาพลักษณ์ ($\bar{X} = 4.29$) และปัจจัยสนับสนุนพบว่า ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.07$) เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านสภาพแวดล้อม ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือด้านพันธมิตรทางธุรกิจ ($\bar{X} = 4.28$) ด้านคุณลักษณะของโครงการ ($\bar{X} = 4.21$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ($\bar{X} = 4.14$) ด้านการสื่อสารแบบบูรณาการ ($\bar{X} = 3.92$) และด้านวิถีการดำเนินชีวิต ($\bar{X} = 3.48$) ตามลำดับ สำหรับการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.43$)

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลของนักลงทุน

ปัจจัยส่วนบุคคล	t/F	Sig.
เพศ	-0.493	.622
อายุ	0.922	0.430
ระดับการศึกษา	9.647*	0.000
สถานภาพ	3.287*	0.038
อาชีพ	9.826*	0.000
รายได้ต่อเดือน	0.261	0.854

จากตารางที่ 2 พบว่า นักลงทุนที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกัน นักลงทุนที่มีอาชีพแตกต่างกัน นักลงทุนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน การตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้น ของปัจจัยในการลงทุน กับ การตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปร	b	SEE.	β	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	0.377	0.139		2.722*	0.007
ทำเลที่ตั้ง (X_1)	0.246	0.037	0.239	6.635*	0.000
โครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร (X_2)	0.086	0.036	0.101	2.389*	0.017
ภาพลักษณ์ (X_3)	0.151	0.031	0.182	4.817*	0.000
กลุ่มลูกค้า (X_4)	0.080	0.046	0.090	1.736	0.083
สภาพแวดล้อม (X_5)	0.249	0.044	0.255	5.672*	0.000
พันธมิตรทางธุรกิจ (X_6)	0.015	0.031	0.017	0.481	0.631
คุณลักษณะของโครงการ (X_7)	0.155	0.035	0.208	4.461*	0.000

วิธีการดำเนินชีวิต (X_8)	-0.080	0.019	-0.127	-4.322*	0.000
การสื่อสารแบบบูรณาการ (X_9)	-0.107	0.024	-0.183	-4.539*	0.000
สิ่งอำนวยความสะดวก (X_{10})	0.113	0.031	0.178	3.673*	0.000
R= 0.877 R ² = 0.770 R ² Adjust = 0.764 SEEst = 0.21283 F=125.202 Sig. = 0.000*					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการลงทุน จำนวน 8 ตัว ได้แก่ ด้านทำเลที่ตั้ง (X_1) ด้านโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร (X_2) ด้านภาพลักษณ์ (X_3) ด้านสภาพแวดล้อม (X_5) ด้านคุณลักษณะของโครงการ (X_7) ด้านวิธีการดำเนินชีวิต (X_8) ด้านการสื่อสารแบบบูรณาการ (X_9) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (X_{10}) ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งตัวแปรทั้ง 8 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีได้ร้อยละ 77.00 ส่วนที่เหลือร้อยละ 23.00 มาจากปัจจัยอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาวิเคราะห์ และเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 0.377 + 0.246 (X_1) + 0.086 (X_2) + 0.151 (X_3) + 0.249 (X_5) + 0.155 (X_7) - 0.080 X_8 - 0.107 X_9 + 0.113 X_{10}$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษา ปัจจัย และการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยในการลงทุนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก เมื่อพิจารณา ด้านพบว่า ปัจจัยหลัก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดทุกด้าน เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อยคือ ด้านทำเลที่ตั้ง รองลงมาคือ ด้านกลุ่มลูกค้า ด้านโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร และด้านภาพลักษณ์ และปัจจัยสนับสนุน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อเรียงจากมากไปหาน้อย คือ ด้านสภาพแวดล้อม รองลงมาคือด้านพันธมิตรทางธุรกิจ ด้านคุณลักษณะของโครงการ ทั้งนี้เพราะการลงทุนเป็นการที่ผู้ลงทุนใช้เงินก้อนใหญ่ซื้ออสังหาริมทรัพย์ และต้องใช้เวลาผ่อนชำระเป็นเวลานาน ดังนั้นเรื่องทำเลที่ตั้ง เรื่องตัวโครงการ เรื่องสภาพแวดล้อมจึงเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้ประกอบการที่จะนำเสนอต่อผู้สนใจลงทุน เพื่อให้เห็นถึงความคุ้มค่าที่ผู้ลงทุนต้องจ่ายกับที่ดินที่สามารถสนองความต้องการในการลงทุนได้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของชูศักดิ์ ศรีโสภา (2564) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้บริโภคนายในกรุงเทพมหานคร ที่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสนใจในรายละเอียดของโครงการ รายละเอียดตัวบ้าน มีการสื่อสารที่ดีโดยเลือกช่องทางเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายมากที่สุด มีการสื่อสารจุดเด่นของโครงการ และ ทำเลที่ตั้งรวมถึงสถานที่น่าไกลจากสภาพแวดล้อมที่สิ่งสกปรก ทางเข้าโครงการสะอาด และราคาที่รวมค่าใช้จ่ายทุกอย่าง ณ วันที่ทำการซื้อ สำหรับการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่าการตัดสินใจลงทุน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เพราะลูกค้าได้เยี่ยมชมโครงการทำให้เห็นสภาพจริง และรูปแบบที่โครงการนำเสนอซึ่งจะสร้างแรงจูงใจให้กับผู้ลงทุนมากกว่าที่เห็นในสื่อและสามารถนำไปเปรียบเทียบข้อมูลของโครงการอื่นเพื่อตัดสินใจซื้อได้ง่ายขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของเกษรี ศรีโปฏก (2562) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์ เพื่อการลงทุน ในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่า กระบวนการตัดสินใจเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี กับลักษณะทางของผู้ลงทุน

ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรีกับลักษณะของผู้ลงทุน พบว่า ผู้ลงทุนที่มีระดับการศึกษาสถานภาพ และอาชีพ แตกต่างกัน มีการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะแต่ละอาชีพมีความต้องการเกี่ยวกับที่ดินต่างกัน โดยเฉพาะผู้ที่มีการศึกษาสูง

สามารถสืบค้นข้อมูลได้ง่ายกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า ผู้ที่มีความรู้ด้านการเกษตรจะสนใจซื้อที่ดินเชิงเกษตรมากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพอื่น และผู้ที่มีสถานภาพสมรส ส่วนใหญ่จะมีความต้องการซื้อที่ดินสำหรับครอบครัวเพื่อเป็นที่พักอาศัย หรือทำการเกษตรและเป็นทรัพย์สินของครอบครัวมากกว่าคนโสด สอดคล้องกับผลการศึกษาของภากรณ์ จิระพันธุ์ชัยผู้ (2565) เรื่อง แรงจูงใจในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของนักลงทุนในเขต กรุงเทพมหานครที่พบว่า ระดับการศึกษา และอาชีพส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุน สอดคล้องกับผลการศึกษาของณัฐกร เลาสงคราม (2556) เรื่อง พฤติกรรมการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะ ยาวของคนวัยทำงานใน กรุงเทพมหานคร ที่พบว่า ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพมีผลต่อการพฤติกรรมการลงทุนระยะยาว

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ปัจจัยจำนวน 8 ตัว ได้แก่ ด้านทำเลที่ตั้ง (X_1) ด้านโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร (X_2) ด้านภาพลักษณ์ (X_3) ด้านสภาพแวดล้อม (X_5) ด้านคุณลักษณะของโครงการ (X_7) ด้านวิถีการดำเนินชีวิต (X_8) ด้านการสื่อสารแบบบูรณาการ (X_9) และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (X_{10}) ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้เพราะทำเลที่ตั้ง สภาพแวดล้อม คุณลักษณะของโครงการที่ตรงกับความต้องการและวิถีการดำเนินชีวิตของผู้ลงทุน โดยพิจารณาจากภาพลักษณ์ของผู้ให้บริการ สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่โครงการจัดให้ เป็นสิ่งที่กระตุ้นให้ผู้ลงทุนเกิดความสนใจและตัดสินใจซื้อที่ดิน สอดคล้องกับผลการศึกษาของพิรญา พงษ์ปสรุวรรณ และคณะ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี ที่พบว่าผลิตภัณฑ์ และสิ่งกระตุ้นด้านเศรษฐกิจ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน

องค์ความรู้ใหม่

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี ได้แก่ ทำเลที่ตั้ง, ตัวโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร,

ภาพลักษณ์ของโครงการ, สภาพแวดล้อม,คุณลักษณะของโครงการ,วิธีการดำเนินชีวิต, การสื่อสารแบบบูรณาการ และสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุนในเขตอำเภอบางบัวทอง จังหวัดนนทบุรี มีข้อสรุปดังนี้ ปัจจัยในการลงทุนในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยในระดับมาก และการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตรของผู้ลงทุน ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ผู้ลงทุนที่มีระดับการศึกษา สถานภาพ และอาชีพ แตกต่างกันไป มีการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร แตกต่างกันไป อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้ง ด้านโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร ด้านภาพลักษณ์ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านคุณลักษณะของโครงการ ด้านวิธีการดำเนินชีวิต ด้านการสื่อสารแบบบูรณาการ และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ส่งผลต่อการตัดสินใจลงทุนในโครงการที่ดินจัดสรรเชิงเกษตร ผู้ลงทุนให้ความสำคัญกับทำเลที่ตั้งเป็นปัจจัยสำคัญ ดังนั้นผู้ประกอบการควรเลือกจัดทำโครงการในพื้นที่ซึ่งมีความสะดวกต่อการเดินทาง สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกมีความปลอดภัย และควรมีการรักษาภาพลักษณ์การให้บริการที่มีคุณภาพเพื่อให้ผู้ต้องการลงทุนมีความเชื่อมั่นต่อโครงการ และจัดทำโครงการจัดสรรที่ดินให้มีขนาดที่หลากหลายเพื่อสนองความต้องการของผู้ต้องการลงทุนและทำธุรกิจเชิงเกษตร ให้บริการกับนักลงทุนที่มีศักยภาพได้หลากหลายกลุ่ม นอกจากนั้นผู้ลงทุนให้ความสำคัญกับสภาพแวดล้อม ความสะดวกในการซื้อ และการทำสินเชื่อกับสถาบันการเงินที่เป็นพันธมิตรกับโครงการ ดังนั้น ผู้ประกอบการควรเน้นการจัดเตรียม และการนำเสนอด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของโครงการให้ผู้สนใจลงทุน และควรมีการปรับปรุงการสื่อสารประชาสัมพันธ์โครงการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้สนใจลงทุนสามารถค้นหาข้อมูลได้ง่าย ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับรูปแบบการนำที่ดินไปใช้ในเชิงเกษตรต่าง ๆ ควรมีแบบ Mobup ต่าง ๆ ของการนำที่ดินไปใช้เชิงเกษตร เช่น ที่พักเชิงเกษตร การทำสวน การทำการเกษตรผสมผสานต่าง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจให้ผู้ลงทุนที่สนใจซื้อที่ดินของโครงการ

บรรณานุกรม

- เกษรี ศรีโปฏก. (2562). ปัจจัยมีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้ออสังหาริมทรัพย์ เพื่อการลงทุน ใน จังหวัดเชียงใหม่. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ชนิตา เอี่ยมสะอาด. (2558). การตัดสินใจเลือกซื้อที่อยู่อาศัยประเภทคอนโดมิเนียมของ ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. การประชุมวิชาการปัญญาภิวัฒน์ ครั้งที่ 5 (หน้า A182-A189). นนทบุรี: สถาบันการจัดการปัญญาภิวัฒน์.
- ชูศักดิ์ ศรีโสภ. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อที่อยู่อาศัยของกลุ่มผู้บริโภคเจนวายใน กรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด). บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐกร เลาสงคราม. (2556). พฤติกรรมการลงทุนในกองทุนรวมหุ้นระยะ ยาวของคนวัย ทำงานในกรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิฆัมพร จาดสุวรรณ์ และดารณี เอื้อชนะจิต. (2561). แรงจูงใจในการลงทุนและพฤติกรรมการ ลงทุนที่มีผลต่อกระบวนการตัดสินใจลงทุนในหุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 8(2), 226-238.
- พีรญา พงษ์ประสุวรรณ์ และคณะ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน ของกิจการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในอำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วารสารการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 11(2), 10-29.
- ภากรณ์ จิระพันธุ์ชัย. (2565). แรงจูงใจในการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของ นักลงทุนในเขต กรุงเทพมหานคร. ใน (ปริญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชา การตลาด). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สันติ วงษ์สูง. (2565). การศึกษารูปแบบการลงทุนพัฒนาอสังหาริมทรัพย์เพื่อการพักอาศัย กรณีกศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน (ปริญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Cochran, W. G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons.

การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทจัดงานมงคลสมรส
ของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี*
CONSUMERS' DECISION TO SELECT A WEDDING ORGANIZING
COMPANY IN MUEANG DISTRICT NONTHABURI PROVINCE

ณัฐพัชร์ ทิมดี

Nattapat Timdee

พรพนา ศรีสถานนท์

Pornpana Srisatanon

ประภาสวัชร งามคณะ

Prapaswat Ngamkana

ทรงพล ลพนานุสรณ์

Songpol Loppananusorn

สถาบันรัชต์ภาคย์, ประเทศไทย

Rajapark Institute, Thailand

E-mail: nongfad@windowslive.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล 2) เพื่อศึกษาส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทจัดงานมงคลสมรส กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำนวน 385 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-Test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทจัดงานมงคลสมรสแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ส่วน

* Received 18 August 2023; Revised 10 October 2023; Accepted 10 October 2023

ประสมทางการตลาดบริการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรส ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรส ได้ร้อยละ 74.90

คำสำคัญ: ส่วนประสมทางการตลาดบริการ, การตัดสินใจ, บริษัทรับจัดงานมงคลสมรส

Abstract

The objectives of this research were 1) to compare the decision in preferring the service of a wedding organizing company of consumers in Muang District, Nonthaburi Province. Classified by personal factor 2) to study the service marketing mix affecting the decision to prefer the service of a wedding organizing company. The sample group represents 385 consumers. Used a questionnaire tool to collect data. Statistics used in data analysis represent mean, standard deviation, t-test, F-Test, and multiple regression analysis. The research results revealed as follows: 1) The difference of consumers' education level. and occupations, there was statistically significant different decision to prefer the service of a wedding organizing company at the 0.05 level. 2) The marketing mix consists of product aspect, price aspect location/distribution channel, marketing promotion, physical evident aspect and process affecting the decision to prefer the service of a wedding organizing company and all 6 factors could describe the variation of the decision to prefer the service of a wedding organizing company 74.90 percent.

Keywords: marketing mix, decision-making, wedding organizing company

บทนำ

วิถีชีวิตของคนไทยเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและประเพณีไทยมากมาย อาทิ ประเพณีแต่งงานในฐานะเป็นเจ้าของภาพเป็นคู่สมรสหรือเป็นแขกร่วมงาน พิธีมงคลสมรสสำหรับคู่สมรสหลาย ๆ คู่ต่างคาดหวังว่าการแต่งงานที่เป็นครั้งหนึ่งในชีวิตจะต้องจัดให้ดีที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสุภาพสตรีผู้หนึ่งจะได้เป็นเจ้าสาวแสนสวยในพิธีแต่งงาน เป็นที่ประทับใจ

ของแขกที่มาร่วมงาน ประเพณีแต่งงานของไทยจึงมีเอกลักษณ์โดดเด่นมีความสวยงาม และได้รับการสืบทอดต่อ ๆ กันมาหลายชั่วอายุคน (กขพร ลิ้มสวรรค์, 2561) การแต่งงานเป็นการประกาศให้ญาติมิตรและครอบครัวทราบและร่วมแสดงความยินดีกับบ่าวสาว อีกทั้งยังเป็นความภูมิใจของ บิดามารดาผู้ให้กำเนิด แต่ในปัจจุบันสภาพสังคมที่เปลี่ยนไป ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่มีความเร่งรีบมากขึ้น ทำให้คู่บ่าวสาวไม่มีเวลาในการเตรียมตัว การจัดหาสถานที่จัดงาน การแจกการ์ด การจัดหาของขวัญ การจัดหาชุดแต่งงาน การถ่ายภาพงานพิธี และการจัดงานฉลองมงคลสมรส นับเป็นขั้นตอนที่ย่างยากพอสมควร จึงต้องมีตัวกลางที่ประสาน ระหว่างความต้องการของคู่บ่าวสาวในเรื่องของเวลาและความสมบูรณ์แบบในการจัดเตรียมงาน จึงเป็นจุดกำเนิดที่ทำให้เกิดธุรกิจ Wedding Planner หรือธุรกิจบริการแต่งงานแบบครบวงจร ซึ่งสามารถแบ่งเบาภาระทั้งด้านเวลาและ ค่าใช้จ่ายของคู่บ่าวสาวไปได้มาก คู่บ่าวสาวจะนิยมเลือกใช้ธุรกิจบริการแต่งงาน หรือเรียกว่า Wedding Planner (พัทธ์ธีรา นินันท์ฐากุล, 2562)

ธุรกิจบริการจัดงานแต่งงานที่มีอยู่ในประเทศไทยมีสองลักษณะคือ ธุรกิจที่ให้บริการแบบครบวงจร และ ธุรกิจที่ให้บริการเฉพาะด้านพิธีกรรมตามประเพณีไทย เพื่อความสะดวกรวดเร็วและลดขั้นตอนการ เตรียมงาน หรือคู่บ่าวสาวอาจวางแผนการแต่งงานด้วยตนเอง หากคู่บ่าวสาววางแผนการแต่งงานด้วยตนเอง หลังจากทราบวันเดือนปีที่จะจัดพิธี แต่งงานและจำนวนแขกที่จะเข้าร่วมในพิธีแล้ว ขั้นตอนแรกที่ต้องทำคือหาสถานที่จัดงานแต่งงาน รูปแบบการจัดงานนั้นก็ได้หลายรูปแบบ เช่น ร้านอาหาร, โรงแรม, เรือนไทย, หอประชุม เป็นต้น ขึ้นอยู่กับความชอบของคู่บ่าวสาวและงบประมาณที่ตั้งไว้ ต่อมาสิ่งที่ต้องคำนึงถึงคือรสชาติอาหารและรูปแบบการจัดเลี้ยงอาหารจะมีอยู่สองแบบคือแบบโต๊ะจีนและแบบค็อกเทล (บุฟเฟต์) ซึ่งทั้งสองแบบ มีข้อดีข้อเสียแตกต่างกัน หลังจากนั้นจึงทำการเลือกแบบการ์ดแต่งงาน ของขวัญ ชุดแต่งงาน ช่างภาพและช่างวิดีโอ สถานที่จัดงานแต่งงาน (ทพนา สมิตชาติ, 2557)

ธุรกิจให้บริการรับจัดแต่งงาน และธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการแต่งงาน อาทิ ฟู้ดเซอร์วิส และเวดดิ้งสตูดิโอ มีมูลค่าตลาดภายในประเทศรวมสูงถึงปีละกว่า 30,000 ล้านบาท โดยมีคู่บ่าวสาวราวปีละ 150,000 คู่ (นภนต์ ย่อยอด, 2562) ด้วยเหตุนี้จึงทำให้การทำธุรกิจร้าน Wedding Planner เริ่มเข้ามามีบทบาทมากขึ้นกว่าในอดีต ทำให้เกิดการแข่งขันกันระหว่างร้าน Wedding Planner เพิ่มสูงขึ้น แต่ละร้านจึง นำเอาจุดเด่นของร้านมาโฆษณา อีกทั้งยังใช้กลยุทธ์การลดราคาเพื่อดึงดูดลูกค้า ธุรกิจต้องสร้างจุดขายเพื่อตอบโจทย์ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย คู่บ่าวสาวพร้อมจะใช้จ่ายงบประมาณในส่วนของการแต่งงานเพื่อตอบสนอง

ความต้องการ ความสะดวก และประหยัดเวลา ร้าน Wedding Planner ต้องเผชิญกับสภาพการแข่งขันที่รุนแรงเนื่องจากทางเลือกใน การเลือกใช้บริการเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้ร้าน Wedding Planner ต้องมีการปรับกลยุทธ์การบริหารงาน โดยให้ความสำคัญ สนใจไปที่ผู้ใช้บริการ เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อหาวิธีและแนวทางในการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการ ให้มีประสิทธิภาพและครองส่วนแบ่งการตลาดให้มากที่สุดเพื่อบรรลุเป้าหมายของการประกอบธุรกิจ

จากที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เพื่อให้ได้ ข้อมูลของผู้บริโภค ในขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการนำไปใช้ในการวางแผนกลยุทธ์ทางการตลาด เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้ บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภค ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
2. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้ บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ซึ่งไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริโภคที่ตัดสินใจเลือกใช้ บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสในเขต อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี คำนวณหาขนาดตัวอย่างตามทฤษฎีของ Cochran (1953) โดย กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง 385 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจากลูกค้าที่มาใช้บริการ บริษัทจัดงานแต่งงานสมรส ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี (Cochran, W.G., 1953)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม ข้อมูล ลักษณะของแบบสอบถาม มี 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน แบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (Product) ด้านราคา (Price) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ด้านส่งเสริมทางการตลาด (Promotion) ด้านบุคลากร (People) ด้านลักษณะทางกายภาพ (Physical) ด้านกระบวนการ (Process) แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Five Rating Scale)

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับที่ตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรส แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Likert's Five Rating Scale)

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจ และแนวคิดเกี่ยวกับประชากรศาสตร์ แนวคิดเกี่ยวกับส่วนประสมทางการตลาดบริการ แนวคิดเกี่ยวกับการตัดสินใจและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาทำการสร้างเป็นแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาที่จะศึกษา

2. ทำการสร้างแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรส

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบข้อบกพร่อง และนำข้อเสนอแนะมาทำการปรับปรุงแบบสอบถามให้มีความสมบูรณ์และเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น แล้วนำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านตรวจสอบความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย

4. การหาค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือ นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านทดสอบหาความสอดคล้องของแบบสอบถามกับวัตถุประสงค์ในการวิจัย โดยใช้วิธีการคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC : Index of Item Objective Congruence)

5. ปรับปรุงแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อทำการตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำมาแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

6. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิเสนอแนะแล้วไปทดลองใช้ กับกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ของแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ของ

แบบสอบถาม โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ด้วยวิธี Cronbach's Alpha coefficient ของ Cronbach (1974) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.973 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นสูงสามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บจากลูกค้าของบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี โดยเก็บไปจนกว่าจะได้จำนวน 385 คน และนำแบบสอบถามมาแยกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์ ให้ได้ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test F-test และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นหญิง คิดเป็นร้อยละ 50.39 อายุ 26-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 65.19 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 89.35 อาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 31.69 และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 35,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 42.34

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ปัจจัยส่วนบุคคล	t/F	Sig.
เพศ	0.487	0.814
อายุ	0.316	0.729
ระดับการศึกษา	6.413*	0.002
อาชีพ	7.246*	0.000
รายได้ต่อเดือน	2.346	0.072

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้บริโภคที่มี ระดับการศึกษาแตกต่างกัน ผู้บริโภคที่มีอาชีพแตกต่างกัน การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสแตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

ตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงเส้นของส่วนประสมทางการตลาดบริการกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี

ตัวแปร	b	SEE.	β	t	Sig
ค่าคงที่ (a)	-0.802	0.163		-4.920*	0.000
ด้านผลิตภัณฑ์ (X ₁)	0.310	0.036	0.300	8.612*	0.000
ด้านราคา (X ₂)	0.218	0.029	0.220	7.569*	0.000
ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X ₃)	0.191	0.032	0.234	5.959*	0.000
ด้านการส่งเสริมการตลาด (X ₄)	0.079	0.033	0.083	2.351*	0.019
ด้านบุคลากร (X ₅)	0.040	0.033	0.046	1.199	0.231
ด้านลักษณะทางกายภาพ (X ₆)	0.119	0.024	0.161	4.973*	0.000
ด้านกระบวนการ (X ₇)	0.223	0.029	0.220	7.724*	0.000
R = 0.865 R ² = 0.749 R ² Adjust = 0.744 SEEest = 0.22322 F=160.623* Sig. = 0.000					

*นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ จำนวน 6 ตัว ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (X₁) ด้านราคา (X₂) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X₃) ด้านการส่งเสริมการตลาด (X₄) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X₆) และด้านกระบวนการ (X₇) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัวสามารถอธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปร การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ได้ร้อยละ 74.90 และเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้ดังนี้

$$\hat{Y} = -0.802 + 0.310 X_1 + 0.218 X_2 + 0.191 X_3 + 0.079 X_4 + 0.119 X_6 + 0.223 X_7$$

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผลเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ผู้บริโภคที่มีอาชีพแตกต่างกัน การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริโภคที่มีการศึกษาสูงจะสามารถเลือกและเปรียบเทียบได้ดีกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยกว่า มีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้มากกว่า ผู้บริโภคที่มีอาชีพที่มั่นคงมีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีจึงมีทางเลือกในการตัดสินใจได้ดีกว่าอาชีพอื่น สอดคล้องกับผลการศึกษากัทรพล เนตรชาติ (2562) เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและกลุ่มอ้างอิงที่ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการสถานที่ จัดงานแต่งงานของผู้ใช้บริการในจังหวัดนนทบุรีที่พบว่า รายได้ และอาชีพที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อการเลือกใช้บริการสถานที่ จัดงานแต่งงานของผู้ใช้บริการในจังหวัดนนทบุรี

2. ผลการวิเคราะห์ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการ จำนวน 6 ตัว ประกอบด้วย ด้านผลิตภัณฑ์ (X_1) ด้านราคา (X_2) ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย (X_3) ด้านการส่งเสริมการตลาด (X_4) ด้านลักษณะทางกายภาพ (X_5) และด้านกระบวนการ (X_6) ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสมีการให้บริการที่ครบวงจร มีสถานที่และเครื่องมือเครื่องใช้ที่พร้อมให้บริการ และกระบวนการไม่ยุ่งยาก และมีสถานที่ให้เลือกจัดงานและแพ็คเกจให้เลือก ทำให้ผู้บริโภคลดภาระในการจัดเตรียมงาน ซึ่งผู้ประกอบการใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดบริการมาใช้จูงใจผู้บริโภค ให้ทำการตัดสินใจซื้อ สอดคล้องกับผลการศึกษากมล จันทรพิ้ง (2563) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเวดดิ้งสตูดิโอในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาครที่พบว่า ส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเวดดิ้งสตูดิโอในอำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร สอดคล้องกับผลการศึกษาศิยา พงษ์ บัญเสน (2562) เรื่อง ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรับจัดงานแต่งงาน หลังจากสถานการณ์โควิด-19 ของ ผู้บริโภคในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่พบว่า ปัจจัย

ส่วนประสมทางการตลาดบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการรับจัดสถานที่งานแต่งงาน หลังจากสถานการณ์โควิด-19 คือ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านกระบวนการให้บริการ ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านลักษณะทางกายภาพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

องค์ความรู้ใหม่

ส่วนประสมทางการตลาดบริการด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรส และผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสก็จะแตกต่างกัน

สรุปและข้อเสนอแนะ

ผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ผู้บริโภคที่มีอาชีพแตกต่างกัน การตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสของผู้บริโภคในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรีแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ ส่วนประสมทางการตลาดบริการ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการ ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการบริษัทรับจัดงานมงคลสมรส ถึง ร้อยละ 74.90 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับบริษัทรับจัดงานมงคลสมรสเพราะไม่ต้องเสียเวลาจัดเตรียมงานและมีสถานที่สวยงาม และสามารถรองรับผู้มาร่วมงานอย่างพอเพียง บริษัทรับจัดงานมงคลสมรสมีชื่อเสียง มีอุปกรณ์ที่ใช้ในงานครบถ้วน ดังนั้นผู้ประกอบการควรปรับปรุงผลิตภัณฑ์/การให้บริการ และอุปกรณ์ต่าง ๆ ให้ทันสมัยและให้บริการที่มีคุณภาพ และรักษาภาพลักษณ์ของบริษัทให้เป็นที่รู้จักและน่าเชื่อถืออยู่เสมอ และ พบว่า ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับด้านกระบวนการ ด้านผลิตภัณฑ์/บริการ และด้านราคา มากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญกับผลิตภัณฑ์/บริการที่มีความหลากหลาย ทำเป็นแพ็คเกจให้เลือก เพื่อให้ได้เปรียบคู่แข่ง กระบวนการให้บริการควรให้ความสะดวกกับผู้บริโภค มีความรวดเร็วและตรงตามความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด และควรกำหนดราคาให้เหมาะสม สร้างความพึงพอใจในบริการ เพื่อให้ลูกค้าบอกต่อเพื่อให้ได้ลูกค้าเพิ่มขึ้น สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ และการสัมภาษณ์เชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลละเอียดยิ่งขึ้น และควรเพิ่มปัจจัยอื่น เช่น ความพึงพอใจในการใช้บริการ ความคาดหวัง และการรับรู้

เพื่อให้ทราบถึงคุณภาพการบริการ และได้ข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการนำไปปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาดบริการให้มีประสิทธิภาพ และตรงกับความต้องการของผู้บริโภคมากที่สุด

บรรณานุกรม

- กชพร ลิ้มสุวรรณ. (2561). การสื่อสารการตลาดผ่านสื่อสังคมออนไลน์ของกลุ่มผู้ทำ ธุรกิจจัดงานแต่งงานในประเทศไทย. ใน (ปริญญาการศึกษานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจบัณฑิตและการผลิต). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- กมล จันทรพิง. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการร้านเวดดิ้งสตูดิโอในอำเภอกระทุ่มแบนจังหวัดสมุทรสาคร. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสยาม.
- ทพนา สมิตชาติ. (2557). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมในเขตกรุงเทพมหานครในการจัดงานแต่งงาน. ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาพาณิชยศาสตร์และการบัญชี). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- นภนต์ ย่อยอด. (2562). ความคิดเห็นของประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดนครพนมที่มีต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดของธุรกิจรับจัดงานแต่งงาน. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปิยะพงษ์ บุญเสน. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการส่งผลกระทบต่อตัดสินใจเลือกใช้บริการรับจัดสถานที่งานแต่งงาน หลังจากสถานการณ์โควิด-19 ของผู้บริโภคในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- พัทธ์ธีรา นิธินันท์ฐากุล. (2562). การศึกษาการตัดสินใจซื้อแพคเกจงานแต่งงาน กรณีศึกษา: ร้าน VIVA GARDEN WEDDING ปริญญาบริหารธุรกิจบัณฑิต (IT-Smart Program). ใน (วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรพล เนตรชาติ. (2562). ปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการและที่ส่งผลกระทบต่อเลือกใช้บริการสถานที่จัดงานแต่งงานของผู้ใช้บริการในจังหวัดนนทบุรี. ใน (ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต.
- Cochran, W.G. (1953). Sampling Techniques. New York: John Wiley & Sons.

การสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษา
โรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลาม ระดับมัธยมศึกษา อำเภออ่าวลึก
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกระบี่*

ENCOURAGING OF TEACHER AND EDUCATIONAL PERSONNEL
ENGAGEMENT OF THE PRIVATE ISLAMIC SECONDARY SCHOOLS
IN AO LUEK DISTRICT UNDER KRABI OFFICE OF THE PRIVATE
EDUCATION COMMISSION

เพชรีย์ กองสิน

Phoaree Kongsin

ชัชรินทร์ ชวนวัน

Chacharin Chuanwon

ธีระภัทร ประสมสุข

Teerapat Prasomsuk

มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่, ประเทศไทย

North-Chiang Mai University, Thailand

E-mail: Phoaree@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภออ่าวลึก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ ประชากรและแหล่งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา คือ ครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น จำนวน 110 คน เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา

* Received 30 June 2023; Revised 28 October 2023; Accepted 3 November 2023

อำเภออ่าวลึก มีการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยรวม 4 ด้าน ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน, ด้านปัจจัยความพึงพอใจ, ด้านปัจจัยองค์กร และด้านปัจจัยลักษณะงาน แนวทางการพัฒนาการสร้างความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา กำหนดแนวทางกลยุทธ์ รวม 38 แนวทาง ประกอบด้วย 1. ด้านปัจจัยองค์กร 14 แนวทาง 2.ด้านปัจจัยลักษณะงาน 11 แนวทาง 3. ด้านปัจจัยความพึงพอใจ 6 แนวทาง และด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน 7 แนวทาง

คำสำคัญ: ความผูกพันในองค์กร, โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม, อำเภออ่าวลึก จังหวัดกระบี่

Abstract

The purpose of this study was to study the organizational engagement of teachers and educational personnel in private Islamic schools at the secondary level, Ao Luek District, under the Office of the Private Education Promotion Commission, Krabi Province. The population and data sources used in the study were teachers and educational personnel, totaling 110 people. The tools used were questionnaires. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean and standard deviation. The study found that Secondary Islamic private schools, Ao Luek District, there were 4 aspects of organizational engagement of teachers and educational personnel at a high level, ranked from the highest to the lowest, namely the factors of administrators or supervisors. , the satisfaction factor, the organizational factor and the factor of job characteristics Guidelines for developing teacher engagement and educational personnel Secondary Islamic Private School Determine a total of 38 strategies, consisting of 1. Organization Factors 14 approaches 2. Job Characteristic Factors 11 approaches 3. Satisfaction Factors 6 approaches and Executive or Supervisor Factors 7 approaches.

Keywords: organizational engagement, private Islamic schools, Ao-Luek District Krabi

บทนำ

สถานศึกษาเป็นหน่วยผลิตทางสังคมหนึ่งซึ่งมีบทบาทหลักในการพัฒนาเยาวชนให้เติบโตเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข ประเทศชาติจะเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าหรือล้าหลังขึ้นอยู่กับศักยภาพของเยาวชน เนื่องจากระบบการบริหารจัดการศึกษาต้องอาศัยครูและบุคลากรเป็นผู้ถ่ายทอดเจตนารมณ์ ความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีต่าง ๆ สู่วัยรุ่นรุ่นใหม่ การศึกษายังเป็นศาสตร์ที่ต้องใช้ทักษะ การเรียนรู้ ความสามารถ ประสพการณ์ของครู เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นใจให้บุคลากรทำงานได้อย่างมีความสุข ครูจึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่ายิ่งในโรงเรียนทั้งโรงเรียนรัฐและโรงเรียนเอกชนเพราะครูเป็นผู้ที่ทำงานให้กับหน่วยงานทางการศึกษาหรือโรงเรียน รับใช้ชาติบ้านเมืองโดยการปฏิบัติหน้าที่ตามกลไกของรัฐ มีบทบาทที่หนุนนำนโยบายรัฐบาลไปสู่การปฏิบัติที่มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพความรู้ คุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นให้กับนักเรียน เพื่อส่งผลถึงประเทศเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้าน สังคม เศรษฐกิจและการเมือง ดังนั้น ครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนจึงควรได้รับการพัฒนาโดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากรแต่ละคนเป็นหลัก หากครูและบุคลากรทางการศึกษามีความผูกพันต่อสถานศึกษามาก ก็จะทำให้เกิดความจงรักภักดีต่อสถานศึกษาและทุ่มเทความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพซึ่งจะช่วยให้เกิดผลดีต่อองค์กรในระยะยาว ดังนั้น หากครูมีคุณภาพชีวิตที่ดีนั้นย่อมส่งผลให้มีขวัญและกำลังใจในการทำงานและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จอย่างไม่ยากเย็นโดยอาศัยแรงจูงใจที่เกิดขึ้นจากผู้บริหาร ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องที่มีผลกระทบโดยตรงกับผู้ปฏิบัติงานในองค์กรเป็นเรื่องที่ผู้บริหารควรให้ความสนใจ และเอาใจใส่บุคลากรในองค์กรเพราะถือว่าเป็นทรัพยากรอันสำคัญยิ่งที่องค์กรมีอยู่ สอดคล้องกับ รุ่งโรจน์ อรรถานิติ (2554) อธิบายว่า ครูที่มีความผูกพันต่อสถานศึกษามาก มักจะให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ทุ่มเทร่างกายแรงใจ เสียสละประโยชน์ส่วนตน มีความเชื่อมั่น ยอมรับในเป้าหมายร่วมกัน และต้องการเป็นสมาชิกของสถานศึกษาแห่งนั้นตลอดไป ในทางกลับกัน ครูที่ไม่มีความผูกพันต่อสถานศึกษาก็มักแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ขาดความรับผิดชอบ ไม่มีความกระตือรือร้นหรือขอโอนย้ายไปอยู่ที่อื่น ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อการบริหารงานภายในสถานศึกษาอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

อำเภออ่าวลึกจังหวัดกระบี่มีโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระดับมัธยมศึกษาจำนวน 4 โรงเรียนประกอบด้วยโรงเรียนสันติวิทยา โรงเรียนประทีปธรรมมูลนิธิ โรงเรียนประกอบธรรมอิสลาม โรงเรียนสกุลศาสน์ มีครูและบุคลากรทางการศึกษา 120 คน ซึ่งครูที่อยู่ในสังกัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในระดับมัธยมศึกษาในอำเภออ่าวลึกจะไม่ได้รับ

ผลตอบแทนเท่ากับข้าราชการครู ทำให้ครูของโรงเรียนที่สังกัดกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประสบกับปัญหาหลายประการ เช่น ปัญหาการเปลี่ยนงานเพื่อที่จะสนองความต้องการในด้านของปัจจัยต่างๆ เพื่อความสุขทางด้านร่างกายและจิตใจให้เหมาะสมกับการดำรงชีพในปัจจุบัน ปัญหาดังกล่าวจึงมีผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนเนื่องจากการเปลี่ยนครู หรือบุคลากรเป็นประจำ เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวลดลงควรหาแนวทางแก้ปัญหาดังกล่าวโดยการศึกษาการสร้าง ความผูกพันในด้านต่างๆ ให้ครูและบุคลากรมีกำลังใจที่ดีในการทำงานเพื่อการพัฒนาคนและองค์กรต่อไป ประกอบกับในปัจจุบันครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่ใน สถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาอำเภออ่าวลึก สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้ทำหนังสือขอโยกย้าย ลาออก หรือเปลี่ยนงานก่อนเกษียณ โดย จำนวนครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภออ่าวลึก สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชนปีการศึกษา 2564 รวมทั้งสิ้น 120 คน และลดลงเหลือ 110 คน ในปีการศึกษา 2565 นอกจากนั้นยังประสบปัญหาเกี่ยวกับ กฎระเบียบต่าง ๆ ที่บังคับใช้ในสถานศึกษาอย่างเข้มงวดปัญหาการบริหารงานครูและบุคลากร ทางการศึกษา ซึ่งไม่ได้รับความเป็นธรรมในการพิจารณา เลื่อนเงินเดือน รวมทั้งขาดแรงกระตุ้น จูงใจในการปฏิบัติงานจึงทำให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีความวิตกกังวลเกี่ยวกับความ มั่นคงในอาชีพ อีกทั้งความไม่แน่นอนเกี่ยวกับนโยบาย ทางการศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ ตลอดเวลา สภาพเศรษฐกิจของประเทศที่ตกต่ำลง ภาระงานของครูที่เพิ่มขึ้น การผลิตครูและ การบรรจุครูไม่สัมพันธ์กัน ครูมีภาระค่าใช้จ่ายที่สูงมากทำให้ต้องหารายได้พิเศษซึ่งส่งผล กระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ของครู ความกังวลใจต่าง ๆ และความเครียดเกี่ยวกับภาระหนี้สิน เหล่านี้เป็นการบั่นทอนความพยายามในการปฏิบัติงานอย่างมากยิ่งขึ้น ครูซึ่งปฏิบัติงาน อยู่ในโรงเรียนที่ขาดแคลนอุปกรณ์การเรียนการสอนอันทันสมัย ไม่มีงบประมาณ ที่ใช้ในการ ผลิตสื่อการเรียนรู้อำนาจทำให้ครูต้องเสียสละเงินเดือนบางส่วนเพื่อนำมาใช้จ่ายในการช่วยเหลือ นักเรียนและจัดซื้ออุปกรณ์การเรียนการสอนที่จำเป็นเพิ่มเติม ส่งผลให้ครูรู้สึกท้อแท้ใจ เฉื่อยชา ในการทำงาน และตัดสินใจลาออกจากราชการก่อนเกษียณอายุในที่สุด

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรของโรงเรียนจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เกี่ยวกับการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอน ศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาอำเภออ่าวลึก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษา เอกชนว่ามีความผูกพันอยู่ในระดับใด โดยศึกษาวิเคราะห์จากแนวคิดของสตีเยร์ส (Steers) ที่ ได้กล่าวถึงความผูกพันต่อองค์กร หมายถึง ความสัมพันธ์ที่เหนียวแน่นของสมาชิกในองค์กร และเป็นพฤติกรรมที่สมาชิกในองค์กรมีค่านิยมที่กลมกลืนกับสมาชิก แสดงตนเป็นอันหนึ่งอัน

เดียวกันกับองค์กร และมีความเต็มใจที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจเพื่อเข้าร่วมในกิจกรรมขององค์กร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ 1) ความเชื่ออย่างแรงกล้าที่จะยอมรับในค่านิยมและเป้าหมายขององค์กร 2) ความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร และ 3) ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาความเป็นสมาชิกขององค์กร ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษานำเสนอต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน สามารถนำไปใช้เป็นสารสนเทศในการวางแผนและกำหนดนโยบายที่จำเป็นต่อการเสริมสร้างความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งจะก่อให้เกิดการทำงานร่วมกันเป็นทีมในการพัฒนาสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จอย่างยั่งยืน และเพื่อแสวงหาแนวทางพัฒนาความผูกพันในองค์กรที่ทำให้ครูและบุคลากรเกิดความจงรักภักดี สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีความสุขเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างสรรค์ให้นักเรียนเป็นคนดี อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการสร้างความผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัยนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนของโรงเรียนสันติวิทยา โรงเรียนประทีปธรรมมูลนิธิ โรงเรียนประกอบธรรมอิสลาม โรงเรียนสกุลศาสนวิทยากระบี่ ระดับมัธยมศึกษาอำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ ปีการศึกษา 2565 รวม 4 แห่ง จำนวน 110 คน

เครื่องมือรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา

อำเภออ่าวลึกสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกระบี่ จำนวน 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภออ่าวลึกสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกระบี่

แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภออ่าวลึกสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดกระบี่

สถิติที่ใช้

1. สถิติพื้นฐานค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) (Standard Deviation) ค่าความถี่ (Frequency)

1.1) ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณเพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.2) ค่าเฉลี่ย (μ) โดยใช้สูตรคำนวณเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.3) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม

1.4) ค่าความถี่ (Frequency) ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณเพื่อสรุปความถี่ของข้อเสนอแนะจากแบบสัมภาษณ์

2. สถิติที่ใช้ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่า IOC และการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค

2.1) ค่าความสอดคล้อง IOC จะต้องมียค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป

2.2) ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient)

ผลการวิจัย

การศึกษาการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามสรุปได้ดังนี้

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภ่อ่าวลึก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ มีการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน, ด้านปัจจัยความพึงพอใจ, ด้านปัจจัยองค์กร และด้านปัจจัยลักษณะงาน

การพิจารณาเป็นรายด้านสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ด้านปัจจัยองค์กร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษาเน้นให้ความสำคัญต่อประโยชน์โดยรวมทางการศึกษา, พึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของผู้บังคับบัญชาที่มีความยุติธรรม, วัฒนธรรมการทำงานขององค์กร เป็นสิ่งที่เห็นด้วยและยอมรับได้, ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือ สถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพ

ด้านปัจจัยลักษณะงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ เมื่อมีปัญหาการปฏิบัติงานมักจะแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเสมอๆ, ได้รับการส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมมากกว่าต่างคนต่างทำงาน, ได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติงานที่สำคัญของสถานศึกษาเสมอและงานที่มีส่วนร่วมปฏิบัติหรือมอบหมายมีโอกาสดำเนินการปฏิบัติร่วมกับผู้อื่นตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานเมื่อแสดงความคิดเห็น

ด้านปัจจัยความพึงพอใจ โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีความยุติธรรมและโปร่งใสในโอกาสการเลื่อนขั้นเงินเดือน, ตั้งใจที่จะปฏิบัติงานกับองค์กรนี้จนกว่าจะเกษียณอายุราชการ มีโอกาสที่ได้เรียนรู้ พัฒนาและเติบโตในที่ทำงานตลอดมา บรรยากาศและสภาพการทำงานของสถานศึกษาเป็นที่พึงพอใจ ได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทนเหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือผู้บริหารและหัวหน้างานสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะทำงาน

ด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ทำให้ครูและบุคลากรรู้สึกถึงความมั่นคงมีอิสระทั้งร่างกายและจิตใจ, ผู้บริหารชี้แจงให้เข้าใจนโยบายและการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน, ปฏิบัติงานให้เสร็จตามความต้องการองค์กรแต่ไม่มีใจรักและทุ่มเทให้ มีทัศนคติด้านลบต่อองค์กรและมีความสุขในการทำงาน ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือมีใจรักและทุ่มเททำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มความสามารถและเอาใจใส่สร้างความไว้วางใจให้รู้สึกถึงคุณค่าการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร

อภิปรายผล

การสร้างคามผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภ่อ่าวลึก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทุกด้านดังนี้

ด้านปัจจัยองค์กร ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษาเน้นให้ความสำคัญต่อประโยชน์โดยรวมทางการศึกษาอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือพึงพอใจในการบริหารสถานศึกษาของผู้บังคับบัญชาที่มีความยุติธรรม อยู่ในระดับมาก วัฒนธรรมการทำงานขององค์กรเป็นสิ่งที่เห็นด้วยและยอมรับได้อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพอยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าทั้งนี้อาจเนื่องจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภ่อ่าวลึก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่

มีการกำหนดนโยบาย โครงสร้างและแนวทางการบริหารงานไว้อย่างชัดเจน ประกอบกับครูและบุคลากรทางการศึกษา มีความรักความสามัคคีได้รับการพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องรวมทั้งมีระบบการบริหารผลตอบแทนที่มีประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริมให้บุคลากรครูมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้สถานศึกษายังมีการส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน เช่น การแข่งขันกีฬาภายในการจัดทัศนศึกษาประจำปี และกิจกรรมนันทนาการต่าง ๆ สอดคล้องกับวรรณิภา นิลวรรณ (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีจังหวัดสุราษฎร์ธานีผลการศึกษาพบว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีมีระดับความผูกพันต่อองค์การโดยรวมทุกด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับอารินงค์ พรหมมา (2555) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอกะเจันท์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอกะเจันท์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทำนองเดียวกับจารุเนตร ทองจันดี (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัยลักษณะงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือเมื่อมีปัญหาการปฏิบัติงานมักจะแก้ไขปัญหาด้วยตนเองเสมอๆอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือได้รับการส่งเสริมให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมมากกว่าต่างคนต่างทำงาน อยู่ในระดับมาก ได้รับความไว้วางใจให้ปฏิบัติงานที่สำคัญของสถานศึกษาเสมอและงานที่มีส่วนร่วมปฏิบัติหรือมอบหมายมีโอกาสดำเนินการร่วมกับผู้อื่น ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานเมื่อแสดงความคิดเห็นอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษาอำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ มีเป้าหมายกลยุทธ์และแนวทางการดำเนินการที่ชัดเจน สามารถนำไปสู่ผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมอบอำนาจให้กับครูปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย เปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมประชุม เพื่อทราบผลการดำเนินงาน และแสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ ข้าราชการครูมีความภาคภูมิใจที่มีส่วนร่วมทำให้โรงเรียนมีความก้าวหน้ามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และยังกล่าวชื่นชมโรงเรียนให้เพื่อนๆและบุคคลภายนอกฟังเสมอเมื่อได้พบกัน หากมีผู้กล่าวถึงโรงเรียนในทางเสียหาย ครูจะรีบชี้แจงข้อเท็จจริงทันทีทุกครั้ง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ เมอร์เดย์ สเตียร์ส และพอร์เตอร์ (Mowday, Steers and Porter) ได้ให้ความเห็นว่าการมีความเชื่ออย่างแรงกล้าในเป้าหมายและค่านิยมขององค์กร และยอมรับในเป้าหมายและค่านิยมนั้น เป็นทั้งเจตคติทางบวกที่บุคคลมีต่อองค์กร คือ มีความเชื่อว่าองค์กรนี้เป็นองค์กรที่ดีที่สุดที่จะทำงานด้วย มีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันกับองค์กร มีค่านิยมที่เหมือนกับสมาชิกคนอื่นๆในองค์กร และมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของลาคา แมเทอบาลา (Laka mathebura) ได้ให้ความเห็นไว้ว่า ความผูกพันของบุคลากรที่มีต่อองค์กรในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับเป้าหมายขององค์กร เกิดจากองค์ประกอบด้านที่เกี่ยวกับขวัญกำลังใจของความผูกพันต่อองค์กรเกิดขึ้นจากความพึงพอใจที่เป้าหมายของตน สอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรจึงเต็มใจที่จะปฏิบัติงานกับองค์กรและเป็นปัจจัยที่ส่งผลเชิงบวกกับความผูกพันต่อองค์กร เช่นเดียวกันกับผลงานวิจัยของชาญวุฒิ บุญชม ได้ทำการศึกษาเรื่องความผูกพันต่อองค์กร : ศึกษาเฉพาะกรณีบุคลากรโรงเรียนอิสลามสันติชน พบว่า ระดับความผูกพันของบุคลากรต่อองค์กรในภาพรวมประชากรมีความผูกพันอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของจิระพร จันทภาโส ได้ทำการศึกษาเรื่องความผูกพันต่อการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยเทคนิคหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา ที่พบว่า ระดับความผูกพันต่อองค์กรโดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัยความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ สถานศึกษามีความยุติธรรมและโปร่งใส ในโอกาสการเลื่อนขั้นเงินเดือนอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือตั้งใจที่จะปฏิบัติงานกับองค์กรนี้ จนกว่าจะเกษียณอายุราชการ มีโอกาสที่ได้เรียนรู้ พัฒนาและเติบโตในที่ทำงานตลอดมา บรรยากาศและสภาพการทำงานของสถานศึกษาเป็นที่พึงพอใจ ได้รับเงินเดือนหรือค่าตอบแทน เหมาะสมกับงานที่ได้รับมอบหมายตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือผู้บริหารและหัวหน้างานสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะทำงาน อยู่ในระดับมาก เป็นเพราะว่าครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภอลำลูกเกด สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ รู้สึกมีความภาคภูมิใจที่ได้ทำงานในสถานศึกษาแห่งนี้ ซึ่งโรงเรียนเป็นองค์กรที่มีความหมายและความสำคัญสำหรับการปฏิบัติงาน ถึงแม้ว่าการพิจารณาความดีความชอบจะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานนั้น แต่ครูและบุคลากรทางการศึกษาก็ยังสนใจในความชัดเจนโปร่งใส การที่ข้าราชการครูในโรงเรียนจะเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานสูงหรือต่ำนั้น สิ่งจูงใจก็มีความสำคัญอย่างยิ่ง ช่วยโน้มน้าวจิตใจให้คนมีความตั้งใจและความขยันหมั่นเพียรในการทำงาน ครูและบุคลากรไม่ขาดหรือลางานบ่อยๆ ไม่ตัดสินใจลาออกจากงานไม่มีการโอนย้ายกลับภูมิลำเนาและการย้ายสังกัด ซึ่งก็มีครูบางคนตั้งใจที่จะอยู่จนเกษียณอายุราชการ โดยมีความจงรักภักดีและผูกพันต่อองค์กรตลอดไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพอร์เตอร์และคณะ (Porter and Other) ได้กล่าวแสดงความคิดเห็นว่าการแสดงออกถึงความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์ต่อองค์กร เป็นความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน โดยไม่โยกย้ายเปลี่ยนแปลงที่ทำงาน พยายามที่จะรักษาสมาชิกไว้โดยไม่ให้โยกย้ายไปไหน จะแสดงให้เห็นถึงความเต็มใจหรือปฏิเสธที่จะลาออกจากองค์กรหรือการเปลี่ยนงาน ไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มเงินเดือน รายได้สถานภาพ ตำแหน่ง ความมีอิสระทางวิชาชีพ ตลอดจนความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่ดีขึ้นและมีความตั้งใจและความปรารถนาอย่างแน่วแน่ที่จะคงความเป็นสมาชิกต่อไป เพื่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร ไม่คิดที่จะลาออก ไม่ว่าองค์กรอยู่ในสภาวะปกติหรืออยู่ในฐานะวิกฤตอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อนันต์ธนา สามพุ่มพวง ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจกับความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 ผลงานวิจัยพบว่าบุคลากรส่วนใหญ่มีความผูกพันต่อองค์กรอยู่ในระดับมาก

ด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ทำให้ครูและบุคลากรรู้สึกถึงความ

มันคงมีอิสระทั้งร่างกายและจิตใจ อยู่ในระดับมาก รองลงมา ผู้บริหารชี้แจงให้เข้าใจนโยบาย และการปฏิบัติงานต่าง ๆ อย่างชัดเจน อยู่ในระดับมาก ปฏิบัติงานให้เสร็จตามความต้องการ องค์กรแต่ไม่มีใจรักและทุ่มเทให้ มีทัศนคติด้านลบต่อองค์กรและไม่มีความสุขในการทำงาน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้ายคือมีใจรักและทุ่มเททำงานให้กับ องค์กรอย่างเต็มความสามารถ และ เอาใจใส่สร้างความไว้วางใจให้รู้สึกถึงคุณค่าการเป็นส่วน หนึ่งขององค์กรอยู่ในระดับมากเป็นเพราะว่าเนื่องจากครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียน เอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภ่อ่าวลึก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ มีความพยายามอย่างเต็มความสามารถกับการ ปฏิบัติงานเพื่อให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ มีความเต็มใจที่จะปฏิบัติตามแนวทางการ ดำเนินงานในโรงเรียน มีการทุ่มเทให้งานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มที่ทุกครั้ง และมีความเต็ม ใจที่จะทำงานต่อให้เสร็จ แม้ว่าจะเลยเวลางานไปแล้ว มีความสุขในการทำงานเพื่อให้งานสำเร็จ ล่วงพ้นเวลา ถึงแม้จะพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานบ้าง แต่ก็มีทัศนคติที่ดีที่สามารถผลิตเยาวชนที่มีคุณภาพเพื่อชื่อเสียงของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของพอร์ต เอร์และคณะ (Porter and Other) ได้กล่าวไว้ว่า การแสดงออกถึงความพยายามอย่างเต็มที่ เต็มใจ และตั้งใจที่จะอุทิศร่างกาย แรงใจ สติปัญญาในการทำงานที่ดี มีการแสดงออกในรูปแบบ ของพฤติกรรมที่มีความสม่ำเสมอ คงเส้นคงวาในการทำงาน ใช้ความพยายามอย่างมากในการ ตอบสนอง หรือมุ่งสู่เป้าหมายขององค์กรได้สะดวกขึ้น มีความคิดเสมอว่างานคือหนทางที่ตน สามารถทำประโยชน์ให้กับองค์กรบรรลุถึงเป้าหมายได้สำเร็จ จึงทำให้เขามีผลการปฏิบัติงานอยู่ ในระดับที่ดีเหนือคนอื่น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นครูก็จะพยายามช่วยกันแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ นิดาขวัญ รมเมือง ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากร กรณีศึกษา โรงเรียนธิดาแม่พระ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการศึกษาโดยรวมพบว่าบุคลากรมีความผูกพันอยู่ ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานวิจัยของวรรณภา นิลวรรณ ได้ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีจังหวัดสุราษฎร์ ธานี ผลการศึกษาพบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

การศึกษาแนวทางการพัฒนาการสร้างผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภ่อ่าวลึก สังกัดสำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนจังหวัดกระบี่ พบว่า

1. ด้านปัจจัยองค์กร ด้านนโยบายและการบริหารงานขององค์กร มีข้อเสนอแนะและ แนวทางว่า ผู้บริหารมีการสำรวจข้อมูลองค์กรเพื่อทราบถึงปัญหาและความต้องการ จัดลำดับ ความสำคัญของปัญหาและความต้องการ กำหนดแผนงานให้สอดคล้องกับนโยบาย และมีการ

ทำประชาคมติ เปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรมีส่วนร่วมในการพิจารณา เสนอแนะแก้ไขเพิ่มเติม เป็นการทำงานอย่างมีส่วนร่วมควมมีการประชุมปรึกษาหารือกันทั้งบุคลากรในโรงเรียนและ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานรวมทั้งผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดร่วมกัน หาทาง พัฒนาให้องค์กรเจริญก้าวหน้า และได้มาตรฐาน เป็นที่ยอมรับขององค์กรเองและหน่วยงาน ภายนอก เน้นหลักการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วน ตัดสินใจและทำงานร่วมกัน มีจุดมุ่งหมาย ร่วมกัน ตลอดจนการรับผิดชอบร่วมกัน ในสิ่งที่เกิดขึ้นหรือผลที่จะเกิดตามมาด้วย มีความ โปร่งใส และใช้หลักคุณธรรม และจริยธรรม ตามรูปแบบของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การที่หน่วยงานมีนโยบายเป้าหมายและแผนพัฒนาการศึกษาที่ชัดเจนและ เหมาะสม การมีส่วนร่วมเพื่อกำหนดนโยบายและเป้าหมายในการปฏิบัติงาน การกำหนด สายการบังคับบัญชาอย่างชัดเจนแน่นอน นโยบายการบริหารงานมีความยืดหยุ่นตาม สถานการณ์ หน่วยงานมีการบริหารงานอย่างเป็นระบบและชัดเจน ก็เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความ พึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของครู

2. ด้านปัจจัยลักษณะงาน วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยลักษณะงานที่สถานศึกษามีการ ดำเนินงานและสร้างความรู้สึกรักผูกพันแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาปัจจัยด้านลักษณะงาน ด้านลักษณะของงานที่ปฏิบัติ มีข้อเสนอแนะและแนวทางว่า ผู้บริหารสร้างความรู้สึที่ดีในงาน ที่ทำหรืองานที่ได้รับมอบหมายและทำงานอย่างมีความสุขนั้น ผู้บริหารควรจะมีมอบหมายงาน ตามความถนัด ความรู้ความสามารถ และศักยภาพของแต่ละบุคคล เน้นการทำงานเป็นทีมมี เพื่อนร่วมงาน ที่ดี จะต้องมีความรักความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ร่วมมือ สนับสนุน ช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน ผู้บริหารควรให้อิสระในการคิด การตัดสินใจในการทำงานเพื่อให้ผู้ร่วมงานเกิด ความรู้สึกภูมิใจและรู้สึกมีส่วนร่วมกับการทำงาน อีกทั้งจะต้องสร้างความมั่นใจ ความมั่นคง ให้ ความเป็นธรรมส่งเสริม พัฒนาให้ผู้ร่วมงานมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในงานที่ทำ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารควรสร้างความพึงพอใจของครูที่เกิดจากความท้าทาย ความสามารถในการทำงาน พุ่ม แรงกายแรงใจเพื่อให้ผลงานออกมามีประสิทธิภาพ หากผู้ปฏิบัติได้ลักษณะงานที่ไม่พึงพอใจ ย่อมส่งผลให้เกิดความเบื่อหน่ายและท้อถอย หหมดแรงในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์กับ ความผูกพันต่อองค์กร สอดคล้องกับวรพันธ์ เศรษฐแสง (2548) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อ ความผูกพันในองค์กรของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคจังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ปัจจัยด้าน ลักษณะงานและปัจจัยด้านประสบการณ์ในการทำงานมีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อ องค์กรอาจเนื่องมาจากข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุ ราษฎร์ธานี มีความอิสระในการทำงาน มีอิสระในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานมีโอกาสได้ แสดงความคิดเห็น มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์งานใหม่ที่ทำให้เกิดความมุ่งมั่นทำงานที่ตน

รับผิดชอบ ทุ่มเทกำลังใจและ กำลังกายให้กับงานจนประสบความสำเร็จ ทำให้เกิดความรู้สึกภูมิใจในการทำงานและเต็มใจทำงาน ให้กับองค์กร โดยไม่คิดที่จะลาออกหรือออกจากองค์กรไป รวมทั้งงานที่ได้รับมอบหมายนำไปปฏิบัติ นั้นมีความสำคัญต่อองค์กรต้องใช้ความรู้ ความ สามารถความชำนาญ และประสบการณ์จนทำให้งาน สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาองค์กรและเพื่อชื่อเสียงที่ดีของหน่วยงาน

3. ด้านปัจจัยความพึงพอใจ ด้านความเป็นอยู่ส่วนตัว มีข้อเสนอแนะและแนวทางว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างขวัญ และกำลังใจในการทำงานให้เกิดความมั่นใจในความมั่นคงในงาน เกิดจิตสำนึกรักองค์กร และส่งเสริมให้มีความก้าวหน้าในหน้าที่การงานอย่างสม่ำเสมออย่างเต็มที่ ได้รับการดูแลด้านสวัสดิการ ค่าตอบแทน และการเลื่อนตำแหน่ง ที่ถูกต้องและยุติธรรม ทั้งนี้เป็นเพราะการทำงานมีอิสระในการทำงานต่อขอบเขตหน้าที่ความรับผิดชอบ และการมีหลักประกันในความมั่นคงว่าจะได้ทำงานตลอดไป มีการให้สวัสดิการที่ดีและการให้บำเหน็จรางวัล จะเป็นสิ่งจูงใจให้ครูได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้านค่าตอบแทน มีข้อเสนอแนะและแนวทางว่า ผู้บริหารควรสนับสนุนให้บุคลากรได้รับการประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่ง มีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการที่จะได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างตามประเภทและตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง ตามคุณวุฒิ ประสบการณ์ในการทำงาน ผลการปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และค่าครองชีพในปัจจุบัน มีการบริหารจัดการรายได้ที่เหมาะสมไม่ฟุ่มเฟือย เน้นหลักความพอเพียงมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตทั้งในองค์กรและชีวิตประจำวัน ใช้จ่ายไม่เกินตัว ไม่ก่อหนี้ ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ค่าตอบแทนหรือผลประโยชน์ที่ควรได้รับเหมาะสมกับงานที่ทำ ตลอดจนการเลื่อนขึ้นเงินเดือนในหน่วยงานนั้น เป็นที่พอใจของบุคคลที่ปฏิบัติงานแล้ว ก็จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้ปฏิบัติงานทุ่มเทในการทำงานอย่างเต็มความรู้ความสามารถ

4. ด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน ด้านวิธีการปกครองบังคับบัญชา มีข้อเสนอแนะและแนวทางว่า ผู้บริหารควรมีแนวทางในการปฏิบัติที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่เลือกที่รักมักที่ชัง ไม่แบ่งพรรคแบ่งพวก ทำตัวเป็นกลาง รับฟังความคิดเห็นของทุกฝ่ายปฏิบัติตามกฎกติกา มารยาท ปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ มีความชัดเจน ไม่คลุมเครือ ไม่มีอคติ หรือลำเอียง มีการเคารพและให้เกียรติผู้ร่วมงาน รู้จักการอ่อนน้อมถ่อมตนสูงส่ง ไม่เอาัดเอาเปรียบกัน มีเหตุผล มีความสามัคคี ไม่หักหาญน้ำใจกัน ไม่อิจฉาริษยา ต้องไม่หุบหาฟังความข้างเดียว แต่ควรหนักแน่น และพิจารณาอย่างถี่ถ้วนรอบคอบก่อนตัดสินใจ หรือตัดสินใจ และอยู่บนพื้นฐานของความรักความเมตตาต่อผู้ร่วมงาน ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ใช้เหตุผลในการปกครองบังคับบัญชา มีความยุติธรรม

บางครั้งก็รู้สึกว่าผู้บริหารไม่ยุติธรรม ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูบางคนไม่ทราบเหตุผลในการกระทำการตัดสินใจของผู้บริหาร และไม่ทราบการตัดสินใจ การลงโทษ เมื่อตนเองโดนตักเตือน จึงรู้สึกว่าไม่ยุติธรรม ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีความเข้มงวดตักเตือนกับครูที่ทำผิดให้เหมือนกันทุกคน และเอาใจใส่ครูอย่างทั่วถึงมากขึ้นเพื่อให้เกิดความรู้สึกว่ายุติธรรม และเชื่อมั่น ศรัทธาในตัวผู้บริหาร ครูจะได้มีกำลังใจในการปฏิบัติงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา มีข้อเสนอแนะและแนวทางว่า ผู้บริหารมีความรัก ความเอาใจใส่บุคลากรอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ทำให้เกิดความขัดแย้งหรือเลือกปฏิบัติ มีการช่วยเหลือ สนับสนุน มีส่วนร่วมและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ ควรมีการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการทำงาน วางตัวให้เหมาะสม พึงพาอาศัยกัน ไม่ถือยศถือศักดิ์ ให้ความเป็นกันเอง ให้ความใกล้ชิดกับผู้ร่วมงาน ควรมองว่าผู้ร่วมงานทุกคนเป็นญาติพี่น้องของเราเอง จะต้องให้เกียรติ ให้ความเคารพตามลำดับอาวุโสอ่อนน้อมถ่อมตน ยอมรับฟังความคิดเห็นของกันและกัน มีความจริงใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส เป็นเพื่อนร่วมงานที่ดี ช่วยเหลือแบ่งปันซึ่งกันและกัน มีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีต่อกันอยู่เสมอ มีการทำงานร่วมกัน มีการพบปะสังสรรค์ตามโอกาสอันควร มีการร่วมกิจกรรมสร้างสัมพันธ์ไมตรีเป็นประจำ เช่น กีฬา นันทนาการ งานเลี้ยงต่าง ๆ ตามโอกาส ทั้งนี้เป็นเพราะว่าการติดต่อสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกับผู้บังคับบัญชาที่แสดงถึงความสัมพันธ์อันดีต่อกัน เข้าใจกันก็จะสามารถทำงานร่วมกันอย่างมีความสุข

องค์ความรู้ใหม่

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา อำเภ่อ่าวลึก มีการสร้างความผูกพันในองค์กรของครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยรวม 4 ด้าน คือ ด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน ด้านปัจจัยความพึงพอใจ ด้านปัจจัยองค์กร และด้านปัจจัยลักษณะงาน แนวทางการพัฒนาการสร้างผูกพันของครูและบุคลากรทางการศึกษา โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามระดับมัธยมศึกษา กำหนดแนวทางกลยุทธ์ รวม 38 แนวทาง ประกอบด้วย 1. ด้านปัจจัยองค์กร 14 แนวทาง 2. ด้านปัจจัยลักษณะงาน 11 แนวทาง 3. ด้านปัจจัยความพึงพอใจ 6 แนวทาง และด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน 7 แนวทาง

สรุปและข้อเสนอแนะ

1. ด้านปัจจัยองค์กร จากการวิจัยพบว่าสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานอยู่มีความเป็นเลิศทางวิชาการและวิชาชีพมีคะแนนต่ำกว่าทุกข้อ ดังนั้นผู้บริหารครูและบุคลากรทางการศึกษาควรจะต้องร่วมมือร่วมใจช่วยกันพัฒนาองค์ให้ดีขึ้นผู้บริหารควรกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์และแนว

ทางการดำเนินการที่ชัดเจน ซึ่งสามารถนำไปสู่ผลสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมอบอำนาจให้กับครูปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ควรเปิดโอกาสให้ครูได้เข้าร่วมประชุม เพื่อทราบผลการดำเนินงานและแสดงความคิดเห็นอยู่เสมอ อาจส่งผลให้ครูมีความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งทำให้โรงเรียนมีความก้าวหน้ามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับมากขึ้นอีกด้วย 2. ด้านปัจจัยลักษณะงาน จากการวิจัยพบว่า การได้รับการยอมรับจากผู้บริหารและเพื่อนร่วมงานเมื่อแสดงความคิดเห็นมีคะแนนต่ำกว่าทุกข้อ ดังนั้นผู้บริหารควรจะต้องมีการพิจารณาความดีความชอบในโรงเรียนให้มีความชัดเจน โปร่งใส การประเมินผลการปฏิบัติงานแต่ละปีอย่างเป็นธรรม ซึ่งการพิจารณาความดีความชอบทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้ความสามารถได้เลื่อนตำแหน่งที่สูงขึ้น เพื่อเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความสามารถขององค์กรให้เหมาะสมกับภาระงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองกับบุคลากรในองค์กร โดยการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างความผูกพัน ความสามัคคี การมีน้ำใจช่วยเหลือ มีวัฒนธรรมที่ดีต่อกันของคนในองค์กรจะทำให้บุคลากรมีความสุขในการทำงานผู้บริหารควรมีปฏิสัมพันธ์กับบุคลากรในโรงเรียนพร้อมทั้งสำรวจความพึงพอใจ ความน่าเชื่อถือและการยอมรับเป็นระยะ 3. ด้านปัจจัยความพึงพอใจ จากการวิจัยพบว่าผู้บริหารและหัวหน้างานสนับสนุนส่งเสริมการพัฒนาสมรรถนะทำงานมีคะแนนต่ำกว่าทุกข้อ ดังนั้นผู้บริหารหรือหัวหน้างานควรจะต้องส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีอิสระในการปฏิบัติงานที่เป็นไปตามระเบียบข้อกำหนด ให้อิสระทางความคิดและการสร้างสรรค์สร้างวิธีการดำเนินงาน ส่งเสริมให้คิดนอกกรอบในการทำงาน ในด้านความท้าทายของงาน ควรจัดสรรงานที่ รับผิดชอบและต้องใช้ความรู้ความสามารถอย่างเต็มที่เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และนำไปสู่การพัฒนาองค์กรควรมีรางวัลตอบแทนความมุ่งมั่นความพยายามในการทำงานดังกล่าว และ 4. ด้านปัจจัยผู้บริหารหรือหัวหน้างาน จากการวิจัยพบว่า การมีใจรักและทุ่มเททำงานให้กับองค์กรอย่างเต็มความสามารถ และการเอาใจใส่สร้างความไว้วางใจให้รู้สึกถึงคุณค่าการเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรมีคะแนนต่ำกว่าทุกข้อ ดังนั้นผู้บริหารหรือควรส่งเสริมการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมโดยเปิดการรับฟังความคิดเห็นและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาซึ่งจะนำไปสู่การทำงานเป็นทีมที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในการเสียสละและทุ่มเทการทำงานโดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ เพื่อพัฒนาองค์กรไปสู่เป้าหมายสูงสุดตามแผนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อกระตุ้นให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งการคิดค้นนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- จารุเนตร ทองจันดี. (2556). ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในโรงเรียนนิคมพัฒนา
สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1 จังหวัดระยอง. ใน
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งโรจน์ อรรถานิธิ์. (2554). การสร้างความผูกพันของพนักงานในองค์กร (Employee
Engagement) . กรุงเทพมหานคร: บ้านหนังสือโกสินทร์.
- วรพันธ์ เศรษฐแสง. (2548). (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการ
พัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- วรรณภา นิลวรรณ. (2554). ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานีจังหวัดสุราษฎร์ธานี. ใน (วิทยานิพนธ์
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- อารินงค์ พรหมมา. (2555). ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มอำเภอ
เกาะจันทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรีเขต 2. ใน
(วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยบูรพา.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E)

รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียน

ระดับชั้นประถมศึกษา ชั้นปีที่ 1*

DEVELOPMENT OF LEARNING ACHIEVEMENT IN DEVELOPMENT OF
LEARNING ACHIEVEMENT IN SOCIAL STUDIES, RELIGION AND CULTURE
THE 5E'S OF INQUIRY-BASED LEARNING OF STUDENTS
IN PRIMARY EDUCATIONAL LEVEL

จุฬาทพร ศรีรังสรรค์

Chulaporn Srirangsan

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

E-mail: Chulaporn.Sri@Mail.pbru.ac.th

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาระบบการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังษิณีวิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) พัฒนาผลฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังษิณีวิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2565 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ แบบประเมินการสังเกต พฤติกรรมด้านการใฝ่เรียนรู้ สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน

* Received 30 July 2023; Revised 8 November 2023; Accepted 10 November 2023

เป็ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1. กระบวนการสอนโดยวิธีการการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.41/88.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และ 2. ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน โดยวิธีการการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: การพัฒนาผลสัมฤทธิ์, การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้, รายวิชาสังคมศึกษา

Abstract

The objectives of this research were to develop: 1) a teaching process by using the 5 E's of inquiry-based learning method (5E) for the Grade 1 students at Suwanrangsarit Wittayalai School studying the topic on spending money worthily buying goods and services, Economics Strand in the learning area of Social Studies, Religion and Culture, with efficient criteria at 80/80, 2) the learning achievement of the Grade 1 students at Suwanrangsarit Wittayalai School studying the topic on spending money worthily buying goods and services, Economics Strand in the learning area of Social Studies, Religion and Culture, and 3) the ability in inquiry learning of the Grade 1 students studying through the 5 E's of inquiry-based learning (5E). The target group consisted of the Grade 1 students in the academic year 2022. The research tools consisted of pre-test, post-test, and an assessment form for observing the inquiry learning behavior. The data were analyzed by using descriptive statistics, consisting of frequency, percentage, arithmetic mean, and standard deviation, and inference statistics, consisting of the IOC for determining the content validity of each item. The research results were as follows: 1. Was efficient according to the 80/80 criterion with a statistical significance at the 0.05 level, conforming with the hypothesis. And 2. Through the 5 E's of inquiry-based learning (5E), existing after studying was higher than that existing before studying with a statistical significance at the level of 0.05, conforming with the set hypothesis.

Keywords: Development of Achievement, the 5E's of Inquiry-Based Learning, Social Studies

บทนำ

การศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญก้าวหน้าและแก้ปัญหาในสังคม เนื่องจากการศึกษาเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนมีการพัฒนาตนเองตลอดชีวิต การศึกษาจึงเป็นการเตรียมคน เพื่อการพัฒนาศักยภาพขีดความสามารถพร้อมที่จะดำรงชีวิตและประกอบอาชีพอย่างมีความสุข สามารถปรับตนเอง เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และสามารถนำความรู้ ประสบการณ์ร่วมสร้างสรรค์สังคมไทยให้ก้าวหน้าสู่ยุคใหม่อย่างมั่นคง ฉะนั้นการจัดการศึกษาจะต้องมีการปรับและเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อความก้าวหน้าของสังคม เศรษฐกิจ เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นวิชาที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองดีของสังคมและประเทศชาติ โดยสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข เพราะวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นวิชาที่ศึกษาความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสังคม มนุษย์กับมนุษย์ และมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิต การแก้ปัญหา และการปฏิบัติตนในสังคมมนุษย์ เพื่อให้มนุษย์มีความรู้ ความเข้าใจในการสร้างชีวิตให้มีความสุข

เศรษฐศาสตร์ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของทุกคน เกี่ยวกับการจัดสรร และการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้ตอบสนองความต้องการโดยเกิดประโยชน์สูงสุด เป็นการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เศรษฐศาสตร์มีความมุ่งหมายเพื่อสร้างแรงจูงใจเพื่อการที่มนุษย์เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความเป็นนามธรรม การจัดการทรัพยากรโดยใช้หลักเศรษฐศาสตร์จะทำให้เห็นถึงมูลค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (จุไรรัตน์ คุรุโคตร และคณะ, 2560)

หลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ครูสังคมต้องใช้รูปแบบกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อให้ได้การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้จริง ๆ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ควรอยู่บนพื้นฐานของการสอนโดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้แบบมีส่วนร่วม สามารถช่วยให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงได้รับการฝึกฝนทักษะด้านความรู้ ความคิด การแสดงออก และการทำงานเป็นกลุ่ม จัดว่าเป็นวิธีเรียนที่สามารถนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ การจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ซึ่งเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดเวลา ให้ผู้เรียนแสวงหาความรู้ ฝึกคิด ฝึกสังเกต ฝึกถาม-ตอบ ฝึกการสื่อสาร ฝึกการนำเสนอ

ฝึกวิเคราะห์วิจารณ์ ฝึกสร้างองค์ความรู้ ฝึกปฏิบัติและแก้ปัญหาด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้กำกับควบคุม ดำเนินการให้คำปรึกษาชี้แนะ ช่วยเหลือให้กำลังใจ เป็นผู้กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยมีขั้นตอนการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียน อาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัยหรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิม เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม 2) ขั้นสำรวจและค้นหา เป็นการวางแผนกำหนดแนวทางการสำรวจ ตรวจสอบ ตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล สรุป และนำเสนอที่ได้ในรูปแบบต่าง ๆ 4) ขั้นขยายความรู้ เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิม หรือนำข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์ และ 5) ขั้นประเมิน เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่ามีความรู้อะไร อย่างไรมากน้อยเพียงใด และนำไปประยุกต์ใช้อย่างไร (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2546) จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ของณัฐกรณ์ คำชะยอม (2553) สาริศา บุญแจ่ม และคณะ (2558) และพุทธิพงษ์ ศุภมัสตอุณกูร (2559) พบว่า มีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) จึงควรนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในปัจจุบันเพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ผู้วิจัยได้สนใจที่จะนำเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์มาใช้ประกอบกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ทั้งนี้เพราะการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ ซึ่งพัฒนามาจากการเรียนรู้อย่างมีความหมายของ ออซูเบล Ausubel (1968) คือ การที่ผู้เรียนได้เชื่อมโยงสิ่งที่เรียนรู้ใหม่เข้ากับความรู้เดิมที่มีอยู่แล้ว โดยมีการจัดลำดับความคิด เพื่อเชื่อมโยงความคิดเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เป็นการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย ซึ่งข้อดีของเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์คือ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ ทำให้สรุปเรื่องที่เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ในขั้นตอนการสรุปความรู้ที่ได้ Novak & Gowin (1984) สอดคล้องกับงานวิจัยของอาร์ม โพธิ์พัฒน์ (2550); นุชนาท สิงหา (2555) พบในทำนองเดียวกันว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้แผนผังมโนทัศน์ สามารถใช้ในการรวบรวมข้อมูลหรือความรู้ที่ได้อย่างเป็นระบบ ทำให้สรุปเรื่องที่เรียนรู้ได้เป็นอย่างดี และสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ได้

ดังนั้น ผู้วิจัยจะนำวิธีการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) มาใช้ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เช่น การให้นักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม หรือเป็นคู่ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้มีการใฝ่เรียนรู้ในการเรียน โดยวิธีการนี้อาจจะเป็นวิธีการพัฒนาความด้านการคิดในการทำงานของนักเรียน และเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นกว่าเดิม เป็นต้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E)

3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สารเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน

ระเบียบวิธีวิจัย

ในการวิจัยการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีผลต่อการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ในครั้งนี้ได้กำหนดระเบียบวิธีวิจัยไว้ดังนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญของงานวิจัยในครั้งนี้ คือ นักเรียนโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 28 คน

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนโรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 28 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ ระยะแรกเป็นการพัฒนาแผนหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ ระยะที่ 2 เป็นการนำแผนหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไปใช้ รายละเอียดมีดังนี้

ระยะที่ 1 การพัฒนาแผนหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ มีดังนี้

1) ร่างแผนการจัดการเรียนรู้โดยเป็นการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E)

2) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ที่มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำผลที่ได้จากการตรวจสอบมาปรับปรุงแก้ไข

3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ จำนวน 7 แผน แผนที่ 1 เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า แผนที่ 2 เรื่อง สินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน แผนที่ 3 เรื่อง การใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการให้คุ้มค่า แผนที่ 4 เรื่อง การใช้จ่ายเงิน แผนที่ 5 เรื่อง หลักการออมเงินและประโยชน์ของการออมเงิน : 1 แผนที่ 6 เรื่อง หลักการออมเงินและประโยชน์ของการออมเงิน : 2 และแผนที่ 7 เรื่อง การวางแผนการใช้เงิน ซึ่งอยู่ในหน่วยการเรียนรู้ที่ 1 กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

4) นำผลการทดลองใช้แผนการจัดการเรียนรู้มาปรับปรุงคุณภาพของแผน เพื่อนำมาใช้จริง ระยะที่ 2 การนำแผนหรือนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ไปใช้มีดังนี้

1) ดำเนินการวัดผลการเรียนรู้ก่อนการพัฒนาหรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E) ที่วางไว้ในกำหนดแผนการจัดการเรียนรู้

3) วัดผลระหว่างการจัดกระบวนการเรียนรู้ ด้วยข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ

4) วัดผลการเรียนรู้ช่วงหลังการพัฒนาหรือหลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดกระบวนการพัฒนา

5) สังเกตการเปลี่ยนแปลงของผลการเรียนรู้และสรุปผลการจัดการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อได้รับการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E)

6) นวัตกรรมหรือเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

นวัตกรรมที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รายละเอียดของแผนการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวกำหนดการสอนในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กำหนดการสอน

สาระการเรียนรู้	จำนวนเวลาเรียน (ชั่วโมง)
หน่วยที่ 1 การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า	รวม 7
1.1 การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า	1
1.2 สินค้าและบริการที่ใช้ในชีวิตประจำวัน	1
1.3 การใช้ประโยชน์จากสินค้าและบริการให้คุ้มค่า	1
1.4 การใช้จ่ายเงิน	1
1.5 หลักการออมเงินและประโยชน์ของการออมเงิน : 1	1
1.6 หลักการออมเงินและประโยชน์ของการออมเงิน : 2	1
1.7 การวางแผนการใช้จ่ายเงิน	1
รวม	7

3.1 ขั้นตอนหรือกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้พัฒนานักเรียน

ผู้วิจัยนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E) มาใช้ในการพัฒนา โดยได้แบ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E) ทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจซึ่งเกิดขึ้นจากความสงสัย หรืออาจเริ่มจากความสนใจของตัวนักเรียนเองหรือเกิดจากการอภิปรายภายในกลุ่ม เรื่องที่น่าสนใจอาจมาจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ในช่วงเวลานั้น หรือเป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่เพิ่งเรียนรู้มาแล้ว เป็นตัวกระตุ้นให้นักเรียนสร้างคำถาม กำหนดประเด็นที่ศึกษา ในกรณีที่ไม่มีประเด็นใดที่น่าสนใจ ครูอาจให้ศึกษาจากสื่อต่าง ๆ หรือเป็นผู้กระตุ้นด้วยการเสนอด้วยประเด็นขึ้นมาก่อน แต่ไม่ควรบังคับให้นักเรียนยอมรับประเด็นหรือคำถามที่ครูกำลังสนใจเป็นเรื่องที่จะใช้ศึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) เมื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจ จะศึกษาอย่างถ่องแท้แล้ว ก็มีการวางแผนกำหนดแนวทางสำหรับการตรวจสอบตั้งสมมติฐาน กำหนดทางเลือกที่เป็นไปได้ ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อสนเทศ หรือปรากฏการณ์ต่างๆ วิธีการตรวจสอบอาจทำได้หลายวิธี เช่น ทำการทดลอง ทำกิจกรรมภาคสนาม การใช้คอมพิวเตอร์ เพื่อช่วยสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation) การศึกษาหาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงหรือจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลอย่างเพียงพอที่จะใช้ในขั้นต่อไป

ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจ ตรวจสอบแล้ว จึงนำข้อมูลข้อสนเทศที่ได้วิเคราะห์ แปลผล สรุปผล และนำเสนอผลที่ได้ในรูปแบบ ต่างๆ เช่น บรรยายสรุป สร้างแบบจำลองทางคณิตศาสตร์ หรือรูปวาด สร้างตาราง ฯลฯ การ ค้นพบในขั้นนี้อาจเป็นไปได้หลายทาง เช่น สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ ได้แย้งกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ หรือไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ได้กำหนดไว้ แต่ผลที่ได้จะอยู่ในรูปใดก็สามารถสร้างความรู้และช่วย ให้เกิดการเรียนรู้ได้

ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้ เดิมหรือความคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติมหรือนำแบบจำลองหรือข้อสรุปที่ได้ไปใช้อธิบายสถานการณ์ หรือเหตุการณ์อื่น ๆ ถ้าใช้อธิบายเรื่องต่าง ๆ ได้มากก็แสดงว่าข้อจำกัดน้อย ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมโยง กับเรื่องต่าง ๆ และทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น

ขั้นที่ 5 ขั้นประเมิน (Evaluation) เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ว่า นักเรียนมีความรู้อะไรบ้าง อย่างไร และมากน้อยเพียงใด จากขั้นนี้จะนำไปสู่การนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่น ๆ การนำความรู้หรือแบบจำลองไปใช้อธิบายหรือประยุกต์ใช้กับเหตุการณ์ หรือเรื่องอื่น ๆ จะนำไปสู่ข้อโต้แย้งหรือข้อจำกัดซึ่งจะก่อให้เกิดประเด็นหรือคำถาม หรือปัญหาที่ จะต้องสำรวจตรวจสอบต่อไป ทำให้เกิดเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไปเรื่อย ๆ จึงเรียกว่า Inquiry cycle กระบวนการสืบเสาะหาความรู้จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ทั้งเนื้อหาหลักและ หลักการ ทฤษฎี ตลอดจนลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ได้ความรู้ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการเรียนต่อไป

3.2 กระบวนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้

กระบวนการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E)
2. การตรวจสอบคุณภาพของแผนหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น
3. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแผนหรือนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ ดังนี้

การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E)

การวิจัยครั้งนี้ใช้วัตรกรรมการจัดการเรียนรู้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E) ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักสูตร ได้แก่ หลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เวลาเรียน แนวดำเนินการในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ตอบสนองจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การวัดและประเมินการเรียน คำอธิบายในแต่ละกลุ่มประสบการณ์ ซึ่งระบุเนื้อหาที่ต้องให้นักเรียนได้เรียน ตามลำดับขั้นตอนกระบวนการที่ต้องให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติและจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดการเรียนรู้

2. ศึกษาความสอดคล้องสัมพันธ์กันกับองค์ประกอบแต่ละส่วนของหลักสูตร พร้อมลำดับความคิดรวบยอดที่จัดให้นักเรียนแต่ละระดับชั้นได้เรียนรู้ก่อนหลัง โดยพิจารณาขอบข่ายเนื้อหาและ กิจกรรมที่กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชา

3. กำหนดผลที่ต้องการให้เกิดกับนักเรียน เมื่อได้เรียนรู้ความคิดรวบยอดแต่ละเรื่องแล้ว

4. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ในคำอธิบายรายวิชา หรือ อาจพิจารณาจากกิจกรรมที่เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ

5. กำหนดเวลาเรียนให้เหมาะสมกับขอบข่ายเนื้อหาสาระหรือความคิดรวบยอดจุดประสงค์การเรียนรู้และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

6. รวบรวมกิจกรรมข้อ 1-6 จัดทำเป็นเอกสารที่เรียกว่ากำหนดการสอนหรือแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนใช้เป็นแนวทางในการเตรียมแผนการสอนต่อไป

7. ร่างแผนการจัดการเรียนรู้ โดยมีองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้
สาระสำคัญ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ (มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง จุดประสงค์การเรียนรู้) เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ และการวัดประเมินผล พร้อมเอกสารประกอบได้แก่ เครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ใบงาน ใบความรู้ แบบฝึกหัด

3. การตรวจสอบคุณภาพของวัตรกรรมการจัดการเรียนรู้

สำหรับการตรวจสอบคุณภาพของวัตรกรรมการจัดการเรียนรู้ (แผนการจัดการเรียนรู้) ดำเนินการดังนี้

1) นำแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับร่าง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้

2) ปรับปรุงคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

3) นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ดำเนินการจัดกระบวนการเรียนรู้กับกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E) ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น
- 2) ดำเนินการวัดผลก่อนการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงลักษณะการเรียนรู้ของนักเรียนตลอดกระบวนการพัฒนา
- 3) ดำเนินการวัดผลหลังการพัฒนาด้วยการใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 4) ดำเนินการประเมินพฤติกรรมด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Method : 5E)
5. การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test

ผลการวิจัย

จากการวิจัยผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้
ตารางที่ 2 คะแนนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2563

เลขที่	คะแนน								หลังเรียน (10)
	ก่อนเรียน (10)	แผน 1 (5)	แผน 2 (5)	แผน 3 (5)	แผน 4 (5)	แผน 5 (5)	แผน 6 (5)	แผน 7 (5)	
1	6	3	4	3	4	5	3	3	8
2	7	4	3	4	5	4	4	4	9
3	7	3	4	3	4	5	3	3	8
4	8	5	4	4	4	4	5	4	10
5	6	4	3	4	5	4	4	4	8
6	9	3	4	4	4	4	3	4	10
7	9	4	5	4	5	4	4	4	10
8	7	5	5	4	4	3	5	4	8
9	8	4	5	3	4	4	4	3	10
10	8	4	4	5	3	5	4	5	10
11	8	3	4	5	4	5	3	5	10
12	6	4	4	4	5	3	4	4	8
13	6	3	5	4	3	4	3	4	9

14	7	5	4	4	5	4	5	4	8
15	8	4	5	5	4	4	4	5	10
16	9	5	3	4	4	3	5	4	10
17	6	5	5	3	3	4	5	3	8
18	6	5	5	4	5	4	5	4	9
19	7	5	5	5	4	5	5	5	8
20	7	5	5	5	4	5	5	5	8
21	7	5	5	5	5	5	5	5	8
22	6	5	3	5	5	5	5	5	8
23	8	4	5	5	4	5	4	5	10
24	6	5	5	3	5	5	5	3	8
25	7	5	5	5	5	4	5	5	8
26	8	4	5	5	4	5	4	5	10
27	6	4	5	4	5	4	4	4	8
28	7	4	5	4	5	4	4	4	8
รวม	200	119	124	117	121	120	119	117	247
ค่าเฉลี่ย	7.14	4.25	4.43	4.18	4.32	4.29	4.25	4.18	8.82
ค่าเฉลี่ย ระหว่างเรียน	4.27								
E ₁	85.41								
E ₂	88.21								

สรุปหาค่าเฉลี่ยคะแนนก่อนเรียนเท่ากับ 7.14 ค่าเฉลี่ย คะแนนเก็บระหว่างเรียนแผนที่ 1 เท่ากับ 4.25 ค่าเฉลี่ยคะแนนเก็บระหว่างเรียนแผนที่ 2 เท่ากับ 4.43 ค่าเฉลี่ยคะแนนเก็บระหว่างเรียนแผนที่ 3 เท่ากับ 4.18 ค่าเฉลี่ยคะแนนเก็บระหว่างเรียนแผนที่ 4 เท่ากับ 4.32 ค่าเฉลี่ยคะแนนเก็บระหว่างเรียนแผนที่ 5 เท่ากับ 4.29 ค่าเฉลี่ยคะแนนเก็บระหว่างเรียนแผนที่ 6 เท่ากับ 4.25 ค่าเฉลี่ยคะแนนเก็บระหว่างเรียนแผนที่ 7 เท่ากับ 4.18 มีค่าเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 8.82 ซึ่ง E₁ เท่ากับ 85.41 และ E₂ เท่ากับ 88.21

ตารางที่ 3 แสดงค่าเปรียบเทียบ (t-test) ค่ามาตรฐานผลการเรียนรู้ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยจัดการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E)

	$\bar{X}$	S.D.	t	df	Sig.
ก่อนเรียน	7.14	1.008	34.23	27	0.000
หลังเรียน	8.82	0.945			

*อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4.2 พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) วิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย ด้วยการทำแบบทดสอบก่อนเรียนจำนวน 10 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 7.14 และทำแบบทดสอบหลังเรียนจำนวน 20 ข้อ มีค่าเฉลี่ย 8.82 ซึ่งสรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า มีการใ้เรียนรู้ในการเรียนด้วยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) อยู่ในระดับดีมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 22.93

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า โดยมีค่าดัชนีประสิทธิภาพ E1/E2 โดยรวม เท่ากับ 85.41/88.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (80/80) แผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพที่สามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑิรา ประดิษฐ์อารีกุล (2560) พบว่า ผลการหาประสิทธิภาพของบทเรียนบทเว็บโดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ตามวัฏจักร 5E ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่พัฒนาขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า โดยมีค่าหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอาติละห์ เจ๊ะแม (2559) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหา ความรู้ (5Es) ที่มีต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อ วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. จากผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาพฤติกรรมด้านการใฝ่เรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จากรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้า และบริการอย่างคุ้มค่า โดยมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมด้านการใฝ่เรียนรู้อยู่ในระดับดี มีค่าเท่ากับ 22.93 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิ่นญา วงศ์บุญ (2550) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียน ช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนยอแซฟอุปถัมภ์ มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ในระดับสูง

องค์ความรู้ใหม่

กระบวนการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.41/88.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ส่วน ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนดีกว่าก่อนเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 1. สรุปกระบวนการสอนโดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงินเพื่อซื้อสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสุวรรณรังสฤษฎ์วิทยาลัย วิชาสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระเศรษฐศาสตร์ เรื่อง การใช้จ่ายเงิน

เพื่อซื้อสินค้าและบริการอย่างคุ้มค่า ดีวก่อนเรียน โดยวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบการสืบเสาะหาความรู้ (SE) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2. ข้อเสนอแนะ ได้แก่ 2.1) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งนี้คือ ควรทำการศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ในตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ เจตคติในการเรียนวิชาพระพุทธศาสนา ความคงทนของพฤติกรรมความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายในระยะยาว เป็นต้น และ 2.2) ข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งต่อไป ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการทำวิจัยครั้งต่อไปคือ ควรศึกษาเพื่อเปรียบเทียบผลที่เกิดจากรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่มีต่อพฤติกรรมด้านการใฝ่เรียนรู้อย่างดีที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาพระพุทธศาสนากับรายวิชาต่าง ๆ

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พร้อมกฎกระทรวงที่เกี่ยวข้อง และพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ.2545. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- จุไรรัตน์ คุรุโคตร และคณะ. (2560). การจัดการทรัพยากรโดยใช้หลักเศรษฐศาสตร์. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ณัฐกรณ์ คำชะอม. (2553). ผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5Eและวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. ใน (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นุชนาท สิงหา. (2555). ผลการใช้กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ร่วมกับเทคนิค การจัดแผนผังโนทัศน์เรื่องไฟฟ้าเคมี ที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน (วิทยานิพนธ์หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ปิลันญา วงศ์บุญ. (2550). การศึกษาคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียนของนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียน ยอแซฟอุปถัมภ์. ใน (วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พุทธิพงษ์ ศุภมัสตุงกูร. (2559). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์เรื่องภัยพิบัติทางธรรมชาติของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ด้วยการจัดการเรียนรู้ แบบวัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ (5E). วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, 9(3), 1349-1365.
- มณฑิรา ประดิษฐ์อารีกุล. (2560). การพัฒนาบทเรียนบนเว็บโดยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ตามวัฏจักร 5 ขั้น (5E) ที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. ใน (วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2546). การจัดสาระการเรียนรู้. กลุ่มวิทยาศาสตร์หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมการสอน.
- สาริศา บุญแจ่ม และคณะ. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E). นครศรีธรรมราช: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- อาดิละห์ เจ๊ะแม. (2559). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยการสืบเสาะหาความรู้ (5Es) ที่มีต่อความเข้าใจธรรมชาติของวิทยาศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน (วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์.
- อาร์ม โพธิ์พัฒน์. (2550). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเขียนผังมโนคติ. ใน (ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Ausubel, David P. (1968). Educational Psychological : A Cognitive View. New York: Holt Renechart and Winston, Inc.
- Novak J.D.; & Gowin D.B. (1984). Leaning How to Learn. London: Cambridge University Press.

รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่)
ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร*

POLICY PROPOSAL FOR THE TAXI DRIVER' S PARTICIPATION
IN CRIME PREVENTION IN BANGKOK

พ.ต.ท. อคร กล่อมกุล

Pol.Lt.Col. Akara Klomkool

รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร. กฤษณพงศ์ พูตระกูล

Associate Professor Police Lieutenant Colonel Dr. Krisanaphong Poothakool

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาอาชญวิทยาและการบริหารงานยุติธรรม

มหาวิทยาลัยรังสิต, ประเทศไทย

Faculty Of Criminology And Justice Administration Rangsit University, Thailand

E-mail: Ham_Cadet@Hotmail.Com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม 2) ศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม และ 3) เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม เป็นการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) จำนวน 400 คน และเก็บข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่มจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 13 คน ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ผลการวิจัยพบว่า 1. การมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในกรุงเทพมหานครโดยรวมอยู่ในระดับ

* Received 17 June 2023; Revised 25 December 2023; Accepted 26 December 2023

น้อย 2. ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วย แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรม ความคาดหวังในผลตอบแทน ทักษะที่ดีต่อตำรวจ และอิทธิพลกลุ่มอ้างอิง 3.รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ประกอบด้วย 6 ด้าน 32 กิจกรรม ทุกกิจกรรมองค์ประกอบมีความเหมาะสม 4. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้คือ ควรมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรมเป็นหลัก โดยการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปสร้างความใกล้ชิดและเป็นมิตร สร้างความเข้าใจให้มากที่สุด พร้อมทั้งเปิดรับฟังปัญหา คัดเลือกตำรวจที่จะทำหน้าที่ชักจูงใจให้เข้ามามีส่วนร่วม จัดสรรงบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทน จัดตั้งเครือข่ายการมีส่วนร่วม และควรมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วม, ผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ, ป้องกันอาชญากรรม

Abstract

The purposes of this research were 1) to examine the factors that influence the participation of public taxi drivers in crime prevention, 2) to investigate the patterns of participation of public taxi drivers in crime prevention, and 3) to provide policy recommendations for enhancing the involvement of public taxi drivers in crime prevention efforts. This study employs a mixed-methods design, combining quantitative and qualitative approaches. A sample group of 400 public taxi drivers participated in a qualitative research study by completing a questionnaire for the purpose of quantitative research data collection. In addition, thirteen critical informants were chosen at random to participate in in-depth interviews and focus group discussions to collect additional data using the purposive sampling technique. The findings revealed that 1. The level of the participation of public taxi drivers in crime prevention in Bangkok was low; 2. The factors that influence the participation of public taxi drivers in crime

prevention were achievement motivation, relationship motivation, awareness of crime news, expectation of return, good attitude towards the police, and reference group influence as provided by the key informants; 3. The patterns of participation of public taxi drivers in crime prevention consist of 6 aspects and 32 activities which were all suitable; and 4. The recommendations for policy were that the focus should be on cooperation with drivers of public taxi drivers in crime prevention by allowing the police to create intimacy and friendliness as much understanding as possible, and they must be ready to listen to problems. It is to select the police who will act as an inducer to take part, allocate a budget for compensation, set up a network of participation, and focus on the application of modern technology to prevent crime.

Keywords: Participation, Public taxi drivers, Crime prevention

บทนำ

บทบาทสำคัญในการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนให้ห่างไกลจากปัญหาอาชญากรรมในชุมชน การทำกิจกรรมร่วมกันของชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ เป็นการพัฒนาเจตคติที่ดีของประชาชนในชุมชนกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทำให้การร่วมมือแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของชุมชนเป็นไปอย่างราบรื่นและประชาชนในชุมชนมีสัมพันธ์ที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นที่เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องให้ความสำคัญและตระหนักถึงความสำคัญ ซึ่งการร่วมมืออันดีระหว่างเจ้าหน้าที่ตำรวจกับประชาชนในชุมชนเป็นกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการป้องกันและปราบปรามปัญหาอาชญากรรม และการรักษาความสงบสุขของสังคม ดังนั้นการปลูกฝังความสำนึกให้กับบุคคล เพื่อให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมจึงควรที่จะเกิดขึ้นในสังคม ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบัน จึงมีการกล่าวถึงคำว่า “จิตสาธารณะ” เพื่อให้ผู้คนได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อสาธารณะมากกว่าตนเองนั้นหมายความว่าทุกคนต้องมีการให้มากกว่าการรับ เพราะสิ่งเหล่านี้ถ้าสามารถปลูกฝังให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักสังคมย่อมได้รับแต่ความสุขอย่างแน่นอน คำว่า “จิตสาธารณะ” จึงมีความสำคัญต่อชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์โดยส่วนรวม การปลูกฝังจิตสำนึกกับบุคคลต่าง ๆ ให้มีความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมหรือสาธารณะจะเป็นการสร้างคุณธรรมจริยธรรม ให้เกิดขึ้นกับบุคคลโดยทั่วไป โดยเฉพาะ เด็กและ

เยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นจากภายในกายของคน “จิต สาธารณะ”

สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดทำยุทธศาสตร์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้สอดคล้อง ตามกฎหมายรัฐธรรมนูญพุทธศักราช 2560 ในอันที่จะมุ่งเน้นแสวงหาความร่วมมือและส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา อาชญากรรมและปัญหาอื่นของสังคมร่วมกัน เพื่อมิให้เกิดอาชญากรรมหรือเกิดขึ้นน้อยที่สุด ซึ่งเป็นการแก้ไขต้นเหตุบรรเทาผลร้ายให้เบาบางและจางหายในที่สุด แต่ยังมีปัญหาในการมี ส่วนร่วมของประชาชนและเครือข่ายการป้องกันอาชญากรรมได้แก่เกิดความกลัวภัยที่จะ เกิดขึ้นแก่ตนเองและครอบครัวชุมชน ต้องทำบทบาทหน้าที่ต่อจากสถาบันครอบครัวสอดส่อง ดูแลบุคคลในชุมชนปลูกฝังค่านิยมที่ดีสร้างวัฒนธรรมที่ดีงามให้การยกย่องนับถือคนดีไม่นับถือ คนที่มีเงินไม่ให้เกียรติคนที่ประพฤติปฏิบัติตนไม่ดี นอกจากนี้ชุมชนต้องเข้าใจเห็นใจผู้ที่กลับตัว กลับใจเห็นความสำคัญของกลุ่มคนดังกล่าวเป็นพิเศษเพราะหากกลุ่มคนดังกล่าวหันกลับไป กระทำความผิดอีกก็จะสร้างปัญหาให้กับชุมชนอย่างไม่รู้จักจบสิ้น หากยังมีบุคคลที่ยังมีกิเลส หนาอยู่อีก ไม่ยอมลดละเลิกชุมชนจะต้องมีความเข้มแข็งพอที่จะใช้มาตรการทางสังคมขั้น เด็ดขาด เช่น ไม่คบค้าสมาคมด้วยไม่ให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชนคนในชุมชนไม่พูดจา ด้วย ไม่ยอมรับว่าบุคคลดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน (จิรวัดน์ สุริยะโชติขยางกูล และณณ ริฎุ พิศลยบุตร, 2560)

ปัญหาอาชญากรรมเป็นปัญหาสังคมอย่างหนึ่งที่ยากจะแก้ไขให้หมดไป โดยเฉพาะปัญหา อาชญากรรมในสังคมเมืองอย่างกรุงเทพมหานครที่มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหลากหลาย และ ค่อนข้างหนาแน่น มีสภาพความเหลื่อมล้ำของความรวยและความยากจน ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่ ส่งผลไปสู่สภาพสังคมที่ไร้ระเบียบ ในการแก้ปัญหาอาชญากรรม การวัดสถิติอาชญากรรมเป็น วิธีการสำรวจทางสถิติอย่างหนึ่งที่เป็นข้อมูลสนับสนุนในการแก้ปัญหา อาชญากรรมทุกประเภท สำหรับรูปแบบของการวัดสถิติอาชญากรรมนั้นมีด้วยกันหลายรูปแบบ แต่ที่ใช้อ้างอิงส่วนใหญ่ คือการวัดจากสถิติของทางราชการหมายถึง การวัดปริมาณของอาชญากรรมจากบันทึกของ หน่วยงานราชการได้แก่ ตำรวจ อัยการศาลและราชทัณฑ์ เป็นต้น และการวัดจากตัวผู้กระทำ ผิด โดยส่วนมากเป็นการวัดโดยการลงพื้นที่ในพื้นที่ที่มีกลุ่มตัวอย่างชัดเจนว่ามีผู้กระทำผิด อาศัยอยู่

การวัดสถิติอาชญากรรมอีกรูปแบบหนึ่งคือการวัดจากการเปิดเผยของผู้เสียหาย (Surveying Crime Victims) ในการสำรวจสถิติอาชญากรรม จากการเปิดเผยของผู้เสียหาย (Victimization Survey) สิ่งที่เป็นการสำรวจต่อยอดมาจากการวัดสถิติอาชญากรรมจากการเปิดเผยของผู้เสียหาย คือ การสำรวจความหวาดกลัว การตกเป็นเหยื่ออาชญากรรม (Fear of Victimization) หรืออาจเรียกโดยย่อว่า ความหวาดกลัวอาชญากรรม (Fear of Crimes) ซึ่งความหวาดกลัวอาชญากรรมเป็นวิธีการหนึ่งที่เราควรศึกษาก่อนที่จะดำเนินการแก้ปัญหาทางอาชญากรรมใด ๆ ก็ตามเพราะความหวาดกลัวอาชญากรรมเป็นสถิติอาชญากรรมอย่างหนึ่งที่ใช้ในการสำรวจ และมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาอาชญากรรมนั้น ๆ สิ่งที่น่าสนใจออกมาจากสถิตินั้น อาจให้หมายความรวมถึงความรู้สึกเกี่ยวกับการขาดประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของเจ้าหน้าที่ตำรวจ ความหวาดกลัวอาชญากรรมนั้นอาจวัดได้จากพฤติกรรมอันเป็นปฏิกิริยาตอบโต้ต่ออาชญากรรมทั้งประเภทการฆาตกรรม การข่มขืน การทำร้ายร่างกาย การปล้นทรัพย์ชิงทรัพย์ลักทรัพย์ เป็นต้น โดยจะวัดความหวาดกลัวอาชญากรรมด้วยมิติทางพฤติกรรมดังต่อไปนี้ อาทิ พฤติกรรมการหลีกเลี่ยงจากอาชญากรรม เช่น การไม่ออกจากบ้านในช่วงกลางคืน, พฤติกรรมการป้องกันอาชญากรรม เช่น การป้องกันบ้านและการป้องกันตนเอง

ผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ หรือรถแท็กซี่ เป็นภาคประชาชนที่มีบทบาทสำคัญในการร่วมกันป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแจ้งข้อมูลข่าวสารและรวบรวมพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรม ซึ่งจะเห็นว่ารถยนต์รับจ้างสาธารณะหรือแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครนั้นมีปริมาณมากและเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากสถิติจำนวนรถที่จดทะเบียนเป็นรถแท็กซี่ ณ วันที่ 30 กันยายน 2565 จำนวนรถแท็กซี่ในกรุงเทพมหานครมีมากถึง 82,725 คัน (กรมการขนส่งทางบก, 2565) จึงมีส่วนสำคัญมากในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น

การมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ มีหลายรูปแบบ เช่น กรณีตัวอย่างผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะในเขตพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลประเวศ ได้เป็นแนวร่วมเครือข่ายของเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแจ้งข้อมูลข่าวสาร เหตุฉุกเฉิน หรือเหตุอาชญากรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้เจ้าหน้าที่ตำรวจทราบผ่านแอปพลิเคชันไลน์เทคโนโลยีที่เชื่อมต่อกับระบบสมาร์ตโฟนง่ายต่อการใช้เป็นช่องทางในการสื่อสาร เพื่อป้องกันและลดเหตุอาชญากรรม บันทึกภาพเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นบนท้องถนนเพื่อเป็นการป้องปรามอาชญากรรม โดยติดตั้งอุปกรณ์กล้อง

วงจรปิด และใช้เป็นหลักฐานในการติดตามหาตัวผู้กระทำความผิดในคดีต่าง ๆ โดยอาสาสมัครร่วมแก้ไขปัญหาอาชญากรรมเหี่ยวขาวประเวศหรือแท็กซี่โฮมการ์ด เพื่อป้องกันอาชญากรรม เป็นโครงการนำร่องทดลองกับกลุ่มผู้ขับรถสาธารณะแท็กซี่ในพื้นที่สถานีตำรวจนครบาลประเวศ โดยได้รับความร่วมมือจาก สหกรณ์บางกอกแท็กซี่ จำกัด และกลุ่มศูนย์การค้าในพื้นที่เป็นแนวร่วมป้องกันและลดเหตุอาชญากรรมและสืบหาตัวผู้กระทำความผิดเพราะจากการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ร้อยละ 80 ผู้ก่อเหตุนิยมใช้รถสาธารณะในการหลบหนี ฉะนั้นการดึงภาคประชาชนมามีส่วนร่วมในการสังเกต จดจำจะสามารถช่วยงานราชการของตำรวจได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้แท็กซี่ทั้ง 80 คัน ที่เข้าร่วมโครงการต่างได้รับการอบรมการแจ้งเหตุผ่านแอปพลิเคชันโฮมการ์ด และร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่มแอปพลิเคชันไลน์ เพื่อความสะดวกในการแจ้งเหตุต่าง ๆ บนท้องถนน ซึ่งหากมีเหตุการณ์ใดที่สำคัญผู้ขับรถแท็กซี่จะแจ้งเบาะแสผ่านทั้ง 2 แอปพลิเคชัน พร้อมนำรูปที่บันทึกได้ไปมอบให้ตำรวจในท้องที่เพื่อให้ตำรวจติดตามผู้ก่อเหตุ (คมเดช ไชยเดือน, 2561)

ดังนั้น การศึกษาถึง “รูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร” เพื่อเสนอแนะเชิงนโยบายหรือนำเสนอวิธีการสำคัญเพื่อส่งเสริมให้ผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะได้มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ตลอดจนเป็นการกระตุ้นให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเกิดความตระหนักถึงความสำคัญของการแก้ปัญหาอาชญากรรม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม
2. เพื่อศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม
3. เพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายการมีส่วนร่วมของผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร (Population) ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มคนขับแท็กซี่ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการ TAXI OK จำนวน 17,240 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง (Samples)

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่เข้าร่วมโครงการ TAXI OK จำนวน 400 คน ใช้วิธีคำนวณตามสูตรของทาโรยามาเน (Yamane, T., 1973) ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ

3) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้เลือกใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เป็นการเลือกกลุ่มที่ผู้วิจัยใช้เหตุผลในการเลือกเพื่อสอดคล้องและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อเป็นผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 13 คน

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม มีดังนี้

1. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) มีความต้องการที่จะเข้าร่วมป้องกันอาชญากรรม และมีแนวโน้มที่จะช่วยให้การป้องกันอาชญากรรมประสบความสำเร็จ โดยในการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าจะต้องมีการชื่นชม และการให้รางวัล เมื่อทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จ การสนับสนุนให้มีการตั้งเป้าหมายในการทำงาน วางแผนการทำงานพร้อมที่จะรับฟังข้อวิจารณ์ เมื่อมีข้อผิดพลาดก็ปรับปรุงแก้ไข

2. แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) มีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะเป็นส่วนสำคัญในการที่จะช่วยให้การป้องกันอาชญากรรมสัมฤทธิ์ผล โดยมีลักษณะคือเป็นคนโอปอ้อมอารีต่อเพื่อนฝูงเสมอ เพื่อน ๆ ที่ทำงาน หรือเพื่อนร่วมหมู่บ้านรักใคร่ และเชิดชู มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่นเสมอ มีครอบครัวที่มีความอบอุ่น ญาติพี่น้องมีความรักใคร่สมัครสมาน สามัคคีกันเป็นอย่างดี ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น

3. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมหรือการรับรู้ข่าวหรือข้อความเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ได้รับรู้และใช้ประโยชน์ ซึ่งข้อมูล

ข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อต่าง ๆ ครอบครั้ว ญาติ มิตร เพื่อนฝูง ชุมชน และการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อคิดเห็นว่าการรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งได้แก่ ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรม รวมถึงวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสาร สิ่งพิมพ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ หรือโซเชียลเน็ตเวิร์ค ต่าง ๆ เช่น Facebook, Line และ YouTube

4. ความคาดหวังในผลตอบแทน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อคิดเห็นผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) หรือประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่คำนึงถึงผลตอบแทน หรือประโยชน์ที่จะได้รับการกระทำในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การได้รับการยอมรับยกย่องจากคนสังคม การอยู่ร่วมกันอย่างฉันท์มิตร ตำแหน่งชื่อเสียง ตำแหน่งในสังคม ตลอดจนเงิน หรือสิ่งของ การที่จะจูงใจผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ จำเป็นจะต้องมีค่าตอบแทนในอัตราที่เหมาะสม รวมถึงการให้รางวัลในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เกียรติบัตร การยกย่องเชิดชู ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) แล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการจูงใจให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม

5. ทักษะที่ดีที่ติดตัวมา ได้แก่ ความรู้สึกทางบวกต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ การมีสัมพันธ์ที่ดี การเคยปฏิบัติงานร่วมกันความสนิทสนมคุ้นเคย การเข้าใจสภาพปัญหาของผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) การพบปะพูดคุยและการรู้จักหรือไว้วางใจเพื่อเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกัน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้ให้ข้อคิดเห็น ว่า ถ้าผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) มีความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะสามารถปฏิบัติงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สร้างความเชื่อมั่น และขวัญกำลังใจ ในการมีส่วนร่วมให้กับผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) และส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้น

6. อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ การมีบุคคลในครอบครั้ว เพื่อน เข้าร่วมเป็นผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) รวมถึงการพบเห็น ดารา ศิลปิน นักแสดง เพื่อนเข้าร่วมป้องกันอาชญากรรม และรู้สึกชื่นชม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อคิดเห็น ว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนรับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม คือ กลุ่มอ้างอิงจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยจะสะท้อน ถึงแนวโน้มใน

พฤติกรรม ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมกลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ เป็นแบบอย่างที่ดี และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้กลุ่มอ้างอิงยังเป็นแหล่งข้อมูลในการช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแจ้งข้อมูลข่าวสารในการป้องกันอาชญากรรม โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า จะต้องมีการสร้างกลุ่มบุคคลต้นแบบเช่น ดารา นักแสดง สโมสร ชมรม ทำโครงการ จัดหาแกนนำ หรือผู้นำให้เป็นแบบอย่างเพื่อเป็นตัวอย่างในการป้องกันอาชญากรรม

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า ผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ถึงแม้ว่า สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยได้มีการส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ ในพื้นที่ต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีอาชญากรรมสูง แต่ผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ยังไม่เกิดความตระหนักถึงปัญหาของสังคม และมีสำนึกที่จะร่วมมือประสานงานกับเจ้าหน้าที่ตำรวจมากขึ้น สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม และระบบทางการบริหาร (Administration and Method) กล่าวคือ ควรมีการสร้างขวัญกำลังใจ สร้างแรงจูงใจให้คนขับรถแท็กซี่อยากเข้ามามีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจ ไม่ใช่การบีบบังคับแต่เป็นการให้รางวัลโดยอาจจัดทำเป็นโครงการ เพื่อให้เกิดความชัดเจนและเป็นรูปธรรมในกระตุ้นการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน

2. จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม ประกอบด้วย ปัจจัยจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่วนรวมมากกว่าบุคคลที่ขาดแรงจูงใจ โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1975) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีความปรารถนาที่จะทำให้บางสิ่ง บางอย่างดีขึ้น หรือมีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าที่เคยทำมาก่อน ปัจจัยด้านจูงใจใฝ่สัมพันธ์ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์สูง จะมีความยินดีในการเข้าร่วมคณะบุคคล เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างกัน รวมถึงมีความยินดีที่จะช่วยเหลือผู้อื่น โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ McClelland (1975) ที่กล่าวว่า บุคคลที่มี

แรงจูงใจใฝ่สัมพันธจะมีต้องการความสัมพันธ์ ที่เป็นมิตร การยอมรับของกลุ่ม และเป็นที่ชื่นชอบจากบุคคลอื่น บุคคลประเภทนี้จึงให้ความสนใจ ในความรู้สึกของผู้อื่น มักเห็นด้วย และมีอารมณ์ร่วมไปกับผู้อื่น พยายามสร้างและรักษาความเป็นมิตร ชอบสนุกสนานกับงานเลี้ยง และกิจกรรมทางสังคม การรับข้อมูลข่าวสารอาชญากรรม เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม ทั้งนี้หากบุคคลได้รับข่าวสาร มีการรับรู้ว่าเป็นจะต้องมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม บุคคลนั้นก็มีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม ปัจจัยด้านความคาดหวังในผลตอบแทน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม เนื่องจากพฤติกรรมมองบุคคลจะถูกกำหนด โดยแรงกดดันภายในของ บุคคลและสภาพแวดล้อมคนจะมีความต้องการและความคาดหวังไม่เหมือนกับที่มีอิทธิพลต่อการ ตอบสนองของพวกเขาต่อสภาพแวดล้อมของงานสภาพแวดล้อมของงานที่ไม่เหมือนกันจะทำให้คน มีพฤติกรรมแตกต่างกัน ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ Leeder (1993) ที่ได้สรุปปัจจัยที่ทำให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ไว้ว่าบุคคล หรือกลุ่มบุคคลจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใด ๆ ก็ต่อเมื่อกิจกรรมนั้นสอดคล้องกับความเชื่อพื้นฐาน ทศนคติ และค่านิยมของตนมีคุณค่าสอดคล้องประโยชน์ของตน มีเป้าหมายที่จะส่งเสริมและปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน สอดคล้องกับสิ่งที่ตนได้ทำหรือหวังเอาไว้ สอดคล้องกับผลการศึกษาของ คมเดช ไชยเดือน (2561) ที่ได้ศึกษาพบว่า ความคาดหวังในผลตอบแทนส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม ปัจจัยด้านการมีทัศนคติที่ดีต่อตำรวจ ส่งผลต่อความไว้วางใจ ความเชื่อมั่น ตลอดจนทำให้เกิดความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับตำรวจจะส่งผลให้บุคคล หรือประชาชน ทั่วไปรู้สึกอบอุ่นใจ และปลอดภัย และปัจจัยด้านอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากลุ่มอ้างอิงสามารถอิทธิพลสำคัญต่อพฤติกรรมของบุคคล ในบุคคลหนึ่ง โดยกลุ่มอ้างอิง จะให้บรรทัดฐานทางสังคม หรือค่านิยมบางอย่าง ซึ่งบุคคลอื่นสามารถ นำไปใช้เป็น แนวทางในการแสดงความคิดเห็นและแสดงพฤติกรรม โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ คมเดช ไชยเดือน (2561) ที่ได้ศึกษาพบว่า อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมของอาสาสมัครตำรวจบ้านในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 4

3. จากการสร้างและยืนยันรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม พบว่า กิจกรรมองค์ประกอบของรูปแบบการการมีส่วนร่วมทั้ง 6 ด้าน 32 กิจกรรมมีความเหมาะสม กับ ผลการวิจัยของ คมเดช ไชยเดือน (2561) ที่

ได้ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของอาสาสมัครตำรวจบ้านในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 4 พบว่า มีความเหมาะสมอย่างยิ่งและข้อเสนอแนะแนวทางทุกแนวทาง โดยได้พัฒนาขึ้นตามกระบวนการในการสร้างรูปแบบพัฒนาโดยนำเอาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จมากำหนดกิจกรรม หรือโครงการ เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่เป็นประโยชน์ ทั้งนี้ ด้วยการคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสำคัญ โดยผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดของ สุพิศาล ภักดินฤนาถ และชฎาธาร โอบสีศ (2560) ซึ่งได้สรุปทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันอาชญากรรมไว้ว่า จำเป็นจะต้องให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมให้มากที่สุด โดยเน้นการติดต่อสื่อสารสร้างความเข้าใจให้กับชุมชนให้ความร่วมมือแจ้งข่าวหรือเบาะแสอาชญากรรมมากขึ้น

สรุปและข้อเสนอแนะ

สรุป 1. ผลการศึกษาข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 326 คนคิดเป็นร้อยละ 81.50 มีอายุระหว่าง 40-49 ปี จำนวน 158 คนคิดเป็นร้อยละ 39.50 มีสถานภาพสมรส จำนวน 241 คนคิดเป็นร้อยละ 60.25 ส่วนใหญ่จบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 336 คนคิดเป็นร้อยละ 84.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000 – 20,000 บาท จำนวน 168 คน คิดเป็นร้อยละ 42.00 ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) เป็นระยะเวลาน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 212 คนคิดเป็นร้อยละ 53.00 และมีความถี่ในการรับรู้ข่าวสาร บ่อย ๆ (สัปดาห์ละ 3-4 วัน) จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 55.75 2. การมีส่วนร่วมของผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรมในกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.51, S.D. = 0.41) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.83, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบและประเมินผลมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.67, S.D. = 0.94) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 2.66, S.D. = 0.90) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.40, S.D. = 0.59) การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินการ ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.39, S.D. = 0.65) และการมีส่วนร่วมในการระบุปัญหามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ค่าเฉลี่ยอยู่ระดับน้อย ($\bar{X}$ = 2.12, S.D. = 0.54) ตามลำดับ 3. ผล

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม พบว่าผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้เสนอปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม มีดังนี้ 3.1) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญ ในการขับเคลื่อนให้ผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) มีความต้องการที่จะเข้าร่วมป้องกันอาชญากรรม และมีแนวโน้มที่จะช่วยให้การป้องกันอาชญากรรมประสบความสำเร็จ โดยในการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) นั้น ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าจะต้องมีการชื่นชม และการให้รางวัลเมื่อทำสิ่งใดแล้วประสบความสำเร็จการสนับสนุนให้มีการตั้งเป้าหมายในการทำงานวางแผนการทำงานพร้อมที่จะรับฟังข้อวิจารณ์เมื่อมีข้อผิดพลาดก็ปรับปรุงแก้ไข 3.2) แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า แรงจูงใจใฝ่สัมพันธ์ของบุคคลนั้นเป็นสิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนให้ผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) มีจิตอาสา หรือจิตสาธารณะเป็นส่วนสำคัญในการที่จะช่วยให้การป้องกันอาชญากรรมสัมฤทธิ์ผล โดยมีลักษณะคือเป็นคนโอปออารมณ์ต่อเพื่อนฝูงเสมอ เพื่อน ๆ ที่ทำงาน หรือเพื่อนร่วมหมู่บ้านรักใคร่ และเชิดชู มีความเห็นอกเห็นใจคนอื่นเสมอ มีครอบครัวที่มีความอบอุ่น ญาติพี่น้องมีความรักใคร่ สัมผัสกัน เป็นอย่างดี ได้รับการยอมรับนับถือจากบุคคลอื่น 3.3) การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมหรือการรับรู้ข่าวหรือข้อความเกี่ยวกับอาชญากรรมที่ผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) ได้รับรู้และใช้ประโยชน์ ซึ่งข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น สื่อต่าง ๆ ครอบครัว ญาติ มิตร เพื่อนฝูง ชุมชน และการประชาสัมพันธ์ของเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อคิดเห็นว่า การรับรู้ข้อมูลข่าวสารอาชญากรรมมีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) ในการป้องกันอาชญากรรม ซึ่งได้แก่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับการป้องกันอาชญากรรมรวมถึงวิธีการให้ข้อมูลข่าวสารผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่าสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ หรือโซเชียลเน็ตเวิร์ค ต่าง ๆ เช่น Facebook, Line และ YouTube เป็นต้น 3.4) ความคาดหวังในผลตอบแทน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญให้ข้อคิดเห็นว่าผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่) หรือประชาชนทั่วไปส่วนใหญ่น่าจะคำนึงถึงผลตอบแทน หรือประโยชน์ที่จะได้รับการกระทำในกิจกรรมนั้น ๆ เช่น ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน การได้รับการยอมรับยกย่องจากคนสังคม การอยู่ร่วมกันอย่างฉันท์มิตร ตำแหน่งชื่อเสียง ตำแหน่งในสังคม ตลอดจนเงิน หรือสิ่งของ การที่จะจูงใจผู้ขับเคลื่อนระดับจังหวัด (แท็กซี่)

(แท็กซี) ให้มีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ จำเป็นจะต้องมีค่าตอบแทนในอัตราที่เหมาะสม รวมถึงการให้รางวัลในการปฏิบัติหน้าที่ เช่น เกียรติบัตร การยกย่องเชิดชู ซึ่งนอกจากจะเป็นการสร้างแรงจูงใจแก่ผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) แล้ว ยังมีส่วนสำคัญในการจูงใจให้บุคคลอื่นเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรม 3.5) ทศนคติที่ดีต่อตำรวจ ได้แก่ ความรู้สึกทางบวกต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ การมีสัมพันธ์ที่ดีการเคยปฏิบัติงานร่วมกัน ความสนิทสนมคุ้นเคย การเข้าใจสภาพปัญหาของผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) การพบปะพูดคุยและการรู้จักหรือไว้ใจเพื่อความเชื่อมั่นในการทำงานร่วมกัน โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นว่า ถ้าผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) มีความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจ จะสามารถปฏิบัติงานร่วมกันกับเจ้าหน้าที่ตำรวจ สร้างความเชื่อมั่น และขวัญกำลังใจในการมีส่วนร่วมให้กับผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) และส่งผลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมมากขึ้น และ 3.6) อิทธิพลของกลุ่มอ้างอิง ได้แก่ การมีบุคคลในครอบครัว เพื่อน เข้าร่วมเป็นผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) รวมถึงการพบเห็น ดารา ศิลปิน นักแสดง เพื่อนเข้าร่วมป้องกันอาชญากรรม และรู้สึกชื่นชม ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ให้ข้อคิดเห็นว่าปัจจัยด้านอิทธิพลของกลุ่มอ้างอิงมีความสัมพันธ์ ต่อการมีส่วนร่วมของผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) ในการป้องกันอาชญากรรม คือ กลุ่มอ้างอิงจะมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมโดยจะสะท้อน ถึงแนวโน้มในพฤติกรรม ดังนั้น จึงต้องส่งเสริมกลุ่มอ้างอิงต่าง ๆ เป็นแบบอย่างที่ดี และมีจิตสาธารณะ นอกจากนี้กลุ่มอ้างอิงยังเป็นแหล่งข้อมูลในการช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการแจ้งข้อมูลข่าวสารในการป้องกันอาชญากรรม โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญเห็นว่า จะต้องมีการสร้างกลุ่มบุคคลต้นแบบ เช่น ดารา นักแสดง สโมสร ชมรม ทำโครงการ จัดหาแกนนำ หรือผู้นำให้เป็นแบบอย่างเพื่อเป็นตัวอย่างในการป้องกันอาชญากรรม และข้อเสนอแนะ 1. สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ควรมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือกับผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) ในการป้องกันอาชญากรรมเป็นหลัก โดยการให้เจ้าหน้าที่ตำรวจเข้าไปสร้างความใกล้ชิดและเป็นมิตร สร้างความเข้าใจให้มากที่สุด พร้อมทั้งเปิดรับฟังปัญหาของผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) ซึ่งเป็นเพิ่มศรัทธาที่ผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) มีต่อตำรวจ โดยการแถลงผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา 2. จัดสรรงบประมาณสำหรับเป็นค่าตอบแทนในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ขับชี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี) ในการป้องกันอาชญากรรม หรือกำหนดเป็นแต้มสะสมในการทำความดี และ 3. ควรมุ่งเน้นการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ไปประยุกต์ใช้ในการป้องกันปัญหาอาชญากรรม เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานที่รวดเร็ว มี

ประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการใช้งาน Application ใน Smart Phone ซึ่งเจ้าหน้าที่ตำรวจทุกนาย และผู้ขับขี่รถยนต์รับจ้างสาธารณะ (แท็กซี่) สามารถใช้งานได้ง่าย และเชื่อมโยงข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว รวมถึงเทคโนโลยียุคใหม่ เช่น เทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูล (POLIS, CRIMES, AMI) เทคโนโลยีสำหรับกำกับดูแลสายตรวจ (AVLS, ระบบตู้แดงอัจฉริยะ, Find my Friend, Life 360) เทคโนโลยีสำหรับการสื่อสาร (Line, Message) เทคโนโลยีสำหรับการรับแจ้งเหตุ (Police I lert u) เทคโนโลยีสำหรับการประชุม (Video conference, Mobile conference) เทคโนโลยีสำหรับการนำทาง (GPS, Google map) เทคโนโลยีสำหรับงานสายตรวจ (Crime Map, Spy Camera, Taser Gun, Special Shield & Armor, GPS Tracker, Dorn, Police motorcycle, Bigfoot ฯลฯ) ระบบโทรทัศน์วงจรปิด (CCTV) ระบบเครือข่ายสังคม (Line, Facebook, Witter) เป็นต้น

บรรณานุกรม

กรมการขนส่งทางบก. (2565). จำนวนผู้จดทะเบียนขับขีรถยนต์รับจ้างสาธารณะ.

กรุงเทพมหานคร: กรมการขนส่งทางบก.

คมเดช ไชยเดียน. (2561). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและรักษาความสงบเรียบร้อยของอาสาศักดิ์ตำรวจบ้านในเขตพื้นที่ตำรวจภูธรภาค 4. ใน (วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

จิรวัดน์ สุริยะโชติชยางกุล และณณริฎ พิศลยบุตร. (2560). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์โครงการศึกษาวิจัยการสำรวจสถานะของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในบริบท ประเทศไทย และทางเลือกมาตรการทางเศรษฐศาสตร์ สังคม และกฎหมายสำหรับ เป้าหมายที่ 16: การส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนให้ทุกคนเข้าถึง ความยุติธรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

สุพิศาล ภักดินฤนาถ และชฎาธาร โอษฐ์ศ. (2560). อดีตกับการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม. วารสารกระบวนการยุติธรรม 10,(3), 21-36.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis. Third edition.* New York: Harper and Row Publication.

รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ (Next Normal)
เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูเพชรนวัตกรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี*

THE ACTIVE LAERNING ACTIVITIES IN THE NEXT NORMAL ERA
TO ENHANCE THE COMPETENCY OF PHETCHABURI INNOVATOR
TEACHER FOR TEACHING PROFESSIONALSTUDENTS
OF PHETCHABURI RAJABHAT UNIVERSITY

ฟาริดา ร่มพฤกษ์

Farida Romphruek

วิภาวณี เผือกบัวขาว

Wipavane Phueakbuakhao

กิตตินันท์ บุญรอด

Kittinun Boonrod

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี, ประเทศไทย

Phetchaburi Rajabhat University, Thailand

วัลลยา ศาลา

Wanlaya Sala

E-mail: faida.sangiem@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู และ 2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูเพชรนวัตกรสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน

* Received 21 August 2023; Revised 14 November 2023; Accepted 15 November 2023

124 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินสมรรถนะ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูเพชร นวัตกรรมสำหรับนักศึกษาครูมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มี 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. แสวงหาข้อมูล 2. มองปัญหารอบด้าน 3. แสวงหาความหลากหลาย 4. หาคำตอบที่รอบด้าน และ 5. หาข้อสรุปที่เหมาะสม ซึ่งบูรณาการกับการใช้ระบบ LMS (Learning Management System) ได้แก่ Google classroom และใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันต่าง ๆ ที่เป็นเครื่องมือดิจิทัล พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีสมรรถนะครูเพชรนวัตกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.23$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านทักษะการทำงานร่วมกันอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ ด้านทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ

คำสำคัญ: รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุก, ยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่, สมรรถนะครูเพชรนวัตกรรม

Abstract

This research aimed to develop active learning activities in the next normal era and to develop Phetchaburi innovator teacher skills of Phetchaburi Rajabhat University students by using active learning activities in the next normal era. The sample group were 124 Social Studies major students in the first year to third year who studied in Practicum in Profession of Teaching course. The research instruments was An observation. The statistics used are mean, standard deviation and content analysis.

The findings appeared that five steps of the active learning activities to develop Phetchaburi Professional Teacher skills of Phetchaburi Rajabhat students in the next normal era consisted of 1) Seek information, 2) See all problems, 3) Seek diversity, 4) Find all-round answers, 5) Find appropriate conclusions. The active learning method was also integrated with other learning activities systems such as Google classroom, other applications and digital tools. After using active learning in the next normal era, the students' skills were at a high level ($\bar{X}=4.28$). When considered in each skill, it was found the mean of collaboration skill was the highest, the communication skill, the creative skill and information

technology skills were ranked respectively, while the mean of critical thinking skills were the lowest.

Keywords: Active Learning Activities, Next Normal Era, Phetchaburi Innovator Teacher

บทนำ

ในช่วงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. 2562 ได้มีการระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 ซึ่งองค์การอนามัยโลก (World Health Organization: WHO) ได้ประกาศให้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ ในเดือนมกราคม ปี พ.ศ. 2563 (World Health Organization, 2021) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงและการเกิดเหตุการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา มีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั่วโลก ต้องหยุดการเรียนการสอนในชั้นเรียนรวมถึงมีการปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนให้เอื้อต่อสถานการณ์ที่เกิดขึ้นให้มีความปลอดภัย ในการจัดการเรียนการสอนทั่วประเทศได้มีการนำสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ตและโปรแกรมต่างๆ ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการเรียนการสอนครั้งใหญ่ที่เป็นการพลิกโฉมการศึกษา มีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นในการจัดการเรียนการสอนมากขึ้นโดยการใช้แพลตฟอร์มและในปัจจุบันได้เกิดการเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ เพื่อก้าวไปสู่อีกรูปแบบหนึ่งในการเรียนรู้ที่เรียกว่า “วิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่” หรือ “Next normal” ทั้งนี้ ผศ. อรรถพล อนันตวรสกุล ได้กล่าวว่า ในสถานการณ์การแพร่ระบาดไวรัสโคโรนา สามารถจัดการเรียนการสอนแบบ Remote Learning ที่เป็นการย้ายจากการเรียนในห้องเรียนมาสู่การเรียนรู้ที่บ้านหรือที่ไหนก็ได้ โดยสามารถเรียนแบบออนไลน์ (Online) หรือ ออฟไลน์ (Offline) ได้ (กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา, 2563) ซึ่งสอดคล้องกับกระแสโลกาภิวัตน์ ที่การศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาเป็นแบบไร้พรมแดนขยายโอกาสให้กับผู้เรียนให้สามารถเลือกเรียนรู้ได้ในทุกที่ทุกเวลา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2561) อันนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (Life-Long Learning) ในส่วนของมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มีพันธกิจสำคัญคือการผลิตและพัฒนาครูฐานสมรรถนะเพื่อพัฒนากำลังคนสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งมุ่งพัฒนานักศึกษาครูให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ โดยเน้นสมรรถนะครูเพชรนวัตกร ทั้ง 5 ทักษะประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ 2) ทักษะการทำงานร่วมกัน 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ

ดังนั้น การเรียนการสอนในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ จึงควรมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้การจัดการเรียนรู้ที่เป็นที่ยอมรับในปัจจุบัน คือ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

เป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติหรือการลงมือทำ “ความรู้” ที่เกิดขึ้นก็เป็นความรู้ที่ได้จากประสบการณ์ กระบวนการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องได้มีโอกาสลงมือกระทำมากกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว ต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้การเรียนรู้โดยการอ่าน การเขียน การโต้ตอบ และการแก้ปัญหา อีกทั้งให้ผู้เรียนได้ใช้กระบวนการคิดขั้นสูง (พรทิพย์ วงศ์ไพบุลย์, 2560) ซึ่งการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมีความสำคัญ คือ ทำให้ผู้เรียนได้ความรู้และประสบการณ์จากการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ได้รับการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมินค่า ได้รับการบ่มเพาะพัฒนาคุณธรรม เจตคติ และคุณค่าของตัวผู้เรียน (พิมพันธ์ เดชะคุปต์, 2561) แต่ด้วยสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนเป็นการจัดการเรียนรู้เชิงรุกแบบปกติใหม่ ซึ่งเป็นการบูรณาการแนวคิดของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกที่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้เชิงรุกสามารถสร้างให้เกิดขึ้นได้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ทั้งการเรียนรู้เป็นรายบุคคล การเรียนรู้แบบกลุ่มเล็ก และการเรียนรู้แบบกลุ่มใหญ่ (Mckinney, S. E., 2008) (วิทวัส ดวงกุ่มเมศ และวาริรัตน์ แก้วอุไร, 2560) และในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นความปกติใหม่ (Next normal) ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ สามารถนำบูรณาการการเรียนรู้ให้ประสบความสำเร็จนั้น สิ่งที่ต้องพิจารณาเป็นสำคัญ คือ การยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้เรียนและผู้สอน และมีสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี (Bill, P., 2010) การจัดการเรียนการสอนภายใต้วิกฤตในสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา (โควิด -19) ที่ถือเป็นความท้าทายอย่างหนึ่งอันนำไปสู่โอกาสในการหาแนวทางในการจัดการเรียนรู้ใหม่ๆ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุค Next normal เพื่อพัฒนาทักษะสมรรถนะการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุค Next normal สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อพัฒนาสมรรถนะครูเพรชนวดกร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในยุค Next Normal

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักศึกษาสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี ชั้นปีที่ 1-3 ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 124 คน ประกอบด้วยนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 48 คน ที่ลงทะเบียนเรียนใน

รายวิชา 1001803 ฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 1 นักศึกษาชั้นปีที่ 2 ประจำปี จำนวน 44 คน ที่เรียนในรายวิชา 1002804 ฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2 และนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 32 คน ที่เรียนในรายวิชา 1003805 ฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1. แนวการสอนรายวิชา 1001803 ฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 1, แนวการสอนรายวิชา 1002804 ฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 2, และแนวการสอนรายวิชา 1003805 ฝึกปฏิบัติวิชาชีพระหว่างเรียน 3 ผู้วิจัยได้ศึกษาคำอธิบายรายวิชา และแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในยุค Next normal และได้ออกแบบเนื้อหาเกี่ยวกับหลักสูตรการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและแหล่งการจัดการ การวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ศึกษาระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 5 การวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาและปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาระดับประถมศึกษา ทั้งนี้ ได้มีการจัดการเรียนการสอนบนแพลตฟอร์มระบบ LMS (Learning Management System) คือ Google Classroom ร่วมกับโปรแกรมและแอปพลิเคชันต่าง ๆ โดยมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3 ขั้น ได้แก่ 1. แสวงหาข้อมูล 2. มองปัญหารอบด้าน 3. แสวงหาความคิดที่หลากหลาย 4. หาคำตอบที่รอบด้าน และ 5. หาข้อสรุปที่เหมาะสม แล้วหาคุณภาพโดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม 3 ท่าน พบว่ามีค่าเฉลี่ย 4.38 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และควรมีการปรับปรุงเกี่ยวกับการเลือกโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่สะดวกและเอื้อต่อการใช้ขณะจัดกิจกรรม

2. แบบประเมินสมรรถนะครูเพชรนวัตกร 5 ทักษะได้บูรณาการแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560 อ้างถึงใน สุนทร์สินธพานนท์, 2560, น. 48) และการเรียนการสอนแบบ Remote Learning ที่เป็นการที่มีการเรียนแบบออนไลน์ (Online) หรือ ออฟไลน์ (Offline) โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการสร้างสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศการเรียนการสอนที่ดี ตามหลักการการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่ประสบความสำเร็จของ Bill (2010) ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ 2) ทักษะการทำงานร่วมกัน 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มี 5 ด้าน จำนวน 30 ข้อ ทั้งนี้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้ประเมินความสอดคล้อง (IOC) โดยให้เป็นไปตามเกณฑ์ความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป เมื่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องแล้ว พบค่าดัชนีความสอดคล้องทุกรายการ อยู่ระหว่าง 0.67-1.00

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. ชี้แจงและทำความเข้าใจกับนักศึกษาในกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ ให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูตามขั้นตอนที่ได้ออกแบบไว้

3. ติดตามประเมินประเมินสมรรถนะครูเพชรนวัตกร ทั้ง 5 ทักษะ หลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ โดยใช้แบบประเมินสมรรถนะครูเพชรนวัตกร

4. ทำการรวบรวมข้อมูลแล้ววิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ โดยใช้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากโปรแกรมสำเร็จรูป และแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และสรุปผลโดยการบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูเพชร นวัตกร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ได้มีการบูรณาการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยมีนำเครื่องมือดิจิทัลมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้โดยพิจารณาจากความสามารถและความสนใจของนักศึกษา และลักษณะของกิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับคุณสมบัติของเครื่องมือดิจิทัลนั้น โดยมีลักษณะ กิจกรรมการเรียนรู้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

ขั้นตอน	รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้	เครื่องมือดิจิทัลที่ใช้
1. แสวงหาข้อมูล	การนำเข้าสู่การเรียนรู้ มีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เร้าความสนใจ ให้คิดทบทวนประสบการณ์หรือความรู้เดิม และมีการกระตุ้นการคิดในการเข้าสู่ประสบการณ์หรือความรู้ใหม่	Google Meet Google Classroom

ขั้นตอน	รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้	เครื่องมือดิจิทัลที่ใช้
2. มองปัญหารอบด้าน	การที่ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัว เช่น ผู้สอน เพื่อน สื่อออนไลน์ ทั้งนี้อาจให้ โดยมีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) อธิบาย ยกตัวอย่างและอภิปรายกับผู้เรียน 2) ผู้เรียนวิเคราะห์ประเด็นเป็นรายบุคคล 3) ผู้เรียนจับคู่กันค้นคว้าศึกษาประเด็นปัญหา 5) ผู้เรียนแบ่งกลุ่มร่วมกันเสนอและอภิปรายประเด็นปัญหาร่วมกัน 6) ให้ผู้เรียนวิเคราะห์กรณีศึกษาร่วมกันทั้งชั้นเรียน	Google Meet Google Classroom Kahoot Nearpod Starfish Class
3. แสวงหาความหลากหลาย	การที่ให้ผู้เรียนมีการคิดวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การสื่อความหมายข้อมูลด้วยแบบต่างๆ การแปลผล จนถึงการสรุปผล หรือการสร้างคำอธิบายเป็นการสร้างองค์ความรู้	Google Meet Plickers Website
4. หาคำตอบที่รอบด้าน	การเสนอและแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ที่ได้ระหว่าง กันผ่านการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ	Google Meet Canva Youtube Website
5. หาข้อสรุปที่เหมาะสม	การให้ผู้เรียนสะท้อนคิดไตร่ตรองเกี่ยวกับความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับ และสะท้อนคิดในการนำความรู้ประสบการณ์จากการเรียนรู้	Google Meet

2. ผลวิเคราะห์เกี่ยวกับสมรรถนะครูเพชรนวดกรของนักศึกษาวิชาชีพครู จากรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุควิถีชีวิตปกติรูปแบบใหม่

2.1 ผลวิเคราะห์เกี่ยวกับสมรรถนะครูเพชรนวดกรของนักศึกษาวิชาชีพครู รวมทุกด้าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูเพชรนวัตกรของนักศึกษาวิชาชีพครู รวมทุกด้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการประเมินตนเอง
1) ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ	3.66	0.96	มาก
2) ทักษะการทำงานร่วมกัน	4.62	0.61	มากที่สุด
3) ทักษะการสื่อสาร	4.38	0.48	มาก
4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์	4.26	0.37	มาก
5) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.25	0.63	มาก
รวม	4.23	0.68	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า สมรรถนะครูเพชรนวัตกรของนักศึกษาวิชาชีพครูรวมทุกด้าน มีระดับการประเมินตนเองอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย คือ 4.23 (S.D.=0.68) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านทักษะการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.62 (S.D.=0.61) รองลงมา คือ ด้านทักษะการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ย คือ 4.38 (S.D.=0.48) ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.26 (S.D.=0.37) ด้านทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.25 (S.D.=0.63) และที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะการคิดอย่างวิจารณ์ญาณ มีค่าเฉลี่ย คือ 3.66 (S.D.=0.96)

2.2 ผลวิเคราะห์เกี่ยวกับสมรรถนะครูเพชรนวัตกรของนักศึกษาวิชาชีพครู แยกรายด้าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูเพชรนวัตกรของนักศึกษาวิชาชีพครู แยกรายด้าน

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการประเมินตนเอง
1. ทักษะการคิดวิจารณ์ญาณ			
- นักศึกษาสามารถวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและวิธีการแก้ไข รวมถึงคิดแยกแยะประเด็นปัญหาในแง่มุมต่างๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้	3.76	0.79	มาก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการประเมินตนเอง
- เมื่อนักศึกษาได้รับข้อมูล ข่าวหรือเรื่องราวต่างๆ นักศึกษามักใช้เวลาในการคิดทบทวนให้รอบคอบก่อนที่จะตัดสินใจเชื่อในข้อมูลนั้น	3.63	1.01	มาก
- นักศึกษาสามารถวางแผนการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการคิดวิเคราะห์และมีเหตุผล	3.57	1.14	มาก
- นักศึกษามีความเชื่อมั่น กล้าตัดสินใจ แสดงความคิดเห็นในการทำกิจกรรมร่วมกันและสามารถเผชิญหน้ากับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาได้	3.64	1.06	มาก
- เมื่องานที่นักศึกษาได้รับมอบหมายมีข้อแก้ไข นักศึกษาได้มีการปรับปรุงเพื่อให้งานนั้นดีขึ้น	3.71	0.81	มาก
2. ทักษะการทำงานร่วมกัน			
- นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองในการทำงานร่วมกัน	4.43	0.60	มาก
- นักศึกษาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น	4.51	0.65	มากที่สุด
- นักศึกษาสามารถทำกิจกรรมหรืองานต่างๆ โดยคำนึงถึงประโยชน์ของส่วนรวม	4.67	0.65	มากที่สุด
- ในการทำงานกลุ่มนักศึกษามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น	4.61	0.77	มากที่สุด
- ในการทำงานกลุ่มนักศึกษารับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มเสมอ	4.83	0.41	มากที่สุด
- เมื่อมีการทำงานกลุ่มนักศึกษามีการช่วยเหลือและมีความรับผิดชอบร่วมกัน	4.67	0.58	มากที่สุด
3. ทักษะการสื่อสาร			
- นักศึกษาสามารถสื่อสารกับผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม	4.33	0.65	มาก
- นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทัศนคติของตนเองได้หลายรูปแบบ ทั้งการพูด เขียน แสดงท่าทาง	4.50	0.09	มาก

รายการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการ ประเมิน ตนเอง
- นักศึกษามีการติดต่อสื่อสารและสร้าง ความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคคลอื่น	4.33	0.65	มาก
- นักศึกษาสามารถอธิบายงานหรือนำเสนอสิ่งต่างๆ ให้ ผู้อื่นเข้าใจได้	4.35	0.63	มาก
- นักศึกษามีการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ	4.39	0.39	มาก
4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์			
- นักศึกษาสามารถแสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาหรือ แสดงคำตอบได้อย่างหลากหลายวิธี	4.33	0.65	มาก
- นักศึกษาสามารถแสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาที่ แปลกใหม่เป็นของตนเองและแสดงถึงความเป็น ต้นแบบในการแก้ปัญหาได้	4.11	0.88	มาก
- นักศึกษาสามารถนำแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้มา พัฒนาและประยุกต์ให้อยู่ในแนวทางของตนเองและ สามารถใช้ในการแก้ปัญหาได้	4.38	0.72	มาก
- นักศึกษาเสนอหรืออธิบายแนวคิดได้อย่างละเอียด ชัดเจน	4.23	0.68	มาก
5) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ			
- นักศึกษาสามารถใช้ตัวอักษร รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหว เสียง มัลติมีเดีย โปรแกรม หรือแอปพลิเคชัน ในการ นำเสนองานต่างๆ ได้	4.42	0.67	มาก
- นักศึกษามักจะแสดงความคิดเห็นหรือเสนอแนวทาง ใหม่ๆ ในการทำกิจกรรมต่างๆ	4.20	0.75	มาก
- นักศึกษาสามารถสร้าง/ออกแบบชิ้นงานหรือผลงาน ต่างๆ ด้วยวิธีที่หลากหลาย	4.13	0.48	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า สมรรถนะครูเพชรนวัตกรของนักศึกษาวิชาชีพครู ด้านทักษะการ
คิดวิจารณ์ญาณ มีระดับการประเมินตนเองมากทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ
นักศึกษามีการวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุและวิธีการแก้ไข รวมถึงคิดแยกแยะประเด็นปัญหาใน
แง่มุมต่างๆ ในระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ได้ มีค่าเฉลี่ย คือ 3.76 (S.D.=0.79) ด้าน

ทักษะการทำงานร่วมกัน มีระดับการประเมินตนเองมากที่สุดเกือบทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ในการทำงานกลุ่มนักศึกษารับฟังความคิดเห็นของเพื่อนในกลุ่มเสมอ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.83 (S.D.=0.41) ด้านทักษะการสื่อสาร มีระดับการประเมินตนเองมากที่สุดทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ ความรู้สึก และทักษะของตนเองได้หลายรูปแบบ ทั้งการพูด เขียน แสดงท่าทาง มีค่าเฉลี่ย 4.50 (S.D.=0.09) ด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ มีระดับการประเมินตนเองมากที่สุดทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาสามารถนำแนวคิดที่ได้จากการเรียนรู้มาพัฒนาและประยุกต์ให้อยู่ในแนวทางของตนเองและสามารถใช้ในการแก้ปัญหาได้ โดยมีค่าเฉลี่ย คือ 4.38 (S.D.=0.72) และด้านทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ มีระดับการประเมินตนเองมากที่สุดทุกรายการ รายการที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักศึกษาสามารถใช้ตัวอักษร รูปภาพ ภาพเคลื่อนไหวเสียง มัลติมีเดีย โปรแกรม หรือแอปพลิเคชัน ในการนำเสนองานต่างๆ ได้ มีค่าเฉลี่ย คือ 4.42 (S.D.=0.67)

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุค Next Normal เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูเพชรนวัตกร สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรีสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุค Next normal สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีรูปแบบการบูรณาการแนวคิดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกและการจัดการเรียนรู้แบบ Remote Learning ทั้งแบบ Online และ Offline โดยมีลักษณะกิจกรรมการเรียนรู้จากการสังเคราะห์เป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. แสวงหาข้อมูล 2. มองปัญหารอบด้าน 3. แสวงหาความหลากหลาย 4. หาคำตอบที่รอบด้าน และ 5. หาข้อสรุปที่เหมาะสม ที่มีการบูรณาการกับการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ โดยใช้ระบบ LMS ได้แก่ Google classroom และ โปรแกรม/แอปพลิเคชันต่างๆ อย่างหลากหลาย ซึ่งไฟรัช ธัชยพงษ์และพิเชษฐ คุรงค์เวโรจน์ ได้กล่าวถึงมิติที่สำคัญในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษาไว้ว่า การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษานั้นเพื่อลดความเหลื่อมล้ำของโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญในการตอบสนองนโยบายการศึกษาที่เป็นการศึกษา เพื่อประชาชนทุกคนรวมถึงนักเรียนชนบทที่มีโอกาสเข้าถึงแหล่งข้อมูลของโลกผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตและ ระบบ World Wide Web ในอินเทอร์เน็ต โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถใช้เวลาที่มียู่ในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองกับบทเรียนด้วยสื่อ แต่การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการศึกษานั้นยังคงมีปัญหาของการขาดแคลนครูที่มีความรู้ความสามารถและทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่จะนำมาสร้าง และใช้บทเรียนผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อีกทั้งยังไม่

รู้จักวิธีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มคุณภาพการเรียนการสอน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2561) ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้นตอนนี้สามารถนำไปใช้ได้ในทุกประเด็นเนื้อหา ความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ในยุค Next normal เป็นการเรียนรู้แบบออนไลน์ที่จำเป็นต้องมีการเตรียมวัสดุอุปกรณ์เพื่อใช้ในการเรียน ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ ไฟล์งาน สไลด์ ระบบ LMS โปรแกรมหรือแอปพลิเคชัน สัญญาณอินเทอร์เน็ต เป็นต้น การเรียนรู้โดยมีการใช้เครื่องมือดิจิทัลต่าง ๆ อาทิ แอปพลิเคชัน ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเสนอความคิดตามประเด็น ได้อย่างหลากหลายและอิสระ การกระตุ้นการคิด โดยการจัดกิจกรรมด้านการรู้คิด ทำให้มีการตื่นตัว เป็นมิติหนึ่งของการเรียนรู้เชิงรุกที่สำคัญ ดังที่ สุรไกร นันทบุรณย์ (2560) ได้อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบผสมผสานวิธี ห้องเรียน กลับด้าน พื้นที่การเรียนรู้ และการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งในประเด็นของการเรียนรู้เชิงรุกผู้เรียนเป็นฝ่ายลงมือปฏิบัติ อาศัยการพูดคุย ถกเถียง ค้นคว้า เรียนรู้ด้วยวิธีที่ตนเองถนัด เช่น การทำงานเป็นกลุ่ม การอภิปราย แสดงความคิดเห็น ที่แตกต่างไปจากการนั่งบรรยาย มีส่วนสำคัญให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดียิ่งขึ้น สิ่งแรกที่คุณสอนจะต้องพิจารณา คือ การจัดกิจกรรมหรือการออกแบบการจัดการเรียนการสอนของตนเองเป็นอย่างไร เช่น การออกแบบการมอบหมายงานในลักษณะเป็นกลุ่มย่อย หรือใช้กลวิธีของกระบวนการกลุ่ม เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ เน้นให้ผู้เรียนมีการลงมือปฏิบัติ ทำงาน คิดและ แก้ปัญหาร่วมกัน เป็นต้น (ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ, 2551) (สุพรรณิ ชาญประเสริฐ, 2557)

2. สมรรถนะครูเพชรนวดกร จากรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกในยุค Next normal พบว่า นักศึกษาวิชาชีพรู มีสมรรถนะครูเพชรนวดกร ทั้ง 5 ทักษะ ประกอบด้วย 1) ทักษะการคิด วิเคราะห์ 2) ทักษะการทำงานร่วมกัน 3) ทักษะการสื่อสาร 4) ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และ 5) ทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทักษะด้านการทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งผู้เรียนได้ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ช่วยเหลือและมีความรับผิดชอบร่วมกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอนนักศึกษาได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้ทำกิจกรรมร่วมกันบนทั้งแบบ Online และ Offline มีการใช้ระบบการสื่อสารที่หลากหลาย สามารถรับส่งข้อมูลหรือไฟล์ต่าง ๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวมทั้งมีการนำโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันที่ตนเองถนัดมาใช้ในการติดต่อและทำกิจกรรมร่วมกัน นอกจากนั้นรูปแบบการเรียนรู้เชิงรุกยังเปิดโอกาสให้นักศึกษาทุกคนได้ร่วมตอบคำถาม ตั้งประเด็นและแสดงความคิดเห็น ซึ่งนักศึกษาได้เรียนรู้ในการฝึกการสื่อสารทั้งทางวาจาและท่าทาง เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้สื่อสารระหว่างกัน ฝึกให้รู้จักฟังขณะเพื่อพูดหรือนำเสนอ ดังที่ สุวไลยา โพธิ์พะเนา (2552) ได้ทำการศึกษา เรื่อง การพัฒนาการสื่อสาร ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 2 พบว่า ควรมีการเสริมสร้างความรู้การสื่อสาร

มีการพัฒนากลยุทธ์การสื่อสารหรือนวัตกรรมเพื่อให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจการสื่อสารด้านวจา และการใช้อุปกรณ์การสื่อสาร อีกทั้งยังสามารถเลือกใช้วิธีการสื่อสารได้อย่างเหมาะสมหรือการสื่อสารที่มีรูปแบบที่หลากหลายเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร รวมทั้งรู้จักใช้เทคนิคการสื่อสารเข้าช่วยสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน ตระหนักใน ความสำคัญของการพัฒนา การสื่อสารที่มีต่อความสำเร็จของหน่วยงานโดยพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่องอย่างสม่ำเสมอให้ความร่วมมือและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงาน ซึ่งสอดคล้อง กับ บัณฑิตา จารุมา และพะยอม ก้อนในเมือง (2563) ได้เสนอว่าการพัฒนาทักษะการสื่อสารที่ มีประสิทธิภาพ ต้องพัฒนาทั้งวจนภาษา และอวจนภาษา ในด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา มีประเด็นที่น่าสนใจคือ เมื่อนักศึกษาต้องมีการ แก้ไขงาน นักศึกษามีการ ปรับปรุงงานให้ดีขึ้น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงนักศึกษารู้จักคิดใช้เหตุผลในการพัฒนางาน ใส่ใจกับ ปัญหาในงาน และรู้จักแก้ปัญหางานนั้น และในประเด็นเกี่ยวกับนักศึกษามีการคิดทบทวนเมื่อ ได้รับข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ อย่างรอบคอบก่อนตัดสินใจ ทำให้ผู้เรียนได้รู้จักคิดและเลือก ตัดสินใจเกี่ยวกับข้อมูลหรืองานต่างๆ ได้อย่างมีเหตุผล

สรุปและข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ดังนี้ 1) ในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ ควรปรับหรือประยุกต์วิธีการหรือกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน อาจให้ผู้เรียนได้ เสนอกิจกรรมที่มีการใช้สื่อดิจิทัลที่ตนเองสนใจ 2) การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ควรเพิ่มการใช้รูปแบบ การวิจัยบูรณาการกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการจัดการ เรียนรู้อย่างแท้จริง 3) ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นทักษะสำคัญอย่างยิ่ง ผู้สอนจึง ควรจัดกิจกรรมด้วยรูปแบบหรือวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ นักศึกษาได้พัฒนาทักษะการคิด สร้างสรรค์จนสามารถพัฒนาเป็นนวัตกรรมการศึกษาต่อไป และ 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัย ครั้งต่อไป ดังนี้ 1) ควรศึกษาวิธีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการ เรียนรู้เชิงรุกในรูปแบบ อื่นๆ ที่จะเป็นเครื่องมือจัดการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน เพื่อพัฒนาหรือ ส่งเสริมทักษะ ความสามารถ สมรรถนะ หรือคุณลักษณะอื่น ๆ 2) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับเทคนิค รูปแบบ วิธีการสอน หรือมีการ บูรณาการกับ นวัตกรรมต่าง ๆ ในการพัฒนาหรือส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 3) ควรมีการศึกษา การพัฒนารูปแบบการจัดการจัดการเรียนรู้ในยุค Next normal แบบต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับ ลักษณะผู้เรียนที่มีความแตกต่างกันและสอดคล้องกับบริบทแวดล้อมของผู้เรียน 4) ควรศึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาแบบวัดความสามารถการเรียนรู้เชิงรุกอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อันจะช่วยเหลือ

ให้เห็นระดับคุณภาพความสามารถในการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษา เพื่อผลักดันให้มีการปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนการสอนของผู้สอน

บรรณานุกรม

- กองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา. (2563). บทความ “ผศ.อรรถพล” เปิดโมเดล “Remote Learning” ปรับการเรียนการสอนรับ COVID-19. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2566 จาก <https://www.eef.or.th/93-2>.
- ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ. (2551). การเรียนเชิงรุก (Active learning). เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2566 จาก <http://pirun.ku.ac.th/>
- บัณฑิตา จารุมา และพะยอม ก้อนในเมือง. (2563). วิธีพัฒนาทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ. วารสาร มจร. มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์, 8(1), 433-428.
- พรทิพย์ วงศ์ไพบุลย์. (2560). การเรียนรู้เชิงรุกและการมีส่วนร่วมของผู้เรียน (Active learning). วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 8(2), 327-336.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์. (2561). ทักษะ 7C ของครู 4.0. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิทวัส ดวงภูมิเมศ และวาริรัตน์ แก้วอุไร. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วยการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 11(2), 1-13.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. เข้าถึงได้จาก <http://www.sesa17.go.th/site/images/Publish2.pdf>
- สุพรรณิ ขาญประเสริฐ. (2557). สะเต็มศึกษากับการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 42(188), 3-6.

- สุรไกร นันทบุรณย์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนรู้แบบผสมวิธีห้องเรียน
กลับด้าน พื้นที่การ เรียนรู้ และการเรียนรู้เชิงรุก. วารสารห้องสมุด, 61(2),
45-63.
- สุวัลยา โพธิ์พะเนาวั. (2552). การพัฒนาการสื่อสารในสำนักงานเขตการศึกษา
นครราชสีมา เขต 2. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Bill, P. (2 0 1 0). Three Principles of Effective Online Pedagogy. J
Asynchronous Learn Networks, 14(1), 103-116.
- Mckinney, S. E. (2008). Developing Teachers for High-Poverty Schools :
The Role of the Internship Experience. Urban Education. 43(1),
68-82.
- World Health Organization. (2021). Timeline: WHO's COVID-19 response.
Retrieved 2021 from [https://www.who.int/emergencies/diseases/
novel-coronavirus-2019/interactive-timeline#event-72](https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline#event-72).

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ
ในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี*

FACTORS AFFECTING MENTAL HEALTH ENHANCEMENT
OF THE ELDERLY IN MUANG DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

วรารัตน์ ประทานวรปัญญา

Wararat Pratanvorapanya

จินตนา สินธุสุวรรณ

Jintana Sinthusuwan

เพ็ญไพยม เขยสมบัติ

Penpayom Choeisombat

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ประเทศไทย

Faculty of Nursing, Ramkhamhaeng University, Thailand

E-mail: Waratat.pratan@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ค้นหาปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 2) ศึกษาระดับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี และ 3) ค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 378 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุโดยรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติบ้อยมาก ($\bar{x} = 3.99$, S.D. = 0.60) ด้านที่อยู่ในลำดับแรกคือ ด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการจัดการกับความเครียด และด้านโภชนาการ อยู่ในลำดับสุดท้าย 2) สุขภาพจิตของผู้สูงอายุพบว่า ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีเท่ากับคนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 53.18 และ 3) ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพด้านการออกกำลังกาย (X_2) และด้านการจัดการกับความเครียด (X_6) ส่งผลต่อสุขภาพจิตของ

* Received 1 July 2023; Revised 22 December 2023; Accepted 23 December 2023

ผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 มีประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 56.20 เขียนเป็นสมการถดถอยได้ดังนี้ $\hat{Y} = 1.296 + 0.151(X_2) + 0.097(X_6)$ จากการวิจัยสรุปได้ว่าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลในครอบครัวต้องหมั่นเอาใจใส่ผู้สูงอายุ โดยการทำกิจกรรมเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและสังคม ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันในการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น และมีความสุขในการดำเนินชีวิต

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเสริมสร้างสุขภาพ, สุขภาพจิต, ผู้สูงอายุ

Abstract

The purposes of this research were to 1) explore of health promotion factors of the elderly in Muang district, Phetchaburi province, 2) study the mental health level of the elderly in Muang district, Phetchaburi province, and 3) explore the factors affecting mental health enhancement of the elderly in Muang district, Phetchaburi province. Use quantitative research methods. The sample were 378 elderly in Muang district, Phetchaburi province. The instrument used was a questionnaire. The data were analyzed by using percentage, mean, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis. The research results were as follows: 1) the health promotion factors were overall and aspect practiced at a high level ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.60). The first aspect is spiritual development, followed by health responsibility, exercise Interpersonal, relationship stress management, and nutrition in last, 2) mental health of the elderly found that most of them have good mental health as other people, representing 53.18 percent, and 3) the health enhancing factors of exercise (X_2) and stress management (X_6) affect mental health of the elderly with statistical significance at the 0.01 level, prediction efficiency 56.20%, written as a regression equation as follows. $\hat{Y} = 1.296 + 0.151(X_2) + 0.097(X_6)$. From the research, it can be concluded that relevant agencies or family members must take care of the elderly. By doing activities to strengthen the body always, as well as building relationships between family members and society. This will serve as a protective shield to enhance the mental health of the elderly, and be happy in living life.

Keywords: Health enhancing behaviors, Mental health, Elderly

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยนับเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังก้าวเข้าสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุหรือภาวะ “ประชากรสูงวัย” (Old Population) เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรอันเนื่องมาจากการลดลงของภาวะเจริญพันธุ์ และในเวลาเดียวกันคนไทยก็มีอายุยืนยาวขึ้นเรื่อยๆ โดยใน พ.ศ.2563-2565 พบว่า มีผู้สูงอายุคิดเป็นร้อยละ 17.90, 18.60 และ 19.32 ของประชากรทั้งหมด และคาดว่าภายใน พ.ศ.2574 จะเป็นผู้สูงอายุระดับสุดยอดคือ มีผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2565) สังคมจะมีผลกระทบสำคัญต่อเศรษฐกิจมหภาคหลายประการ เช่น ประชากรวัยแรงงานลดลง การออมลดลง และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจลดลง สิ่งที่มาจากการเปลี่ยนแปลงนี้คือ อัตราส่วนพึ่งพิงในวัยสูงอายุเพิ่มมากขึ้น ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย เช่น ปัญหาทางด้านสุขภาพ เศรษฐกิจ สภาพจิตใจ อารมณ์ ที่อยู่อาศัย ปัญหาในการปรับตัว และระบบโครงสร้างต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สร้างผลกระทบในระดับบุคคล โดยเฉพาะในกลุ่มคนวัยแรงงานที่มีภาระดูแลผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น (สำนักรางานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2565)

จากการเปลี่ยนแปลงสภาพของสังคมและสิ่งแวดล้อมดังกล่าวมีผลต่อปัญหาสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ การที่ครอบครัวไทยเปลี่ยนแปลงจากลักษณะครอบครัวขยายมาเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น การที่คู่แต่งงานใหม่แยกครอบครัวเร็วขึ้น หรือการเสียชีวิตของคู่สมรสทำให้ผู้สูงอายุต้องอยู่ตามลำพังมากขึ้น ข้อมูลในปี พ.ศ. 2564-2565 พบว่า มีผู้สูงอายุอยู่ตามลำพังคนเดียวจำนวนร้อยละ 9.00 และอยู่ตามลำพังกับคู่สมรสจำนวน ร้อยละ 19.00 การขาดคู่สมรสทำให้ผู้สูงอายุรู้สึกโดดเดี่ยว เกิดภาวะซึมเศร้าได้ ส่วนผู้สูงอายุที่มีคู่สมรสจะมีสุขภาพจิตดีกว่าผู้ที่เป็นโสดหม้าย หย่า และแยกทางในสังคมชนบท พบว่า ผู้สูงอายุจำนวนมากถูกทอดทิ้งให้เลี้ยงดูหลานที่พ่อแม่ไปประกอบอาชีพต่างถิ่น ทำให้ต้องรับผิดชอบดูแลเด็กที่ยังช่วยตัวเองไม่ได้ ในขณะที่ตนเองก็ต้องการการดูแลเช่นเดียวกัน ส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดความเครียดได้ ในทางตรงข้ามหากผู้สูงอายุอยู่คนเดียวโดยไม่มีบุตรหลานหรือคู่สมรสอยู่ใกล้ซิดก็อาจรู้สึกโดดเดี่ยว ไม่มีคุณค่าและขาดการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมจนเกิดปัญหาสุขภาพจิตได้เช่นกัน (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2564) จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ความสุขสำหรับบุคคลที่เข้าสู่วัยสูงอายุเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สูงอายุมักขาดความสุขหรือมีความสุขลดลงได้ง่ายกว่าวัยอื่น ๆ เนื่องจากต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในชีวิตหลายด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตสังคม และด้านจิตวิญญาณ รวมทั้งยังมีข้อจำกัดในการใช้ชีวิตมากกว่าวัยอื่น ๆ โดยเฉพาะเมื่อมีการ

เปลี่ยนแปลงของยุคสมัย เข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ที่มีการใช้เทคโนโลยี วิทยาการ ความคิดสร้างสรรค์ นวัตกรรม วิทยาศาสตร์ และการวิจัยในชีวิตประจำวันเพิ่มขึ้น ดังนั้นการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุมีความสุข ด้วยการจัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพให้ครอบคลุมทั้งด้านร่างกาย ด้านจิตสังคม และด้านจิตวิญญาณ โดยใช้กิจกรรมสร้างสุข 5 มิติ สำหรับผู้สูงอายุ ได้แก่ สุขสบาย สุขสนุก สุขสง่า สุขสว่าง และสุขสงบ จะช่วยเสริมสร้างความรู้สึทางบวก ซึ่งความรู้สึทางบวกนี้จะทำให้ผู้สูงอายุ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมในครอบครัวและสังคมได้อย่างมีความสุข มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์ สามารถทำคุณประโยชน์ และขับเคลื่อนชุมชนในฐานะผู้มีประสบการณ์ ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในยุค Thailand 4.0 ได้อย่างยั่งยืน อีกทั้งความสุขนั้นเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ทั้งปัจจัยทางกายและทางจิตสังคม เช่น การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของระบบการทำงาน ของร่างกายในระบบต่าง ๆ ระบบประสาท ระบบทางเดิน หายใจ ระบบทางเดินอาหาร ระบบทางเดินปัสสาวะ ระบบ ผิวหนัง และระบบต่อมไร้ท่อ เป็นต้น โดยการเปลี่ยนแปลงมักเป็นไปในทางเสื่อมถอยและอาจส่งผลให้ผู้สูงอายุเกิดปัญหาสุขภาพทำให้เป็นอุปสรรคในการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุและส่งผลต่อความสุขของผู้สูงอายุ ส่วนอีกปัจจัยหนึ่งคือ ปัจจัยด้านจิตสังคมซึ่งเป็นอีกปัจจัยอีกหนึ่งที่ส่งผลต่อความสุขของผู้สูงอายุได้เช่นกัน ได้แก่ การรับรู้ ความสามารถแห่งตน การมองโลกในแง่ดี พลังสุขภาพจิต และสัมพันธภาพในครอบครัว เป็นต้น

จังหวัดเพชรบุรี ตั้งอยู่ทางภาคตะวันตกของประเทศไทย ประกอบด้วย 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองเพชรบุรี อำเภอบ้านแหลม อำเภอชะอำ อำเภอท่ายาง อำเภอเขาย้อย อำเภอบ้านลาด อำเภอหนองหญ้าปล้อง และอำเภอแก่งกระจาน มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 2 แห่ง เทศบาลตำบล 13 แห่ง และองค์การบริหารส่วนตำบล 69 แห่ง มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 475, 225 คน สามารถจำแนกออกเป็นกลุ่มอายุได้ 3 กลุ่ม คือ ประชากรวัยเด็ก (อายุน้อยกว่า 15 ปี) จำนวน 77,751 คน คิดเป็นร้อยละ 16.36 ประชากรวัยแรงงาน (อายุ 15-59 ปี) จำนวน 310,956 คน คิดเป็นร้อยละ 65.43 และประชากรวัยสูงอายุ (อายุ 60 ปีขึ้นไป) จำนวน 86,518 คน คิดเป็นร้อยละ 18.21 จะเห็นได้ว่าจังหวัดเพชรบุรีมีประชากรวัยสูงอายุใกล้เคียงกับประชากรวัยเด็ก หากจำแนกจำนวนประชากรวัยสูงอายุในแต่ละอำเภอพบว่า อำเภอเมืองเพชรบุรี จำนวน 121,921 คน อำเภอบ้านแหลม จำนวน 53,274 คน อำเภอชะอำ จำนวน 77,772 คน อำเภอท่ายาง จำนวน 85,415 คน อำเภอเขาย้อย จำนวน 38,185 คน อำเภอบ้านลาด จำนวน 51,753 คน อำเภอหนองหญ้าปล้อง จำนวน 15,983 คน และอำเภอแก่งกระจาน จำนวน 30,922 คน จะเห็นได้ว่าอำเภอเมืองเพชรบุรีมีประชากรวัยสูงอายุนานมากที่สุด

(สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี, 2565) ซึ่งประชาชนในเขตเมืองมีการแข่งขันหรือการดำเนินชีวิตที่เป็นแบบสังคมเมือง ประกอบอาชีพค้าขาย รับจ้างทำงานในภาคเอกชน และเข้าไปทำงานในภาคอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น ครอบครัวมีแนวโน้มเล็กลง ซึ่งเกิดจากการแต่งงานและแยกไปอยู่เป็นครอบครัวเดี่ยว ความเจริญก้าวหน้าของสังคมและเศรษฐกิจ ทำให้คนในอำเภอเมืองเพชรบุรีได้รับความสะดวกสบาย สามารถเดินทางไปทำงานที่กรุงเทพฯ ได้แบบเข้าไปเย็นกลับ การดำรงชีวิตจึงมีแต่ความเร่งรีบ ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวจึงมีน้อยลง รวมทั้งการปล่อยให้ผู้สูงอายุต้องอยู่บ้านตามลำพังทำให้ผู้สูงอายุเกิดความเหงา ว้าเหว่ และเกิดภาวะซึมเศร้า

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพระดับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุและปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ผลที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดบริการเพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุได้อย่างเหมาะสม และทำให้ผู้สูงอายุมีชีวิตยืนยาวอย่างมีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อค้นหาปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Research) โดยใช้วิธีการสำรวจ (Survey Study) โดยมุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 22,955 คน (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย และใช้การเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) ได้จำนวน 378 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ลักษณะการพักอาศัย ภาวะสุขภาพ และรายได้จากการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านโภชนาการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการพัฒนาทางจิตวิญญาณ และด้านการจัดการกับความเครียด ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยเรียงจากมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด กำหนดน้ำหนักคะแนนดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติตามข้อความนั้นได้ทุกครั้ง

4 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติตามข้อความนั้นได้เป็นส่วนมาก

3 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติตามข้อความนั้นได้ปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติตามข้อความนั้นได้น้อย

1 คะแนน หมายถึง ผู้ตอบแบบสอบถามปฏิบัติตามข้อความนั้นน้อยมากหรือไม่เคยปฏิบัติ

เลย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายไว้ดังนี้ (Best, 1981)

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง ปฏิบัติเป็นประจำ

คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง ปฏิบัติบ่อยมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง ปฏิบัติปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง ปฏิบัติน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง ไม่เคยปฏิบัติเลย

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 4 ตัวเลือก ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง เคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึกในเรื่อนั้น ๆ มากที่สุดหรือเห็นด้วยกับเรื่อนั้น ๆ มากที่สุด

มาก หมายถึง เคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึกในเรื่อนั้น ๆ มากหรือเห็นด้วยกับเรื่อนั้น ๆ มาก

เล็กน้อย หมายถึง เคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เพียงเล็กน้อยหรือเห็นด้วยกับเรื่องนั้น ๆ เพียงเล็กน้อย

ไม่เลย หมายถึง ไม่มีเคยมีเหตุการณ์ อาการ ความรู้สึก หรือไม่เห็นด้วยกับเรื่องนั้น ๆ เลย

ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายไว้ดังนี้

50-60 คะแนน หมายถึง มีสุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไป

43-49 คะแนน หมายถึง มีสุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไป

42 คะแนน หมายถึง มีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป

3. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

เมื่อผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามเสร็จแล้วนำไปขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเนื้อหา พร้อมแก้ไขตามคำแนะนำ จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับประชากรผู้สูงอายุที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นได้ค่าเท่ากับ 0.977 จากนั้นจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยลงพื้นที่เก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นนำมาตรวจสอบความถูกต้องและนำไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percent)

5.2 ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ ใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ใช้สถิติค่าร้อยละ (Percent)

5.4 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ ใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Linear Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ลักษณะการพักอาศัย ภาวะสุขภาพ และรายได้จากการทำงาน

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ลักษณะส่วนบุคคล	จำนวน (n = 378 คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	209	55.29
1.2 หญิง	169	44.71
2. อายุ		
2.1 60-69 ปี	165	43.65
2.2 70-79 ปี	160	42.33
2.3 80 ปีขึ้นไป	53	14.02
3. ลักษณะการพักอาศัย		
3.1 อยู่ตามลำพัง	42	11.11
3.2 อยู่กับครอบครัว เช่น คู่สมรส ลูกหลาน	174	46.03
3.3 อยู่กับคนอื่น เช่น ญาติพี่น้อง เพื่อน ลูกจ้าง	162	42.86
4. ภาวะสุขภาพ		
4.1 มีโรคประจำตัวที่ต้องได้รับการรักษา จากแพทย์ เช่น โรคเบาหวาน โรค ความดันโลหิตสูง	252	66.67
4.2 ไม่มีโรคประจำตัวหรือมีโรคประจำตัว แต่ไม่ต้องการรักษาจากแพทย์	126	33.33
5. รายได้ที่เกิดจากการทำงาน		
5.1 มีรายได้จากการทำงาน	204	53.97
5.2 ไม่มีรายได้จากการทำงาน	174	46.03
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 55.29 มีอายุ 60-69 ปี จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 43.65 มีลักษณะการพักอาศัยอยู่กับครอบครัว เช่น คู่สมรส ลูกหลาน จำนวน 174 คน คิดเป็นร้อยละ 46.03 ภาวะสุขภาพมีโรคประจำตัวที่ต้องได้รับการรักษาจากแพทย์ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 66.67 และมีรายได้ที่เกิดจากการทำงานมีรายได้จากการทำงานจำนวน 204 คน คิดเป็นร้อยละ 53.97

2. ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ	ลำดับ
1. ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ	4.06	0.65	น้อยมาก	2
2. ด้านการออกกำลังกาย	4.05	0.69	น้อยมาก	3
3. ด้านโภชนาการ	3.83	0.51	น้อยมาก	6
4. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	4.01	0.70	น้อยมาก	4
5. ด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ	4.07	0.64	น้อยมาก	1
6. ด้านการจัดการกับความเครียด	3.92	0.59	น้อยมาก	5
เฉลี่ยรวม	3.99	0.60	น้อยมาก	

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยรวมมีระดับการปฏิบัติบ่งชี้ ($\bar{X}$ = 3.99, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับการปฏิบัติบ่งชี้ ด้านที่มีระดับการปฏิบัติลำดับแรกคือ ด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ ($\bar{X}$ = 4.07, S.D. = 0.64) เกี่ยวกับการยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ลำดับรองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ($\bar{X}$ = 4.06, S.D. = 0.65) เกี่ยวกับการปรึกษาแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันทีเมื่อมีอาการผิดปกติ ด้านการออกกำลังกาย ($\bar{X}$ = 4.05, S.D. = 0.69) เกี่ยวกับการทำกิจกรรมเพื่อยืดเส้นยืดสาย เช่น แกว่งแขน ยืดขา ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\bar{X}$ = 4.01, S.D. = 0.70) เกี่ยวกับการเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและให้กำลังใจกับคนในครอบครัว ด้านการจัดการกับความเครียด ($\bar{X}$ = 3.92, S.D. = 0.59) เกี่ยวกับ

บอกกับตัวเองว่าปัญหาทุกอย่างแก้ไขได้ และลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านโภชนาการ ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = 0.51) เกี่ยวกับดื่มน้ำสะอาดอย่างน้อยวันละ 6-8 แก้ว ตามลำดับ

3. ระดับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ

ระดับสุขภาพจิต	จำนวน (n = 378 คน)	ร้อยละ
50-60 คะแนน (ดีกว่าคนทั่วไป)	150	39.68
43-49 คะแนน (เท่ากับคนทั่วไป)	201	53.18
42 คะแนนหรือน้อยกว่า (ต่ำกว่าคนทั่วไป)	27	7.14
รวม	378	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตเท่ากับคนทั่วไป จำนวน 201 คน คิดเป็นร้อยละ 53.18 รองลงมา มีสุขภาพจิตดีกว่าคนทั่วไป จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 39.68 และมีสุขภาพจิตต่ำกว่าคนทั่วไป จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 7.14

4. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตารางที่ 4 ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

ตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการตามลำดับความสำคัญ	B	S.E.	β	t	Sig
ด้านการออกกำลังกาย (X_2)	0.15	0.03	0.41	4.22	0.000
	1	6	6	4	**
ด้านการจัดการกับความเครียด (X_6)	0.09	0.04	0.22	2.31	0.001
	7	2	7	0	**
ค่าคงที่				1.296	
ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R)				0.648	
ประสิทธิภาพในการทำนาย (R^2)				0.562	
ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว				0.457	
ความคลาดเคลื่อนในการทำนาย				0.2470	

** นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านการออกกำลังกาย (X_2) และด้านการจัดการกับความเครียด (X_6) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ 0.648 ประสิทธิภาพในการทำนาย ร้อยละ 56.20 ประสิทธิภาพในการทำนายที่ปรับแล้ว ร้อยละ 45.70 ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการทำนาย ร้อยละ 24.70 โดยสามารถสร้างสมการการถดถอย ในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

สมการการถดถอยในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y}_{\text{tot}} = 1.296 + 0.151(X_2) + 0.097(X_6)$$

สมการการถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z}_{\text{tot}} = 0.416(X_2) + 0.227(X_6)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุ โดยรวมและรายด้านมีระดับการปฏิบัติบ่อยมาก โดยด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ มีระดับการปฏิบัติลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการจัดการกับความเครียด และด้านโภชนาการ อยู่ในลำดับสุดท้าย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุสามารถยอมรับสภาพและพอใจกับความเป็นอยู่ในปัจจุบันของตนเอง มีการออกกำลังกายหรือทำกิจกรรมยืดเส้นยืดสาย แก่นแขน ยืดขาอยู่เป็นประจำ ปรึกษาแพทย์ พยาบาล หรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขทันทีเมื่อมีอาการผิดปกติ เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำและให้กำลังใจกับคนในครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของฤทธิชัย แกมมณาค และสุรัชชา พันเลิศพาณิชย์ (2559) ทำวิจัยเรื่องรูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝาย ตำบลสันกลาง อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า สถานการณ์รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพของผู้สูงอายุพบว่า ผู้สูงอายุจะปรึกษาเรื่องการดูแลสุขภาพจากผู้รู้ มีการออกกำลังกายเพื่อยืดเส้นยืดสาย ก่อนออกกำลังกายจะมีการเตรียมร่างกายให้พร้อมก่อน โดยออกกำลังกายอยู่ที่บ้านเป็นประจำ หรือไม่ก็ใช้เวลาว่าง มีการดูแลสุขภาพที่ดี โดยการเลือกรับประทานอาหารที่มีประโยชน์ มีความสัมพันธ์ที่ดีกับคนในครอบครัว โดยจะทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำให้กำลังใจกับคนในครอบครัว ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและยังนึกถึงอนาคตของตนเองและบุตรหลานอยู่เสมอและผู้สูงอายุบอกกับตัวเองว่าปัญหาทุกอย่างแก้ไขได้ สามารถเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ได้ ทำให้ไม่ค่อยมีความเครียด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ไพบูลย์ พงษ์แสงพันธ์ และยุวดี รอดจากภัย (2557) ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า ระดับการปฏิบัติพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพจิตอยู่ในระดับดีและดีมาก

2. สุขภาพจิตของผู้สูงอายุอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีเท่ากับคนทั่วไป ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้สูงอายุใช้ชีวิตอย่างมีความสุขกับคนในครอบครัว ด้วยความรักและความผูกพันต่อกัน มีลูกหลานคอยดูแล เอาใจใส่ สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ตลอดจนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีกับเพื่อนบ้านและคนในสังคม จึงทำให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวงศ์ สาสวด (2560) ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีมาจากครอบครัวที่มีความรักความอบอุ่น สมาชิกในครอบครัวดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันด้วยความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ดูแลซึ่งกันและกันและดูแลผู้สูงอายุอย่างดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยเฉพาะในด้านอาหารและโภชนาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของพาริณี สุกใส และคณะ (2561) ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ ร้อยละ 79.3 ไม่มีปัญหาสุขภาพจิต และมีปัญหาสุขภาพจิต ร้อยละ 20.7 ผู้สูงอายุที่มีพลังสุขภาพจิตที่ดี มักเป็นผู้สูงอายุที่ประสบความสำเร็จ ไม่มีภาวะซึมเศร้า และมีอายุยืน เป็นปัจจัยที่ช่วยให้ผู้สูงอายุผ่านพ้นความทุกข์ยากในชีวิต

3. ปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพด้านการออกกำลังกาย (X_2) และด้านการจัดการกับความเครียด (X_6) ส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะการออกกำลังกายเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพกายแข็งแรง ช่วยลดความตึงเครียด เกิดความผ่อนคลาย จึงส่งผลให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพจิตที่ดีตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของมนัโชร์ ดอเลาะ (2559) ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา: ตำบลบะละ อำเภอตากใบ จังหวัดยะลา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ การออกกำลังกาย ลักษณะการอยู่กับครอบครัว การจัดการความเครียด และการนอนหลับที่เพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของนันทมล บุตรวิเศษ และอุปรีษฐา อินทรสาด (2563) ทำวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ พบว่า ความแข็งแรงของร่างกาย การมีสมาธิในการทำงาน ความพึงพอใจที่ได้ผูกมิตรกับคนอื่น และชีวิตความเป็นอยู่ภาพรวม ส่งผลต่อระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาทำให้ได้องค์ความรู้ใหม่ในการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือบุคคลในครอบครัวต้องให้ความสนใจใส่สุขภาพจิตของผู้สูงอายุ กระทำโดยการเสริมสร้างร่างกายให้แข็งแรงอยู่เสมอ หมั่นทำกิจกรรมเพื่อยืดเส้นยืดสาย เช่น แกว่งแขน ยืดขา อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน นานครั้งละประมาณ 30 นาที ได้ทำในสิ่งที่ชอบในแต่ละวัน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รู้สึกผ่อนคลาย ตลอดจนเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างคนในครอบครัวและสังคม สามารถจัดการกับความเครียด เผชิญปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีสติ ซึ่งจะเป็นเกราะป้องกันในการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุให้ดียิ่งขึ้น และรู้สึกมีความสุขและพอใจกับการดำเนินชีวิต

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาสรุปได้ว่าปัจจัยการเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุทุกด้านมีการปฏิบัติบ่อยมาก โดยด้านการพัฒนาจิตวิญญาณ มีระดับการปฏิบัติลำดับแรก ลำดับรองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบต่อสุขภาพ ด้านการออกกำลังกาย ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ด้านการจัดการกับความเครียด และด้านโภชนาการ อยู่ในลำดับสุดท้าย ส่วนสุขภาพจิตของผู้สูงอายุอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรีพบว่า ส่วนใหญ่มีสุขภาพจิตดีเท่ากับคนทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 53.18 และปัจจัยที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี ได้แก่ ด้านการออกกำลังกาย (X_2) และด้านการจัดการกับความเครียด (X_6) ส่งผลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จากผลการวิจัยได้ข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้สูงอายุต้องให้ความสำคัญกับหาความรู้หรือสิ่งใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์หรือหากิจกรรมในการดูแลสุขภาพของตนเองทำ เช่น อ่านหนังสือ ฟังวิทยุ ดูรายการโทรทัศน์ ให้ความสำคัญกับโภชนาการอาหาร ไม่ทานอาหารรสหวานจัด เค็มจัด อาหารประเภทหรือเนื้อติดมัน เพื่อเสริมสร้างสุขภาพของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น ปราศจากโรคภัย ญาติพี่น้องหรือคนใกล้ชิดควรให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้สูงอายุ จัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม เช่น ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อม และคอยให้ความช่วยเหลือเมื่อผู้สูงอายุต้องการ

บรรณานุกรม

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2565). กรมกิจการผู้สูงอายุ. เรียกใช้เมื่อ 31 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.dop.go.th/th/news/1/4174>
- กิตติวงศ์ สาสวด. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในจังหวัดภาคตะวันออก. วารสารชุมชนวิจัย, 11(2), 21-38.
- นัสมล บุตรีเวช และอุปรีษฐา อินทรสาด. (2563). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาอำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิศูนย์.
- พาริณี สุกใส และคณะ. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสุขภาพจิตของผู้สูงอายุในเขตเมือง จังหวัดราชบุรี. วารสารวิชาการสาธารณสุข, 27(5), 809-818.
- ไพบุลย์ พงษ์แสงพันธ์ และยุวดี รอดจากภัย. (2557). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมสุขภาพผู้สูงอายุในภาคตะวันออกของประเทศไทย. วารสารสาธารณสุขมหาวิทยาลัยบูรพา, 9(2), 13-20.
- มันโฮอร์ ดอเลาะ. (2559). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา: ตำบลลาละ อำเภอตากใบ จังหวัดยะลา. ใน (วิทยานิพนธ์ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย. (2564). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2563. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ฤทธิชัย แกมมาก และสุภัชชา พันเลิศพานิชย์. (2559). รูปแบบการมีส่วนร่วมในการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุของโรงเรียนผู้สูงอายุวัดหัวฝาย ตำบลสันกลาง อำเภอบาง จังหวัดเชียงราย. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเพชรบุรี. (2565). รายงานสถานการณ์ทางสังคมจังหวัดเพชรบุรี ประจำปี พ.ศ.2565. เพชรบุรี: สำนักงาน.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2565). คุณภาพชีวิตการทำงานและความสุข. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมดาเพลส จำกัด.
- J. W. Best. (1981). Research in Education. New Jersey: Prentice-Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). "Determining Sample Size for Research Activites". Education and Psychological Measurement, 30(3), 266-272.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ เป็นวารสารวิชาการของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์เพชรบุรี อำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษา ในมิติเพื่อสนับสนุนการศึกษา การสอน การวิจัยในมหาวิทยาลัยสงฆ์รวมถึงคณะสงฆ์ไทย โดยเน้นสาขาวิชาพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความเฉพาะภาษาไทย โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอกแต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – เดือนมิถุนายน ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม - เดือนธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับพุทธศาสนา บริหารการศึกษา การพัฒนาชุมชน การพัฒนาสังคม รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ ภาษาศาสตร์ การศึกษาเชิงประยุกต์ รวมถึงสหวิทยาการอื่น ๆ

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. การจัดเตรียมบทความต้นฉบับ

ผู้เขียนจะต้องจัดเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของวารสาร โดยมีรายละเอียดดังนี้

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาวไม่เกิน 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตารางต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่างพิมพ์เป็นตัวหนาเช่น ตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวน 300 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับเนื้อหาสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract) เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ
- 2) บทนำ (Introduction) ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัย และระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย
- 3) ระเบียบวิธีวิจัย (Research Methodology) ระบุแบบแผนการวิจัยการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ
- 5) อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด
- 6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย
- 7) สรุป (Conclusion) และขอเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป
- 8) กิตติกรรมประกาศ (ถ้ามี) (เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)
- 9) บรรณานุกรม (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)

5) บรรณานุกรม (Reference)

4. รูปแบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

การอ้างอิงในบทความ เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

4.1 การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม - ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง โดยการกรอกข้อมูลอ้างอิงในฟังก์ชันการอ้างอิง ของโปรแกรม Microsoft Word 2010 เป็นต้นไป เอกสารอ้างอิงที่ใช้อ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

4.1.1 อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า มาด้วย ตัวอย่าง เช่น “บัดนี้ เรายังไม่ควรประกาศธรรมที่เราได้บรรลุด้วยความลำบาก เพราะธรรมนี้ไม่ใช่ธรรมที่ถูกราคะและโทสะครอบงำจะรู้ได้ง่าย แต่เป็นธรรมพาทวนกระแส ละเอียดลึกซึ่ง รู้เห็นได้ยาก ประณีต ผู้กำหนดด้วยราคะถูกกองโมหะหุ้มห่อไว้ จักรู้เห็นไม่ได้” (ที.มหา. 10/65/37) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นต้น

2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อผู้แต่งแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), (2550)

3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (สวนันท์ แดงประเสริฐและธีรพงษ์ วิริยานนท์, 2564)

4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อของผู้แต่งรายแรกแล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (สุภาพร สิทธิโกศล และคณะ, 2564)

5) พระราชบัญญัติหรือกฎหมาย ให้ระบุชื่อพระราชบัญญัติ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) ตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กฎกระทรวง กำหนดหน่วยงานของรัฐที่สามารถขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดีดำเนินการบังคับทางปกครอง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2564, 2564)

6) ออนไลน์ ให้ระบุชื่อผู้เขียน หรือชื่อหน่วยงานหรือองค์กร หรือระบุชื่อเว็บไซต์ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (กรรณิการ์ คงทอง, 2561) (กองยุทธศาสตร์บริหารจัดการ สำนักยุทธศาสตร์และประเมินผล, 2562) (ไทยรัฐออนไลน์, 2563)

7) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคนให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงปัจจุบันมากที่สุด

4.1.2 อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mohamed, A., 2019)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองรายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสองราย โดยใช้เครื่องหมายแอมป์ (&) คั่นกลางระหว่างนามสกุลของผู้แต่งทั้งสอง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Mutlu, M. & Hasan, H., 2010)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรกตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ (Francis, J. et al., 2004)

4.2 เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพหัวใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข.
กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ./ ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/(เลขหน้าที่
อ้าง).// สถานที่พิมพ์:/ สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความ
แพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า 21-22).
กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มเนติธรรม.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/(ฉบับที่), /เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลข
หน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์
วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.

Bandura, A. (1977). Self - efficacy: toward a unifying theory of behavioral change.
Journal of Psychological review, 84(2), 191-215.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ/ใน ชื่อสารานุกรม/(หน้า). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ประเสริฐ ญ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ญ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์/เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

เสกสรร กิตติวสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อวิทยานิพนธ์.// ใน/ (ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา).// ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

อุทัย จันทรรัตนกานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดุชนิพนธ์การศึกษาดุชนิพนธ์ิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กวิทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของกระทรวงศึกษาธิการ. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

(8) สัมภาษณ์

รูปแบบ:

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์.// (วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์).// ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์.// (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักระบวนประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุจากปัจจัยธรรม. (อัญญา พูลทัตฐาน, ผู้สัมภาษณ์).

(9) สื่อออนไลน์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่เผยแพร่).// ชื่อเรื่อง.// เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ไกรสิทธิ์ นฤตพิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก <https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อเรื่อง(ถ้ามี).// ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ. หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.(2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กุลยา ตันติผลาชีวะ. (2551). คู่มือการดูแลสุขภาพจิตใจสำหรับผู้สูงอายุ สูงวัยด้วยใจสุข. กรุงเทพมหานคร: เรือนปัญญา.
- โสภณ รัตนกร. (2527). หมายเหตุคดีตามฎีกาที่ 2405/2516 ใน แนวฎีกาวิธีพิจารณาความแพ่ง 2516-2527 พร้อมหมายเหตุท้ายฎีกา ข้อวินิจฉัยและข้อสังเกต. (หน้า21-22). กรุงเทพมหานคร: ฝ่ายวิชาการกลุ่มนิติธรรม.
- ธาริน สุขอนันต์ และคณะ. (2554). คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ. วารสารสาธารณสุขศาสตร์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี, 41(3), 240-249.
- ประเสริฐ ณ นคร. (2562). อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพ ศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ ณ นคร ในบทความจากสารานุกรมประวัติศาสตร์ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (หน้า 92-115). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานราชบัณฑิตยสภา.
- เสกสรร กิตติวิสิน. (17 ตุลาคม 2555). หลังสู้ฟ้า - หน้าสู้ดิน. มติชน, 6.
- อุทัย จันทรรัตนกานต์. (2554). การนำนโยบายกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาไปปฏิบัติ: ศึกษาเฉพาะกรณีมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์. ใน (สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานโยบายสาธารณะ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริรัตน์ ขาวนา. (2555). การประเมินของครูเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนที่ใช้วิธีการแบบเปิด. ใน (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ณอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข. (2550). อนาคตภาพการเป็นมหาวิทยาลัยวิจัยของมหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน (ดุชนิพนธ์การศึกษาดุชนิพนธ์บัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- กวินทร์เกียรติ นนธ์พละ. (2560). การพัฒนาศักยภาพข้าราชการครูในศตวรรษที่ 21 ของ
กระทรวงศึกษาธิการ. ใน (รายงานการวิจัย). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเชาว์ พลอยชุม. (16 มีนาคม 2563). หลักธรรมประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาที่มีสาเหตุ
จากปัญญา. (อัญญา พูลทศฐาน, ผู้สัมภาษณ์).
- ไกรสิทธิ์ นฤชต์พิชัย. (2553). จิตแพทย์แนะวิธีอยู่อย่างเข้มแข็งในสังคมที่แข่งขัน, สำนักงาน
กองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2563 จาก
<https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/56905>.
- พระราชบัญญัติรณนต พ.ศ. 2522. (2522). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 96 ตอนที่ 77 ฉบับพิเศษ.
หน้า 1 (12 พฤษภาคม 2522).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper &
Collins.
- Isoda, M. & Katagiri, S. (2012). Mathematical Thinking: How to Develop it in the
Classroom. Japan: World Scientific.
- Pizzini, E. L. et al. (1989). A rationale for and the development of a problem
solving model of instruction in science education. Science Education,
73(5), 523-534.
- Markus, et al. (2012). Development of Edutainment Content for Elementary
School Using Mobile Augmented Reality. Retrieved December 7, 2020,
from <http://www.ipcsit.com/vol39/003-D00016.pdf>

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ ของ
วารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์ได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JPR> เมื่อส่ง
เข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : phetchaburi@mcu.ac.th

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

บทความต้นฉบับที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้นำส่งในรูปแบบของไฟล์

เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า ความยาวของบทความต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับลิขสิทธิ์นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสาร มจร เพชรบุรีปริทรรศน์

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

บทความวิจัย (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt) วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....ระเบียบวิธีวิจัย.....และผลการวิจัย
ที่พบตามวัตถุประสงค์ สั้น ๆ ได้ใจความ.....
.....
.....
.....
.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) แปลเนื้อความให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....
.....
.....
.....
.....

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

(16 pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมา โดยกว้าง ๆ พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างอิงงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ) พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล

.....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างหรือสภาพปัญหาของพื้นที่ที่ต้องการศึกษา (พร้อมอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูล)

.....

4. สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1. (16 pt)

2. (16 pt)

3. (16 pt)

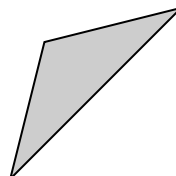
ระเบียบวิธีวิจัย (18 pt)

(16 pt) ระบุรูปแบบของการวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง, วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง, การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ, การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ, วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล, การวิเคราะห์ข้อมูล

.....

ผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์

.....

.....

.....

.....

.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

.....

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

.....

.....

.....

.....

อภิปรายผลการวิจัย (18 pt)

(16 pt) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

...(16 pt).....ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย...สังเคราะห์ออกมาใน
รูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

สรุปและข้อเสนอแนะ (18 pt)

...(16 pt).....สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดกุมได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่
ได้จากการวิจัย.....และการนำผลการวิจัยไปใช้.....รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีขอบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

.....(16 pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการ
วิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและ
ความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

บรรณานุกรม (18 pt)

(16 pt).....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

บทความวิชาการ (12 pt)

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt).....

.....

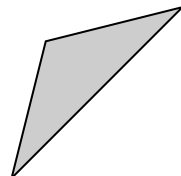
.....

.....

.....

(16 pt)

เนื้อหา (18 pt)

(16 pt).

(16 pt)

(16 pt).

